NSAMU WAMBOTE WASONIKA

MATAI

1 Nkanda wantukulu a Yesu Klisto, mwan'a Davidi,
i mwan'a Abalahami.
2 Abalahami wabuta Isaki, Isaki wabuta Yakobi,
Yakobi wabuta Yuda ye mpangi zandi.
3 Yuda ye Tamali babuta Pelesi ye Sela, Pelesi wabuta
Heseloni, Heseloni wabuta Lami.
4 Lami wabuta Aminadabi, Aminadabi wabuta
Nasoni, Nasoni wabuta Salamoni.
5 Salamoni ye Lakabi babuta Boasi, Boasi ye Luti
babuta Obedi, Obedi wabuta Isai.
6 Isai wabuta Davidi, i ntinu.
¶ Davidi ye nkazi awidi Ulia babuta Solomo.
7 Solomo wabuta Lehabami, Lehabami wabuta Abia,
Abia wabuta Asa.
8 Asa wabuta Yosafati, Yosafati wabuta Yolami,
Yolami wabuta Usia.
9 Usia wabuta Yotami, Yotami wabuta Ahasi, Ahasi
wabuta Hiskia.
10 Hiskia wabuta Manase, Manase wabuta Amoni,
Amoni wabuta Yosia.
11 Yosia wabuta Yekonia ye mpangi zandi mu ntangu
yandatukunu kuna Babeli.
12 ¶ Landila ndatukunu kuna Babeli, Yekonia wabuta
Sealatieli, Sealatieli wabuta Zelubabeli.
13 Zelubabeli wabuta Abiudi, Abiudi wabuta Eliakimi,
Eliakimi wabuta Asoli.
14 Asoli wabuta Sadoki, Sadoki wabuta Akimi, Akimi
wabuta Eliudi.
15 Eliudi wabuta Elasali, Elasali wabuta Matani,
Matani wabuta Yakobi.
16 Yakobi wabuta Yosefi, i bakala dia Malia, i kwa
yandi kwabutwa Yesu ubikwanga Klisto.

17 I diau mbandu zazonsono tuka mu Abalahami nate
ye Davidi i kumi ye mbandu zia; zimbandu tuka mu
Davidi nate ye ndatukunu kuna Babeli i kumi ye mbandu
zia; zimbandu tuka mu ndatukunu kuna Babeli nate ye
Klisto i kumi ye mbandu zia.
18 ¶ Mbutukulu a Yesu Klisto yakadila ebu: Ngudi
andi Malia bu kakambana ye Yosefi, bu ka bakikadidi
va kimosi ko, wabwanwa wena ye vumu kiatuka kwa
Mpeve yanlongo.
19 Kansi Yosefi, bakala diandi, bu kakala walunungu
ye lembwa zola kumfwisisa nsoni, waluta zola ku-
nyambula mu nsweki.
20 Bu kayindula mo, tala, mbasi a Mfumu yamonika
kwa yandi mu ndozi, yavova: Yosefi, mwan'a Davidi,
kutinani tambula Malia, i nkazi aku ko, kadi kiena
yandi i kia Mpeve yanlongo.
21 Yandi si kabuta mwana wabakala, ngeye waku-
mbika nkumbu andi Yesu, kadi yandi si kavulusa bantu
bandi mu masumu mau.
22 Momo mamonsono makala, mpasi mambu mavova
Mfumu mu mbikudi menda detila, uvovele:
23 Tala, ndumba si yakala ye vumu ye buta mwana
wabakala; si bakumbika nkumbu andi Imanueli, bu
yibangudulu i diadi: Nzambi wena yeto.
24 Yosefi wasikama ku nsi atolo, wavanga bonso
bwantuma mbasi a Mfumu, watambula nkazi andi.
25 Yandi kanzaya ko nate ye kabuta mwana wabakala;
wabika nkumbu andi Yesu.

2 Yesu bu kabutuka muna Betelemi dia Yuda mu
lumbu bia Elode, i ntinu, tala, banduenga batuka mu
ntini yaeste baluaka ku Yelusalemi,
2 bavova: Ntinu aba Yudayo wabutulu kwe kena?
Kadi beto tuamweni mbwetete andi mu ntini yaeste ye
tuizi kunsambila.
3 Kansi ntinu Elode bu kawa mo, ntim'andi wavizuka
ye Yelusalemi diadionsono ye yandi.

4 Yandi wakutikisa bangudi zanganga babonsono ye
minsoniki, wabayuvula: Klisto kwe si kabutulwa?
5 Bavova kwa yandi: Muna Betelemi dia Yuda, kadi
ebu bwasonama kwa mbikudi:
6 Ngeye Betelemi, nsi a Yuda, kwen'aku wauke nkutu
ko mu nyadi mia Yuda, kadi mu ngeye si mwatuka nyadi
una kala mvungi abantu bami Isaeli.
7 Buna Elode watedisa banduenga mbila mu nsweki,
watoma kubayuvuzula ntangu yamonekene mbwetete.
8 Wabafidisa kuna Betelemi, wavova: Luenda luatoma
yuvuzula mu fimwana-mwana, kansi bu lusolole fio,
lunsamunina, mpasi mono mpe ngiza kunsambila.
9 Kansi bu bamana wa ntinu, bayenda kwau, tala,
mbwetete yibamona mu ntini yaeste yabavitila ku ntu,
nate ye yayiza telama vana mbata vakadila fimwana-
mwana
10 Bu bamona mbwetete, bayangalala mu yangi
diadingi beni.
11 Bakota mu nzo ye bamona fimwana-mwana ye
Malia, i ngudi andi; bafukama, basambila fio, basoku-
muna lekwa biau biantalu, banatina fio minkailu: wola
ye libano ye mile.
12 Bu baluenguswa mu ndozi mu lembwa vutuka kwa
Elode, bayendila nzila yankaka kuna nsi au.
13 ¶ Bu bakiyendila, tala, mbasi a Mfumu yamonika
kwa Yosefi mu ndozi, yavova: Natelami wabonga
fimwana-mwana ye ngudi andi, natinino kuna Ngipiti,
nakadi kuna, nate ye yakukamba, kadi Elode keni tomba
fimwana-mwana mu bunga fio.
14 Yandi watelama, wabonga fimwana-mwana ye
ngudi andi mu fuku, wayenda kuna Ngipiti.
15 Wakala kuna, nate ye Elode kafwa, mpasi mavova
Mfumu mu mbikudi menda detila, uvovele: Mono
yabokila mwan' ami mu Ngipiti.
16 ¶ Mboki Elode bu kamona, vo wasakununwa kwa
banduenga, wakala mbidi anganzi, watuma bavonda
bana babonsono bababakala muna Betelemi ye mu

ndambu zazonsono zakimfini ye diau bakala mvu miole
ye kondwa mio, bonso bwakadila ntangu yikatoma
yuvuzula kwa banduenga.
17 Buna mambu mavovwa mu Yelemia, i mbikudi,
mayenda detila, uvovele:
18 Ndinga yawakana muna Lama, dilu ye niong
kwakwingi; Lakeli udilanga bana bandi; kazolele bo-
mbwa ko, kadi ka bena ko.
19 ¶ Elode bu kafwa, tala, mbasi a Mfumu yamonika
kwa Yosefi mu ndozi mu Ngipiti,
20 yavova: Natelami wabonga fimwana-mwana ye
ngudi andi, wenda koti mu nsi a Isaeli, kadi batomba
mwel'afimwana-mwana bafwidi kwau.
21 Yandi watelama, wabonga fimwana-mwana ye
ngudi andi wayenda koti mu nsi a Isaeli.
22 Bu kawa, vo Alakelao wayala mu fulu kias'andi
Elode mu Yuda buna watina kwenda koko, kansi bu
kaluenguswa mu ndozi, wayenda kuna ndambu za
Ngalili;
23 wayiza kala mu mbanza yibikwanga Nazaleti,
mpasi mavovwa mu bambikudi menda detila: Yandi si
kabikwanga mwisi Nazaleti.

3 Mu lumbu bina Yoane Mbotiki wayiza samuningi
mu nsi yankatu ya Yuda,
2 wavova: Luvilula madiela, kadi kimfumu kia-
mazulu kieka lukufi.
3 Kadi ndiena i yandi wabikwa kwa Yesaya, i mbikudi,
uvovele: Nding'a-umosi ubokanga mu nsi yankatu:
Lukubika nzil'a Mfumu, lusungika nsoko miandi.
4 Kansi Yoane kibeni wakala mvwatu andi wamika
miakamela ye nsing'a-nkanda mu luketo luandi; madia
mandi i makonko ye niosi yanseke.
5 Buna Yelusalemi ye Yuda diadionsono ye nsi
yayonsono yazunga Yodani bavaika kwa yandi.
6 Babotukwa kwa yandi mu nzadi a Yodani, bu
batambudila masumu mau.

7 Kansi bu kamona bafalisi ye basaduki babingi bayiza ku mbotokolo, wavova kwa bau: Lu bana banioka zambalu, nani walulongesele mu tina mu nganzi zakwiza?

8 I diau luvanga kweno mbutu mifwanane mu mpilulu adiela;

9 ka lubanzani mu kukivovila beno kibeni ko: Beto tuena se, i Abalahami, kadi mono iluvovele, vo Nzambi lenda fulukisa bana mu matadi momo kwa Abalahami.

10 Bwabubu kiubi kimeni tulwa va mianzi miaminti; wonso nti u ka ubutanga mbutu miabiza ko si ukwangwa ye tubwa ku tia.

11 Mono kwami ikulubotikanga mu nlangu mu mpilulu adiela, kansi ndiena ukwiza ku nim'ami undutidi mu ngolo, kifweni mu nata nsampatu zandi ko. Yandi si kakulubotika mu Mpeve yanlongo ye mu tia.

12 Vevomono kiandi kiena mu koko kwandi, yandi si katoma veva vuma kiandi kiampevila, si kayonzika mbongo zandi mu lundulu, kansi mavevolo si kayoka ku tia tu ka tuzimi.

13 ¶ Buna Yesu watuka mu Ngalili, wayiza kwa Yoane kuna Yodani mu botukwa kwa yandi.

14 Kansi yandi wankakidila beni, wavova: Mono vele ngiena nsatu abotukwa kwa ngeye, kadi kwa mono wizidi e?

15 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Yambudila bo bwabu; kadi bobo bufweni kwa beto mu lungisa lunungu lualonsono. Buna wanyambudila bo.

16 Yesu bu kabotukwa ntumbu tombuka mu nlangu, tala, mazulu mazibuka, yandi wamona Mpeve a Nzambi yakulumuka mu kifwani kiabembe, yayiza va yandi.

17 Tala, ndinga yitukidi mu mazulu yavova: Ndieu i Mwan'ami, i zolwa kingienina nzolakani.

4 Mboki Yesu watombulwa kuna nsi yankatu kwa Mpeve mu vukumunwa kwa nkadi ampemba.

2 Bu kamana mina nsoki makumaia malumbu ye makumaia mamafuku, mboki nsatu yeka yandi.

3 Mvukumuni wayiza vovi kwa yandi: Ngeye vo u
Mwan'a Nzambi, nakambi matadi mama makala mampa.
4 Wavutula, wavova: Diasonama vo: Muntu kenani
moyo mu mampa kaka ko, kansi mu mambu mamonsono
mavaikanga mu nw'a Nzambi.
5 Mboki nkadi ampemba wannata kuna mbanza
yanlongo, wantula va mbat'akinlongo,
6 wavova kwa yandi: Ngeye vo u Mwan'a Nzambi,
nakitubi va nsi, kadi diasonama: Yandi si kakutumina
kwa mbasi zandi, zau zakuzangula mu moko mau,
kwidi ta sakuba nkutu mu kulu kwaku mu tadi.
7 Yesu wavova kwa yandi: Diasonama diaka: Kuvu-
kumunani Mfumu Nzambi aku ko.
8 Nkadi ampemba wannata diaka vana mongo wanda
beni, wansonga bimfumu biabionsono bianza ye nkembo
au,
9 wavova kwa yandi: Biobio biabionsono si yakuvana,
vo ufukama wansambila.
10 Buna Yesu wavova kwa yandi: Satana, katuka
kwaku, kadi diasonama: Mfumu Nzambi aku fwiti
sambila, yandi kaka fwiti sadila.
11 Buna nkadi ampemba wanyambula, tala, mbasi
zayiza kunsadila.
11 Buna nkadi ampemba wanyambula, tala, mbasi
zayiza kunsadila.
12 ¶ Bu kawa, vo Yoane wayekolo, wayenda ku
Ngalili;
13 bu kasisa Nazaleti, wayiza kala mu Kapenaumi
diena mu mbel'ambu mu ndambu za Zebuluni ye
Nafatali,
14 mpasi mavovwa kwa Yesaya, mbikudi, menda
detila, uvovele:
15 Nsi a Zebuluni ye nsi a Nafatali, mu nzil' ambu
kuna simu dia Yodani, i Ngalili yabapaïen;
16 bantu bavwandanga mu tombe bamweni kia
kwakunene, bavwandanga mu nsi ye bini bialufwa
batubukulwa kia.

17 ¶ Tuka ntangu yina Yesu wabadika samuna ye
vova: Luvilula madiela meno, kadi kimfumu kiamazulu
kieka lukufi.
18 ¶ Bu kadiata mu nseko ambu a Ngalili, wamona
mpangi zole: Simoni, ubikwanga Petelo, ye Andele, i
mpangi andi, batambanga konde mu mbu, kadi bau i
ntambi miambizi.
19 Yandi wavova kwa bau: Luiza luandama yalu-
vanga ntambi miabantu.
20 Bau ntumbu sisa makonde ye nama yandi.
21 Tuka kuna bu kayenda yendi, wamona mpangi
zole zankaka, Yakobi, i mwan'a Zebedai, ye Yoane, i
mpangi andi, mu bota, ye s'au Zebedai, bakubika
makonde mau; yandi wababokila.
22 Bau ntumbu sisa bota ye s'au ye nama yandi.
23 ¶ Yesu wayenda zietingi mu nsi yayonsono ya
Ngalili, walonganga mu nzo zau zatukutukunu, wasa-
munanga nsamu wambote wakimfumu, waniakisanga
yela kwakonsono ye kimbevo kiakionsono mu bantu.
24 Kumu kiandi kiayenda muna nsi yayonsono ya
Silia. Bantuadila mbevo zazonsono zalungwa kwa yela
ye kwama kwampila mu mpila, babakama kwa mpeve
zambi, bambikulu zangonda, batila mianzi; yandi
wabaniakisa.
25 Makabu mamingi matuka mu Ngalili ye mu
Dekapoli ye mu Yelusalemi ye Yuda ye muna simu dia
Yodani mannama.

5 Bu kamona makabu, wabaluka va mongo; bu ka-
vwanda, nlonguki miandi miayiza kwa yandi.
2 Yandi wabandula nw'andi, wabalonga, wavova:
3 ¶ Mayangi mena ye bamputu mu mpeve, kadi
kimfumu kiamazulu i kiau.
4 Mayangi mena ye banlembami, kadi si bavingila
fwa diantoto.
5 Mayangi mena ye bakalanga kiadi, kadi si ba-
bombwa.

6 Mayangi mena ye bafwanga nsatu ye mpwila
zalunungu, kadi si bayukutuswa.
7 Mayangi mena ye bafwilanga nkenda, kadi si
bafwilwa nkenda.
8 Mayangi mena ye bavelele mu mintima, kadi si
bamona Nzambi.
9 Mayangi mena ye bavangikisanga yenge, kadi si
babikwa bana ba Nzambi.
10 Mayangi mena ye bazomwanga mu diambu
dialunungu, kadi kimfumu kiamazulu i kiau.
11 Mayangi mena yeno, bu bakululevulanga ye
zomanga ye tesanga yambi yayonsono mu luvunu mu
diambu diami.
12 Lukala kiese, luyangalala beni, kadi nsendo eno
mu mazulu wena wawingi, kadi bobo bazomina bambi-
kudi balutekidila.
13 ¶ Beno lu mungwa wantoto; kansi vo mungwa
ukatukidi nzenzo, mu nki si wazenzusulwa? Ka wena
diaka mfunu mu lekwa ko, vo ka mu vetwa ku mbazi
ye diatukuswa kwa bantu ko.
14 Beno lu kia kwanza. Mbanza yena vana mbat'a-
mongo ka yilendi swekama ko.
15 Mwinda ka ukwikwanga ye tulwanga ku nsi atezo
kianzongila ko, kansi va kebolo kiamwinda, ukienzu-
kilanga babonsono bena mu nzo.
16 I bobo bika kia kweno kwakienzukila va ntadisi
abantu, mpasi bamona mavanga meno mabiza ye
kembila S'eno diena mu mazulu.
17 ¶ Ka lubanzani ko, vo yayizi kangula nsiku
vo bambikudi; kiayizidi mu kangula ko, kansi mu
lungisa.
18 Kadi kedika mono iluvovele: Nate ye zulu ye
ntoto biavioka, widi yota kimosi vo notika ka kikatuki
mu nsiku ko, nate ye mamonsono makalakene.
19 I kuma nsikudukusu zozo zazike, wonso uka-
ngulanga yimosi nkutu ye longilanga bo bantu, yandi si
kabikwa wauke mu kimfumu kiamazulu; kansi wonso

uvanganga zo ye longanga zo, yandi si kabikwa wau-
nene mu kimfumu kiamazulu.
20 Kadi mono iluvovele: Vo lunungu lueno ka lulutidi
luna luaminsoniki ye luabafalisi ko, ka lukoti nkutu mu
kimfumu kiamazulu ko.
21 ¶ Beno luawilu, vo bakulu bakambwa: Kuvondani
ko; kansi wonso uvondele, neti nkanu wamfundusu.
22 Kansi mono iluvovele: Wonso wenina mpangi andi
nganzi, neti nkanu wamfundusu; kansi wonso uvovele
kwa mpangi andi: Nkwa kizengi, yandi neti nkanu
wabamayala; kansi wonso uvovele: Kilau, yandi neti
nkanu wabilungi kiatia.
23 I diau vo neti nkailu aku ku zikwa ye vana ba-
mbukidi moyo, vo mpangi aku yikuvwidi diambu,
24 buna sisa nkailu aku vana va ntadisi azikwa ye
teka kwenda wawana ye mpangi aku, mboki wiza nati
nkailu aku.
25 Sa nzaki mu wawana ye mbakani aku, bu luakidi
yandi mu nzila, mbakani aku mpasi kakuyekula kwa
mfundisi ye mfundisi kwa nkebi ko, kwidi tubwa mu
boloko.
26 Kedika mono ikuvovele: Kuvaiki mo ko, nate ye
wamana futa vanza kina kiazimunina.
27 ¶ Beno luawilu, vo diavovwa: Kuyangani ko.
28 Kansi mono iluvovele: Wonso tedi nkento mu
kunzinina, ukiyangidi ye yandi mu ntim' andi.
29 Vo disu diaku dialubakala dikutesese sakuba, kola
dio ye losa dio; kadi tomene nitu, kiela kiaku kimosi bu
kibungulu, kansi nitu aku yamvimba ka yitubulu ku
bilungi ko.
30 Vo koko kwaku kwalubakala kukutesese sakuba,
zaka ko ye losa ko, kadi tomene nitu, kiela kiaku kimosi
bu kibungulu, kansi nitu aku yamvimba ka yitubulu ku
bilungi ko.
31 ¶ Diavovwa: Wonso yambudi nkazi andi, bika
kamvana nkand'aluvambunu.
32 Kansi mono iluvovele: Wonso yambudi nkazi

andi, vo ka mu diambu diayanga ko, yandi ukunyangi-
sanga; wonso kwelele nkento uyambulu, yandi uyanganga.
33 ¶ Diaka luawilu, vo diavovwa kwa bakulu:
Kudiani ndefi zaluvunu ko, kansi tunguna ndefi zaku
kwa Mfumu.
34 Kansi mono iluvovele: Ka ludiani ndefi nkutu ko,
ka mu zulu ko, kadi i kiandu kia Nzambi;
35 ka mu ntoto ko, kadi i mfiduku amalu mandi; ka
mu Yelusalemi ko, kadi i mbanz'a Ntinu waunene.
36 Kudiani ndefi mu ntu aku ko, kadi kulendi kitula
lusuki lumosi nkutu luampembe vo luampiuki ko.
37 Bika mambu meno makala: inga, inga, ve, ve;
malutila mu momo matukidi mu nkwa mbi.
38 ¶ Beno luawilu, vo diavovwa: Disu mu disu ye
dinu mu dinu.
39 Kansi mono iluvovele: Ka lukakilani wena wambi
ko, kansi wonso ukubendi va bundi dialubakala, umba-
ngumunina diankaka mpe.
40 Wonso zolele kuvwa mambu ye bonga kinkuti
kiaku, unyambudila yunga mpe.
41 Wonso ukukwika mu kwenda yandi kilometa
kimosi, wenda yandi biole.
42 Vana ukulombele, kufilani uzolele kusompa nima
ko.
43 ¶ Beno luawilu, vo diavovwa: Zola mfinangani aku
ye bela ntantu aku.
44 Kansi mono iluvovele: Luzolanga ntantu mieno,
lusambidilanga bakuluzomanga,
45 mpasi luakala bana ba S'eno diena mu mazulu,
kadi yandi uselukisanga ntangu andi ye kwa bambi ye
kwa bambote ye nokisanga mvula va balunungu ye va
bakondwa kwalunungu.
46 Kadi vo luzolanga bakuluzolanga, nki ansendo
luena? Kadi mimvakusi ka mivanganga bo ko e?
47 Vo luvanasananga mbote ye mpangi zeno kaka,
buna nki lulutidi vanga? Kadi bapaïen ka bavanganga
bo ko e?

48 I kuma lukala balunga, bonso S'eno diakizulu
diena dialunga.

6 Lukenga lunungu lueno ka luidi vanga lo va ntadisi
abantu mu monika kwa bau; vo bobo, ka luena ye
nsendo kuna kwa S'eno diena mu mazulu ko.
2 ¶ I diau bu uvanganga kiwuntu, kusikisani mpungi
ku ntual'aku ko, bonso buvanganga bameso ku nsi
alukaya mu nzo zatukutukunu ye mu zinzila, mpasi
bakembulwa kwa bantu. Kedika mono iluvovele:
Bakitambudidi nsendo au.
3 Kansi ngeye bu uvanganga kiwuntu, kuzayisani
koko kwaku kwalumoso ko mavanganga koko kwaku
kwalubakala,
4 mpasi kiwuntu kiaku kiakala mu nsweki; S'aku
dimonanga mu nsweki si diakuvutudila.
5 ¶ Bu lusambilanga, ka lukalani bonso bameso ku
nsi alukaya ko, kadi bazolele telamanga ye sambila mu
nzo zatukutukunu ye mu fuma bianzila, mpasi bamonika
kwa bantu. Kedika mono iluvovele: Bakitambudidi
nsendo au.
6 Kansi ngeye bu usambilanga, kota mu vinga kiaku;
bu ukizibikidi kielo kiaku, sambila S'aku diena mu
nsweki; S'aku dimonanga mu nsweki si diakuvutudila.
7 Kansi bu lusambilanga, ka luvovudilangani bonso
bapaïen ko, babanzanga, vo bawilwa mu diambu dia-
mpova zau zazingi.
8 I kuma ka ludedakanani ye bau ko, kadi S'eno
dikizaidi nsatu ziluena, bu ka lunlombele ko.
9 I diau lusambila kweno ebu: Tat'eto diena mu
mazulu, bika nkumbu aku yazituswa;
10 bika kimfumu kiaku kiza; bika luzolo luaku
luavangama va ntoto mpe bonso mu zulu;
11 dia kweto kwalumbu ka lumbu utuvana lumbu
ki;
12 utuyambudila mfuka zeto, bonso beto mpe tuaya-
mbudidi batuavwidi fuka;

13 kututualani mu mpukumumu ko, kansi ututanina
mu nkwa mbi.
14 Kadi vo luayambudidi bantu ntulumunu zau,
S'eno diakizulu si diakuluyambudila mpe.
15 Kansi vo ka luayambudidi bantu ko, S'eno mpe ka
diluyambudila ntulumunu zeno ko.
16 ¶ Kansı bu luminanga nsoki, ka lukalani zizi
kianayembele bonso bameso ku nsi alukaya ko, kadi
bakimbulanga zizi biau, mpasi bamonika kwa bantu,
vo baminanga nsoki. Kedika mono iluvovele: Bakita-
mbudidi nsendo au.
17 Kansi ngeye bu uminanga nsoki, kusa ntu aku
mazi ye sukula zizi kiaku,
18 kwidi monika kwa bantu, vo uminanga nsoki,
kansi kwa S'aku diena mu nsweki; S'aku dimonanga mu
nsweki si diakuvutudila.
19 ¶ Ka lukiyudikilani mayudukwa va ntoto ko vala-
disanga mimfwa-nkabu ye nkazu-nkazu, vatimanga ye
labulanga mivi;
20 kansi lukiyudikila mayudukwa mu zulu muma-
lembwa laduswanga kwa mimfwa-nkabu ye nkazu-
nkazu, mulembwa timanga mivi ye labula;
21 kadi kwena mayudukwa maku, i kuna si kwakala
ntim'aku mpe.
22 Mwind'anitu i disu. Vo disu diaku diena diatoma,
nitu aku yayonsono yizedi kwa kia.
23 Kansi vo disu diaku diena diambi, buna nitu aku
yayonsono yizedi kwa tombe. I kuma vo kia kwena mu
ngeye i tombe, engwa bonso bwenina tombe kiakingi!
24 Muntu kalendi kala nanga kwa mfumu zole ko,
kadi si kabela yimosi ye zola yankaka, vo tatamana
yimosi ye yina yankaka. Ka lulendi kala nanga kwa
Nzambi ye kwa kimvwama ko.
25 ¶ Mu diambu diodio mono iluvovele: Ka lukalani
mayindu mu miela mieno kiluadia ko ye kiluanwa ye mu
nitu zeno kiluavwata. Kadi mwela ka ulutidi madai ko
e, ye nitu mvwatu e?

26 Lutala nuni zazulu, ka zikunanga ko, ka ziyo-
nzikanga ko, ka zikutikisanga mu lundulu ko, kansi S'eno
diakizulu didikilanga zo, kadi beno ka lulutidi zo ko e?
27 Buna luena, nani lenda mu mayindu mandi
yikikisa ntel'andi mfwoko mosi?
28 Mvwatu mu nki luenina mio mayindu? Lutala lilia
biayinza bonso bubimenanga. Ka bitovukanga ko, ka
bisietanga nsadi ko.
29 Kansi mono iluvovele, vo Solomo mu nkembo andi
wawonsono kasa vwata bonso kimosi kiampila yina ko.
30 Kansi vo Nzambi uvwikilanga bo titi biayinza
biena bwabu ye mbazi biavita tubwa ku foloni, buna vele
kaluta kuluvwika, lu bankwa fiminuminu.
31 I kuma ka lukalani mayindu ko ye vova; Nki
tuadia? Vo nki tuanwa? Vo nki tuavwata?
32 Kadi bapaïen batombanga bina biabionsono. Kadi
S'eno diakizulu dizeyi, vo luena nsatu abina biabionsono.
33 Kansi luteka tomba kimfumu kia Nzambi ye
lunungu luandi, buna si luakudukulwa bina biabionsono.
34 I diau ka lukalani mayindu mu lumbu kiambazi ko,
kadi kiambazi si kiakukikadila mayindu. Lumbu ye
yandi yayibi yifwanane.

7 Ka lufundisani ko, ka luidi funduswa.
Kadi lufundusu lulufundisilanga luna lo fundusulwa;
tezo kilutezilanga luna kio tezulwa.
3 Mu nkiama mweni lufumfuta luena mu disu dia-
mpangi aku, kansi kuzeyi mbangu mu diaku disu ko?
4 Vo bwe uvova kwa mpangi aku: Ungiambula
yakatula lufumfuta mu disu diaku, tala, mbangu wena
mu diaku disu?
5 U disu ku nsi alukaya, teka katula mbangu mu
diaku disu, buna si watoma mona mu katula lufumfuta
mu disu diampangi aku.
6 ¶ Ka luvanani biena nlongo kwa zimbwa ko, ka
lutubani mpe nzimbu zeno va ntadisi azingulu ko, ka zidi
zo diata ku nsi atambi biau ye bangumuka ye kululueka.

7 ¶ Lulomba, beno si luavewa; lutomba, beno si
luasolula; lukunkuta, beno si luazibudulwa.
8 Kadi wonso ulombanga, utambulanga; wonso
utombanga, usolulanga; wonso ukunkutanga, uzibu-
dulwanga.
9 Buna luena, nki amuntu, vo mwan'andi lombele
dimpa, kadi tadi kakumvan'e?
10 Vo yandi mpe lombele mbizi anlangu, kadi nioka
kakumvan'e?
11 I kuma vo beno luena bambi luzeyi vana bana
beno nkailu miambote, buna S'eno diena mu mazulu
vele si dialuta vana biambote kwa bakunlombanga.
12 ¶ I kuma mamonsono maluzolele, vo bantu
bakuluvangila, i mana lubavangila mpe, kadi diodio i
nsiku ye mimbikudi.
13 ¶ Lukota mu mwelo wafietama, kadi mwelo wena
wasadila ye nzila yena yayalumuka yitualanga ku mbu-
ngulu, babingi bena bakotilanga wo.
14 Kadi mwelo wena wafietama ye nzila yena yamfi-
nangani yitualanga ku moyo, bafiuma bena basolulanga
yo.
15 ¶ Lukikenga mu mbikudi mialuvunu mikwizanga
kwa beno ye mvwatu miamameme, kansi mu ngudi bau i
bamevwa bakimbakila.
16 Beno si luakubazaya mu mbutu miau. Kadi mbutu
miavinia mivelwanga mu zimpang'e vo miakuyu mu
nsolokoto e?
17 I bobo mpe nti miamionsono miambote mibutanga
mbutu miabiza, kansi nti wambi ubutanga mbutu miambi.
18 Nti wambote ka ulendi buta mbutu miambi ko,
nti wambi ka ulendi mpe buta mbutu miabiza ko.
19 Wonso nti u ka ubutanga mbutu miabiza ko
ukwangwanga ye tubwanga ku tia.
20 I diau si luakubazaya mu mbutu miau.
21 Ka babonsono ko bavovanga kwa mono: Mfumu,
Mfumu, si bakota mu kimfumu kiamazulu, kansi uva-
nganga luzolo lua S'ami diena mu mazulu.

22 Kina lumbu babingi si bavova kwa mono: Mfumu,
Mfumu, kadi ka tuabikudi mu nkumbu aku ko e, kadi
ka tuavaikisi mpeve zambi mu nkumbu aku ko e, kadi
ka tuavengi tulendo tuatuingi mu nkumbu aku ko e?
23 Buna mono si yabatela: Kiluzeyi widi ntangu nkutu
ko, lunkatukila, i beno lusadikilanga kimpumbulu.
24 ¶ I kuma wonso wilu mambu mami mama ye
vanganga mo, fwanakene ye bakala dianduka diatunga
nzo andi va tadi.
25 Mvula zabwa, nkuka zayiza, zimpeve zavevumuka,
zaniekama mu nzo yina, kansi ka yabwa ko, kadi
yatulwa lufulu va tadi.
26 Wonso wilu mambu mami mama, kansi kavanganga
mo ko, fwanakene ye bakala diabuzengi diatunga nzo
andi va nienge.
27 Mvula zabwa, nkuka zayiza, zimpeve zavevumuka,
zaniekama mu nzo yina ye yabwa, mbwilu ayau yakala
yayinene.
28 ¶ Bwakala, Yesu bu kamana mambu momo,
makabu mayitukwa mu ndongolo zandi,
29 kadi wabalonganga bonso ndieu wena lulendo, ka
bonso nsoniki miau ko.

8 Bu kakulumuka mongo, makabu mamingi mannama.
Tala, mfwa bwazi wayiza kunsambila, wavova:
Mfumu, vo zolele, lenda kwaku kumpedisa.
3 Yandi walambula koko kwandi, wamvalakana,
wavova: Nzolele, navedila kwaku. Yandi ntumbu vedila
mu bwazi bwandi.
4 Yesu wavova kwa yandi: Tala kwidi dio kamba
muntu, kansi wenda wakisonga kwa nganga ye nata
nkailu wasikidikisa Mose mu kimbangi kwa bau.
5 ¶ Bu kakota mu Kapenaumi, nkuluntu abinwani
wayiza kwa yandi, wambombidila,
6 wavova: Mfumu, sielo kiami kilambalele mu nzo
mu yela kwatila mianzi, ulungwanga kwama beni.
7 Yesu wavova kwa yandi: Mono ikwiza kunniakisa.

8 Nkuluntu abinwani wavutula, wavova: Mfumu,
kifweni ko wakota ku nsi anludi ami, kansi nate diambu
dimosi kaka, sielo kiami si kianiaka.
9 Kadi mono mpe i muntu ku nsi alulendo luangana,
ngiena binwani ku nim'ami; mpovele kwa mosi: Wenda,
wele kwandi, kwa wankaka: Wiza, wizidi kwandi; kwa
nang'ami: Vanga kiaki, vengi kio kwandi.
10 Yesu bu kawa mo, wayitukwa, wavova kwa
bannama: Kedika mono iluvovele: Mu Isaeli nkutu
kisolole minu kiokio kiakinene ko.
11 Kansi mono iluvovele: Babingi si batuka mu ntini
yaeste ye yaweste, si bavwanda va meza ye Abalahami
ye Isaki ye Yakobi mu kimfumu kiamazulu;
12 kansi bana bakimfumu si batubwa ku tombe kia
ku mbazi; kuna si kwakala dilu ye nkwetoso ameno.
13 Yesu wavova kwa nkuluntu abinwani: Wenda;
bonso buulekele minu, bwakadi kwa ngeye. Sielo kiandi
kianiaka kina lokula.
14 ¶ Yesu bu kakota mu nzo a Petelo, wamona nzitu
andi lambalele ye nitu nayuku-yuku.
15 Yandi wavalakana koko kwandi, yuku-yuku,
diansisa; yandi watelama, wansadila.
16 Kansi nkokila bu yabwa, batuala kwa yandi
babingi babakama kwa mpeve zambi; yandi wavaikisa
zimpeve mu mpova, waniakisa babonsono bakala yela,
17 mpasi mavovwa kwa Yesaya, i mbikudi, menda
detila, uvovele: Yandi wabonga kimbevo kieto, wanata
mayela meto.
18 ¶ Kansi Yesu bu kamona makabu mamingi
manzungidila, watuma mu sabuka kuna simu.
19 ¶ Nsoniki mosi wayiza, wavova kwa yandi;
Nlongi, mono ikunama, konso kuukwenda.
20 Yesu wavova kwa yandi: Mbulu zena minluka,
nuni zazulu zena mazanza mau, kansi Mwan'amuntu
kabeki vakayekika ntu andi ko.
21 Wankaka mu minlonguki wavova kwa yandi:
Mfumu, ungiambula yateka kwenda zika s'ami.

22 Kansi Yesu wavova kwa yandi; Undama kwaku;
yambula bafwa bazika bafwa bayau kibeni.
23 ¶ Bu kakota mu bota, nlonguki miandi miannama.
24 Tala, tembo kiakinene mbwe kadi mu mbu,
bota nkutu kiafukwa kwa mayo; kansi yandi kibeni
lele.
25 Bayenda kunsikimisa, bavova: Mfumu, utuvulusa,
tubungane.
26 Wavova kwa bau: Mu nkiama luena bunkuta, lu
bankwa fiminu-minu? Mboki watelama, wasemba zi-
mpeve ye mbu; mwakala mbidi anapi.
27 Bantu bayitukwa, bavova: Ndieu nki ampil'amu-
ntu, zimpeve ye mbu bu bikuntumamananga mpe?
28 ¶ Bu kaluaka kuna simu, kuna nsi abisi Ngadala,
buna bole babakama kwa mpeve zambi batuka mu
zindiamu, bankika, bakala mbidi anganzi, i diau muntu
kalendi vioka mu nzila yina ko.
29 Tala, baboka, bavova: Ngeye u Mwan'a Nzambi,
nki amambu mena beto yaku? Wizidi vava mu kutu-
kwamis'e, ntangu bu ka yayizidi ko?
30 Kansi ntama beni ye bau kamba diangulu zazingi
diakala dianga.
31 Mpeve zambi zambombidila, zavova: Vo ukutu-
vaikisa, utufidisa tuakota mu kamba diangulu.
32 Wavova kwa zau: Luenda! Zau zavaika, zakota mu
zingulu. Tala, kamba diamvimba dianengumuka mu
lunenge-nenge luamongo ku mbu, bafwa mu nlangu.
33 Kansi badikila zo batina, bayenda ku mbanza,
bakamba mamonsono ye monso mabwa babakama kwa
mpeve zambi.
34 Tala, mbanza yamvimba yavaika mu kika Yesu;
bu bammona bambombidila kakatuka mu nsi au.

9 Yandi wakota mu bota, wasabuka, waluaka ku
yandi mbanza.
2 Tala, bau banata kwa yandi watila mianzi ulambalele
va ntanda. Yesu bu kamona minu kiau, wavova kwa

watila mianzi: Mwana, kala kibakala, masumu maku
mayambudulu.
3 Tala, nsoniki miankaka miavova mu ntima miau:
Ndieu tieki.
4 Yesu bu kamona mabanza mau, wavova: Mu
nkiama lubenzi mambi mu ntima mieno?
5 Kadi nki kilutidi nasavu-savu mu vova: Masumu
maku mayambudulu, vo mu vova: Telama wadiata?
6 Kansi mpasi luazaya, vo Mwan'amuntu wena ye
lendo kiayambudila masumu va ntoto, wavova kwa watila
mianzi: Telama wabonga ntand'aku, wenda ku nzo aku!
7 Yandi watelama, wayenda ku nzo andi.
8 Kansi makabu bu bamona bo, bakala wonga,
bakembila Nzambi waveni lendo kiampila yoyo kwa
bantu.
9 ¶ Tuka kuna Yesu bu kavioka, wamona muntu
vwendi vavakuswanga, ubikwanga Matai. Wavova kwa
yandi: Undama! Yandi watelama, wannama.
10 Bwakala, bu kavwanda va meza mu nzo, tala,
mvakusi miamingi ye bankwa masumu bayiza vwanda
va meza ye Yesu ye nlonguki miandi.
11 Bafalisi bu bamona bo, bavova kwa nlonguki
miandi: Nlongi eno mu nkiama keti dila ye mimvakusi
ye bankwa masumu?
12 Kansi bu kawa mo, wavova: Bakolele ka bena
nsatu ambuki ko, kansi bena yela.
13 Luenda lualonguka, bonso bwenina diadi: Nkenda
nzolele, ka nkailu azikwa ko, kadi kiayiza bokila ba-
lunungu ko, kansi bankwa masumu.
14 ¶ Buna nlonguki mia Yoane miayiza kwa yandi,
miavova: Mu nkiama beto ye bafalisi tuminanga nsoki,
kansi nlonguki miaku ka miminanga nsoki ko?
15 Yesu wavova kwa bau: Kadi bana banzo anda-
mbisa balenda kala kiadi e, toko diandambisa bu diena
yau? Kansi lumbu bina kwiza, toko diandambisa bu
dikatulu mu bau, buna bana mina nsoki.
16 Muntu katulanga tende kianlele ulembolo kutama

va mvwatu wankulu ko, kadi kina kiandondila si kiatia-
suna mvwatu, vulu si dianeniva.
17 Ka batulanga mpe vinia kiampa mu makuba
mankulu mankanda ko, kadi vo i bobo, makuba si
mabuka, vinia si kiatenguka, makuba mabungane,
kansi batulanga vinia kiampa mu makuba, mampa,
buna biabiole bieti kutwa.
18 ¶ Bu kavovanga momo kwa bau, tala, nkuluntu
wayiza, wansambila, wavova; Mwan'ami wankento bubu
ufwidi, kansi wiza watula koko kwaku va yandi kakala
moyo.
19 Yesu watelama ye nlongukì miandi, bannama.
20 Tala, nkento wakala nkubu kumi ye mvu miole
wayiza ku manima, wavalakana zamba kiamvwatu
andi,
21 kadi wavunguta mu yandi kibeni: Vo ivalakana
mvwatu andi kaka, ndieki.
22 Yesu wabangumuka, bu kammona, wavova:
Mwana wankento, kala kibakala! Minu kiaku kikunia-
kisi. Nkento wavuluka tuka mu kina lokula.
23 Yesu bu kakota mu nzo ankuluntu ye mona basika
pitulu ye ndonga yamayoyila, kavova:
24 Lukatuka, kadi ntaudi yankento ka yifwidi ko,
kansi lele kwandi. Bansevila.
25 Ndonga bu yavaikuswa, wakota, wasimba koko
kwandi: ntaudi yankento yafulukuswa.
26 Kumu kiamomo kiayenda mu nsi yina yayonsono.
27 ¶ Yesu bu kakatuka kuna, buna mpofo zole
zannama, baboka, bavova: Mwan'a Davidi, utufwila
nkenda!
28 Bu kakota mu nzo, mpofo zayiza kwa yandi;
Yesu wavova kwa bau: Lulekele minu e, vo ilenda bo
vanga? Bavova kwa yandi: Ngeta, Mfumu.
29 Buna wavalakana meso mau, wavova: Bwakadi
kwa beno, bonso bululekele minu.
30 Meso mau mazibuka. Yesu wabakanikina, wavova:
Lutala, mpasi muntu kazaya dio ko.

31 Kansi bu bavaika, banyendisa kumu mu nsi yina
yayonsono.
32 ¶ Bu bavaika, tala, batuala kwa yandi muntu
wakala baba wabakama kwa mpeve yambi.
33 Mpeve yambi bu yavaikuswa, baba diavova.
Makabu mayitukwa, bavova: Widi ntangu nkutu ka
bwamonekene bonso bobo mu Isaeli ko.
34 Kansi bafalisi bavova: Mu nkuluntu ampeve zambi
kavaikisanga mpeve zambi.
35 ¶ Yesu wazieta mu mbanza zazonsono ye
mavata mamonsono, walonganga mu nzo zau zatu-
kutukunu, wasamunanga nsamu wambote wakimfumu,
waniakisanga mayela mamonsono ye kimbevo kiakio-
nsono.
36 ¶ Kansi bu kamona makabu, wabafwila nkenda,
kadi bakwamuswa ye basansukuswa bonso mameme
makondolo mvungi.
37 Buna wavova kwa nlonguki miandi: Ngionzoko
yena yayingi, kansi bisadi biafiuma.
38 I diau lulomba Mfumu angionzoko katuma bisadi
mu ngionzoko andi.

10 Yandi watela kumi ye nlonguki miandi miole
mbila, wabavana lendo mu mpeve zasumuka mu
vaikisa zo ye mu niakisa mayela mamonsono ye
kimbevo kiakionsono.
2 ¶ Nkumbu zakumi ye ntumwa zole i zazi: Wantete
Simoni ubikwanga Petelo, ye Andele, i mpangi andi, ye
Yakobi, i mwan'a Zebedai, ye Yoane, i mpangi andi;
3 Filipo ye Batolomai; Toma ye Matai, i mvakusi;
Yakobi, i mwan'a Alafai, ye Tadai;
4 Simoni, i mwisi Kana, ye Yuda Iskalioti wanyekula
mpe.
5 Yesu wafidisa kumi ye bole baba ye wabasikidikisa,
wavova:
¶ Ka luendani mu nzil'abapaïen ko, ka lukotani mu
mbanz'abisi Samalia ko,

6 kansi luluta kwenda kwa mameme mavila manzo a
Isaeli.
7 Bu lukwenda yendingi, lusamuna ye vova: Kimfumu
kiamazulu kieka lukufi.
8 Luniakisa zimbevo, lufulukisa bafwa, luvedisa
mfwa miabwazi, luvaikisa mpeve zambi. Luatambudi mu
kinkailwa, luvana mu kinkaila.
9 Ka lunatani wola vo palata vo nsongo mu nsinga
mieno ko;
10 ka nkutu mu nzila, vo binkuti biole, vo zinsampatu,
vo nkawa ko, kadi kisadi kifweni ye madia mandi.
11 Kansi mu yonso mbanza vo vata mulukotele,
luyuvuzula wonso ufwanane momo, lukala mo, nate ye
luna katuka.
12 Kansi bu lukotele mu nzo, lukamba yo malembe.
13 Vo nzo yifwanane, bika yenge kieno kialuaka yo.
Kansi vo ka yifwanane ko, yenge kieno si kiavutuka
kwa beno.
14 Wonso lembolo kulutambula vo wa mambu meno,
bu luvaikidi mu nzo yina vo mu mbanza yina, lukubula
fundu-fundu mu malu meno.
15 Kedika mono iluvovele: Nzungu zansi a Sodoma
ye Ngomola si zakala zike mu lumbu kiamfundusu ye
mu mbanza yoyo zazingi.
16 Tala, mono ilufidisi bonso mameme va kati
diabamevwa, i diau lukala nduka bonso zinioka, luko-
ndwa luvunu bonso mavembe.
17 Lukikenga mu bantu, kadi si bakuluyekula kwa
bamayala, si bakuluzwaka mu nzo zau zatukutukunu;
18 Kansi mu diambu diami si luanatwa mpe ku luse lua-
minyadi ye mintinu mu kimbangi kwa bau ye kwa
bapaïen.
19 Kansi bu bakuluyekula, ka lukalani mayindu ko,
bonso bulufwiti vovila vo malufwiti vova, kadi malufwiti
vova, luna mo vewa kina lokula.
20 Kadi ka i beno luvovanga ko, kansi i Mpeve a
S'eno yivovanga mu beno.

21 Kansi mpangi si yayekula mpangi andi mu vondwa
ye se mwana; bana si banangumukina mase mau ye
ngudi zau ye kubavondisa.
22 Beno si luabelwa kwa babonsono mu diambu
diankumbu ami, kansi wonso tatamene nate ye mbanunu,
si kavuluswa.
23 Bu bakuluzomanga mu mbanza yimosi, lutinina ku
yankaka, kadi kedika mono iluvovele: Beno ka lumani
mbanza zazonsono za Isaeli ko, nate ye Mwan'amuntu
wakwiza.
24 ¶ Nlonguki kalutidi nlongi andi ko, nanga kalutidi
mfumu andi ko.
25 Bulungidi kwa nlonguki mu kala bonso nlongi
andi ye nanga bonso mfumu andi. Vo babikidi mfumu
anzo Belesebuli, buna vele baluta bika bisi nzo andi.
26 I kuma ka lubatinani ko; kadi ka kwenani lekwa
kiafukwa ko kina lembwa fukulwa ye kiansweki kina
lembwa zayakana.
27 Mampovele kwa beno mu tombe, luvova mo mu
mwini, maluawilu mu kutu, lusamuna mo vana ntandu
aminludi.
28 Ka lutinani bavondanga nitu ko, i ba ka balendi
vonda mwela ko, kansi luluta tina ulenda bunga mwela
ye nitu ku bilungi.
29 Kadi nsokusa zole ka zitekwanga mu kimpanza-
mpanza kimosi ko e? Buna zena, yimosi nkutu ka
yisotuki va ntoto ko, vo S'eno ka dizolele bo ko.
30 Kansi nsuki zeno zazonsono zantu zatengo mpe.
31 I diau ka lutinani ko. Beno lulutidi nsokusa zazingi.
32 I diau wonso ukuntambudila va ntadisi abantu,
mono mpe ikuntambudila va ntadisi a S'ami diena mu
mazulu.
33 Kansi wonso ukunkadila nkalu va ntadisi abantu,
mono mpe ikunkadila nkalu va ntadisi a S'ami diena mu
mazulu.
34 ¶ Ka lubanzani ko, vo yayizi tuadi yenge ya ntoto;
kiayizidi mu tuala yenge ko, kansi sabala.

35 Kadi yayizidi mu sa kitantu mu muntu ye s'andi,
mu mwana wankento ye ngudi andi, mu nkento ye nzitu
andi wankento;
36 ntantu miamuntu i bisi nzo andi.
37 Wonso zolele se vo ngudi kwakwingi ye mono
kwafiuma, kafwanane kwa mono ko, wonso zolele
mwana wabakala vo wankento kwakwingi ye mono
kwafiuma, kafwanane kwa mono ko;
38 wonso lembolo bonga kulunsi diandi ye nama ku
nim' ami, kafwanane kwa mono ko.
39 Kebele mwel'andi, vidisi wo; vidisi mwel'andi mu
diambu diami, solole wo.
40 ¶ Ulutambudi untambudi; untambudi, tambudi
wamfidisa.
41 Tambudi mbikudi mu diambu diankumbu ambi-
kudi, yandi tambudi nsendo ambikudi, tambudi nkwa
lunungu mu diambu diankumbu andi ankwa lunungu,
yandi tambudi nsendo ankwa lunungu.
42 Baba buna bena babake wonso nwikini umosi
mbungu yanlangu kaka wanazizia mu diambu dianku-
mbu andi anlonguki, kedika mono iluvovele: Yandi
kavidisi nsendo andi ko.

11 Bwakala, Yesu bu kamana sikidikisa kumi ye
nlonguki miandi miole, wakatuka kuna mu kwe
longingi ye samunanga mu mbanza zau.
2 Yoane mu boloko bu kawa mavanga ma Klisto,
watuma mu nlonguki miandi,
3 wavova kwa yandi: Ngeye i ndiona una kwiz'e, vo
tuna vingila wankak'e?
4 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Luenda luakamba
Yoane maluwilu ye malumweni:
5 mpofo zimonanga, batembilanga badiatanga, mfwa
miabwazi miveduswanga, bafwa matu bawanga, bafwa
bafulukuswanga, bamputu basamununwanga nsamu
wambote.
6 Mayangi mena ye wonso ulembolo kuntela sakuba.

7 ¶ Kansi baba bu bayenda, Yesu wabadika bika
Yoane kwa makabu: Nki luayendila ku nsi yankatu mu
mona? Kani tutu dinikuswanga kwa mpevi e?
8 Kansi nki luayendila? Kani mu mona muntu
uvweti nlele wena nalebelebe e? Tala, bavwatanga
mianalebelebe bena mu nzo zamintinu.
9 Kansi nki luayendila? Kani mu mona mbikudi e?
Inga, mono iluvovele, lutidi mbikudi mpe.
10 Ndieu i yandi wasonukunwa: Tala, mono mfidisi
ntumwa ami ku ntual'azizi kiaku kakubika nzil'aku ku
ntual' aku.
11 Kedika mono iluvovele: Mu babonsono bato-
nganene, babutwa kwa bakento, ka mwenani umosi
ulutidi Yoane Mbotiki mu nene ko, kansi wauke mu
kimfumu kiamazulu viokele yandi mu nene.
12 Kadi tuka mu lumbu bia Yoane Mbotiki nate ye
bwabu kimfumu kiamazulu kisilwanga ngolo, bankwa
ngolo baziokunanga kio.
13 Kadi mbikudi miamionsono ye minsiku miabikudi
nate ye Yoane.
14 Vo luzolele dio tambula, yandi i Elia wakana kwiza.
15 Wena matu, bika kawa.
16 ¶ Kansi nki si yafwanikisa ye mbandu yayi? Yau
yifwanane ye zintaudi zivwendi va mazandu, zibokele
kwa zankaka,
17 zivovele: Tualusikidi pitulu, kansi beno ka lukini,
tualubongele nkunga, kansi beno ka lubandi ntulu.
18 Kadi Yoane wayiza, kadianga ko, kanwanga ko,
bavovele: Yandi wena ye mpeve yambi.
19 Mwan'amuntu wayizidi, udianga, unwanga, bavo-
vele: Tala, muntu wakindiafu ye nduvu avinia, nkundi
amimvakusi ye bankwa masumu. Nduenga zanunguswa
kwa mavanga mandi.
20 ¶ Mboki wabadika semba mbanza zikavangila
tulendo tuandi tuatuingi, kadi ka bavilula diela ko.
21 Engwa, ngeye Kolasi! engwa, ngeye Betesaida!
kadi vo mu Tilo ye Sidoni mwavangwa tulendo tuavangu-

lwa mu beno, nga ntama baviludi diela mu kuba diangoto
ye ntoto wampolo.
22 Kansi mono iluvovele mpe: Tilo ye Sidoni si
mamona nzungu zafiuma ye beno zazingi mu lumbu
kiamfundusu.
23 Ngeye, Kapenaumi, una zangulwa nate ye ku zulu
e? Ngeye si ukululwa nate ye ku nsi abafwa; kadi vo
mu Sodoma mwavangwa tulendo tuavangulwa mu ngeye,
nga diakidi nate ye lumbu kiaki.
24 Mono iluvovele mpe: Nsi a Sodoma si yamona
nzungu zafiuma ye ngeye zazingi mu lumbu kiamfundusu.
25 ¶ Yina ntangu Yesu wavutula, wavova: Mono
ikutondele, Tata, Mfumu azulu ye ntoto, kadi waswekele
momo kwa bankwa nduenga ye zayu, wazaikisi mo kwa
bakinswa.
26 Inga, Tata, kadi bobo bwazolakana va ntadisi aku.
27 Mono yayekudulwa biabionsono kwa S'ami;
muntu kazeyi Mwana ko kansi Se, ye muntu kazeyi Se
ko kansi Mwana, ye ndiena ukazolele dio zaikisa.
28 Luiza kwa mono lu babonsono lutovukanga ye
tuikwanga mbidi azitu, mono si ikuluvundisa.
29 Lukituika vangu kiami, lulonguka kwa mono,
kadi mono ngiena wanlembami ye ntima wakuluka, beno
si lusolula luvundu mu miela mieno.
30 Kadi vangu kiami kiena kiabiza, zitu kiami kiena
nayaki-yaki.

12 Mu ntangu yina mu kialumingu Yesu wavioka mu
mayinza mena mbongo, kansi nlonguki miandi
miafwa nsatu, miabadika dokula mbongo ye dia.
2 Bafalisi bu bamona bo, bavova kwa yandi: Tala,
nlonguki miaku mivengi makondolo luve mu kialumingu.
3 Yandi wavova kwa bau: Kadi ka luatengi ko e
mavanga Davidi ye bakala yandi, bu kafwa nsatu,
4 bonso bukakota mu nzo a Nzambi, badia mampa
mantala makondwa luve mu diwa kwa yandi ye kwa
bayandi mpe, kansi kwa zinganga kaka.

5 Evo ka luatengi mu nsiku ko e, vo mu kialumingu
banganga basumunanga lumingu mu kinlongo, kansi ka
baneti nkanu ko?
6 Mono iluvovele: Lutidi kinlongo wena vava.
7 Vo luzeyi bonso bwenina diadi: Nkenda nzolele, ka
nkailu azikwa ko, nga ka lubedese bakondolo nkanu ko,
8 kadi Mwan'amuntu i mfumu alumingu.
9 ¶ Bu kakatuka kuna, wayenda ku nzo au alukutu-
kunu.
10 Tala, muntu wakala koko kwasioka. Bau banyu-
vula, bavova: Luve luaveno mu niakisa mu lumingu e?
mpasi bamfunda.
11 Yandi wavova kwa bau: Buna luena, nki amuntu
wena meme dimosi kaka, vo diau disotokene mu bulu
mu lumingu, kadi kasimbi dio ye tombula dio ko e?
12 Muntu bonso bukalutidi meme! I kuma luve
luveno mu vanga bwambote mu lumingu.
13 Mboki wavova kwa muntu: Lambula koko kwaku.
Walambula ko, kwau kwavutuka kala mavimpi bonso
kwankaka.
14 Kansi bafalisi bavaika ye bamvovila manenga,
bonso bubakana kumbunga.
15 ¶ Yesu bu kazaya dio, wakatuka kuna; babingi
bannama, waniakisa babonsono.
16 Yandi wabakanikina beni mu kunzaikisa,
17 mpasi mavovwa kwa Yesaya, mbikudi, menda
detila, uvovele:
18 Tala, sielo kiami kiyasolele, i zolwa kiami, kienina
mwel'ami nzolakani. Mono ikuntula Mpeve ami, yandi
si kasamunina bapaïen mfundusu.
19 Yandi kazonzi ko vo boka ko, nding'andi ka
yiwakani mu zinzila ko.
20 Yandi katoluzudi tutu diatiabuzuka ko, nsinga
wamwinda ufwitanga mwisi kazimi wo ko, nate ye
kamanisa mfundusu yandungunu.
21 Bapaïen si basa vuvu mu nkumbu andi.
22 ¶ Buna batuala kwa yandi muntu wabakama kwa

mpeve yambi wafwa meso ye ndinga; yandi wanniakisa;
baba diavova, diamona.
23 Makabu mamonsono mayitukwa, bavova: Kadi
ndiena ka mwan'a Davidi ko e?
24 Kansi bafalisi bu bawa dio bavova: I mu Belesebuli
kaka, nkuluntu ampeve zambi, ndiena uvaikisanga
mpeve zambi.
25 Kansi bu kazaya mabanza mau, wavova kwa bau:
Kionso kimfumu kikabane mu kitantu si kiavombuswa;
yonso mbanza vo nzo yikabane mu kitantu ka yisikilani ko.
26 Vo Satana uvaikisanga Satana, buna kabane mu
kitantu, i diau kimfumu kiandi bwe kiasikila?
27 Vo mono ivaikisanga mpeve zambi mu Belesebuli,
buna bana beno mu nani bavaikisilanga zo? I kuma
bau bakadi mfundisi mieno.
28 Vo mono ivaikisanga mpeve zambi mu Mpeve a
Nzambi, buna kimfumu kia Nzambi kialueki kwa beno.
29 Evo muntu bwe kalenda kotila mu nzo ankwa
ngolo ye tana lekwa biandi, vo katekele kanga nkwa
ngolo ko, mboki si katana nzo andi.
30 Wonso kena yami ko, wenina mono kitantu;
wonso kakutikisanga yami ko, umwangisanga.
31 I diau mono iluvovele: Bantu si bayambudulwa
masumu mamonsono ye ntiakulu zazonsono, kansi
utieki Mpeve yanlongo kana yambudulwa ko.
32 Wonso bangisi Mwan'amuntu diambu, yambudulu,
kansi wonso ubangisi dio kwa Mpeve yanlongo, kaya-
mbudulwa mu ntangu yayi ko vo mu yina yakwiza ko.
33 ¶ Luvanga nti se wabiza ye mbutu miawau se
miabiza vo luvanga nti se wabola ye mbutu miawau se
miabola. Nti uzayakananga mu mbutu miawau.
34 Lu bana banioka zambalu, bwe lulenda vova mena
mambote, bu luena bambi? Kadi nwa uvovanga mazedi
mu ntima.
35 Muntu wambote uvaikisanga mambote mu mayu-
dukwa mandi mambote, wambi uvaikisanga mambi mu
mayudukwa mandi mambi.

36 Kansi mono iluvovele: Bantu si badedisa mambu
mu lumbu kiamfundusu mu mamonsono mabavovele
makondolo mfunu.
37 Kadi ngeye si wanunguswa mu mambu maku,
ngeye si wabeduswa mu mambu maku.
38 ¶ Mboki nsoniki miankaka ye bafalisi bavutula kwa
yandi, bavova: Nlongi, tuzolelemweswa dimbu kwa ngeye.
39 Kansi yandi wavutula, wavova kwa bau: Mbandu
yambi ye yayanga yitombanga dimbu, kansi ka yivewa
dimbu ko, kansi dimbu kia Yona mbikudi kaka;
40 kadi bonso bwakala Yona mu vumu kiambizi
yambafu lumbu tatu ye mafuku matatu, i buna si bwaka-
dila Mwan'amuntu mu ntim'antoto lumbu tatu ye
mafuku matatu.
41 Bisi Nineve si bafuluka ye mbandu yayi mu
mfundusu ye bedisa yo, kadi bavilula diela mu nsamunu
a Yona; tala, lutidi Yona wena vava.
42 Ntinu wankento watuka mu ntini yasude si kafu-
luka ye mbandu yayi mu mfundusu ye bedisa yo, kadi
yandi watuka mu nsuka zantoto mu wa nduenga za
Solomo; tala, lutidi Solomo wena vava.
43 ¶ Mpeve yasumuka bu yavaikidi mu muntu,
yizietanga mu muma mukondolo nlangu, yitombanga
luvundu, kansi ka yimonanga lo ko.
44 Buna yivovele; Yavutuketi ku nzo ami yiyavaikidi;
bu yilueki, yimweni yo yankatu, yakombwa, yaketulwa.
45 Buna si yakwenda nata mpeve nsambodia zankaka
zilutidi yandi kibeni mu mbi, zau zikotele ye kundanga
momo, buna nkadulu yazimunina yamuntu si yalutila
yantete mu mbi. I bobo si bwakadila mpe kwa mbandu
yayi yambi.
46 ¶ Bu kavovanga kwa makabu, tala, ngudi andi ye
mpangi zandi batelamene ku mbazi, batomba mu vova
kwa yandi.
47 Muntu wavova kwa yandi: Tala, ngudi aku ye
mpangi zaku batelamene ku mbazi, batombele mu vova
kwa ngeye.

48 Yandi wavutula, wavova kwa wankamba mo:
Nani i ngudi ami ye mpangi zami?
49 Walambula koko kwandi kwa nlonguki miandi,
wavova: Tala ngudi ami ye mpangi zami!
50 Kadi wonso uvanganga luzolo lua S'ami diena mu
mazulu, yandi i mpangi ami ye busi kiami ye ngudi ami.

13 Kina lumbu Yesu wavaika mu nzo, wavwanda
mu nseko ambu.
2 Makabu mamingi makutakana kwa yandi, i diau
wakota mu bota, wavwanda; bantu babonsono batelama
va simu.
3 Yandi wavova mamingi kwa bau mu zingana, wata:
Tala, nkuni wayele kuni.
4 Bu kakunanga, yankaka yabwidi va sambwa nzila,
nuni zizi yo dia.
5 Yankaka yabwidi vena matadi vakondolo ntoto
wawingi, yau ntumbu mena, kadi ka yakedi ntoto
wansina ko;
6 kansi ntangu bu yatubukidi, yizinini; bu yikondolo
mianzi, yiyumini.
7 Yankaka yabwidi mu zimpanga, mpanga zamenene
ye zafietekese yo.
8 Yankaka yabwidi mu ntoto wena wabiza, yabutidi
mbutu, miankaka nkama-nkama, miankaka makumasa-
mbanu-masambanu, miankaka makumatatu-matatu.
9 Wena matu, bika kawa.
10 ¶ Nlonguki miayiza, miavova kwa yandi: Mu
nkiama vovele kwa bau mu zingana?
11 Yandi wavutula, wavova: Beno luaveno luazaya
mansweki makimfumu kiamazulu, kansi bau ka baveno
mo ko.
12 Kadi wonso beki, si kavewa ye baka kiakingi,
kansi wonso u ka ubeki ko, si kazionwa kiena yandi mpe.
13 I diau mono ivovanga kwa bau mu zingana,
bamonanga bu ba ka bamoni, bawanga bu ba ka bawe
ye ba ka bazayi.

14 Mu bau mwele detila mbikudulu ya Yesaya yivovele:
Mu wa si luawa, kansi beno ka luzayi, mu mona si
luamona, kansi beno ka luvisi,
15 kadi ntima miabantu baba miamana viba, matu
mau mayikidi mavukuka, meso mau bazimini mo, ka
bidi vutuka mona mu meso ye wa mu matu ye zaya mu
ntima ye bangumuka, mpasi yabaniakisa.
16 Kansi mayangi mena ye meso meno, kadi mamona-
nga, ye matu meno, kadi mawanga.
17 Kedika mono iluvovele: Mbikudi miamingi ye
bankwa lunungu babingi bazina moyo mu mona malu-
mweni, kansi mwanki ka bamona mo ko, ye mu wa
maluwilu, kansi mwanki ka bawa mo ko.
18 ¶ I kuma luwa kweno ngana mu nkuni.
19 Muntu bu kawilu mambu makimfumu ye kazeyi
mo ko, buna nkwa mbi ukwiza ziokuna yakununu mu
ntim'andi. Yandi i ndieu wakununu va sambwa nzila.
20 Kansi ndiena wakununu vena matadi, yandi i
ndieu uwanga mambu ye ntumbu tambula mo mu kiese;
21 kansi kena mianzi mu yandi kibeni ko, kansi
uzingilanga ntangu yafiuma; mpasi ye nzomono bu
bikwizanga mu diambu diamambu, yandi ntumbu ta
sakuba.
22 Kansi ndiena wakununu mu mpanga, yandi i
ndieu wilu mambu; mayindu mantangu yayi ye mvununu
yakimvwama bifietikisanga mambu, yandi kondolo mbutu.
23 Kansi ndiena wakununu mu ntoto wabiza, yandi
i ndieu wilu mambu ye zeyi mo, ye butanga mbutu,
umosi uvanganga nkama-nkama, wankaka makumasa-
mbanu-masambanu, wankaka makumatatu-matatu.
24 ¶ Yandi wabatela ngana yankaka, wavova: Ki-
mfumu kiamazulu kifwanane ye muntu wakuna mbongo
yabiza mu yinza diandi.
25 Kansi bantu bu baleka, ntantu andi wayiza kuni
kakala mu mbongo yabiza, wele kwandi.
26 Mbongo bu yamena ye vanga mbutu, buna kakala
diamonika mpe.

27 Kansi nanga miamfumu anzo miayiza vova kwa
yandi: Mfumu, kadi kwakunini mbongo yabiza mu
yinza diaku ko e? Buna kakala kwe ditukidi?
28 Yandi wavova kwa bau: Muntu wakitantu wavengi
bo. Kansi nanga miavova kwa yandi: Zolele tuenda
dio vuz'e?
29 Yandi wavova: Ve, ka luidi vuza mbongo mpe,
bu luna vuza kakala.
30 Luyambula biabiole biamenina va kimosi nate ye
ngionzoko; mu nsungi angionzoko si ikamba biyonziki:
Luteka yonzika kakala ye kanga dio mu mita mu yoka
dio, kansi luyonzika mbongo mu lundulu kiami.
31 ¶ Yandi wabatela ngana yankaka, wavova: Ki-
mfumu kiamazulu kifwanane ye nsangw'amutade ya-
bonga muntu, wakuna yo mu yinza diandi.
32 Yau yilutidi nsangwa zazonsono mu ke, kansi bu
yimeni kula, yiviokele biankaka biampata nsengo mu
nene ye yeka nti, nuni zazulu zikwiza wo leki mu mavala.
33 ¶ Yandi wavova kwa bau mu ngana yankaka:
Kimfumu kiamazulu kifwanane ye lufunusu luabonga
nkento, wasweka lo mu tezo tatu biamfumfuta, nate ye
zazonsono zamana funa.
34 ¶ Momo mamonsono mavova Yesu mu zingana
kwa makabu, kavova diambu kwa bau ko kansi mu
zingana,
35 mpasi mavova mbikudi menda detila, uvovele:
Mono si yabandula nw'ami mu zingana, si yatengula
maswekama tuka mu ntudulu alufulu luanza.
36 ¶ Buna wasisa makabu, wakota mu nzo. Nlonguki
miandi miayiza kwa yandi, miavova: Utubangudila ngana
yakakala diayinza.
37 Wavutula, wavova: Ukunanga mbongo yabiza i
Mwan'amuntu.
38 Kansi yinza i nza; mbongo yabiza i bana baki-
mfumu; kansi kakala i bana bankwa mbi.
39 Ntantu wakunini dio i nkadi ampemba, ngionzokoi
mbanunu antangu yayi, biyonziki i zimbasi.

40 I diau bonso buyonzukwanga kakala ye yokwanga
ku tia, i buna si bwakala mu mbanunu antangu.
41 Mwan amuntu si kafidisa mbasi zandi, mu ki-
mfumu kiandi zau si zayonzika biabionsono bitesisanga
masakuba ye bavanganga kimpumbulu,
42 si zakubatuba ku foloni kiatia; kuna si kwakala
dilu ye nkwetoso ameno.
43 Buna balunungu si batentinia bonso ntangu mu
kimfumu kia S'au. Wena matu, bika kawa.
44 ¶ Kimfumu kiamazulu kifwanane ye lekwa kia-
ntalu kiaswekwa mu yinza, kiasolula muntu, wasweka
kio; mu diambu diakiese kiandi wayenda teka yayandi
yayonsono wasumba yinza diadina.
45 ¶ Diaka kimfumu kiamazulu kifwanane ye muntu,
i nkiti, watomba nzimbu zabiza.
46 Kansi bu kasolole luna lumosi luantalu beni, buna
wayenda teka yayandi yayonsono, wasumba lo.
47 ¶ Diaka kimfumu kiamazulu kifwanane ye konde
diatubwa mu mbu, diayonzika mbizi zampila mu mpila;
48 bu diazala, batunta dio va simu, bavwanda,
bayonzika zabiza mu biwumbwa, kansi baveta zabola.
49 I buna si bwakala mu mbanunu antangu. Mbasi
si zavaika ye vangula bambi mu kati diabalunungu,
50 si zakubatuba ku foloni kiatia; kuna si kwakala
dilu ye nkwetoso ameno.
51 ¶ Luzeyi momo mamonsono? Bavova kwa yandi:
Inga.
52 Kansi yandi wavova kwa bau: I kuma wonso
nsoniki weka nlonguki akimfumu kiamazulu ufwanane ye
muntu, i mfumu anzo, uvaikisanga mu mayudukwa
mandi ye mamona ye mankulu.
53 ¶ Bwakala, Yesu bu kamana ngana zazina, kaka-
tuka kuna.
54 Bu kaluaka ku yandi nsi, wabalonga mu nzo au
yalukutukunu, bayitukwa, bavova: Nduenga zozo ye
tulendo toto kwe kabakidi bio?
55 Kadi yandi ka mwan'anketi anti ko e? Kadi ngud

andi kabikwanga Malia ko e, ye mpangi, zandi Yakobi
ye Yosefi ye Simoni ye Yuda?
56 Busi biandi biabionsono kadi ka biena yeto ko e?
Buna kwe kabakidi momo mamonsono?
57 Bau bantela sakuba. Kansi Yesu wavova kwa
bau: Mbikudi kakondolo nzitusu ko, kansi mu yandi
nsi ye mu yandi nzo.
58 Kuna kavanga tulendo tuatuingi ko mu diambu
dialudimbulu luau luaminu.

14 Mu ntangu yina Elode, i nyadi, wawa kumu kia
Yesu,
2 wavova kwa sielo biandi; Ndiena i Yoane Mbotiki.
Yandi wafulukidi mu bafwa, i kuma tulendo toto
tusadikilanga mu yandi.
3 Kadi Elode wabakisa Yoane, wankangisa, wa-
ntudisa mu boloko mu diambu dia Elodia, i nkazi a
Filipo, i mpangi andi.
4 Kadi Yoane wakivovila kwa yandi: Kwena luve ko
mu kala yandi.
5 Yandi wazola kumvonda, kansi watina bantu, kadi
bamvwa bonso mbikudi.
6 Lumbu kiambutulu a Elode bu kiayiza, buna
mwan'a Elodia wankento wakina va kati ye bau, wazo-
lakana kwa Elode.
7 I diau wansila mu ndefi mu kumvana kionso
kikalomba.
8 Kansi bu katuadukuswa kwa ngudi andi, wavova:
Umpana ntu a Yoane Mbotiki vava va longa.
9 Ntinu wakala kiadi, kansi mu diambu diazindefi ye
mu diambu diabavwanda yandi va meza wakamba
kavewa wo.
10 Yandi wafidisa mu zaka ntu a Yoane mu boloko.
11 Ntu andi wanatwa va longa, wavewa ntaudi
yankento; yandi wanata wo kwa ngudi andi.
12 Nlonguki miandi mialuaka ko, miabonga nitu
andi, miazika yo, miayiza dio kamba kwa Yesu.

13 ¶ Yesu bu kawa dio, wakatuka kuna mu bota,
waluaka ku vuma kiankatu mu kinsona. Makabu bu
bawa dio, bannama kimalu tuka mu zimbanza.
14 Yandi wavaika, wamona bantu babingi, wabafwila
nkenda, waniakisa mbevo zau.
15 Nkokila bu yabwa, nlonguki miayiza kwa yandi,
miavova: Vuma kiena kiankatu ye ntangu yikiviokele; i
diau sindika makabu benda ku mavata bakisumbila madia.
16 Kansi yandi wavova kwa bau: Ka bena nsatu
akatuka ko; lubavana badia.
17 Kansi bavova kwa yandi: Vava ka tubeki lekwa ko,
kansi mampa matanu ye mbizi zole.
18 Yandi wavova: Luntuadila bio vava.
19 Yandi wakamba makabu mavwanda va titi,
wabonga mampa matanu ye mbizi zole, watala ku zulu,
wasakumuna, wabukuna, wavana minlonguki mampa,
kansi minlonguki miavana kwa makabu.
20 Babonsono badia, bayukuta. Batota mansadu-
sulwa mabibuku, kumi ye mpidi zole zazala.
21 Badia, kani i mafunda matanu mababakala,
kondwa tanga bakento ye bana.
22 ¶ Yandi wakwika nlonguki miakota mu bota mu
kuntekila kuna simu, nate ye bu kameni sindika makabu.
23 Bu kamana sindika makabu, watombuka mongo
yandi kaka mu sambila. Nkokila bu yabwa, wakala
kuna yandi kaka.
24 Kansi bota kiakiluakila va kati diambu, kialu-
nguswa kwa mayo, kadi mpeve yabakika.
25 Mu lo kiaia kiankengila kiafuku wayiza kwa bau,
wadiata va mbu.
26 Bu bammona, vo dieti va mbu, bavizuka ntima,
bavova: Kiakina i kinsampukila; baboka mu diambu
diawonga.
27 Yandi ntumbu vova kwa bau, wata: Luyangalala, i
mono kwami, ka lukalani wonga ko.
28 Petelo wavutula kwa yandi, wavova: Mfumu, vo
ngeye, unkamba ngiza kwa ngeye va minlangu.

29 Yandi wavova: Wiza. Petelo wavaika mu bota,
wadiata va minlangu, wayiza finami kwa Yesu.
30 Kansi bu kamona tembo, wakala wonga; bu
kabadika sinda, waboka, wavova: Mfumu, undalula!
31 Yesu ntumbu lambula koko, wansimba, wavova kwa
yandi: U nkwa fiminu-minu, mu nkiama wena ketiketi?
32 Bu bamana kota mu bota, mpeve yalembwa.
33 Bakala mu bota bansambila, bavova: Kedika,
Ngeye i Mwan'a Nzambi.
34 ¶ Bu bamana sabuka, baluaka kuna simu ku
Ngenesaleti.
35 Bantu bansi yina bu banzaya, batuma mu nsi yina
yayonsono yakinzungidila batuala babonsono bena yela
kwa yandi;
36 banlomba bavalakana kaka zamba kiamvwatu
andi; babo bavalakana kio bamana niakuswa.

15 Buna bafalisi ye minsoniki batuka mu Yelusalemi
bayiza kwa Yesu, bavova:
2 Nlonguki miaku mu nkiama batulumunanga kinkulu
kiabangudi zabantu? Kadi ka basukulanga moko ko,
bu badianga mampa.
3 Kansi yandi wavutula, wavova kwa bau: Kansi beno
mpe mu nkiama lutulumunanga nsikudukusu za Nzambi
mu diambu diakinkulu kieno?
4 Kadi Nzambi wasikidikisa, wavova: Zitisa s'aku
ye ngudi aku, ye: Wonso utesanga mambi kwa se vo
ngudi, fwa kafwa.
5 Kansi beno luvovele: Wonso vovele kwa s'andi vo
ngudi andi: I nkailu kwa Nzambi uyakutu kusadisila;
yandi kazitisa s'andi vo ngudi andi nkutu ko.
6 Beno luakabikisi nsiku mia Nzambi mu diambu
diakinkulu kieno.
7 Lu meso ku nsi alukaya, Yesaya watoma bikula
mu beno, bu kavova:
8 Bantu baba bakunzitisanga mu bikoba, kansi ntima
miau mitatukidi ntama ye mono;

9 mu nkatu bakunsambilanga, bu balonganga malongi
mansikudukusu zabantu.
10 Yandi watela bantu mbila, wavova kwa bau:
Luwa ye luzaya.
11 Makotele mu nwa ka masumunanga muntu ko,
kansi mavaikidi mu nwa masumunanga muntu.
12 ¶ Buna nlonguki miayiza, miavova kwa yandi:
Zeyi e, vo bafalisi batele sakuba, bu bawilu diambu
diodio?
13 Kansi yandi wavutula, wavova: Yonso nkununu
yilembolo kuna S'ami diakizulu si yavuzwa ye mianzi.
14 Lubayambula. Bau i ntuadisi miafwa meso
miabampofo. Kansi vo mpofo tuadisi mpofo, buna
babole si babwa mu bulu.
15 Petelo wavutula, wavova kwa yandi: Utuba-
ngudila ngana yoyo.
16 Wavova: Kadi beno mpe luakidi lembwa zay'e?
17 Kadi ka luvisidi ko e, vo mamonsono makotanga
mu nwa maviokanga ku vumu, maloswanga ku zamba.
18 Kansi mavaikanga mu nwa matukidi mu ntima;
mau masumunanga muntu.
19 Kadi mu ntima mutukanga mabanza mambi,
vonda, kinsuza, kintiengi, bwivi, kimbangi kialuvunu,
zintiakulu.
20 I momo kwandi masumunanga muntu, kansi dia
ye moko malembwa sukulwa ka disumunanga muntu ko.
21 ¶ Yesu bu kavaika mo, wayenda kuna ndambu za
Tilo ye Sidoni.
22 Tala, nkento i nkananita watuka mu ndambu zozo,
waboka, wavova: Mfumu, mwan'a Davidi, umfwila
nkenda, mwan'ami wankento ukwamusu beni kwa
mpeve yambi.
23 Kansi yandi kamvutula diambu ko. Nlonguki
miandi miayiza, mianyuvula, miavova: Unsindika, kadi
bokele ku nim' eto.
24 Yandi wavutula, wavova: Kiafiduswa ko kansi
kwa mameme mavila manzo a Isaeli.

25 Kansi yandi wayiza kunsambila, wavova; Mfumu,
unsadisa.
26 Yandi wavutula, wavova: Ka bufweni ko mu
bonga mampa mabana ye tuba mo kwa bimbwa-
mbwa.
27 Yandi wavova: Ngeta, Mfumu, kadi bimbwa-
mbwa mpe bidianga biveso-veso bisotukanga tuka va
meza mamfumu zau.
28 Mboki Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Nkento,
minu kiaku kiena kiakinene. Bwakukadila, bonso
buuzolele. Mwan'andi wankento waniaka tuka lokula
kiokio.
29 ¶ Yesu bu kakatuka kuna, wayenda mu ndambu
ambu a Ngalili, wabaluka mongo, wavwanda vana.
30 Makabu mamingi mayiza kwa yandi, banata
batembilanga, bampofo, mababa, batila mianzi ye
bankaka babingi, babatula va malu mandi; yandi
wabaniakisa.
31 Ndonga yayitukwa bu bamona, vo mababa mavova,
batila mianzi se mavimpi, batembilanga badiata, ba-
mpofo, bamona, bau bakembila Nzambi a Isaeli.
32 ¶ Yesu watela nlonguki miandi mbila, wavova:
Mono mfwididi ndonga nkenda, kadi bakikadidi yami
lumbu tatu, ka babeki kiandia ko, kizolele kubasindika
ye nsatu ko, ka bidi lenzangana mu nzila.
33 Nlonguki miavova kwa yandi: Kweyi tuabaka
mampa momo mamingi mu nsi yankatu mu yukutisa
ndonga yayi yayingi?
34 Yesu wavova kwa bau: Mampa makwa mena
yeno? Bavova: Nsambodia ye bimbizi-mbizi bia-
fiuma.
35 Yandi wakamba ndonga yavwanda va nsi;
36 wabonga mampa nsambodia ye zimbizi, watonda,
wabukuna, wavana kwa minlonguki; minlonguki
miavana kwa makabu.
37 Babonsono badia, bayukuta; mansadusulwa ma-
bibuku mabatota i mpidi nsambodia zazala.

38 Badia i mafunda maia mababakala kondwa tanga
bana ye bakento.
39 Bu kamana sindika makabu, wakota mu bota,
waluaka kuna nzaku za Mangadani.

16 Bafalisi ye basadukl bayiza kumvukumuna, ba-
nlomba kabasonga dimbu kiazulu.
2 Kansi yandi wavutula, wavova kwa bau: Nkokila
bu yibwidi, luvovele: Kwambote, kadi zulu dibweki.
3 Mu nsuka vo: Bwabu kwambi, kadi zulu dibweki,
diyitalele. Beno luzeyi swaswasa luse luazulu, kansi ka
lulendi swaswasa dimbu biazintangu ko e?
4 Mbandu yambi ye yayanga yifwandanga dimbu,
kansi ka yivewa dimbu ko, kansi dimbu kia Yona.
Yandi wabasisa, wele kwandi.
5 ¶ Minlonguki bu mialuaka kuna simu, bavilakana
nata mampa.
6 Yesu wavova kwa bau: Lutala luakikenga mu lufu-
nusu luabafalisi ye luabasaduki.
7 Kansi babanzasana, bavova: Ka tuneti mampa ko.
8 Yesu bu kazaya dio, wavova: Lubankwa fiminu-
minu, mu nkiama lubanzasene, vo ka luneti mampa
ko?
9 Ka luzeyi ko e, evo ka lubambukidi moyo ko e mu
mampa matanu kwa mafunda matanu ye mpidi zikwa
ziluatotele?
10 Vo mu mampa nsambodia ye mafunda maia ye
mpidi zikwa luatotele?
11 Bwe bwenina, bu lulembolo visila, vo kibikidi
mampa kwa beno ko? Kansi lukikenga mu lufunusu
luabafalisi ye luabasaduki.
12 Buna bavisa, vo kavova kwa bau ko, vo bakukike-
nga mu lufunusu luabafalisi ye luabasaduki, kansi mu
longi diabafalisi ye diabasaduki.
13 ¶ Yesu bu kaluaka kuna ntini za Kaisalia Filipi,
wayuvula nlonguki miandi, wavova; Bantu bavovele,
vo Mwan'amuntu i nani?

14 Bau bavova: Bankaka Yoane Mbotiki, bankaka Elia, bankaka Yelemia vo umosi mu bambikudi.

15 Yandi wavova kwa bau: Kansi beno luvovele, vo mono i nani?

16 Simoni Petelo wavutula, wavova: Ngeye i Klisto kwaku, Mwan'a Nzambi amoyo.

17 Kansi Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Simoni Baliona, mayangi mena yaku, kadi nsuni ye menga ka biakuzaikisi dio ko, kansi S'ami diena mu mazulu.

18 Mono ivovele mpe, vo ngeye i Petelo; va tadi diodio si yatunga bundu diami, mielo miansi abafwa ka mina dio lutila ngolo ko.

19 Mono si yakuvana nsabi zakimfumu kiamazulu, yonso yiukengi va ntoto yikangamene mu mazulu, yonso yiukangudi va ntoto yikangukidi mu mazulu.

20 Buna wasikidikisa minlonguki ka bakambani muntu ko, vo yandi kibeni i Klisto.

21 ¶ Tuka ntangu yina Yesu wabadika songa nlonguki miandi, vo kwenda kakwenda kaka kuna Yelusalemi ye lungwa beni kwa bangudi zabantu ye bangudi zanganga ye minsoniki ye vondwa ye fulukuswa mu lumbu kiantatu.

22 Petelo wambonga, wabadika kunsemba, wavova: Nzambi wakukeba, Mfumu. Ka bukadi kwa ngeye nkutu ko.

23 Kansi yandi wabangumuka, wavova kwa Petelo: Satana, unkatukila, ngeye i ntesisi ami asakuba, kadi kuyindudi ma Nzambi ko, kansi mabantu.

24 ¶ Mboki Yesu wavova kwa nlonguki miandi: Vo muntu zolele nama ku nim'ami, kakikadila nkalu ye bonga kulunsi diandi ye kundama.

25 Kadi wonso zolele vulusa mwel'andi, vidisi wo, kansi wonso vidisi mwel'andi mu diambu diami, sololе wo.

26 Kadi muntu nki katomene nitu, vo vengi nza yamvimba ndandu, kansi vidisi mwel'andi? Vo muntu nki kafwiti vana mu kula mwel'andi?

27 Kadi Mwan'amuntu si kakwiza mu nkembo a

S'andi ye mbasi zandi, buna si kasenda muntu muntu,
bonso bwenina mavanga mandi.
28 Kedika mono iluvovele, vo bankaka mu bau
batelamene vava ka babimbi lufwa nkutu ko, nate ye
bamona Mwan'amuntu wizidi mu kimfumu kiandi.

17 Lumbu sambanu mboki Yesu wabonga Petelo ye
Yakobi ye Yoane, i mpangi andi, wabatuala va
mongo wanda mu kinsona.
2 Yandi wakituka va ntadisi au, zizi kiandi kiatentina
bonso ntangu, mvwatu miandi miavembuka bonso kia.
3 Tala, Mose ye Elia bamonika kwa bau, bammokisa.
4 Petelo wavutula, wavova kwa Yesu: Mfumu,
diambote diadi, bu tuena vava. Vo zolele, si ivanga ma-
fwokula matatu vava, dimosi kwa ngeye, dimosi kwa
Mose, dimosi kwa Elia.
5 Bu kakidi vova, tala, tuti diakia diabayitalala, tala,
ndinga mu tuti yavova: Ndieu i Mwan'ami, i zolwa
kingienina nzolakani; lunwa.
6 Nlonguki bu miawa mo, babwa va zizi biau ye
babwa wonga wawingi.
7 Yesu wayiza kubavalakana, wavova: Lutelama, ka
lukalani wonga ko.
8 Bu bavumbula meso mau, ka bamona muntu ko,
kansi Yesu kaka.
9 ¶ Bu bakulumuka va mongo, Yesu wabasikidikisa,
wavova: Ka lukambani muntu mbona yoyo ko, nate ye
Mwan'amuntu wafuluka mu bafwa.
10 Nlonguki mianyuvula, miavova: Kansi nsoniki mu
nkiama mivovanga, vo Elia tekila katekila kaka?
11 Wavutula, wavova: Elia vele wakwiza ye kubika
yayonsono buyateka kala.
12 Kansi mono iluvovele, vo Elia wakiyizila ye ka
banzaya ko, kansi bamvangila, bonso bubazola. I bobo
Mwan'amuntu mpe si kakwamuswa kwa bau.
13 Buna nlonguki miazaya, vo wababikila Yoane
Mbotiki.

14 ¶ Bu baluaka kwa ndonga, muntu wayiza kwa
yandi, wafukama kwa yandi va makungunu,
15 wavova: Mfumu, fwila mwan'ami nkenda, kadi
wena mbikulu angonda, ulungwanga beni, kadi fintama-
ntama bwidi ku tia, fintama-ntama mu nlangu.
16 Mono intuedi kwa nlonguki miaku, kansi bale-
mbane kunniakisa.
17 Yesu wavutula, wavova: U mbandu yandimbulu
aminu ye yamvilangani, lumbu kwa ikala yeno? Lumbu
kwa ikuluvibidila? Luntuala vava kwa mono.
18 Yesu wansemba, mpeve yambi yavaika mu yandi;
ntaudi yaniaka tuka lokula kiokio.
19 Buna nlonguki miayiza kwa Yesu mu kinsona,
bavova: Mu nkiama tulembane yo vaikisa?
20 Wavova kwa bau: Mu diambu diafiminu-minu
fieno. Kadi kedika mono iluvovele: Vo luena minu
bonso nsangwa yamutade, si luvova kwa mongo wauna:
Katuketi vava, wafinketi kuna, ufinkidi kwandi; ka
lufwiti lembana lekwa ko.
22 ¶ Bu bakala mu Ngalili, Yesu wavova kwa bau:
Mwan'amuntu si kayekulwa mu moko mabantu;
23 si bakumvonda, ye lumbu kiantatu si kafulukuswa.
Bakala mbidi akiadi.
24 ¶ Bu baluaka ku Kapennaumi, bavakusanga
ndambu asekeli bayiza kwa Petelo, bavova: Nlongi eno
kafutanga ndambu asekeli ko e?
25 Yandi wavova: Ve. Bu kaluaka mu nzo, Yesu
wantekidila, wavova: Simoni, bwe weti banza? Ntinu
miantoto kwa banani batambulanga mpaku abilekwa vo
mpaku ansi? Kwa bana bau vo kwa banzenz'e?
26 Bu kavova: Kwa banzenza, Yesu wavova kwa
yandi: Kiongo bana bayambudulu kwau.
27 Kansi ka tuidi kubatesisa sakuba, wenda ku mbu
watuba luvaku, mbizi yiteka vuzuka, bonga yo; bu
uyasula nu'andi, si usolula sekeli kimosi, bonga kio
wavana kwa bau mu beto yaku,

18 Kina lokula nlonguki miayiza kwa Yesu, miavova:
Buna nani wena waunene mu kimfumu kiamazulu?
2 Watela fimwana-mwana mbila, watula fio va kati ye
bau,
3 wavova: Kedika mono iluvovele; Vo ka lubangu-
muka ye kala bonso bimbana-mbana ko, ka lukoti mu
kimfumu kiamazulu nkutu ko.
4 I kuma wonso ukukiyina bonso fimwana-mwana
fiofio, yandi wena waunene mu kimfumu kiamazulu.
5 Wonso tambudi fimwana-mwana fimosi kaka
fiampila yoyo mu nkumbu ami, yandi untambudi.
6 Kansi baba buna bena babake bakundekilanga minu,
wonso tesese umosi sakuba, bwambote kwa yandi, vo
tadi diadinene dinikunwanga mfumfuta dikengo mu laka
diandi ye sindusu mu nsin'ambu.
7 ¶ Engwa nza mu diambu diamasakuba! Kadi nkinzi
wena, vo masakuba makwizanga, kansi engwa muntu
tukisi sakuba.
8 Vo koko kwaku vo kulu kwaku kukutesese sakuba,
zaka ko, losa ko. Kadi bwambote kwa ngeye mu kota
mu moyo ye kieta vo tembila, ye bwambi mu kala moko
mole ye malu mole ye tubwa ku tia tuamvu ya mvu.
9 Vo disu diaku dikutesese sakuba, kola dio, losa dio.
Bwambote kwa ngeye mu kota mu moyo ye disu dimosi,
ye bwambi mu kala meso mole ye tubwa ku bilungi kiatia.
10 ¶ Baba buna bena babake, lutala, ka luidi yina
umosi nkutu; kadi mono iluvovele, vo mpofi zau mu
mazulu lumbu ka lumbu zitalanga zizi kia S'ami diena
mu mazulu.
12 Bwe lubanza? Vo muntu wena nkam'amameme
ye dimosi dizimbale, kadi kasisi luvwa ye vwa va miongo
ko e ye kwenda tombi diazimbala?
13 Vo bukadi, vo yandi solole dio, kedika mono
iluvovele, vo yangalele beni mu diau ye fiuma mu luvwa
ye vwa malembolo zimbala.
14 I bobo mpe, ka bwena luzolo lua S'eno diena mu ma-
zulu ko, vo mosi nkutu kavila mu bau buna bena babake.

15 ¶ Vo mpangi aku yivolele masumu, wenda wa-
nsemba va beno yandi kaka. Vo uwilu, buna beki
mpangi aku ndandu.
16 Kansi vo kawilu ko, nata diaka mosi vo bole,
mpasi mambu mamonsono masikalala mu nwa mia-
mbangi zole vo zitatu.
17 Vo ubawidikidi, kamba dio kwa dibundu, kansi vo
widikidi dibundu mpe, kakadi kwa ngeye bonso païen ye
mvakusi.
18 ¶ Kedika mono iluvovele: Yonso yonso yilukengi
va ntoto, yikangamene mu zulu, yonso yonso yiluka-
ngudi va ntoto, yikangukidi mu zulu.
19 ¶ Diaka mono iluvovele: Buna luena, vo bole
bawawane va ntoto mu kionso lekwa kibalombele,
bavangamene kio kwa S'ami diena mu mazulu.
20 Kadi konso kukutakene bole vo batatu mu nku-
mbu ami, kuna ngiena va kati ye bau.
21 ¶ Mboki Petelo wayiza, wavova kwa yandi: Mfumu,
mpangi ami mpola kwa si kakumpodila masumu ye
mono ngina kunyambudila? Kani vo nate ye mpola
nsambodia?
22 Yesu wavova kwa yandi: Mono ivovele: Ka nate
ye mpola nsambodia ko, kansi nate ye mpola lusambodia
luansambodia.
23 I kuma kimfumu kiamazulu kifwanane ye muntu,
i ntinu, wazola dedisa ntalu ye nanga miandi.
24 Bu kabadika tanga ntalu, watuadulwa mosi wandia
mfuka mu kumi diamafunda matalanta.
25 Bu kakondwa lekwa kiamfutila, mfumu andi
wakamba katekwa ye nkazi andi ye bana ye biabionsono
biena yandi mu diambu diafuta.
26 Buna nanga wowo wafukama, wambombidila,
wavova: Umbwisila ntima, si yakufuta yayonsono.
27 Mfumu ananga wowo wamfwila nkenda, wansi-
ndika, wanyambudila mfuka.
28 Kansi nanga wowo bu kavaika, wamona nanga
yandi wankaka wandia nkama mosi adenali. Yandi

wambaka, wamfika va laka, wavova: Futa mfuka
yiwadidi.
29 Buna nanga yandi wafukama, wambombidila,
wavova: Umbwisila ntima, si yakufuta.
30 Yandi ngodi andi, kansi wayenda kuntuba mu
boloko, nate ye kafuta mfuka.
31 I diau nanga yandi bu miamona, bonso bwaya-
ngama, bakala mbidi akiadi, bayenda toma samunina
mfumu au mamonsono mavangama.
32 Buna mfumu andi wantela mbila, wavova kwa
yandi: U nanga wambi, mfuka yina yamvimba yakuya-
mbudidi, bu wambombedele.
33 Kadi ka bufweni ko e, vo ngeye wafwididi nanga
yaku nkenda, bonso buyakufwididi nkenda?
34 Mfumu andi wafwema, wanyekula kwa bankwa-
misi, nate ye kafuta mfuka yayonsono.
35 S'ami diakizulu si diakuluvangila bumosi mpe, vo
ka luyambudidi muntu yempangi andi mu ntima mieno ko.

19 Bwakala, Yesu bu kamana mambu momo, waka-
tuka mu Ngalili, waluaka ku ndambu za Yuda kuna
simu dia Yodani.
2 Makabu mamingi mannama, wabaniakisa kuna.
3 ¶ Bafalisi bayiza kwa yandi, bamvukumuna, bavova:
Kani luve luveno mu yambula nkazi mu kionso kionso
bil'e?
4 Kansi yandi wavutula, wavova kwa bau: Kadi ka
lutengi ko e, vo yandi wabavanga muna mbadukulu
wavanga bakala ye nkento,
5 wavova: Mu diambu diodio muntu fwiti sisa s'andi
ye ngudi andi ye tatamana ye nkazi andi; bau bole si
bakala nsuni umosi.
6 I buna ka bena bole ko, kansi nsuni umosi. I
kuma kiabunda Nzambi mu vangu kimosi, ka kiva-
mbuswa kwa muntu ko.
7 Bavova kwa yandi: Buna Mose mu nkiama kasi-
kidikisa mu vana nkand'aluvambunu ve kunyambula?

8 Yandi wavova kwa bau: Mose waluvana luve mu
yambula bakazi beno mu diambu diambalu antima mieno,
kansi tuka mu mbadukulu ka bwakala bobo ko.
9 Mono iluvovele: Wonso yambudi nkazi andi, vo
ka mu bila kiayanga ko, ye kwelele wankaka, yengi
kwandi.
10 Nlonguki miavova kwa yandi: Vo bila kiamuntu
kienina bobo ye nkazi, buna ka butomene mu kwela ko.
11 Wavova kwa bau: Babonsono ka balendi vana
diambu diodio fulu ko, kansi baba bavewa bo kaka.
12 Kadi mwena banwatwa babutuka bobo mu vumu
kiambuta, mwena banwatwa banwatwa kwa bantu,
mwena banwatwa bakinweti mu diambu diakimfumu
kiamazulu. Ulenda vana diodio fulu, kavana dio fulu.
13 ¶ Buna bimbana-mbana banatwa kwa yandi,
mpasi kabatula moko ye sambila, kansi minlonguki
miabasemba.
14 Yesu wavova kwa bau: Luyambula bimbana-
mbana, ka lubakakidilani mu kwiza kwa mono ko,
kadi kimfumu kiamazulu i kiabampila yoyo.
15 Yandi wabatula moko, wakatuka kuna.
16 ¶ Tala, mosi wayiza kwa yandi, wavova: Nlongi,
nki kiambote si yavanga, mpasi yabaka moyo wamvu ya
mvu?
17 Wavova kwa yandi: Mu nkiama ukungiuvudi mu
kina kiambote? Mosi kaka i nkwa mbote, kansi vo
zolele kota mu moyo, keba nsikudukusu.
18 Yandi wavova: Eze? Yesu wavova: Zazi: Kuvo-
ndani ko, kuyangani ko, kulabulani ko, kutani kimbangi
kialuvunu ko.
19 Zitisa s'aku ye ngudi aku, ye: Zola mfinangani aku
bonso ngeye kibeni.
20 Toko diavova kwa yandi: Momo mamonsono
yakengele kwami. Nki nkondolo diaka?
21 Yesu wavova kwa yandi: Vo zolele lunga, wenda
wateka bina biena yaku, vana bio kwa bamputu wabaka
mayudukwa mu zulu, mboki wiza wandama.

22 Kansi toko bu kawa mo, wakatuka ye kiadi, kadi
wakala ye mvwilu zazingi.
23 ¶ Yesu wavova kwa nlonguki miandi: Kedika
mono iluvovele; Nkwa kimvwama wena mbidi ampasi mu
kota mu kimfumu kiamazulu.
24 Kansi mono iluvovele diaka: Kamela fiononokene
mu disu diansoma, kansi nkwa kimvwama lutidi mona
mpasi mu kota mu kimfumu kiamazulu.
25 Nlonguki bu miawa mo, bayitukwa beni, bavova:
Buna nani lenda vuluswa?
26 Kansi Yesu wabatala, wavova kwa bau: Diodio ka
dilendakani kwa bantu ko, kansi kwa Nzambi mamo-
nsono malendakana.
27 ¶ Buna Petelo wavutula, wavova kwa yandi: Tala,
beto tuasisidi yayonsono, tuakunemingi, buna nki tua-
baka?
28 Yesu wavova kwa bau: Kedika mono iluvovele:
Mu mbutululu, Mwan'amuntu bu kavwendi va kiandu
kiandi kiankembo, buna beno luandemi si luavwanda va
kumi ye biandu biole ye fundisa kumi ye makanda mole
ma Isaeli.
29 Wonso sisidi zimpangi vo bibusi vo se vo ngudi
vo bana vo mayinza vo zinzo mu diambu diankumbu
ami, yandi tambudi ntambula zazingi ye vingidi fwa
diamoyo wamvu ya mvu.
30 Kansi babingi batekila si bazimunina, bazimunina
si batekila.

20 Kadi kimfumu kiamazulu kifwanane ye muntu, i
mfumu anzo, wavaika nsuka-nsuka mu sonika
bisadi biavia diandi diavinia.
2 Bu kawawana ye bisadi mu denali kimosi kimosi
mu lumbu lumbu, wabafidisa ku via diandi diavinia.
3 Yandi wavaika diaka kani mu lokula kiantatu,
wamona bankaka batelamene va zandu, bakondwa salu.
4 Wavova kwa bau: Luenda beno mpe ku via diavinia,
mono ngina kuluvana kionso kisongele.

5 Bau bayenda. Yandi wavaika diaka kani mu
lokula kiansambanu ye kiavwa ye wavanga bumosi.
6 Kansi kani mu lokula kiakumi ye mosi wavaika,
wamona bankaka batelamene, wavova kwa bau: Mu nki-
ama lutelamene vava lumbu kiamvimba ye kondwa salu?
7 Bavova kwa yandi: Kadi muntu katusonekene ko.
Wavova kwa bau: Luenda beno mpe ku via diavinia.
8 Nkokila bu yabwa, mfumu avia diavinia wavova
kwa nkengi alekwa biandi: Tela bisadi mbila wabafuta
tuka mu bazimunina nate ye batekila.
9 Basonama kani mu lokula kiakumi ye mosi bayiza
tambula denali kimosi kimosi.
10 Batekila bu bayiza, babanza, vo si balutila, kansi
batambula kwau mpe denali kimosi kimosi.
11 Bu batambula kio, bavuma kwa mfumu anzo,
12 bavova: Baba bazimunini bakedi lokula kimosi
kaka, ubafwanikisi ye beto, i beto tumweni mpasi
zalumbu ye mbangazi yizinisanga.
13 Buna bena yandi wavutula kwa umosi, wavova:
Nkundi ami, kikuvengi bulembolo songa ko. Kadi ka
tuwawasene mu denali kimosi ko e?
14 Bonga kiaku, wenda. Kansi nzolele vana mpe
uzimunini, bonso buikuveni.
15 Kadi kiena luve mu vanga, bonso bunzolele mu
biami ko e? Kansi disu diaku diambi dien'e, bu ngiena
wambote?
16 I buna bazimunina si batekila, batekila si bazi-
munina.
17 ¶ Yesu bu kabaluka kuna Yelusalemi, wanata
kumi ye nlonguki miole ku nenga, wavova kwa bau mu
nzila:
18 Tala, tueti baluka ku Yelusalemi, ye Mwan'amu-
ntu si kayekulwa kwa ngudi zanganga ye minsoniki; si
bakunzengila nkanu afwa.
19 Si bakunyekula kwa bapaïen mu sakununwa ye
zwakwa ye komwa va kulunsi, lumbu kiantatu si kafulu-
kuswa.

20 ¶ Buna ngudi abana ba Zebedai wayiza ye bana
bandi kwa yandi, wansambila, wanlomba lekwa.
21 Kansi wavova kwa yandi: Nki zoleli e? Wavova
kwa yandi: Kamba bana bami baba babole bavwanda,
umosi va lubakala luaku, wankaka va lumoso luaku mu
kimfumu kiaku.
22 Kansi Yesu wavutula, wavova: Ka luzeyi dilulo-
mbele ko. Lulenda nwa mbungu yiinwa? Vavova kwa
yandi: Tulenda.
23 Wavova kwa bau: Nwa luanwa mbungu ami, kansi
vwanda va lubakala luami ye va lumoso luami ka i
diambu diami mu vana ko, kansi kwa bau bakubukulu
dio kwa S'ami.
24 Kumi bu bawa mo bafuta ntima mu mpangi zozo
zazole.
25 Yesu wabatela mbila, wavova: Luzeyi, vo bakulu-
ntu babapaïen bena lulendo mu bau, ye bankwa nene
bakubayalanga.
26 Kansi mu beno ka mukadi bobo ko, kansi wonso
mu beno uzolele kala waunene, kakadi, sielo kieno;
27 wonso mu beno uzolele kala wantete, kakadi sielo
kieno.
28 I bobo Mwan'amuntu kayizidi mu sadulwa kisielo
ko, kansi mu sala kisielo ye vana mwel'andi mu nkudulu
kwa babingi.
29 ¶ Bu bavaika mu Yeliko, ndonga yayingi yannama.
30 Tala, mpofo zole zavwendi va mbel'anzila, bu bawa,
vo Yesu viokele, baboka, bavova; Mwan'a Davidi,
utufwila nkenda!
31 Ndonga yabasemba badingalala, kansi baluta boka,
bavova: Mfumu, mwan'a Davidi, utufwila nkenda!
32 Yesu wasimpama, wabatela mbila, wavova: Nki
luzolele yaluvangila?
33 Bavova kwa yandi: Mfumu, mpasi meso meto
mazibuka.
34 Yesu wabafwila nkenda wavalakana meso mau.
Bau ntumbu mona diaka, bannama.

21 Bu bafinangana ye Yelusalemi ye baluaka ku
Betefange, ku mongo a Olive, Yesu wafidisa
nlonguki miole,
2 wavova kwa bau: Lukota mu vata diena kulutadisi,
beno ntumbu solula mpunda yankento yikangamene,
mwana wambakala wena yandi. Lukutula ye tuala zo kwa
mono.
3 Vo muntu vovele diambu kwa beno, buna luvova:
Mfumu wena zo nkinzi; yandi ntumbu fidisa zo.
4 Kansi i buna bwakala, mpasi mavovwa mu mbikudi
menda detila, bu kavova:
5 Luvova kwa mwana wankento wa Sioni: Tala, ntinu
aku wizidi kwa ngeye, wanlembami, tentamene va
mpunda ye va mwan'ampunda, i mwan'abulu kiabizitu.
6 Nlonguki miayenda vanga, bonso bwabasikidikisa
Yesu.
7 Batuala mpunda yankento ye mwana, batensika zo
mvwatu miau; yandi wavwanda vana ntandu.
8 Babingi bakala mu ndonga bayala mvwatu miau va
nzila, bankaka bazaka mavala manti, bayala mo va nzila.
9. Makabu matekila ye malanda baboka, bavova:
Osana kwa mwan'a Davidi! Wizidi mu nkumbu a Mfu-
mu i nkwa lusakumunu! Osana muna kayengele!
10 Bu kakota mu Yelusalemi, mbanza yayonsono
yakala viongolo-viongolo, bavova; Ndieu i nani?
11 Kansi makabu mavova: Yandi i Yesu, mbikudi,
utukudi mu Nazaleti mu Ngalili.
12 ¶ Yesu wakota mu kinlongo kia Nzambi, walua-
nzula babo bateka ye sumba mu kinlongo, wanenguna
meza mambudisi miabivanza ye biandu bianteki miama-
bembe;
13 wavova kwa bau: Diasonama: Nzo ami yifwiti
bikwa nzo asambulu; kansi beno luavengi yo nluk'ami-
ntani.
14 Bampofo ye batembilanga bayiza kwa yandi mu
kinlongo; yandi wabaniakisa.
15 Bangudi zanganga ye minsoniki bu bamona ma-

ngitukwa makavanga ye bana baboka mu kinlongo,
bavova: Osana, mwan'a Davidi! buna bafuta ntima.
16 bavova kwa yandi: Wilu mavovele baba? Kansi
Yesu wavova kwa bau: Inga, kadi ka luatengi nkutu ko
e: Mu nwa miabana banswa ye bana banyemo ngeye
wakubikidi nsikulu aku?
17 Yandi wabasisa, wavaika mu mbanza, wayenda
kuna Betania; waleka kuna.
18 ¶ Nsuka-nsuka bu kavutuka ku mbanza, wamona
nsatu.
19 Bu kamona nti mosi kaka wakuyu mu mbel'anzila,
wayenda kwa wau, kansi kasolula wo lekwa ko, kansi
makaya ye makaya. Wavova kwa wau: Mu ngeye ka
mutukani diaka mbutu mvu ya mvu ko. Kuyu ntumbu
yuma.
20 Nlonguki bu miamona bo bayitukwa, bavova:
Kuyu bwe ntumbu yumina?
21 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Kedika mono
iluvovele: Vo luena minu ye lembwa ketikisa, ka luvangi
bonso busilulu kuyu kaka ko, kansi luvova mpe kwa
mongo wau: Nanguka wakituba mu mbu, buna bukedi.
22 Mamonsono malulombele mu nsambulu, bu
lulekele minu, si lua mo tambula.
23 ¶ Bu kakota mu kinlongo, bangudi zanganga ye
bangudi zabantu bayiza kwa yandi kukalonga, bavova:
Mu nki alulendo uvangilanga bobo, nani wakuveni
lulendo lolo?
24 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Mono mpe
ikuluyuvula diambu dimosi. Vo lukunkamba dio,
mono mpe ikulukamba lulendo luivangilanga bobo.
25 Lubotokolo lua Yoane kwe luatuka? Mu zulu
vo mu bantu? Kansi bau bayuvasana bau kibeni,
bavova:
26 Vo tuvova: Mu zulu, yandi vovele kwa beto: Buna
mu nkiama ka luanlekele minu ko? Kansi vo tuvova:
Mu bantu, buna tutinini ndonga, kadi babonsono bavwa
Yoane bonso mbikudi.

27 Bau bavutula kwa Yesu, bavova: Ka tuzeyi dio ko. Yandi mpe wavova kwa bau: Mono mpe kilukambi lulendo luivangilanga bobo ko.

28 ¶ Kansi bwe lueti banza? Muntu wakala bana bole. Wayiza kwa wantete, wavova: Mwana, wenda bwabu wasala mu via diavinia.

29 Kansi wavutula, wavova: Ngodi ami. Mboki wanionguluka, wele kwandi.

30 Yandi wayenda kwa wanzole, wavova mamosi. Yandi wavutula, wavova: Inga, tata, kansi kayenda mo ko.

31 Babole, nani wavanga luzolo luas'andi? Bavova: Wantete. Yesu wavova kwa bau: Kedika mono iluvovele, vo mimvakusi ye bansuza bakulutekilanga mu kota mu kimfumu kia Nzambi.

32 Kadi Yoane wayiza kwa beno mu nzila yalunungu, ka luanlekila minu ko; kansi mimvakusi ye bansuza banlekila minu. Beno bu luamona bo, ka lualanda mu nionguluka ko, mpasi luanlekila minu.

33 ¶ Luwa ngana yankaka: Vakala muntu, i mfumu anzo, wakuna via diavinia, wazunga dio lumbu, watimina dio kamunu kiavinia, watunga nzo ayongi, watuidisa dio kwa mimvati, wayenda ku nsi yankaka.

34 Nsungi ambutu bu yafinama, wafidisa nanga miandi kwa mimvati mu tambula mbutu miadiau.

35 Mvati miasimba nanga miandi; umosi bambufa nate ye nkanda wabunuka, wankaka bamvonda, wankaka bamvonda mu matadi tuba.

36 Diaka wafidisa nanga miankaka miavioka miantete mu ntalu, babavangila bumosi.

37 Mboki wafidisa mwan'andi kwa bau, wavova: Si bamona nsoni mu mwan'ami.

38 Kansi mimvati bu bamona mwana, bavovasana: Ndieu i mvingidi adifwa, ndolono tuamvonda tuabonga fwa diandi.

39 Bau bambaka, bantuba ku mbazi avia diavinia, bamvonda.

40 Mfumu avia diavinia bu kizidi, bwe si kavanga kwa mimvati miomio?
41 Bavova kwa yandi: Bu bena bambi, yandi si kakubabunga mu mbungulu yambi ye tuidisa via diavinia kwa mvati miankaka mikumvana mbutu mu nsungi zau.
42 Yesu wavova kwa bau: Kadi ka luatengi nkutu mu masonukwa ko e: Tadi dianiafuna mintungi diayikidi tadi diantu afuma. Bobo bwavanga Mfumu, diena diangitukwa mu meso meto.
43 I diau mono iluvovele: Kimfumu kia Nzambi si kiakatulwa mu beno ye vewa kwa kanda diabantu divanganga mbutu miakiau.
45 Bangudi zanganga ye bafalisi bu bawa ngana zandi, bazaya, vo wavova mu bau.
46 Bantomba mu kumbaka, kansi bakala wonga mu ndonga, kadi bamvwa bonso mbikudi.

22 Diaka Yesu wavutula, wavova kwa bau mu zingana, wata:
2 Kimfumu kiamazulu kifwanane ye muntu, i ntinu, walamba ndambisa kwa mwan'andi wabakala.
3 Yandi wafidisa nanga miandi mu bokila batumuswa ku ndambisa; kansi ka bazola kwiza ko.
4 Diaka wafidisa nanga miankaka, wavova: Luvova kwa batumuswa: Tala, ndambis'ami ansuka mbeni kubika, ngombe zami ye bulu biami biavuluka bivondolo, biabionsono bikubamene; luiza ku ndambisa.
5 Kansi ka bakadila dio mayindu ko, bayenda kwau, umosi ku yinza diandi, wankaka ku kita.
6 Basidi babaka nanga miandi, babakwamisa, babavonda.
7 Kansi ntinu wakala nganzi, wafidisa nkangu miandi miabinwani, wabunga mvondi miomio, wayoka mbanz'au.
8 Buna wavova kwa nanga miandi: Ndambisa yikubamene, kansi batumuswa ka bafweni yo dia ko.

9 I kuma luenda mu mpambu zanzila, babonsono
balusolula, lubabokila, ku ndambisa.
10 Nanga mina miayenda mu zinzila, bakutikisa babo
babasolula, bambi ye bambote, seka diandambisa
diazala kwa bavwanda va meza.
11 Ntinu bu kakota mu tala bavwanda va meza,
wamona muntu muna walembwa vwata mvwatu wa-
ndambisa.
12 Wavova kwa yandi: Nkundi ami, bwe kotele
mwamu, bu kwena mvwatu wandambisa ko? Kansi
nw'andi wabatama.
13 Buna ntinu wavova kwa bisielo: Lukanga malu
mandi ye moko, luntuba ku tombe kiena ku mbazi.
Kuna si kwakala dilu ye nkwetoso ameno.
14 Kadi babingi batumuswa, kansi bafiuma basolwa.
15 ¶ Buna bafalisi bayenda vovi manenga, bonso
bubakana kumbwisa mu mpova zandi.
16 Bau bafidisa nlonguki miau ye bantu baki Elode
kwa yandi; bavova: Nlongi, tuzeyi, vo wena wakedika
ye longanga nzil'a Nzambi mu kedika ye kukadila-
nga muntu mayindu ko, kadi kutalanga zizi biabantu
ko.
17 I diau utukamba: Bwe weti banza? Bwena luve
mu vana Kaisali mpaku, vo ka bwa ko e?
18 Yesu wazaya bi wau, wavova: Lu meso ku nsi
alukaya, mu nkiama lumpukumuni?
19 Lunsonga vanza kiampaku. Banata denali kimosi
kwa yandi.
20 Yesu wavova kwa bau: Fwani kianani ye sono
bianani biabi?
21 Bavova: Bia Kaisali. Buna wavova kwa bau: I
kuma lufuta bia Kaisali kwa Kaisali ye bia Nzambi kwa
Nzambi.
22 Bu bawa mo, bayitukwa, bansisa, bele kwau.
23 ¶ Kina lumbu basaduki bavovanga, vo mfulukulu
kwanana, bayiza kwa yandi, banyuvula,
24 bavova: Nlongi, Mose wavova: Vo muntu kondolo

bana fwidi, buna mpangi andi fwiti vingila nkazi andi
mu diambu dia tonginikina widi mpangi andi nkuna.
25 Kansi mpangi nsambodia zakedi yeto, mpangi
yantete wakwela, wafwa; bu kakondolo nkuna, wasisila
mpangi andi nkazi andi.
26 I bobo mu wanzole mpe ye wantatu nate ye
nsambodia.
27 Buna bena nkento wazimunina fwa.
28 I diau mu mfulukulu buna bena nsambodia nkazi
anani kakala? Kadi babonsono bakedi yandi.
29 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Beno luzimbale,
bu lulembolo zaya masonukwa ye lulendo lua Nzambi.
30 Kadi mu mfulukulu ka bakwelanga ko ye ka
bakweduswanga ko, kansi bena bonso mbasi za Nzambi
mu zulu.
31 Mu diambu diamfulukulu abafwa ka luatengi
dilukembo kwa Nzambi ko e, uvovele:
32 Mono i Nzambi a Abalahami ye Nzambi a Isaki
ye Nzambi a Yakobi? Nzambi ka i Nzambi abafwa ko,
kansi yabena moyo.
33 Makabu bu bawa mo, bayitukwa mu longi
diandi.
34 ¶ Bafalisi bu bawa, vo wabatika nwa miabasaduki,
bakutakana va kimosi.
35 Umosi mu bau, i nluki aminsiku, wanyuvula wa-
mvukumuna:
36 Nlongi, nki ansikudukusu yena yayinene mu
minsiku?
37 Wavova kwa yandi: Zola Mfumu Nzambi aku mu
ntim'aku wawonsono ye mu mwel'aku wawonsono ye mu
diela diaku diadionsono.
38 Yoyo i nsikudukusu yayinene ye yantete.
39 Yanzole yifwanane i yayi: Zola mfinangani aku
bonso ngeye kibeni.
40 Mu nsikudukusu zozo zazole munanamene nsiku
miamionsono ye mimbikudi.
41 ¶ Bafalisi bu bakutakana, Yesu wabayuvula,

42 wavova: Bwe lubanzilanga Klisto? Yandi i
mwan'anani? Bavova kwa yandi: Wa Davidi.
43 Yandi wavova kwa bau: Buna Davidi bwe ka-
mbikila Mfumu mu Mpeve, bu kavova:
44 Mfumu wavova kwa Mfumu ami: Vwanda va
lubakala luami, nate ye mbeni tula ntantu miaku ku nsi
amalu maku.
45 Davidi bu kambika Mfumu, buna yandi bwe
kenina mwan'andi?
46 Muntu nkutu kalendi kumvutula diambu ko.
Tuka kina lumbu muntu kakabuka ntima mu kunyuvula
diambu diaka ko.

23 Buna Yesu wavova kwa makabu ye nlonguki
nriandi,
2 wakamba: Minsoniki ye bafalisi bavwendi va
kiandu kia Mose.
3 I diau monso mabakulukambanga, luvanga mo ye
keba mo, kansi ka luvangani bonso bwena mavanga mau
ko. Kadi bavovanga, kansi ka bavanganga ko.
4 Bakanganga zitu bianandende ye tuikanga bio va
mavembo mabantu, kansi bau kibeni ka bazolele bio
finka mu nlembo nkutu ko.
5 Bavanganga mavanga mau mamonsono, mpasi
bamonika kwa bantu, kadi basanzulanga nsonkono zau
zatuyindulu ye nenivisanga zamba biau;
6 bazolele fulu kiantete mu malambu ye biandu
biantete mu nzo zatukutukunu
7 ye kambwa malembe mu mazandu ye bikwa labi
kwa bantu.
8 Kansi beno ka luyambulani luabikwa labi ko, kadi
umosi kaka i nlongi eno, ye beno babo lu zimpangi.
9 Widi muntu nkutu ka lumbikani s'eno va ntoto ko,
kadi umosi kaka i S'eno, i dina diakizulu.
10 Ka luyambulani mpe luabikwa ntuadisi ko, kadi
umosi kaka i ntuadisi eno, i Klisto.
11 Wena waunene mu beno, yandi kakadi sielo kieno.

12 Wonso ukukizangula, si kayinumuswa; ukukiyina,
si kazangulwa.
13 ¶ Engwa beno, minsoniki ye bafalisi, lu meso ku
nsi alukaya! bu lubindikanga kimfumu kiamazulu va
ntadisi abantu. Kadi beno ka lukotanga mo ko, ye ka
luyambulanga beka mu kota bakota ko.
15 ¶ Engwa beno, lu minsoniki ye bafalisi, lu meso ku
nsi alukaya! bu luzenzilanga mu mbu ye mu nsi, mpasi
luavanga nzenza mosi kaka akiyudayo[1], bu keka bo, luku-
mvanganga mwan'abilungi ululutidi nduta zole.
16 ¶ Engwa beno, ntuadisi miafwa meso! luvovanga:
Didi ndefi mu kinlongo, ka lekwa ko, kansi didi ndefi mu
wola wakinlongo, yandi bindamene.
17 Lu mazengi ye mpofo, kadi nki kilutidi mu nene,
wola vo kinlongo kibiekele wola nlongo?
18 Ye: Didi ndefi mu zikwa diangiokila, ka lekwa ko,
kansi didi ndefi mu nkailu va diau, yandi bindamene.
19 Lu mpofo, nki kilutidi nene, nkailu vo zikwa
diangiokila dibiekele nkailu nlongo?
20 I kuma, didi ndefi mu zikwa diangiokila, didi
ndefi mu diau kibeni ye mu biabionsono biena va diau.
21 Didi ndefi mu kinlongo, didi ndefi mu kiau kibeni
ye mu ndiena wena dio kundu.
22 Didi ndefi mu zulu, didi ndefi mu kiandu kia
Nzambi ye mu yandi uvwandanga kio.
23 ¶ Engwa beno lu minsoniki ye bafalisi, lu meso ku
nsi alukaya! bu luvananga buku kiakumi-kumi kiafuka ye
mangwanzia ye kumini ye yambulanga malutidi na-
ndende mu minsiku: mfundusu ye nkenda ye minu.
Momo mafwiti vangwa, ye mamana mankaka ka maya-
mbulwa ko.
24 Lu ntuadisi miafwa meso, lukelanga zimbu ye
minanga kamela.
25 ¶ Engwa beno minsoniki ye bafalisi, lu meso ku
nsi alukaya! bu luvedisanga mbungu ye dilonga ku
mbazi, kansi mu ngudi bizedi kwa biitani ye kindiafu.

[1] vo poselita.

26 U mfalisi wafwa meso, teka vedisa mu ngudi
ambungu, mpasi yavedila ku mbazi mpe.
27 ¶ Engwa beno lu minsoniki ye bafalisi, lu meso ku
nsi alukaya! bu lufwanane ye ndiamu zavembukuswa
zimonikanga zantoko ku mbazi, kansi mu ngudi zizedi
kwa visi biabafwa ye nsumukunu zazonsono.
28 I bobo beno mpe lumonikanga balunungu ku
mbazi kwa bantu, kansi mu ngudi luzedi kwa disu ku nsi
alukaya ye kimpumbulu.
29 ¶ Engwa beno lu minsoniki ye bafalisi, lu meso ku
nsi alukaya! bu lutunganga ndiamu zabambikudi ye
ketulanga nkala miabalunungu
30 ye vovanga: Vo tuakutwa kala mu lumbu biamase
meto, nga ka tuakala ntuadi ye bau mu menga maba-
mbikudi ko.
31 Kiongono lutele kimbangi mu beno kibeni, vo lu
bana bayau bavonda bambikudi.
32 Lufuluza tezo kiamase meno mpe.
33 Lu nioka, lu bana banioka zambalu, bwe si
luatabila mu nzengolo abilungi?
34 I kuma, tala, mono mfidisi kwa beno bambikudi ye
banduenga ye minsoniki. Bankaka mu bau si luaku-
bavonda ye koma va kulunsi, bankaka mu bau si luaku-
bazwaka mu nzo zeno zatukutukunu ye zoma mu
mbanza ka mbanza.
35 mpasi menga mamonsono malunungu maluaka va
beno, i mau matengulwa va ntoto tuka mu menga ma
Abeli walunungu nate ye menga ma Zakalia, i mwan'a
Balakia, uluavonda va kati ye kinlongo ye zikwa di-
angiolika.
36 Kedika mono iluvovele: Yina yayonsono si
yabwila mbandu yayi.
37 ¶ Yelusalemi, Yelusalemi, uvondanga bambikudi
ye tubanga bafiduswa kwa ngeye matadi mu vonda!
Nkutikisa zazingi yazola kutikisa bana baku, bonso
bukutikisilanga nuni bimbana-mbana biandi ku nsi
amaveve mandi, kansi beno ka luzodi!

38 Tala, beno lusisulu nzo eno yavombila.
39 Kadi mono iluvovele: Ka luakumbona diaka ko
tuka bwabu nate ye luavova: Wizidi mu nkumbu a
Mfumu i nkwa lusakumunu!

24 Yesu wavaika mu kinlongo, wayenda yendingi;
nlonguki miandi miayiza kwa yandi mu kunsonga
ntungulu zakinlongo.
2 Wavutula, wavova kwa bau: Ka lumweni yina
yayonsono ko e? Kedika mono iluvovele: Vava ka
vayambulwa tadi va ntandu atadi dialembwa tululwa ko.
3 ¶ Kansi bu kavwanda va mongo a Olive, nlonguki
miayiza kwa yandi ku nenga, bavova: Utukamba, nki
alumbu si kiavangwa mambu momo, nki i dimbu kia-
ngizulu aku ye mbanunu antangu yayi?
4 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Lutala, ka luidi
zimbukuswa kwa muntu,
5 kadi babingi si bakwiza mu nkumbu ami ye vova:
Mono kwami i Klisto, si bazimbikisa babingi.
6 Beno si luawa zimvita ye kumu kiazimvita. Lutala,
ka luidi bwa mampamuka, kadi makatwa kalakana
kwandi, kansi nate ye bwabu mbanunu ka yena ko.
7 Kadi kanda diabantu si dianangumukina kanda
diabantu ye kimfumu mu kimfumu, malema si makala ye
ndikunu zantoto muma ka muma.
8 Kansi momo mamonsono i mbadukulu aminsongo.
9 Buna si bakuluyekula mu kwamuswa ye kuluvonda,
beno si luabelwa kwa makanda mamonsono mabantu mu
diambu diankumbu ami.
10 Buna babingi si bata sakuba ye yekasana ye
belasana,
11 ye mbikudi miamingi mialuvunu si miatelama ye
zimbikisa babingi.
12 Mu diambu diakimpumbulu kiniekanga, zola
kwababingi si kwavola.
13 Wonso tatamene nate ye mbanunu, vulusu.
14 Nsamu wau wambote wakimfumu si wasamunwa

mu ntoto wawonsono mwena bantu mu kimbangi kwa
makanda mamonsono mabantu, mboki mbanunu si
yakwiza.
15 ¶ I kuma bu lumweni nkankumusu ambungulu
yabikwa kwa Danieli, mbikudi, yitelamene va vuma
kianlongo—tengi mo, bika kavisa—
16 buna bena mu Yuda, bika batinina vana miongo;
17 wena va nludi, kakulumuki mu bonga biena mu nzo
andi ko;
18 wena mu via, kavutuki mu bonga yunga kiandi ko.
19 Kansi engwa bena vumu ye bayemikanga mu
lumbu bina!
20 Lusambila, ka luidi tina mu sivu vo mu lumingu.
21 Kadi buna si bwakala nzungu zazingi, i zampila
yina zi ka zikedi tuka mu mbadukulu anza nate ye bwabu,
ye ka zivutuki kala ko.
22 Vo lumbu biabina ka bina kufukwa ko, nga nsuni
nkutu ka una vuluswa ko, kansi mu diambu diabakia-
solwa lumbu biobio si biakufukwa.
23 Buna vo muntu vovele kwa beno: Tala, eva vena
Klisto, vo evo, ka lulekani minu ko.
24 Kadi ba-Klisto baluvunu ye mbikudi mialuvunu si
batelama ye songa dimbu biabinene ye mangu, mpasi
bakiasolwa bazimbuswa, vo bulendakana.
25 Tala, mono ikikambidi mo kwa beno.
26 I kuma vo bavova kwa beno: Tala, yandi wena mu
nsi yankatu, ka luendani ko; tala, wena mu bivinga, ka
lulekani minu ko.
27 Kadi bonso buvaikilanga luvezomo mu ntini yaeste
ye monwanga nate ye ku weste, i bobo buna kadila ngi-
zulu a Mwan'amuntu.
28 Konso kwena mvumbi, kuna kukutakananga
bambemba.
29 ¶ Nzungu zalumbu bina bu zimeni, ntangu ntu-
mbu lomba, ngonda ka yivani miezi miandi ko, mbwe-
tete zisotuka mu zulu, tulendo tuamazulu tunikuka.
30 Buna dimbu kia Mwan'amuntu si kiamonika mu

zulu, makanda mamonsono mantoto si mabanda zintulu
ye mona Mwan'amuntu wizidi mu matuti mazulu ye
tulendo ye nkembo wawingi.
31 Yandi si kafidisa mbasi zandi ye ntendono ya-
mpungi. Zau si zakutikisa bakiasolwa bandi tuka mu
ntini ziia zampeve ye tuka mu nsuka yimosi yazulu nate
ye ku nsuka yankaka.
32 ¶ Lulonguka ngana mu kuyu. Vala diakiau bu
dikilebelele ye dukisi makaya, luzeyi, vo nsungi amvula
yeka lukufi.
33 I bobo beno mpe, bu luamweni momo mamonsono,
luzaya, vo yau yeka va mielo.
34 Kedika mono iluvovele: Mbandu yayi ka yivioki
ko, nate ye momo mamonsono makalakane.
35 Zulu ye ntoto si biavioka, kansi mambu mami ka
mavioki ko.
36 ¶ Kina lumbu ye kina lokula muntu kazeyi bio ko,
ka mbasi zamazulu ko, ka Mwana ko, kansi Se kaka.
37 Bonso bwakadila lumbu bia Noa, i buna si bwaka-
dila ngizulu a Mwan'amuntu.
38 Kadi bonso bubakala mu lumbu biatekila mbu-
kil'anlangu: badianga, banwanga, bakwelanga, bakwe-
disanga, nate ye lumbu kiakota Noa mu nzaza.
39 ka bazaya diambu ko, nate ye mbukil' anlangu
yayiza kunkula babonsono; i buna si bwakadila ngizulu a
Mwan'amuntu.
40 Buna bole bena mu yinza; umosi bongolo, umosi
sisulu.
41 Bakento bole banikanga mfumfuta va tadi, umosi
bongolo, umosi sisulu.
42 I diau lukaya meso, bu lulembolo zaya nki alu-
mbu kialuaka Mfumu eno.
43 ¶ Luzaya diadi; vo mfumu anzo zeyi kionso lo
kiankengila kialuaka mwivi, nga temone ye kayambudi
nzo andi yatimwa ko.
44 I kuma beno mpe lukubama; kadi lokula kilule-
mbwa banzila kikwiza Mwan'amuntu.

45 ¶ I kuma nani i nanga wakwikama ye wanduka
wayaduswa kwa mfumu andi mu bisi nzo andi, mpasi
kabavana dia mu ntangu yafwana?
46 Mayangi mena ye nanga wowo ubweno kwa mfumu
andi, bu kizidi, vo uvanganga bobo.
47 Kedika mono iluvovele: Yandi si kakunyadisa mu
biamvwa biandi biabionsono.
48 Kansi vo nanga wambi vovele mu ntim'andi:
Mfumu ami zingilanga;
49 wabadika bufa minanga yandi ye dia ye nwa va
kimosi ye bakalwanga;
50 mfumu ananga wowo wizidi lumbu kikalembwa
vingila ye lokula kikalembwa zaya;
51 yandi si kakumvinguna mu kati ye kumvana kiandi
kunku va kimosi ye bameso ku nsi alukaya. Kuna si
kwakala dilu ye nkwetoso ameno.

25 Buna kimfumu kiamazulu kifwanane ye kumi
diandumba zabonga minda miau mu kwe kiki
toko diandambisa.
2 Zitanu zakala mazengi, zitanu zakala nduka.
3 Kadi bamazengi babonga minda, kansi ka bavitika
mazi ko.
4 Banduka bavitika mazi mu wumbwa biau va kimosi
ye minda miau.
5 Toko diandambisa bu diazingila, babonsono banu-
ngina, se balele.
6 Mu ndingu ansi mwakala mbokolo: Tala, toko
diandambisa! Luvaika luankika!
7 Buna bandumba zozo zazonsono batelama, babu-
bika minda miau.
8 Bamazengi bavova kwa banduka: Lutuvana mazi
mena yeno, kadi minda mieto se mizima.
9 Banduka bavutula, bavova: Kasi ka malungila kwa
beto yeno ko. Luenda vele kwa batekanga mo luakisu-
mbila.
10 Bu bayenda sumbi, toko diandambisa dialuaka,

bakubama bakota yandi mu ndambisa, kielo se kibi-
ndukulu.
11 Ndumba zankaka zazimunina luaka, zavova:
Mfumu, Mfumu, utuzibudila!
12 Kansi yandi wavutula, wavova: Kedika mono
iluvovele: Kiluzeyi ko.
13 ¶ I diau lukaya meso; kadi ka luzeyi lumbu vo
lokula ko.
14 ¶ Kadi bwenina bonso muntu bu kayenda ku nsi
yankaka, yandi wabokila nanga miandi, wabatambika
mbongo zandi.
15 Yandi wavana talanta tanu kwa umosi, biole kwa
wankaka, kimosi kwa wankaka, bonso bwalenda muntu
muntu; wayenda ku nsi yankaka.
16 Watambula talanta tanu ntumbu kwenda bio kitila,
wavanga talanta tanu biankaka ndandu.
17 I bobo mpe watambula biole, wabaka biole
biankaka ndandu,
18 Kansi watambula kimosi wayenda tima mu ntoto
ye sweka palata kiamfumu andi.
19 Ntama yayingi mboki mfumu ananga miomio
wayiza, wadedisa ntalu ye bau.
20 Watambula talanta tanu wayiza nati talanta tanu
biankaka, wavova; Mfumu, ngeye wantambika talanta
tanu; tala, talanta tanu biankaka yabeki ndandu.
21 Mfumu andi wavova kwa yandi: Mbote, u nanga
wabiza ye wakwikama: ngeye wakwikamene mu bia-
fiuma, mono ikuyadisa mu biabingi: kota mu kiese
kiamfumu aku.
22 Watambula talanta biole wayiza mpe, wavova:
Mfumu, ngeye wantambika talanta biole; tala, talanta
biole biankaka yabeki ndandu.
23 Mfumu andi wavova kwa yandi: Mbote, u nanga
wabiza ye wakwikama; ngeye wakwikamene mu bia-
fiuma, mono ikuyadisa mu biabingi: kota mu kiese
kiamfumu aku.
24 Kansi watambula talanta kimosi wayiza mpe,

wavova: Mfumu, nzeyi, vo ngeye i muntu wambalu
uyonzikanga vakwakunini ko, ukutikisanga vakwa-
mwangisi ko.
25 Mono yakala wonga, yayenda sweka talanta kiaku
mu ntoto. Tala, kiaku i kiaki.
26 Mfumu andi wavutula, wavova kwa yandi: U
nanga wambi ye nkwa bolo, zeyi e, vo iyonzikanga vakia-
kunini ko ye ikutikisanga vakiamwangisi ko?
27 Buna wakutu tambika palata biami kwa mbudisi mi-
abivanza, nga bu yavutukidi, yatambudi biami ye ndandu.
28 I kuma lunziona talanta ye vana kio kwa wena
kumi diatalanta.
29 Kadi wonso beki, si kavewa ye baka kiakingi;
kansi u ka ubeki ko, ziono no kiena yandi mpe.
30 Lutuba nanga ukondolo mfunu ku tombe kia ku
mbazi. Kuna si kwakala dilu ye nkwetoso ameno.
31 ¶ Mwan'amuntu bu kizidi mu nkembo andi ye
mbasi zazonsono ye yandi, buna vwendi va kiandu kiandi
kiankembo.
32 Makanda mamonsono si mayonzama va luse
luandi, yandi si kakubavambisa, bonso buvambisanga
mvungi mameme ye zinkombo.
33 Yandi si katula mameme va lubakala luandi,
kansi zinkombo va lumoso.
34 Buna Ntinu si kavova kwa bena va lubakala
luandi: Luiza, lu bankwa mialusakumunu mia S'ami,
lutambula fwa diakimfumu kiluakubukulwa tuka mu
ntudulu alufulu luanza.
35 Kadi mono yafwa nsatu, beno luampana dia;
yafwa mpwil'anlangu, beno luandwika wo; yakala
nzenza, beno luantambula;
36 yakondwa nlele, beno luamvwika; yabela, beno
luambedisa; yakala mu boloko, beno luayiza kwa mono.
37 Buna balunungu si bavutula ye vova kwa yandi:
Mfumu, nki alumbu tuakumweni, vo fwidi nsatu, beto
tuakudikidi, vo fwidi mpwil'anlangu, beto tuakunwikini
wo?

38 Nki alumbu tuamweni, vo u nzenza, beto tuakuta-
mbudi, vo wakondwa nlele, beto tuakuvwikidi?
39 Nki alumbu tuamweni, vo wabela vo mu boloko,
beto tuayizidi kwa ngeye?
40 Ntinu si kavutula ye vova kwa bau: Kedika mono
iluvovele; Mpangi zami zazi zazike buna zena, kadi vo
luavengi bo kwa umosi kaka, buna luampengi bo.
41 Buna yandi si kavova kwa bena va lumoso luandi:
Lunkatukila, beno lu basingwa, ku tia tuamvu ya mvu
tuakubukulwa nkadi ampemba ye mbasi zandi.
42 Kadi mono yafwa nsatu, beno ka lumpani dia;
yafwa mpwil'anlangu, beno ka lundwiki wo;
43 yakala nzenza, beno ka luntambudi; yakondwa
nlele, beno ka lumvwiki; yela ye mu boloko, beno ka
lumbumini.
44 Buna bau mpe si bavutula ye vova: Mfumu, nki
alumbu tuamweni ngeye, vo fwidi nsatu adia vo nlangu
vo u nzenza vo ukondolo nlele vo wena yela vo mu boloko,
beto ka tukusadidi ko?
45 Buna yandi si kavutula ye vova kwa bau: Kedika
mono iluvovele: Baba babake buna bena, kadi vo ka
luavengi bo kwa umosi ko, ka luavengi bo mpe kwa mono
ko.
46 Baba si bakwenda ku ndongi zamvu ya mvu.
kansi balunungu ku moyo wamvu ya mvu.

26 Bwakala Yesu bu kamana mambu momo mamo-
nsono, wavova kwa nlonguki miandi:
2 Luzeyi, vo lumbu biole mboki pasa kiabwa, ye
Mwan'amuntu si kayekulwa mu komwa va kulunsi.
3 ¶ Buna bangudi zanganga ye bangudi zabantu
bakutakana ya kianzala kiangudi anganga, ubikwanga
Kafaya,
4 bavova manenga, mpasi babaka Yesu mu kinkita ye
kumvonda.
5 Kansi bavova: Ka mu lumbu biankembo ko, ka
mwidi bwa nkindu mu bantu.

6 ¶ Yesu bu kakala mu Betania mu nzo a Simoni, i
mfwa bwazi,
7 nkento wakala mbwat'amazi mansunga mantalu
beni, wayiza kwa yandi, wadukula mo va ntu andi, bu
kavwanda va meza.
8 Minlonguki bu bamona bo, bafuta ntima, bavova:
Bila nki mbungulu yoyo?
9 Kadi makutu tekakana mu ntalu yayinene ye vewa
kwa bamputu.
10 Yesu bu kazaya dio, wavova kwa bau: Mu nkiama
lukwamisi nkento? Kadi salu kiabiza kansadidi.
11 Kadi ntangu zazonsono bamputu bena yeno, kansi
mono kiena yeno ntangu zazonsono ko.
12 Kadi bu kadukudi mazi mama mansunga va nitu
ami, vengi bo mu kunkubika mu diamuswa.
13 Kedika mono iluvovele: Konso kuna samunwa
nsamu wau wambote mu nza yayonsono, kuna si kwaka-
mbwa makavengi mu mbambukulu andi amoyo.
14 ¶ Buna mosi mu kumi ye zole, ubikwanga Yuda
Iskalioti, wayenda kwa bangudi zanganga,
15 wavova: Nki luzolele kumpana yanyekula kwa
beno? Bantezila makumatatu mavanza biapalata.
16 Tuka mu ntangu yina wabadika tomba ntangu
yafwana, mpasi kanyekula.
17 ¶ Kansi lumbu kiantete kiankembo amampa
malembwa funuswa minlonguki miayiza kwa Yesu,
miavova: Kwe zolele tuakukubikila mu dia pasa?
18 Wavova: Lukota mu mbanza kwa mbadio,
luvova kwa yandi: Nlongi vovele: Natangu ami yifi-
nangene; mono si yavanga pasa mu nzo aku ye nlonguki
miami.
19 Nlonguki miavanga, bonso bwabasikidikisa Yesu,
bakubika pasa.
20 ¶ Nkokila bu yabwa, wavwanda ye nlonguki
miandi kumi ye zole va meza.
21 Bu badia, wavova: Kedika mono iluvovele: Buna
luena, mosi wakungiekula.

22 Bakala kiadi beni, babadika vova kwa yandi mosi
mosi: Mfumu, kadi i mono e?
23 Wavutula, wavova: Vwengi yami koko mu dilonga
wakungiekula.
24 Mwan'amuntu si ukatuka bonso bwasonama mu
yandi; kansi engwa muntu wowo uyekole Mwan'
amuntu! Diambote kwa muntu wowo, vo walembwa
butuka.
25 Yuda wanyekula wavutula, wavova: Nlongi, kadi
i mono e? Wavova kwa yandi: Ngeye vovele bo.
26 Bu badia, Yesu wabonga dimpa, wasakumuna,
wabukuna dio, wavana dio kwa minlonguki, wavova;
Lubonga luadia; diodio i nitu ami.
27 Yandi wabonga mbungu, watonda, wabavana yo,
wavova: Lunwa yo beno babonsono.
28 Kadi mama i menga mami maluwawanu matengolo
mu babingi mu ngiambudulu amasumu.
29 Mono iluvovele: Tuka bwabu kina vutuka nwa
yitukidi mu mbutu miami mianti wavinia ko, nate ye
lumbu kina kindwini yo yampa ye beno mu kimfumu
kia S'ami.
30 ¶ Bu bamana yimbila nkunga wamasika, bayenda
ku mongo a Olive.
31 Buna Yesu wavova kwa bau: Mu fuku diadi beno
babonsono luakuntela sakuba, kadi diasonama vo:
Mono si yabanda mvungi, ye mameme makamba si
masansukuswa yekuyeku.
32 Kansi bu mfulukusu, si yakulutekila kuna Ngalili.
33 Petelo wavutula, wavova kwa yandi: Vo babonsono
bakutela sakuba, nga mono kikutela sakuba widi ntangu
nkutu ko.
34 Yesu wavova kwa yandi: Kedika mono ivovele:
Mu fuku diadi koko ka dikikubila ko, ngeye bu umeni
kunkadila nkadila zitatu.
35 Petelo wavova kwa yandi: Vo fwa yafwa yaku mpe,
kikukadila nkutu ko. Mampila yoyo mavova nlonguki
miamionsono mpe.

36 ¶ Buna Yesu wayiza yau ku lumbu lubikwanga
Ngetesemane, wavova kwa minlonguki: Luvwanda vava,
bu ikwenda kuna ye sambila.
37 Yandi wanata Petelo ye bana bole ba Zebedai,
wabadika kala kiadi ye bwa kingongo.
38 Buna wavova kwa bau: Mwel'ami uzungulu kwa
kiadi nate ye fwa. Lukala vava, lukaya meso ye mono.
39 Yandi wayenda finseke-nseke, wafukama va zizi
kiandi, wasambila, wavova: Tata, vo bulendakana, ya-
mbula mbungu yayi yampioka. Mwanki ka bonso
bunzolele ko, kansi bonso buuzolele.
40 Yandi wayiza kwa minlonguki, wabwana balele,
wavova kwa Petelo: Kiongono ka lulendele mu kaya meso
ye mono lokula kimosi ko e?
41 Lukaya meso, lusambila, ka luidi kota mu mpu-
kumumu. Mpeve yena kinzodila, kansi nsuni wena
lebakana.
42 Diaka wayenda ngienda yanzole, wasambila,
wavova: Tat'ami, vo kilendi yo viokwa ko, kansi mfwiti
yo nwa kaka, bika luzolo luaka luavangama.
43 Yandi wayiza diaka, wabwana balele, kadi meso
mau makala nandende.
44 Yandi wabasisa, wayenda sambila nsambila
yantatu, wavova diaka mambu mamosi.
45 Buna wayiza kwa minlonguki, wavova kwa bau:
Luleketi bwabu, luvunda. Tala, lokula kieka lukufi, ye
Mwan'amuntu yekolo mu moko mabankwa masumu.
46 Lutelama, ntuendino. Tala, ungiekole ufinangene.
47 ¶ Bu kavova, tala, Yuda, umosi mu kumi ye zole
waluaka ye kabu diadinene ye yandi ye bisabala ye minka-
wa, batuka kwa bangudi zanganga ye bangudi zabantu.
48 Wanyekula wabavana dimbu, wavova: Wonso
umfibidi, i yandi; lumbaka.
49 Yandi ntumbu kwiza kwa Yesu ye vova: Kala
kiese, Nlongi! wamfibuzula.
50 Yesu wavova kwa yandi: Nkundi, dina diwizidi—!
Buna bayiza sa moko mu Yesu, bambaka.

51 Tala, umosi wakala ye Yesu walambula koko,
wavola sabala kiandi, wabanda nang'angudi anganga,
wazaka kutu kwandi.
52 Buna Yesu wavova kwa yandi: Vutula sabala
kiaku mu fulu kiakiau; kadi babonsono babonganga
sabala, si babungwa mu sabala.
53 Evo benzi e, vo kilendi bombidila S'ami ko, ye
yandi kantudila va lueka mbasi ziviokele kumi ye lengio
biole?
54 Buna masonukwa bwe makutu kwendila detila,
vo bobo si bwakalakana kaka?
55 ¶ Kina lokula Yesu wavova kwa makabu: Beno
luizidi bonso kwa ntani ye bisabala ye minkawa mu
kumbaka. Lumbu ka lumbu yavwendi mu kinlongo ye
longanga, beno ka lumbaki.
56 Kansi diadi diadionsono dibwidi, mpasi masonu-
kwa mabambikudi menda detila. Buna nlonguki
miamionsono miansisa, miatina.
57 ¶ Babaka Yesu bantuala kwa Kayafa, i ngudi
anganga, kwakutakana minsoniki ye bangudi zabantu.
58 Petelo wannama mu ntatuki beni nate ye ku
kianzala kiangudi anganga, wakota muna, wavwanda
ye mantadi mu tala mbanunu.
59 ¶ Bangudi zanganga ye bamayala babonsono
batomba kimbangi kialuvunu mu Yesu, mpasi bamvonda;
60 ka basolula kio ko, mpeleko mbangi zazingi
zaluvunu zayiza. Kansi va zimunina bole bayiza,
61 bavova: Ndieu wavovele: Mono ilenda tulula
kinlongo kia Nzambi ye tungulula kio mu lumbu tatu.
62 Ngudi anganga watelama, wavova kwa yandi:
Kuvutudi diambu ko e? Nki akimbangi baba bakutelele?
63 Kansi Yesu wadingama. Ngudi anganga wavu-
tula, wavova kwa yandi: Mono ikukandila mu Nzambi
amoyo, mpasi watukamba, vo ngeye i Klisto, Mwan'a
Nzambi.
64 Yesu wavova kwa yandi: Ngeye vovele bo. Mboki
mono iluvovele: Tuka bwabu mboki luna mona Mwa-

n'amuntu vwendi va lubakala lualulendo ye kwizanga
mu matuti mazulu.
65 Buna ngudi anganga watiasuna mvwatu miandi.
wavova: Yandi tieki. Nki ansatu azimbangi tuvutuka
kala? Tala, bwabu luwilu ntiakulu.
66 Nki lubenzi? Kansi bavutula, bavova: Yandi
wena nkanu afwa.
67 Buna banlobudila mante va zizi, bambanda
zinkome, kansi bankaka bambanda mu nzamvula,
68 bavova: Klisto, utubikudila: Nani i ndieu ukubendi?
69 ¶ Petelo wavwanda ku mbazi va kianzala. Sielo
kiankento kiayiza kwa yandi, kiavova: Ngeye mpe kedi
ye Yesu, mwisi Ngalili.
70 Kansi yandi wakala nkalu va ntadisi ababonsono,
wavova: Kizeyi diuvovele ko.
71 Bu kayiza ku mwelo, wankaka wammona, wavova
kwa bakala vana: Ndieu kedi ye Yesu, mwisi Nazaleti.
72 Diaka wakala nkalu mu ndefi: Kizeyi muntu
wowo ko.
73 Kansi fintama-ntama mboki batelama vana bayiza,
bavova kwa Petelo: Kedika ngeye mpe umosi mu bau,
kadi luvovolo luaku mpe lukuzaikisi.
74 Buna wabadika kukisinga ye dia ndefi: Kizeyi
muntu wowo ko. Koko ntumbu kuba.
75 Petelo wabambuka moyo mu mambu mavova Yesu:
Koko ka dikikubila ko, ngeye bu umeni kunkadila
nkadila zitatu. Yandi wavaika, wabwa mu dila beni.

27 Nsuka bu wakala, bangudi zanganga babonsono
ye bangudi zabantu bavova manenga mu Yesu mu
kumvonda.
2 Bankanga, bannata, banyekula kwa nyadi Pilatu.
3 ¶ Yuda wanyekula, bu kamona, vo wabeduswa,
wanionguluka, wavutula makumatatu mavanza biapalata
kwa bangudi zanganga ye bangudi zabantu,
4 wavova: Mpolele masumu, bu ngiekole menga

makondolo bila. Kansi bavova: Kadi diambu dieto
diodio? Ngeye wa dio tala.
5 Yandi watuba vanza biapalata mu vwala, wakatuka,
wayenda kukiketika.
6 Kansi bangudi zanganga babonga vanza biapalata,
bavova: Ka bwena luve mu tuba bio mu lundulu kiami-
nkailu ko, kadi i ntalu amenga.
7 Bavova manenga, basumbila bio via dianwumbi mu
zikila dio banzenza.
8 I kuma via diodio dibikwanga via diamenga nate ye
bwabu.
9 Buna mavova Yelemia mbikudi, mayenda detila,
uvovele: Bau babonga makumatatu mavanza biapalata,
i ntalu andiena wasiwa ntalu, i ndiena wasiwa ntalu kwa
bana ba Isaeli;
10 bavana bio mu via dianwumbi, bonso bwansikidi-
kisa Mfumu.
11 ¶ Yesu watelama va ntadisi anyadi, nyadi wanyuvula,
wavova: Ngeye kwaku ntinu aba Yudayo e? Yesu
wavova: Ngeye vovele bo.
12 Bu kafunduswa kwa bangudi zanganga ye bangudi
zabantu, kavutula diambu ko.
13 Buna Pilatu wavova kwa yandi: Kadi kuwilu ko e,
bonso bubeti kutela mamingi kimbangi?
14 Yandi kamvutudila diambu mu dimosi nkutu ko,
i diau nyadi wayitukwa beni.
15 ¶ Kansi mu lumbu biankembo, nyadi wakala fu
kiayambula nkole kwa bantu, wonso ubazola.
16 Ntangu yina bakala nkole yatunda, nkumbu andi
Balaba.
17 I kuma bu bakutakana, Pilatu wavova kwa bau:
Nani luzolele yaluyambudila, Balaba vo Yesu ubikwa-
nga Klisto?
18 Kadi wazaya, vo banyekula mu diambu diayandu
diameso.
19 ¶ Bu kavwanda va kiandu kiamfundisi, nkazi andi
watuma kwa yandi, wavova: Kukalani bungu ye bakala

diodio dialunungu ko, kadi ndungulu kwama kwakwingi
bwabu mu ndozi mu diambu diandi.
20 Bangudi zanganga ye bangudi zabantu baleba
makabu, mpasi balomba Balaba, kansi mpasi babunga
Yesu.
21 Nyadi wavutula, wavova kwa bau: Babole, nani
luzolele yaluyambudila? Kansi bavova: Balaba.
22 Pilatu wavova kwa bau: Buna bwe yavanga kwa
Yesu ubikwanga Klisto? Babonsono bavova: Bika
kakomwa va kulunsi!
23 Yandi wavova: Kadi nki kiambi kavengi? Kansi
bau baboka beni, bavova: Bika kakomwa va kulunsi!
24 Pilatu bu kamona, vo walembana mo, kansi
mayoyila maluta, buna wabonga nlangu, wasukula moko
va ntadisi andonga, wavova: Mono kiena bila mu menga
momo ko. Beno lua mo tala.
25 Bantu babonsono bavutula, bavova: Bika menga
mandi miza va beto ye va bana beto.
26 Buna wabayambudila Balaba, kansi wazwakisa
Yesu, wanyekula mu komwa va kulunsi.
27 Buna binwani bianyadi bianata Yesu ku vula,
bankutikisila buka kiakionsono,
28 bamvula nlele, banzinga yunga kiambwaki,
29 bavanda mpu yansende, batula yo va ntu andi ye
tutu mu koko kwandi kwalubakala, bafukama va maku-
ngunu kwa yandi, bansakanana, bavova: Kala kiese,
ntinu aba Yudayo!
30 Banlobudila mante, babonga tutu, bambanduzula
dio mu ntu.
31 Bu bansakanana, bamvula yunga, bamvwika
mvwatu miandi, bannata mu komwa va kulunsi.
32 ¶ Bu bavaika, bamona mwisi Kilene, nkumbu andi
Simoni; bankwika mu nata kulunsi diandi.
33 ¶ Bu baluaka ku vuma kibikwanga Ngolongota, i
vuma kibikwanga konzongolo kiantu,
34 bamvana kanwa vinia kiasangwa nlangu andumbu
andudi, bu kabimba kio, kazola kio nwa ko.

35 Bu bankoma va kulunsi, bakabasana mvwatu
miandi, bata mio wadi.
36 Bavwanda mu kunkenga kuna.
37 Batula bila kiandi va ntandu antu andi kiasonama:
Ndieu i Yesu, ntinu aba Yudayo.
38 ¶ Buna ntani miole miakomwa yandi va makulunsi,
umosi va lubakala, umosi va lumoso.
39 ¶ Bavioka bantiaka, banikusa ntu miau,
40 bavova: Ngeye si utulula kinlongo ye tungulula kio
mu lumbu tatu, ukivulusa, vo u Mwan'a Nzambi ye
kulumuka mu kulunsi.
41 Bonso bobo bangudi zanganga bansakanana ye
minsoniki ye bangudi zabantu, bavova:
42 Yandi wavulusi bankaka, kalendi kukivulusa ko.
Yandi i ntinu a Isaeli! Bika kakulumuka bwabu mu
kulunsi tuakunlekila minu.
43 Yandi wasidi vuvu mu Nzambi, bika kantanina bwa-
bu, vo unzolele kadi wavovele: Mono i Mwan'a Nzambi.
44 Mintani miakomwa yandi va makulunsi miandevila
bobo mpe.
45 ¶ Tuka mu lokula kiansambanu tombe kiabwa va
ntoto wawonsono nate ye lokula kiavwa.
46 Kansi mu lokula kiavwa Yesu waboka mu ndinga
yayinene, wavova: Eli, Eli, lama sabakatani? i mpila
mosi: Nzambi ami, Nzambi ami, mu nkiama undiengi?
47 Bankaka batelama vana bawa mo, bavova: Ndieu,
Elia kabokele.
48 Mosi wakala yau ntumbu yungusa ye bonga pongo
ye fuluza kio vinia kiandeki, wasomika kio mu tutu,
wannwika kio.
49 Kansi basidi bavova: Yambula, bika tuatala, vo
Elia ukwiza kumvulusa.
50 Yesu waboka diaka mu ndinga yayinene, watabuka
vumunu.
51 ¶ Tala, ngumbu akinlongo yatiasuka mu ndambu
zole tuka va ntandu nate ye ku banda, ntoto wanikuka.
matadi mabasuka.

52 ndiamu zazibuka, nitu zazingi zabantu banlongo
baleka tulu bafulukuswa;
53 bavaika mu ndiamu zau, bakota mu mbanza
yanlongo landila mfulukulu andi, bamonika kwa babi-
ngi.
54 Nkuluntu abinwani ye bakala yandi mu kenga Yesu,
bu bamona ndikunu antoto ye mambu mavangwa,
bakala wonga beni, bavova: Kedika, ndieu i Mwan'a
Nzambi.
55 ¶ Kuna kwakala bakento babingi batadila bo
ntama, i bau banama Yesu tuka mu Ngalili, bakala
kunsadilanga.
56 Mu bau mwakala Malia, i mwisi Mangadala, ye
Malia, i ngudi a Yakobi ye Yosefi, ye ngudi abana ba
Zebedai.
57 ¶ Nkokila bu yabwa, muntu wamvwama watuka
mu Alimataya, wayiza, nkumbu andi Yosefi, wakala
nlonguki a Yesu mpe.
58 Yandi wayiza kwa Pilatu, walomba nitu a Yesu.
Buna Pilatu wakamba kavewa yo.
59 Yosefi wabonga nitu, wazinga yo nlele mialino
miavedila,
60 watula yo mu ndiamu andi yampa yikazokula mu
tadi; mboki wanengumuna tadi diadinene mu mwelo
andiamu, wakatuka.
61 Kansi Malia, i mwisi Mangadala, ye Malia man-
kaka bakala vana, bavwanda vatalane ndiamu.
62 ¶ Mu kiansuka, i lumbu kialanda lumbu kianku-
bukulu, bangudi zanganga ye bafalisi bakutakana kwa
Pilatu,
63 bavova: Mfumu, tubambukidi moyo, vo nzimbisi
wowo wavova, bu kakedi moyo: Lumbu tatu mboki
yafuluka.
64 I diau kamba, vo ndiamu yasikukwa nate ye
lumbu kiantatu, minlonguki ka midi kwiza kunlabula ye
vova kwa bantu: Wafulukidi mu bafwa; buna nzimbu-
kusu yazimunina si yalutila yatekila.

65 Piiatu wavova kwa bau: Miomlo i minkengi: luenda luasikidika. bonso buluzeyi.
66 Bayenda sikidika ndiamu. bu bakizikila tadi dimbu va ntadisi aminkengi.

28 Lumingu bu lueka mu suka. bu kwakia mu lumbu kiantete kialumingu. buna Malia. mwisi Mangadala. ye Malia mankaka bayiza tala ndiamu.
2 Tala. ndikunu yayinene yantoto yakala. kadi mbasi a Mfumu yakulumuka mu zulu. yayiza nengumuna tadi. yavwanda dio.
3 Mbonokono andi yakala bonso luvezomo. mvwatu andi wampembe bonso mvula zampembe.
4 Mu diambu diawonga mu yandi minkengi miazakama. miakala bonso bafwa.
5 Mbasi yavatula. yavova kwa bakento: Ka lukalani wonga ko. kadi nzeyi. vo lutombele Yesu wakomono va kulunsi.
6 Kena vo ko. kadi fulukidi bonso bukatele. Luiza. tala vuma vakalambalele.
7 Luenda nswalu luakamba nlonguki miandi. vo fulukidi mu bafwa: kansi tala. yandi ulutekele kuna Ngalili: kuna si luakummona. Tala. mono iluvovele mo.
8 Bau bakatuka nswalu ku ndiamu ye wonga ye kiese kiakingi. bayungusa mu samuna mo kwa nlonguki miandi.
9 Tala. Yesu wababwabana. wavova: Lukala kiese! Kansi bayiza simba malu mandi. bansambila.
10 Buna Yesu wavova kwa bau: Ka lukalani wonga ko. luenda luakamba mpangi zami. mpasi benda kuna Ngalili: kuna bakumbona.
11 ¶ Bu bayenda yendi. tala. bankaka mu minkengi bayiza ku mbanza. bakamba kwa bangudi zanganga mamonsono mabwa.
12 Bu bakutakana ye bangudi zabantu ye bavova manenga. bavana binwani vanza biabingi biapalata.
13 bavova: Luvova. vo nlonguki miandi mizidi mu fuku. banlabudi. bu telele.

14 Vo nyadi wilu mo, si tuakunleba ye vunza mayindu
meno.
15 Babonga vanza biapalata, bavanga, bonso bubalo-
ngwa. Mpovolo yoyo yamwangana mu ba Yudayo
nate ye lumbu kiaki.
16 ¶ Kumi ye nlonguki umosi bayenda kuna Ngalili,
kuna mongo wababikila Yesu.
17 Bu bamona yandi, bansambila; kansi bankaka
bakala keti-keti.
18 Yesu wayiza vovi kwa bau, wata: Mono yaveno
lulendo lualonsono mu zulu ye va ntoto.
19 Luenda luavanga makanda mamonsono mabantu
nlonguki miami, lubabotika mu nkumbu a Se ye Mwana
ye Mpeve yanlongo,
20 lubalonga bakeba mamonsono mayalusikidikisi.
Tala, mono ngiena yeno lumbu biabionsono nate ye
mbanunu antangu.

NSAMU WAMBOTE WASONIKA

MALAKO

1 I mbadukulu ansamu wambote wa Yesu Klisto,
Mwan'a Nzambi.
2 Bonso bwasonama mu Yesaya, mbikudi: Tala,
mono ifidisa ntumwa ami ku ntual'azizi kiaku, yandi si
kakubika nzil'aku;
3 nding'aumosi ubokanga mu nsi yankatu: Lukubika
nzil'a Mfumu, lusungika nsoko miandi.
4 ¶ Yoane wayiza kadi, i yandi wabotikanga mu nsi
yankatu ye samunanga mbotokolo ampilulu amadiela
mu ngiambudulu amasumu.
5 Nsi yayonsono ya Yuda ye bisi Yelusalemi babo-
nsono bayenda kwa yandi, babotukwa kwa yandi mu
nzadi a Yodani, batambudilanga masumu mau.

6 Yoane wavwata mvwatu wamika miakamela ye
nsing'ankand'abulu mu luketo luandi, wadia makonko
ye niosi yamfinda.
7 Wasamuna, wavova: Undutidi mu ngolo ukwiza ku
nim'ami; kifwanane mu yinama ye kutula nsing'a
nsampatu andi ko.
8 Mono yalubotekele mu nlangu kansi yandi una
kulubotika mu Mpeve yanlongo.
9 ¶ Bwakala bina lumbu, Yesu watuka mu Nazaleti
mu Ngalili, wabotukwa mu Yodani kwa Yoane.
10 Bu katombuka mu nlangu, ntumbu mona mazulu
matenduka ye Mpeve yakulumuka va yandi bonso
bembe.
11 Ndinga yatuka mu mazulu vo: Ngeye i mwan'ami,
i zolwa kingienina nzolakani.
12 ¶ Mpeve ntumbu kunsindika ku nsi yankatu.
13 Yandi wakala mu nsi yankatu makumaia malu-
mbu, wavukumunwa kwa Satana; wakala ye bulu bia-
mfinda, ye mbasi zansadila.
14 ¶ Yoane bu kayekulwa, Yesu wayiza ku Ngalili ye
samunanga nsamu wambote wa Nzambi:
15 Ntangu yilungidi, kimfumu kia Nzambi kieka
lukufi. Luvilula diela, luleka minu mu nsamu wambote.
16 ¶ Bu kavioka mu nseko ambu a Ngalili, wamona
Simoni ye Andele, i mpangi a Simoni, batamba makonde
mu mbu, kadi bau i ntambi miambizi.
17 Yesu wavova kwa bau: Luiza luandama, yaluva-
nga luakala ntambi miabantu.
18 Bau ntumbu sisa makonde ye kunnama.
19 Bu kayenda finseke diaka, wamona Yakobi, i
mwan'a Zebedai, ye Yoane, i mpangi andi, bau mpe
bakala mu bota, bakubika makonde mau.
20 ¶ Yandi ntumbu kubabokila; basisa s'au Zebedai
mu bota ye sielo biandi, bayenda kunnamingi.
21 Bau bakota mu Kapenaumi. Yandi ntumbu kota
mu nzo alukutukunu mu lumingu ye walonga.
22 Bayitukwa mu malongi mandi; kadi yandi wabalo-

nganga bonso ndieu wena lulendo, kansi ka bonso nsoniki
miau ko.
23 ¶ Mu nzo alukutukunu mwakala muntu wakala
mpeve yasumuka; yandi waboka,
24 wavova: Nki amambu tuena beto yaku, Yesu,
umwisi Nazaleti? Ngeye wizidi kutubung'e? Tukuzeyi,
vo u nani, u Nkwa nlongo wa Nzambi.
25 Yesu wansemba: Zibika nwa, vaika mu yandi.
26 Mpeve yasumuka yantuntumuna, yaboka mu
ndinga yayinene, yavaika mu yandi.
27 Babonsono bayitukwa, bayuvasana, bavova: Nki
kiokio? Longi diampa! Mu lulendo yandi ukambanga
mpeve zasumuka, zikuntumamananga kwandi.
28 Kumu kiandi ntumbu kwenda mwamonsono mu
nsi yayonsono yakinzungidila ye Ngalili.
29 ¶ Bu bavaika mu nzo alukutukunu, baluaka ku
nzo a Simoni ye Andele va kimosi ye Yakobi ye
Yoane.
30 Kansi nzitu wa Simoni walambalala mu yela
kwayuku-yuku; bau ntumbu kunkamba mu yandi.
31 Wafinama, wasimba koko kwandi, wantedimisa;
yuku-yuku diansisa, yandi wabasadila.
32 ¶ Kansi nkokila bu yabwa ye ntangu yakidiminina,
buna batuala kwa yandi babonsono bakala yela ye
babakama kwa mpeve zambi.
33 Mbanza yamvimba yakutakana ku mwelo.
34 Yandi waniakisa babingi bakala yela kwampila
mu mpila, wavaikisa mpeve zazingi zambi, kayambula
mpeve zambi zavova ko, kadi zanzaya.
35 ¶ Mu nsuka bu ka kwakia ko, yandi watelama,
wavaika, wayenda ku vuma kiankatu, kuna kasambila.
36 Simoni ye bayandi bavika kunlanda.
37 Bansolula, bavova kwa yandi: Babonsono bakuto-
mbanga.
38 Wavova kwa bau: Ntuendino ku mavata mankaka
makimfini, mpasi yasamuna momo mpe, kadi mu diodio
mpaikidingi.

39 Yandi wayenda samuningi mu nzo zau, zatukutu-
kunu mu Ngalili yayonsono, wavaikisanga mpeve zambi.
40 ¶ Mfwa bwazi wayiza kwa yandi, wambombidila,
wafukama va makungunu, wavova kwa yandi: Vo zolele,
lenda kumpedisa.
41 Yandi wamfwila nkenda, walambula koko, wa-
mvalakana, wavova: Nzolele, navedila kwaku.
42 Bwazi ntumbu katuka mu yandi, wavedila.
43 Yandi ntumbu kunsindika, wankanikina.
44 wavova kwa yandi: Tala, kwidi kamba muntu
diambu, kansi nayendi wakisonga kwa nganga ye nata
biakamba Mose mu mpedoso aku mu kimbangi kwa bau.
45 Kansi bu kavaika, wabadika mo samuna beni,
watendikisa diambu diodio, i diau Yesu walembana kota
diaka mu mbanza va yuti, kansi wakala ku mbazi mu
muma mwankatu; bayiza kwa yandi tuka mu ntini
zazonsono.

2 Lumbu kwa mboki wakota diaka mu Kapenaumi;
diawakana, vo wena mu nzo.
2 Babingi bakutakana, fulu kia ku mbazi amwelo ka
kialunga kwa bau ko. Wavova mambu kwa bau.
3 Bayiza tuadi kwa yandi watila mianzi wanatwa kwa
bantu baia.
4 Bu balembana kuntuala kwa yandi mu diambu
diandonga, bafukula nludi mukakala; bu bakivangila
mwasi, bakulumuna ntanda walambalala watila mianzi.
5 Yesu bu kamona minu kiau, wavova kwa watila
mianzi: Mwana, masumu maku mayambudulu.
6 Muna mwavwanda minsoniki miankaka miabanza
mu ntima miau:
7 Ndieu mu nkiama kavovele bobo? Tieki kwandi.
Nani lenda yambudila masumu kansi umosi kaka, i
Nzambi?
8 Yesu ntumbu zaya mu mpeve andi, vo babenzi momo
mu ntima miau, wavova kwa bau: Mu nkiama luba-
nzasene momo mu ntima mieno?

9 Nki kilutidi nasavu-savu mu vova kwa watila
mianzi: Masumu maku mayambudulu, vo vova: Telama,
bonga ntand'aku, wenda?
10 Kansi mpasi luazaya, vo Mwan'amuntu wena
lulendo va ntoto mu yambudila masumu—i kuma kavova
kwa watila mianzi:
11 Mono ivovele: Telama, bonga ntand'aku, wenda
ku nzo aku.
12 Yandi watelama, ntumbu bonga ntand'andi ye
vaika va ntadisi ababonsono; i diau babonsono bayitu-
kwa, bakembila Nzambi, bavova: Bwampila yoyo ka
tuamweni bo widi ntangu nkutu ko.
13 ¶ Yandi wayenda diaka ku mbu, ndonga yayonsono
yayiza kwa yandi, wabalonga.
14 Bu kavioka, wamona Levi, i mwan'a Alafai, vwendi
vavakuswanga, wavova kwa yandi: Undama. Watelama,
wannama.
15 ¶ Bwakala vo wavwanda va meza mu nzo andi,
mvakusi miamingi ye bankwa miamasumu bavwanda ye
Yesu ye nlonguki miandi va meza; kadi bakala babingi.
16 Minsoniki miabafalisi mianama yandi mpe. Bu
bamona, vo udianga ye mimvakusi ye bankwa miama-
sumu, bavova kwa nlonguki miandi: Yandi udianga ye
nwanga ye mimvakusi ye bankwa miamasumu.
17 Yesu bu kawa mo, wavova kwa bau: Bakolele ka
bena nsatu ambuki ko, kansi bena bela. Kiayizi bokila
balunungu ko kansi bankwa miamasumu.
18 ¶ Nlonguki mia Yoane ye bafalisi baminanga nsoki.
Bayiza vova kwa yandi: Nlonguki mia Yoane ye nlonguki
miabafalisi mu nkiama baminanga nsoki, kansi nlonguki
miaku ka baminanga nsoki ko?
19 Yesu wavova kwa bau: Kadi bana banzo anda-
mbisa balenda mina nsoki, toko diandambisa bu diena
yau e? Lumbu bibenina ye toko diandambisa ka balendi
mina nsoki ko.
20 Kansi lumbu bina kwiza bibana katudulwa toko
diandambisa, mboki si bamina nsoki kina lumbu.

21 ¶ Muntu katulanga tende kianlele walembwa
katuma va mvwatu wankulu ko; vo i bobo kina
kiandondila si kiatiasuna nlele wankulu ye vulu dinene-
vene.
22 Muntu katulanga vinia kiampa mu makuba
mankulu mankanda miabibulu ko; vo i bobo vinia si
kiabukisa makuba, ye vinia ye makuba bibungane.
23 ¶ Bwakala bu kavioka mu mavia mambongo mu
kialumingu, nlonguki miandi miabadika dokula mbongo,
bu bavioka.
24 Bafalisi bavova kwa yandi: Tala, mu nkiama
bavanga bukondolo luve mu lumingu?
25 Wavova kwa bau: Kadi ka luatengi nkutu ko e,
bwavanga Davidi, bu kakondwa lekwa ye wafwa nsatu,
yandi kibeni ye bakala yandi?
26 Bonso bukakota mu nzo a Nzambi, Abiatali bu
kakala ngudi anganga, wadia mampa mantala mako-
ndolo luve mu diwa, kansi kwa banganga kaka, wavana
kwa bakala yandi mpe.
27 Wavova kwa bau: Lumingu luavangwa mu diambu
diamuntu ye muntu ka mu diambu dialumingu ko.
28 I kuma Mwan'amuntu i mfumu alumingu mpe.

3 Yandi wakota diaka mu nzo alukutukunu, muna
mwakala muntu wakala koko kwasioka.
2 Banlangidila kani vo una kunniakisa mu kialumingu,
mpasi bamfunda.
3 Wavova kwa muntu wakala koko kwasioka:
Telama vana va kati!
4 Wavova kwa bau: Bwena luve mu vanga mambote
mu lumingu vo mu vanga mambi e, mu vulusa mwela
vo mu vond'e? Kansi badingalala.
5 Yandi wabatala mu nganzi, wakala kiadi mu
mbalu antima miau, wavova kwa muntu: Lambula
koko! Walambula ko, koko kwandia kwaniaka.
6 Bafalisi ntumbu vaika ye baki-Elode, balongasana
mu yandi, bonso bubalenda kumbungila.

7 ¶ Yesu wavutuka ye nlonguki miandi ku mbu, kabu
diadinene diatuka mu Ngalili ye Yuda dianama.
8 Tuka mu Yelusalemi ye Idumaya ye muna simu dia
Yodani ye mu ntini a Tilo ye Sidoni kabu diadinene
diayiza kwa yandi, bu bawa mambu mamanene maka-
vanganga.
9 Wavova kwa nlonguki miandi, vo bota kifwiti
kubama kwa yandi mu diambu diandonga, ka bidi
kumfietikisa.
10 Kadi waniakisa babingi, ye bamfietikisa, mpasi
bamvalakana, buna bena bakala yela.
11 Mpeve zasumuka bu zammona zafukama kwa
yandi, zaboka, zavova: Ngeye u Mwan'a Mzambi.
12 Wabasemba beni, ka bidi kunzaikisa.
13 ¶ Yandi wabaluka mongo, watela bonso bakazola
mbila; bayenda kwa yandi.
14 Yandi wavangula kumi ye bole, mu kala yandi,
mpasi kabafidisa mu kwe samuni
15 ye kala lulendo mu vaikisa mpeve zambi.
16 Yandi wavangula kumi ye bole; Simoni ukaku-
dikila nkumbu Petelo;
17 ye Yakobi, i mwan'a Zebedai, ye Yoane, i mpangi
a Yakobi, bakakudikila nkumbu Boanenge, i mpila mosi
ye bana bambandanu:
18 Andele ye Filipo ye Batolomai ye Matai yo Toma
ye Yakobi, i mwan'a Alafai, ye Tadai ye Simoni, i
mwisi Kana,
19 ye Yuda Iskalioti wanyekula mpe.
20 ¶ Yandi wakota mu nzo; ndonga yavutuka kuta-
kana, mu diodio balembana dia nkutu.
21 Bayandi bu bawa mo, bayenda mu kumbaka,
kadi bavova: Yandi weka zengele-zengele.
22 Minsoniki miakulumuka tuka mu Yelusalemi
miavova: Yandi wena Belesebuli, uvaikisanga mpeve
zambi mu nkuluntu ampeve zambi.
23 Yandi wabatela mbila, wavova mu zingana kwa
bau: Satana bwe kalenda vaikisa Satana?

24 Vo kimfumu kikabane mu kitantu, kimfumu kiokio
ka kilendi sikila ko.
25 Vo nzo yikabane mu kitantu, nzo yoyo ka yilendi
sikila ko.
26 Vo Satana ukukinwanisanga yandi kibeni, kabane
kwandi, kalendi sikila ko, si kasuka.
27 Muntu kalendi kota mu nzo ankwa ngolo ye
tana lekwa biandi ko, vo katekele kanga nkwa ngolo
ko; buna si katana nzo andi.
28 ¶ Kedika mono iluvovele: Bana babantu si baya-
mbudulwa masumu mamonsono ye ntiakulu mpe, kani
batieki zazingi beni,
29 kansi wonso tieki Mpeve yanlongo katambudi
ngiambudulu ko mvu ya mvu, kansi neti nkanu amasumu
mamvu ya mvu.
30 Kadi bavova: Yandi wena mpeve yasumuka.
31 ¶ Ngudi andi ye mpangi zandi bayiza; bu batelama
ku mbazi, batuma kwa yandi, bantela mbila.
32 Bantu bavwanda yandi kinzungidila bavova kwa
yandi: Tala, ku mbazi ngudi aku ye mpangi zaku bakuto-
mbele.
33 Wavutula kwa bau, wavova: Nani i ngudi ami ye
mpangi zami?
34 Bu katala, bavwanda yandi kinzungidila, wavova:
Tala, ngudi ami ye mpangi zami!
35 Wonso uvanganga luzolo lua Nzambi, yandi i
mpangi ami ye busi kiami ye ngudi ami.

4 Yandi wabadika longa diaka va nseko ambu. Ndo-
nga yayingi yakutakana kwa yandi, i diau wakota ye
wavwanda mu bota, va mbu; ndonga yayonsono yakala
va nsi va nseko ambu.
2 Yandi wabalonga mamingi mu zingana, wavova kwa
bau mu ndongolo zandi:
3 Luwa! Tala, nkuni wayele kuni.
4 Bwakala bu kakuna, yankaka yabwidi va sambwa
nzila, nuni zizi yo dia.

5 Yankaka yabwidi vena matadi vayikondolo ntoto
wawingi; yau ntumbu tumbuka, kadi ka yakedi ntoto
wansina ko.
6 Ntangu bu yitubukidi, yazinini; bu yikondolo
mianzi, yayumini.
7 Yankaka yabwidi mu zimpanga; zimpanga zame-
nene, zafietikisi yo; ka yaveni mbutu ko.
8 Yankaka yabwidi va ntoto wabiza, yaveni mbutu,
yamenene, yakudidi; yabutidi yankaka makumatatu-
matatu, yankaka makumasambanu-masambanu, yankaka
nkama-nkama.
9 Yandi wavova: Wena matu mangwila, bika kawa.
10 ¶ Bu kakala yandi kaka, banzungidila va kimosi ye
kumi ye bole, banyuvula mu zingana.
11 Wavova kwa bau: Beno luaveno mansweki maki-
mfumu kia Nzambi; kansi kwa babana bena ku mbazi
mamonsono mena mu zingana;
12 mpasi bamonanga bamona ye lembwa mona,
bawanga bawa ye lebwa zaya, ka bidi bangumuka nkutu
ye yambudulwa mo.
13 Wavova kwa bau: Ka luzeyi ngana yoyo ko e?
Bwe luazayila ngana zazonsono?
14 Nkuni ukunanga mambu.
15 Kansi baba i bau va sambwa nzila: Vakununu
mambu, bu bawilu mo, Satana ntumbu kwiza ye katula
mambu makununu mu bau.
16 Bakununu vena matadi i baba mpe: I bau bu
bawilu mambu ntumbu tambula mo mu kiese;
17 ka bena mianzi mu bau kibeni ko, kansi bakidi
kwau ntangu yafiuma; mboki nzungu vo nzomono bu
zizidi mu diambu diamambu, bau ntumbu ta sakuba.
18 Bakununu mu zimpanga i bankaka: I baba bawa-
nga mambu,
19 mayindu mantangu yayi ye mvununu yakimvwama
ye nzinunu zalekwa biankaka bikotele, bifietikisi mambu.
makondolo mbutu.
20 Bakununu mu ntoto wabiza i baba: I bau

bawanga mambu ye tambulanga mo ye butanga mbutu
makumatatu-matatu, makumasambanu - masambanu,
nkama-nkama.
21 ¶ Wavova kwa bau: Kadi mwinda wizidi mu tulwa
ku nsi atezo kianzongila vo ntand'e? Ka i mu tulwa va
kebolo kiamwinda ko e?
22 Kadi ka kwenani lekwa kialakukwa ko, kansi
mpasi kiazayakana; lekwa ka kiaswekwa mpe ko, kansi
mpasi kiayiza ku monika.
23 ¶ Vo muntu wena matu mangwila, bika kawa.
24 ¶ Wavova kwa bau: Lutala maluwanga. Beno si
luatezulwa tezo kilutezilanga ye kudukulwa kilutidi.
25 Kadi wonso beki si kavewa, wonso u ka ubeki ko
ziononо kiena yandi mpe.
26 ¶ Wavova: Kimfumu kia Nzambi i bonso bumwa-
nganga muntu mbongo mu ntoto;
27 ulekanga, usikamanga fuku ye mwini, mbongo
zimenanga, zikulanga; yandi kibeni kazeyi bo ko.
28 Ntoto wau kibeni ubutanga mbutu: Va ntete
ntombo, mboki nsesa, mboki mbongo yayela mu
nsesa.
29 Kansi mbutu bu miyelele, ntumbu fidisa zakulu,
kadi ngionzoko yeka lukufi.
30 ¶ Wavova: Bwe tuafwanikisa kimfumu kia Nzambi,
vo mu nki angana tua kio sa?
31 Kiau kifwanane ye nsangwa yamutade; bu yiku-
nunu mu ntoto, mpeleko yilutidi nsangwa zazonsono
zena va ntoto mu ke;
32 bu yikununu, yikulanga ye lutidi biabionsono
biampata nsengo mu nene, yiyalanga mavala mamanene, i
diau nuni zazulu zilenda eka mu mpongo ayau.
33 ¶ Mu ngana zazingi zampila yoyo wavova mambu
kwa bau, bonso bubalenda mo wa.
34 Kavova kwa bau ko kansi mu zingana; ku nenga
wabangudila nlonguki miayandi kibeni zazonsono.
35 ¶ Kina lumbu nkokila bu yabwa, wavova kwa bau:
Bika tuasabuka kuna simu.

36 Basisa ndonga, bannata mu bota bonso bukakadila,
kansi bota biankaka mpe biakala yandi.
37 Tembo kiakinene kiampeve kiayiza kadi, mayo
mabwa mu ngudi abota, bota kieka kiazala.
38 Yandi kibeni waleka va mfika ku banda diabota.
Bansikimisa, bavova kwa yandi: Nlongi, kwen'aku
mayindu ko, vo tubungani e?
39 Bu kasikumuswa, wasemba mpeve, wavova kwa
mbu: Dingama, kala napi; mpeve yavonga, mwakala
mbidi anapi.
40 Wavova kwa bau: Mu nkiama luena wonga bonso
bobo? Mu nkiama ka luena minu ko e?
41 Bakala wonga wawingi, bavovasana: Buna ndieu
i nani, mpeve ye mbu bu bikuntumamananga?

5 Bau baluaka kuna simu diambu, kuna nsi abisi
Ngelasa.
2 Bu katombuka mu bota, muntu wakala mpeve
yasumuka watuka mu zindiamu ntumbu kunkika.
3 Yandi wakala kundu kiandi mu zindiamu, kalendi
vutuka kangwa mu tuvambu nkutu ko.
4 Kadi wakangwa nkangwa zazingi mu mbienga ye
tuvambu, tuvambu tuatabulwa kwa yandi, mbienga za-
bukuzunwa, kalendi lemvulwa kwa muntu ko.
5 Lumbu biabionsono, fuku ye mwini wakala mu
zindiamu ye va miongo, waboka, wakilueka mu matadi.
6 Bu kamona Yesu nseke, wayungusa, wansambila,
7 waboka mu ndinga yayinene, wavova: Yesu,
Mwan'a Nzambi Mpungu, nki amambu tuena beto yaku?
Ikukandila mu Nzambi, kwidi kunkwamisa.
8 Kadi yandi wakivovila kwa yandi: Mpeve yasumuka,
vaika kwaku mu muntu.
9 Yandi wanyuvula: Nkumbu aku nani? Wavova
kwa yandi: Nkumbu ami Lengio; kadi babingi tuena.
10 Wambombidila beni kavaikisa zo mu nsi yoyo ko.
11 Kansi vana va mongo vakala kamba diadinene
diangulu diakala dianga.

12 Zau zambombidila, zavova: Utufidisa mu zingulu,
tuakota zo.
13 Yandi wabayambudila dio. Mpeve zasumuka
zavaika, zakota mu zingulu, kamba dianengumuka mu
lunenge-nenge luamongo ku mbu, kani vo mafunda mole,
dianwa minkionkio mu mbu.
14 Badikila zo batina, bakamba dio mu mbanza ye
mu mayinza. Bayiza tadi kani nki kiokio kiabwa.
15 Bayiza kwa Yesu, bamona wabakama kwa mpeve
yambi vwendi, vweti, luengele, i ndieu wakedi Lengio;
bakala wonga.
16 Bamona bo bakamba kwa bau, bonso bwakadila
wabakama kwa mpeve yambi ye mu zingulu.
17 Babadika kumbombidila kakatuka mu ndambu zau.
18 Bu kakota mu bota, wabakama kwa mpeve yambi
wambombidila kayambulwa kakala yandi.
19 Kanyambudila bo ko, kansi wavova kwa yandi:
Wenda ku nzo aku kwa bayaku, kamba kwa bau mambu
mamanene mavangidi Mfumu kwa ngeye ye ukufwididi
nkenda.
20 Yandi wayenda, wabadika samuna mu Dekapoli,
bonso bwamvangila Yesu mambu mamanene; babonsono
bayitukwa.
21 ¶ Yesu bu kamana sabuka diaka kuna simu mu
bota, ndonga yayingi yakutakana kwa yandi; yandi
wakala va nseko ambu.
22 Nkuluntu mosi wanzo alukutukunu, nkumbu andi
Yailo, wayiza: bu kammona, wafukama va malu mandi,
23 wambombidila beni, wavova: Fimwana-mwana
fiami fiankento fieka mu fwa, wiza watula moko va yandi,
mpasi kaniakuswa ye vuka.
24 Wayenda yandi. Ndonga yayingi yannama, ba-
mfietikisa.
25 ¶ Nkento wakala nkubu kumi ye mvu miole.
26 walungwa beni kwa mbuki miamingi, wafuta
biabionsono bikavwa, kavonga nkutu ko, kansi yela
kwakoba;

27 bu kawa mo mu Yesu, wayiza ye ndonga ku nima,
wavalakana mvwatu andi,
28 kadi wavova: Vo ilenda valakana mvwatu miandi
kaka, ndieki.
29 Nto amenga mandi ntumbu yuma; wazaya mu nitu
andi, vo nieki mu kwama koko.
30 Yesu bu kazaya mu ntim'andi, vo ngolo zivaikidi
mu yandi, wabangumuka mu ndonga, wavova: Nani
valakene mvwatu miami?
31 Nlonguki miandi miavova kwa yandi: Ngeye
mweni ndonga yikufietekese ye vovele: Nani umpalakene?
32 Yandi watala kinzungidila mu mona ndiena
wavanga bo.
33 Nkento wakala wonga, wazakama; bu kazaya
bonso bukavangulwa, wayiza fukama kwa yandi,
wankamba kedika kiakionsono.
34 Kansi wavova kwa yandi: Mwana, minu kiaku
kikuvulusi. Wenda mu yenge, kala mavimpi mu kwama
kwaku.
35 ¶ Bu kavova, bantu batuka kwa nkuluntu anzo
alukutukuna, bavova: Mwan'aku wankento fwidi, mu
nkiama wavutuka tatimisa nlongi?
36 Yesu wawa mambu mavovwa, wavova kwa nkulu-
ntu anzo alukutukunu: Kukalani wonga ko, leka minu
kaka.
37 Yandi kayambula wankaka kanama ko kansi
Petelo ye Yakobi ye Yoane, i mpangi a Yakobi.
38 Baluaka kuna nzo ankuluntu anzo alukutukunu,
wamona bantu badila, basa mayoyila, bayaula beni.
39 Bu kakota, wavova kwa bau: Mu nkiama lusidi
mayoyila ye dila? Mwana kafwidi ko, kansi lele.
40 Banseva beni. Yandi wavaikisa babonsono, wa-
nata se diafimwana ye ngudi ye bakala yandi, wakota
kwakala fimwana.
41 Wasimba koko kwafimwana, wavova kwa yandi:
Talita kumi, bu dibangudulu i mpila mosi ye: Ntaudi
yankento, mono ivovele: Telama!

42 Ntaudi ntumbu telama ye diata, kadi yakala kumi
ye mvu miole. Bau bayitukwa ngitukulu yayinene.
43 Yandi wabasikidikisa beni, mpasi muntu kazaya
dio ko, wakamba bamvana dia.

6 Yandi wakatuka kuna; waluaka ku yandi mbanza,
nlonguki miandi miannama.
2 Lumingu bu luabwa, wabadika longa mu nzo aluku-
tukunu; babingi banwa, bayitukwa, bavova: Momo kwe
kabeki mo? Nki anduenga zozo kaveno? Tulendo
tuampila yoyo tuvangwanga mu moko mandi!
3 Kadi yandi ka nketi anti ko e? I mwan'a Malia ye
mpangi a Yakobi ye Yose ye Yuda ye Simoni? Busi
biandi kadi ka biena yeto ko e? Bau bantela sakuba.
4 Yesu wavova kwa bau: Mbikudi kakondolo nzitusu
ko, kansi mu yandi mbanza ye kwa butu biandi ye mu
nzo andi.
5 Kuna kalenda vanga tulendo tuankaka ko, kansi
watula moko va mbevo zafiuma, wabaniakisa.
6 Yandi wayitukwa mu kondwa kwau kwaminu.
¶ Yandi wayenda zietingi mu mavata makinzungidila
ye longanga.
7 ¶ Watela kumi ye zole mbila, wabadika kubafidisa
bole bole, wabavana lulendo mu mpeve zasumuka.
8 Wabakamba, ka bafwiti nata lekwa mu nzila kansi
nkawa kaka, ka dia ko, ka nkutu ko, ka mbongo mu
nsinga ko;
9 kansi vwata bibada; ka bafwiti vwata binkuti biole ko.
10 Wavova kwa bau: Konso kulukota mu nzo, muna
lukala, nate ye lua mo katuka.
11 Kionso vuma kibalembwa kulutambula ye wa,
bu lukatuka kuna, lukubula mfumfuta zena ku nsi atambi
bieno mu kimbangi kwa bau.
12 Bau bayenda samuningi, mpasi bantu bavilula
madiela.
13 Bavaikisa mpeve zazingi zambi, bakusa mbevo
zazingi mazi, babaniakisa.

14 ¶ Elode, i ntinu, wawa mo, kadi nkumbu andi
yazayakana; yandi wavova: Yoane Mbotiki wafulukidi
mu bafwa, i diau tulendo toto tusalanga mu yandi.
15 Bankaka bavova: Elia kwandi. Bankaka bavova:
Mbikudi kwandi bonso umosi mu bambikudi.
16 Elode bu kawa mo, wavova: Yoane uyazakisa ntu
wafulukidi.
17 ¶ Kadi yandi kibeni Elode watuma mu baka Yoane,
wankangisa mu boloko mu diambu dia Elodia, i nkazi a
Filipo, i mpangi andi; kadi yandi wankwela.
18 Kadi Yoane wakivovila kwa Elode: Kwena luve
ko mu kala ye nkazi ampangi aku.
19 Elodia wambela, wazola kumvonda, kansi wale-
mbana;
20 kadi Elode wavumina Yoane, kadi wazaya, vo
yandi i bakala dialunungu ye dianlongo; wantabila mpe.
Bu kanwa, wabwa kidunga mu mamingi ye wazola kunwa.
21 Lumbu kiafwanana bu kiakala, i mu lumbu
kiambutulu andi, Elode walambisila bakuluntu bandi
babanene lambu ye ngudi zankuluntu zabinwani biandi
ye bankwa luzitu mu Ngalili.
22 Mwan'a Elodia wankento wakota, wakina, wazo-
lakana kwa Elode ye bavwanda yandi va meza. Ntinu
wavova kwa ntaudi yankento: Undomba kionso kiuzo-
lele, mono si yakuvana kio.
23 Wandila ndefi: Kionso kiukundomba si yakuvana
kio nate ye ndambu akimfumu kiami.
24 Yandi wavaika, wavova kwa ngudi andi: Nki si
yalomba? Wavova: Ntu a Yoane Mbotiki.
25 Yandi ntumbu kota nswalu kwa ntinu ye lomba ye
vova: Nzolele, vo ngeye ukumpana ntu a Yoane Mbotiki
va longa.
26 Buna ntinu wakala kiadi kiakingi, kansi kazola
kunyimina wo ko mu diambu diandefi ye bavwanda
yandi va meza.
27 Ntinu ntumbu fidisa umosi mu mantadi mandi,
wankamba katuala ntu andi.

28 Yandi wayenda zaki ntu andi mu boloko, watuala
ntu andi va longa, wavana wo kwa ntaudi yankento,
ntaudi yavana wo kwa ngudi andi.
29 Nlonguki miandi bu bawa dio, bayenda bonga
mvumbi, batula yo mu ndiamu.
30 ¶ Ntumwa zakutakana kwa Yesu, bankamba
mamonsono mabavanga ye mabalonga.
31 Wavova kwa bau: Luiza beno kibeni ku nenga ku
vuma kiankatu, luvunda fiuma. Kadi bakwizanga ye
bakwendanga bena babingi, ka babaka ntangu mu dia
nkutu ko.
32 Buna bayenda mu bota ku vuma kiankatu ku nenga.
33 Babamona, bu bayenda; babingi babazaya; tuka
mu mbanza zazonsono bayungusa kuna mu malu,
babatekila.
34 ¶ Yesu wavaika, wamona ndonga yayingi, waba-
fwila nkenda, kadi bakala bonso mameme makondolo
mvungi. Wabadika kubalonga mamingi.
35 ¶ Mwini bu wakiviokila beni, nlonguki miandi
miayiza, miavova: Vuma kiena kiankatu, mwini ukivio-
kele beni;
36 ubasindika benda ku mayinza ye mavata maki-
nzungidila mu kukisumbila kiandia.
37 Wavutula, wavova kwa bau: Lubavana kweno dia.
Bavova kwa yandi: Tuenda sumba mampa mu nkama
zole zadenali ye kubavana di'e?
38 Wavova kwa bau: Mampa makwa mena yeno?
Luenda luatala. Bu bazaya mo, bavova: Matanu ye
mbizi zole zanlangu.
39 Yandi wabasikidikisa bavwanda babonsono ma-
kabu-makabu va titi biankunzu.
40 Bavwanda nlonga nlonga, miankaka nkama-
nkama, miankaka makumatanu-matanu.
41 Wabonga mampa matanu ye mbizi zole, watala ku
zulu, wasakumuna bio, wabukuna mampa, wavana kwa
minlonguki mu kubatudila; wakaba mbizi zazole kwa
babonsono.

42 Babonsono badia, bayukuta.
43 Batota bibuku, kumi ye mpidi zole zazala ye
mbizi mpe.
44 Badia mampa i mafunda matanu mababakala.
45 ¶ Yandi ntumbu kwika nlonguki miandi mu kota
mu bota ye tekila kuna simu kuna Betesaida, yandi ki-
beni bu kasindika ndonga.
46 Bu kabasisila mbote, wayenda tombuka mongo mu
sambila.
47 Nkokila bu yabwa, bota kiakala va kati diambu,
yandi kaka va nsi.
48 Bu kabamona, vo bamweni mpasi mu sabuka,
kadi mpeve yabakika, buna wayiza kwa bau mu lo
kiaia kiankengila, wadiata va mbu; wakana kubavioka.
49 Kansi bu bammona, vo dieti va mbu, babanza, vo
i nkuyu, baboka.
50 Kadi babonsono bammona, bavizuka ntima.
Yandi ntumbu vova kwa bau, wabakamba: Lukala kiba-
kala, i mono kwami, ka lukalani wonga ko!
51 Yandi wakota mu bota kwa bau, mpeve yalembwa;
bazala kwa ngitukulu.
52 Kadi ka bavisa diavangwa mu mampa ko, kansi
ntima miau miabaduswa.
53 ¶ Bu basabuka kuna nsi yina, baluaka kuna
Ngenesaleti, basensa kuna.
54 Bu batombuka mu bota, bantu ntumbu kunzaya;
55 bayungusa mu nsi yina yayonsono; babadika
tuala bena yela va mintanda kuna kubawa, vo kena.
56 Konso kukakota, vo mu mavata vo mu zimbanza
vo mu mayinza, batula zimbevo va mazandu, bambo-
mbidila bayambulwa bavalakana zamba kiamvwatu andi
kaka; babonsono bamvalakana baniakuswa.

7 Bafalisi ye nsoniki miankaka batuka mu Yelusalemi
bakutakana kwa yandi,
2 bamona nlongukimiandimiankaka, vo badia mampa,
moko bu masumunwa, i moko malembwa sukulwa.

3 Kadi bafalisi ye ba Yudayo babonsono bakebanga
kinkulu kiabangudi zabantu, ka badianga ko, nate ye
batoma sukula moko.
4 Bu batukanga ku zandu ka badianga ko, nate ye
bakisukudi; mambu mankaka mamingi batambula mu
keba bonso nsukulu ambungu ye binzu ye wumbwa
biansongo.
5 Bafalisi ye minsoniki banyuvula: Nlonguki miaku
mu nkiama ka badiatanga mu kinkulu kiabangudi zaba-
ntu ko, badianga ye moko masumuka?
6 Kansi wavova kwa bau: Yesaya watoma bikula mu
beno, lu meso ku nsi alukaya, bonso bwasonama: ba-
ntu baba bakunzitisanga mu koba biau, kansi ntima
miau mintatukidi ntama.
7 Mu nkatu bakunsambilanga, bu balonganga malongi
i nsikudukusu zabantu.
8 Beno lusisanga nsikudukusu za Nzambi ye simbidila-
nga kinkulu kiabantu.
9 Wavova kwa bau: Kiongono mbote; luvunzanga
nsikudukusu za Nzambi, mpasi luakeba kinkulu kieno.
10 Kadi Mose wavova: Zitisa s'aku ye ngudi aku, ye:
Utesanga mambi kwa se vo ngudi, fwa si kafwa.
11 Kansi beno luvovele: Vo muntu vovele kwa s'andi
vo kwa ngudi andi: Koloba—i nkailu a Nzambi—i lekwa
kiwakutu saduswa kwa mono,
12 buna ka lukunyambudilanga diaka ko kasadisa
s'andi vo ngudi andi;
13 luvunzanga mambu ma Nzambi mu kinkulu kieno
kilulonganga. Luvanganga mamingi mafwanane ma-
mpila yoyo.
14 Yandi wavutuka tela ndonga mbila, wavova kwa
bau: Lungwa babonsono, luzaya.
15 Ka kwenani lekwa ku mbazi amuntu ko kikotanga
mu yandi kilenda kunsumuna, kansi mavaikanga mu
muntu, momo masamunanga muntu.
17 ¶ Bu kasisa ndonga ye kotele mu nzo nlonguki
miandi mianyuvula ngana yoyo.

18 Wavova kwa bau: Buna beno mpe lukondolo
nzailu e? Ka luvisidi ko e, vo biobio biabionsono
biena ku mbazi bikotanga mu muntu ka bilendi ku-
nsumuna ko?
19 Kadi ka bikotanga mu ntim'andi ko kansi mu
vumu, bivaikanga ku mpaikulu; i diau madia mamo-
nsono mena mavedila.
20 Kansi yandi wavova: Mavaikanga mu muntu,
momo masumunanga muntu.
21 Kadi mu ngudi, i mu ntima miabantu, muvaikanga
mabanza mambi: kintiengi, bwivi, vonda.
22 kinsuza, kabi, bubi, bungubı, kindiafu, disu
diambi, zintiakulu, ngianza, kifutu.
23 Momo mamonsono mambi matukanga mu ngudi,
masumunanga muntu.
24 ¶ Yandi wananguka kuna, wayenda kuna ndambu
za Tilo. Bu kakota mu nzo, kazola, vo muntu kazaya
bo ko, kansi walembana swama.
25 Nkento wakala ye fimwana fiankento fiabakama
kwa mpeve yasumuka bu kawa mu yandi, wayiza fukama
va malu mandi.
26 Nkento, i mwisi Elene, mu kanda diabisi Silia
Fenike, wanyuvula kavaikisa mpeve yambı mu mwan'a-
ndi.
27 Wavova kwa yandi: Bika bana bateka yukuta, kadi
ka bwabiza ko mu bonga mampa mabana ye tuba mo
kwa bimbwa-mbwa.
28 Nkento wavutula, wavova kwa yandi: Ngeta
Mfumu, bimbwa-mbwa mpe bidianga biveso-veso biabi-
mbana-mbana ku nsi ameza.
29 Wavova kwa yandi: Mu diambu diampova yoyo
wenda. Mpeve yambi yivaikidi mu mwan'aku.
30 Wayenda ku nzo andi, wabwana fimwana filamba-
lele va ntanda; mpeve yambi yivaikidi.
31 ¶ Bu kakatuka diaka mu ndambu za Tilo, wayenda
vioki mu Sidoni kuna mbu a Ngalili mu kati diandambu
za Dekapoli.

32 Bantuadila wafwa matu wakala lukaka mu vova,
bambombidila kantula koko.
33 Wankatula mu ndonga, wannata ku nenga, watula
minlembo mu matu mandi, walobula mante wavalakana
ludimi luandi,
34 watala ku zulu, wavumuka, wavova kwa yandi:
Efata, i mpila mosi: Zibuka kwaku.
35 Matu mandi mazibuka, kiakanga ludimi luandi
ntumbu kanguka, yandi watoma vova.
36 Yandi wabasikidikisa, vo ka bakambi bo kwa
muntu, kansi bu kaluta kubasikidikisa, baluta bo
samuna.
37 Bayitukwa beni, beni, bavova: Yandi watoma
vanga mambu mamonsono; yandi uwisanga bafwa
matu ye vovikisanga mababa.

8 Bina lumbu ndonga yayingi bu yakutakana, bu ka
bakala kiandia ko, yandi watela nlonguki miandi
mbila, wavova kwa bau:
2 Mfwididi ndonga nkenda, kadi bakikadidi yami
lumbu tatu, ye ka babeki kiandia ko.
3 Vo ikubasindika ye nsatu kuna nzo zau, si bale-
nzangana mu nzila; bankaka mu bau batukidi ntama.
4 Nlonguki miandi miavutula kwa yandi: Kwevi tua-
lenda baka mampa mwamu nsi yankatu mu yukutisa baba?
5 Wabayuvula: Mampa makwa mena yeno? Bavova:
Nsambodia.
6 Yandi wakamba ndonga yavwanda va nsi; wabonga
mampa nsambodia, watonda, wabukuna, wavana kwa
nlonguki miandi, mpasi babatudila; batula kwa ndonga.
7 Bakala ye bimbizi-mbizi biafiuma; bu kasakumuna
bio, watula bio.
8 Badia, bayukuta, batota mansadusulwa mabibuku,
mpidi nsambodia.
9 Bakala kani vo mafunda maia. Wabasindika.
10 ¶ Yandi ntumbu kota mu bota ve nlonguki miandi,
waluaka ku ntini za Dalamanuta.

11 ¶ Bafalisi bavaika, babadika kumbindisa mpaka,
banlomba dimbu kiakisi zulu, bamvukumuna.
12 Yandi wavumuka mu mpeve andi, wavova:
Mbandu yayi mu nki yilombanga dimbu? Kedika mono
iluvovele: Mbandu yayi ka yina vewa dimbu ko.
13 Wabasisa diaka, wakota mu bota, wasabuka kuna
simu.
14 ¶ Bau bavilakana mu nata mampa, bakala dimpa
dimosi kaka ye bau mu bota.
15 Wabasikidikisa, wavova: Lutoma tala, luluenga
mu lufunusu luabafalisi ye lufunusu lua Elode.
16 Bau bayuvasana mu diambu diabakondwa mampa.
17 Bu kazaya mo, wavova kwa bau: Mu nkiama
luyuvasene, vo ka luena ye mampa ko? Kadi ka lukivisidi
ko e, ka lukizeyi ko e? Luena ye ntima mieno miabadu-
sw'e?
18 Bu luena ye meso, ka lumonanga ko e? bu luena
ye matu, ka luwanga ko e? ka lubambukanga moyo ko e?
19 Bu yabukuna mampa matanu kwa mafunda matanu,
mpidi kwa zazala mu bibuku biluatota? Bavova kwa
yandi: Kumi ye zole.
20 Bu yabukuna mampa nsambodia kwa mafunda
maia mpidi kwa zazala mu bibuku biluatota? Bavova:
Nsambodia.
21 Wavova kwa bau: Ka luzeyi nate ye bwabu ko e?
22 ¶ Baluaka ku Betesaida. Banata mpofo kwa
yandi, bambombidila kamvalakana.
23 Wasimba koko kwampofo, wantuala ku mbazi
avata, walobula mante va meso mandi, wantula moko,
wanyuvula, vo mweni lekwa.
24 Yandi wavumbula meso, wavova: Mbweni bantu,
ibamweni badiatanga bonso minti.
25 Buna watula moko diaka va meso mandi, watala
siusiu, watemuna, wamona biabionsono nawangudi.
26 Yandi wansindika ku nzo andi, wavova: Kukotani
mu vata ko.
27 ¶ Yesu ye nlongoki miandi bayenda ku mavata ma

Kaisalia Filipi; mu nzila wayuvula nlonguki miandi,
wavova kwa bau: Bantu bavovele, vo mono i nani?
28 Bankamba, bavova: Yoane Mbotiki, bankaka vo:
Elia, bankaka vo: Umosi mu bambikudi.
29 Yandi wabayuvula bau kibeni: Kansi beno luvovele
vo mono i nani? Petelo wavutula, wavova kwa yandi:
Ngeye i Klisto kwaku.
30 Wabakanikina, ka bidi bo kamba kwa muntu.
31 ¶ Wabadika kubalonga, vo Mwan'amuntu lungwa
si kalungwa kwama kaka ye niafunwa kwa bangudi
zabantu ye bangudi zanganga ye minsoniki ye vondwa,
lumbu kiantatu si kafuluka.
32 Yandi wabangula vova mambu momo. Buna Petelo
wambonga, wabadika kunsima.
33 Kansi yandi wabangumuka, watala nlonguki
miandi, wasemba Petelo, wavova: Satana, unkatukila;
kadi kuyindudi ma Nzambi ko kansi mabantu.
34 ¶ Yandi watela ndonga ye nlonguki miandi mbila,
wavova kwa bau: Wonso zolele nama ku nim'ami,
kakikadila nkalu, kabonga kulunsi diandi, kandama.
35 Kadi wonso zolele vulusa mwel'andi, vidisi wo,
kansi wonso vidisi mwel'andi mu diambu diami ye
nsamu wambote, yandi vulusi wo.
36 Kadi muntu nki katomina nitu, vo vengi nza
yayonsono ndandu, kansi vidisi mwel'andi?
37 Kadi muntu nki kafwiti vana mu kula mwel'andi?
38 Kadi wonso ukumfwila nsoni ye mambu mami mu
mbandu yayi yaluyangulu ye masumu, yandi si kafwilwa
nsoni kwa Mwan'amuntu, bu kizidi mu nkembo a S'andi
ye mbasi zanlongo.

9 Wavova kwa bau: Kedika mono iluvovele: Bankaka
batelamene vava ka babimbi lufwa nkutu ko nate ye
bamona kimfumu kia Nzambi kizidi mu lulendo.
2 Lumbu sambanu mboki Yesu wanata Petelo ye
Yakobi ye Yoane, wabatuala ku nanga va mongo wanda
bau ye bau kaka; wakitulwa va ntadisi au.

3 Mvwatu miandi miakala nacemicemi, miampembe
beni. Widi nlengi anlele nkutu va ntoto kalendi mio
vembukisila bobo ko.
4 Elia ye Mose bamonika kwa bau, bamokana ye
Yesu.
5 Petelo wavutula, wavova kwa Yesu: Nlongi,
bwabiza bu tuena vava; bika tuavanga mafwokula
matatu, dimosi kwa ngeye, dimosi kwa Mose, dimosi
kwa Elia.
6 Kadi kazaya makafwiti vutula ko, kadi bakala
wonga beni.
7 Tuti diayiza kubayitalala, ndinga yatuka mu tuti
vo: Ndieu i mwan'ami, i kiazolwa, lunwa.
8 Kansi buna, bu batala kinzungidila, ka bamona
muntu diaka ko, kansi Yesu kaka wakala yau.
9 ¶ Bu bakulumuka va mongo, wabasikidikisa ka
bidi kamba muntu mabamona, nate ye Mwan'amuntu
kafuluka mu bafwa.
10 Bakeba diambu diodio, babindasana mpaka:
Fuluka mu bafwa, i nki kwandi?
11 Banyuvula, bavova: Bafalisi ye minsoniki keti
bavovanga, vo Elia si katekila kaka.
12 Kansi wavova kwa bau: Elia tekila si katekila ye
kubika biabionsono bubiateka kala. Kansi bwe bwaso-
nama mu Mwan'amuntu? Yandi si kalungwa kwama
beni ye yinwa.
13 Mono iluvovele: Elia wakiyizila, bamvangila
mamonsono mabazola, bonso bwasonama mu yandi.
14 ¶ Bu baluaka kwa minlonguki, bamona ndonga
yayingi yabazungidila; minsoniki miababindisa mpaka.
15 Ndonga yayonsono bu yammona, ntumbu yitukwa
ye yungusa mu kunkamba mbote.
16 Wabayuvula: Mu nki lubabindisi mpaka?
17 Umosi mu ndonga wavutula kwa yandi: Nlongi,
mono ntuedi mwan'ami kwa ngeye, wena ye mpeve
yababa.
18 Konso kuyikumbakilanga yikunlumbanga: utubisa-

nga mafulufulu, ukwetanga meno ye tandanga. Mpo-
vele kwa nlonguki miaku bavaikisa yo, kansi balembane.
19 Wavutula, wavova kwa bau: Mbandu yikondolo
minu, ntama kwa ikala yeno? Ntama kwa ikuluvibidi-
la? Luntuala kwa mono.
20 Bantuala kwa yandi. Mpeve bu yammona,
ntumbu kuntuntumuna beni; yandi wabwa va ntoto,
wavindumuka, wavaikisa mafulufulu.
21 Wayuvula se diandi: Ntama kwa yena tuka kenina
bobo? Kansi yandi wavova: Tuka ku kimwana.
22 Ntuba zazingi yau yantubidi mu tia ye mu nlangu
mpe, mpasi yambunga; kansi vo lenda sa buma, utufwila
nkenda, utusadisa.
23 Yesu wavova kwa yandi: Vo lenda! Mamonsono
malendakene kwa lekele minu.
24 Se diafimwana ntumbu boka ye vova: Ndekele
minu, sadisa kondwa kwami kwaminu.
25 Yesu bu kamona, vo ndonga yilundumukini kuna
va kimosi, wasemba mpeve yasumuka, wavova kwa
yandi: Mpeve yababa ye yafwa matu, mono ikukembi:
Vaika mu yandi, kunkotani diaka ko!
26 Buna waboka, wantuntumuna, wavaika. Mwana
weka bonso ufwidi, i diau babingi bavova: Fwidi
kwandi.
27 Kansi Yesu wasimba koko kwandi, wantedimisa;
telamene kwandi.
28 Bu kakota mu nzo, nlonguki miandi mianyuvula
ku nenga: Mu nkiama tulembane kumvaikisa?
29 Yesu wavova kwa bau: Mpila yoyo ka yilendi
vaikusulwa mu lekwa kiankaka ko kansi mu sambila
kaka.
30 ¶ Bau bakatuka kuna, bayenda vioki mu Ngalili;
kazola ko, vo muntu si kazaya dio.
31 Kadi walonga nlonguki miandi, wavova kwa bau:
Mwan'amuntu si kayekulwa mu moko mabantu, si
bakumvonda; bu kamana vondwa, mu lumbu, tatu si
kafuluka.

32 Ka bazaya mambu momo ko, batina mu kunyuvula.
33 ¶ Bayiza ku Kapenaumi. Bu kakala mu nzo,
wabayuvula: Nki lubindasene mpaka mu nzila?
34 Kansi badingama, kadi bamokasana mu nzila,
kani nani i waunene.
35 Bu kavwanda, wabokila kumi ye zole, wavova kwa
bau: Vo muntu zolele vita ku ntu, si kazimunina mu
babonsono ye kala sielo kiababonsono.
36 Yandi wabonga fimwana-mwana, watula fio va
kati ye bau; bu kawumbikila fio, wavova kwa bau:
37 Wonso tambudi mu bimbanambana biabi fimosi
kaka mu nkumbu ami, yandi untambudi; wonso unta-
mbudi, katambudi mono ko, kansi wamfidisa.
38 ¶ Yoane wavova kwa yandi: Nlongi, tuamweni
muntu uvaikisi mpeve zambi mu nkumbu aku, kansi
kanamanga beto ko. Tuankakididi, bu kalembolo
kutunama.
39 Kansi Yesu wavova: Ka lunkakidilani ko, kadi ka
kwenani muntu ko uvanganga lulendo mu nkumbu ami
ulenda kuntesa mambi nswalu.
40 Kadi wonso ulembolo kutukadila kitantu, yandi i
wayeto.
41 ¶ Kadi wonso ulunwikini mbungu yanlangu mu
nkumbu ami, bu lu ba Klisto, kedika mono iluvovele:
Kanani vidisa nsendo andi nkutu ko.
42 ¶ Buna bena babake balekele minu, wonso tesese
umosi sakuba, bwabiza kwa yandi, vo tadi diniku-
nwanga mfumfuta kwa mpunda disiulu mu laka diandi
ye yandi tubulu mu mbu.
43 ¶ Vo koko kwaku kukutesese sakuba, zenga ko;
bwabiza kwa ngeye, vo kotele mu moyo ye kieta, kansi
bwambi bu wena moko mole ye tubwa ku bilungi, i tia
tu ka tuzimi.
45 Vo kulu kwaku kukutesese sakuba, zenga ko;
bwabiza kwa ngeye, vo kotele mu moyo ye tembila,
kansi bwambi bu wena malu mole ye tubwa ku
bilungi.

47 Vo disu diaku dikutesese sakuba, kola dio; bwabiza kwa ngeye, vo kotele mu kimfumu kia Nzambi ye disu dimosi, kansi bwambi bu wena meso mole ye tubwa ku bilungi,
48 kulembolo fwa ntunga zau ye tia tu ka tuzimi.
49 Kadi babonsono si bazenzuswa kwa tia.
50 Mungwa wabiza wena, kansi vo mungwa ukatukidi nzenzo andi, mu nki luna yo tuisila diaka? Lukala mungwa mu beno kibeni, lukalasana yenge.

10 Yandi watelama kuna, wayiza ku ndambu za Yuda ye kuna simu dia Yodani; makabu mavutuka kutakana kwa yandi, wavutuka kubalonga, bonso bwakala fu kiandi.
2 ¶ Bafalisi bayiza, banyuvula, bamvukumuna: Bakala diena luve mu yambula nkazi andi e?
3 Yandi wavutula, wavova kwa bau: Mose bwe kalusikidikisa?
4 Bavova: Mose wayambula basonika nkanda waluvambunu ye kunyambula.
5 Kansi Yesu wavova kwa bau: Yandi wasonika nsikudukusu yoyo kwa beno mu diambu diambalu antima mieno.
6 Kansi tuka mu mbadukulu ansemono, yandi wabavanga bakala ye nkento.
7 Mu diambu diodio muntu fwiti sisa s'andi ye ngudi andi,
8 bau bole si bakala nsuni umosi. I diau ka bena bole ko, kansi nsuni umosi.
9 I kuma kiabunda Nzambi mu vangu kimosi ka kivambuswani kwa muntu ko.
10 Mu nzo nlonguki miavutuka kunyuvula mu mambu momo.
11 Wavova kwa bau: Wonso yambudi nkazi andi ye kwelele wankaka, weka nsuza kwa yandi.
12 Vo nkento yambudi bakala diandi ye kwelele diankaka, buna uyanganga.

13 ¶ Bau banata bimbana-mbana kwa yandi, mpas
kavalakana bio, kansi nlonguki miasemba batuala bio.
14 Yesu bu kamona bo, wafuta ntima, wavova kwa
bau: Lubika bimbana-mbana biza kwa mono; ka lukaki-
dilani bio ko, kadi kimfumu kia Nzambi kivwilu kwa
bampila yoyo.
15 Kedika mono iluvovele: Wonso lembolo tambula
kimfumu kia Nzambi bonso butambulanga fimwana-
mwana, kakoti kio nkutu ko.
16 Yandi wawumbikila bio, wasakumuna bio, bu
katula bio moko.
17 ¶ Bu kayenda yendi mu nzila, muntu wayiza
yungusi wafukama va makungunu kwa yandi, wanyuvula:
Nlongi wambote, nki yavanga, mpasi yavingila fwa
diamoyo wamvu ya mvu?
18 Kansi Yesu wavova kwa yandi: Mu nkiama umbi-
kidi wambote? Ka kwenani wena wambote ko, kansi
umosi kaka, i Nzambi kwandi.
19 Ngeye zeyi nsikudukusu: Kuyangani ko, kuvo-
ndani ko, kulabulani ko, kutani kimbangi kialuvunu ko,
kubabani ko, zitisa s'aku ye ngudi aku.
20 Kansi wavova kwa yandi: Nlongi, momo mamo-
nsono ntomene mo keba tuka mu kileke kiami.
21 Yesu wantala, wanzola, wavova kwa yandi:
Ngeye kondolo dimosi kaka. Wenda wateka yayonsono
yiuvwidi ye vana bamputu, si watambula mayudukwa mu
zulu, wiza wandama.
22 Yandi wayindalala mu diambu diodio, wayenda ye
kiadi, kadi mvwilu zazingi zakala yandi.
23 ¶ Yesu watala kinzungidila, wavova kwa nlonguki
miandi: Engwa, mpasi beni kwa bena bimvwama mu
kota mu kimfumu kia Nzambi!
24 Nlonguki miayitukwa mu mambu mandi. Kansi
Yesu wavutula, wavova kwa bau: Lu bana, mwanki
mpasi beni mu kota mu kimfumu kia Nzambi.
25 Kamela kufionunukene mu disu diansoma, kansi

nkwa kimvwama lutidi mona mpasi mu kota mu ki-
mfumu kia Nzambi.
26 ¶ Bayitukwa beni beni, bavovasana: Buna nani
lenda vuluswa?
27 Yesu wabatala, wavova: Kwa bantu dilembokono,
kansi ka kwa Nzambi ko, kadi kwa Nzambi mamonsono
malendakane.
28 ¶ Petelo wabadika vova kwa yandi: Tala, beto
tuasisidi yayonsono, tuakunemingi.
29 Yesu wavova: Kedika mono iluvovele: Ka kwenani
muntu ko wasisidi nzo vo zimpangi vo bibusi vo ngudi
vo se vo bana vo mavia mu diambu diami ye mu
diambu diansamu wambote,
30 una lembwa tambula nkama-nkama mu ntangu
yayi, zinzo, zimpangi, bibusi, zingudi, bana, mavia, va
kimosi ye nzomono ye mu ntangu yakwiza moyo wamvu
ya mvu.
31 Kansi babingi batekila si bazimunina, bazimunina
si batekila.
32 ¶ Bakala mu nzila mu kwe baluki ku Yelusalemi:
Yesu wabatekila ku ntu; bayitukwa; balanda ku nima
bakala wonga. Yandi wabonga kumi ye zole diaka,
wabadika kubakamba makeka mu bwilwa:
33 Tala, tukwe balukingi kuna Yelusalemi; Mwan'a-
muntu si kayekulwa kwa bangudi zanganga ye minsoniki.
Bau si bakunzengila nkanu afwa ye kunyekula kwa
bapaïen.
34 Bau si bakunsakanana ye kunlobudila mante ye
kumbanda ye kumvonda, lumbu tatu buna si kafuluka.
35 ¶ Yakobi ye Yoane, i bana ba Zebedai, bayiza
kumfinami, bavova kwa yandi: Nlongi, tuzolele, vo
watuvangila monso matukulomba.
36 Kansi wavova kwa bau: Nki luzolele yakuluva-
ngila?
37 Bavova kwa yandi: Utuvana tuavwanda umosi va
lubakala luaku, umosi va lumoso luaku mu nkembo aku.
38 Kansi Yesu wavova kwa bau: Ka luzeyi kilulo-

mbele ko. Lulenda nwa mbungu yiinw'e ye botukwa
lubotokolo luibotukulw'e?
39 Bavova kwa yandi: Tulenda kweto. Yesu wavova
kwa bau: Mbungu yiinwa luna yo nwa ye lubotokolo
luibotukwa luna lo botukulwa.
40 Kansi vwanda va lubakala luami vo va lumoso
luami ka i diambu diami mu vana ko, kansi i kwa
bakubukulwa bo.
41 ¶ Kumi bu diawa mo, diabadika futa ntima mu
Yakobi ye Yoane.
42 Yesu wabatela mbila, wavova kwa bau: Luzeyi, vo
bau babanzulwanga bakuluntu mu bapaïen baku-
bayalanga, bankwa luzitu bakubakebanga ku nsi
alulendo.
43 Ka bwenani bobo mu beno ko, kansi wonso mu
beno zolele kala waunene, kakadi sielo kieno;
44 wonso mu beno zolele kala wantete, kakadi nanga
wababonsono.
45 Kadi Mwan'amuntu kayiza mu sadulwa kisielo
ko, kansi mu sala kisielo ye mu vana mwel'andi mu
nkudulu kwa babingi.
46 ¶ Bayiza ku Yeliko. Bu kavaika mu Yeliko ye
nlonguki miandi ye ndonga yayingi, buna Batimai, i
mwan'a Timai, i nlombi wafwa meso, wavwanda mu
mbel'anzila.
47 Bu kawa, vo i Yesu, mwisi Nazaleti, wabadika
boka ye vova: Yesu, mwan'a Davidi, umfwila nkenda.
48 Babingi bansemba, mpasi kadingama, kansi yandi
waluta boka: Mwan'a Davidi, umfwila nkenda.
49 Yesu wasimpama, wavova: Lumbokila. Babokila
mpofo, bavova kwa yandi: Yangalala, telama, yandi
ukubokele.
50 Yandi walosa yunga kiandi, wanangumuka, wayiza
kwa Yesu.
51 Yesu wavutula kwa yandi, wavova: Nki zolele
yakuvangila? Mpofo wavova kwa yandi: Nlongi,
nzolele mona diaka.

52 Yesu wavova kwa yandi: Wenda; minu kiaku
kikuvulusi. Yandi ntumbu mona diaka, wannama mu
nzila.

11 Bu bafinangana ye Yelusalemi ye Betania va
mongo a Olive, yandi wafidisa nlonguki miandi
miole,
2 wavova kwa bau: Lukota mu vata dilutadisi. Bu
lukotele ntumbu mona mwan'ampunda ukengo ule-
mbolo tentama widi muntu nkutu. Lukangula wo,
lutuala wo.
3 Vo muntu vovele kwa beno: Mu nkiama luvengi
bobo? buna luvova; Mfumu wena wo nkinzi, yandi si
kafidisa wo vava.
4 Bayenda, bamona mwan'ampunda wakangwa ku
mbazi va mwelo mu nzila. Bakangula wo.
5 Bankaka batelama vana bavova kwa bau: Nki lueti
vanga, bu lueti kangula mwan' ampunda?
6 Bavova kwa bau, bonso bwavova Yesu: babaya-
mbula.
7 Batuala mwan'ampunda kwa Yesu, batensika wo
mvwatu miau; yandi watentama wo va ntandu.
8 Babingi bayalumuna mvwatu miau mu nzila, kansi
bankaka makaya mabazenga mu mayinza.
9 Batekila ye balanda baboka: Osana! Wizidi mu
nkumbu a Mfumu, i nkwa lusakumunu.
10 Kimfumu kias'eto Davidi kizidi, bika kiasakumu-
nwa. Osana muna kayengele!
11 ¶ Wakota mu Yelusalemi mu kinlongo; bu
katala biabionsono ye mwini wakiviokila, wavaika,
wayenda ye kumi ye zole ku Betania.
12 ¶ Lumbu kialanda bu bavaika mu Betania, wafwa
nsatu.
13 Bu kamona kuyu ntama kiakala makaya, wayenda
vana kani vo kasolula kio lekwa. Bu kaluaka vo, ka-
solula kio lekwa ko kansi makaya ye makaya, kadi ka i
nsungi abana bakuyu ko.

14 Yandi wavutula. wavova kwa kiau: Mvu ya mvu
muntu kadiani mbutu mu ngeye ko. Nlonguki miandi
miawa mo.
15 ¶ Baluaka ku Yelusalemi. Bu kakota mu kinlongo,
wabadika vaikisa bateka ye basumba mu kinlongo;
wanenguna meza mambudisi miabivanza ye biandu
bianteki miamabembe;
16 kayambula muntu kavioka ye wumbwa mu
kinlongo ko.
17 Yandi walonga, wavova kwa bau: Kadi ka diaso-
nama ko e: Nzo ami yifwiti bikwa nzo alusambulu kwa
makanda mamonsono mabantu. Kansi beno luavengi
yo nluk'amintani.
18 Bangudi zanganga ye minsoniki bawa mo, batomba,
bonso bubakumbunga, kadi bantina, kadi ndonga yayi-
tukwa mu longi diandi.
19 ¶ Nkokila bu yabwa, wavaika ku mbazi ambanza.
20 ¶ Mu nsuka bu bavioka, bamona kuyu, vo kiayu-
mini nate ye mu mianzi.
21 Petelo wabambukila dio moyo, wavova kwa yandi:
Nlongi, tala, kuyu kiwasingidi kiayumini.
22 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Lukala minu mu
Nzambi.
23 Kedika mono iluvovele: Wonso vovele kwa
mongo wauna: Nanguka wakituba muna mbu, kansi
kena ketiketi mu ntim'andi ko, kansi lekele minu, vo
makavovele makalakane, si makala kwa yandi.
24 I kuma mono iluvovele: Mamonsono malusambi-
dilanga ye lombanga, luleka minu, vo lutambudi mo,
si makala kwa beno.
25 Bu lutelamanga ye sambilanga, luyambudila, vo
luvwidi muntu diambu, mpasi S'eno diena mu mazulu
dialuyambudila ntulumunu zeno.
27 ¶ Baluaka diaka ku Yelusalemi. Bu kazieta mu
kinlongo, bangudi zanganga ye minsoniki ye bangudi
zabantu bayiza kwa yandi.
28 bavova kwa yandi: Mu nki alulendo uvanganga

bobo? Vo nani wakuveni lendo klokio, mpasi wavanga
bo?
29 Kansi Yesu wavova kwa bau: Ikuluyuvula diambu
dimosi mpe; lumvutudila, mono mpe yakulukamba
lulendo luivangilanga bobo.
30 Lubotokolo lua Yoane luatuka mu zulu vo mu
bantu e? Lumvutudila.
31 Bau bayuvasana bavova: Vo tuvova: Mu zulu, si
kavova: Buna mu nkiama ka luanlekele minu ko?
32 Kansi kani tuvova: Mu bantu? Batina bantu,
kadi babonsono bavwa Yoane mu kedika bonso mbikudi.
33 Bavutula kwa Yesu, bavova: Ka tuzeyi dio ko.
Yesu wavova kwa bau: Mono mpe kilukambi lulendo
luivangilanga bobo.

12 Yandi wabadika vova kwa bau mu zingana.
Muntu wakuna via diavinia, wazunga dio lumbu,
watima kamunu kiavinia, watunga nzo ayongi, watuidisa
dio kwa mimvati, wayenda ku nsi yankaka.
2 Mu nsungi yafwana yandi wafidisa sielo kwa mimvati
mpasi katambula mbutu mu via diavinia.
3 Bau bambaka, bambufa nate ye nkanda wabunuka,
bansindika moko ye moko.
4 Wafidisa diaka sielo kiankaka kwa bau. Balueka
ndiena mu ntu, bamvweza.
5 Wafidisa kiankaka; yandi mpe bamvonda. Bia-
nkaka biabingi biafiduswa, babufa biankaka nate ye
nkanda wabunuka, bavonda biankaka.
6 Umosi wasala yandi, mwana wazolwa. Va zimu-
nina wamfidisa kwa bau, wavova: si bavumina
mwan'ami.
7 Kansi mvati miomio miavovasana: Ndieu i mvingidi
afwa, ntuendino tuamvonda, fwa si diakala dieto.
8 Bambaka, bamvonda, bantuba ku mbazi avia
diavinia.
9 Mfumu avia diavinia bwe si kasa? Yandi si kiza
bunga mimvati ye vana via diavinia kwa bankaka.

10 Ka luatengi masonukwa mama ko e: Tadi dianiafuna
funa mintungi diayikidi ntu afuma;
11 diavangwa bo kwa Mfumu, diena ngitukulu mu
meso meto?
12 Batomba mu kumbaka, kansi batina ndonga, kadi
bavisa, vo wavova ngana yoyo mu bau; bansisa, bayenda
kwau.
13 ¶ Bau bafidisa bafalisi bankaka ye baki-Elode kwa
yandi, mpasi bambaka mu diambu.
14 Bu baluaka, bavova kwa yandi: Nlongi, tuzeyi, vo
wena wakedika, kwenina muntu mayindu ko, kadi
kutalanga zizi kiamuntu ko, kansi ulonganga nzil'a
Nzambi mu kedika. Bwena luve mu vana Kaisali
mpaku vo ka bwa ko? Tuna van'e, vo ka tuvanani
ko?
15 Bu kamona disu diau ku nsi alukaya, wavova kwa
bau: Mu nkiama lumpukumuni? Natuadi denali yataleti
leti kio.
16 Batuala kio. Wavova kwa bau: Kifwani kianani
kiaki, sono bianani? Bavova kwa yandi: Bia Kaisali.
17 Yesu wavova kwa bau: Lufuta bia Kaisali kwa
Kaisali ye bia Nzambi kwa Nzambi. Banyitukwa.
18 ¶ Basaduki bavovanga, vo ka mwenani mfulukulu
kulu ko, bayiza kwa yandi, banyuvula, bavova:
19 Nlongi, Mose watusonikina: Vo muntu fwilulu
mpangi yisisidi nkazi, kansi kasisidi mwana ko, buna kafwiti
fwiti vingila nkazi awidi mpangi andi ye butila widi
mpangi andi nkuna.
20 Vakala mpangi nsambodia; wantete wabonga
nkazi, bu kafwa kasisa nkuna ko.
21 Wanzole wamvingila, wafwa, kansi kasisa nkuna
ko. Wantatu i bobo mpe.
22 Bau nsambodia ka basisa nkuna ko. Buna bena
nkento wazimunina fwa mpe.
23 Mu mfulukulu nkazi anani mu bau si kakal'e, kadi
bau nsambodia bankwela?
24 Yesu wavova kwa bau: Ka luzimbale mu diadi ko

e, bu lulembolo zaya masonukwa evo lulendo lua
Nzambi?
25 Kadi bu bafulukidi mu bafwa, ka bakwedi ko evo
kweduswa ko, kansi bena bonso zimbasi mu mazulu.
26 Kansi mu bafwa vo bafulukuswanga, kadi ka
luatengi mu nkanda wa Mose ko e, mu nsamu mu finti-
nti fimpanga, bonso bwavova Nzambi kwa yandi, bu
kavova: Mono i Nzambi a Abalahami ye Nzambi a Isaki
ye Nzambi a Yakobi?
27 Nzambi ka i Nzambi abafwa ko, kansi yabena moyo.
Beno luzimbakene beni.
28 ¶ Nsoniki mosi wawa, bu babindasana mpaka,
wayiza, bu kamona, vo watoma kubavutudila, wanyuvula;
Nki ansikudukusu i yantete mu zazonsono?
29 Yesu wavutula: Yantete i yayi: Nawe Isaeli,
Mfumu Nzambi eto i Mfumu yimosi kwandi.
30 Zola Mfumu Nzambi aku mu ntim'aku wawonsono
ye mu mwel'aku wawonsono ye mu diela diaku diadio-
nsono ye mu ngolo zaku zazonsono.
31 Yanzole i yayi: Zola mfinangani aku bonso ngeye
kibeni. Ka kwenani nsikudukusu yankaka yilutidi zozo
mu nene ko.
32 Nsoniki wavova kwa yandi: kedika nlongi, ngeye
tomene vova, vo yandi i mosi, ka kwenani wankaka ye
yandi ko,
33 mu kunzola mu ntima wawonsono ye mu zayu
kiakionsono ye mu ngolo zazonsono ye mu zola mfina-
ngani andi bonso yandi kibeni, diodio dilutidi nkailu
miamionsono miangioka ye nkailu miankaka miazikwa
mpe.
34 Yesu bu kamona, vo wavutula mu nduka, wavova
kwa yandi: Kwena ntama ye kimfumu kia Nzambi ko.
Muntu kavutuka kabuka ntima mu kunyuvula kiuvu ko.
35 ¶ Yesu wavutula, wavova, bu kalonga mu kinlongo:
Minsoniki bwe mivovanga, vo Klisto i mwan'a Davidi?
36 Yandi kibeni Davidi wavova mu Mpeve yanlongo:
Mfumu vovele kwa Mfumu ami: Vwanda va lubakala

luami, nate ye mbeni tula ntantu miaku ku nsi amalu
maku.
37 Yandi kibeni Davidi ukumbikanga Mfumu; buna
bwe butukidi vo i mwan'andi? Ndonga yina yayingi
yazola kunwa.
38 ¶ Mu ndongolo zandi wavova: Lutala minsoniki
mizolele zietila mu mazwele ye kambwa mbote mu
mazandu
39 ye fulu biantete mu nzo zatukutukunu ye biandu
biantete mu malambu,
40 i bau badianga nzo zamafwola ye mu bila kiankatu
basambilanga tusambulu tuatula; babana zi bazengulwa
nzengolo yilutidi ngolo.
41 ¶ Yandi wavwanda vatadisi lundulu kiaminkailu;
watala, bonso bwatuba ndonga vanza biansongo mu
lundulu. Bamvwama babingi batula biabingi.
42 Fwola dimosi diamputu diayiza, diatula bimpanza
mpanza biole, i sentima kimosi mu ntalu.
43 Yandi watela nlonguki miandi mbila, wavova kwa
bau: Kedika mono iluvovele: Buna bena batudidi mu
lundulu, fwola diadi diamputu dilutidi mu tula kwakwingi.
44 Kadi babonsono batudidi biatuka mu kimvwama
kiau, kansi ndieu tudidi biabionsono bikavwa mu
kondwa kwandi, i biamvukila biandi biabionsono.

13 Bu kavaika mu kinlongo, nlonguki andi mosi
wavova kwa yandi: Nlongi, tala matadi, bonso
bumenina ye bonso bwenina zintungulu.
2 Yesu wavova kwa yandi: Mweni ntungulu zozo
zazineni e? Ka kuna siswa tadi va tadi dina lembwa
tululwa ko.
3 ¶ Bu kavwanda va mongo a Olive vatadisi kinlongo,
Petelo ye Yakobi ye Yoane ye Andele banyuvula ku
nenga:
4 Utukamba: Nki alumbu mambu momo mana kwiza
kadi, nki i dimbu, momo mamonsono bu mana kwenda
detila.

5 Yesu wabadika vova kwa bau: Lutala, muntu
kawidi kuluzimbikisa.
6 Babingi si biza mu nkumbu ami ye vova: I mono
kwami; si bazimbikisa babingi.
7 Bu luwilu zimvita ye kumu kiazimvita, ka lupamu-
kani ko; momo si makalakana kaka, kansi mbanunu ka
yena bwabu ko.
8 Kadi kanda diabantu si dianangumukina kanda
diabantu ye kimfumu mu kimfumu; ndikunu zantoto si
zakala muma ka muma, malema si makala. Momo i
mbadukulu ansongo.
9 ¶ Kansi beno kibeni lukitala. Si bakuluyekula kwa
bamayala, si luabufwa mu nzo zatukutukunu nate ye
nkanda wabunuka. Va luse luaminyadi ye mintinu si
luatelama mu diambu diami mu kimbangi kwa bau.
10 Nsamu wambote si wateka samununwa kaka
makanda mamonsono mabantu.
11 Bu baluneti mu kuluyekula, ka luteka kala mayindu
malufwiti vova ko, kansi maluveno kina lokula, luvova
mo, kadi ka i beno ko luvovanga, kansi Mpeve yanlongo.
12 Mpangi si yayekula mpangi mu vondwa, ye se
mwan'andi, ye bana si banangumukina mase ye zingudi
ye kubavonda.
13 Beno si luabelwa kwa babonsono mu diambu
dia nkumbu ami, kansi utatamene nate ye mbanunu, vulusu.
14 ¶ Bu lumweni nkankumusu ambungulu yitelamene
va ka yifwiti kala ko—tengi mo, bika kavisa—buna bau
bena mu Yuda bika batinina ku miongo.
15 Wena va nludi, kakulumuki ko, kakoti mu bonga
lekwa mu nzo andi ko.
16 Wena mu via, kavutuki mu bonga yunga kiandi ko.
17 Kansi engwa bena vumu ye bayemikanga mu bina
lumbu.
18 Lusambila, ka midi kala mu sivu.
19 Kadi bina lumbu bina kala nzungu, i zampila yoyo
zi ka zikedi ko tuka mu mbadukulu ansemono yasema
Nzambi ye nate ye bwabu, ka zina kala diaka nkutu ko.

20 Vo Mfumu kakufikidi lumbu biobio ko, nga nsuni
nkutu ka wavuluswa ko, kansi yandi wakufikidi lumbu
biobio mu diambu diabakiasolwa bakasola.
21 Buna vo muntu vovele kwa beno: Tala, Klisto
wena eva, tala, evana, ka lulekani minu ko.
22 Kadi ba-Klisto baluvunu ye mbikudi mialuvunu si
batelama ye vanga dimbu ye mangu mu diambu diazi-
mbikisa bakiasolwa, vo bulendakana.
23 Lutoma kukitala. Mono ikikambidi mamonsono
kwa beno,
24 ¶ Bina lumbu nzungu bu ziviokele, ntangu si
yalomba, ngonda ka yivani ntentin' andi ko,
25 mbwetete si zasotuka mu zulu, tulendo tua mu
mazulu si tuanikuka.
26 Buna si bamona Mwan'amuntu wizidi mu matuti
ye lulendo lualuingi ye nkembo.
27 Buna si kafidisa zimbasi mu kutikisa bakiasolwa
tuka mu ntini ziia zampeve, tuka mu nsuk'antoto nate
ye mu nsuk'azulu.
28 ¶ Lulonguka ngana mu kuyu. Vala diakiau bu
dikilebelele ye dukisi makaya, buna luzeyi, vo nsungi
amvula yeka lukufi.
29 I bobo beno mpe bu lumweni momo makalakane,
buna luzaya, vo yau yifinangene va mielo.
30 Kedika mono iluvovele: Mbandu yayi ka yina
vioka ko, nate ye momo mamonsono mamana kala.
31 Zulu ye ntoto si biavioka, kansi mambu mami ka
mana vioka nkutu ko.
32 ¶ Kina lumbu vo kina lokula muntu kazeyi bio ko,
ka zimbasi mu zulu ko, ka Mwana mpe ko, kansi Se
kaka.
33 ¶ Lutala, lukaya meso; kadi ka luzeyi ko, ntangu
bu yena.
34 Bonso muntu wena ku nsi yankaka, bu kakisisila
nzo andi, bu kakivanina bisielo biandi lulendo, kwa
muntu muntu kiandi salu, wakisikidikisila nkengi
amwelo mpe, mpasi kakaya meso.

35 I kuma lukaya meso; kadi ka luzeyi ntangu yina
luaka mfumu anzo ko, vo nkokila vo ndingu ansi, vo
nkubu ansusu vo nsuka;
36 mpasi, bu kizidi nabiu, kakulubwana ku nsi atulu
ko.
37 Kansi mailuvovele, mpovele mo kwa babonsono:
Lukaya meso.

14 Lumbu biole buna pasa kiakala ye nkembo
amampa malembwa funuswa. Bangudi zanganga
ye minsoniki batomba, bonso bu bakana kumbaka mu
kinkita ye kumvonda.
2 Kadi bavova: Ka mu lumbu biankembo ko, nkindu
ka yidi bwa mu bantu.
3 ¶ Bu kakala mu Betania mu nzo a Simoni, i mfwa
bwazi, bu kavwanda va meza, nkento wayiza wakala
mbwata yamazi mantalu beni, i manaladu ma ka masa-
ngwa lekwa biankaka ko. Nkento wabula mbwata,
wadukula mo va ntu andi.
4 Bankaka bakala bafuta ntima, bavovasana: Bila
nki mazi mabungulu bobo?
5 Kadi mazi momo makutu tekwa mu nkama tatu
zadenali ye vewa kwa bamputu. Bankadila nganzi.
6 Yesu wavova: Lunyambula. Mu nkiama luku-
nkwamisa? Yandi unsadidi salu kiabiza.
7 Kadi ntangu zazonsono bamputu bena yeno, yonso
ntangu yiluzolele lulenda kubavangila mambote, kansi
mono kiena yeno ntangu zazonsono ko.
8 Nkento vengi dikalenda vanga. Yandi wakikusidi
nitu ami mu ndiamusu ami.
9 Kedika mono iluvovele: Vonso vonso vasamu-
nwanga nsamu wambote mu nza yamvimba, vana si
vakambwa dikavengi mu bambukila yandi moyo.
10 ¶ Yuda Iskalioti, umosi mu kumi ye zole, waye-
nda kwa bangudi zanganga, mpasi kanyekula kwa
bau.
11 Bu bawa dio, bayangalala, basila mu kumvana

vanza biapalata. Yandi watomba ntangu yifweni mu
kunyekula.
12 ¶ Lumbu kiantete kiankembo amampa malembwa
funuswa, bu bavonda meme diapasa, nlonguki miandi
miavova kwa yandi: Kwe zolele, vo tuenda kubika,
mpasi wadia pasa?
13 Yandi wafidisa nlonguki miandi miole, wavova kwa
bau: Lukota mu mbanza, muntu neti mvungu wanlangu
si kabwabana yeno, lunnama.
14 Kukakotele, luvova kwa mfumu anzo; Nlongi
vovele: Vinga kiami kiabanzenza kwe kiena kimfwiti dila
pasa ye nlonguki miami?
15 Yandi si kakulusonga seka diadinene ku mbandu
yantandu diakubukwa, diakubamene. Muna lutuku-
bikila.
16 Nlonguki miavaika, miakota mu mbanza, mia-
mona, bonso bukabakembi; bakubika pasa.
17 ¶ Nkokila bu yabwa, waluaka ye kumi ye zole.
18 Bu bavwanda va meza, bu badia, Yesu wavova:
Kedika mono iluvovele: Buna luena, umosi si kaku-
ngiekula, i yandi weti dia yami.
19 Babadika kala kiadi, bavova kwa yandi, mosi
mosi: Kadi i mono e?
20 Wavova kwa bau: Umosi mu kumi ye zole, i yandi
usidi yami koko mu longa.
21 Kadi Mwan'amuntu katukidi kwandi, bonso
bwasonama mu yandi, kansi engwa muntu wowo uyekole
Mwan'amuntu. Bwambote kwa muntu wowo, vo
kabutwa nkutu ko.
22 ¶ Bu badia, Yesu wabonga dimpa, bu kasakumuna,
wabukuna dio, wabavana, wavova: Lubonga, diadi i
nitu ami.
23 Yandi wabonga mbungu, bu katonda, wabavana;
babonsono banwa yo.
24 Yandi wavova kwa bau: Yayi i menga mami
maluwawanu matengulwa mu babingi.
25 Kedika mono iluvovele: Kivutuki nwa yina

yambutu mianti avinia ko nate ye kina lumbu kiyanwa
yo yampa mu kimfumu kia Nzambi.
26 ¶ Bu bamana yimbila nkunga wansikulu, bayenda
ku mongo a Olive.
27 ¶ Yesu wavova kwa bau: Beno babonsono si luata
sakuba, kadi diasonama: Mono si yabanda mvungi,
mameme si mamwanguswa yekuyeku.
28 Kansi bu mbeni fulukuswa, si yakulutekila kuna
Ngalili.
29 Petelo wavova kwa yandi: Vo babonsono mpe
batele sakuba, kina dio ta ko.
30 Yesu wavova kwa yandi: Kedika mono ivovele:
Ngeye, mu fuku dĩadi, koko bu ka diakukikubidi nkuba
zole ko, ngeye una kunkadila nkadila tatu.
31 Buna wavova ye vovudila: Vo fwa yafwa yaku,
kikukadila nkalu nkutu ko. Babonsono bavova ma-
mpila yoyo mpe.
32 ¶ Bau baluaka ku lumbu luena nkumbu Ngetese-
mane; yandi wavova kwa nlonguki miandi: Luvwanda
vava, nate ye mbeni sambila.
33 Yandi wanata Petelo ye Yakobi ye Yoane, waba-
dika pamuka, wabwa kingongo.
34 Wavova kwa bau: Mwel'ami uzungulu kwa kiadi
nate ye mu fwa, lukala vava, lukaya meso.
35 Yandi wayenda ku ntuala fioti, wafukama va ntoto,
wasambila, mpasi, vo bulendakana, lokula kiokio kia-
mvioka.
36 Yandi wavova: Aba, Tata! Kwa ngeye mamo-
nsono malendakana, umpiokisa mbungu yayi. Kansi ka
bonso bunzolele ko, kansi bonso buuzolele.
37 Wayiza, wababwana ku nsi atulu, wavova, kwa
Petelo: Simoni, leli e? Kulendi kaya meso lokula kimosi
ko e?
38 Lukaya meso, lusambila, ka luidi kota mu mpuku-
munu. Mpeve yena kinzodila, kansi nsuni wena lebakana.
39 Yandi wayenda diaka, wasambila, wavova mambu
mamosi.

40 Bu kavutuka, wababwana diaka ku nsi atulu, kadi
meso mau makala nandende, ka bazaya mabana ku-
mvutudila ko.
41 Wavutuka mvutuka yantatu, wavova kwa bau:
Luleka bwabu, luvunda. Bufweni kwandi. Lokula ki-
lueki. Tala, Mwan'amuntu uyekulwa mu moko maba-
nkwa masumu.
42 Lutelama, ntuendino; tala, ukungiekula weka
lukufi.
43 ¶ Bu kavova, Yuda Iskalioti, umosi mu kumi ye
zole, ntumbu luaka, va kimosi ye yandi kabu diabantu ye
bisabala ye minkawa batuka kwa bangudi zanganga ye
minsoniki ye bangudi zabantu.
44 Wanyekula wabavana dimbu, wavova: Wonso
uifiba, i yandi kwandi, lumbaka, lutoma kunnata.
45 Bu kaluaka, ntumbu kwenda kwa yandi, wavova:
Nlongi; wamfiba beni.
46 Bansa moko, bambaka.
47 Umosi mu bau batelama vana wavola sabala,
wabanda nang' angudi anganga, wazenga kutu kwandi.
48 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Beno luvaikidi
bonso kwa ntani ye bisabala ye minkawa mu kumbaka.
49 Lumbu ka lumbu mono yakedi yeno mu kinlongo,
yakedi longanga, beno ka lumbaki. Kansi mpasi
masonukwa menda detila, diadi dibwidi.
50 Buna babonsono bansisa, batina kwau.
51 ¶ Toko dimosi diannama mpe. Yandi wafuka
nitu andi nlele walino; bambaka.
52 Kansi yandi wasisa nlele walino, watina kondwa
nlele.
53 ¶ Banata Yesu kwa ngudi anganga; bangudi
zazonsono zanganga ye bangudi zabantu ye minsoniki
bakutakana.
54 Petelo wannama mu ntatuki nate ye vana kianzala
kiangudi anganga, wavwandanga ye bisielo, wayotila va
kia kwatia.
55 ¶ Kansi bangudi zanganga ye bamayala babonsono

batomba kimbangi mu Yesu, mpasi bamvonda, kansi ka
basolula kio ko.
56 Kadi babingi bata kimbangi kialuvunu mu yandi,
kansi kimbangi kiau ka kiadedakana ko.
57 Bankaka batelama, bata kimbangi kialuvunu mu
yandi, bavova:
58 Tuawilu, bu kavovele: Mono si yatulula kinlongo
kiaki kiavangwa mu moko, mu lumbu tatu si yatunga
kiankaka ki ka kivengo mu moko ko.
59 Mu momo mpe kimbangi kiau ka kiadedakana
ko.
60 Buna ngudi anganga watelama va kati ye bau,
wayuvula Yesu, wavova: Kuvutudi diambu ko e? Nki
akimbangi bakutelele?
61 Kansi yandi wadingama, kavutula diambu ko.
Ngudi anganga wanyuvula diaka, wavova kwa yandi:
Ngeye u Klisto, Mwan'a Nkwa lusakumunu e?
62 Yesu wavova: Ngiena kwami. Beno si luamona
Mwan'amuntu vwendi va lubakala lualulendo ye kwiza
mu matuti mazulu.
63 Kansi ngudi anganga watiasuna mvwatu miandi,
wavova: Nki ansatu azimbangi tuavutuka kala?
64 Beno luwilu ntiakulu. Bwe lubenzi? Babonsono
banzengila nkanu afwa.
65 ¶ Bankaka babadika kunlobudila mante ye fuka
zizi kiandi ye kumbanda zinkome ye vova kwa yandi:
Bikuleti! Mantadi bambonga ye bambufa.
66 ¶ Petelo bu kakala va kianzala, sielo kimosi kia-
nkento kiangudi anganga kiayiza.
67 Bu kamona Petelo wayotila, wantala, wavova:
Ngeye mpe kedingi ye Yesu, i mwisi Nazaleti.
68 Kansi yandi wakala nkalu, wavova: Kizeyi ko,
kivisidi mauvovele ko. Yandi wavaika ku mbazi va
kianzala. Koko diakuba.
69 Sielo kiankento bu kiammona, wabadika vova
diaka kwa batelama vana: Ndieu umosi mu bau.
70 Kansi yandi wakala nkalu diaka. Fintama-ntama

batelama vana bavova diaka kwa Petelo: Kedika, ngeye
umosi mu bau, kadi ngeye i mwisi Ngalili mpe.
71 Yandi wabadika kukisinga ye dia ndefi: Kizeyi
muntu wowo ulubikidi nkutu ko.
72 Buna koko ntumbu kuba nkuba yanzole. Petelo
wabambuka moyo mu mambu mankamba Yesu: Koko
bu ka dikukikubidi nkuba zole ko, ngeye una kunkadila
nkadila tatu. Bu kabanzila dio, wadila.

15 Mu nsuka bangudi zanganga ye bangudi zabantu
ye minsoniki ye bamayala babonsono ntumbu
vova manenga, bakanga Yesu, bannata, banyekula kwa
Pilatu.
2 Pilatu wanyuvula: Ngeye i ntinu aba Yudayo e?
Yandi wavutula, wavova kwa yandi: Ngeye vovele bo.
3 Bangudi zanganga bamfunda mambu mamingi.
4 Kansi Pilatu wanyuvula diaka: Kuvutudi diambu ko
e? Tala, bonso bubakufundanga mu mamingi.
5 Kansi Yesu kavutula diambu nkutu ko, i kuma
Pilatu wayitukwa.
6 ¶ Mu lumbu biankembo yandi wabayambudilanga
nkole, yonso yibalombanga.
7 Mwakala muntu ubikwanga Balaba wakangama ye
bankwa nkindu, i bau bavonda bantu mu nkindu.
8 Bantu babaluka, babadika lomba kabavangila,
bonso bukakubavangilanga.
9 Pilatu wavutula, wavova kwa bau: Luzolele, vo
yakuluyambudila ntinu aba Yudayo e?
10 Kadi yandi wavisa, vo bangudi zanganga banyekula
mu diambu diayandu diameso.
11 Bangudi zanganga bakwika ndonga, mpasi kaluta
kubayambudila Balaba.
12 Pilatu wavutula, wavova kwa bau: Buna bwe si
yavanga kwa yandi ulubikanga ntinu aba Yudayo?
13 Baboka diaka: Unkoma va kulunsi!
14 Pilatu wavova kwa bau: Buna nki kiambi kavengi?
Kansi baluta boka mu ngolo: Unkoma va kulunsi!

15 Pilatu wazola vanga bonso bwazola ndonga,
wabayambudila Balaba, wayekula Yesu, mpasi kakomwa
va kulunsi, bu kakibufisila yandi.
16 ¶ Binwani biantuala mu ngudi akianzala, kiavula
diakitinu, bakutikisa kabu diamvimba diabinwani.
17 Bamvwika yunga kiampumbu, bavanda mpu
yansende, bantula yo.
18 Babadika kunkamba mbote: Kala kiese, ntinu aba
Yudayo!
19 Bambanda tutu mu ntu, banlobudila mante,
bafukama va makungunu, bansambila.
20 Bu bamana kunsakanana, bamvula yunga kia-
mpumbu, bamvwika mvwatu miandi. Bamvaikisa,
mpasi bankoma va kulunsi.
21 ¶ Muntu wavioka, nkumbu andi Simoni, mwisi
Kilene, watuka mu mayinza, i se dia Alesandelo ye Lufu.
Bankomina mu nata kulunsi diandi.
22 Bantuala ku vuma kia Ngolongata, bu dibangudulu
i konzongolo kiantu.
23 Bamvana vinia kiasangwa mile, kansi katambula
kio ko.
24 Bankoma va kulunsi, bakabana mvwatu miandi,
bu bata mio wadi, mpasi muntu muntu katambula
kiandi.
25 I lokula kiantatu, bankoma va kulunsi.
26 Nsonokono abila kiandi va ntandu yasonukwa ebu:
Ntinu aba Yudayo.
27 ¶ Bakoma ntani miole ye yandi va makulunsi,
umosi va lubakala luandi, umosi va lumoso luandi.
29 Bavioka bantiaka, banikusa ntu miau, bavova:
Sia! ngeye si utulula kinlongo ye tungulula kio mu lumbu
tatu,
30 nakivulusi ye kulumuka mu kulunsi.
31 Bonso bobo bangudi zanganga mpe bansakanana
bau ye bau ye minsoniki, bavova: Yandi wavulusi
bankaka, kansi kalendi kukivulusa ko.
32 Klisto, ntinu a Isaeli, nakulumuki bwabu mu

kulunsi, mpasi tuamona ye leka minu. Bakomwa yandi
va makulunsi bandeva mpe.
33 ¶ Lokula kiansambanu bu kieka, tombe kiabwa va
ntoto wawonsono nate ye lokula kiavwa.
34 Mu lokula kiavwa Yesu waboka mu ndinga
yayinene: Eloi, Eloi, lama sabakatani? bu mabangudulu
i Nzambi ami, Nzambi ami, mu nkiama undiengi?
35 Bankaka batelama vana, bu bawa mo, bavova:
Tala, yandi bokele Elia.
36 Muntu wayungusa, wafuluza pongo mu vinia
kiandeki, wasomika kio va tutu, wamvana mu nwa,
wavova: Yambula, bika tuamona, vo Elia ukwiza
kunkola.
37 Yesu waboka mu ndinga yayinene, watabuka
vumunu.
38 Buna ngumbu akinlongo yatenduka mu ndambu
zole tuka ku ntandu nate ye ku banda.
39 Kansi nkuluntu abinwani watelama vana va
ntadisi andi, bu kamona, vo watabuka vumunu bonso
bobo, wavova: Kedika muntu wau i Mwan'a Nzambi.
40 ¶ Bakento mpe bakala vana batala mu ntatuki.
Mu bau mwakala Malia, i mwisi Mangadala, ye Malia, i
ngudi a Yakobi wauke ye Yose, ye Salome.
41 Bau bannama, bu kakala muna Ngalili, bansadila;
bakento babingi bankaka mpe babaluka yandi ku
Yelusalemi.
42 ¶ Nkokila bu yabwa, i lumbu kia nkubukulu
kiatekila lumingu,
43 buna Yosefi, i mwisi Alimataya, i mayala maluzitu,
yandi kibeni wavingila kimfumu kia Nzambi mpe, yandi
wakabuka ntima, wakota kwa Pilatu, walomba nitu a
Yesu.
44 Kansi Pilatu wayitukwa, vo ukifwididi. Yandi
watela nkuluntu abinwani mbila, wanyuvula, vo ntama
kafwidi.
45 Bu kazaya bo kwa nkuluntu abinwani, wakaila
nitu yafwa kwa Yosefi.

46 Yandi wasumba nlele walino, wankola, wanzinga
nlele walino, wantula mu ndiamu yazokulwa mu tadi,
wanengumuna tadi mu mwelo andiamu.
47 Kansi Malia, i mwisi Mangadala, ye Malia, i
ngudi a Yose, batala mukatulwa.

16 Lumingu bu luamana vioka, Malia, i mwisi
Mangadala, ye Malia, i ngudi a Yakobi, ye Salome
basumba nzenzo miansunga, mpasi benda kunkusa.
2 Nsuka nabu mu lumbu kiantete mu lumingu baluaka
ku ndiamu, ntangu bu yatubuka.
3 Bavovasana: Nani una kutunengumunina tadi mu
mwelo andiamu?
4 Kansi bu bavumbula meso, bamona, vo tadi dine-
ngomono, kadi diakala mbidi anene.
5 Bu bakota mu ndiamu, bamona toko divwendi va
lubakala, divweti zwele diampembe; bayitukwa.
6 Wavova kwa bau: Ka luyitukwani ko. Beno luto-
mbele Yesu, i mwisi Nazaleti, wakomono va kulunsi.
Fulukidingi, kena vo ko, lutala vuma vabantudidi.
7 Luenda luavova kwa nlonguki miandi ye kwa Petelo,
vo yandi ulutekele kuna Ngalili. Kuna luakummona,
bonso bukalukembi?
8 Bavaika, batina tuka mu ndiamu, kadi wonga ye
zakama biababwila. Ka bakamba muntu diambu ko,
kadi bakala wonga.
9 ¶ Bu kafuluka mu nsuka mu lumbu kiantete mu
lumingu, wateka monika kwa Malia, i mwisi Manga-
dala, ukavaikisa mpeve nsambodia zambi.
10 Yandi wayenda wo samuna kwa bateka kala yandi,
bakala kiadi ye badila.
11 Bu bawa, vo yandi wena moyo ye monekene kwa
nkento, ka balekila wo minu ko.
12 ¶ Landila momo yandi wamonika mu nkadulu
yankaka kwa babole mu bau, bu bayenda ku mayinza.
13 Bau mpe bayenda mo kamba kwa basidi, kansi ka
babaleka mpe minu ko.

14 ¶ Mboki yandi wamonika kwa kumi ye nlonguki
mosi, bu bavwanda va meza; yandi wabasemba mu
kondwa kwau kwaminu ye mu mbalu antima miau. bu
balembwa lekila bammona minu, bu kakifulukila.
15 Wavova kwa bau: Luenda mu nza yamvimba,
lusamuna nsamu wambote kwa nsemono zazonsono.
16 Wonso lekele minu ye botukwa, vulusu, kansi
lembolo leka minu, bedoso.
17 Kansi dimbu biabi si bianama balekele minu: Mu
nkumbu ami si bavaikisa mpeve zambi ye vova mu
tudimi tuampa.
18 Si bananguna zinioka, vo banwini bilenda vonda.
ka bina kubabivisa nkutu ko, si batula moko va zimbevo,
si baniaka.
19 ¶ Mfumu Yesu bu kamana vova kwa bau, wata-
mbulwa kuna zulu, wavwanda va lubakala lua Nzambi.
20 Bau bayenda samuningi mwamonsono, Mfumu
wasalanga yau, wasikidika mambu mu dimbu bialandila
mo.

NSAMU WAMBOTE WASONIKA

LUKA

1 Babingi bu batonta songisa nsamu bonso bulandane
mambu mamana kwenda detila mu beto,
2 bonso butuayekudulwa mo kwa bau bakala mbangi
zamona-meso ye sielo biamambu tuka mu mbadukulu,
3 i diau mono mpe, bu yatomene nama mamonsono
tuka mu mbadukulu, mbenzi bufweni mu sonikina ngeye,
mwene Teofilo, bonso bumalandanene,
4 mpasi watoma zaya lusiamu luamambu mawalongwa.
5 ¶ Mu lumbu bia Elode, i ntinu a Yuda, mwakala
nganga, nkumbu andi Zakalia, mu kabu dia Abia, nkazi
andi i mwisi kanda dia Aloni, nkumbu andi Elisabeti.

6 Bau bole bakala balunungu va luse lua Nzambi,
badiata mu nsikudukusu zazonsono ye ntumunu za
Mfumu, ba bau ka basembwa.
7 Ka bakala ye mwana ko, kadi Elisabeti wakala sita;
babole banuna mu lumbu biau.
8 ¶ Bwakala bu kasala salu kiakinganga va luse lua
Nzambi mu lulandu luakabu diandi,
9 watelwa wadi, bonso bwena fu kiasalu kiakinganga
mu kota mu kinlongo kia Mfumu mu kwika biamfwitisila
mwisi.
10 Kabu diadionsono diabantu diasambila ku mbazi
mu lokula kiafwitila mwisi.
11 Mbasi a Mfumu yamonika kwa yandi, yatelama
va lubakala luazikwa diamfwitisila mwisi.
12 Zakalia wapamuka, bu kammona; wonga wa-
mbwila.
13 Mbasi yavova kwa yandi: Zakalia, kukalani
wonga ko, kadi ndombolo aku yimeni wakana ye nkazi
aku Elisabeti wakubutila mwana wabakala, ngeye
wakumbika nkumbu Yoane.
14 Ngeye si wayangalala ye kala kiese, babingi si
bayangalala mu mbutukulu andi.
15 Kadi yandi si kakala waunene va luse lua Mfumu,
kanwe vinia ye ndwinu zangolo ko, kansi si kazala kwa
Mpeve yanlongo tuka mu vumu kiangudi andi;
16 si kavilula bana ba Isaeli babingi kwa Mfumu,
Nzambi au;
17 yandi kibeni si kavita ku ntu va luse luandi mu
mpeve ye ngolo bia Elia ye vilula ntima miamase kwa
bana ye bakolama mu nduka zalunungu, mu kubikila
Mfumu bantu bakubama.
18 Zakalia wavova kwa mbasi: Bwe ya bo zaila, kadi
mono yameni nuna, ye nkazi ami weka mvu miamingi?
19 Mbasi yavutula, yavova kwa yandi: Mono i
Ngabileli itelamanga va luse lua Nzambi; mono mfidusu
mu moka yaku ye kusamunina nsamu wau wambote.
20 Tala, ngeye si ukala baba ye lembana vova, nate

ye lumbu kina kala momo, bu ulembolo leka minu mu
mambu mami mana kwenda detila mu ntangu amau.
21 Bantu bavingila Zakalia, bayitukwa, bu kazingila
muna kinlongo.
22 Kansi bu kavaika, kalendi vova ye bau ko; bazaya,
vo mweni monameso mu kinlongo; yandi kibeni wabala-
bikisa ye wakala baba.
23 Bwakala lumbu biasalu biandi bu bialunga,
wayenda ku nzo andi.
24 ¶ Bina lumbu biavioka, buna Elisabeti, nkazi andi,
wayaka, waswama ngonda tanu, wavova:
25 Mfumu bobo kampangila bina lumbu bikantala mu
katula luvwezolo luami mu bantu.
26 ¶ Mu ngonda yansambanu mbasi Ngabileli
wafiduswa kwa Nzambi kuna mbanz'a Ngalili, nkumbu
ambanza Nazaleti,
27 kwa ndumba yakambana ye bakala diena nkumbu
Yosefi, wanzo a Davidi, nkumbu andumba Malia.
28 Mbasi yakota kwa yandi, yavova: Kala kiese,
ngeye mwenono nlemvo beni! Mfumu wena yaku.
29 Kansi wapamuka beni mu mambu mandi, wayi-
ndula lukambulu luampila yoyo luambote.
30 Mbasi yavova kwa yandi: Malia, kukalani wonga
ko, kadi wamwenono nlemvo kwa Nzambi.
31 Tala, si wayaka mu vumu kiaku ye buta mwana
wabakala, si wabika nkumbu andi Yesu.
32 Yandi si kakala waunene ye bikwa Mwan'a
Nkwa kayengele, Mfumu Nzambi si kakumvana kiandu
kias'andi Davidi;
33 si kakala ntinu anzo a Yakobi mvu ya mvu, ki-
mfumu kiandi ka kiena nsuka ko.
34 Malia wavova kwa mbasi: Bwe mana kadila, kadi
kizeyi bakala ko?
35 Mbasi yavutula, yavova kwa yandi: Mpeve ya-
nlongo si yakwiza va ngeye ye ngolo za Nkwa kayengele
zina kuyitalala, i kuma ndiena wanlongo una butwa, si
kabikwa Mwan'a Nzambi.

36 Tala, Elisabeti, i butu kiaku, yandi mpe wayeki
mwana wabakala mu ndununu andi, yayi i ngonda
yansambanu tuka kabikulwa sita.
37 Kadi widi diambu nkutu ditukidi kwa Nzambi ka
dikondolo lulendo ko.
38 Kansı Malia wavova: Tala. nang'a Mfumu wa-
nkento. Bika bwakala bonso bwenina mambu maku.
Mbasi yakatuka kwa yandi.
39 ¶ Mu lumbu bina Malia watelama, wayenda nswalu
kuna nsi yamiongo kuna mbanz'a Yuda;
40 wakota mu nzo a Zakalia, wakamba Elisabeti
mbote.
41 Bwakala Elisabeti bu kawa lukambulu luambote
lua Malia, mwana wasusumuka mu vumu kiandi, ye
Elisabeti wazala kwa Mpeve yanlongo,
42 waboka mu mbokolo yayinene, wavova: Ngeye
sakumunu mu bakento, mbutu avumu kiaku usakumunu.
43 Diadi bwe dienina, vo ngudi a Mfumu ami wizidi
kwa mono?
44 Kadi tala ningu walukambulu luaku lwambote bu
ukotele mu matu mami, mwana ususumukini mu kiese
mu vumu kiami.
45 Mayangi kena ulekele minu, kadi makamba
Mfumu kwa yandi si makwenda detila.
46 ¶ Malia wavova: Mwel'ami usanisinanga Mfumu,
47 mpeve ami yiyangalalanga mu Nzambi, i Mvulusi
ami;
48 kadi yandi wamweni luyinunu luanang'andi
wankento. Kadi tala, tuka bwabu mbandu zazonsono
zina kumbika nkwa mayangi.
49 Kadi Nkwa tulendo wampangidi mambu mama-
nene. Nkumbu andi yena yanlongo.
50 Nkenda zandi zena mu zimbandu ka zimbandu mu
bau bakumvuminanga.
51 Yandi wavengi lulendo mu koko kwandi; yandi
wasansikisi bankwa ngianza mu mabanza mantima
miau;

52 wakuludi bankwa tulendo mu biandu, wazangudi
bafwafwa;
53 bafwa nsatu, yandi wabayukutisi mu lekwa bia-
mbote; bamvwama, yandi wabasindikidi moko ye moko.
54 Yandi wasadisi Isaeli, i sielo kiandi, mu bambukila
nkenda zandi moyo,
55 bonso bukavova kwa mase meto, kwa Abalahami
ye nkun'andi mvu ya mvu.
56 ¶ Malia wakala yandi kani vo ngonda tatu, mboki
wavutuka ku nzo andi.
57 ¶ Ntangu a Elisabeti yikabuta yalunga; wabuta
mwana wabakala.
58 Mfinangani zandi ye butu biandi bawa, vo Mfumu
wasa nkenda zandi zazinene mu yandi, bayangalala yandi.
59 Bwakala lumbu kianana bayiza mu zenga fimwana,
babika fio nkumbu as'andi Zakalia.
60 Ngudi andi wavutula, wavova: Ka ya ko, kansi si
kabikwa Yoane.
61 Bavova kwa yandi: Mu butu biaku ka mwenani
muntu ubikwanga nkumbu yoyo ko.
62 Kansi balabikisa s'andi yonso nkumbu yikazola
kumvana.
63 Yandi walomba baya diansonikina, wasonika,
wavova: Yoane i nkumbu andi. Babonsono bayitukwa.
64 Kansi nw'andi ntumbu zibuka ye ludimi luandi,
yandi wavova, watonda kwa Nzambi.
65 ¶ Wonga wabwila bamfinangani zau zazonsono.
Mambu momo mamonsono bamokasana mu nsi yayo-
nsono yamiongo mia Yuda.
66 Babonsono bawa mo balunda mo mu ntima miau,
bavova: Fimwana fiofio bwe si fiakadila? Kadi koko
kwa Mfumu kwakala yandi.
67 Zakalia, i s'andi, wazala kwa Mpeve yanlongo,
wabikula, wavova:
68 Mfumu, Nzambi a Isaeli, i nkwa lusakumunu,
kadi yandi watedi kwa bantu bandi ye wavangidi bo
nkudulu;

69 yandi wazangudi mpoka yampulusu kwa beto mu
nzo a Davidi, i sielo kiandi,
70 bonso bukavova mu nwa miambikudi miandi
mianlongo tuka mu mbadukulu antangu,
71 mpulusu mu ntantu mieto ye mu moko mababo-
nsono bakutubelanga,
72 mpasi kafwila mase meto nkenda ye bambukila
luwawanu luandi luanlongo moyo,
73 i ndefi yikadila Abalahami, i s'eto,
74 mpasi katuyambula, bu tutanunu mu moko ma-
ntantu mieto, tuansadila mu kondwa kwawonga,
75 mu lusonga ye lunungu va luse luandi lumbu bieto
biabionsono.
76 Kansi ngeye fimwana-mwana si wabikwa mpe
mbikudi a Nkwa kayengele, kadi si watekila Mfumu ku
ntual'azizi kiandi mu kubika nzila zandi,
77 mu vana bantu bandi nzailu ampulusu mu ngia-
mbudulu amasumu mau,
78 mu diambu diantima wankenda wa Nzambi eto;
ntubukulu mu kayengele yitutedi,
79 mu wangusila bavwandanga mu tombe ye kini
kialufwa, mu sungika malu meto mu nzil'ayenge.
80 ¶ Mwana wakula, wasiama mu mpeve, wakala mu
muma mwankatu nate ye lumbu kikasongwa kwa
Isaeli.

2 Kansi bwakala lumbu bina, Kaisali Angustu watuma
lutumu, vo va ntoto wawonsono bantu basonama.
2 Nsonama yoyo i yantete yasonama, Kilenio bu
kakala nyadi a Silia.
3 Babonsono bayenda kukisonikisa muntu muntu ku
yandi mbanza.
4 Yosefi watuka mu Ngalili mu mbanza Nazaleti
wayenda mpe ku Yuda ku mbanz'a Davidi yibikwanga
Betelemi, kadi yandi i mwisi nzo ye kanda dia Davidi,
5 mpasi kakisonikisa ye ndumb'andi Malia wakala
vumu.

6 ¶ Bwakala bu bakala kuna, lumbu biandi bikabuta
bialunga.
7 Yandi wasemukina mwan'andi wabakala, wanzinga
nlele, wantula mu dikulwa kiabibulu, kadi ka mwakala
fulu kwa bau mu nzo abanzenza ko.
8 ¶ Mu nsi yina mwakala mimvungi miakala mu
nzanza, miakenga kamba diau mu fuku.
9 ¶ Mbasi a Mfumu yatelama yau, nkembo a Mfumu
wabatentina kinzungidila, bamona wonga wawingi.
10 Mbasi yavova kwa bau: Ka lukalani wonga ko;
kadi tala, mono ilusamunini nsamu wambote wakiese
kiakingi kina kala kwa bantu babonsono;
11 kadi lumbu ki beno lubutulu Mvulusi mu mbanz'a
Davidi, i Klisto, Mfumu.
12 Dimbu kieno i kiaki: Beno si lusolula mwana
wanswa uzingulu nlele mu dikulwa kiabibulu.
13 Buna kabu diankangu azulu ntumbu kala ye
mbasi, basika Nzambi, bavova:
14 Nkembo kwa Nzambi muna kayengele ye yenge
vava ntoto mu bantu bazolakana!
15 ¶ Bwakala, mbasi bu zayenda vutuki ku zulu,
mvungi miavovasana: Ntuendino nate ye ku Betelemi
tuatala mambu momo mavengo matuzaikisi Mfumu.
16 Bayiza nswalu, basolula Malia ye Yosefi ye mwana
wanswa ulambalele mu dikulwa kiabibulu.
17 Bu bamona wo, bazaikisa mambu mabakambwa
mu fimwana fiofio.
18 Babonsono bawa mo bayitukwa mu momo
mabakambwa kwa mimvungi.
19 Kansi Malia watoma lunda mambu momo mamo-
nsono, wayindula mo mu ntim'andi.
20 Mvungi miavutuka, miakembila, miasika Nzambi
mu mamonsono mabawa ye mabamona, bonso bubaka-
mbwa mo.
21 Nana dialumbu bu diamana lunga, mpasi kazengwa,
buna nkumbu andi yabikwa Yesu, i yina yabika mbasi,
bu kakiyakulwa mu vumu ko.

22 ¶ Lumbu biampedoso au bu bialunga, bonso
bwenina nsiku mia Mose, bantombula kuna Yelusalemi
mu kunyekula kwa Mfumu,
23 bonso bwasonama mu nsiku mia Mfumu: Wonso
mwana wantete wabakala wateka butwa si wabikwa
wanlongo kwa Mfumu,
24 ye mu vana nkailu azikwa bonso bwakambwa mu
nsiku mia Mfumu: Duka biole vo bana bole bamabembe.
25 ¶ Tala, mu Yelusalemi mwakala muntu, nkumbu
andi Simeoni, i muntu walunungu ye wavumi kia Nzambi,
wavingila mbombolo a Isaeli. Mpeve yanlongo yakala
va yandi.
26 Yandi wasilwa kwa Mpeve yanlongo, vo kamoni
lufwa ko, nate ye kakimwena Klisto wa Mfumu.
27 Yandi wayiza mu Mpeve ku kinlongo. Se ye
ngudi bu bakotisa Yesu, i fimwana, mpasi bamvangila,
bonso bwakala fu kiansiku,
28 buna yandi mpe wantambula va mfwoko zamoko
mandi, watonda Nzambi, wavova:
29 Mfumu, bwabu weti yambula sielo kiaku mu yenge
bonso bwenina mambu maku.
30 kadi meso mami mamweni mpulusu aku
31 yiwakubikidi va luse luabantu babonsono,
32 i kia kwanzaikusulu kwa bapaïen ye nkembo kwa
bantu baku Isaeli.
33 S'andi ye ngudi andi bayitukwa mu mambu mavo-
vwa mu yandi.
34 Simeoni wabasakumuna, wavova kwa Malia, i
ngudi andi: Tala, ndieu wasiwa mbwisi ye ntedimisi
ababingi mu Isaeli ye dimbu kina banguswa.
35 —kansi mu waku mwela si mwazokwa sabala—
mpasi mabanza mantima miamingi mazaikuswa.
36 ¶ Kwakala Ana, mbikudi wankento, mwan'a
Fanueli, mu kanda dia Aseli. Yandi wakala mvu
miamingi, bu kakikadila ye bakala diandi mvu nsambodia
tuka mu kindumba kiandi,
37 Yandi i fwola dialunga lunana ye mvu ia; kasisa

kinlongo ko, kansi wasadila Nzambi mu mina nsoki ye
sambila fuku ye mwini;
38 kina lokula watelama vana, watonda kwa Nzambi,
wavova mu yandi kwa babonsono bavingila nkudulu a
Yelusalemi.
39 ¶ Bu bamanisa mamonsono bonso bwenina nsiku
mia Mfumu, bavutuka ku Ngalili ku yau mbanza,
Nazaleti.
40 ¶ Mwana wakula, wakola, wazala kwa nduenga;
nlemvo wa Nzambi wakala va yandi.
41 ¶ S'andi ye ngudi andi bayenda mvu ka mvu ku
Yelusalemi mu nkembo apasa.
42 Bu kakala kumi ye mvu miole, babaluka kwau,
bonso bwakala fu kiankembo.
43 Bu balungisa bilumbu, bu bavutuka, Yesu, i ntaudi,
wasala mu Yelusalemi. s'andi ye ngudi andi ka bazaya
bo ko.
44 Babanza, vo wakala mu buka kiau; bayenda nzila
yalumbu kiamvimba, bantomba kwa butu biau ye
bazayane yau.
45 Kansi bu balembana kunsolula, bavutuka ku
Yelusalemi, bantomba.
46 Bwakala lumbu tatu buna bansolula mu kinlongo
mukavwanda va kati diaminlongi, wadimba, wabayuvula.
47 Babonsono banwa bayitukwa mu zayu kiandi ye
mvutulu zandi.
48 Bu bammona, bayitukwa; ngudi andi wavova kwa
yandi: Mwana, mu nkiama watuvangidi bobo? Tala,
beto ye s'aku tukutombele mu kiadi.
49 Wavova kwa bau: Kadi nki, bu lukuntombanga?
Kadi ka luzeyi ko e, vo mfwiti kala mu nzo a S'ami?
50 Ka bazaya mambu makavova kwa bau ko.
51 Yandi wakulumuka yau, wayiza ku Nazaleti,
wabatumamana. Ngudi andi watoma lunda mambu
mamonsono mu ntim'andi.
52 Yesu wakula mu nduenga ye ntela ye nlemvo kwa
Nzambi ye kwa bantu.

3 Mu kumi ye mvu wantanu wangiadulu a Kaisali
Tibelio, Pontio Pilatu bu kayala mu Yuda, Elode
wayala ku Ngalili, Filipo, i mpangi andi, wayala mu
Itulaya ye mu nsi a Takoniti, Lisania wayala mu Abilene,
2 Anasi ye Kayafa bu bakala bangudi zanganga, buna
mambu ma Nzambi mayiza kwa Yoane, i mwan'a
Zakalia, mu nsi yankatu.
3 Yandi wayiza ku nsi yamvimba yazungidila Yodani,
wasamuna mbotokolo ampilulu adiela mu ngiambudulu
amasumu,
4 bonso bwasonama mu nkand'amambu ma Yesaya,
mbikudi: Nding'a-umosi ubokanga mu nsi yankatu:
Nakubikeno nzil'a Mfumu, nasungikeno nsoko miandi.
5 Mwamonsono mu nenge-nenge si mwafuluzwa,
miongo miamionsono ye bintuntubulu si biabetumunwa,
yonso yena yatekalakana si yasungama, nzila zakunkutu
si zalenguka;
6 nsuni miamionsono si miamona mpulusu a Nzambi.
7 ¶ I kuma wavovanga kwa makabu mavaika mu
botukwa kwa yandi: Lu bana banioka zambalu, nani
walulongesele mu tina mu nganzi zakwiza?
8 I kuma luvanga mbutu mifweni mu mpilulu adiela,
ka lubadikani vova mu ntima mieno ko: Beto tuena se i
Abalahami; kadi mono iluvovele: Nzambi lenda fulukisa
bana mu matadi momo kwa Abalahami.
9 Kansi bwabu kiubi kilambalele va mianzi mianti, i
diau wonso nti ulembolo buta mbutu miabiza una
kwangwa ye tubwa ku tia.
10 ¶ Makabu manyuvula, mavova: Buna bwe tuava-
nga?
11 Yandi wavutula, wavova kwa bau: Wonso wena
binkuti biole, kakaba kwa kondolo kinkuti, wena madia,
kavanga bumosi.
12 Mvakusi miayiza mpe mu botukwa, bavova kwa
yandi: Nlongi, bwe si tuavanga?
13 Wavova kwa bau: Ka luvakusilani ntalu yayinene
ko, kansi yina yiluazengwa.

14 Binwani mpe bianyuvula, biavova; Beto mpe, bwe
tuvanga? Wavova kwa bau: Ka lusani ngolo kwa muntu
ko, ka lufutisani muntu mu mvumusu ko, luyambula
mfutu mieno mialungila.
15 ¶ Bantu bu bavingila, babonsono bayindula mu
ntima miau mu Yoane, kani vo yandi i Klisto;
16 buna Yoane wavutula, wavova kwa babonsono:
Mono ilubotikanga mu nlangu, weka mu kwiza undutidi
mu zingolo, mono kifweni mu kutula nsinga miansampatu
zandi ko; yandi si kakulubotika mu Mpeve yanlongo
ye mu tia;
17 i yandi wena vevomono mu koko kwandi, mpasi
katoma veva vuma kiandi kiampevila ye yonzika mbongo
mu lundulu kiandi, kansi mavevolo si kayoka mo ku tia
tu ka tuzimi.
18 ¶ I kuma mu mbombodolo zankaka zazingi
kasamunina bantu nsamu wambote.
19 Yandi Elode, i nyadi, bu kasembwa kwa yandi
mu diambu dia Elodia, i nkazi ampangi andi Filipo,
ye mu mamonsono mankaka mambi mavanga Elode,
20 buna wakudikila va ntandu amamonsono diadi mpe:
Yandi watudisa Yoane mu boloko.
21 ¶ Bwakala bantu babonsono bu babotukwa, Yesu
mpe bu kabotukwa ye sambila, zulu diazibuka,
22 Mpeve yanlongo yakulumuka mu kifwani kiabe-
mbe va yandi, mu zulu mwatuka ndinga; Ngeye i
mwan'ami, i zolwa kingienina nzolakani.
23 ¶ Yandi kibeni Yesu wakala kani makumatatu
mamvu, bu kabadika longa, wabanzulwa, vo i mwan'a
Yosefi, wa Eli.
24 wa Matati, wa Levi, wa Maleki, wa Yanai, wa
Yosefi,
25 wa Matatia, wa Amosi, wa Nahumi, wa Eseli, wa
Nangai,
26 wa Mahati, wa Matatia, wa Simei, wa Yoseki, wa
Yoda,

27 wa Yoanani, wa Lesa, wa Zelubabeli, wa Salatieli,
wa Neli,
28 wa Maleki, wa Adi, wa Kosami, wa Elemedami,
wa Eli,
29 wa Yesu, wa Elieseli, wa Yolimi, wa Matati, wa
Levi,
30 wa Simeoni, wa Yuda, wa Yosefi, wa Yonami, wa
Eliakimi,
31 wa Melea, wa Mena, wa Matata, wa Natani, wa
Davidi,
32 wa Isai, wa Obedi, wa Boasi, wa Sala, wa Nasoni,
33 wa Aminadabi, wa Adamini, wa Alani, wa Heseloni,
wa Pelesi, wa Yuda,
34 wa Yakobi, wa Isaki, wa Abalahami, wa Tela, wa
Naholi.
35 wa Saluki, wa Lengu, wa Faleki, wa Ebeli, wa Sela,
36 wa Kanani, wa Alafakasadi, wa Semi, wa Noa, wa
Lemeki,
37 wa Metusala, wa Hanoki, wa Yaledi, wa Malaleli,
wa Kanani,
38 wa Enosi, wa Seti, wa Adami, wa Nzambi.

4 Yesu wazala kwa Mpeve yanlongo, wavutuka tuka
ku Yodani, watualwa kwa Mpeve mu nsi yankatu
2 mu makumaia malumbu, bu kavukumunwa kwa
nkadi ampemba. Kadia lekwa mu lumbu bina ko; bu
biamana, wafwa nsatu.
3 Nkadi ampemba wavova kwa yandi: Vo ngeye i
Mwan'a Nzambi, vova kwa tadi diadi, mpasi diakituka
dimpa.
4 Yesu wavutula kwa yandi: Diasonama: Muntu
kakalanga moyo mu mampa kaka ko.
5 ¶ Yandi wantombula, wansonga bimfumu biabio-
nsono biantoto mu fintangu-ntangu.
6 Nkadi ampemba wavova kwa yandi: Kwa ngeye si
yavana lulendo luna lualonsono ye nkembo abiau, kadi
mono yayekudulwa lo, ilenda lo vana kwa wonso unzolele.

7 I kuma vo usambila va luse luami, kina kiakionsono
kieka kiaku.
8 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Diasonama:
Mfumu, Nzambi aku, fwiti sambila, yandi kaka fwiti
sadila.
9 Yandi wantuala ku Yelusalemi, wantula va mbat'a-
veve kiakinlongo, wavova kwa yandi: Vo ngeye i Mwan'a
Nzambi, tuka vava nakitubi va nsi;
10 kadi diasonama: Yandi si kakutumina mbasi
zandi mu toma kukeba.
11 ye: Va moko si bakuzangula, kwidi ta sakuba
nkutu mu kulu kwaku va tadi.
12 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Diavovwa:
Kuvukumuni Mfumu Nzambi aku ko.
13 Nkadi ampemba bu kamana mpukumunu zazo-
nsono, wankatukila nate ye ntangu yafwana.
14 ¶ Yesu wavutuka mu ngolo za Mpeve ku Ngalili;
kumu kiandi kiayenda mu nsi yina yayonsono kinzu-
ngidila.
15 Yandi walonganga mu nzo zau zatukutukunu,
wazituswa kwa babonsono.
16 ¶ Yandi waluaka ku Nazaleti kukakudila. Wakota
mu nzo alukutukunu, bonso bwakala fu kiandi mu
lumbu kialumingu, watelama mu tanga.
17 Yandi watambukwa nkand'a Yesaya, mbikudi.
Bu kamana zingula nkanda, wamona vuma vasonwa:
18 Mpeve ya Mfumu yena va mono, kadi yandi
wankusidi mu samuna nsamu wambote kwa bamputu:
yandi wamfidisi mu samuna mpulusu kwa zinkole ye
mbweno kwa mpofo ye mu tabila baluekuzulwa,
19 mu samuna mvu wa Mfumu ufweni mu tambulwa.
20 Yandi wazinga nkanda, wavutula wo kwa sielo,
wavwanda; meso mabantu babonsono mu nzo alukutu-
kunu mansungamana.
21 Yandi wabadika vova kwa bau: Lumbu ki masonu-
kwa mama mele detila mu matu meno.
22 Babonsono bantela kimbangi, bayitukwa mu

mambu manlemvo mavaika mu nw'andi, bavova:
Ndiona ka i mwan'a Yosefi ko e?
23 Yandi wavova kwa bau: Kedika, lulenda vova ngana
yayi kwa mono: Mbuki ukiniakisa. Mamonsono ma-
tuawilu, vo mavengo mu Kapenaumi, navangi mo mwamu
nsi aku mpe.
24 Kansi yandi wavova: Kedika mono iluvovele:
Mbikudi nkutu katomene tambulwanga mu yandi nsi ko.
25 Mu kedika mono iluvovele: Mu Isaeli mwakala
mafwola mamingi mu lumbu bia Elia, zulu bu diaka-
ndama mu mvu ntatu ye ngonda sambanu; mu nsi yayo-
nsono mwakala nsatu yayingi.
26 Mafwola buna mena, Elia kafiduswa kwa dimosi
nkutu ko, kansi kwa fwola diakala mu Salefati mu Sidoni.
27 Mu Isaeli mwakala mfwa miabwazi miamingi mu
lumbu bia Elisa, mbikudi; buna bena widi mosi nkutu
kaveduswa ko kansi Namani, i mwisi Silia.
28 Babonsono mu nzo alukutukunu bazala kwa
nganzi, bu bawa momo,
29 batelama, bamvaikisa ku mbazi ambanza, bantuala
nate ye vana lunenge-nenge luamongo watungulwa
mbanz'au, mpasi bannengumuna.
30 Kansi yandi wavioka mu kati ye bau, wayenda
kwandi.
31 ¶ Yandi wakulumuka ku Kapenaumi, i mbanz'a
Ngalili. Wabalonganga mu lumingu.
32 Bayitukwa mu longi diandi, kadi mambu mandi
makala malulendo.
33 ¶ Mu nzo alukutukunu mwakala muntu wakala
mpeve yasumuka yambi. Yandi waboka mu ndinga
yayinene ye wavova.
34 Engwa Yesu, mwisi Nazaleti, nki adiambu dia-
ntuadi tuena beto yaku? Wizidi kutubung'e? Ikuzeyi
vo u nani, i Nkwa nlongo wa Nzambi.
35 Yesu wansemba, wavova: Bata nwa, vaika mu
yandi. Mpeve yambi yanlumba va kati diau, yavaika
mu yandi, ka yamvanga diambu ko.

36 Babonsono bayitukwa, bavovasana, bata: Nki
adiambu diodio, kadi mu lulendo ye ngolo katumanga
mpeve zasumuka, zivaikanga kwandi?
37 Yandi wayenda makumbu mwamonsono ntini
yina yayonsono yakinzungidila kiansi yina.
38 ¶ Yandi watelama mu nzo alukutukunu, wayenda
kota mu nzo a Simoni.
Nzitu wa Simoni wankento wasimbwa mu yela
kwayuku-yuku beni; banyuvudila yandi.
39 Yandi wanyembamana, wasemba yuku-yuku, diau
diansisa. Yandi ntumbu telama, wabasadila.
40 ¶ Ntangu bu yadimina, babonsono bakala mbevo
zayela kwampila mu mpila babatuala kwa yandi;
wabaniakisa, bu katula moko va muntu muntu.
41 Mpeve zambi mpe zavaika mu babingi, zaboka,
zavova: Ngeye i Mwan'a Nzambi. Yandi wasemba zo,
kayambula zo zavova ko, bu zazaya, vo yandi i Klisto.
42 ¶ Bu kwakia, yandi wavaika, wayenda ku vuma
kiankatu. Makabu mantomba, mayiza kwa yandi,
bansimba, mpasi kakatuka mu bau ko.
43 Wavova kwa bau: Kwa mbanza zankaka mfwiti
samuna nsamu wambote wakimfumu kia Nzambi, kadi
mu diodio yafidusu.
44 Yandi wakala samunanga mu nzo zatukutukunu
za Ngalili.

5 Bwakala ndonga yayingi yamfietikisa mu wa mambu
ma Nzambi. Yandi watelama va nseko azanga dia
Ngenesaleti.
2 Wamona bota biole biakala va nseko azanga; kansi
ntambi miambizi miakatuka mu biau, basukula makonde
mau.
3 Wakota mu bota, i kina kia Simoni, wanyuvula
katatula ye simu finseke-nseke. Yandi wavwanda mu
bota, walonga makabu.
4 Bu kamana longa, wavova kwa Simoni: Fila kio
vena nsina, lutamba makonde meno mu baka mbizi.

5 Simoni wavutula, wavova: Mfumu, tusedi fuku
diamvimba, ka tubeki lekwa ko; kansi mu diambu diaku
si itamba makonde.
6 Bu bavanga bo, bazungidila kabu diadingi diambizi,
kansi makonde mau matiasuka.
7 Balabikisa bayau mu bota kiankaka, mpasi biza
kubasadisa. Bayiza, bafuluza bota biabiole, bikutu
dimina.
8 Simoni Petelo bu kamona bo, wafukama va maku-
ngunu ma Yesu, wavova: Mfumu, unkatukila, kadi
mono i nkwa masumu.
9 Kadi ngitukulu yambwila ye babonsono bakala
yandi mu diambu diambakulu ambizi zibabaka,
10 bobo Yakobi mpe ye Yoane, i bana ba Zebedai,
bakala kintuadi ye Simoni. Yesu wavova kwa Simoni:
Kukalani wonga ko, tuka bwabu si watambanga bantu.
11 Bu batuala bibota ku simu, basisa biabionsono,
bannama.
12 ¶ Bwakala bu kakala mu mbanza mosi, tala, muntu
wazala kwa bwazi. Bu kamona Yesu, wafukama va
zizi, wanlomba, wavova: Mfumu, vo zolele, lenda
kumpedisa.
13 Yandi walambula koko, wamvalakana, wavova:
Nzolele, navedila kwaku. Bwazi ntumbu kunsisa.
14 Yandi wansikidikisa kakambani dio kwa muntu ko;
wenda wakisonga kwa nganga ye nata nkailu mu mpedoso
aku, bonso bwasikidikisa Mose mu kimbangi kwa bau.
15 Kansi nsangu zaluta mwangana mu yandi; makabu
mamingi makutakana mu wa ye mu niakuswa mu
mayela mau.
16 Yandi kibeni wayenda vengumukingi mu nsi
zankatu ye sambilanga.
17 ¶ Bwakala lumbu kimosi bu kakala longanga,
bafalisi ye nlongi miaminsiku bavwanda vana. Batuka
mu mavata mamonsono ma Ngalili ye Yuda ye Yelusa-
lemi; tulendo tua Mfumu tuakala yandi mu niakisa.
18 Tala, babakala banata va ntanda muntu watila

mianzi, batomba mu kunkotisa ye kuntuala va luse
luandi.
19 Bu balembwa solula, bonso bubafwiti kunkotisila
mu diambu diandonga yingi, bamaka va nludi; mu vulu
dianludi bankulumuna ye ntanda va kati ye bau, va
ntadisi a Yesu.
20 Bu kamona minu kiau, wavova: Muntu, masumu
maku mayambudulu.
21 Minsoniki ye bafalisi babadika banza ye vova:
Ndieu vovele zintiakulu i nani? Nani lenda yambudila
masumu, kansi Nzambi kaka?
22 Yesu wazaya mabanza mau, wavutula, wavova kwa
bau: Nki lubenzi mu ntima mieno?
23 Nki kilutidi nayaki-yaki mu vova: Masumu maku
mayambudulu, vo mu vova: Telama wadiata?
24 Kansi mpasi luazaya, vo Mwan' amuntu wena
lendo kiayambudila masumu va ntoto, wavova kwa
watila mianzi: Mono ivovele, telama wabonga ntand'aku
wenda ku nzo aku.
25 Yandi ntumbu telama va luse luau, wabonga
kikalambalala, wayenda ku nzo andi, wakembila
Nzambi.
26 Ngitukulu yabwila babonsono. Bakembila Nzambi,
bazala kwa wonga, bavova: Lumbu kiaki tumweni
mambu manzenza.
27 ¶ Landila momo yandi wavaika, wamona mvakusi,
nkumbu andi Levi, wavwanda vavakuswanga, wavova
kwa yandi: Undama!
28 Yandi wasisa biabionsono, watelama, wannama.
29 ¶ Levi wanlambisila lambu diadinene mu nzo andi.
Muna mwakala ndonga yayingi yamimvakusi ye bantu
bankaka bavwanda yau va meza.
30 Bafalisi ye minsoniki miau bavuma kwa nlonguki
miandi, bavova: Mu nkiama ludianga ye nwanga ye
mimvakusi ye bankwa masumu?
31 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Bakolele, ka
bena nsatu ambuki ko, kansi bena yela.

32 Kiayiza bokila balunungu ko kansi bankwa masumu mu vilula diela.

33 ¶ Bavova kwa yandi: Nlonguki mia Yoane miminanga nsoki ntangu zazingi, basambilanga tusambulu, i bobo nlonguki miabafalisi mpe, kansi miaku midianga ye nwanga.

34 Yesu wavova kwa bau: Kadi lulenda minisa bana banzo andambisa nsoki e, toko diandambisa bu diena yau?

35 Kansi lumbu biakwiza, toko diandambisa bu dikatulu mu bau, bina lumbu si bamina nsoki.

36 ¶ Yandi wabatela ngana mpe: Muntu katiasunanga tende mu mvwatu wampa ye tulanga kio va mvwatu wankulu ko, vo i bobo katiasuni wampa: ye tende kiampa ka kifwanane va wankulu ko.

37 Muntu katulanga vinia kiampa mu makuba mankulu mankanda miabulu ko; kadi vo tudidi kio, buna vinia kiampa si kiadukisa makuba, kiau kibeni si kiatenguka ye makuba mabungane.

38 Kansi vinia kiampa kifwiti tulwa mu makuba mampa.

39 Nwini vinia kiankulu, kazolele kiampa ko; kadi vovele: Kiankulu kiena kiabiza.

6 Bwakala mu lumingu, vo yandi wayenda vioki mu via diambongo, nlonguki miandi miadokula nsesa, badia bu bazokuna mio mu moko.

2 Bafalisi bankaka bavova: Mu nkiama luvengi makondolo luve mu vanga mu lumingu?

3 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Kadi ka luatengi momo mpe ko mavanga Davidi, bu kafwa nsatu yandi kibeni ye bakala yandi?

4 Bonso bukakota mu nzo a Nzambi, wabonga mampa mantala, wadia, wavana mo kwa bakala yandi, i mau makondolo luve mu diwa kansi kwa banganga kaka.

5 Yandi wavova kwa bau: Mwan'amuntu i mfumu alumingu mpe.

6 ¶ Bwakala mu lumbu kialumingu luankaka, vo
yandi wakota mu nzo alukutukunu, walonga. Muna
mwakala muntu, koko kwandi kwalubakala kwasioka.
7 Minsoniki ye bafalisi banlangidila, kani kaniakisa
mu lumingu, mpasi basolula dibafwiti kumfundila.
8 Yandi wazaya mabanza mau, wavova kwa muntu
wakala koko kwasioka: Nanguka watelama vava va kati.
Wananguka, watelama.
9 Yesu wavova kwa bau: Mono iluyuvudi, vo bwena
luve mu lumingu mu vanga mambote vo mu vanga ma-
mbi mu vulusa mwela vo mu bunga wo?
10 Yandi watala babonsono, wavova kwa muntu:
Lambula koko kwaku. Yandi wavanga bo; koko
kwandi kwaniaka.
11 Bau bazala kwa nganzi, bamokasana mu dina
dibafwiti vanga kwa Yesu.
12 ¶ Bwakala lumbu biabina yandi wayenda kuna
mongo mu sambila, fuku diamvimba kakala kuna ye
sambila Nzambi.
13 Bu kwakia, wabokila nlonguki miandi, wasola
kumi ye bole bakavana nkumbu zintumwa mpe.
14 Simoni, ukabika nkumbu Petelo mpe, ye Andele,
i mpangi andi, ye Yakobi ye Yoane ye Filipo ye Bato-
lomai
15 ye Matai ye Toma ye Yakobi, i mwan'a Alafai, ye
Simoni, ubikwanga Zelote,
16 ye Yuda, i mwan'a Yakobi, ye Yuda Iskalioti
wayika nyekudi.
17 Yandi wakulumuka yau, watelama va vuma kiale-
ndumuka ye kabu diadingi dianlonguki miandi; ndonga
yayingi yabantu yatuka mu nsi yayonsono ya Yuda ye
Yelusalemi ye Tilo ye Sidoni mena ku mbu; bayiza mu
kunwa ye mu niakuswa mu mayela mau;
18 bakwamuswa kwa mpeve zasumuka basaduswa mpe.
19 Ndonga yayonsono yantomba mu kumvalakana,
kadi ngolo zavaika mu yandi ye zaniakisa babonsono.
20 ¶ Yandi kibeni wasendula meso kwa nlonguki

miandi, wavova: Mayangi mena yeno, lu bamputu'
kadi kimfumu kia Nzambi i kieno.
21 Mayangi mena yeno lufwanga nsatu bwabu, kadi
si luayukuta. Mayangi mena yeno ludilanga bwabu, kadi
beno si luaseva.
22 Mayangi mena yeno, bantu bu bakulubelanga ye
vangulanga ye devanga ye vetanga nkumbu zeno bonso
vo zambi mu diambu dia Mwan' amuntu.
23 Kina lumbu lukala kiese, ludumuzuka, kadi tala,
nsendo eno wena waunene mu zulu, kadi i bobo bwa-
vanga mase mau kwa bambikudi.
24 ¶ Kansi engwa beno, lu bamvwama, kadi luakita-
mbudidi mbombolo eno.
25 Engwa beno luyukutidi bwabu, kadi si luafwa nsatu.
Engwa beno lusevanga bwabu, kadi si luakala kiadi ye
dila.
26 Engwa beno, bantu babonsono bu bakuluvovilanga
mabiza, kadi bobo mpe bwavanga mase mau kwa mbikudi
mialuvunu.
27 ¶ Kansi beno luwanga, mono iluvovele: Luzolanga
ntantu mieno, luvangila bantu bakulubelanga bwabiza.
28 Lusakumunanga bakulusinganga, lusambidilanga
bakuluvwezanga.
29 Ukubendi va mpeng'antu, untambila yankaka;
bongele yunga kiaku, kunyiminani kinkuti kiaku mpe ko.
30 Wonso ukulombele, umvana; bongele biaku,
kunlombani bio diaka ko.
31 Bonso buluzolele, vo bantu bakuluvangila, i
buna lubavangila mpe.
32 Vo luzolanga bakuluzolanga, nki amatondo mena
yeno? Kadi bankwa masumu mizolanga bakubazolanga
mpe.
33 Vo luvanganga bwambote kwa bakuluvangilanga
bwambote, nki amatondo mena yeno? Bankwa ma-
sumu mivanganga bumosi mpe.
34 Vo lusompisanga kwa bau balusilanga vuvu kiata-
mbula bio diaka, nki amatondo mena yeno? Bankwa

masumu misompisanga kwa bankwa masumu mpe,
mpasi batambula bio nadede diaka.
35 Kansi luzolanga ntantu mieno, luvanganga bwa-
mbote, lusompisanga, ka ludimbudilani muntu vuvu ko,
ye nsendo eno si wakala wawingi, si luakala bana ba
Mpungu Tulendo, kadi yandi wena wanlembami kwa
batondulanga ye bambi.
36 ¶ Lukalanga bankwa nkenda bonso S'eno i nkwa
nkenda.
37 Ka lufundisani ko, ye beno ka luna funduswa
nkutu ko, ka lubedisani ko, ye beno ka luna beduswa
nkutu ko, luyambudila, ye beno luna yambudulwa.
38 Luvana, ye beno si luavewa, tezo kiabiza, kiakomwa
kianikuswa, kiasampa si bakuluvana mu nkata zeno;
kadi tezo kilutezilanga luna kio tezulwa diaka.
39 ¶ Yandi wata ngana kwa bau: Kadi mpofo lenda
tuadisa mpofo? Kadi babole ka babwe mu bulu ko e?
40 Nlonguki kalutidi nlongi andi ko, kadi wonso
walunga si kakala bonso nlongi andi.
41 ¶ Kansi mu nkiama mweni lufumfuta luena mu
disu diampangi aku, kansi mbangu wena mu diaku disu
kumweni wo ko?
42 Bwe lenda vova kwa mpangi aku: Mpangi, ungia-
mbula yakatula lufumfuta luena mu disu diaku, ngeye
kibeni bu kumweni mbangu wena mu diaku disu ko? U
disu ku nsi alukaya, teka katula mbangu mu disu diaku,
buna si watoma mona mu katula lufumfuta luena mu
disu diampangi aku.
43 Kadi ka mwenani nti wabiza ubutanga mbutu
miambi ko; diaka: ka mwenani nti wambi ubutanga
mbutu miabiza ko.
44 Kadi nti nti uzayakene mu mbutu miandi. Ka
bavelanga kuyu mu nsende ko, ka bavelanga mbutu
miavinia mu nti ampanga ko.
45 Muntu wambote uvaikisanga mambote mu mayu-
dukwa mambote mantima, wambi uvaikisanga mambi mu
ntima wambi, kadi nw'andi uvovanga mazedi mu ntima.

46 ¶ Mu nkiama lukumbikanga Mfumu, Mfumu,
kansi ka luvanganga maivovanga ko?
47 ¶ Wonso ukwizanga kwa mono ye wanga mambu
mami ye vanganga mo, ikulusonga ukafwanane.
48 Yandi fwanane ye muntu weti tunga nzo, watima,
wasinisa, wasa lufulu va tadi, kansi mbukila bu yayiza
ye nkuka yaniekama mu nzo yoyo, yalembana nikusa yo,
kadi yatoma tungwa.
49 Kansi uwanga ye kavanganga mo ko fwanane ye
muntu watunga nzo va ntoto, yakondwa lufulu; nkuka
yaniekama, yau ntumbu tuluka; ntulukulu anzo yoyo
yayinene yakala.

7 Bu kamana mambu mandi mamonsono mu matu
mabantu, wakota mu Kapenaumi.
2 ¶ Nang'ankuluntu abinwani ukamwena yindu
diadingi wakala bela, lukufi ye fwa.
3 Bu kawa mu Yesu, wafidisa ngudi zankaka zabantu
ba Yudayo kwa yandi, banyuvula kiza niakisa nang'andi.
4 Bu baluaka kwa Yesu, banleba beni, bavova: Yandi
fwanane wamvangila bo,
5 kadi uzolanga kanda adieto, yandi kibeni watutu-
ngisila nzo alukutukunu.
6 Yesu wayenda yau. Kansi bu kakiluakila lukufi ye
nzo, nkuluntu abinwani wafidisa bakundi, bavova:
Mfumu, kukivangani mpasi ko, kadi kifweni ko, vo una
kota ku nsi anludi ami.
7 I kuma mono mpe kibenzi ko, vo mfweni mu kwiza
kwa ngeye, kansi vova diambu, ye sielo kiami kinieki.
8 Kadi mono mpe i muntu yatulwa ku nsi alulendo,
ngiena binwani bi iyalanga, mpovele kwa mosi: Wenda,
wele kwandi; kwa wankaka: Wiza, wizidi kwandi; kwa
nang'ami: Vanga kiaki, vengi kio kwandi.
9 Yesu bu kawa momo, wayitukwa mu yandi, waba-
ngumuka, wavova kwa bantu bannama: Mono iluvovele:
Mu Isaeli nkutu kiasolole minu kiampila yoyo mu nene ko.
10 Bafiduswa bavutuka ku nzo, bamona nanga nieki.

11 ¶ Bwakala lumbu kialanda yandi wayenda ku
mbanza yibikwanga Naini; nlonguki miandi miamingi ye
ndonga yayingi bayenda yandi.
12 Kansi bu kafinangana ye mwelo ambanza, tala,
wafwa wanatwa, i mwana una umosi kaka wangudi
andi. yandi i fwola; ndonga yayingi yabisi vata yakala
yandi.
13 Mfumu bu kammona, wamfwila nkenda, wavova
kwa yandi: Kudilani ko.
14 Yandi wafinangana, wavalakana natunu, banata
basimpama. Yandi wavova: Toko, mono ivovele:
Telama!
15 Wafwa wavumbuka, wabadika vova. Yandi wa-
mvana kwa ngudi andi.
16 Wonga wabwila babonsono, bakembila Nzambi,
bavova: Mbikudi waunene utonganene mu beto, Nzambi
tedi kwa bantu bandi.
17 Diambu diodio diatenguka mu yandi mu nsi
yayonsono ya Yuda ye yina yayonsono yakinzungidila.
18 ¶ Nlonguki mia Yoane miankamba momo mamo-
nsono.
19 Yoane watela nlonguki miandi miole mbila,
wabafidisa kwa Mfumu, wavova; Ngeye i ndiena una
kwiz'e, evo tuna vingila wankak'e?
20 Kansi babakala bu baluaka kwa yandi, bavova:
Yoane Mbotiki utufidisi kwa ngeye, vovele; Ngeye i
ndiena una kwiz'e, evo tuna vingila wankak'e?
21 Kina lokula yandi waniakisa babingi mu mayela ye
miangala ye mpeve zambi, babingi bafwa meso kakaila
mbweno.
22 Yandi wavutula, wavova kwa bau: Luenda luaka-
mba Yoane maluamweni ye maluawilu: Mpofo zimona-
nga, bafwa malu badiatanga, mfwa miabwazi baveduswa-
nga, bafwa matu bawanga, bafwa bafulukuswanga,
bamputu basamununwanga nsamu wambote.
23 Mayangi mena ye wonso ulembolo kuntela sakuba.
24 ¶ Kansi ntumwa za Yoane bu bakatuka yandi

wabadika vova mu Yoane kwa makabu: Nki luayenda
tala mu nsi yankatu? Kani tutu dinikuswanga kwa
mpevi e?
25 Kansi nki luayenda mona? Kani muntu uvwata-
nga mvwatu mianalebelebi e? Tala, bavwatanga mvwatu
miankembo ye batanga kindiafu bena mu mavula
makitinu.
26 Kansi nki luayenda mona? Kani mbikudi? Inga,
mono iluvovele: Lutidi mbikudi mpe.
27 Yandi i ndiena wasonukunwa: Tala, mono ifidisa
ntumwa ami ku ntual'azizi kiaku. Yandi si kakubika
nzil'aku ku ntual'aku.
28 Mono iluvovele; Mu bau babutwa kwa bakento ka
mwenani mbikudi ulutidi Yoane mu nene ko; kansi
wena wauke mu kimfumu kia Nzambi lutidi yandi.
29 Bantu babonsono, ye mimvakusi bu bawa yandi,
banungisa Nzambi, kadi bakibotukulwa mu mbotokolo
a Yoane.
30 Bafalisi ye nluki miansiku bakukikabikisila lukanu
lua Nzambi, ka babotukwa kwa yandi ko.
31 ¶ Buna mu nki si yafwanikisa bantu bambandu
yayi? Bafwanakene ye nki?
32 Bafwanane ye bana bavwendi va zandu, babokasa-
nanga, bavovanga: Tualusikidi pitulu, kansi beno ka
lukini, tualubongele nkunga, kansi beno ka ludidi.
33 Kadi Yoane Mbotiki wayizidi, kansi kadianga
mampa ko, kanwanga vinia ko; kansi luvovele: Mpeve
yambi yena yandi.
34 Mwan'amuntu wayizidi, udianga ye nwanga, kansi
luvovele: Tala, muntu wowo, nkwa kindiafu, nwe
avinia, nkundi amimvakusi ye bankwa masumu!
35 Nduenga zinunguswa kwa bana bandi babonsono.
36 ¶ Mfalisi mosi wanyuvula kadia yandi. Buna
wakota mu nzo amfalisi, wavwanda va meza.
37 Tala nkento, i nkwa masumu, wakala mu mbanza.
Wazaya, vo yandi vwendi va meza mu nzo amfalisi,
wabonga mbwat'amazi mansunga,

38 watelama ku nima va malu mandi, wadila, waba-
dika bodisa malu mandi mu mansanga, wakunguna mo
mu nsuki zandi, wafibuzula malu mandi, wakusa mo
mazi.
39 Mfalisi wantumisa bu kamona bo, wavova mu
ntim'andi: Ndieu, vo i mbikudi, nga zeyi nani ye nki
ampil'ankento wowo umvalakene, vo yandi i nkwa
masumu.
40 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Simoni, dia-
mbu diena yami mu vova kwa ngeye. Yandi wavova:
Nlongi, navovi.
41 Nsompisi wadiwa mfuka kwa bantu bole. Umosi
wadia mfuka nkama tanu zadenali, kansi wankaka
makumatanu.
42 Bu bakondwa kiamfutila, wabayambudila babole.
Buna nani mu bau lutidi kunzola?
43 Simoni wavutula, wavova; Mbenzi ndiena waluta
yambudulwa. Wavova kwa yandi: Ngeye tomene
zenga.
44 Bu kabangumuka kwa nkento, wavova kwa Simoni:
Mweni nkento wau e? Mono nkotele mu yaku nzo,
kumpeni nlangu mu malu mami ko, kansi ndieu bodese
malu mami mu mansanga mandi ye kunguni mo mu
nsuki zandi.
45 Ngeye kumfibidi ko, kansi ndieu tuka nkotele
kalembolo fiba malu mami ko.
46 Ngeye kukusidi ntu ami mazi ko, kansi ndieu
kusidi malu mami mu mazi mansunga.
47 I kuma mono ivovele: Ndieu yambudulu masumu
mandi mamingi, kadi zolele kwakwingi. Kansi ya-
mbudulu mafiuma, zolele kwafiuma.
48 Wavova kwa yandi: Masumu maku mayambudulu.
49 Bavwanda yandi va meza babadika vovasana:
Ndieu i nani uyambudilanga masumu mpe?
50 Kansi yandi wavova kwa nkento: Minu kiaku
kikuvulusi; wenda mu yenge.

8 Fintama-ntama bwakala yandi wayenda yendingi
mu mbanza ka mbanza ye vata ka vata, wasamuna-
nga, wakambanga nsamu wambote wakimfumu kia
Nzambi, kumi ye zole bakala yandi,
2 ye bakento bankaka baniakuswa mu mpeve zambi
ye kimbevo, i Malia ubikwanga mwisi Mangadala, wavai-
kusulwa mpeve nsambodia zambi,
3 ye Yoana, i nkazi a Kusa, i nkebi alekwa bia Elode,
ye Susana ye bankaka babingi bansadila mu mbongo
zau.
4 ¶ Ndonga yayingi yakutakana, bisi mbanza ka
mbanza mpe bayiza kwa yandi, wavova mu ngana:
5 Nkuni wayenda kuni mbongo andi. Bu kakuna,
yankaka yabwa va sambwa nzila, yadiatukuswa, nuni
zazulu zadia yo.
6 Yankaka yabwa va tadi, bu yamana kula, yayuma,
kadi ka yakala nayululu ko.
7 Yankaka yabwa mu mpanga, mpanga zamenina va
mosi, zafietikisa yo.
8 Yankaka yabwa mu ntoto wena wabiza, yakula,
yabuta mbutu nkama-nkama. Bu kamona mo vova,
waboka: Wena matu mangwila, bika kawa.
9 ¶ Nlonguki miandi mianyuvula, bonso bwenina
ngana yoyo.
10 Wavova: Beno luavewa mu zaya mansweki maki-
mfumu kia Nzambi, kansi kwa bankaka mu zingana,
bamonanga, ka bidi mona, bawanga, ka bidi zaya.
11 Kansi ngana i yayi: Mbongo i mambu ma Nzambi.
12 Bau va sambwa nzila, i bau bawanga; buna nkadi
ampemba ukwizanga ye zionanga mambu mu ntima
miau, ka bidi leka minu ye vuluswa.
13 Bau va tadi, i bau batambulanga mambu mu kiese,
bu bawanga mo; baba ka bena mianzi ko, balekanga minu
ntangu yafiuma, mu ntangu ampukumunu basotukanga.
14 Yabwa mu mpanga, i baba bawa, mboki bakatuka-
nga, bafietukuswanga kwa mayindu ye kimvwama ye
nienzi biazingu kiaki, ka bayedisanga lekwa ko.

15 Bau mu ntoto wabiza, i baba, bakebanga mambu mu
ntima wabiza ye wambote, bu bawanga mo, babutanga
mbutu mu ntatumunu.
16 ¶ Kwikidi mwinda, kaswekanga wo ku nsi awu-
mbwa vo tulanga wo ku nsi antanda ko; kansi tulanga
wo mu kebolo kiamwinda, mpasi bakotanga bamona
kia.
17 Kadı ka mwenani lekwa kiaswekwa ko kilembolo
monika, ka kialakukwa ko kilembolo zayakana ye
kwiza ku monika.
18 I diau lutala bonso buluwanga, kadi wonso beki
si kavewa, u ka ubeki ko si kazionwa mpe kikabenzi, vo
kiena yandi.
19 ¶ Ngudi andi ye mpangi zandi bayiza kwa yandi,
kansi balembana kumfinangana mu diambu diandonga
yayingi.
20 Kansi yandi wakambwa: Ngudi aku ye mpangi
zaku batelamene ku mbazi, bazolele kumona.
21 Wavutula, wavova kwa bau: Ngudi ami ye mpa-
ngi zambi i bau bawanga mambu ma Nzambi ye vanganga
mo.
22 ¶ Bwakala lumbu kiankaka mu ntangu yina, vo
yandi wakota mu bota yandi kibeni ye nlonguki miandi.
wavova kwa bau: Bika tuasabuka kuna simu diazanga;
banunguna.
23 Bu basabuka, waleka tulu. Tembo kiayiza mu
zanga, bota kiazala kwa nlangu, bamona nsisi.
24 Bayenda kunsikimisa, bavova: Mfumu, Mfumu,
tubungane. Kansi yandi wasikama, wasemba mpeve ye
mayo manlangu; bialembwa, mwakala napi.
25 Wavova kwa bau: Minu kieno kwe kiena? Bakala
wonga, bayitukwa, bavovasana: Kadi ndieu i nani
utumanga zimpeve ye nlangu, ye bikuntumamananga?
26 ¶ Basabuka ku nsi abisi Ngelasa yitalane ye Ngalili.
27 Bu katombuka va nseko, buna bakala diankika
diatuka mu mbanza, diakala mpeve zambi; ntama yayingi
kavweti nlele ko; kakedi mu nzo ko kansi mu zindiamu.

28 Bu kamona Yesu, waboka, wafukama kwa yandi,
wavova mu ndinga yayinene: Yesu, Mwan'a Nzambi
Mpungu, beto yaku nki adiambu tuena? Ilombele,
kunkwamisani ko.
29 Kadi yandi wakamba mpeve yasumuka yavaika
mu muntu: kadi ntangu zazingi yantukuna: wakangwa
mu tuvambu ye mbienga, wakengwa; watabula bikaka-
ngwa, wayenduswa kwa mpeve yambi ku nsi zankatu.
30 Yesu wanyuvula, wavova: Nkumbu aku nani?
Yandi wavova: Lengio, kadi mpeve zazingi zambi
zamana kunkota.
31 Zau zambombidila katuma zo zenda ku benga ko.
32 Kansi vana vakala kamba diangulu zazingi zadila
va mongo; zambombidila kayambula zakota mu zau.
Wayambula zo.
33 Mpeve zambi zavaika mu muntu, zakota mu
zingulu; kamba dianengumuka mu lunenge-nenge ku
zanga, dianwa minkionkio.
34 Badikila zo, bu bamona mavengo, batina, bakamba
mo mu mbanza ye mu mayinza.
35 Bau bavaika mu mona buvengo; bayiza kwa Yesu,
babwana muntu uvaikidi mpeve zambi, vweti minlele ye
luengele, vwendi va malu ma Yesu. Bakala wonga.
36 Bamona bo babakamba, bonso bwavulusulwa
muntu wakala mpeve zambi.
37 Kabu diadionsono diantini zazungidila nsi a
Ngelasa banyuvula kakatuka mu bau, kadi babwilwa
wonga wangolo. Yandi kibeni wakota mu bota,
wavutuka.
38 Kansi bakala diavaika mpeve zambi dianlomba
kanyambula kakala yandi, kansi wansindika, wavova:
39 Vutuka ku nzo aku wakamba mambu mamanene
makuvangidi Nzambi. Yandi wayenda wasamunanga
mu mbanza yayonsono mambu mamanene mamvangila
Yesu.
40 ¶ Bwakala Yesu bu kavutuka, ndonga yantambula,
kadi babonsono bakedi kumvingilanga.

41 Tala, bakala, nkumbu andi Yailo, i nkuluntu anzo
alukutukunu, wayiza fukama va malu ma Yesu, wambo-
mbidila kakota mu nzo andi.
42 Kadi yandi wakala mwana umosi kaka wankento
wakala kumi ye mvu miole, wakala lukufi ye fwa. Bu
kayenda kuna, makabu mamfietikisa beni.
43 ¶ Nkento wakala nkubu kumi ye mvu miole,
wamanisi mbongo zandi zazonsono zamvukila kwa
mimbuki, kansi kalendi niakuswa kwa muntu ko,
44 yandi wayiza ku manima, wavalakana zamba
kiamvwatu andi, buna nkubu ntumbu kamuka.
45 Yesu wavova: Nani umpalakene? Babonsono bu
bakala nkalu, Petelo ye bakala yandi bavova: Mfumu,
makabu makufietikisanga ye kuniemininanga beni.
46 Kansi Yesu wavova: Mosi umpalakene, kadi nzeyi,
vo ngolo zimpaikidi.
47 Nkento bu kamona, vo walembana swama, wayiza
zakamingi, wafukama kwa yandi, wakamba va luse
luabantu babonsono bila kikamvalakanana ye bonso
bukaniakina nawu.
48 Wavova kwa yandi: Mwana, minu kiaku kikuvulusi.
Wenda mu yenge.
49 ¶ Bu kavova, muntu watuka kwa nkuluntu anzo
alukutukunu wayiza, wavova kwa yandi: Mwan'aku
wankento ufwidi; kusani nlongi mpasi diaka ko.
50 Kansi Yesu bu kawa mo, wavutula kwa yandi:
Kukalani wonga ko. Leka minu kaka, si kavuluswa.
51 Bu kakota mu nzo, kayambula muntu kakota yandi
ko, kansi Petelo ye Yoane ye Yakobi ye se diamwana
ye ngudi.
52 Babonsono bandila, bambandila ntulu. Kansi
yandi wavova: Ka ludilani ko; kafwidi ko, kansi lele.
53 Bansevila bu bazaya, vo fwidi.
54 Kansi yandi wasimba koko kwandi, waboka,
wavova: Ntaudi, telama!
55 Mpeve andi yavutuka, yandi ntumbu telama.
Wakamba bamvana dia.

56 S'andi ye ngudi andi bayitukwa beni; wabasikidi-
kisa, ka bidi kamba muntu mavengo.

9 Yandi wakutikisa kumi ye zole mu mbila, wabavana
ngolo ye lulendo mu mpeve zazonsono zambi ye mu
niakisa mayela.
2 Wabafidisa mu samuna kimfumu kia Nzambi ye mu
niakisa.
3 Wavova kwa bau: Ka lunatani lekwa mu nzila ko,
ka nkawa ko, ka nkutu ko, ka dia ko, ka palata ko; ka
lukalani binkuti biole biole ko.
4 Yonso nzo yilukotele, lukala muna; muna lunangu-
kina.
5 Bonso balembolo kulutambula, bu lukatukidi mu
mbanza yina, lukubula mfumfuta mu malu meno mu
kimbangi kwa bau.
6 Bayenda, bavioka mu vata ka vata, basamunanga
nsamu wambote, baniakisanga mwamonsono.
7 ¶ Elode, i nyadi, wawa mamonsono mavangwa.
Wabwa kidunga beni, kadi bankaka bavova: Yoane
wafulukidi mu bafwa.
8 kansi bankaka vo: Elia wamonekene; bankaka vo:
Mbikudi mu bakulu wafulukidi.
9 Elode wavova: Mono yazengisa kwami ntu a Yoane,
kansi ndiona uyawilu mambu mampila yoyo i nani?
Yandi watomba mu kummona.
10 ¶ Ntumwa zavutuka, zankamba mamonsono
mabavanga. Yandi wababonga, wayenda ku nenga ku
mbanza yibikwanga Betesaida.
11 Makabu bu mazaya bo, bannama. Yandi wabata-
mbula, wavova kwa bau mu kimfumu kia Nzambi;
waniakisa bakala nsatu aniakuswa.
12 Lumbu kiabadika suka; kumi ye zole bayiza,
bavova kwa yandi: Sindika ndonga, benda ku mavata ye
mayinza makinzungidila mu leka ye baka madia, kadi
mwamu mu nsi yankatu tuena.
13 Wavova kwa bau: Lubavana dia beno kibeni.

Bavova: Ka tubeki biankaka ko, kansi mampa matanu ye
mbizi zole, vo ka tukwenda sumbila bantu baba babo-
nsono madia ko.
14 Bakala kani vo mafunda matanu mababakala.
Kansi yandi wavova kwa nlonguki miandi: Lubasa
bavwanda mabudi-mabudi, makumatanumatanu.
15 Bavanga bo, basa babonsono bavwanda.
16 Yandi wabonga mampa matanu. ye mbizi zole,
watala ku zulu, wasakumuna bio, wabukuna, wavana
kwa minlonguki, mpasi batula kwa ndonga.
17 Bádia, bayukuta babonsono; mansadusulwa mau
matotwa kumi ye mpidi zole zabibuku.
18 ¶ Bwakala bu kasambila yandi kwandi kaka,
nlonguki miandi miakala yandi, yandi wabayuvula,
wavova: Makabu mavovele, vo mono i nani?
19 Bavutula, bavova: Yoane Mbotiki, kansi bankaka
vo: Elia, bankaka vo: Mbikudi mu bakulu wafulukidi.
20 Yandi wavova kwa bau: Kansi beno luvovele, vo
mono i nani? Petelo wavutula, wavova: Klisto wa
Nzambi.
21 Yandi wabasemba, wabasikidikisa, ka bidi mo
kamba kwa muntu.
22 Wavova: Mwan'amuntu si kalungwa kwakwingi ye
niafunwa kwa bangudi zabantu ye kwa bangudi zanganga
ye minsoniki ye vondwa, mu lumbu kiantatu si kafulu-
kuswa.
23 ¶ Yandi wavova kwa babonsono: Vo muntu zolele
nama ku nim'ami, kakikadila nkalu, kabonga kulunsi
diandi lumbu ka lumbu, kandama,
24 kadi wonso zolele vulusa mwel'andi, vidisi wo,
kansi vidisi mwel'andi mu diambu diami, vulusi wo.
25 Kadi muntu bwe katoma nitu, vo vengi nza yamvi-
mba ndandu, kansi ukukividisa vo kukizimbisa?
26 Kadi wonso fwidi nsoni mu mono ye mu mambu
mami, yandi si kafwilwa nsoni kwa Mwan'amuntu, bu
kizidi mu nkembo andi ye wa Se ye wambasi zanlongo.
27 Kedika mono iluvovele: Mu batelamene vava

bankaka ka babimbi lufwa nkuṭu ko, nate ye bamona
kimfumu kia Nzambi.
28 ¶ Bwakala kani nana dialumbu landila mambu
momo, wabonga Petelo ye Yoane ye Yakobi, wabaluka
vana mongo mu sambila.
29 Bu kakala sambilanga, ntadulu azizi kiandi
yakitulwa, mvwatu andi weka wampembe ye wacema.
30 Tala, babakala bole bamoka yandi, i Mose ye Elia;
31 bamonika mu nkembo, bavova mu lukatukulu
luandi lukakana lungisa mu Yelusalemi.
32 Petelo ye bakala yandi bakala nandende kwa tulu;
kansi bu bamana sikama, bamona nkembo andi ye
babakala bole batelamene yandi.
33 Bwakala bu bavambaną ye yandi, Petelo wavova
kwa Yesu: Mfumu, bwabiza bu tuena vava. Tuavangano
mafwokula matatu, dimosi kwa ngeye, dimosi kwą Mose,
dimosi kwa Elia. Kazaya makavova ko.
34 Bu kavova mo, tuti diayiza kubayitalalala. Bakala
wonga, bu bakota mu tuti.
35 Mu tuti mwatuka ndinga yavova: Ndieu i mwa-
n'ami wazolwa; lunwila.
36 Ndinga bu yayiza, Yesu wamonwa yandi kwandi
kaka. Badingama; mu bina lumbu ka bakamba
muntu lekwa kibamona ko.
37 ¶ Bwakala lumbu kialanda, bu bamana kulumuka
mu mongo, ndonga yayingi yankika.
38 Tala, muntu mu makabu waboka, wavova: Nlongi,
ilombele: sa tala mwan'ami wabakala; kadi i mwa-
n'ami mosi wowo kaka.
39 Tala, mpeve yikumbakanga, yandi ntumbu boka,
yikuntuntumunanga, mafulufulu nkutu mavaikanga, mu
mpasi yikunkatukilanga, bu yikunluekuzulanga.
40 Mono ngiuvudingi nlonguki miaku bavaikisa yo,
kansi balembane.
41 Yesu wavutula, wavova: U mbandu yikondolo
minu ye yamvilangani! ntama kwa ikala yeno ye kulu-
vibidila? Tuala mwan'aku vava

42 Bu keti kwiza, mpeve yambi yanlumba, yantu-
ntumuna. Yesu wasemba mpeve yasumuka, waniakisa
ntaudi, wamvutula kwa s'andi.
43 Babonsono bayitukwa mu nene kwa Nzambi.
¶ Babonsono bu bayitukwa mu mamonsono makava-
nga, wavova kwa nlonguki miandi:
44 Lutoma wa mambu momo mu matu meno; kadi
Mwan'amuntu si kayekulwa mu moko mabantu.
45 Kansi ka bazaya mpova yoyo ko, yakala yansweki
kwa bau, ka bidi yo visa; batina kunyuvula mu mpova
yoyo.
46 ¶ Mpaka zabwa mu bau, kani nani lutidi mu nene
mu bau.
47 Yesu wamona mabanza mantima miau, wabonga
fimwana-mwana, watula fio va lueka luandi,
48 wavova kwa bau: Wonso tambudi fimwana-
mwana fiafi mu nkumbu ami, yandi untambudi; wonso
untambudi, tambudi wamfidisa; kadi wonso ulutidi mu
ke mu beno babonsono, yandi waunene.
49 ¶ Yoane wavutula, wavova; Mfumu, tuamweni
muntu wavaikisi mpeve zambi mu nkumbu aku; beto
tuankanikina, kadi kakutunamanga ko.
50 Kansi Yesu wavova kwa yandi: Ka lunkanikinani
ko; kadi wonso ulembolo kulukadila kitantu, yandi i
wayeno.
51 ¶ Bwakala lumbu biambalukulu andi bu biakala
mu lunga, yandi watadisa zizi kiandi mu kwenda ku
Yelusalemi;
52 wafidisa ntumwa ku ntual'azizi kiandi. Bayenda,
bakota mu mbanz'abisi Samalia mu kunkubikila.
53 Bau ka bantambula ko, kadi zizi kiandi kiatadisa
kuna Yelusalemi.
54 Minlonguki Yakobi ye Yoane bu bamona bo,
bavova: Mfumu, zolele kwaku tuakamba tia tuasotuka
mu zulu mu kubabung'e?
55 Yandi wabangumuka, wabasemba.
56 Bayenda ku vata diankaka.

57 ¶ Bu bayenda mu nzila, muntu wavova kwa yandi:
Mono ikunama konso kuukwenda.
58 Yesu wavova kwa yandi: Mbulu zena minluka,
nuni zazulu zena leko biau, kansi Mwan' amuntu kabeki
vakayekika ntu andi ko.
59 Wavova kwa muntu wankaka: Undama. Kansi
yandi wavova: Ungiambula yateka kwenda zika s'ami.
60 Wavova kwa yandi: Bika bafwa bazika bafwa
bayau kibeni, kansi ngeye, wenda kwaku ye samuna
kimfumu kia Nzambi mwamonsono.
61 Muntu wankaka wavova mpe: Mfumu, mono
yakunama, kansi ungiambula yateka sisa mbote kwa
bena mu nzo ami.
62 Yesu wavova kwa yandi: Widi muntu nkutu usidi
koko kwandi va nsengo ye tedi ku nima kafwanane mu
kimfumu kia Nzambi ko.

10 Landila momo Mfumu watumba lusambodia
luankaka mpe, wabafidisa bole bole ku ntual'azizi
kiandi ku mbanza zazonsono ye muma mwamonsono
mukakana luaka.
2 Wavova kwa bau: Ngionzoko yena yayingi, kansi
bisadi biafiuma. I diau lulomba kwa mfumu angionzoko
katuma bisadi mu ngionzoko andi.
3 Luenda; tala, mono ilufidisi bonso bana bamameme
mu kati diabamevwa.
4 Ka lunatani lukobe luabivanza ko, ka nkutu ko, ka
nsampatu ko; ka lukambani mbote kwa muntu mu nzila
ko.
5 Kansi yonso nzo yilukotele, luteka vova: Yenge
kwa nzo yayi!
6 Vo muna mwena mwan'ayenge, yenge kieno si
kiakala va yandi, kansi vo ka bwa ko, si kiavutuka kwa
beno.
7 Lukalanga mu nzo yayina, ludianga ye nwanga
bibavananga, kadi sadi kifwanane ye mfutu andi.
Ka luendani koti nzo ka nzo ko.

8 Yonso mbanza yilukotele ye balutambudi, ludia
bionso biluatudulwa.
9 Luniakisa mbevo zena muna, luvova kwa bau:
Kimfumu kia Nzambi kifinamene yeno.
10 Yonso mbanza yilukotele ye balembolo kuluta-
mbula, luvaika mu nzila zau, luvova;
11 Mafundu-fundu mambanz'eno manamamene mu
malu meto tulukubudidi mo, kansi luzaya, vo kimfumu
kia Nzambi kifinamene.
12 Mono iluvovele, vo mu kina lumbu mbanza yina
si yaluta Sodoma mu mona mpasi.
13 ¶ Engwa ngeye, Kolazi, engwa ngeye, Betesaida!
Kadi vo mu Tilo ye Sidoni mwavangwa tulendo toto
tuavengo mu beno, nga ntama bavwendi mu makuba
mangoto ye bombe ye baviludi diela.
14 Kansi beno si lualutila Tilo ye Sidoni mu mona
mpasi mu mfundusu.
15 Ngeye Kapenaumi, si wazangulwa nate ye ku zulu
e? Ngeye si wakulumunwa nate ye ku nsi abafwa.
16 Wonso ukuluwanga, ukungwanga; ukulutinguna-
nga, ukuntingunanga, kansi ukuntingunanga, tinguni
wamfidisa.
17 ¶ Lusambodia bavutuka mu kiese, bavova; Mfumu,
mpeve zambi mpe zikututumamananga mu nkumbu aku.
18 Yandi wavova kwa bau: Mono yamweni Satana
wasotokene mu zulu bonso luvezomo.
19 Tala, mono yaluveni lulendo luadiatila zinioka ye
zinkutu ye mu tulendo tuatonsono tuantantu, lekwa
nkutu ka kikulubivisa ko.
20 Kansi ka luyangalalani mu diadi ko, vo mpeve
zambi zikulutumamananga; luyangalala, nkumbu zeno bu
zasonama mu mazulu.
21 ¶ Lokula kina wayangalala mu Mpeve yanlongo,
wavova: Mono ikutondele Tata, Mfumu azulu ye ntoto,
kadi ngeye waswekele momo kwa bankwa nduenga ye
zayu, kansi wazaikisi mo kwa bakinswa. Inga, Tata;
kadi bobo bwakala bwazolakana va ntadisi aku.

22 Mono yayekudulwa mamonsono kwa S'ami;
muntu kazeyi nani i Mwana ko, kansi Se, ye nani i Se ko,
kansi Mwana kaka ye wonso uzaikusulwa bo mu luzolo
lwamwana.
23 ¶ Yandi wabangumuka kwa minlonguki ku nenga,
wavova: Mayangi mena ye meso mamonanga malumona-
nga.
24 Kadi mono iluvovele: Mbikudi miamingi ye
mintinu bazola mona malumonanga, kansi ka bamona
mo ko, ye wa maluwanga, kansi ka bawa mo ko.
25 ¶ Tala, nluki ansiku watelama, wamvukumuna,
wavova: Nlongi, nki yavanga, mpasi yavingila fwa dia-
moyo wamvu ya mvu?
26 Wavova kwa yandi: Nki kiasonama mu minsiku?
Bwe utanganga?
27 Wavutula, wavova: Zola Mfumu, Nzambi aku,
mu ntim'aku wawonsono ye mu mwel'aku wawonsono
ye mu ngolo zaku zazonsono ye mu diela diaku diadio-
nsono ye mfinangani aku bonso ngeye kibeni.
28 Wavova kwa yandi: Ngeye tomene vutula. Vanga
bo, si wakala moyo.
29 Kansi yandi wazola kukinungisa, wavova kwa
Yesu: Kadi mfinangani ami i nani?
30 Yesu wavutula, wavova: Muntu wakulumuka ku
Yeliko tuka mu Yelusalemi, wabwilwa kwa mintani
miamvula nlele, miambanda, miakatuka, miansisa
lukufi ye fwa.
31 Bwakala nganga yakulumukina nzila yina; bu
kammona, waviokila vana sambu.
32 Mpila mosi nlevita mpe waluaka vuma kiokio;
bu kayenda kummona, waviokila vana sambu diankaka.
33 Kansi mwisi Samalia wayendila nzila yina waluaka
vakakala; bu kammona, wamfwila nkenda,
34 wayenda viaka vwa biandi, bu kabukula bio mazi
ye vinia; bu kanzangika va bulu kiayandi kibeni, wannata
ku nzo abanzenza, wansadisa.
35 Mu nsuka walanda wavaikisa denali biole, wavana

bio kwa mfumu anzo, wavova: Toma kunsadisa; kionso
kiankaka kiuna kumfutila ngina kuvutudila kio, bu
ngina kwiza vutuki.
36 Mu bau batatu, nani ubenzi i mfinangani andiena
wabwilwa kwa mintani?
37 Wavova: Ndiena wamfwila nkenda. Yesu wavova
kwa yandi: Wenda ngeye mpe wavanga bumosi.
38 ¶ Bwakala bu bazieta, yandi wakota mu vata.
Nkento, nkumbu andi Malata, wantambula mu nzo andi.
39 Yandi wakala mpangi ubikwanga Malia wavwanda
va malu ma Mfumu, wawa mambu mandi.
40 Kansi Malata watuaduswa yekuyeku mu salu
biabingi. Yandi watelama va lueka, wavova: Mfumu,
kwena mayindu ko e, vo mpangi ami yinsisidi mu sala
mono mosi kaka? I kuma unkamba kansadisa.
41 Mfumu wavutula, wavova kwa yandi: Malata, Malata, ngeye wena mayindu, weka ntela-ntela mu biabingi.
42 Kansi dina dimosi kaka diena nkinzi; kadi Malia
solele ndambu yambote yikana lembwa katulwa.

11 Bwakala bu kasambilanga mu vuma kiankaka,
nlonguki andi mosi wavova kwa yandi, bu kamana:
Mfumu, utulonga sambila, bonso bwalonga Yoane
nlonguki miandi.
2 Wavova kwa bau: Bu lusambilanga, luvova ebu:
Tata, bika nkumbu aku yazituswa; bika kimfumu kiaku
kiza;
3 lumbu ka lumbu utuvana dia kweto kwalumbu ka
lumbu;
4 utuyambudila masumu meto, kadi beto mpe tuyambudilanga batuvwidi mfuka; kututuadisani mu mpukumunu ko.
5 ¶ Yandi wavova kwa bau: Buna luena, nani si
kakala ye nkundi ye kwenda kwa yandi mu ndingu ansi
ye vova kwa yandi: Nkundi, unsompisa mampa matatu;
6 kadi nkundi ami tukidi mu nzila wizidi kwa mono,
kibeki kiikuntudila ko.

7 Kansi ndiena wena mo si kavutula ye vova; Ku-
mbwesani mpasi ko; mwelo ukibindukulu, bana bami
bena yami va ntanda; kilendi telama mu kuvana ko.
8 Mono iluvovele: Vo katelamene mu kumvana mu
diambu dia bu i nkundi andi ko, yandi si katelama mu
kumvana monso makena nkinzi mu diambu diakondwa
kwandi kwansoni.
9 ¶ Mono iluvovele mpe: Lulomba, beno si luavewa;
lutomba, si luasolula; lukunkuta, si luazibudulwa;
10 Kadi wonso ulombanga, tambudi; utombanga,
solole; ukunkutanga, zibudulu.
11 Buna luena, nani i se, vo mwan'andi lombele
dimpa, kadi tadi kakumvan'e? vo mbizi anlangu, kadi
nioka kakumvana mu mbizi e?
12 Vo lombele diaki, kadi nkutu kakumvan'e?
13 I kuma vo beno luena bambi, luzeyi vana bana beno
nkailu miambote, buna vele Se diena ku zulu si dialuta
mu vana Mpeve yanlongo kwa bakunlombanga.
14 ¶ Yandi wavaikisa mpeve yambi yakala baba.
Bwakala mpeve yambi bu yavaika, baba diavova;
makabu mayitukwa.
15 Kansi bankaka mu bau bavova: Yandi uvaikisanga
mpeve zambi mu Belesebuli, i nkuluntu ampeve zambi.
16 Bankaka bamvukumuna, bantomba dimbu kiazulu.
17 Kansi yandi wazaya mabanza mau, wavova kwa
bau: Kionso kimfumu kikabane mu kitantu si kiavo-
mbuswa, nzo si yabwa va nzo.
18 Kansi vo Satana mpe kabane mu kitantu, buna
kimfumu kiandi bwe kiasikila, bu luvovele, vo ivaikisanga
mpeve zambi mu Belesebuli?
19 Vo ivaikisanga mpeve zambi mu Belesebuli, buna
bana beno mu nani bavaikisilanga zo? I diau bau
bakadi mfundisi mieno.
20 Vo ivaikisanga mpeve zambi mu nlembo wa
Nzambi, buna kimfumu kia Nzambi kiluluakidi.
21 Muntu wangolo wena biandwanina, bu kakenganga
lumbu luandi, buna bina bikavwidi biena luvuvumu.

22 Unlutidi mu ngolo, bu kizi kumbedisa, buna
unzionene biandwanina biandi biabionsono bikasilanga
vuvu ye kaba bintani biandi.
23 ¶ Wonso lembolo kala yami, ukunkadilanga
kitantu; lembolo yonzikanga yami, usansikisanga.
24 ¶ Mpeve yasumuka bu yavaikidi mu muntu, yivioka-
nga mu muma mukondolo nlangu, yitombanga luvundu,
kansi bu ka yisolulanga lo ko, yivovele: Yavutuketi ku
nzo ami yiyavaikidi.
25 Bu yizidi, yibweni yo yakombwa ye yaketulwa.
26 Buna yau yele bonga mpeve nsambodia zankaka
zilutidi mu bi. Zikotele ye vwandanga muna. Nkadulu
yazimunina yamuntu wowo yilutidi yina yatekila mu bi.
27 ¶ Bwakala bu kavova mambu momo, nkento mu
ndonga yoyo wasasula ndinga, wavova kwa yandi:
Mayangi mena ye vumu kiakunata ye ntulu ziwayema.
28 Kansi yandi wavova: Inga, mayangi mena ye
bawanga mambu ma Nzambi ye kebanga mo.
29 ¶ Makabu bu makutakana kwa yandi, wabadika
vova: Mbandu yayi i mbandu yambi. Batombanga
dimbu, ka bana vewa dimbu ko, kansi dimbu kia Yona
kaka.
30 Kadi bonso bwakala Yona dimbu kwa bisi Nineve,
i buna si bwakadila Mwan'amuntu kwa mbandu yayi.
31 Ntinu wankento wantini yasude si kafuluka ye
babakala bambandu yayi mu mfundusu mu kubabedisa;
kadi yandi watuka mu nsuka zantoto mu wa nduenga
za Solomo, tala, vava vena ulutidi Solomo.
32 Babakala babisi Nineve si bafuluka ye mbandu
yayi mu mfundusu mu bedisa yo; kadi bavilula diela
mu lusamunu lua Yona; tala, vava vena ulutidi Yona.
33 ¶ Muntu kwikidi mwinda katulanga wo mu fulu
kiansweki ko, ka ku nsi atezo kianzongila ko, kansi mu
kebolo kiamwinda, mpasi bakotanga bamona kia.
34 Mwind'anitu i disu diaku. Disu diaku bu diena
diatoma, nitu aku yamvimba yena kia, kansi bu diena
diambi, nitu aku yena tombe mpe.

35 I kuma tadidila kia kwena mu ngeye, ka kwidi kala
tombe.
36 I diau vo nitu aku yayonsono yena kia, ye ka
ndambu nkutu yena tombe ko, buna yayonsono yena kia,
bonso mwinda bu ukukienzulanga mu ntentini'andi.
37 ¶ Bu kavova, mfalisi wanyuvula kadia yandi mu
nsuka; yandi wakota ye vwanda va meza.
38 Mfalisi bu kamona bo, wayitukwa, bu kadia ye
lembwa teka kukisukula.
39 Mfumu wavova kwa yandi: Beno, lu bafalisi,
luvedisanga mbungu ye longa ku mbazi, kansi mu ngudi
luzedi kwa tana ye yayibi.
40 Lu babuzengi, kadi ndiena wavanga kiena ku
mbazi, kavanga kiena mu ngudi mpe ko e?
41 Buna luvana biena mu ngudi bonso nkailu ankenda,
tala, biabionsono bivedele mu beno.
42 Kansi engwa beno, lu bafalisi, kadi luvananga buku
kiakumi-kumi mu fuka ye binzonzi ye nsunga zazonsono,
kansi luviokanga mfundusu ye zola kwa Nzambi.
Momo lufwiti vanga, mankaka ka luyambulani mo ko.
43 Engwa beno, lu bafalisi, kadi luzolanga fulu
biantete mu nzo zatukutukunu ye kambwa mbote mu
mazandu.
44 Engwa beno, kadi luena bonso ndiamu zilembolo
monika, bantu badiatanga va ntandu, ka bazeyi bo ko.
45 ¶ Mosi mu nluki miansiku wavutula, wavova kwa
yandi: Nlongi, bu uvovele momo ukutuvwezanga mpe.
46 Kansi yandi wavova: Engwa beno, lu banluki
miansiku mpe, kadi lutuikanga bantu zitu biademo mu
nata, kansi beno kibeni ka luvalakananga bizitu mu
nlembo eno umosi nkutu ko.
47 Engwa beno, kadi lutunganga ndiamu zabambikudi,
kansi mase meno mabavonda.
48 Kiongono beno i mbangi ye lutambudilanga mu
mavanga mamase meno, kadi mabavonda, beno lutu-
nganga ndiamu zau.
49 I kuma nduenga za Nzambi zavova: Mono si

yakubafidisa bambikudi ye zintumwa. Si bavonda
bankaka mu bau ye zoma bankaka,
50 mpasi mbandu yayi yatombwa menga mambikudi
miamionsono matengolo tuka mu ntudulu alufulu
luanza,
51 tuka mu menga ma Abeli nate ye menga ma Zakalia
wavondwa va kati ye zikwa diangiokila ye nzo. Inga,
mono iluvovele: Mbandu yayi si yatombwa mo.
52 Engwa beno, lu banluki miansiku, kadi luakatudi
nsabi aluzailu. Beno kibeni ka luakotele ko, ye beka
mu kota luabakakididi.
53 ¶ Bu kavaika mo, minsoniki ye bafalisi babadika
kuntatamana mu ngolo ye kunloba mu mambu mamingi
mu nw'andi.
54 Bankonda, mpasi bambaka diambu mu nw'andi.

12 Mu ntangu yina makumi mamafunda mabantu
makutakana, madiatasana, buna wabadika vova
kwa minlonguki miandi: Va ntete luluenga mu lufunusu
luabafalisi, kadi i disu ku nsi alukaya.
2 Ka kwenani lekwa kiafukama ko kilembolo fukulwa,
ye kiansweki kilembolo zayakana.
3 I kuma mamonsono maluvovele mu tombe, si
mawakana mu kia; monso maluvovele mu kutu muna
vinga biangudi, si masamunwa va minludi.
4 ¶ Mono iluvovele, lu bakundi bami: Ka lutinani
bavondanga nitu ko, kansi ka babeki diaka dibalenda
vanga ko.
5 Kansi mono ikulusongisila wonso ulufwiti tina.
Lutina ndiena wena lulendo luantubila ku bilungi, bu
kameni vonda. Inga, mono iluvovele: Ndiena lutina.
6 Nsokusa zitanu ka zitekwanga mu bimpanza-
mpanza biole ko e? Buna zena widi yimosi nkutu ka
yivilukunu va luse lua Nzambi ko.
7 Kansi nsuki zantu mieno buna zena zatengo mpe.
Ka lukalani wonga ko; beno lulutidi nsokusa zazingi.
8 Mono iluvovele: Wonso utambudidi mu mono va

luse luabantu, Mwan'a muntu si katambudila mu yandi
va luse luambasi za Nzambi.
9 Wonso unkadidi nkalu va luse luabantu, yandi mpe
si kakadulwa nkalu va luse luambasi za Nzambi.
10 Wonso tesele mwan'amuntu diambu, yambudulu bo,
kansi wonso tieki Mpeve yanlongo, kana yambudulwa
bo ko.
11 Bu bakulutuala ku nzo zatukutukunu ye kwa
bakuluntu ye kwa bankwa lulendo, ka lukalani mayindu
ko, bwe ye nki lufwiti vutula ye nki lufwiti vova;
12 kadi Mpeve yanlongo si yakululonga malufwiti
vova kina lokula.
13 ¶ Mosi mu ndonga wavova kwa yandi: Nlongi,
kamba mpangi ami tuakabana difwa.
14 Kansi wavova kwa yandi: U muntu, nani wantu-
mbidi mfundisi vo nkabi eno?
15 Wavova kwa bau: Lutala, lukikenga mu nsoki
wawonsono: kadi mu mayudukwa mambongo zamuntu
ka mwena moyo andi ko.
16 ¶ Yandi wata ngana kwa bau, wavova: Via diamu-
ntu wamvwama diakala lubutu beni.
17 Yandi wabanza mu ntim'andi, wavova: Bwe
yavanga, kadi kibeki mumfwiti yonzikila mbutu miami
ko?
18 Yandi wavova: Ebu si yavanga: Si itulula lundulu
biami ye tunga biabinene; muna si iyonzika mbongo ami
yayonsono ye lekwa biami biambote.
19 Si ivova kwa mwel'ami: Mwela, ngeye wena lekwa
biabingi biambote bilundamene mu mvu miamingi;
navundi, dia, nwa, kala kiese.
20 Kansi Nzambi wavova kwa yandi: U nkwa buzengi,
diadi fuku mwel'aku ulombolo kwa ngeye; biwakubikidi,
i bianani?
21 Mpila mosi ndieu ukukiyudikilanga, kansi kena
kimvwama kwa Nzambi ko.
22 ¶ Yandi wavova kwa nlonguki miandi: I kuma
iluvovele: Ka lukalani mayindu mu miela mieno mu

bina biluna dia ko, vo mu nitu zeno mu bina biluna
vwata.
23 Mwela ulutidi dia, nitu yilutidi mvwatu.
24 Lutala minganga mi ka mikunanga vo yonzikanga
ko; ka miena lundulu vo bianu ko; Nzambi udikilanga
mio. Beno vele lulutidi beni zinuni.
25 Buna luena nani lenda mu mayindu mandi yika
la kwazingu kiandi mfwoko mosi?
26 Vo lualembana diodio diadike, mu nkiama luenina
biankaka mayindu?
27 Lutala fulu bialilia, bonso bubimenanga ka bisieta-
nga vo bwanganga ko, kansi iluvovele: Solomo nkutu
mu nkembo andi wawonsono kavwata bonso kina
kimosi ko.
28 Vo Nzambi vwikilanga bobo titi biayinza biena
bwabu, kansi mbazi bina tubwa mu foloni, buna beno lu
bankwa fiminu-minu lulutidi vwikwa.
29 Beno mpe ka lutombani biluadia ye biluanwa ko,
ka luyangamani ntima ko;
30 kadi bapaïen mu nza batombanga bina biabionsono,
kansi S'eno dizeyi, vo luena bio nsatu.
31 Kansi lutomba kimfumu kiandi, buna si luakudu-
kulwa biobio.
32 ¶ Fikamba-kamba, kukalani wonga ko; kadi i
nzolakani a S'eno mu kuluvana kimfumu.
33 ¶ Luteka biena yeno, luvana nkailu miankenda;
lukivanga tukobe tuabivanza tulembolo nuna mayudu-
kwa mamvu ya mvu mu mazulu mulembolo finama
mwivi, mulembolo bunga mfwa nkabu.
34 Kadi kwena mayudukwa meno, i kuna kuna kala
ntima mieno mpe.
35 ¶ Bika tuketo tueno tuakangwa ye minda mieno
mialema.
36 Lufwanana ye bantu bavingilanga mfumu au, bu-
katukidi ku ndambisa, mpasi bazibula nswalu kwa yandi,
bu kizi kunkuta.
37 Mayangi mena ye nanga miomio mibweno kwa

mfumu au mitemone, bu kizidi. Kedika mono iluvovele:
Yandi si kakanga luketo ye kubayambula bavwanda va
meza ye kwe viokingi mu kubasadila.
38 Vo lueki mu lo kianzole vo mu lo kiantatu kia-
nkengila ye bwana bobo, mayangi mena yau.
39 Luzaya diadi, vo mfumu anzo zeyi ntangu yina
kwiza mwivi, nga kayambudi nzo andi yatimwa ko.
40 Beno mpe lukubama; kadi lokula kilulembolo
banza kikwiza Mwan'amuntu.
41 ¶ Petelo wavova kwa yandi: Mfumu, tele ngana
yoyo kwa beto vo kwa babonsono?
42 Mfumu wavova: Buna nani i nkebi wakwikama ye
wanduka uyadisi mfumu mu bisi nzo andi mu kubavana
dia kwau mu ntangu yifwanane?
43 Mayangi mena ye nanga wowo ubweno kwa mfumu
andi, vo vanganga bobo, bu kizidi.
44 Kedika mono iluvovele: Yandi si kakunyadisa mu
biabionsono bikena.
45 Kansi vo nanga wowo vovele mu ntim'andi:
Mfumu ami uzingilanga mu kwiza, badikidi mpe bufa
bisielo biababakala ye biabakento ye dia ye nwa ye
kolwa.
46 Buna mfumu ananga wowo una kwiza lumbu
kikalembolo vingila ye lokula kikalembolo zaya; si
kakumvinguna mu kati ye kumvana kiandi kunku va
kimosi ye badimbula minu.
47 Kansi nanga wowo uzeyi luzolo luamfumu andi
ye kakubikidi ko ye kavengi bwena luzolo luandi ko,
yandi si kabufwa mbufwa zazingi;
48 kansi wonso ulembolo zaya, kansi vengi monso
mafwanane mu bufwa, yandi si kabufwa fiuma. Wonso
waveno yayingi, tombolo yayingi; watambukwa yayingi,
lombolo yilutidi.
49 ¶ Mono yayizi tubi tia va ntoto; dinzolele vo
tukikwikulu!
50 Ngiena mbotokolo yingina botukwa, engwa bonso
bungieti finunguswa nate ye yina lunga.

51 Lubenzi, vo yayizi vana yenge va ntoto? Mono
iluvovele: Ve kwandi, kansi kabana.
52 Tuka bwabu batanu bena mu nzo yimosi si baka-
bana; batatu kwa bole ye bole kwa batatu si baka-
bana:
53 se kwa mwana wabakala, mwana wabakala kwa
se, ngudi kwa mwana wankento, mwana wankento kwa
ngudi, nzitu wankento kwa nkwezi wankento, nkwezi
wankento kwa nzitu wankento.
54 ¶ Yandi wavova mpe kwa makabu: Bu lumweni
tuti ditombukidi mu ntini yaweste, luvovele mu nswalu:
Mvula yikwiza: si bwakala bobo.
55 Mpeve yasude bu yivevumukanga, luvovele:
Mbangazi yikala, si bwakala bobo.
56 Lu meso ku nsi alukaya, luzeyi teza luse luantoto
ye zulu, kansi bwe bwena, vo ka lutezanga ntangu yayi
ko?
57 ¶ Mu nkiama ka luzenganga mu beno kibeni ko
bionso biena lunungu?
58 Kadi bu ukwendanga yembakani aku kwa nkuluntu,
buna mu nzila si utonta beni mu yambulwa kwa yandi,
mpasi kakukoka kwa mfundisi ko; mfundisi si kakuyekula
kwa kesa, ye kesa si kakutuba mu boloko.
59 Mono ivovele: Muna kuvaiki nkutu ko, nate ye
wafutidi kimpanzampanza kiazimunina.

13 Mu ntangu yina bankaka bakala vana bankamba
mu bisi Ngalili, vo Pilatu wasengi menga mau ye
nkailu miau miazikwa.
2 Wavutula, wavova kwa bau: Lubenzi, vo bisi
Ngalili baba balutidi bisi Ngalili babonsono mu kala
masumu e, bu balungwa momo?
3 Mono iluvovele: Ve kwandi, kansi vo ka luviludi
diela ko, beno babonsono si luabungwa bumosi mpe.
4 Kani vo babana kumi ye nana babwilwa nzo ayongi
mu Siloa yabavonda, lubenzi e, vo bau balutidi bantu
babonsono bakundanga mu Yelusalemi mu kala nkanu?

5 Mono iluvovele: Ve kwandi, kansi vo ka luviludi
diela ko, beno babonsono si luabungwa bumosi mpe.
6 ¶ Yandi wata ngana yayi: Muntu wakala nti
wakuyu wakunwa mu via diandi diavinia; yandi wayiza
tomba wo mbutu, kansi kamona mio ko.
7 Yandi wavova kwa sadi kiavia: Tala, mvu miami
mintatu ngizi tombanga mbutu mu nti wowo wakuyu ye
kimweni mio ko. Kwanga wo. Mu nkiama ufubisa
ntoto mpe?
8 Yandi wavutula, wavova kwa yandi: Mfumu,
yambula wo mvu wau mpe, nate ye mbeni wo timina
kinzungidila ye tula wo tuvi.
9 Kani vo ubuta mbutu mvu wakwiza, vo ka bwa ko,
kwanga wo.
10 ¶ Yandi walonganga mu nzo alukutukunu mu
lumingu.
11 Tala, nkento wakala mpeve yakimbevo kumi ye
nana diamvu, yandi wakonanana, walembana dongama
nadede.
12 Yesu bu kammona, wantela mbila, wavova kwa
yandi: Nkento, kutulu kwaku mu kimbevo kiaku.
13 Wantula moko; yandi ntumbu dongama, wakembila
Nzambi.
14 Kansi nkuluntu anzo alukutukunu wafuta ntima,
Yesu bu kaniakisa mu lumingu, wavutula, wavova kwa
bantu: Lumbu sambanu biena bifwiti salwanga; i kuma
luiza luaniakuswa mu biau, ye ka mu lumbu kialumingu ko.
15 Mfumu wavutula kwa yandi, wavova: Lu meso
ku nsi alukaya, buna luena, kadi muntu muntu kaku-
tulanga ngombe andi ye mpund'andi va dikulwa kiandi
mu lumingu ko e ye tualanga ku nwika zo?
16 Kansi nkento wau, i mwan'a Abalahami wakangwa
kwa Satana, tala, mu kumi ye nana diamimvu, kadi
kakutulwa mu luvambu lolo mu lumbu kialumingu ko e?
17 Bu kavova momo, ntantu miandi miamionsono
miafwa nsoni; ndonga yayonsono yakala kiese mu
mamonsono mankembo mavangwa kwa yandi.

18 ¶ I kuma kavova: Kimfumu kia Nzambi kifwanane
ye nki? Mu nki si yafwanikisa kio?
19 Kiau kifwanane ye nsangw'amutade wabonga
muntu, watuba yo mu wandi nkuzu; yamena, yayika nti,
nuni zazulu zaleka wo mu mavala.
20 ¶ Wavova diaka: Mu nki si yafwanikisa kimfumu
kia Nzambi?
21 Kiau kifwanane ye lufunusu luabonga nkento,
wasweka lo mu tezo tatu biamfumfuta zamampa nate
ye zazonsono zamana funa.
22 ¶ Yandi wayenda viokingi mu mbanza ka mbanza
ye vata ka vata, walonganga, wayenda yendingi ku
Yelusalemi.
23 Muntu wavova kwa yandi: Mfumu, bavuluswa
bafiuma ben'e? Wavova kwa bau:
24 Lunwana mu koto mu mwelo wafietama; kadi
mono iluvovele: Babingi si batomba mu kota, kansi si
balembana.
25 Mfumu anzo bu katelamene ye ukibindikidi mwelo,
ye lubadikidi telama ku mbazi ye kunkuta va mwelo ye
vova: Mfumu, utuzibudila; yandi si kavutula ye vova kwa
beno: Kiluzeyi kulutukidi ko.
26 Buna si lubadika vova: Tuadidi, tuanwini va
ntadisi aku, ngeye walongele mu nzila zeto.
27 Yandi si kavova: Mono iluvovele: Mono kiluzeyi
kulutukidi ko; lunkatukila, beno babonsono lu bisadi
biakondwa kwalunungu.
28 Kuna si kwakala dilu ye nkwetoso ameno, bu
lumweni Abalahami ye Isaki ye Yakobi ye mbikudi mia-
mionsono mu kimfumu kia Nzambi, kansi beno lutubulu
ku mbazi.
29 Si batuka mu ntini yaeste ye weste ye node ye
sude ye vwanda va meza mu kimfumu kia Nzambi.
30 Tala, mwena bazimunina bana tekila, mwena
batekila bana zimunina.
31 ¶ Lokula kina bafalisi bankaka bayiza, bavova kwa
yandi: Vaika, katuka mwamu, kadi Elode zolele kuvonda.

32 Wavova kwa bau: Luenda luavova kwa mbulu
yoyo: Tala, mono ivaikisanga mpeve zambi ye niakisanga
lumbu ki ye mbazi, kiantatu mbeni lunga.
33 Kansi lumbu ki ye mbazi ye lumbu kialanda mfwiti
kwenda kaka, kadi ka bulendi kala ko, vo mbikudi
vondolo ku mbazi a Yelusalemi.
34 ¶ Yelusalemi, Yelusalemi, i yandi uvondanga
bambikudi ye tubanga matadi kwa bafidusu kwa yandi;
ntangu zazingi izolanga kutikisa bana baku bumosi bonso
nuni bana bandi ku nsi amaveve mandi, kansi beno ka
luzolele ko.
35 Tala, beno lusisilulu nzo eno yavombila. Mono
iluvovele: Ka lumboni nkutu ko nate ye luvovele: Nkwa
lusakumunu ndiena wizidi mu nkumbu a Mfumu.

14 Bwakala bu kakota mu nzo ankuluntu mosi abafalisi mu lumingu mu dia, bakala kunkondanga.
2 Tala, va ntadisi andi vakala muntu wakala yela
kwanatuntulu.
3 Yesu wavutula, wavova kwa nluki miansiku ye
bafalisi, wavova: Bwena luve mu niakisa mu lumingu e,
vo ka bwa ko? Badingama.
4 Yandi wansimba, wanniakisa, wansindika.
5 Wavutula, wavova kwa bau: Buna luena nani wena
ye mwana vo ngombe usotokene mu bulu, kadi kana
kuntombula nswalu mu lumbu kialumingu ko e?
6 Balembana kumvutula diambu mu momo.
7 ¶ Yandi wata ngana kwa batumuswa, bu kamona
bonso bubakisodila fulu biantete, wavova kwa bau:
8 Bu utumusu kwa muntu ku ndambisa, kuvwandani
va fulu kiantete ko, kadi nanga muntu ikulutidi luzitu
utumusu;
9 ndiena ulutumisi beno bole si kakwiza vova kwa
ngeye: Vana fulu kwa ndieu; buna mu nsoni ubadikidi
bongila fulu kiena kuna nsuka.
10 Kansi bu utumusu, wenda vwanda va fulu kiena
kuna nsuka, mpasi ndiena ukutumisi kavova kwa ngeye,

bu kizidi: Nkundi, finka ku ntandu; buna zitusu va
ntadisi ababonsono bavwendi yaku va meza.
11 Kadi wonso ukukizangula, kululu, ukukikulula,
zangulu.
12 ¶ Yandi wavova mpe kwa ndiena wantumisa: Bu
uvanganga mbuluku ansuka vo nlekolo, kutelani baku-
ndi baku mbila ko vo mpangi zaku vo butu biaku vo
bamfinangani zaku bena kimvwama, ka bidi vutuka
kutumisa mpe, ye ngeye wavutudulwa bo.
13 Kansi bu ulambisanga lambu, tumisa bamputu,
babieta, batembilanga, bampofo.
14 Mayangi mena yaku, kadi ka bena lekwa kiba-
kuvutudila ko; kadi ngeye una bo vutudulwa mu mfulu-
kulu abalunungu.
15 ¶ Muntu wavwanda yau va meza, bu kawa momo,
wavova kwa yandi: Mayangi mena ye wonso una dia mu
kimfumu kia Nzambi.
16 Yandi wavova kwa yandi: Mbadio walambisa
lambu diadinene dianlekolo, watumisa babingi.
17 Wafidisa nang'andi mu lokula kianlekolo mu vova
kwa batumuswa: Luiza, kadi bwabu bikubamene.
18 Babonsono babadika kunlomba mpengomokono.
Wantete wavova kwa yandi: Nsumbidi via, ngiena dio
nkinzi mu kwenda tala. Mono ikuyuvudi: tambula
mpengomokono ami.
19 Wankaka wavova: Mono nsumbidi nzole tanu
zangombe, mwendo ami mu tonta zo. Mono ikuyuvudi:
tambula mpengomokono ami.
20 Wankaka wavova: Nkwelele nkento, i kuma kilendi
kwiza ko.
21 Nanga wayiza kamba momo kwa mfumu andi.
Buna mfumu anzo wakala nganzi, wavova kwa nang'andi:
Vaika mu zinzila ye nsoko biambanza, kotisa bamputu
mwamu ye babieta ye bampofo ye batembilanga.
22 Nanga wavova: Mfumu, buvangamene bonso
buutumini, kansi fulu kiakidi.
23 Mfumu wavova kwa nanga: Vaika mu nzila zama-

nene ye ku mayinza, ubakomina mu kota, mpasi nzo
ami yazala;
24 kadi mono iluvovele, vo babakala bobo buna bena
batumusu, widi mosi nkutu kabimbi lambu diami ko.
25 ¶ Makabu mamingi mayenda yandi; wabangumuka,
wavova kwa bau:
26 Vo muntu wizidi kwa mono ye lembolo bela s'andi
ye ngudi andi ye nkazi andi ye bana bandi ye mpangi
zandi ye busi biandi ye wandi mwela mpe, kalendi kala
nlonguki ami ko.
27 Wonso lembolo nata diandi kulunsi ye nama ku
nim'ami, kalendi kala nlonguki ami ko.
28 ¶ Buna luena, nani mu beno zolele tunga nzo ayongi
ye lembwa teka vwanda ye yindula ntalu, vo yambanisina
yo yena yandi?
29 Nga bu kakitudila lufulu ye lembane yo mana,
babonsono bamonanga yo babadika kunsakanana.
30 ye vova: Muntu wowo wabadikidi tunga, kansi
walembane manisa.
31 ¶ Vo nki antinu wele nwanisa ntinu wankaka mvita
ye lembwa teka vwanda ye yindula, kani vo lenda bwa-
bana ye ndiena wizidi ye makumole mamafunda mu kumi
diandi diamafunda?
32 Vo ka bwa ko, nga kafidisa ntumwa ye yuvula
mangwawasila yenge kwa yandi, bu kakidi ntama.
33 Mpila mosi mpe beno buna luena, wonso lembolo
sisa biabionsono bikavwidi, kalendi kala nlonguki ami ko.
34 ¶ I kuma mungwa wena wabiza; kansi vo mungwa
mpe ukatukidi nzenzo, mu nki si wazenzusulwa.
35 Buna ka ufwanane mu ntoto vo mu tuvi ko; uvetwa-
nga. Wena matu mangwila, bika kawa.

15 Mvakusi miamionsono ye bankwa miamasumu
bayiza finama kwa yandi mu kunwa.
2 Bafalisi ye minsoniki bavuma, bavova; Ndiena uta-
mbulanga bankwa masumu ye dianga yau.
3 Kansi yandi wabatela ngana yayi, wavova:

4 Buna luena, nki amuntu wena nkam' amameme ye
vidisi dimosi kaka mu mau, kadi kasisi luvwa ye vwa mu
nsi yankatu ko e ye tomba dina diavila nate ye kasolula
dio?
5 Bu kasolole dio, zangikidi dio va mavembo mandi
ye yangalalanga.
6 Bu kalueki ku nzo andi, kutikisi bakundi bandi ye
bamfinangani zandi mu mbila ye vovele kwa bau: Lu-
yangalala yami: kadi nsolole meme diami diavila.
7 Mono iluvovele: Mu zulu si mwakala kiese kiakingi
bonso bobo mu nkwa umosi wamasumu uviludi diela
ye kiese kiafiuma mu luvwa ye vwa diabalunungu bako-
ndolo nsatu avilula diela.
8 ¶ Vo nki ankento wena kumi diadenali ye vidisi
kimosi kaka, kadi kakwiki mwinda ye komba nzo ye
toma tomba ko e, nate ye kasolole kio?
9 Bu kasolole kio, kutikisi bakundi bandi babakento ye
bamfinangani zandi babakento mu mbila ye vovele:
Luyangalala yami, kadi nsolole denali kiyavidisi.
10 Mono iluvovele: Bobo si bwakadila kiese va luse
luambasi za Nzambi mu nkwa umosi wamasumu uviludi
diela.
11 ¶ Yandi wavova: Muntu wakala bana bole baba-
bakala.
12 Wanleke wavova kwa s'andi: Tata, umpana kiami
kunku kiabiamvukila. Yandi wabakabila biamvukila.
13 Ka lumbu biabingi ko, buna nleke wayonzika
biabionsono, wayenda kuna nsi yantama beni. Kuna
kafukisa biamvukila biandi mu kindiafu.
14 Bu kamana sadila biabionsono, malema mangolo
makala mu nsi yina; yandi kibeni wabadika kondwa
lekwa.
15 Yandi wayenda kadi ye umosi, i mwisi mbanz'ansi
yina; wamfidisa ku mayinza mandi mu dikila zingulu.
16 Yandi wazina moyo mu fuluza vumu kiandi mu
bititi biambongo biadia zingulu, ka muntu ko wamvana.
17 Kansi bu kaluenga, wavova: Bisadi biabingi bias'ami

biena madia mamingi, kansi mono ngieti fwa mu nsatu
mwamu.
18 Mono si yatelama ye kwenda kwa s'ami ye vova
kwa yandi: Tata, yavolele masumu kwa zulu ye va luse
luaku.
19 Kifweni diaka mu bikwa mwan'aku ko. Umpa-
nga bonso umosi mu bisadi biaku.
20 Yandi watelama, wayiza kwa s'andi. Kansi bu
kakidi ntama, s'andi diammona, diamfwila kiadi, diayu-
ngusa, dianzingila mu laka, diamfiba beni.
21 Mwana wavova kwa yandi: Tata, yavolele masumu
kwa zulu ye va luse luaku, kifweni diaka mu bikwa
mwan'aku ko.
22 Se diavova kwa nanga miandi: Lutuala mvwatu
ulutidi mu mbote, lumvwika wo; lumvana kimpambu mu
koko kwandi ye nsampatu mu malu mandi;
23 lutuala mwan'angombe wavuluka, luvonda wo,
tuadia, tuayangalala;
24 kadi mwan'ami wau wafwa wakedi, kansi uvukidi
diaka; wavila, kansi usololo. Babadika yangalala.
25 Kansi mwan'andi wankuluntu wakala ku via. Bu
kayiza finangani ye nzo, wawa, zu diansikulu ye
makinu.
26 Yandi watela sielo mbila, wanyuvula: Nki amambu
momo?
27 Wavova kwa yandi: Nleke aku wizidi, s'aku
divondese mwan'angombe wavuluka, bu kantambudi ye
mavimpi.
28 Yandi wakala nganzi, kazola kota ko; s'andi
diavaika, diambombidila.
29 Kansi yandi wavutula, wavova kwa s'andi: Tala,
mvu miami miamingi yakusadidi, kiatuludi nkutu nsi-
kudukusu aku ko, kansi kwampeni widi mwan'ankombo
nkutu ko, mpasi yayangalala ye bakundi bami.
30 Kansi mwan'aku wowo wameni dia biamvukila
biaku ye bansuza, bu kayizidi, ngeye umvondesele mwa-
n'angombe wavuluka.

31 Wavova kwa yandi: Mwana, ngeye wena yami
ntangu zazonsono, biabionsono biena yami i biaku.
32 Tufwiti yangalala ye kala kiese, kadi nleke aku
wowo wafwa wakedi, kansi uvukidi; wavila, kansi usololo.

16 Yandi wavova kwa nlonguki miandi mpe: Mwakala
muntu wamvwama wakala nkebi alekwa biandi;
ndieu wafundwa kwa yandi, vo fukisanga mbongo zandi.
2 Wambokila, wavova kwa yandi: Nki diodio dingwilu
mu ngeye? Dedisa ntalu mu kikebi kiaku; kadi kulendi
vutuka kala nkebi ko.
3 Kansi nkebi wavova mu ntim'andi: Nki ngina
vanga? Kadi mfumu ami si kakatula kikebi kwa mono.
Kiena ngolo mu tima ko ye nsoni zalombila zena yami.
4 Nzeyi buivanga, mpasi bantambula mu zau nzo,
bu nkatulu mu kikebi.
5 Buna bena badia mfuka zamfumu andi, yandi watela
mosi mosi mbila, wavova kwa wantete: Mfuka kwa
wadidi kwa mfumu ami?
6 Wavova: Nkama mosi yabata biamazi. Wavova
kwa yandi: Bonga nkand'aku, vwanda nswalu, sonika
makumatanu.
7 Buna wavova kwa wankaka: Kansi ngeye mfuka kwa
wadidi? Yandi wavova: Nkama mosi yatezo biafroment.
Wavova kwa yandi: Bonga nkand'aku, sonika lunana.
8 Mfumu wasika nkebi wakondwa kwalunungu, kadi
wavengi bwanduka. Kadi bana bantangu yayi mu
mbandu au balutidi bana bakia mu nduka.
9 ¶ Mono kwami iluvovele mpe: Lukivangila bakundi
mu kimvwama kiakondwa kwalunungu, mpasi, bu
kimeni, balutambula mu nzo zamvu ya mvu.
10 Wonso ukwikamene mu biafiuma, kwikamene mu
biabingi mpe; wonso wena kondwa kwalunungu mu
biafiuma, wena kondwa kwalunungu mu biabingi mpe.
11 I kuma vo lulembolo kwikama mu kimvwama
kiakondwa kwalunungu, buna nani si kakululekila
minu mu kuluvana biakedika?

12 Vo lulembolo kwikama mu biangana, buna nani si
kakuluvana biabieno?
13 ¶ Widi sielo nkutu kalendi sadila kwa mfumu zole
ko; kadi kani si kabela yimosi ye zola yankaka, kani si
katatamana yimosi ye yina yankaka. Ka lulendi sadila
Nzambi ye kimvwama ko.
14 ¶ Bafalisi bakala nzolw'abivanza bawa momo
mamonsono ye bannanina mbombo.
15 Yandi wavova kwa bau: Beno lukinungisanga kweno
va luse luabantu, kansi Nzambi zeyi ntima mieno; kadi
bina biazangama kwa bantu, i nkankumusu va luse lua
Nzambi.
16 ¶ Minsiku ye mbikudi miakala nate ye Yoane.
Tuka mu ntangu yina nsamu wambote wakimfumu kia
Nzambi usamunwanga, ye bonso bakotanga bakotilanga
kio mu ngolo.
17 Bwena nayaki-yaki kwa zulu ye ntoto mu vioka,
kansi notika dimosi nkutu diansiku ka dina bwa ko.
18 ¶ Wonso yambudi nkazi andi ye kwelele wankaka,
yandi uyanganga; wonso kwelele wayambulu kwa bakala
diandi, yandi uyanganga.
19 ¶ Mwakala muntu wamvwama wavwata nlele
miampumbu ye mialino miabiza, wayangalala mu nkembo
lumbu ka lumbu.
20 Muntu wamputu, nkumbu andi Lazalo, watulwa
va mwelo andi, wazala kwa zimputa,
21 wazina moyo mu yukuta mu momo masotuka
tuka va meza mawamvwama; mbwa mpe zayiza venda
mputa zandi.
22 Bwakala muntu wamputu wafwa, wanatwa kwa
zimbasi ku nkat'a Abalahami. Muntu wamvwama
wafwa mpe, wazikwa.
23 Mu nsi abafwa wasendula meso mandi mukalungwa
kwama, wamona Abalahami ntama beni ye Lazalo mu
nkat'andi.
24 Waboka wavova: Tata Abalahami, umfwila
nkenda ye fidisa Lazalo kavwanga ntu anlembo andi

mu nlangu ye vodisa ludimi luami, kadi ilungwanga mu
nlemo wau.
25 Abalahami wavova: Mwana, bambuka moyo, vo
ngeye watambudi biaku biambote mu zingu kiaku, bonso
bobo Lazalo watambudi biandi biambi; bwabu yandi
ubombwanga vava, kansi ngeye ulungwanga kwama.
26 Kansi diambu diankaka mpe diena; va kati ye
beto ye beno vena benga diadinene diasiama, mpasi
bazolele kwiza kwa beno koko tuka vava balembana,
ye bena koko, mpasi balembana kwiza kwa beto
kwaku.
27 Kansi yandi wavova: Tata, i kuma mono ikulo-
mbele wamfidisa ku nzo as'ami,
28 kadi ngiena mpangi tanu mpasi katoma kubatela
kimbangi, ka bidi luaka mpe mu vuma kiaki kiakwama.
29 Kansi Abalahami wavova: Bena Mose ye bambi-
kudi, bika babawa.
30 Wavova: Tata Abalahami, ve kwandi, kansi vo
mosi tukidi mu bafwa wele kwa bau, buna baviludi diela.
31 Kansi wavova kwa yandi: Vo ka bawanga Mose ye
bambikudi ko, ka bana lekukuswa minu ko, vo mosi
fulukidi mu bafwa.

17 Yandi wavova kwa nlonguki miandi: Masakuba
ka malendi lembwa kwiza ko; kansi engwa ndieu
utukisanga mo!
2 Bulutidi mbote kwa muntu, vo tadi dinikununwanga
mfumfuta kwa mpunda diakangwa mu laka diandi ye
watubwa mu mbu; bwambi mu tesisa umosi mu baba
babake sakuba.
3 Lukikenga. Vo mpangi aku volele masumu,
unsemba; vo viludi diela, unyambudila.
4 Vo kavolele masumu kwa ngeye mpola nsambodia
mu lumbu kimosi, kansi bangumukini mbangumuka
nsambodia kwa ngeye ye vovele: Mpiludi diela, buna
unyambudila mo.
5 ¶ Ntumwa zavova kwa Mfumu: Utukudikila minu.

6 Mfumu wavova: Vo luena minu bonso nsangw'amu-
tade, nga lulenda vova kwa nti wowo wasikomole: Vu-
zuka ye mianzi, ukituika mu mbu; nga uluwilu.
7 ¶ Buna luena nani wena nanga uvatanga ntoto vo
vunganga bibulu ye si kavova kwa yandi, bu katukidi
ku via: Vioka nswalu vwanda va meza?
8 Kadi kavovi kwa yandi ko e: Kubika biyadia, kanga
luketo unsadila, nate ye mbeni dia ye nwa, buna si
wadia ye nwa?
9 Kadi si katonda kwa nanga, bu kavengi dina
dikatumunu e?
10 Mpila mosi beno mpe bu lumeni vanga mamonsono
maluatumunu, buna luvova: Beto tu minanga mikondolo
mfunu; tuavengi matufwiti vanga kaka.
11 ¶ Bwakala bu kayenda ku Yelusalemi, yandi
kibeni wavioka va kati ye Samalia ye Ngalili.
12 Bu kakota mu vata dimosi, kumi diababakala bakala
bwazi bankika, batelama kwakula.
13 Basasula ndinga, bavova: Yesu Mfumu, utufwila
nkenda!
14 Bu kabamona, wavova kwa bau: Luenda luakiso-
nga kwa banganga. Bwakala bu bayenda, bavedila kwau.
15 Umosi kaka mu bau bu kamona, vo nieki, wavutuka,
wakembila Nzambi mu ndinga yayinene;
16 wafukama va zizi va malu mandi, watonda kwa
yandi. Yandi i mwisi Samalia.
17 Yesu wavutula, wavova: Kadi ka kumi divedoso
ko e? Vwa kwe diena?
18 Kadi ka bamonekene bavutuka mu vana nkembo
kwa Nzambi ko e, kansi nzenza yayi kaka?
19 Wavova kwa yandi: Telama wenda; minu kiaku
kikuvulusi.
20 ¶ Bu kayuvulwa kwa bafalisi ntangu yina kwiza
kimfumu kia Nzambi, wavutula kwa bau, wavova:
Kimfumu kia Nzambi ka kikwizanga mu mbweno ko.
21 Ka bavovi mpe ko: Tala eva, vo: Evo, kadi tala,
kimfumu kia Nzambi kiena va kati ye beno.

22 ¶ Yandi wavova kwa minlonguki: Lumbu si
biakwiza, bu luna zinina ntima mu mona lumbu kimosi
kaka kia Mwan'amuntu, kansi ka lumoni kio ko.
23 Si bavova kwa beno: Tala vana, tala eva! Ka
luendani ko, ka lunamani ko.
24 Kadi bonso luvezomo bu luvezimanga, lukie-
nzulanga tuka mu ndambu mosi ku nsi azulu nate ye
ndambu yankaka ku nsi azulu, i buna si bwakadila
Mwan'amuntu mu lumbu kiandi.
25 Kansi yandi fwiti teka lungwa kwama kwakwingi
ye niafunwa kwa mbandu yayi.
26 Bonso bwakala mu lumbu bia Noa, i buna si
bwakadila mu lumbu bia Mwan'amuntu.
27 Badia, banwa, bakwela, bakweduswa, nate ye
lumbu kiakota Noa mu nzaza; mbukil'anlangu yayiza,
yababunga babonsono.
28 Bwafwanana bonso bwakala mu lumbu bia Loti:
Badia, banwa, basumba, bateka, bakuna, batunga;
29 kansi mu kina lumbu kiavaika Loti mu Sodoma
mwanoka tia ye solofo mu zulu, biabunga babo-
nsono.
30 I buna si bwakadila kina lumbu kina zaikuswa
Mwan'amuntu.
31 Kina lumbu wonso wena va ntandu anludi ye
lekwa biandi mu nzo, kakulumuki mu bonga bio ko;
mpila mosi wena ku via, kavutuki manima ko.
32 Lubambukila nkazi a Loti moyo.
33 Wonso tombele mu vukisa mwel'andi, vidisi wo;
wonso vidisi wo, vukisi wo.
34 Mono iluvovele: Dina fuku bole si bakala va
ntanda umosi; mosi bongolo, wankaka sisulu.
35 Bakento bole si banika mfumfuta va kimosi;
umosi bongolo, wankaka sisulu.
37 Bavutula, bavova kwa yandi: Mfumu, kwe?
Yandi wavova kwa bau: Kwena nitu yafwa, kuna kuku-
takananga mpe zimbemba.

18 Yandi wabatela ngana mpe, bonso bubafwiti
sambila ntangu zazonsono ye lembwa beba.
2 Yandi wavova: Mu mbanza mosi mwakala mfundisi
walembwa vumina Nzambi, walembwa mona muntu
nsoni.
3 Mu mbanza yoyo mwakala fwola mpe. Diau
diayizanga kwa yandi, diavova: Undungisa kwa ntantu
ami.
4 Ntangu yina kazola ko; kansi landila momo wavova
mu yandi kibeni: Vo kivuminanga Nzambi nkutu ko
ye kimweni muntu nsoni ko;
5 kansi si yanungisa fwola diadi bu dikumbwesanga
mpasi, ka didi tatamana mu kunkwamisa.
6 ¶ Mfumu wavova: Luwa mavovele mfundisi
wakondwa kwalunungu.
7 Kadi Nzambi kana nungisa basolwa bandi baku-
mbokilanga mwini ye fuku ko e? Kadi fuki kena mu
diambu diau e?
8 Mono iluvovele: Yandi si kakubanungisa nswalu.
Kansi Mwan'amuntu bu kana kwiza, kani si kabwana
minu vava ntoto e?
9 ¶ Yandi wavova ngana yayi kwa bantu bankaka
bakisila vuvu, vo bau i balunungu, kansi bayinanga
bankaka:
10 Bantu bole babaluka ku kinlóngo mu sambila,
umosi i mfalisi wankaka i mvakusi.
11 Mfalisi watelama, wasambidila va yandi kaka ebu:
Nzambi, mono ntondele kwa ngeye, bu kiena bonso
bantu bankaka ko, i mintani, bakondwa kwalunungu,
minyangi, ye ka bonso mvakusi wowo ko.
12 Mono iminanga nsoki mbina zole zole mu lumingu
lumosi lumosi; ivananga buku kiakumi-kumi mu
biabionsono biibakanga.
13 Kansi mvakusi watelama kwakula, kazola sendula
meso ku zulu ko, kansi wabanda ntulu andi, wavova:
Nzambi, undemvukila, mono i nkwa masumu.
14 Mono iluvovele: Ndieu wakulumuka ku nzo andi

wanunguswa, ye ka wankaka ko; kadi ukukizangulanga,
kululu; ukukikululanga, zangulu.
15 ¶ Bantuadila bana banswa, mpasi kabavalakana;
kansi minlonguki bu miamona bo, babasemba.
16 Yesu wabatela mbila, wavova: Yambula bimbana-
mbana biza kwa mono, ka lubakakidilani ko; kadi ki-
mfumu kia Nzambi i kiabampila yoyo.
17 Kedika mono iluvovele: Wonso lembolo tambula
kimfumu kia Nzambi bonso fimwana-mwana, kakoti kio
nkutu ko.
18 ¶ Nkuluntu wanyuvula, wavova: Nlongi wambote,
nki si yavanga, mpasi yavingila fwa diamoyo wamvu ya
mvu?
19 Yesu wavova kwa yandi: Mu nkiama umbikidi
wambote? Ka kwenani wambote ko, kansi umosi kaka,
i Nzambi.
20 Ngeye zeyi nsikudukusu: Kuyangani ko, kuvo-
ndani ko, kulabulani ko, kutani kimbangi kiąluvunu ko,
zitisa s'aku ye ngudi aku.
21 Yandi wavova: Momo mamonsono ikebanga mo
tuka mu kileke kiami.
22 Yesu bu kawa mo, wavova kwa yandi: Kondolo
kimosi nate ye bwabu. Teka biabionsono biena yaku,
kaba bio kwa bamputu, buna si watambula mayudukwa
mu mazulu; wiza wandama.
23 Bu kawa momo, wakala kiadi beni, kadi wakala
mbidi akimvwama.
24 Yesu bu kammona, wavova: Engwa, mpasi beni
kwa bena kimvwama mu kota mu kimfumu kia Nzambi.
25 Kamela fionunukene mu disu diansoma, kansi
muntu wamvwama lutidi mona mpasi mu kota mu
kimfumu kia Nzambi.
26 Bawa mo bavova: Nani lenda vuluswa?
27 Yandi wavova: Malembananga bantu, Nzambi
lenda mo vanga.
28 ¶ Petelo wavova: Tala, beto tuasisidi biabieto,
tukunamanga.

29 Wavova kwa bau: Kedika mono iluvovele: Ka
kwenani wasisidi nzo, vo nkazi, vo zimpangi, vo se ye
ngudi, vo bana mu diambu diakimfumu kia Nzambi,
30 ulembolo tambula ntambula zazingi mu ntangu
yayi ye mu ntangu yina kwiza moyo wamvu ya mvu.
31 ¶ Yandi wabonga kumi ye bole, wavova kwa bau:
Tala, ku Yelusalemi tukwenda; mamonsono masonama
kwa bambikudi mu Mwan'amuntu si makwenda
detila;
32 kadi si kayekulwa kwa bapaïen ye sakununwa ye
levulwa ye lobudulwa mante;
33 bu bameni kumbufa si bakumvonda; mu lumbu
kiantatu si kafuluka.
34 Ka bazaya widi diambu nkutu mu mambu momo
ko; mpova yoyo baswekulwa yo, ka bazaya mavovwa ko.
35 ¶ Bwakala bu kafinangana ye Yeliko, mpofo
wavwanda va mbel'anzila, walomba.
36 Bu kawa ndonga yeti vioka, wayuvula; Nki kiokio?
37 Bankamba, vo Yesu, mwisi Nazaleti, viokele.
38 Waboka, wavova: Yesu, u Mwan'a Davidi,
umfwila kiadi.
39 Batekila ku ntu bansemba kadingalala, kansi yandi
kibeni waluta boka beni: Mwan'a Davidi, umfwila kiadi.
40 Yesu wasimpama, wakamba katualwa kwa yandi.
Bu kafinangana, wanyuvula:
41 Nki uzolele yakuvangila? Wavova: Mfumu,
nzolele mona diaka.
42 Yesu wavova kwa yandi: Namoni kwaku. Minu
kiaku kikuvulusi.
43 Yandi ntumbu mona, wannama, wakembila
Nzambi. Bantu babonsono bamona bo, basika Nzambi.

19 Yandi wakota mu Yeliko, wavioka.
2 Tala, bakala dibikwanga nkumbu Zakai, i
nkuluntu amimvakusi, wakala kimvwama.
3 Watomba mu mona Yesu, bonso bukena, kansi
walembana mu diambu diandonga, kadi ntel'andi ukufi.

4 Wayungusa ku ntuala, wamaka mu nti wasikomole,
mpasi kammona, kadi wakana viokila nzila yoyo.
5 Yesu bu kaluaka ku vuma kiokio, wasendula meso,
wavova, kwa yandi: Zakai, kulumuka nswalu, kadi lumbu
kiaki mu nzo aku kaka mfwiti kala.
6 Wasa nswalu wakulumuka, wantambula, waya-
ngalala.
7 Bu bamona bo, babonsono bavunguta, bavova:
Yandi kotele kwa nkwa masumu mu baka vandeka.
8 Zakai watelama, wavova kwa Mfumu: Mfumu, tala,
ndambu abiamvwa biami ivana kwa bamputu: vo
yavakusi muntu lekwa mu vumisa, ivutula mvutula ia.
9 Yesu wavova kwa yandi: Lumbu kiaki mpulusu
yikotele mu nzo yayi, yandi mpe bu i mwan'a Abalahami;
10 kadi Mwan'amuntu wayizidi mu tomba ye vulusa
wavila.
11 ¶ Bu bawa momo, wavova diaka ngana, kadi
wafinama ye Yelusalemi ye babanza, vo kimfumu kia
Nzambi si kiamonika nawu.
12 I kuma wavova: Muntu wamvila yaluzitu wayenda
ku nsi yantama mu tambula kimfumu ye mu vutuka.
13 ¶ Yandi watela nanga miandi kumi mbila, waba-
vana kumi diamine, wavova kwa bau: Lukita, nate ye
yakwiza.
14 Kansi bisi nsi andi bambela, banlandisa ntumwa
mu vova: Ka tuzolele ndiona kakala ntinu eto ko.
15 Bwakala bu kakitambudila kimfumu, wavutuka,
buna wavova, vo nanga miomio mikavana vanza bia-
palata miatelwa mbila miza kwa yandi, mpasi kazaya
wonso wabeki ndandu mu nkitulu ye ntalu kwa.
16 Wantete wayiza, wavova: Mfumu, mine kiaku
kivengi kumi diamine ndandu.
17 Wavova kwa yandi: Mbote kwandi, u nanga
wambote, bu wakwikamene mu biafiuma, i kuma kala
lulendo mu kumi diambanza.
18 Wanzole wayiza, wavova: Mfumu, mine kiaku
kivengi mine bitanu ndandu.

19 Wavova kwa ndieu mpe: Ngeye mpe kala mbanza
tanu.
20 Wankaka wayiza, wavova; Mfumu, tala mine
kiaku kiyalundidi mu lenswa diakiufuta.
21 Kadi mono yakuvumini, bu wena muntu walubamu;
utotanga kiwalembwa tula, uyonzikanga kiwalembwa
kuna.
22 Wavova kwa yandi: U nanga wambi, mu waku nwa
si yakufundisila. Ngeye zeyi, vo mono i muntu waluba-
mu, itotanga kindembolo tula, iyonzikanga kindembolo
kuna.
23 Mu nkiama walembolo vana vanza biami kwa
mbudisi abivanza? Buna nga ntambudi bio ye ndandu,
bu mvutukidi?
24 Yandi wavova kwa batelama va lueka: Lunziona
mine, luvana kio kwa ndiona wena kumi diamine.
25 Bavova kwa yandi: Mfumu, kumi diamine diena
yandi.
26 Mono iluvovele: Wonso ubeki, si kavewa, kansi u
ka ubeki ko, si kazionwa kina kiena yandi mpe.
27 Kansi ntantu miami miomio mialembwa zola
yakala ntinu au, lutuala mio vava, luvonda mio va ntadisi
ami.
28 ¶ Bu kavova momo, watekila ku ntu mu kwe
baluki ku Yelusalemi.
29 ¶ Bwakala bu kafinangana ye Betefange ye Betania
va mongo ubikwanga mongo a Olive, buna wafidisa
nlonguki miole.
30 wavova: Luenda koti vata dilutadisi; bu lukotele
dio, si luabwana mwan'ampunda wakangama u ka
utentamene widi muntu nkutu ko; lukutula wo, lutuala
wo.
31 Vo muntu uluyuvudi: Mu nkiama lukutudi wo?
buna luvova: Mfumu wena wo nsatu.
32 Bafiduswa bayenda bwana, bonso bukabakamba.
33 Bu bakutula mwan'ampunda, bavwa wo bavova
kwa bau: Mu nkiama lukutudi mwan'ampunda?

34 Bavova: Mfumu wena wo nsatu.
35 Batuala wo kwa Yesu; batula mvwatu miau va
mwan'ampunda, batentika Yesu va ntandu.
36 Bu kayenda, bayalumuna mvwatu miau mu
nzila.
37 Bu kakiluakila lukufi ye ntomboko amongo a
Olive, kabu diamvimba dianlonguki miandi diabadika
yangalala ye sika Nzambi mu ndinga yayinene mu tulendo
tuatonsono tubamona;
38 bavova: Nkwa lusakumunu, ntinu wizidi mu nku-
mbu a Mfumu! Yenge mu zulu ye nkembo muna
kayengele!
39 Bafalisi bankaka mu ndonga bavova kwa yandi:
Nlongi, semba nlonguki miaku.
40 Wavutula, wavova: Mono iluvovele: Vo baba
badingalele, nga matadi mabokele.
41 ¶ Bu kafinangana, wamona mbanza, wadidila yo,
wavova:
42 Engwa, vo zeyi kwaku, ngeye kibeni, mu lumbu
kiaku kiaki bionso biena mu yenge kiaku! Kansi bwabu
biaswekama mu meso maku.
43 Kadi lumbu bina kwiza mu ngeye, ntantu bu
mina kutumbikila lumbu luantumbukwa ye kuzunga ye
kufiningisa mu ndambu zazonsono;
44 si bakulumba ye bana baku mu ngeye; ka bana
sisa tadi va ntandu atadi mu ngeye ko; kadi kuzeyi
ntangu yambumununu aku ko.
45 ¶ Yandi wakota mu kinlongo, wabadika vaikisa
bateka,
46 wavova kwa bau; Diasonama: Nzo ami si yakala
nzo alusambulu; kansi beno luavengi yo nluk'ami-
ntani.
47 ¶ Yandi walonga mu kinlongo lumbu ka lumbu.
Kansi bangudi zanganga ye minsoniki ye bantete mu
bantu batomba mu kumbunga;
48 kansi ka bamona dibafwiti vanga ko, kadi bantu
babonsono bannama mu wa mambu mandi.

20 Bwakala lumbu kimosi kikalonga bantu mu ki-
nlongo ye wasamuna nsamu wambote, banganga
ye minsoniki ye bangudi zabantu batelama va lueka,
2 bavova kwa yandi, bata: Utukamba lulendo
luuvangilanga bobo ye nani ndieu wakuveni lulendo lolo.
3 Wavutula, wavova kwa bau: Mono mpe si yaku-
luyuvula diambu, lunkamba:
4 Mbotokolo a Yoane mu zulu yatuk'e vo mu bantu e?
5 Bayuvasàna, bavova: Vo tuvova: Mu zulu, si
kavutula: Mu nkiama ka luanlekele minu ko?
6 Vo tuvova: Mu bantu, buna bantu babonsono si
bakutuvonda mu matadi: kadi batoma leka minu, vo
Yoane i mbikudi.
7 Bavutula, vo ka bazeyi muyatuka ko.
8 Yesu wavova kwa bau: Mono mpe kilukambi
lulendo luivangilanga bobo ko.
9 ¶ Yandi wabadika ta ngana yayi kwa bantu:
Muntu wakuna via diavinia, watuidisa dio kwa mimvati,
wayenda ku nsi yankaka ntangu yayingi.
10 Mu nsungi yafwana, wafidisa nanga kwa mimvati,
mpasi bamvana mbutu miavia diavinia; kansi mvati
miambufa nate ye nkanda wabunuka, bansindika moko
ye moko.
11 Yandi wavutuka fidisa nanga wankaka, kansi
babufa ndiena mpe, nate ye nkanda wabunuka, ba-
mvweza, bansindika moko ye moko.
12 Yandi wavutuka fidisa wantatu, balueka ndiena
mpe, bamvaikisa.
13 Kansi mfumu avia diavinia wavova: Nki si yava-
nga? Mono si yafidisa mwan'ami wabakala wazolwa,
nanga si bakumvumina.
14 Mimvati bu bammona, bayuvasana, bavova:
Ndiena i mvingidi adifwa; bika tuamvonda, mpasi difwa.
diakala dieto.
15 Bamvaikisa ku mbazi avia diavinia, bamvonda. I
kuma Mfumu avia diavinia, nki si kakubavangila?
16 Yandi si kiza bunga mvati miomio ye vana via

diavinia kwa bankaka. Bu bawa momo, bayova: Ka
bwa ko.
17 Wabatala, wavova: Buna diadi diasonama i nki?
Tadi dianiafuna mintungi diayikidi tadi diantu afuma?
18 Wonso bwidi va tadi diodio, kosakene; kansi
wonso sotokono dio, diau dikummwangisa nakoso-
koso.
19 ¶ Minsoniki ye bangudi zanganga batomba mu
kunsa moko mu kina lokula, kansi batina bantu, kadi
bazaya, vo wata ngana yoyo mu bau.
20 ¶ Bankonda, bafidisa mineki bavuna kala balunu-
ngu, mpasi bambaka mu diambu dibana kunyekudila
kwa nkuluntu ye lulendo luanyadi.
21 Banyuvula, vavova: Nlongi, tuzeyi, vo ukambanga
ye longanga bwasungama ye kuswasisanga bantu ko,
kansi ulonganga nzil'a Nzambi mu kedika.
22 Bwena luve mu vana mpaku kwa Kaisali vo ka
bwa ko e?
23 Wavisa bungubi bwau, wavova kwa bau:
24 Lunsonga denali. Fwani kianani ye bisono
bianani kien'e? Bavova: Bia Kaisali.
25 Wavova kwa bau: Buna lufuta kwa Kaisali bia
Kaisali ye kwa Nzambi bia Nzambi.
26 Balembana kumbaka mu diambu va luse luabantu;
bayitukwa mu mvutudulu andi, badingama.
27 ¶ Basaduki bankaka bavovanga, vo ka mwenani
mfulukulu ko, bayiza kwa yandi, banyuvula,
28 bavova: Nlongi, Mose watusonikina: Vo muntu
wena mpangi yifwidi ye sisidi nkazi, kansi kondolo
mwana, buna si kavingila nkazi ye tonginikina widi
mpangi andi nkuna.
29 I kuma bwakala mpangi nsambodia; wantete
wakwela nkento, wafwa ye kondwa kwamwana;
30 wanzole wamvingila
31 ye wantatu; bonso bobo nsambodia yamvimba ka
basisa mwana ko, bafwa kwau.
32 Va zimunina nkento mpe wafwa.

33 I kuma nkento wowo nkazi anani si kakala mu
mfulukulu? Kadi nsambodia yamvimba bankwela.
34 Yesu wavova kwa bau: Bana bantangu yayi ba-
kwelanga ye kweduswanga,
35 kansi bau babanzulwanga bafwanane mu luakila
ntangu yayina ye mfulukulu abafwa, ka bakwelanga ko ye
ka bakweduswanga ko;
36 kadi ka balendi vutuka fwa ko; kadi bafwanane ye
zimbasi; bau i bana ba Nzambi, i bana bamfulukulu.
37 Mose wazaikisa vana finti-nti fiampanga, vo bafwa
bafulukanga, bu kabika Mfumu Nzambi a Abalahami ye
Nzambi a Isaki ye Nzambi a Yakobi.
38 Nzambi ka i Nzambi abafwa ko, kansi yabena
moyo; kadi babonsono bakalanga moyo mu yandi.
39 Nsoniki miankaka miavutula, miavova: Nlongi,
ngeye tomene vova.
40 Ka bavutuka kabuka ntima mu kunyuvula diambu
ko.
41 ¶ Yandi wavova kwa bau: Bwe bavovilanga, vo
Klisto i Mwan'a Davidi?
42 Kadi yandi kibeni Davidi vovele mu nkand'a
Minkunga: Mfumu wavova kwa Mfumu ami: Vwanda
va lubakala luami.
43 nate ye mbeni tula ntantu miaku mfiduku amalu
maku.
44 I diau Davidi wambika Mfumu; buna bwe kalenda
kadila mwan'andi?
45 ¶ Kadi bantu babonsono bu beti wa, yandi wavova
kwa nlonguki miandi:
46 Lukikenga mu minsoniki mizolele zieta mu ma-
zwele, mizolanga kambwa mbote mu mazandu ye sola
biandu biantete mu nzo zatukutukunu ye fulu biantete
mu malambu;
47 i bau badianga nzo zamafwola, mu kukisonga
basambilanga tusambulu tuatula beni. Mu mfundusu
baba si batambula nzengolo yangolo.

21 Bu kavumbula meso, wamona bamvwama, bonso
bu batula nkailu miau mu lundulu.
2 Kansi yandi wamona fwola diamputu diatula bi-
mpanza-mpanza biole muna,
3 wavova: Mu kedika mono iluvovele: Fwola diadi
diamputu dilutidi babonsono mu tula;
4 kadi baba babonsono batudidi mu nkailu mia
Nzambi mu kimvwama kiau, kansi ndieu mu bumputu
bwandi tudidi biabionsono bikedi yandi.
5 ¶ Bankaka bavova bonso bwaketulwa kinlongo, mu
matadi mabiza ye minkailu, buna wavova:
6 Mu biobio bilumweni mu lumbu bina kiwza ka
muna siswa tadi va ntandu atadi ko dina lembwa tululwa.
7 Banyuvula, bavova: Nlongi, buna nki antangu
momo si makala ye nki adimbu kina tekila, momo bu
mana kala?
8 Wavova: Lutala, ka luidi zimbukuswa, kadi babingi
bana kwiza mu nkumbu ami ye vova: I mono kwami;
ntangu yifinangene; ka lulandani ku nim'au ko.
9 Bu luwilu mu mvita ye nkindu, ka lukalani bunkuta
ko, kadi momo si mateka kala kaka, kansi nsukulu ka
yilueki nadede ko.
10 ¶ Buna wavova kwa bau: Kanda si dianangumukina
kanda ye kimfumu mu kimfumu:
11 si mwakala ndikunu zantoto zazinene, ye muma ka
muma malema ye bivunga, ye si mwakala mangu biansisi
ye dimbu biabinene bitukidi ku zulu.
12 Kansi tekila biobio biabionsono si bakulusa moko
ye kuluzoma, bu bana kuluyekula ku nzo zatukutukunu
ye boloko ye kulutuala va luse luamintinu ye minyadi
mu diambu diankumbu ami.
13 Diodio si diasukila kwa beno bonso kimbangi.
14 I kuma luzaya mu ntima mieno, vo ka lufwiti teka
yindula maluna vutula ko;
15 kadi mono si yakuluvana nwa ye nduenga zile-
mbane ntantu mieno miamionsono kakila ye bangisa.
16 Beno si luayekulwa mpe kwa mase ye zingudi ye

zimpangi ye bibutu ye bakundi; si bavonda bankaka mu
beno.
17 Beno si luabelwa kwa babonsono mu diambu
diankumbu ami.
18 Kansi lusuki nkutu luantu mieno ka luna fuka ko.
19 Lubakila miela mieno ndandu mu ntatumunu eno.
20 ¶ Bu lumweni Yelusalemi dizungulu kwa makabu
mabinwani, luzaya, vo mbungulu adiau yeka lukufi.
21 Buna bena mu Yuda bika batinina ku miongo,
bena mu ngudi ambanza bika bavaika, bena mu mayinza
ka bakotani muna ko,
22 Kadi bina lumbu i biamvutudulu anlandu, mpasi
mamonsono masonama menda detila.
23 Engwa bena vumu ye bayemikanga mu bina lumbu!
Kadi si mwakala nzungu zazingi mu ntoto ye nganzi kwa
bantu baba:
24 si babwa mu meno masabala ye natwa kinkole kwa
bapaïen babonsono; Yelusalemi si diadiatwa ku nsi
amalu mabapaïen nate ye ntangu zabapaïen zina lunga.
25 ¶ Si mwakala dimbu mu ntangu ye ngonda ye
zimbwetete, va ntoto kingongo mu makanda mabantu, si
badungama mu nkumbulu zambu ye zamayo;
26 bantu bu batabukanga vumunu mu wonga ye
mpingulu amambu mana kwiza va ntoto wena bantu,
kadi tulendo tuazulu si tuanikuka.
27 Buna si bamona Mwan'amuntu wizidi mu tuti ye
tulendo tuatuingi ye nkembo wawingi.
28 Momo bu mabadikidi kala, ludongama, luvumbula
ntu mieno, kadi nkudulu eno yeka lukufi.
29 ¶ Yandi wata ngana kwa bau: Lutala nti wakuyu ye
nti miamionsono.
30 Bu miakisasila ye lumweni bo, buna beno kibeni
luzeyi, vo nsungi amvula yeka lukufi,
31 I bobo beno mpe, bu lumweni momo meti kwiza
kadi, luzaya kweno, vo kimfumu kia Nzambi bieka lukufi.
32 Kedika mono iluvovele: Mbandu yayi ka yivioki
ko, nate ye momo mamonsono mameni kala.

33 Zulu ye ntoto si biavioka, kansi mambu mami ka
mana vioka nkutu ko.
34 ¶ Likikenga, ntima mieno ka midi kala zitu mu
kolwa ye kinduvu ye mayindu mazingu kiaki, lumbu kina
ka kidi kulubwila nabiu bonso siongi.
35 Kadi kiau si kiabwila babonsono bavwandanga va
luse luantoto wawonsono.
36 Lukaya meso, ntangu zazonsono lusambila, mpasi
luabaka ngolo mu tina mu momo mamonsono mana
kwiza kadi ye telama va luse lua Mwan'amuntu.
37 ¶ Lumbu ka lumbu walonga mu kinlongo, kansi
fuku ka fuku wavaika, wakala va mongo ubikwanga
mongo a Olive.
38 Nsuka nabu bantu babonsono bayiza kwa yandi
mu kinlongo mu kunwa.

22 Nkembo wamampa malembwa funuswa ubikwa-
nga pasa wakala lukufi.
2 Bangudi zanganga ye minsoniki batomba, bonso
bubalenda kumbunga; kadi batina bantu.
3 ¶ Kansi Satana wakota mu Yuda, ubikwanga
Iskalioti, umosi mu kumi ye zole.
4 Yandi wayenda moka ye bangudi zanganga ye
bakuluntu baminkengi, bonso bukafwiti kunyekula kwa
bau.
5 Bayangalala, bawawasana mu kumvana palata.
6 Yandi wabasila bo, watomba ntangu yafwanana mu
kunyekula kwa bau, ndonga bu yikondolo.
7 ¶ Lumbu kiankembo wamampa malembwa funu-
swa kiayiza, i kina kaka kivondwanga meme diapasa.
8 Yesu wafidisa Petelo ye Yoane, wavova: Luenda
luatukubikila pasa, mpasi tuadia kio.
9 Bavova kwa yandi: Kwe zolele, vo tuna kio kubika?
10 Wavova kwa bau: Tala, bu lukotele mu mbanza,
muntu neti mvungu anlangu si kabwabana ye beno;
lunnama ye kota mu nzo yikakotele.
11 Luvova kwa mfumu anzo: Nlongi vovele kwa ngeye:

Nzo abanzenza kwe yena yimfwiti dila pasa ye nlonguki
miami?
12 Si kakulusonga seka diadinene mu mbandu
yantandu diakubama; lukubika momo.
13 Bayenda bwana, bonso bukabakamba, bakubika
pasa.
14 ¶ Lokula bu kiayiza, yandi ntumbu vwanda va
meza ye zintumwa zandi.
15 Wavova kwa bau: Mu ngunda zazingi yakedi
ngunda mu teka dia pasa kiaki ye beno, bu kialungulu
kwama ko;
16 kadi mono iluvovele, vo kina vutuka kio dia ko,
nate ye kiamana lunga mu kimfumu kia Nzambi.
17 Yandi watambula mbungu. Bu kamana tonda,
wavova: Lubonga yayi, lukabasana yo;
18 kadi mono iluvovele: Tuka bwabu kina vutuka nwa
mu mbutu mianti avinia ko, nate ye kimfumu kia Nzambi
kizidi.
19 ¶ Yandi wabonga dimpa. Bu kamana tonda,
wabukuna dio, wavana kwa bau, wavova: Diadi i nitu
ami yaveno mu beno. Luvanga diadi mu kumbambukila
moyo.
20 I bobo mbungu mpe, bu bamana dia, wavova:
Mbungu yayi i Luwawanu luamona mu menga mami
matengolo mu beno.
21 Kansi tala, koko kwandiena una kungiekula
kwena yami vava meza.
22 Kadi Mwan'amuntu wele bonso bwakitezulwa,
kansi engwa muntu wowo ukunyekula!
23 Babadika yuvasana: Buna tuena, kani nani una
bo vanga?
24 ¶ Bakala mpaka mpe, kani nani mu bau wabanzulwa
vo lutidi mu nene.
25 Kansi yandi wavova kwa bau: Ntinu miabapaïen
mikubayalanga, bena lulendo mu bau babikwanga
mvangi miabunkete.
26 Beno ka bwa ko; kansi buna luena wonso wena

waunene, kakala bonso nleke, ye ntuadisi bonso yandi
usadilanga.
27 Kadi nani lutidi mu nene, vwendi va meza, vo
ndieu usadilanga? Kadi ka ndiena vwendi va meza ko e?
Kansi mono ngiena mu kati ye beno bonso ndieu
usadilanga.
28 Kansi i beno luakedi sikilanga yami mu mpuku-
munu zami.
29 Mono ikuluvana kimfumu, bonso se diampana
kio,
30 mpasi luadia ye nwa va meza mami mu kimfumu
kiami; si luavwanda va biandu ye fundisa kumi ye
makanda mole ma Isaeli.
31 ¶ Simoni, Simoni, tala, Satana walulombele
kaluveva bonso buvevulwanga froment;
32 kansi mono ikudididi mvutu, minu kiaku ka kidi
suka. Bu uvilukidi, siamisa mpangi zaku.
33 Wavova kwa yandi: Mfumu, nkubamene kwami mu
kwenda yaku mu boloko ye mu lufwa.
34 Wavova: Petelo, mono ikuvovele: Lumbu kiaki
koko ka dikikubila nkutu ko, nate ye umeni kala nkalu
nkala tatu, vo kunzeyi ko.
35 ¶ Yandi wavova kwa bau: Bu yalufidisa ye kondwa
kwalukobe luabivanza ye nkutu ye nsampatu, kadi
luakondwa lekw'e? Bavova: Ka lekwa ko.
36 Wavova kwa bau: Kansi bwabu wonso wena
lukobe luabivanza, bika kabonga lo, i bobo nkutu mpe:
kansi kondolo bio, bika kateka yunga kiandi, kasumba
sabala.
37 Kadi mono iluvovele, vo masonukwa mafwiti
kwenda detila mu mono, vo: Mu bankwa kimpumbulu
katangwa. Kadi masonama mu mono meti vangwa.
38 Bavova: Mfumu, tala, vava vena sabala biole.
Wavova kwa bau: Bufweni kwandi.
39 ¶ Yandi wavaika, wayenda, bonso bwakala fu
kiandi, ku mongo a Olive; nlonguki miandi miannama
mpe.

40 Bu kaluaka va vuma, wavova kwa bau: Lusambila
ka luidi kota mu mpukumunu.
41 Yandi kibeni wabatatukila fintama filenda luakila
tadi ditubulu, wafukama va makungunu, wasambila,
42 wavova: Tata, vo zolele, unkatudila mbungu yayi,
kansi ka luami luzolo ko, bika luaku luavangama.
43 Mbasi yatuka mu zulu yamonika kwa yandi,
yankindisa.
44 Yandi wakala nzungu zantima beni, waluta sambila,
kiufuta kiandi kiakala bonso matela mamenga madada
va ntoto.
45 Bu katelama mu sambila ye wayiza kwa minlonguki,
wababwana ku nsi atulu mu diambu diakiadi,
46 wavova kwa bau: Mu nkiama lulele? Lutelama
luasambila, ka luidi kota mu mpukumunu.
47 ¶ Bu kakidi vova, tala, ndonga yayiza ye yandi
ubikwanga Yuda, i umosi mu kumi ye zole, wabatekila,
wafinama kwa Yesu mu kumfiba.
48 Yesu wavova kwa yandi: Yuda, yekole Mwan'a-
muntu mu fib'e?
49 Banzungidila, bu bamona meka mu bwa, bavova:
Mfumu, tuabanda sabal'e?
50 Mosi mu bau wabanda sielo kiangudi anganga,
wazaka kutu kwandi kwalubakala.
51 Yesu wavutula, wavova: Lusila bobo. Yandi
wavalakana kutu, wanniakisa.
52 ¶ Yesu wavova kwa bangudi zanganga ye bakulu-
ntu baminkengi miakinlongo ye bangudi zabantu bayiza
kwa yandi: Beno luvaikidi ye bisabala ye minkawa
bonso kwa ntani.
53 Lumbu ka lumbu bu yakedi yeno mu kinlongo, ka
luandambudidi moko ko; kansi kiaki i kieno lokula ye
lulendo luatombe.
54 ¶ Bambaka, bannata, bankotisa mu nzo angudi
anganga. Petelo walanda ntama ku manima.
55 Bu bakwika tia va kati diakianzala ye bavwanda
va kimosi, buna Petelo wavwanda va kati ye bau.

56 Sielo kiankento kiammona, vo vwendi ya kia
kwatia, kiantala siusiu, kiavova: Ndieu mpe kedingi yandi.
57 Yandi wankadila nkalu, wavova: Nkento, kinzeyi
ko.
58 Fintama-ntama wankaka wammona, wavova:
Ngeye mpe wena yau. Kansi Petelo wavova: Muntu,
kiena yau ko.
59 Kani vo lokula kimosi diaka, wankaka watata-
mana vova mambu mamosi: Kedika, ndieu kedingi
yandi mpe, kadi i mwisi Ngalili kwandi.
60 Petelo wavova: Muntu, kizeyi mauvovele ko. Bu
kavova, koko ntumbu kuba.
61 Mfumu wabangumuka, watala Petelo. Petelo
wabambuka moyo mu mambu ma Mfumu, bonso
bukavova kwa yandi: Lumbu kiaki koko bu ka diki-
kubidi nkutu ko, ngeye una kunkadila nkadila tatu.
62 Yandi wavaika ku mbazi, wabwa mu dila.
63 ¶ Babakala basimba Yesu bansakanana, bambanda
nate ye nkanda wabunuka;
64 bamfukidila nlele, banyuvula, bavova: Bikula: Nani
ndieu ukubendi?
65 Bavova mambu mamingi mankaka kwa yandi, bu
bantiaka.
66 ¶ Bu kwakia, bangudi zabantu ye bangudi zanga-
nga ye minsoniki ntumbu kutakana, bannata kwa ba-
mayala bau, bavova: Vo ngeye i Klisto, utukamba.
67 Wavova kwa bau: Vo ikulukamba, ka luna leka
minu ko;
68 kansi vo ikuluyuvula biuvu, ka luna vutula diambu
nkutu ko.
69 Tuka bwabu Mwan'amuntu uvwandanga va
lubakala lualulendo lua Nzambi.
70 Buna babonsono bavova: Buna ngeye i Mwan'a
Nzambi e? Wavova kwa bau: Beno luvovele, vo mono
ngiena bo.
71 Bavova: Nki akimbangi kiankaka tuena nsatu?
Kadi beto kibeni tuwilu bo mu nw'andi.

23 Buna kabu diamvimba diatelama, diannata kwa
Pilatu.
2 Babadika kumfunda, bavova: Beto tuamweni, vo
ndieu uvengumunanga kanda dieto ye kakidilanga mu
vana mpaku kwa Kaisali ye uvovanga, vo yandi kibeni i
Klisto, i ntinu.
3 Pilatu wanyuvula, wavova: Ngeye i ntinu aba
Yudayo e? Wavutula kwa yandi, wavova: Ngeye
vovele bo.
4 Pilatu wavova kwa bangudi zanganga ye kwa
makabu: Kimweni nkanu mu muntu wau ko.
5 Kansi bau baluta vova mu ngolo: Yandi ukitumuna-
nga bantu ye longanga mu Yuda diadionsono, tuka mu
Ngalili mukabadika nate ye mwamu.
6 ¶ Pilatu bu kawa mo, wayuvula, vo muntu wowo i
mwisi Ngalili.
7 Bu kazaya, vo watuka mu nsi yalulendo lua Elode,
buna wamfidisa kwa Elode wakala yandi kibeni mu
Yelusalemi mu bina lumbu.
8 Elode bu kamona Yesu, wakala mbidi akiese, kadi
wakedi zolanga ntangu zazingi mu kummona, kadi
wawa mamingi mu yandi: wasa vuvu mu mona dimbu
kivengo kwa yandi.
9 Wanyuvula mu mambu mamingi, kansi kavutula
diambu kwa yandi ko.
10 Bangudi zanganga ye minsoniki batelama, ba-
mfunda mu ngolo.
11 Elode ye binwani biandi bianyina, biansakanana;
bu bamvwika mvwatu wacema, bamvutula kwa Pilatu.
12 Elode ye Pilatu bavutuka kala kikundi kina lumbu,
kadi bateka kalasana kitantu.
13 ¶ Pilatu watela bangudi zanganga ye bakuluntu ye
bantu mbila,
14 wavova kwa bau: Beno luatuedi muntu wau kwa
mono, keti i muntu uvengumunanga bantu. Tala, va
luse lueno imfiongonene, kimweni muntu wowo nkanu
nkutu ko mu momo malumfundidi.

15 Ka Elode mpe ko, kadi wamvutudi kwa beto,
kansi tala kavolele nkanu nkutu ukafweni mu vondulwa ko.
16 I kuma si yakunlonga ndongi ye kunkutula.
18 Baboka kabu diamvimba va kimosi, bavova:
Katula ndiona, utukutudila Balaba.
19 Yandi watubwa mu boloko mu diambu diankindu
yabwa mu mbanza ye mu diambu diavonda.
20 Pilatu wavutuka vova kwa bau, bu kazola kutula
Yesu.
21 Kansi baboka, bavova: Koma va kulunsi, koma
yandi va kulunsi.
22 Wavova mpova yantatu kwa bau: Kadi nki ama-
mbu mambi kavengi? Kimweni nkanu walufwa mu
yandi ko, i kuma si yakunlonga ndongi ye kunkutula.
23 Kansi batatamana mu ndinga zangolo, balomba
kakomwa va kulunsi, ndinga zau zaluta mu ngolo.
24 Pilatu wazenga, vo bwakadi bonso bubalombele;
25 kansi wakutula ndiena watubwa mu boloko mu
diambu diankindu ye vonda, i una ubalomba, kansi
wayekula Yesu kwa luzolo luau.
26 ¶ Bu bannata, basimba Simoni, i mwisi Kilene, wa-
tuka ku yinza, bantuika kulunsi kanata dio ku nim'a Yesu.
27 ¶ Kabu diadinene diabantu dianama yandi, bakento
babanda zintulu, bandila.
28 Yesu wabangumuka kwa bau, wavova: Lu bana
babakento ba Yelusalemi, ka lundilani ko, kansi luki-
dila ye bana beno;
29 Kadi tala, lumbu bina kwiza bibana vova: Maya-
ngi mena ye bena sita ye vumu bilembolo buta ye ntulu
zilembolo yemika.
30 Buna si babadika vova kwa miongo: Lutubwila, ye
kwa bintuntubulu: Lutufuka.
31 Vo bavanga momo mu nti wankunzu, buna bwe si
bwakala mu wayuma?
32 ¶ Bole bankaka, i bankwa nkanu, banatwa yandi
mu vondwa.
33 ¶ Bu baluaka va vuma kibikwanga Konzongolo

kiantu, bankoma vana va kulunsi ye bankwa nkanu,
umosi va lubakala, umosi va lumoso.
34 Yesu wavova: Tata, ubayambudila; kadi ka bazeyi
mabavengi ko. Bakabana mvwatu miandi, bata mio
wadi.
35 ¶ Bantu batelama, batala, kansi bakuluntu banna-
nina mbombo, bavova: Yandi wavulusi bankaka; bika
kakivulusa, vo ndieu i Klisto, solwa kia Nzambi.
36 Binwani mpe biansakanana, biayiza kwa yandi,
bantambika vinia kiandeki,
37 bavova: Vo ngeye i ntinu aba Yudayo, ukivulusa.
38 Nsonokono yakala va ntandu andi: Ndieu i ntinu
aba Yudayo.
39 ¶ Mvangi mosi ankanu wamanukwa yandi wantiaka
mpe: Kadi ngeye ka i Klisto ko e? Ukivulusa ye beto!
40 Kansi wankaka wavutula, wansemba, wavova:
Kadi kuvumina Nzambi nkutu ko e, bu wena mu
nzengolo yimosi?
41 Beto bonso busongele, kadi tutambulanga nsendo
ufweni mu matuavengi, kansi ndieu kavengi dilembolo
fwanana ko.
42 Yandi wavova: Yesu, umbambukila moyo, bu
ulueki mu kimfumu kiaku.
43 Yandi wavova kwa yandi: Kedika mono ivovele:
Kiaki lumbu ngeye si ukala yami mu paladiso.
44 ¶ Bwakala kani mu lokula kiansambanu tombe
kiakala mu ntoto wawonsono nate ye lokula kiavwa,
45 ntangu bu yalembwa tentina; ngumbu mu ki-
nlongo yatiasuka mu kati.
46 Yesu waboka mu ndinga yayinene, wavova: Tata,
mu moko maku ntambikidi mpeve ami. Bu kavova mo,
watabuka vumunu.
47 Nkuluntu ankam'abinwani bu kamona mavengo,
wakembila Nzambi, wavova: Kedika, ndieu i muntu
walunungu.
48 Makabu mamonsono makutakana mu mona mambu
momo, bu bamona mavengo, babanda ntulu, bavutuka.

49 Babonsono bazayana yandi ye bakento bannemi-
ngi tuka mu Ngalili, batelama ntama, batala momo.
50 ¶ Tala, kwakala bakala, nkumbu andi Yosefi, i
mayala, i muntu wambote ye walunungu—
51 katambudila mu lukanu luau ye mavanga mau
ko—i mwisi Alimataya, mbanz'aba Yudayo, wavingila
kimfumu kia Nzambi.
52 Ndiena wayenda kwa Pilatu, walomba nitu a Yesu.
53 Wakulumuna yo, wazinga yo nlele walino, wantula
mu ndiamu yazokulwa mu tadi yi ka yateka tulwa
muntu ko.
54 I lumbu kiankubukulu kwandi, lumingu lueka
lukufi.
55 ¶ Bakento bayiza yandi batuka mu Ngalili balanda,
batala ndiamu ye bonso bwatudulwa nitu andi;
56 bavutuka, bakubika nzenzo miansunga ye mazi.
Mu lumingu bavunda bonso bwenina nsikudukusu.

24 Lumbu kiantete mu lumingu nsuka nabu bayiza
ku ndiamu, banata nzenzo miansunga mibaku-
bika.
2 Babwana tadi dinengomono mu ndiamu;
3 bakota, kansi ka babwana nitu a Mfumu Yesu ko.
4 Bwakala bu bakadila bo kidunga, tala, babakala
bole batelama yau va lueka bavwata nlele miacema.
5 Bu bakala wonga ye bayinika zizi biau va ntoto,
bavova kwa bau: Mu nkiama lutombele wena moyo mu
bafwa?
6 Kena vo ko, kansi fulukidingi. Lubambuka moyo,
bonso bukavova kwa beno, bu kakedi yeno mu Ngalili,
7 wavova, vo Mwan'amuntu si kayekulwa kaka mu
moko mabankwa miamasumu ye komwa va kulunsi ye
fuluka mu lumbu kiantatu.
8 Babambuka moyo mu mambu mandi,
9 bavutuka kwau tuka ku ndiamu, bakamba momo
mamonsono kwa kumi ye mosi ye kwa babonsono
bankaka.

10 i Malia, mwisi Mangadala, ye Yoana ye Malia,
i ngudi a Yakobi; ye bakento bankaka bakala yau ba-
kamba mambu momo kwa zintumwa.
11 Mambu momo mamonika va luse luau bonso
mpova yankatu, ka babalekila minu ko.
13 ¶ Tala, kina lumbu bole mu bau bayenda yendingi
ku vata, nkumbu avata Emausi, diatatuka ye Yelusalemi
makumasambanu mastadia.
14 Bamokasana mu momo mamonsono mabwa.
15 Bwakala bu bamokasana ye yuvasana, yandi
kibeni Yesu wafinama, wayenda yau.
16 Kansi meso mau makakwa, ka bidi kunzaya.
17 Wavova kwa bau: Nki amambu momo malueti
mokina, bu lueti diata? Basimpama ye zizi bianaye-
mbele.
18 Mosi, nkumbu andi Kleopa, wavutula, wavova kwa
yandi: Kadi ngeye kaka wena nzenza mu Yelusalemi,
kuzeyi momo mabwidi mu biabi lumbu ko e?
19 Wavova kwa bau: Nki alekwa? Bavova kwa
yandi: Momo mu Yesu, i mwisi Nazaleti, wakedi mbikudi
walulendo mu mavanga ye mu mambu va luse lua
Nzambi ye bantu babonsono.
20 bonso bwanyekole bangudi zanganga ye bakuluntu
beto mu nzengolo alufwa, bankomisa va kulunsi.
21 Kansi beto tuasidi vuvu, vo yandi i ndiena wakana
kula Isaeli; kansi tuka ntangu yavangwa momo mamo-
nsono kiaki i lumbu kiantatu.
22 Bakento bankaka mu beto batubwisisi zengele-
zengele, baluekingi nsuka nabu ku ndiamu;
23 bu balembolo bwana nitu andi, bizi vovi, vo ba-
mweni mona-meso mazimbasi zavova, vo wena moyo.
24 Bankaka mu bau bakedi yeto belenge ki ndiamu,
babweningi nadede, bonso butelenge bakento, kansi
yandi ka bammweningi ko.
25 Wavova kwa bau: Engwa beno, lu bankwa buzengi
ye fuki mu ntima mu leka minu mu mambu mamonsono
mavova bambikudi.

26 Kadi Klisto kafwiti lungwa momo ko e ye kota
mu nkembo andi?
27 Wabadika mu Mose ye mbikudi miamionsono,
wababangudila mu masonukwa mamonsono momo mena
mu yandi.
28 ¶ Bafinangana ye vata dibayenda; yandi wasa
bonso vo keni vioka.
29 Bau banleba, bavova: Sikila yeto; kadi nkokila yi-
bwidi, lumbu kieka mu suka. Yandi wakota mu sikila
yau.
30 Bwakala bu kavwanda yau va meza, wabonga
dimpa, wasakumuna, wabukuna, wabavana.
31 Meso mau mazibuka, banzaya; yandi walala mu
meso mau.
32 Bavovasana: Kadi ntima mieto ka mikedi mialema
mu beto ko e, bu kavovele kwa beto mu nzila, bu katu-
zibudidi masonukwa?
33 ¶ Kina lokula batelama, bavutuka ku Yelusalemi,
babwana kumi ye mosi bakutakene ye bayau,
34 bavova: Mu kedika Mfumu fulukidingi ye mone-
kenenge kwa Simoni.
35 Buna bazingula momo manzila ye bonso bukazaya-
kana kwa bau, bu kabukuna dimpa.
36 ¶ Bu bavova momo, yandi kibeni watelama va
kati ye bau.
37 Bazakama, wonga wababwila, babanza, vo ba-
mweni mpeve.
38 Wavova kwa bau: Mu nkiama luvizukidi ntima,
mu nkiama mabanza matelamene mu ntima mieno?
39 Lutala moko mami ye malu mami, vo i mono
kwami. Lunsimba, lutala; kadi mpeve ka yena nsuni
ye visi ko, bonso bulumweni vo ngiena.
41 Kansi bu balembwa leka minu mu diambu diakiese
ye yitukwa, wavova kwa bau: Luena ye lekwa kiandia
vav'e?
42 Bamvana buku kiambizi yanlangu kiayangwa.
43 Watambula kio, wadia va luse luau.

44 ¶ Yandi wavova kwa bau: Mama i mambu maya-
lukembi, bu yakedi yeno, vo mamonsono masonukwa
mu nsiku mia Mose ye bambikudi ye Minkunga mu
mono si makwenda detila kaka.
45 Buna wazibula madiela mau, mpasi bazaya
masonukwa.
46 Wavova kwa bau: Ebu bwasonama, vo Klisto
fwiti lungwa ye fuluka mu bafwa mu lumbu kiantatu,
47 mpilulu amadiela ye ngiambudulu amasumu bina
samunwa mu nkumbu andi kwa makanda mamonsono,
badika mu Yelusalemi.
48 Beno i mbangi zamambu momo.
49 Tala, mono ifidisa nsilulu a S'ami va ntandu eno.
Kansi beno luvwanda mu mbanza, nate ye lumeni
vwikwa lulendo lutukidi mu kayengele.
50 ¶ Yandi wabatuadisa nate ye ku ndambu a Betania,
wazangula moko mandi, wabasakumuna.
51 Bwakala bu kabasakumuna, wabakatukila, wana-
twa ku zulu.
52 Bau bavutuka ku Yelusalemi mu kiese kiakingi;
53 bakala mu kinlongo ntangu zazonsono, bazitisa Nza-
mbi.

NSAMU WAMBOTE WASONIKA
YOANE

1 Muna mbadukulu mwakikadilanga Diambu, Diambu
diakikadilanga ye Nzambi, Diambu i Nzambi.
2 Muna mbadukulu diau diakikadilanga ye Nzambi.
3 Lekwa biabionsono biavangwa kwa diau. Widi
lekwa kimosi nkutu ka kiavangama ko kialembwa vangwa
kwa diau.
4 Mu diau mwena moyo, moyo i kia kwabantu.
5 Kia kukienzulanga mu tombe, kansi tombe ka
kiabakula ko ko.
6 ¶ Kwakala muntu wafiduswa kwa Nzambi, nkumbu
andi Yoane.

7 Ndiena wayiza mu diambu diakimbangi, mu ta
kimbangi mu kia, mpasi babonsono baleka minu mu
yandi.
8 Yandi ka i kia ko, kansi wayiza, mpasi kata ki-
mbangi mu kia.
9 ¶ Kia kwakedika kukienzulanga bantu babonsono
kwayiza yizingi mu nza.
10 Yandi wakala mu nza, nza yavangwa kwa yandi,
nza ka yanzaya ko.
11 Yandi wayiza kwa babandi, kansi babandi bobo
ka bantambula ko.
12 Kansi buna bena bantambula, yandi wabavana
lulendo mu kala bana ba Nzambi, i bau balekanga
minu mu nkumbu andi;
13 i bau babutuka, ka mu menga ko ye ka mu luzolo
luansuni ko ye ka mu luzolo luamuntu ko, kansi mu
Nzambi.
14 ¶ Diambu diayika nsuni, diasikila mu beto,
tuamona nkembo andi mpila mosi ye nkembo amwana
mosi kaka kwa Se, wazala kwa nlemvo ye kedika.
15 Yoane wata kimbangi mu yandi, waboka, wavova:
Ndieu i yandi uyabikidi: Ukwiza ku nim'ami, wena ku
ntual'ami, kadi wantekidila.
16 Kadi beto babonsono tuatambula mu nzadulu
andi ye nlemvo mu nlemvo.
17 Kadi nsiku miavewa kwa Mose; nlemvo ye kedika
biayiza mu Yesu Klisto.
18 Muntu kamweni Nzambi nkutu ko, Mwana una
umosi kaka wena mu nkat'a Se, ndieu wameni kunzaikisa.
19 ¶ Kimbangi kia Yoane i kiaki, ba Yudayo bu
bafidisa banganga ye ba Levi batuka mu Yelusalemi,
mpasi banyuvula: Ngeye u nani kwaku?
20 Buna yandi watambudila, kakadila ko; wata-
mbudila: Mono ka i Klisto ko.
21 Banyuvula: Buna nki? Ngeye Elia kwaku e?
Yandi wavova: Kiena kwami ko. Ngeye i mbikudi
wowo e? Yandi wavutula: Ve.

22 Buna bavova kwa yandi: U nani kwaku? mpasi tuavu-
tula mvutu kwa batufidisi. Bwe vovele mu ngeye kibeni?
23 Wavova: Mono i nding'aumosi ubokanga mu nsi
yankatu: Lusungika nzil'a Mfumu, bonso bwavova
Yesaya, mbikudi.
24 ¶ Babana bafiduswa i bafalisi;
25 banyuvula, bavova kwa yandi: Buna mu nkiama
ubotikanga, vo ngeye ka i Klisto ko ye ka Elia ko ye ka
mbikudi wowo ko?
26 Yoane wavutula kwa bau, wavova: Mono ibotikanga
mu nlangu, kansi va kati dieno vatelamene ululembolo zaya,
27 yandi ukwiza ku nim'ami, mono kifweni mu kutula
nsing'ansampatu andi ko.
28 ¶ Momo makala mu Betania kuna simu dia
Yodani, kwabotikilanga Yoane.
29 ¶ Lumbu kialanda wamona Yesu wizidi kwa yandi,
wavova: Tala Mwan'ameme wa Nzambi ukatulanga
masumu manza.
30 I yandi uyabikidi: muntu ukwiza ku nim'ami
wena ku ntual'ami, kadi wantekidila.
31 Mono kianzaya ko, kansi mpasi kazayakana kwa
Isaeli, i kuma yayizidi ye botikanga mu nlangu.
32 ¶ Yoane wata kimbangi, wavova: Mono yamona
Mpeve yakulumuka tuka mu zulu bonso bembe; yau
yasikila va ntandu andi.
33 Kianzaya kwami ko, kansi wamfidisa mu botika
mu nlangu, ndiena wavova kwa mono: Ndiena uumweni,
vo Mpeve yikulumukini ye sikidi va yandi, i yandi
ubotikanga mu Mpeve yanlongo.
34 Mono yamona ye yata kimbangi, vo yandi i
Mwan'a Nzambi.
35 ¶ Lumbu kialanda Yoane watelama diaka ye
nlonguki miandi miole;
36 bu katala Yesu kukayenda, wavova: Tala Mwa-
n'ameme wa Nzambi.
37 Nlonguki mina miamiole miawa, bu kavova;
banama Yesu.

38 Yesu wabangumuka, wabamona, bu bannama,
wavova kwa bau: Nki lutombele? Bavova kwa yandi:
Labi—bu dibangudulu dibikwanga nlongi—kwe ukala-
nga?
39 Wavova kwa bau: Luiza luamona. I diau bayiza,
bamona mukakalanga; bakala yandi kina lumbu.
Bwakala kani lokula kiakumi.
40 Umosi mu babole bawa mavova Yoane ye banama
Yesu i Andele, mpangi a Simoni Petelo.
41 Yandi wateka solula yandi mpangi Simoni,
wavova kwa yandi: Beto tuasolole Mesia, bu dibangudulu
i Klisto.
42 Yandi wantuala kwa Yesu. Yesu wantala,
wavova: Ngeye u Simoni, i mwan'a Yoane. Ngeye si
wabikwa Kefa, mbangudulu i tadi.
43 ¶ Lumbu kialanda Yesu wazola kwenda kuna
Ngalili; yandi wasolula Filipo. Yesu wavova kwa
yandi: Undama.
44 Kansi Filipo watuka mu Betesaida, i mbanz'a
Andele ye Petelo.
45 Filipo wasolula Natanaeli, wavova kwa yandi:
Ndiona wasonukwa kwa Mose mu nsiku ye kwa bambi-
kudi beto tuasolole, i Yesu, i mwisi Nazaleti, i mwan'a
Yosefi.
46 Natanaeli wavova kwa yandi: Kadi diambote
dilenda tuka mu Nazaleti e? Filipo wavova kwa yandi:
Wiza watala.
47 Yesu wamona Natanaeli wizidi kwa yandi, wavo-
va mu yandi: Tala, Isaelita mu kedika ukondolo bu-
ngubi.
48 Natanaeli wavova kwa yandi: Bwe unzeyi?
Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Filipo bu kakutelele
mbila ko, bu ukedi ku nsi anti wakuyu, mono ikimwenini
ngeye.
49 Natanaeli wavutula kwa yandi: Nlongi, Ngeye i
Mwan'a Nzambi, ngeye ntinu a Isaeli.
50 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Ngeye lekele

minu e, bu ikembi, vo ikumweni ku nsi akuyu? Ngeye
si wamona malutidi momo mu nene.
51 Wavova kwa yandi: Kedika, kedika, mono
iluvovele: Beno si luamona zulu diazibuka ye mbasi za
Nzambi zibaluka ye zikulumuka va ntandu a Mwan'a-
muntu.

2 Mu lumbu kiantatu mwakala ndambisa mu Kana
mu Ngalili. Ngudi a Yesu wakala muna.
2 Yesu watumuswa ku ndambisa mpe ye nlonguki
miandi.
3 Ka bakala vinia ko, kadi vinia kiandambisa kiasuka,
i diau ngudi a Yesu wavova kwa yandi: Ka bena vinia ko.
4 Yesu wavova kwa yandi: Nkento, nki adiambu
tuena beto yaku? Lokula kiami ka kiayizidi ko.
5 Ngudi andi wavova kwa bisielo: Dionso dikaluke-
mbi, luvanga dio.
6 Mu diambu diampedoso aba Yudayo mvungu
nsambanu mianlangu miatelama vana, miatezwa mete-
leta biole biole, vo bitatu bitatu.
7 Yesu wavova kwa bau: Lufuluza mimvungu mu
nlangu. Bafuluza mio nate ye nafwasia.
8 Wavova kwa bau: Luvweta bwabu, lunata kwa
ngudi asielo kiandambisa. Banata kwau.
9 Ngudi asielo kiandambisa bu kalevita nlangu
wakituka vinia, kazaya mukiatuka ko—kansi sielo
biavweta nlangu biazaya bo—ngudi asielo watela toko
diandambisa mbila,
10 wavova kwa yandi: Bantu babonsono bateka
tulanga vinia kiabiza, bu bameni kolwa, mboki kina
kiambi. Ngeye kutidi vinia kiabiza nate ye bwabu.
11 Mangu kiokio kiavanga Yesu mu Kana mu Ngalili
i mbadukulu abimangu biandi, wamonikisa nkembo andi;
nlonguki miandi mianlekila minu.
12 ¶ Landila momo yandi wakulumuka ku Kapenaumi,
yandi kibeni ye ngudi andi ye mpangi zandi ye nlonguki
miandi. Ka bakala mo lumbu biabingi ko.

13 ¶ Yesu, wabaluka ku Yelusalemi, pasa kiaba
Yudayo bu kiakala lukufi.
14 Mu kinlongo kamona batekanga zingombe ye
mameme ye mabembe, ye mbudisi miavanza bavwa-
ndanga muna.
15 Yandi bu kavanga nsinga, wakubila wo babonsono
mu kinlongo ye mameme ye zingombe, watengula vanza
biambudisi, wanenguna meza,
16 wavova kwa bateka mabembe: Lukatula biabi
vava. Ka luvangani nzo a S'ami nzo azandu ko.
17 Nlonguki miandi miabambuka moyo, vo diaso-
nama: Vema kwanzo aku si kwakundia.
18 Buna ba Yudayo bavutula, bavova kwa yandi:
Nki amangu una kutusonga, bu uvengi bobo?
19 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Lutulula ki-
nlongo kiaki, mu lumbu tatu si yatedimisa kio.
20 Buna ba Yudayo bavova: Kinlongo kiaki kiatu-
ngwa mu makumaia ye mvu nsambanu, ngeye una kio
tedimisa mu lumbu tatu e?
21 Kansi yandi wabika kinlongo kianitu andi.
22 I diau bu kafuluka mu bafwa, nlonguki miandi
miabambuka moyo, vo wavova momo, baleka minu mu
masonukwa ye mambu mavova Yesu.
23 ¶ Bu kakala mu Yelusalemi mu pasa mu lumbu
biankembo, babingi balekila nkumbu andi minu, bu
bamona mangu biandi bikavanga.
24 Kansi Yesu kabalekila minu ko, kadi wazaya
babonsono,
25 kakala nsatu akimbangi mu muntu ko, kadi yandi
kibeni wazaya monso makala mu muntu.

3 Kwakala muntu mu bafalisi, nkumbu andi Nikodemo,
i nkuluntu aba Yudayo.
2 Ndiena wayiza kwa yandi mu fuku, wavova kwa
yandi: Labi, tuzeyi, vo ngeye tukidi kwa Nzambi bonso
nlongi; kadi muntu kalendi vanga mangu biobio biuva-
nganga ko, vo Nzambi kena yandi ko.

3 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Kedika, kedika,
mono ikuvovele: Vo muntu kabutuka mbutuka yamona
ko, kalendi mona kimfumu kia Nzambi ko.
4 Nikodemo wavova kwa yandi: Muntu bu kena
wanuna, bwe kalenda butuka? Kadi yandi lenda kota
diaka nkota yanzole mu vumu kiangudi andi ye butuk'e?
5 Yesu wavutula: Kedika, kedika, mono ikuvovele;
Vo muntu lembolo butuka mu nlangu ye Mpeve, kalendi
kota mu kimfumu kiamazulu ko.
6 Kiabutuka mu nsuni, i nsuni; kiabutukà mu Mpeve,
i mpeve.
7 Kuyitukwani ko, bu ikembi: Beno lufwiti butuka
mbutuka yamona.
8 Mpeve yivevumukanga kuyizolele, ngeye wilu
nding'andi, kansi muyitukanga ye muyikwendanga,
kuzeyi mo ko. Bobo bwenina wonso wabutuka mu
Mpeve.
9 Nikodemo wavutula, wavova kwa yandi: Momo bwe
malenda kala?
10 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Ngeye i
nlongi a Isaeli ye kuzeyi momo ko e?
11 Kedika, kedika, mono ikuvovele: Tuvovanga
matuzeyi, tutanga kimbangi mu momo matuamweni, ye
ka lutambulanga kimbangi kieto ko.
12 Vo ilukembi lekwa biakintoto kansi ka lulekele
minu ko, buna bwe si lualeka minu, vo ikulukamba lekwa
biakizulu?
13 Muntu kabaluka ku zulu ko, kansi ndiena wakulu-
muka mu zulu, i Mwan' amuntu wena ku zulu.
14 Bonso bwazangula Mose nioka kuna nsi yankatu, i
buna si bwazangulwa Mwan'amuntu mpe,
15 mpasi wonso ukunlekilanga minu kakala moyo
wamvu ya mvu mu yandi.
16 ¶ Kadi bonso bwabu Nzambi wazola nza, vo
wavana Mwan'andi mosi kaka, mpasi wonso ukunlekila-
nga minu kabungwa ko, kansi kala moyo wanvu ya mvu.
17 Kadi Nzambi kafidisa Mwan'andi mu nza mu

diambu diafundisa nza ko, kansi mpasi nza yavuluswa
mu yandi.
18 Ukunlekilanga minu kana funduswa ko; ulembolo
leka minu wakifundusulwa, kadi kalekele minu ko mu
nkumbu a Mwana mosi kaka wa Nzambi.
19 Kansi mfundusu i yayi: Kia kwayiza mu nza,
kansi bantu baluta zola tombe beni ye kia fiuma, kadi
mavanga mau makala mambi.
20 Kadi wonso uvanganga mambi, ubelanga kia,
kakwizanga ku kia ko, mavanga mandi ka midi sembwa.
21 Uvanganga kedika, ukwizanga ku kia, mpasi
mavanga mandi mamonika, kadi mavangama mu
Nzambi.
22 ¶ Landila momo Yesu wayiza ye nlonguki miandi
ku nsi a Yuda. Kuna kakala yau ye wabotika.
23 Kansi Yoane wabotikanga kuna Ainoni mpe
lukufi ye Salemi, kadi nlangu wawingi wakala kuna.
Bayiza kuna ye babotukwa.
24 Kadi Yoane kakitudulwa mu boloko ko.
25 ¶ Buna nlonguki mia Yoane miatukisa mpaka ye
Nyudayo mu mpedoso.
26 Bayiza kwa Yoane, bavova kwa yandi: Nlongi,
ndiona wakala yaku kuna simu dia Yodani uwatela
kimbangi, tala, yandi ubotikanga, babonsono bakwizanga
kwa yandi.
27 Yoane wavutula, wavova: Muntu kalendi tambula
lekwa ko, vo ka kiavewa kwa yandi tuka mu mazulu ko.
28 Beno kibeni i mbangi zami, vo yavova: Mono ka i
Klisto ko, kansi yafiduswa ku ntual'andi.
29 Wena ndumb'andambisa i toko diandambisa,
kansi nkundi atoko diandambisa utelamanga ye wanga
dio, uyangalalanga mu kiese mu nding'atoko dianda-
mbisa. I kuma kiese kiami kiokio kilungidi.
30 Yandi fwiti tunduswa, kansi mono mfwiti kuluka.
31 ¶ Tukidi mu kayengele wena va ntandu aba-
bonsono; tukidi mu ntoto i mwisi ntoto, uvovanga kisi
ntoto; ndieu utukidi ku zulu wena va ntandu ababonsono,

32 utanga kimbangi mu makamweni ye makawilu, kansi muntu katambulanga kimbangi kiandi ko.
33 Tambudi kimbangi kiandi, sidi dimbu kiandi, vo Nzambi wena wakedika.
34 Kadi wafiduswa kwa Nzambi uvovanga mambu ma Nzambi, kadi kavananga Mpeve mu tezo ko.
35 Se dizolanga Mwana, diaveni biabionsono mu koko kwandi.
36 Wonso ulekilanga Mwana minu wena moyo wamvu ya mvu, kansi lembolo tumamana Mwana kana mona moyo ko, kansi nganzi za Nzambi zisikilanga mu yandi.

4 I diau Yesu bu kazaya, vo bafalisi bakiwila, vo Yesu lutidi Yoane mu vanga minlonguki ye mu botika—
2 kansi yandi kibeni Yesu kabotika ko, kansi nlonguki miandi—
3 buna wasisa Yuda, wayenda diaka ku Ngalili.
4 ¶ Yandi fwiti viokila kaka mu Samalia.
5 I kuma waluaka ku mbanza ya Samalia, yibikwanga Sikali, lukufi ye yinza diavana Yakobi kwa mwan'andi Yosefi.
6 Kuna kwakala nto a Yakobi. Yesu, bu kanoka nitu mu diata, wavwanda va mbel'anto. Bwakala kani lokula kiansambanu.
7 Nkento akisi Samalia wayiza mu teka nlangu. Yesu wavova kwa yandi: Umpana yanwa.
8 Kadi nlonguki miandi miakiyendila ku mbanza mu sumba madia.
9 Nkento akisi Samalia wavova kwa yandi: Ngeye bu u Nyudayo, bwe ulenda lomba nlangu wanwa kwa mono, i nkento akisi Samalia?
10 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Vo ngeye zeyi nkailu a Nzambi ye nani vovele kwa ngeye: Umpana yanwa, nga unlombele, nga kakuveni nlangu amoyo mpe.
11 Nkento wavova kwa yandi: Mfumu, kubeki

kiamvwetila nlangu ko, nto yena mpinda; buna kwe
kutukidi nlangu amoyo wena yaku?
12 Kadi ngeye lutidi s'eto Yakobi watuvana nto,
wanwa yandi kibeni mu nto ye bana bandi ye bulu
biandi?
13 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Wonso unwa-
nga nlangu wau vutukidi mona mpwila;
14 kansi wonso nwini nlangu uikumvana, kana mona
mpwila mu mvu ya mvu ko, kansi nlangu uikumvana
si wakala nto anlangu mu yandi ufundumukanga mu
moyo wamvu ya mvu.
15 Nkento wavova kwa yandi: Mfumu, umpana
nlangu wowo, mpasi yalembwa fwa mpwila ye kwiza
nate ye mwamu ye vweta wo.
16 Wavova kwa yandi: Wenda, tela bakala diaku
mbila, wiza vava.
17 Nkento wavutula, wavova: Kiena bakala ko.
Yesu wavova kwa yandi: Ngeye tomene vova: Kiena
bakala ko;
18 kadi babakala batanu bakedi yaku: diena yaku
bwabu, ka i bakala diaku ko; diodio vovele mu kedika.
19 Nkento wavova kwa yandi: Mfumu, mbweni, vo
ngeye i mbikudi.
20 Mase meto masambila vana mongo wowo, kansi
beno luvovele, vo Yelusalemi i vuma vafwiti sambudu-
lwanga kaka.
21 Yesu wavova kwa yandi: Nkento, undekila minu,
vo lokula kina kwiza, bu luna lembwa sambila Se va
mongo wowo vo mu Yelusalemi.
22 Lusambilanga malulembolo zaya; beto tusambila-
nga matuzeyi, kadi mpulusu yitukidi mu ba Yudayo.
23 Kansi lokula kina kwiza, ye kiena bwabu, nsambidi
miakedika bu mina sambila Se mu mpeve ye mu kedika,
kadi Se ditombanga mpe, vo bakunsambilanga bakala
bampila yoyo.
24 Nzambi i mpeve, basambilanga bafwiti sambila
kaka mu mpeve ye mu kedika.

25 Nkento wavova kwa yandi: Nzeyi kwami, vo
Mesia ubikwanga Klisto una kwiza. Bu kizidi, si
kakutusamunina mamonsono.
26 Yesu wavova kwa yandi: I mono kwami mpovele
ye ngeye.
27 ¶ Bu mabwa, nlonguki miandi mialuaka, bayitukwa,
bu kavova ye nkento; kansi muntu nkutu kavova ko:
Nki tombele, evo nki vovele ye yandi?
28 Buna nkento wasisa mvungu andi anlangu, wayenda
ku mbanza, wavova kwa bantu:
29 Luiza luatala muntu unkembi mamonsono mayave-
ngi. Kani vo yandi i Klisto?
30 Bavaika mu mbanza, bayiza kwa yandi.
31 ¶ Mu ntangu yoyo nlonguki mianleba, miavova:
Nlongi, dia kwaku.
32 Kansi wavova kwa bau: Dia kwena yami kulule-
mbolo zaya.
33 Buna nlonguki miavovasana: Kani vo muntu neti
kiandia kwa yandi?
34 Yesu wavova kwa bau: Dia kwami i mu vanga
luzolo luawamfidisa ye manisa saiu kiandi.
35 Kadi ka luvovele ko e: Ngonda ia zisidi, buna
nsungi angionzoko yizidi? Tala, mono iluvovele; Luse-
ndula meso meno, lutala mavia, vo makivembokele mu
ngionzoko.
36 Uyonzikanga utambulanga mfutu bwabu ye
yonzikanga mimbutu ku moyo wamvu ya mvu, mpasi
kunini ye yonzekele bayangalala va mosi.
37 Kadi mu diodio diambu diadi diena diakedika:
Wankaka ukunanga, wankaka uyonzikanga.
38 Mono yalufidisi mu yonzika yilualembwa sala.
Bankaka bameni sala, beno luakotele mu salu kiau.
39 ¶ Bisi Samalia babingi mu mbanza yoyo banlekila
minu mu diambu diamambu mankento wata kimbangi:
Yandi unkembi mamonsono mayavengi.
40 I diau bisi Samalia bu bayiza kwa yandi, banyuvula
kakala yau. Yandi wakala kuna lumbu biole.

41 Bankaka babingi banlekila minu mu diambu
diamambu mandi;
42 bavova kwa nkento: Bwabu ka tulekele minu diaka
ko mu diambu diampov'aku, kadi beto kibeni tuwilu ye
tuzeyi, vo mu kedika ndieu i Mvulusi anza.
43 ¶ Lumbu biole buna wakatuka kuna, wayenda ku
Ngalili;
44 kadi yandi kibeni Yesu wata kimbangi, vo mbikudi
kabeki nzitusu mu yandi nsi ko.
45 I diau bu kaluaka ku Ngalili, bisi Ngalili banta-
mbula, kadi bamona mamonsono makavanga mu
Yelusalemi mu nkembo, kadi bau kibeni mpe bayiza ku
nkembo.
46 ¶ I kuma wayenda diaka ku Kana mu Ngalili
kukakitudila nlangu vinia.
¶ Mu Kapenaumi mwakala muntu wantinu wakala
mwana wena yela.
47 Bu kawa, vo Yesu tukidi mu Yuda ye wizidi ku
Ngalili, wayenda kwa yandi, wanyuvula kakulumuka ye
niakisa mwan'andi, kadi wakala lukufi ye fwa.
48 Buna Yesu wavova kwa yandi: Vo ka lumonanga
dimbu ye mangu ko, ka lulekanga minu nkutu ko.
49 Muntu wantinu wavova kwa yandi: Mfumu,
kulumuka, fimwana fiami bu ka fiakifwididi ko.
50 Yesu wavova kwa yandi: Wenda, mwan'aku
uvukidi. Muntu waleka minu mu diambu diavova Yesu
kwa yandi, wayenda.
51 Bu kakinangukina mu kulumuka, nanga miandi
miankika, miankamba, vo mwan'andi uvukidi.
52 Buna yandi wabayuvula lokula kikabadika niaka.
Buna bavova kwa yandi: Zono mu lokula kiansambodia
yuku-yuku diansisidi.
53 I diau se diazaya, vo mu lokula kina kiavova
Yesu kwa yandi: Mwan'aku uvukidi. Yandi waleka
minu yandi kibeni ye nzo andi yamvimba.
54 Kiokio i mangu kianzole kiavanga Yesu, bu katuka
mu Yuda ye wayiza ku Ngalili.

5 Landila momo nkembo waba Yudayo wakala, Yesu
wabaluka kuna Yelusalemi.
2 ¶ Mu Yelusalemi mwena va mwelo amameme zinga
kibikwanga Beteseda mu kiebeleo. Mwakala nlonga
ntanu miamakunzi.
3 Mu miomio mwalambalala kabu diazimbevo ye
bampofo ye batembilanga ye basioka.
5 Kuna kwakala muntu mosi wakala yela makumatatu
ye nana diamvu.
6 Yesu bu kammona vo lambalele, wazaya, vo wakala
bela ntangu yayingi, wavova kwa yandi: Ngeye zolele
niak'e?
7 Mbevo yavutula kwa yandi: Mfumu, kiena muntu
mu kuntula mu zinga ko, nlangu bu uvinzulu; kansi bu
ngizidi, wankaka ukikulumukini.
8 Yesu wavova kwa yandi: Telama wabonga ntand'-
aku, wenda.
9 Muntu waniaka, wabonga ntand'andi, wayenda.
I kialumingu lumbu kiokio.
10 ¶ I kuma ba Yudayo bavova kwa ndiena waniaka:
I lumingu kwandi, kwena luve mu nata ntanda ko.
11 Yandi wavutula kwa bau: Undiakisingi vovelenge
kwa mono: Bonga ntand'aku, wenda.
12 Banyuvula: Nani i muntu wowo uvovelenge kwa
ngeye: Bonga ye wenda?
13 Kansi mbevo kazaya ko kani i nani, kadi Yesu
wavengumuka, kadi ndonga yayingi yakala va vuma kina.
14 ¶ Landila momo Yesu wansolula mu kinlongo,
wavova kwa yandi: Tala, wanieki, kuvutukani vola
masumu ko, kwidi bwilwa dilutidi bi.
15 Buna muntu wayenda vova kwa ba Yudayo, vo i
Yesu wanniakisa.
16 Mu diambu diodio ba Yudayo bazoma Yesu, bu
kavanga momo mu lumingu.
17 Kansi yandi wavutula kwa bau: S'ami disalanga
nate ye bwabu: mono mpe isalanga.
18 Mu diambu diodio ba Yudayo baluta tomba mu

kumvonda, bu kasumuna lumingu ye wabika Nzambi Se
diandi mpe, wakidedikisa ye Nzambi.
19 ¶ Buna Yesu wavutula, wavova kwa bau: Kedika,
kedika, mono iluvovele; Mwana ka ulendi vanga diambu
yandi kibeni ko, kansi dina dikamweni divanganga Se;
kadi monso makavanganga, momo mavanganga mpe
Mwana bumosi.
20 Kadi Se dizolanga Mwana ye dikunsonganga
mamonsono makavanganga yandi kibeni; mavanga
malutidi momo si diakunsonga mpe, mpasi luayitukwa.
21 Kadi bonso bufulukisanga Se bafwa ye kubavumu-
sanga, i buna Mwana uvumusanga bonso bakazolele.
22 Kadi Se nkutu kafundisanga muntu ko, kansi
wavana mfundusu yayonsono kwa Mwana,
23 mpasi babonsono bazitisa Mwana, bonso buba-
zitisanga Se. Wonso lembolo zitisa Mwana, kazitisanga
Se diamfidisa ko.
24 Kedika, kedika, mono iluvovele; Wonso uwanga
mambu mami ye lekilanga wamfidisa minu, wena moyo
wamvu ya mvu, kaluaki mu mfundusu ko, kansi waka-
tukidi mu lufwa ye wayizidi ku moyo.
25 Kedika, kedika, mono iluvovele. Lokula kina
kwiza, ye kiena bwabu, bafwa bu bana wa nding'a
Mwan'a Nzambi, bawilu yo si bakala moyo.
26 Kadi bonso bwenina Se moyo mu yandi kibeni, i
buna diavana Mwana mu kala moyo mu yandi kibeni.
27 Diamvana lulendo luazengila nzengolo, bu i
Mwan'amuntu.
28 Ka luyitukwani mu momo ko; kadi ntangu yina
kwiza yina wa babonsono bena mu zindiamu ndi-
ng'andi,
29 si bavaika; bavanga mambote ku mfulukusu
amoyo; bavanga mambi ku mfulukusu amfundu.
30 ¶ Mono kilendi vanga lekwa mu mono kibeni ko.
Bonso buiwanga ifundisanga; mfundusu ami yena
yalunungu, bu kitombanga luzolo luami ko, kansi luzolo
luawamfidisa.

31 ¶ Vo itanga kimbangi mu mono kibeni, kimbangi
kiami ka kiena kiakedika ko.
32 Wankaka wena utanga kimbangi mu mono, nzeyi
kwami, vo kimbangi kiokio kikatanga mu mono kiena
kiakedika.
33 Beno luatuma kwa Yoane, yandi watela kedika
kimbangi.
34 Mono kitambudi kimbangi kiamuntu ko, kansi
mpovele momo, mpasi luavuluswa.
35 Yandi i mwinda walema ye wakienzula; kansi
luazola yangalala mu kia kwandi mu ntangu kwa.
36 Kimbangi kiena yami kilutidi kia Yoane; kadi
mavanga mampana Se, mpasi yamanisa mo, i mavanga
momo maivanganga matanga kimbangi mu mono, vo i
Se diamfidisa.
37 Se diamfidisa, yandi tele kimbangi mu mono.
Widi ntangu nkutu ka luwilu nding'andi ko ye ka lu-
mweni lunitu luandi ko.
38 Beno ka luena mambu mandi masikilanga mu
beno ko, kadi ka lulekilanga ndiena ukafidisa minu
ko.
39 Lufionguninanga masonukwa, kadi lubenzi, vo
mu mau luena moyo wamvu ya mvu, i mau matanga
kimbangi mu mono.
40 Beno ka luzolele kwiza kwa mono ko, mpasi
luakala moyo.
41 ¶ Kitambulanga nkembo kwa bantu ko;
42 kansi iluzeyi, vo ka luena zola kwa Nzambi mu
beno ko.
43 Mono yayizidi mu nkumbu a S'ami, kansi ka
lukuntambulanga ko; vo wankaka wizidi mu nkumbu
yayandi kibeni, luntambudi.
44 Bwe lulenda leka minu, bu lutombasananga nke-
mbo, kansi ka lutombanga nkembo ko utukidi mu
Nzambi kibeni kaka?
45 Ka lubanzani ko, vo si yakulufunda kwa Se?
Vena umosi ukulufundanga, i Mose ulusilanga vuvu.

46 Kadi vo lulekele Mose minu, nga luandekele minu,
kadi yandi wasonika mu mono.
47 Kansi vo lulembolo leka minu mu masonukwa
mandi, buna bwe si lualekila mambu mami minu?

6 Landila momo buna Yesu wasabuka ku simu diambu
a Ngalili, i wa Tibelia.
2 Ndonga yayingi yannama, kadi bamona mangu
bikavanga mu zimbevo.
3 Yesu wabaluka vana mongo, wavwanda vana ye
nlonguki miandi.
4 Pasa, i nkembo waba Yudayo, kiakala lukufi.
5 Yesu bu kasendula meso mandi ye mona, vo ndonga
yayingi yizidi kwa yandi, wavova kwa Filipo: Kwe tuna
sumbila mampa, mpasi eba badia?
6 Wavova momo mu kuntonta, kadi yandi kibeni
wazaya makakana vanga.
7 Filipo wavutula kwa yandi: Mampa mankama zole
zadenali ka malungidi kwa bau ko, mpasi muntu muntu
kabaka fibuku-buku.
8 Nlonguki andi mosi, Andele, i mpangi a Simoni
Petelo, wavova kwa yandi:
9 Kindende kiena vava kiena mampa matanu mabali
ye mbizi zole zanlangu, kansi biabi i nki kwa baba
babingi?
10 Yesu wavova: Luvwandisa bantu. Vuma kiokio
kiakala titi biabingi. Buna babakala bavwanda kani
vo mafunda matanu mu ntalu.
11 Buna Yesu wabonga mampa, watonda, wavana
bavwanda, bobo mpe mbizi yonso yibazola.
12 Bu bamana yukuta, wavova kwa nlonguki miandi Lu-
yonzika buku biamansadusulwa, widi lekwa ka kidi fukila.
13 I kuma bayonzika, bafuluza kumi ye mpidi zole
mu bibuku biamansadusulwa biamampa matanu mabali
mabadia.
14 ¶ I kuma bantu bu bamona mangu kiavanga Yesu,
bavova: Kedika, ndieu i mbikudi ukwiza mu nza.

15 I kuma Yesu bu kazaya, vo bakana kumbaka mu
ngolo, mpasi bamvanga ntinu, buna watinina vana
mongo diaka, yandi kwandi kaka.
16 ¶ Nkokila bu yabwa, nlonguki miandi miakulu-
muka ku mbu,
17 bakota mu bota, basabuka kuna simu diambu kuna
Kapenaumi. Bwisi bwayila, Yesu kakiluakila kwa bau ko;
18 mbu watudumuswa beni kwa mpeve yangolo
yavevumuka.
19 I diau bu baluaka kani vo makumole ye stadia
bitanu kani vo makumatatu, bamona Yesu weti diata
va mbu, wafinangana ye bota; bakala wonga.
20 Kansi wavova kwa bau: I mono kwami, ka lukalani
wonga ko.
21 Buna bazola kuntambula mu bota; bota ntumbu
luaka kuna simu dibayenda.
22 ¶ Lumbu kialanda ndonga yatelama kuna simu
diambu, bamona vo ka kwakala bota kiankaka ko, kansi
kimosi kaka, ye vo Yesu kakota ye nlonguki miandi mu
bota ko, kansi nlonguki miandi miayenda miau kaka.
23 Bota biatuka mu Tibelia lukufi ye vuma vabadila
mampa, Mfumu bu kakitondila.
24 I diau ndonga bu yamona, vo Yesu kakala kuna ko
ye ka nlonguki miandi mpe ko, bakulumuka mu bibota
bau kibeni, baluaka ku Kapenaumi, batomba Yesu.
25 Bu bansolula kuna simu diambu, bavova kwa yandi:
Nlongi, nki antangu wizidi vava?
26 Yesu wavutula kwa bau, wavova: Kedika, kedika,
mono iluvovele: Ka lukuntombanga ko, bu luamweni
bimangu, kansi bu luadidi mampa ye luyukutidi.
27 Ka lusadilani mu dia kufukilanga ko, kansi mu
dia kusikilanga ku moyo wamvu ya mvu, i kuna kuluva-
nanga Mwan'amuntu; kadi Se, i Nzambi, diansa dimbu.
28 I diau bavova kwa yandi: Nki tuavanga, mpasi
tuasala salu kia Nzambi?
29 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Salu kia Nzambi
i kiaki: mu lekila ndiena ukafidisa minu.

30 Buna bavova kwa yandi: Buna nki amangu vengi.
mpasi tuamona kio ye kulekila minu? Nki usalanga?
31 Mase meto madia mana muna nsi yankatu, bonso
bwasonama: Yandi wabavana mampa matuka ku zulu
mu dia.
32 Buna Yesu wavova kwa bau: Kedika, kedika,
mono iluvovele: Mose kaluvana mampa matuka ku zulu
ko, kansi S'ami dikuluvananga mampa makedika matu-
kidi mu zulu.
33 Kadi mampa ma Nzambi i momo makulumuka
tuka ku zulu, mavana moyo kwa nza.
34 Buna bavova kwa yandi: Mfumu, utuvana mampa
momo ntangu zazonsono.
35 Buna Yesu wavova kwa bau: Mono i mampa
mamoyo. Ukwiza kwa mono kana fwa nsatu nkutu ko;
ukundekilanga minu, kana mona mpwila widi ntangu
nkutu ko.
36 Mono yaluvovele, vo luambweni, kansi ka lualekele
minu ko.
37 ¶ Biabionsono bikumpananga S'ami bikwizanga
kwa mono, wonso ukwiza kwa mono, kinluanzudi nkutu
ko;
38 mono kiakulumuka tuka ku zulu ko, mpasi
yavanga luzolo luami, kansi luzolo luawamfidisa.
39 Luzolo luawamfidisa i lualu, vo kina vidisa widi
lekwa nkutu ko mu bina biabionsono bikampana, kansi
vo yafulukisa kio mu lumbu kiazimunina.
40 Kadi luzolo lua S ami luena vo wonso umonanga
Mwana ye kunlekilanga minu si kakala moyo wamvu ya
mvu, ye mono si yakumfulukisa mu lumbu kiazimunina.
41 I diau ba Yudayo bavunguta mu yandi, bu kavova;
Mono i mampa makulumuka tuka ku zulu.
42 Bavova: Kadi ndieu ka Yesu, i mwan'a Yosefi ko
e, wena se ye ngudi batuzeyi? Buna ndieu bwe kavovele
bwabu: Mono yakulumuka tuka ku zulu?
43 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Ka luvungutani
mu beno kibeni ko.

44 Muntu kalendi kwiza kwa mono ko, vo Se dia-
mfidisa ka dintuntidi ko; mono si yakumfulukisa mu
lumbu kiazimunina.
45 Mwasonama mu mimbikudi: Babonsono si
balongwa kwa Nzambi. Wonso wawa kwa Se ye
walonguka, yandi ukwizanga kwa mono.
46 Ka kwena muntu ko mweni Se; kansi ndiena
watuka mu Nzambi, yandi wamweni Nzambi.
47 Kedika, kedika, mono iluvovele: Ulekanga minu
wena moyo wamvu ya mvu.
48 Mono i mampa mamoyo.
49 Mase meno madia mana muna nsi yankatu, mafwa:
50 mama i mampa makulumuka tuka ku zulu, mpasi
muntu kadia mo ye lembwa fwa.
51 Mono i mampa mamoyo makulumuka tuka ku
zulu. Vo muntu didi mampa mama, si kakala moyo
mvu ya mvu; mampa maivana mu moyo wanza i nsuni ami.
52 ¶ Buna ba Yudayo banwanasana mu mambu,
bavova: Ndiena bwe kalenda kutuvana nsuni andi mu
dia wo?
53 Buna Yesu wavova kwa bau: Kedika, kedika,
mono iluvovele: Vo ka ludidi nsuni a Mwan'amuntu ko,
vo ka lunwini menga mandi ko, ka luena moyo mu beno
ko.
54 Udianga nsuni ami ye unwanga menga mami,
wena moyo wamvu ya mvu, mono si yakumfulukisa mu
lumbu kiazimunina.
55 Kadi nsuni ami i dia kwakedika ye menga mami i
ndwinu yakedika.
56 Udianga nsuni ami ye nwanga menga mami,
yandi usikilanga mu mono ye mono mu yandi.
57 Bonso Se diamfidisa diena moyo ye mono ngiena
moyo mu diambu dia Se, i bobo ukundianga si kakala
moyo yandi mpe mu diambu diami.
58 Mama i mampa makulumuka tuka ku zulu, ka
bonso bwadia mase ko ye bafwa; udianga mampa mama
si kakala moyo mvu ya mvu.

59 Yandi wavova momo mu nzo alukutukunu, bu
kalonga mu Kapenaumi.
60 ¶ Buna nlonguki miandi miamingi miavova, bu
bawa mo: Diambu diodio diena diambalu, nani lenda
dio wa?
61 Yesu wazaya mu yandi kibeni, vo nlonguki miandi
miavunguta mu diodio, wavova kwa bau: Diodio
dilutesese sakub'e?
62 Buna bwe vo lumweni Mwan'amuntu balukidi
kukateka kala?
63 I mpeve yivumusanga, nsuni ka wena mfunu ko.
Mambu mayaluvovele i mpeve ye i moyo.
64 Mu beno mwena balembolo leka minu. Kadi
tuka mu mbadukulu Yesu wazaya banani bobo balembwa
leka minu ye nani ndiena una kunyekula.
65 Yandi wavova: Mu diambu diodio mono iluvovele:
Muntu kalendi kwiza kwa mono ko, vo kaveno bo
kwa S'ami ko.
66 ¶ Mu diambu diodio nlonguki miandi miamingi
miayenda vutuki, ka bazieta ye yandi diaka ko.
67 Buna Yesu wavova kwa kumi ye miole: Kadi beno
mpe luzolele katuk'e?
68 Simoni Petelo wavutula: Mfumu, kwa nani tuna
kwenda? Ngeye wena mambu mamoyo wamvu ya mvu.
69 Beto tulekele minu, tuzeyi, vo ngeye i Nkwa nlongo
wa Nzambi.
70 Yesu wavutula kwa bau: Kadi mono kialusola
kumi ye bole ko e? Mosi mu beno i nkadi ampemba.
71 Yandi wavova mo mu Yuda, i mwan'a Simoni
Iskalioti, kadi yandi wakana kunyekula, i mosi mu kumi
ye bole.

7 Landila momo Yesu wazieta mu Ngalili; kadi
kazola zieta mu Yuda ko, kadi ba Yudayo banto-
mba mu kumvonda.
2 Nkembo aba Yudayo, i nkembo amafwokula, wakala
lukufi.

3 I diau mpangi zandi zavova kwa yandi: Katuka
vava, wenda ku Yuda, mpasi nlonguki miaku mpe
miamona mavanga maku mauvanganga.
4 Kadi muntu kavanganga lekwa mu nsweki ko,
yandi kibeni bu katombanga mu monwa. Vo uvanganga
bo, ukukimonikisa kwa nza.
5 Kadi mpangi zandi ka zanlekila minu ko.
6 Yesu wavova kwa bau: Nate ye bwabu ntangu ami
ka yayizidi ko, kansi ntangu eno yikubamene ntangu
zazonsono.
7 Nza ka yilendi kulubela ko, kansi yikumbelanga,
kadi itelanga yo kimbangi, vo mavanga mayau i mambi.
8 Lubalukeno kweno ku nkembo; mono kina baluka
ku nkembo wau ko, kadi ntangu ami ka yilungidi ko.
9 Bu kamana vova momo, yandi kibeni wasikila ku
Ngalili.
10 ¶ Kansi mpangi zandi bu zakiyendila ku nkembo,
yandi kibeni wabaluka mpe, ka va luse luabantu ko,
kansi mu nsweki.
11 I diau ba Yudayo bantomba mu nkembo, bavova:
Yandi kwe kena?
12 Vunguta kwakwingi kwakala mu ndonga mu
yandi. Bankaka bavova: Yandi wena wambote;
bankaka bavova: Ve, kadi uzimbikisanga ndonga.
13 Mwanki muntu kavova mu yandi vena bantu ko
mu diambu diawonga mu ba Yudayo.
14 ¶ Ndambu ankembo bu yakiviokila, Yesu wabaluka
mu kinlongo, walonga.
15 I diau ba Yudayo bayitukwa, bavova: Ndiena
ulembolo longwa, bwe kazeyi masonukwa?
16 Buna Yesu wavutula kwa bau, wavova: Malongi
mami ka i mami ko, kansi mayandi wamfidisa.
17 Vo muntu zolele vanga luzolo luandi, si kazaya,
vo malongi matukidi mu Nzambi, kani vo mpovele mu
mono kibeni.
18 Uvovanga mu yandi kibeni, utombanga wandi
nkembo, kansi utombanga nkembo wawamfidisa, yandi

wena wakedika, ye kondwa kwalunungu ka kwena mu
yandi ko.
19 Kadi Mose kaluvana nsiku ko e? Buna luena
muntu kavanganga nsiku ko. Mu nkiama lutombele
mu kumponda?
20 Ndonga yavutula: Mpeve yambi yena yaku. Nani
tombele mu kuvonda?
21 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Vanga dimosi
kaka yavanga, beno babonsono luayitukwa.
22 Mose waluvana nzengolo—ka yatuka mu Mose ko,
kansi mu mase—ye mu lumingu luzenganga muntu.
23 Vo muntu tambudi nzengolo mu lumingu, mpasi
nsiku mia Mose ka miatululwa ko, buna lumfwemeni e,
bu yaniakisi muntu nitu andi yamvimba mu lumingu?
24 Ka lufundisani, bonso bwena luse ko, kansi lufu-
ndisa mfundusu yalunungu.
25 ¶ Bisi Yelusalemi bankaka bavova: Kadi ka i
yandi ko e ubatombanga mu vonda?
26 Tala, yandi vovele mu kibakala, ka bavovele
diambu kwa yandi ko. Kadi bakuluntu bazeyi mu
kedika, vo yandi i Klisto e?
27 Mwanki ndiena tuzeyi mukatukidi, kansi Klisto
bu kana kiwza, widi muntu nkutu kana zaya mukatukidi
ko.
28 Buna Yesu waboka mu kinlongo, walonga, wavova;
Beno lunzeyi, luzeyi muyatuka; kiayiza mu mono kibeni
ko; kansi wamfidisa i wakedika; ka luzeyi yandi ko.
29 Mono inzeyi, kadi ntukidi mu yandi; yandi
wamfidisa.
30 I kuma batomba mu kumbaka; muntu katula koko
mu yandi ko, kadi lokula kiandi ka kiayizidi ko.
31 Kansi babingi mu ndonga banlekila minu, bavova:
Klisto bu kana kwiza, kadi si kalutila ndieu mu vanga
mangu biabingi e?
32 ¶ Bafalisi bu bawa bonso bwavunguta ndonga mu
yandi; bangudi zanganga ye bafalisi bafidisa minkengi
mu kumbaka.

33 I kuma Yesu wavova: Fintangu-ntangu diaka
yakidi yeno, mono ikwenda kwa wamfidisa.
34 Beno si luakuntomba, kansi ka luna kunsolula ko;
mungiena, ka lulendi mo luaka ko.
35 I kuma ba Yudayo bavovasana: Ndiena kwe kana
kwenda, bu tuna lembana kunsolula? Kani si kenda
kwa basansukuswa mu ba Elene ye longa ba Elene?
36 Nki adiambu diodio dikavovele: Beno si luaku-
ntomba, kansi ka luna kunsolula ko, ye: Mungiena, ka
lulendi mo luaka ko.
37 ¶ Mu lumbu kiazimunina kiakinene kiankembo
Yesu watelama, waboka, wavova: Vo muntu mweni
mpwila, bika kiza kanwa.
38 Mila mianlangu amoyo si miacilumuka tuka mu
ngudi andieu ukundekilanga minu, bonso buvovele
masonukwa.
39 Wavova momo mu Mpeve yina tambula baku-
nlekila minu, kadi Mpeve ka yakivevulwa ko, kadi Yesu
kameni kembuswa ko.
40 ¶ Buna bankaka mu ndonga bu bawa mambu
momo, bavova: Kedika ndieu i mbikudi.
41 Bankaka bavova: Ndieu i Klisto. Bankaka
bavova: Kadi Klisto tukidi mu Ngalili e?
42 Kadi masonukwa ka mavova ko e, vo Klisto tukidi
mu nkun'a Davidi mu vata dia Betelemi mwakala Davidi?
43 I diau ndonga yakabana mu diambu diandi.
44 Bankaka bazola kumbaka, kansi muntu kantula
moko ko.
45 ¶ I kuma minkengi miayiza kwa bangudi zanganga
ye kwa bafalisi, bavova kwa miau: Mu nkiama ka
lunneti ko?
46 Minkengi miavutula: Widi ntangu nkutu muntu
kavovele bonso buvovele muntu wowo ko.
47 Bafalisi bavutula kwa bau: Kadi beno mpe luazi-
mbukusu?
48 Umosi nkutu mu bakuluntu vo mu bafalisi kadi
lekele minu mu yandi e?

49 Kansi ndonga yoyo yilembolo zaya nsiku i bakiasi-
ngwa.
50 Nikodemo, umosi mu bau, i ndiena wateka kwiza
kwa yandi, wavova kwa bau:
51 Kadi nsiku mieto mifundisanga muntu e, vo ka
mitekele kunwila ye zaya makavanganga ko.
52 Bau bavutula, bavova kwa yandi: Kadi ngeye mpe
tukidi mu Ngalili e? Fiongunina ye tala, vo mu Ngalili
ka mutukidi mbikudi ko.

8 Yesu wayenda kuna mongo a Olive.
2 Nsuka-nsuka wayiza diaka ku kinlongo, bantu
babonsono bayiza kwa yandi; wavwanda, waba-
longa.
3 Minsoniki ye bafalisi batuala nkento wabakama mu
kinsuza; bu bameni kuntula va kati.
4 bavova kwa yandi: Nlongi, nkento wau wabakama,
bu kata kinsuza.
5 Tuasikudukuswa mu nsiku mia Mose mu vonda
bampila yoyo mu matadi; buna ngeye bwe vovele?
6 Bavova momo mu kumvukumuna, mpasi babaka
dibana kumfundila. Kansi Yesu wayinama, wasonika
mu nlembo va nsi.
7 Bu batatamana kunyuvula, wadongama, wavova
kwa bau: Buna luena, wonso kondolo masumu kateka
tuba tadi mu yandi.
8 Wavutuka yinama, wasonika va nsi.
9 Bu bawa mo, bavaika mosi mosi, badika mu
bangudi zabantu nate ye bazimunina. Yesu wasiswa
yandi kwandi kaka ye nkento watelama vana.
10 Yesu bu kadongama, bu kamona muntu ko, kansi
nkento kaka, wavova kwa yandi: Nkento, mfundi miaku
kwe bena? Muntu kakubedese ko e?
11 Yandi wavova: Mfumu, ka muntu ko. Yesu
wavova: Mono mpe kikubedisa ko, wenda, kuvutukani
vola masumu ko.
12 ¶ Buna Yesu wavutuka vova kwa bau, wata:

Mono i kia kwanza, ukundamanga kana diata mu tombe
nkutu ko, kansi si kakala kia kwamoyo.
13 Buna bafalisi bavova kwa yandi: Ngeye ukitelele
kimbangi, kimbangi kiaku ka kiena kiakedika ko.
14 Yesu wavutula, wavova kwa bau: Vo mono ikitelele
kimbangi. buna kimbangi kiami kiena kiakedika, kadi
nzeyi muyatukidi ye kuikwenda. Beno ka luzeyi
muntukidi vo kuikwenda ko.
15 Beno lufundisanga bonso bwena nsuni, mono
kifundisanga muntu ko.
16 Kansi vo mono ifundisanga mpe, mfundusu ami
yena yakedika, kadi kiena kwami mono kaka ko, kansi
mono ye wamfidisa.
17 Mwasonukwa mu nsiku mieno, vo kimbangi
kiabantu bole kiena kiakedika.
18 Mono i ndieu ikitelele kimbangi; Se diamfidisa
ditanga kimbangi mu mono mpe.
19 Buna bavova kwa yandi: S'aku kwe kena? Yesu
wavutula: Beno ka luzeyi mono ye S'ami ko. Vo lunzeyi,
nga luzeyi S'ami mpe.
20 Yesu wavova mambu momo vakala lundulu
kiambongo, bu kalonga mu kinlongo; muntu nkutu
kambaka ko, kadi lokula kiandi ka kiakiyizididi ko.
21 ¶ I diau yandi wavutuka vova kwa bau: Mono
nkatukidi, beno si luakuntomba, si luafwa mu masumu
meno. Kuikwenda ka lulendi ko kwiza ko.
22 Buna ba Yudayo bavova: Kadi si kakukivond'e, bu
kavovele: Kuikwenda ka lulendi ko kwiza ko?
23 Yandi wavova kwa bau: Beno lutukidi ku banda,
mono ntukidi ku ntandu; beno lu banza yayi, mono ka
i wanza yayi ko.
24 I kuma iluvovelenge, vo si luafwa mu masumu
meno. kadi vo lulembolo leka minu, vo i mono kwami,
buna si luafwa mu masumu meno.
25 Buna bavova kwa yandi: Ngeye u nani kwaku?
Yesu wavova kwa bau: I dina diyatekele kamba kwa
beno.

26 Mamingi mena yami mu vova ye fundisa mu beno,
kansi wamfidisa wena wakedika; monso mayawilu kwa
yandi, ivovanga mo kwa nza.
27 Bau ka bazaya ko, vo wababikila Se.
28 I kuma Yesu wavova: Bu lumeni zangula Mwan'
amuntu, si luazaya, vo i mono kwami, vo kivanganga
lekwa mu mono kibeni ko, kansi ivovanga mama bonso
bwandonga Se.
29 Wamfidisa wena yami; yandi kansisidi mono kaka
ko, kadi ntangu zazonsono ivanganga mazolakana kwa
yandi.
30 Bu kavova momo, babingi banlekila minu.
31 ¶ Buna Yesu wavova kwa ba Yudayo banlekila
minu: Vo lusikilanga mu mambu mami, buna lu nlonguki
miami mu kedika.
32 Beno si luazaya kedika ye kedika si kiakuluvulusa.
33 Bavutula kwa yandi: Beto i nkun' a Abalahami,
ka tukedi nanga miamuntu widi ntangu nkutu ko.
Buna bwe vovele: Beno si luavuluswa?
34 Yesu wavutula kwa bau: Kedika, kedika, mono
iluvovele; Wonso uvanganga masumu i nang' amasumu.
35 Nanga ka usikilanga mu nzo mvu ya mvu ko.
Mwana usikilanga mvu ya mvu.
36 I kuma vo Mwana si kakuluvulusa buna luvulusu
mu kedika.
37 Nzeyi, vo beno i nkun'a Abalahami; kansi luto-
mbanga mu kumponda, kadi mambu mami ka mena fulu
mu beno ko.
38 Mayamona vena S'ami ivovanga mo; bobo beno
mpe maluawa kwa s'eno, luvanganga mo.
39 Bavutula, bavova kwa yandi; Se dieto i Abalahami.
Yesu wavova kwa bau: Vo beno i bana ba Abalahami,
nga luvengi mavanga ma Abalahami.
40 Kansi bwabu lutombele mu kumponda, i muntu,
ilukembi kedika kiyawa kwa Nzambi; Abalahami ka-
vanga bo ko.
41 Beno luvanganga mavanga mas'eno. Bavova

kwa yandi: Beto ka tuabutuka mu kinsuza ko; tuena Se
diniosi, i Nzambi.
42 Yesu wavova kwa bau: Vo Nzambi i S'eno, nga
lunzolele, kadi mono yavaika ye yatuka kwa Nzambi,
kadi kiayiza mu luzolo luami ko, kansi yandi wamfidisa.
43 Mu nkiama lulembolo zaya mpov'ami? Kadi ka
lulendi wa mambu mami ko.
44 Beno, se diluatuka, i nkadi ampemba, luzolele
vanga luzinunu luas'eno; tuka mu mbadukulu yandi i
mvondi, katelamanga mu kedika ko, kadi kedika ka
kiena mu yandi ko. Bu kavovanga maluvunu, mamandi
kavovanga, kadi yandi i nkwa luvunu ye se dialuau.
45 Kansi mono bu ivovanga kedika, ka lukundekila-
nga minu ko.
46 Buna luena nani ukumbakulanga masumu? Vo
ivovanga kedika, mu nkiama lulembolo kundekila minu?
47 Ndiena wa Nzambi wanga mambu ma Nzambi;
i kuma ka luwanga ko, kadi ka lu ba Nzambi ko.
48 Ba Yudayo bavutula, bavova kwa yandi: Ka
tutomene vova ko e, vo u mwisi Samalia, wena mpeve
yambi?
49 Yesu wavutula: Kiena kwami mpeve yambi ko,
kansi izitisanga S'ami, beno lukumvwezanga.
50 Mono kitombanga nkemboso ami ko; umosi wena
utombanga yo ye fundisanga.
51 Kedika, kedika, mono iluvovele: Vo muntu
ukebanga mambu mami, kana mona lufwa nkutu ko
mvu ya mvu.
52 Ba Yudayo bavova kwa yandi: Bwabu tuzeyi, vo
wena mpeve yambi; Abalahami wafwa ye bambikudi;
uvovele: Vo muntu ukebanga mambu mami, yandi kana
bimba lufwa ko mvu ya mvu.
53 Kadi ngeye lutidi Abalahami e, i s'eto diafwa?
Mbikudi miafwa mpe. Ngeye ukukisa vo u nani?
54 Yesu wavutula: Vo mono ikukikembilanga,
nkembolo ami yena yankatu. S'ami i ndiena uku-
nkembilanga, i yandi uluvovilanga: Yandi i Nzambi eto.

55 Beno ka lunzeyi ko, kansi mono inzeyi; vo mpovele,
vo kinzeyi ko, nga mfwanane ye beno, i nkwa luvunu;
kansi mono inzeyi ye ikebanga mambu mandi.
56 Abalahami i s'eno, wayangalala mu mona lumbu
kiami; wamona kio, wayangalala.
57 Buna ba Yudayo bavova kwa yandi: Kwena
makumatanu mamvu nate ye bwabu ko, wamweni
Abalahami e?
58 Yesu wavova kwa bau: Kedika, kedika, mono
iluvovele: Abalahami bu kakibutukila nkutu ko, buna
ngiena kwami.
59 Buna batota matadi mu tuba kwa yandi. Yesu
waswama, wavaika mu kinlongo.

9 Bu kavioka, wamona muntu wafwa meso tuka mu
mbutulu andi.
2 Nlonguki miandi mianyuvula, miavova: Nlongi,
nani wavola masumu, ndieu vo se ye ngudi andi, dikabu-
tukila ye meso mafwa?
3 Yesu wavutula: Ndieu kavola masumu ko ye ka se
ye ngudi andi ko, kansi mpasi mavanga ma Nzambi
mamonika mu yandi.
4 Beto tufwiti sala kaka salu kiawatufidisa, mwini bu
wakidi; fuku bu dizidi, muntu kalendi sala ko.
5 Bu yakidi mu nza, mono i kia kwanza.
6 Bu kamana vova momo, walobula mante va nsi;
mu mau wavanga nteke, wakusa yo va meso,
7 wavova kwa yandi: Wenda wakisukula ku zinga kia
Siloa, mbangudulu Fidusu. I kuma wayenda, waki-
sukula, wayiza moni.
8 ¶ Buna mfinangani zandi ye bateka kummonanga
vo i nlombi, bavova; Ndieu ka i yandi ko e wavwanda,
walombanga?
9 Bankaka bavova: I yandi yoyo. Bankaka bavova: Ve,
kansi umfwanane. Yandi kibeni wavova: I mono kwami.
10 Buna bavova kwa yandi: Buna meso maku bwe
mazibukidi?

11 Ndieu wavutula: Muntu ubikwanga Yesu, vengi
nteke, kusidi va meso mami, vovele kwa mono: Wenda
wakisukula, ku Siloa. I kuma ngiele kukisukula, mbwe-
ni kwami.
12 Bavova kwa yandi: Ndiena kwe kena? Yandi
wavova: Kizeyi ko.
13 ¶ Batuala wateka kala meso mafwa kwa bafalisi.
14 Kansi lumbu kiokio i kialumingu kiavanga Yesu
nteke ye wazibula meso mandi.
15 I diau bafalisi bavutuka kunyuvula, bonso bu
kamwenini diaka. Yandi wavova kwa bau: Yandi
watudidi nteke va meso mami, yakisukudi, mbweni.
16 Buna bafalisi bankaka bavova: Muntu wowo
katukidi kwa Nzambi ko, kadi kakebanga lumingu ko.
Bankaka bavova: Muntu wamasumu bwe kalenda vanga
mangu biobio? Mwakala nkabunu mu bau.
17 I diau bavutuka vova kwa mpofo: Ngeye bwe vovele
mu yandi, bu kazibudi meso maku? Yandi wavova:
Yandi i mbikudi.
18 I diau ba Yudayo ka baleka minu mu yandi ko,
vo wakala meso mafwa ye wamweni diaka, nate ye
babokila se ye ngudi andiena wamweswa.
19 Babayuvula, bavova: Ndieu i mwan'eno ulubikidi
vo wabutuka ye meso mafwa? Buna bwe kamwenini
bwabu?
20 Buna se ye ngudi andi bavutula, bavova: Beto
tuzeyi, vo ndieu i mwan'eto, wabutuka ye meso mafwa.
21 Kansi bonso bukamwenini bwabu ka tuzeyi bo ko,
ye wonso wazibudi meso mandi, ka tuzeyi ko; lunyuvula,
wena mvu miafwana, lenda kukivovila.
22 Se ye ngudi andi bavova momo, bu batina ba
Yudayo, kadi ba Yudayo bakiwawanana, vo muntu
tambudidi mu yandi, vo i Klisto, buna si kavaikuswa mu
nzo alukutukunu.
23 I kuma se ye ngudi andi bavova: Wena mvu mia-
fwana, lunyuvula.
24 I kuma babokila muntu wowo wafwa meso mbokila

yanzole, bavova kwa yandi: Vana nkembo kwa Nzambi.
Beto tuzeyi, vo muntu wowo i nkwa masumu.
25 Buna ndieu wavutula: Kizeyi ko, vo yandi i
nkwa masumu; dimosi nzeyi: mono yafwa meso, bwabu
mbweni.
26 Buna bavova kwa yandi: Nki kakuvengi? Bwe
kazibudi meso maku?
27 Wavutula kwa bau: Ikikambidi dio kwa beno, ka
luwilu dio ko e? Mu nkiama luzolele dio vutuka wa?
Kadi beno mpe luzolele kala nlonguki miandi e?
28 Bamfinga, bavova: Ngeye i nlonguki andiena, kansi
beto tu minlonguki mia Mose.
29 Tuzeyi, vo Nzambi wavova kwa Mose, kansi
ndiena kukatukidi ka tuzeyi ko.
30 Muntu wavutula, wavova kwa bau: Inga, ngitukulu
amomo i yayi, vo ka luzeyi kukatukidi ko, kansi yandi
wazibudi meso mami.
31 Beto tuzeyi, vo Nzambi kawanga bankwa masumu
ko; kansi vo muntu uvuminanga Nzambi ye vanganga
luzolo luandi, buna ikunwanga.
32 Tuka mu mbadukulu antangu ka tuwilu ko, vo
muntu wazibudi meso mawabutuka ye meso mafwa.
33 Vo ndieu katukidi mu Nzambi ko, nga kalendi
vanga lekwa ko.
34 Bavutula, bavova kwa yandi: Mu masumu wabu-
tukila ngeye wawonsono, ngeye ukutulong'e? Banlua-
nzula.
35 ¶ Yesu wawa, vo banluanzula; bu kammona,
wavova: Ngeye lekele kwaku minu mu Mwan'a Nzambi
e?
36 Ndieu wavutula, wavova: Mfumu, yandi i nani,
mpasi yanlekila minu?
37 Yesu wavova kwa yandi: Ngeye ummweni, vovele
ye ngeye i yandi kwandi.
38 Kansi wavova: Mfumu, ndekele minu. Yandi
wansambila.
39 Yesu wavova: Mu fundisa mono yayiza mu nza

yayi, mpasi balembolo mona si bamona, ye bamonanga
bakala meso mafwa.
40 Bankaka mu bafalisi bakala yandi bawa momo,
bavova kwa yandi: Kadi beto mpe tuena meso
mafw'e?
41 Yesu wavova kwa bau: Vo lufwidi meso, nga ka
luena masumu ko, kansi bwabu luvovele: Tumonanga;
masumu meno masikilanga.

10 Kedika, kedika, mono iluvovele Lembolo kota
mu mwelo ampak'amameme, kansi ukotilanga
mwankaka, yandi i mwivi ye ntani.
2 Ukotanga mu mwelo, yandi i mvungi amameme.
3 Nkengi amwelo ukunzibudilanga, mameme mawa-
nga nding'andi, mandi mameme katelanga mbila nkumbu
nkumbu, uvaikisanga mo.
4 Bu kavaikisi mandi mameme mamonsono, tekele mo
ku ntu, mameme makunnamanga, bu mazeyi nding'andi.
5 Kansi ka manamanga nzenza nkutu ko, kansi
makuntinanga, kadi ka mazeyi nding'abanzenza ko.
6 Yesu wavova ngana yoyo kwa bau, kansi ka bazaya
ko, kani i nki makavova kwa bau.
7 I kuma Yesu wavova: Kedika, kedika, mono iluvo-
vele: Mono i mwelo amameme.
8 Babonsono bantekidila i mivi ye mintani, kansi
mameme ka mabawa ko.
9 Mono i mwelo; vo muntu kotele mu mono, si
kavuluswa ye kota ye vaika ye solula biandia.
10 Mwivi kakwizilanga diambu diankaka ko kansi
mu labula ye vonda ye bunga. Mono yayizidi, mpasi
bakala moyo ye lungila wo.
11 Mono i mvungi wabiza. Mvungi wabiza uya-
mbudilanga mameme moyo andi.
12 Wonso i nkwa mfutu, kansi ka mvungi ko, kena
mameme mayandi kibeni ko, yandi umonanga dievwa
dizidi ye sisanga mameme ye tinanga; dievwa diziokuna-
nga ye sansikisanga mo;

13 kadi yandi wena mu mfutu, kenina mameme
mayindu ko.
14 Mono i mvungi wabiza, nzeyi mamami, mamami
manzeyi.
15 bonso Se dinzeyi, mono nzeyi Se, ngiambudidi
mameme moyo ami.
16 Mono ngiena mameme mankaka mpe malembolo
tuka mu mpaka yayi; mau mpe si yatuadisa kaka, si mawa
nding'ami; si mwakala kamba dimosi ye mvungi mosi.
17 I kuma Se dinzolele, bu ngiambudidi moyo ami,
mpasi yabonga wo diaka.
18 Muntu kakunkatudila wo ko, kansi mono kibeni
iyambula wo. Ngiena lulendo luayambudila wo, ngiena
lulendo luabongila wo diaka. Nsikudukusu yoyo mono
yatambula yo kwa S'ami.
19 ¶ Nkabunu yavutuka kala mu ba Yudayo mu
diambu diamambu momo.
20 I diau babingi mu bau bavova: Wena mpeve yambi,
laukidi; mu nkiama lukunwilanga?
21 Bankaka bavova: Mambu momo ka matukidi kwa
bakamene mpeve yambi ko. Kadi mpeve yambi
yilenda zibula meso mampofo e?
22 ¶ Mu Yelusalemi mwakala nkembo ambiekolo
akinlongo. Sivu kiakala.
23 Yesu wazieta mu kinlongo mu nzil' amakunzi ma
Solomo.
24 Buna ba Yudayo banzungidila, bavova kwa yandi:
Ntama kwa si wakutusweka diambu diodio? Vo Ngeye
i Klisto, utukamba dio mu kibakala.
25 Yesu wavutula: Mono yalukembi dio, ka lulekele
minu ko. Mavanga maivanganga mu nkumbu a
S'ami, mau makuntelanga kimbangi.
26 Kansi beno ka lulekele minu ko, kadi ka luena mu
mameme mami ko.
27 Mameme mami mawanga nding' ami, nzeyi mo,
makundamanga.
28 Mono ivananga mo moyo wamvu ya mvu, ka

mana bungwa widi ntangu nkutu ko, ye muntu kana mo
ziona mu koko kwami ko.
29 S'ami diampana mo dilutidi babonsono mu nene,
muntu kalendi mo ziona mu koko kwa Se ko.
30 Mono ye Se i umosi kwandi.
31 ¶ Ba Yudayo bavutuka nanguna matadi, mpasi
bamvondila mo,
32 Yesu wavutula kwa bau: Mavanga mamingi
mabiza yalusongele matukidi kwa Se; edi e mu mavanga
momo lukuntubila matadi?
33 Ba Yudayo bavutula kwa yandi: Ka tukutubidi
matadi mu diambu diavanga diabiza ko, kansi mu
diambu diantiakulu, ngeye bu u muntu ukivengi Nzambi.
34 Yesu wavutula kwa bau: Ka mwasonama mu nsiku
mieno ko e: Mono yavova: Beno i zinzambi?
35 Vo wabika baba zinzambi bayizulwa mambu ma
Nzambi; masonukwa ka malendi kanguka ko;
36 buna beno luvovele kwa ndiena wabiekwa kwa Se
ye wafiduswa ku nza: Ngeye utiakanga, kadi mpovele-
nge: Mono i Mwan'a Nzambi?
37 Vo kivanganga mavanga ma S'ami ko, ka lunde-
kilani minu ko.
38 Vo ivanganga mo lulekila mavanga minu, vo ka
lukundekilanga minu ko, mpasi luazaya ye visa, vo Se
diena mu mono ye mono mu Se.
39 I diau bavutuka tomba mu kumbaka, kansi
wakatuka mu moko mau.
40 ¶ Yandi wavutuka kwenda kuna simu dia Yodani
ku vuma kiateka botikilanga Yoane, wasikila kuna.
41 Babingi bayiza kwa yandi, bavova: Yoane kavanga
mangu ko, kansi mamonsono mavova Yoane mu ndieu
mena makedika.
42 Babingi banlekila minu kuna.

11 Mwakala muntu wabela,i Lazalo, i mwisi Betania,
i vata dia Malia ye mpangi andi Malata.
2 Malia i ndiena wakusa Mfumu mazi ye wakunguna

malu mandi mu nsuki zandi, mpangi andi Lazalo wakala
bela.
3 I diau busi biandi biatuma kwa yandi mu vova:
Mfumu, tala, uuzolele wena bela.
4 Yesu bu kawa mo, wavova: Ka bela kwamfwilu
koko ko, kansi mu diambu diankembo a Nzambi, mpasi
Mwan'a Nzambi wakembudulwa ko.
5 Yesu wazola Malata ye mpangi andi ye Lazalo.
6 I kuma bu kawa, vo wakala bela, wazingila lumbu
biole va vuma kikakala.
7 Landila momo buna wavova kwa minlonguki: Bika
tuavutuka kota mu Yuda.
8 Nlonguki miavova kwa yandi: Nlongi, bwabu ba
Yudayo batombele mu kuvonda mu matadi, una vutuka
kwenda kun'e?
9 Yesu wavutula: Kadi lumbu ka kiena kumi ye
lokula biole ko e? Vo muntu zietanga mu mwini,
katanga sakuba ko, kadi umonanga kia kwanza yayi.
10 Kansi vo muntu diatanga mu fuku, utanga sakuba,
kadi kia ka kwena mu yandi ko.
11 Yandi wavova momo, buna wavova kwa bau:
Nkundi eto Lazalo lele, kansi mwendo ami kunsikimisa
ku nsi atulu.
12 Buna nlonguki miavova kwa yandi: Mfumu, vo
lele si kavuka.
13 Yesu wabika mfwilu andi, kansi bau babanza, vo
wabika tulu tuandeka.
14 I kuma Yesu wabangula vova kwa bau: Lazalo
wafwidi.
15 Mu diambu dieno mpasi lualeka minu, kiese kiena
yami, vo kiakedi vo ko; kansi tuenda kwa yandi.
16 Buna Toma, wabikwa Didimo, wavova kwa minlo-
nguki yandi: Tuenda beto mpe tuafwa yandi.
17 ¶ I kuma Yesu bu kaluaka, wambwana ukila-
mbalele mu ndiamu lumbu ia.
18 Betania diakala likufi ye Yelusalemi kani vo nseke
akumi ye stadia tanu.

19 Babingi mu ba Yudayo bayiza kwa Malata ye
Malia mu kubabomba mu diambu diampangi au.
20 I kuma Malata bu kawa, vo Yesu wizidi, wayenda
kunkiki; kansi Malia wavwanda mu nzo.
21 Buna Malata wavova kwa Yesu: Mfumu, vo ngeye
wakedi vava, nga mpangi ami kafwidi ko.
22 Kansi bwabu mpe nzeyi kwami, vo dionso diulo-
mbele kwa Nzambi, Nzambi una dio kuvana.
23 Yesu wavova kwa yandi: Mpangi aku si kafuluka.
24 Malata wavova kwa yandi- Nzeyi kwami, vo si
kafuluka mu mfulukulu mu lumbu kiazimunina.
25 Yesu wavova kwa yandi: Mono i mfulukulu ye
moyo; ukundekilanga minu, si kakala moyo, vo wafwidi
mpe.
26 Wonso wena moyo ye ukundekilanga minu, kana
fwa mvu ya mvu nkutu ko. Lekele dio minu e?
27 Wavova kwa yandi: Ngeta, Mfumu, mono ndekele
minu, vo ngeye i Klisto, Mwan'a Nzambi, ukwiza mu nza.
28 Bu kavova momo, wayenda tela mpangi andi
Malia mbila mu nsweki, wavova: Nlongi lueki, ukutelele
mbila.
29 Yandi bu kawa mo, ntumbu telama, wayiza kwa
yandi.
30 Yesu kakiluakila mu vata ko, kansi wakala va
vuma kiankikila Malata.
31 I diau ba Yudayo bakala yandi mu nzo ye ba-
mbomba, bu bamona, vo Malia nangukini nswalu ye
vaikidi, bannama, kadi babanza, vo wele ku ndiamu mu
dila kuna.
32 I kuma Malia bu kaluaka kwakala Yesu ye wa-
mmona, wafukama va malu mandi, wavova kwa yandi:
Mfumu, vo wakedi vava, nga mpangi ami kafwidi ko.
33 I kuma Yesu bu kammona weti dila ye ba Yudayo,
bayiza yandi beti dila, wavumuka wakala kingongo mu
ntima,
34 wavova: Kwe luantudidi? Bavova kwa yandi:
Mfumu, wiza tala.

35 Yesu wadila.
36 Buna ba Yudayo bavova: Tala, bonso bukanzolele.
37 Kansi bankaka mu bau bavova: Ndieu wazibula
meso mampofo, kadi kakutu sa ko e vo ndieu walembwa
fwa?
38 I diau Yesu wavutuka vumuka mu ntim'andi,
wayiza kundiamu. Nluka wakala ye tadi diayekukwa wo.
39 Yesu wavova: Lukatula tadi. Malata, busi
kiawafwa, wavova kwa yandi: Mfumu, weka nsudi,
kadi tuka kafwididi i lumbu ia.
40 Yesu wavova kwa yandi: Kadi kikubembi ko e,
vo si wamona nkembo a Nzambi, vo lekele minu.
41 I diau bakatula tadi. Yesu wasendula meso,
wavova: Tata, mono ikutondele, bu ungwilu.
42 Nzeyi kwami, vo ngeye ukungwanga ntangu
zazonsono, kansi mu diambu diandonga yitelamene
kinzungidila vava mpovele mo, mpasi baleka minu, vo
ngeye wamfidisa.
43 Bu kavova momo, waboka mu ndinga yayinene;
Lazalo, vaika kwaku!
44 Muntu wafwa wavaika ye zingamene fundu mu
moko ye mu malu zizi kiandi kizingamene lenswa dia-
kiufuta. Yesu wavova kwa bau: Lunkutula, lunya-
mbula kenda.
45 ¶ I diau babingi mu ba Yudayo bakiyizila kwa
Malia ye bakimwena makavanga, baleka minu mu yandi.
46 Kansi bankaka mu bau bayenda kwa bafalisi,
babakamba mavanga Yesu.
47 ¶ Buna bangudi zanganga ye bafalisi bakutikisa
bamayala, bavova; Nki tuna vanga, kadi muntu wowo
uvanganga mangu biabingi?
48 Vo tukunyambudila bobo, babonsono si baku-
nlekila minu, bisi Loma si bakwiza ziona fulu kieto ye
kanda dieto.
49 Kansi umosi mu bau nkumbu andi Kayafa, i ngudi
anganga mu mvu wauna, wavova kwa bau: Ka luzeyi
lekwa nkutu ko,

50 ka luyindudi ko, vo butomene kwa beno, vo muntu
mosi kafwila bantu—ye kanda diadionsono dilembolo
fukila.
51 Kavova mambu momo mu yandi kibeni ko, kansi
bu kakala ngudi angang'amvu wauna, wabikula, vo
Yesu wakana fwila kanda diodio,
52 ka kanda diodio kaka ko, kansi mpasi kakutikisa
va mosi bana ba Nzambi basansakana.
53 Tuka mu lumbu kina bavovasana manenga, mpasi
bamvonda.
54 ¶ I kuma Yesu kavutuka zieta va yuti ko ye ba
Yudayo, kansi wakatuka kuna, wayenda ku nsi lukufi ye
nsi yankatu ku mbanza yibikwanga Efalaimi; kuna
kakala ye minlonguki.
55 Pasa kiaba Yudayo kiakala lukufi. Babingi
batuka mu nsi babaluka ku Yelusalemi tekila pasa mu
kukivedisa.
56 Buna batomba Yesu, bavovasana, bu batelama
mu kinlongo; Bwe lubenzi? Nanga kana kwiza ku
nkembo nkutu ko e?
57 Bangudi zanganga ye bafalisi bakivanina nsiku-
dukusu; vo muntu zeyi vakena, si kazaikisa dio, mpasi
bambaka.

12 Lumbu sambanu tekila pasa Yesu waluaka ku
Betania kwakala Lazalo ukafulukisa mu bafwa.
2 Kuna banlambila nlekolo, Malata wabasadila;
kansi Lazalo i umosi mu bavwanda yandi va meza.
3 Buna Malia wabonga tezo' kimosi kiamazi mansu-
nga mantalu beni, wakusa malu ma Yesu, wakunguna
malu mandi mu nsuki zandi; nzo yazala kwa nsunga
yamazi.
4 Yuda Iskalioti, umosi mu nlonguki miandi, ndiena
wakana kunyekula, wavova:
5 Mu nkiama mazi momo ka matekolo ko mu nkama
tatu zadenali ye maveno kwa bamputu?
6 Kavova mo mu diambu diawakadila bamputu

mayindu ko, kansi bu kakala mwivi ye wanata lukobe
luabivanza ye wayelumuna biatulwa muna.
7 Buna Yesu wavova: Unyambula, kadi kakebele mo
mu diambu dialumbu kiandiamusu ami.
8 Kadi bamputu bena yeno ntangu zazonsono, kansi
mono kiena yeno ntangu zazonsono ko.
9 ¶ I diau ndonga yina yayinene yaba Yudayo yazaya,
vo yandi wena kuna. Bayiza ka mu diambu dia Yesu kaka
ko, kansi mu mona Lazalo mpe ukafulukisa mu bafwa.
10 Bangudi zanganga bavova manenga, mpasi bavo-
nda Lazalo mpe;
11 kadi babingi mu ba Yudayo bayenda mu diambu
diandi, balekila Yesu minu.
12 ¶ Lumbu kialanda ndonga yayingi bu yamana
luaka ku nkembo ye bawa, vo Yesu weti kwiza ku
Yelusalemi,
13 babonga mandala, bavaika mu kunkika, baboka:
Osana, wizidi mu nkumbu a Mfumu, i nkwa lusakumunu,
i ntinu a Isaeli.
14 Yesu wamona mpunda yantuenia, wavwanda yo
va ntandu, bonso bwasonama:
15 Mwana wankento wa Sioni, kukalani wonga ko;
tala, ntinu aku wizidi ye vwendi va ntandu amwan'a-
mpunda.
16 Nlonguki miandi ka miazaya bo va ntete ko, kansi
Yesu bu kamana kembuswa, mboki babambuka moyo
vo momo masonama mu yandi ye vo bavanga dio kwa
yandi.
17 ¶ I kuma ndonga yakala yandi yata kimbangi, vo
watela Lazalo mbila mu vaika mu ndiamu, wamfulukisa
mu bafwa.
18 I kuma ndonga yayiza kunkiki mpe, kadi bawa,
vo wavanga mangu kiokio.
19 Buna bafalisi bavovasana: Lumweni, vo ka lulendi
vanga lekwa ko; tala, nza yele kunlandi.
20 ¶ Mwakala bisi Elene bankaka bakala yau babaluka
mu sambila mu nkembo.

21 I diau bau bayenda kwa Filipo watuka mu Betesaida
mu Ngalili, banyuvula, bavova: Mfumu, tuzolele mona
Yesu.
22 Filipo wayiza kamba dio kwa Andele, Andele ye
Filipo bayiza kamba dio kwa Yesu.
23 Yesu wavutula kwa bau, wavova: Lokula kizidi
kina kembulwa Mwan'amuntu.
24 Kedika, kedika, mono iluvovele: Vo nsangwa
yafroment ka yabwa mu ntoto ye fwa ko, nga yau ye
yau kaka yikalanga; kansi vo yifwa, yibutanga mbutu
miamingi.
25 Wonso zolele mwel'andi, vidisi wo; wonso belele
mwel'andi mu nza yayi, kebele wo ku moyo wamvu ya
mvu.
26 Vo muntu ukunsadilanga, bika kandama. Mu-
ngiena si mwakala sielo kiami mpe. Vo muntu uku-
nsadilanga, buna S'ami dina kunzitisa.
27 Bwabu mwel'ami uvizukidi; nki si yavova? Tata,
umpulusa mu lokula kiaki. Kansi i mu diambu diodio
yayizidi ku lokula kiaki.
28 Tata, kembisa nkumbu aku. Buna ndinga yatuka
mu zulu; Mono ikembisanga yo, mono si yavutuka yo
kembisa.
29 Buna ndonga yatelama vana yawa yo, yavova, vo
mbandanu yikedi. Bankaka bavova: Mbasi yivovele
kwa yandi.
30 Yesu wavutula, wavova: Ndinga yoyo ka yizidi
mu diambu diami ko, kansi mu diambu dieno.
31 Bwabu mfundusu anza yayi yilueki; bwabu nku-
luntu anza yayi si kaluanzulwa,
32 ye mono, bu ngina zangulwa tuka mu ntoto, si
yatunta babonsono kwa mono kibeni.
33 Yandi wavova mo mu songa lufwilu lukakana fwila.
34 I kuma ndonga yavutula kwa yandi: Beto tuawilu
mu nsiku, vo Klisto usikilanga mvu ya mvu. Buna bwe
vovele, vo Mwan'amuntu fwiti zangulwa kaka? Mwana
wowo wamuntu i nani?

35 Buna Yesu wavova kwa bau: Fintangu-ntangu
fiakidi filuena kia; ludiata, bu luena ye kia, ka luidi bwilwa
tombe; udiatanga mu tombe kazeyi kukakwendanga ko.
36 Bu luena ye kia, lulekila kia minu, mpasi luakala
bana bakia.
¶ Yesu wavova momo ye wayenda kubaswama.
37 Vele wavanga mangu biobio biabingi va ntadisi
au, kansi ka banlekila minu ko,
38 mpasi mambu ma Yesaya, mbikudi, menda detila,
makavova; Mfumu, nani lekele minu mu nsamu eto;
koko kwa Mfumu kwa nani kuzaikusu?
39 I kuma balembana leka minu, Yesaya bu kavutuka
vova:
40 Yandi wafwisa meso mau, wabadisa ntima miau,
ka bidi mona mu meso ye visa mu ntima ye bangumuka,
mpasi yabaniakisa.
41 Yesaya wavova momo, bu kamona nkembo andi
ye wavova mu yandi.
42 Mwanki babingi mu bakuluntu banlekila minu,
kansi mu diambu diabafalisi ka batambudila dio ko, ka
bidi vaikuswa mu nzo alukutukunu.
43 Kadi baluta zola nkembolo abantu ye nkembolo a
Nzambi fiuma.
44 ¶ Yesu waboka, wavova: Wonso ukundekilanga
minu kalekilanga mono minu ko, kansi ndiena wamfidisa;
45 wonso ukumbonanga umonanga ndiena wamfi-
disa.
46 Mono yayiza i kia mu nza, mpasi wonso ukunde-
kilanga minu kasikila mu tombe ko.
47 Vo muntu uwanga mambu mami ye lembolo mo
keba, mono kikumfundisa ko, kadi kiayizidi mu fundisa
nza ko, kansi mu vulusa nza.
48 Wonso ukunginanga ye katambulanga mambu
mami ko, yandi wena umosi ukumfundisanga; diambu
dimpovele i dina dina kumfundisa mu lumbu kiazimu-
nina.
49 Kadi kiavovele mu mono kibeni ko, kansi Se

diamfidisa diampeni nsikudukusu, mamfwiti ta ye
mamfwiti vova.
50 Nzeyi kwami, vo nsikudukusu andi i moyo wamvu
ya mvu: i kuma monso maivovanga, ivovanga mo, bonso
bwankembi Se.

13 Tekila nkembo apasa Yesu bu kazaya, vo lokula
kiandi kizidi, kikana katuka mu nza yayi ye kwenda
kwa Se. bu kakizodila bayandi kibeni bakala mu nza,
yandi wabazola nate ye ku nsukulu.
2 Nlekolo bu weka mu mana, nkadi ampemba bu
kakitudila mu ntim'a Yuda Iskalioti, mwan'a Simoni, mu
kunyekula.
3 Yesu bu kazaya, vo Se diamvana mamonsono mu
moko, vo watuka kwa Nzambi ye vo weti kwenda kwa
Nzambi.
4 watelama mu nlekolo, wavula yunga, wabonga
tuaya, wakanga dio mu luketo.
5 Buna watula nlangu mu longa, wabadika sukula
malu maminlonguki, wakunguna mo mu tuaya dikakengi
mu luketo.
6 I kuma wayiza kwa Simoni Petelo. Wavova kwa
yandi: Mfumu, ngeye usukula malu mami e?
7 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Bwabu kuzeyi ko
diivanga, kansi tuka bwabu mboki una dio zaya.
8 Petelo wavova kwa yandi: Kedika mvu ya mvu
kuna sukula malu mami ko. Yesu wavutula kwa
yandi: Vo ndembolo kusukula, kwen'aku ntuadi ye
mono ko.
9 Simoni Petelo wavova kwa yandi: Mfumu, ka malu
mami kaka ko, kansi moko ye ntu mpe.
10 Yesu wavova kwa yandi: Ukukiyobedele kena nsatu
akukisukula ko, kansi meni vedila wawonsono; beno lu
bavedila, kansi ka babonsono ko.
11 Kadi yandi wazaya wakunyekula, i kuma wavova:
Beno ka lu bavedila babonsono ko.
12 I diau bu kamana sukula malu mau ye vwata

yunga ye wavwanda diaka va meza, wavova kwa bau:
Luzeyi dimpengi kwa beno e?
13 Beno lukumbikanga Nlongi ye Mfumu; beno
lutomene vova, kadi ngiena bobo,
14 I diau vo mono, i Mfumu ye Nlongi, nsukudi
malu meno, buna beno mpe lufwiti sukasana malu.
15 Kadi mono iluveni kifwani, mpasi luavanga bobo,
bonso bumpengi kwa beno.
16 Kedika, kedika, mono iluvovele: Nanga ka ulutidi
mfumu andi mu nene ko, ntumwa kalutidi wantuma mu
nene ko.
17 Vo luzeyi momo, mayangi mena yeno, vo luva-
nganga mo.
18 Kivovele mu beno babonsono ko; nzeyi bayasola;
kansi mpasi masonukwa menda detila: Didi yami dimpa
undangunini kinkoso kiandi kiatambi.
19 Tuka bwabu mpovele dio kwa beno, bu ka diki-
kadidi ko, mpasi bu dimeni kala, lualeka minu, vo i
mono kwami.
20 Kedika, kedika, mono iluvovele: Utambulanga
wonso umfidisi, yandi ukuntambulanga, kansi ukunta-
mbulanga, tambulanga wamfidisa.
21 ¶ Yesu bu kamana vova momo, wavizuka mu
mpeve, wata kimbangi, wavova: Kedika, kedika, mono
iluvovele: Umosi mu beno una kungiekula.
22 Minlonguki miatalasana, miakala mabanza mole,
kani nani kabikidi.
23 Kansi kwakala mosi mu nlonguki miandi wavwa-
nda va meza wayekama va ntulu a Yesu, wazolwa kwa
Yesu.
24 I kuma Simoni Petelo walabikisa kwa ndiena,
wavova kwa yandi: Kamba, nani kabikidi?
25 Buna ndiena bu kayekama bobo va ntulu a Yesu
wavova kwa yandi: Mfumu, nani kwandi?
26 Yesu wavutula: I yandi uivwangila buku ye ku-
mvana kio. I kuma bu kavwengi buku, wabonga,
wavana kio kwa Yuda, i mwan'a Simoni Iskalioti.

27 Bu katambula buku kiokio, Satana wakota mu
yandi. I diau Yesu wavova kwa yandi: Savula vanga
diuvanga.
28 Buna bena bavwanda va meza, widi muntu nkutu
kazaya bila kikavovila bo kwa yandi ko.
29 Kadi bankaka babanza: Yuda bu kena ye lukobe
luabivanza, vo Yesu vovele kwa yandi: Sumba bituena
nsatu mu nkembo evo vana lekwa kwa bamputu.
30 Bu kamana tambula buku, ntumbu vaika; fuku
diakala.
31 ¶ I diau bu kamana vaika, Yesu wavova: Bwabu
Mwan'amuntu kemboso, Nzambi kemboso mu yandi.
32 Vo Nzambi kemboso mu yandi, buna Nzambi mu
yandi kibeni si kakunkembisa mpe, si kakula kunke-
mbisa.
33 Lu bimbana-mbana biami, fintangu-ntangu fiakidi
fingiena yeno; si luakuntomba, bonso buyavova kwa
ba Yudayo: Kuikwenda ka lulendi ko kwiza ko, i bobo
ikuluvovele bwabu mpe.
34 Nsikudukusu yamona iluveni, vo luazolasananga,
bonso buyaluzolele, mpasi beno mpe luazolasananga.
35 Mu diodio babonsono si bazaya, vo beno lu
nlonguki miami, vo luena zola kwanzolasani.
36 ¶ Simoni Petelo wavova kwa yandi: Mfumu, kwe
una kwenda? Yesu wavutula kwa yandi: Kuikwenda,
kulendi kundama bwabu ko, kansi mboki wakundama.
37 Petelo wavova kwa yandi: Mfumu, mu nkiama
kilendi kunama bwabu ko? Mono ikuyambudila
mwel'ami.
38 Yesu wavutula kwa yandi: Ngeye si wakungia-
mbudila mwel'aku? Kedika, kedika, mono ikuvovele:
Koko ka dina kukikubila nkutu ko, nate ye unkadidi
nkadila tatu.

14 Ka luvizukani ntima mieno ko; lulekila Nzambi
minu, lulekila mono minu.
2 Mu nzo a S'ami mwena vinga biabingi, vo ka bwa

ko nga yalukembi bo; kadi mono ikwenda kulukubikila
fulu.
3 Vo ikwenda kulukubikila fulu, si yakwiza vutuki ye
kulutuala kwa mono kibeni, mpasi luakala mpe vangiena.
4 Kuikwenda, beno luzeyi nzila.
5 ¶ Toma wavova kwa yandi: Mfumu, ka tuzeyi
kuukwenda ko, bwe tuzaya nzila?
6 Yesu wavova kwa yandi: Mono i nzila ye kedika ye
moyo; muntu kalendi kwiza kwa Se ko, vo ka mu mono
ko.
7 Vo lunzeyi, si luazaya S'ami mpe, tuka bwabu
lunzeyi ye lummweni.
8 ¶ Filipo wavova kwa yandi: Mfumu, utumwesa Se,
buna bulungidi kwa beto.
9 Yesu wavova kwa yandi: Ntangu yoyo yayingi
ngiena yeno, ngeye Filipo kunzeyi ko e? Umbweni,
mweni Se. Bwe vovele: Utumwesa Se?
10 Kulekele minu ko e, vo mono ngiena mu Se ye Se
mu mono? Mambu maivovanga kwa beno, kivovanga
mo mu mono kibeni ko, kansi Se disikilanga mu mono,
diau divanganga mavanga mandi.
11 Lundekila minu, vo mono ngiena mu Se ye Se mu
mono; vo ka bwa ko, lundekila minu mu diambu dia-
mavanga kaka.
12 ¶ Kedika, kedika, mono iluvovele: Ukundekilanga
minu, mavanga maivanganga, yandi mpe si ka mo vanga;
si kavanga malutidi mu nene, kadi mono ikwenda kwa Se.
13 Kionso kiluna lomba mu nkumbu ami, si ya kio
vanga, mpasi Se diakembuswa mu Mwana.
14 Vo luna lomba lekwa mu nkumbu ami, si ya kio
vanga.
15 ¶ Vo lukunzolanga, lukeba nsikudukusu zami.
16 Mono si yayuvula Se, ye yandi si kakuluvana
Nsadisi wankaka, mpasi kakala yeno mvu ya mvu,
17 i Mpeve yakedika yilembane nza tambula, kadi ka
yimweni yo ko ye ka yizeyi yo ko. Beno luzeyi yo, kadi
yisikilanga yeno ye si yakalanga mu beno.

18 Mono kina kuluyambula kinsona ko, ikwiza kwa
beno.
19 Fintangu-ntangu diaka ye nza ka yivutuki kumbona
ko, kansi beno si luakumbona, kadi ikalanga moyo,
beno si luakalanga moyo mpe.
20 Kina lumbu si luazaya, vo mono ngiena mu S'ami,
ye beno mu mono, ye mono mu beno.
21 Wena nsikudukusu zami ye kebanga zo, i yandi
ukunzolanga, kansi ukunzolanga si kazolwa kwa S'ami,
mono si yakunzola ye kukizaikisa kwa yandi.
22 ¶ Yuda, ka Iskalioti ko, wavova kwa yandi:
Mfumu, bwe dienina, bu una kukizaikisa kwa beto, ye
ka kwa nza ko?
23 Yesu wavutula, wavova kwa yandi: Vo muntu
ukunzolanga, kakebanga mambu mami, S'ami si kaku-
nzola, si tuiza kwa yandi ye vanga kundu kieto vakena.
24 Lembolo kunzola, kakebanga mambu mami ko.
Mambu maluwanga ka mamami ko, kansi i ma Se dia-
mfidisa.
25 ¶ Momo mpovele kwa beno, bu isikilanga yeno.
26 Kansi Nsadisi, i Mpeve yanlongo yina fidisa Se
mu nkumbu ami, yandi si kakululonga mamonsono ye
kulubambula moyo mu mamonsono mayalukembi.
27 Mono ikulusisila yenge; yenge kiami ikuluvana.
Mono kikuluvananga bonso buvananga nza ko. Ka
luvizukani ntima mieno ko, kalukalani bunkuta ko.
28 Beno luwilu, vo ikuluvovelenge: Mono si ikatuka
ye si yavutuka kwiza kwa beno. Vo lunzolele, nga
luyangalala, vo ikwenda kwa Se, kadi Se dikundutidi mu
nene.
29 Bwabu ilukembi dio, bu ka dikikadidi ko, mpasi
lualeka minu, bu dimeni kala.
30 Kina vutuka vova mamingi kwa beno ko, kadi
nkuluntu anza wizidi, kabeki lekwa mu mono ko.
31 Kansi ivanganga bobo, mpasi nza yazaya, vo
izolanga Se ye ivanganga, bonso bukansikidikisa;
Lutelama, tuakatukeno vava.

15 Mono i nti wavinia wakedika, S'ami i mvati.
2 Dionso vala mu mono dilembolo buta mbutu,
yandi katudi dio; dionso dibutanga mbutu, yandi
uvedisanga dio, mpasi dialuta buta mbutu.
3 Bwabu lumeni vedila mu diambu diamambu maya-
vovele kwa beno.
4 Lusikila mu mono ye mono mu beno. Bonso vala
dilembolo buta mbutu diau kibeni, vo dilembolo kala
mu nti wavinia, i bobo veno lulembane mpe, vo lulembolo
sikilanga mu mono.
5 Mono i nti wavinia, beno lu mavala; wonso usikila-
nga mu mono ye mono mu yandi, yandi ubutanga mbutu
miamingi, kadi vo lukondolo mu mono, ka lulendi vanga
lekwa ko.
6 Vo muntu kasikilanga mu mono ko, buna vetolo
bonso vala ye yumini; bayonzika mo, batuba mo ku tia,
mayokwa.
7 Vo lusikilanga mu mono ye mambu mami masikila-
nga mu beno, lulomba kionso kiluzolele ye luna kio
vangulwa.
8 Mu diadi S'ami dikemboso, bu lubutanga mbutu
miamingi, beno si luakala nlonguki miami.
9 ¶ Bonso bwanzola Se, i bobo mono yaluzolele mpe.
Lusikila mu zola kwami.
10 Vo lukebanga nsikudukusu zami, si luasikila mu
zola kwami, bonso buyakebele nsikudukusu za S'ami ye
isikilanga mu zola kwandi.
11 Mpovele momo kwa beno, mpasi kiese kiami
kiakala mu beno ye kiese kieno kialunga.
12 Nsikudukusu ami i yayi, vo luazolasananga, bonso
buyaluzolele.
13 Zola ka kwena ye muntu ko kulutidi kwaku, vo
uvananga moyo andi mu diambu diabakundi bandi.
14 Beno i bakundi bami, vo luvanganga maikulusiki-
dikisa.
15 Kikulubikanga minanga diaka ko, kadi nanga
kazeyi mavanganga mfumu andi ko, kansi ikulubikidi

bakundi, kadi mono yaluzayisi mamonsono mayawilu
kwa Se.
16 Beno ka luansolele ko, kansi mono yalusolele,
yaluvangudi, mpasi luayenda buta mbutu ye mbutu mieno
misikila; mpasi kionso kionso kilulombele kwa Se mu
nkumbu ami, kaluvana kio.
17 Diadi ikulusikidikisa, vo luazolasananga.
18 ¶ Vo nza yikulubelanga, luzaya, vo yau yatekele
kumbela.
19 Vo beno lu banza, nga nza yizolele biabiandi, nza
yikulubelanga, bu ka lu banza ko, kansi mono yalusolele
mu nza.
20 Lubambuka moyo mu diambu diyaluvovele: Nanga
kalutidi mfumu andi ko. Vo banzomene, si bakulu-
zoma mpe. Vo bakebele mambu mami, si bakeba
mambu meno mpe.
21 Kansi si bavanga momo mamonsono kwa beno mu
diambu diankumbu ami, kadi ka bazeyi wamfidisa ko.
22 Vo kiayizidi ko ye mpovele kwa bau, nga ka bena
masumu ko; kansi bwabu ka bena bila kiakukitabila mu
masumu mau ko.
23 Ukumbelanga, belanga s'ami mpe.
24 Vo kiavengi mu bau mavanga ma ka mavengi
muntu ko, nga ka bena masumu ko; kansi bwabu bameni
mona ye bela ye mono ye S'ami.
25 Kansi mpasi diambu diasonukwa mu nsiku miau
dienda detila: Bambela mu nana.
26 ¶ Nsadisi bu kizidi, yandi si kata kimbangi mu
mono; i yandi uifidisa kwa beno tuka kwa Se, i Mpeve
yakedika yitukanga mu Se.
27 Kansi beno si luatanga kimbangi; kadi luena yami
tuka mu mbadukulu.

16 Momo mpovele kwa beno, ka luidi ta sakuba.
2 Si bakuluvaikisa mu nzo zatukutukunu. Inga
ntangu yeti kwiza yina banzila wonso ukuluvondele, vo
salu kia Nzambi kasalanga.

3 Si bavanga momo, kadi ka bazeyi Se vo mono ko.
4 Kansi momo mpovele kwa beno, mpasi luabambuka
moyo, ntangu bu yayizidi, vo mpovele mo kwa beno.
Kialukembi mo tuka mu mbadukulu ko, kadi buna
yakedi yeno.
5 ¶ Kansi bwabu ikwenda kwa wamfidisa, buna luena
widi muntu nkutu kangiuvudi ko: Kwe ukwenda?
6 Kansi bumpovele momo kwa beno, kiadi kizedi mu
ntima mieno.
7 Kansi iluvovele kedika: Butomene kwa beno, vo
ikatuka; kadi vo kikatuka ko, nga Nsadisi ka ukwiza kwa
beno ko; kansi vo ikatuka, buna si yakumfidisa kwa beno.
8 Ndieu bu kizidi si katungudila nza mu diambu
diamasumu ye mu diambu dialunungu ye mu diambu
diamfundusu:
9 mu diambu diamasumu, kadi ka bakundekilanga
minu ko;
10 mu diambu dialunungu, kadi ikwenda kwa Se ye
ka luna kumbona diaka ko;
11 mu diambu diamfundusu, kadi nkuluntu anza yayi
ufundusu.
12 Mamingi makidi yami mu kulukamba; kansi bwabu
ka lulendi mo natikisa ko.
13 Kansi yandi, Mpeve yakedika, bu yizidi, yandi si
kakulutuadisa mu kedika kiakionsono; kadi kana vova
mu yandi kibeni ko, kansi mamonsono makawanga, si
ka mo vova, momo mana kwiza si kakulusamunina.
14 Ndiena si kakunkembisa, kadi si kabonga mu
mamami ye kulusamunina.
15 Mamonsono mavwidi Se i mamami, i kuma mpo-
vele, vo ubonganga mu mamami mu kulusamunina.
16 ¶ Fintangu-ntangu ye ka lumboni diaka ko, finta-
ngu-ntangu diaka ye luna kumbona.
17 Buna nlonguki miandi miankaka miavovasana:
Nki momo makavovele kwa beto: Fintangu-ntangu ye ka
lumboni ko, fintangu-ntangu diaka luna kumbona; ye:
Mono ikwenda kwa Se?

18 Buna bavova: Nki momo makavovele: Fintangu-
ntangu? Ka tuzeyi makavovele ko.
19 Yesu wazaya, vo bazola kunyuvula, wavova kwa
bau: Mu diodio luyuvasene, vo mpovele: Fintangu-
ntangu ye ka lumboni ko, fintangu ntangu ye luna
kumbona?
20 Kedika, kedika, mono iluvovele: Beno si luadila ye
nionga, kansi nza si yayangalala; beno si luakala kiadi,
kansi kiadi kieno si kiakituka kiese.
21 Nkento bu keti buta, kiadi kiena yandi, kadi lokula
kiandi kizidi, kansi bu kameni buta mwana, kavutukidi
bambuka moyo mu nzungu zandi ko mu diambu diakiese,
muntu bu kabutukidi mu nza.
22 I diau beno mpe luena kiadi bwabu; kansi mono si
yavutuka kulumona, ntima mieno si miakala kiese, ye
muntu kana kulukatudila kiese kieno ko.
23 Kina lumbu ka luna kungiuvula lekwa ko. Kedika,
kedika, mono iluvovele; Vo lulomba lekwa kwa Se, si
kakuluvana kio mu nkumbu ami.
24 Nate ye bwabu ka lulombele lekwa mu nkumbu
ami ko. Lulomba, beno si luatambula, mpasi kiese
kieno kialunga.
25 ¶ Momo mpovele kwa beno mu zingana, ntangu
yina kwiza, bu kina vutuka vova mu zingana kwa beno
ko, kansi bangula kulusamunina ma S'ami.
26 Kina lumbu luna lomba mu nkumbu ami, kilu-
vovele ko, vo si yakuluyuvudila kwa Se:
27 kadi yandi kibeni Se ukuluzolanga, bu lunzolele
ye lualekele minu, vo yatuka kwa Nzambi.
28 Mono yatuka kwa Se, yayiza mu nza; mono si
yasisa nza diaka ye kwenda kwa Se.
29 ¶ Nlonguki miandi miavova: Tala, bwabu uba-
ngudi vova ye lembolo vova mu zingana.
30 Bwabu tuzeyi, vo ngeye zeyi mamonsono ye kwena
nsatu ayuvulwa diambu kwa muntu ko, i diau tulekele
minu, vo ngeye watuka kwa Nzambi.
31 Yesu wavutula kwa bau: Bwabu lulekele minu e?

32 Tala, lokula kikwiza ye kikiyizidi, bu lusansakene,
muntu ku yandi, muntu ku yandi, ye lungiambudi mono
kaka; kansi kiena mono kaka ko, kadi Se diena yami.
33 Momo mpovele kwa beno, mpasi luakala yenge
mu mono, mu nza luena nzungu, kansi luyangalala.
Mono mbeni bedisa nza.

17 Yesu wavova mama, wasendula meso mandi ku
zulu, wavova: Tata, lokula kizidi, kembisa Mwan'a-
ku, mpasi Mwan'aku wakukembisa,
2 bonso buwamvana lulendo mu nsuni miamionsono,
mpasi babonsono bawamvana kabavana moyo wamvu
ya mvu.
3 Moyo wamvu ya mvu i wau, i mu zaya ngeye Nzambi
mosi kaka yakedika ye ndiena uwafidisa, Yesu Klisto.
4 Mono yakukembese va ntoto, bu mbanisi mavanga
mawampana mu vanga.
5 Tata, bwabu unkembisa mu ngeye kibeni mu nkembo
una uyakala yaku, nza bu ka yakikadila ko.
6 ¶ Mono yazaikisi nkumbu aku kwa bantu bawa-
mpana batuka mu nza. Bakala baku, wabavana kwa
mono, bakebele mambu maku.
7 Bwabu bazeyi, vo mamonsono mawampana matu-
kidi kwa ngeye.
8 Kadi mambu mawampana yavana mo kwa bau;
batambudi mo, bazeyi mu kedika, vo yatuka kwa ngeye
balekele minu, vo ngeye wamfidisa.
9 ¶ Mono ikubayuvudilanga; kiyuvudilanga nza ko,
kansi bawampana, kadi bau i baku—
10 biami biabionsono i biaku, biaku i biami—mono
nkemboso mu bau.
11 Kiena diaka mu nza ko, kansi baba bena mu nza,
mono ikwiza kwa ngeye. Tata dianlongo, ubakeba mu
nkumbu aku yiwampana, mpasi bakala mosi bonso
beto.
12 Bu yakedi yau, mono yabakebele mu nkumbu aku
yiwampana, mono yabakutidi, widi muntu nkutu mu

bau kabungane ko, kansi mwana wambungulu kàka,
mpasi masonukwa menda detila.
13 Bwabu ikwiza kwa ngeye, mpovele momo mu nza,
mpasi bakala kiese kiami kialunga mu bau.
14 Mono yabaveni mambu maku; nza yikubabelanga,
kadi ka bena banza ko, bonso mono mpe kiena wanza ko.
15 Kilombele wabakatula mu nza ko, kansi mpasi
wabakeba mu nkwa mbi.
16 Bau ka bena banza ko, bonso mono kiena wanza
ko.
17 Ubabieka mu kedika; mambu maku i kedika.
18 Bonso buwamfidisa mu nza, i bobo mono ikuba-
fidisa mu nza mpe.
19 Mono ikibiekele mu diambu diau, mpasi bau mpe
babiekwa mu kedika.
20 ¶ Mono kilombanga mu baba kaka ko, kansi
babana mpe bakundekilanga minu mu mambu mau;
21 mpasi babonsono bakala mosi, bonso ngeye, Tata,
mu mono ye mono mu ngeye, mpasi babana mpe bakala
mu beto, mpasi nza yaleka minu, vo ngeye wamfidisa.
22 Mono yabaveni nkembo uwampana, mpasi bakala
mosi bonso beto i mosi;
23 mono mu bau ye ngeye mu mono, mpasi balu-
nguswa mu umosi, mpasi nza yazaya, vo ngeye wamfidisa
ye wabazola, bonso buwanzola.
24 Tata, nzolele vo baba mpe bawampana si bakala
yami vangiena, mpasi bamona nkembo ami uwampana;
kadi ngeye wanzola, nza bu ka yatulwa lufulu ko.
25 Tata dialunungu, nza ka yikuzeyi ko, kansi mono
ikuzeyi; baba bazeyi, vo ngeye wamfidisa.
26 Mono yabazaikisa nkumbu aku, si yazaikisa yo mpe,
mpasi zola kuwanzodila kwakala mu bau ye mono mu
bau.

18 Yesu bu kamana vova momo, wavaika ye nlonguki
miandi, wasabuka fimwila-mwila fia Kideloni,
kwakala nkuzu ukakota yandi kibeni ye nlonguki miandi.

2 Yuda wanyekula wazaya vuma kiokio mpe, kadi
Yesu wayenda kuna ngienda zazingi ye nlonguki miandi.
3 I kuma Yuda watambula buka kiabinwani ye
minkengi miafidisa bangudi zanganga ye bafalisi, wayiza
kuna ye binga ye minda ye biandwanina.
4 I diau Yesu bu kazaya mamonsono mayiza va
yandi, wavaika, wavova kwa bau: Nani lutombele?
5 Bavutula kwa yandi: Yesu, mwisi Nazaleti. Yesu
wavova kwa bau: I mono kwami. Yuda wanyekula
watelama yau mpe.
6 I kuma bu kavova kwa bau: I mono kwami, bayenda
manimamanima, babwa va ntoto.
7 Buna wavutuka kubayuvula: Nani lutombele?
Bavova: Yesu, mwisi Nazaleti.
8 Yesu wavutula: Ilukembi, vo i mono kwami. I
buna vo luntombele, luyambula eba benda,
9 mpasi diambu dina dikavova dienda detila: Bawa-
mpana kividisi kwami muntu ko.
10 ¶ Simoni Petelo wakala sabala wavola kio, waba-
nda sielo kiangudi anganga, wazaka kutu kwandi kwa-
lubakala. Nkumbu ananga Mako.
11 Buna Yesu wavova kwa Petelo: Vutula sabala mu
kimpata; mbungu yampeni S'ami, kadi kinwe yo ko e?
12 ¶ Buna buka kiabinwani ye ngudi ankuluntu ye
minkengi miafidisa ba Yudayo babaka Yesu, bankanga,
13 bannata va ntete kwa Ana, kadi yandi i nzitu a
Kayafa, wakala ngudi angang'amvu wauna.
14 Kansi Kayafa i yandi walongisila ba Yudayo, vo
butomene, vo muntu mosi fwididi bantu.
15 ¶ Simoni Petelo ye nlonguki wankaka banama Yesu.
Nlonguki wowo wazayane ye ngudi anganga, wakota ye
Yesu mu kianzala kiangudi anganga.
16 Petelo watelama ku mbazi amwelo. Buna nlo-
nguki wowo wankaka wazayane ye ngudi anganga, wa-
vaika, wavova kwa nkento wakenga mwelo, wakotisa
Petelo.
17 Buna sielo kiankento, i nkengi amwelo, wavova

kwa Petelo: Kadi ngeye mpe i nlonguki amuntu wowo
e? Yandi wavova: Ka i mono ko.
18 Bisielo ye minkengi bakwika makala, kadi kiozi
kiakala, bayotila; Petelo mpe wakala yau watelama,
wayotila.
19 ¶ Buna ngudi anganga wayuvula Yesu mu nlonguki
miandi ye mu malongi mandi.
20 Yesu wavutula kwa yandi: Mono yabangudi vova
kwa nza, ntangu zazonsono yalongele mu nzo aluku-
tukunu ye mu kinlongo mukutakananga ba Yudayo
babonsono; mu nsweki kivovele diambu ko.
21 Mu nkiama ungiuvudi? Yuvula bawilu mayavovele
kwa bau. Tala, bazeyi kwau mayavovele.
22 Bu kamana vova momo, nkengi watelama va lueka
wabanda Yesu mbata wavova: Kadi bobo wavutula kwa
ngudi angang'e?
23 Yesu wavutula kwa yandi: Vo mpovele mambi,
buna ta kimbangi mu momo mambi, kansi vo mambote,
mu nkiama umbandidi?
24 ¶ Buna Ana wamfidisa wakangama kwa Kayafa,
ngudi anganga.
25 ¶ Simoni Petelo watelama, wayotila. Buna bavova
kwa yandi: Kadi ngeye mpe ka i nlonguki andi ko e?
Yandi wakala nkalu, wavova: Ka i mono ko.
26 Buna sielo kiangudi anganga, i butu kiandiena
wazakwa kutu kwa Petelo, wavova: Kadi kimweni
ngeye ye yandi mu nkuzu ko e?
27 Buna Petelo wakala nkalu diaka. Koko ntumbu
kuba.
28 ¶ Buna bakatula Yesu kwa Kayafa, bantuala ku
nzo anyadi; bwakala nsuka-nsuka, ka bakota bau kibeni
mu nzo anyadi ko, ka bidi sumunwa, kansi mpasi badia
pasa.
29 Buna Pilatu wavaika kwa bau, wavova: Nki
amfundu lufundidi muntu wowo?
30 Bavutula, bavova kwa yandi: Vo ndiena ka i
mvangi amambi ko, nga ka tunyekole kwa ngeye ko.

31 Buna Pilatu wavova kwa bau: Lumbonga beno
kibeni, lumfundisa bonso bwena nsiku mieno. Buna ba
Yudayo bavova kwa yandi: Ka tuaveno luve mu vonda
muntu ko;
32 mpasi mambu ma Yesu makavova menda detila,
bu kasonga mpil'alufwilu lukakana fwila.
33 ¶ Buna Pilatu wakota diaka mu nzo, watela Yesu
mbila, wavova kwa yandi: Ngeye i ntinu aba Yudayo e?
34 Yesu wavutula: Vovele momo mu ngeye kibeni e,
evo bankaka bakukembi mo mu mono?
35 Pilatu wavutula: Kadi mono i Nyudayo e? Bantu
baku ye bangudi zanganga bakuyekole kwa mono. Nki
wavengi?
36 Yesu wavutula: Kitinu kiami ka kianza yayi ko.
Vo kitinu kiami kianza yayi, nga bisielo biami bianweni,
mpasi kiayekulwa kwa ba Yudayo ko, kansi bwabu
kitinu kiami ka kitukidi vava ko.
37 Buna Pilatu wavova kwa yandi: Buna, u ntinu
kwaku e? Yesu wavutula: Ngeye vovele, vo mono i ntinu.
Mu diadi yabutukila, mu diadi yayizila mu nza, mpasi
yatela kedika kimbangi. Wonso i nkwa kedika, wanga
nding'ami.
38 Pilatu wavova kwa yandi: Nki i kedika?
¶ Bu kamana vova momo, wavaika diaka kwa ba
Yudayo, wavova kwa bau: Kimmweni bila ko.
39 Kansi fu kiena yeno, vo ikuluyambudila umosi mu
pasa. Buna luzolele kweno, vo ikuluyambudila ntinu
aba Yudayo e?
40 Buna bavutuka boka, bavova: Ka ndiena ko, kansi
Balaba. Balaba i ntani kwandi.

19 Buna Pilatu wabonga Yesu, wambadisa sikoti.
2 Binwani biavanda mpu yansende, bamvwika yo
va ntu, banzinga yunga kiampumbu;
3 bayiza kwa yandi, bavova: Kala kiese, ntinu aba
Yudayo; bambanda zimbata.
4 ¶ Pilatu wavutuka vaika. wavova kwa bau: Tala.

mono imvaikisi kwa beno, mpasi luazaya, vo ndembolo
mona bila mu yandi.
5 Buna Yesu wavaika ye mpu yansende ye yunga
kiampumbu. Yandi wavova kwa bau: Tala, muntu!
6 Bangudi zanganga ye minkengi bu bammona,
baboka: Koma va kulunsi, koma va kulunsi! Pilatu
wavova kwa bau: Lumbonga beno kibeni, lunkoma va
kulunsi; kadi mono kimweni bila ko.
7 Ba Yudayo bavutula: Beto tuena nsiku, mu nsiku mie-
to fweni mu fwa, kadi yandi wakivanga Mwan'a Nzambi.
8 ¶ I kuma Pilatu bu kawa diambu diodio, waluta
kala wonga;
9 wavutuka kota mu nzo, wavova kwa Yesu: Kwe
tukidi? Kansi Yesu kamvutula diambu ko.
10 Pilatu wavova kwa yandi: Kuvovi kwa mono ko e?
Kuzeyi ko e, vo ngiena lulendo mu kuyambula ye ngiena
lulendo mu kukomisa va kulunsi?
11 Yesu wavutula: Kwena lulendo nkutu mu mono
ko, vo kuveno lo ku kayengele ko; i kuma ungiekole kwa
ngeye wena masumu malutidi.
12 Mu diambu diodio Pilatu watomba mu kunya-
mbula, kansi ba Yudayo baboka, bavova; Vo yambudi
ndiona, ku nkundi a Kaisali ko. Wonso ukukivanga
ntinu, bangisi Kaisali.
13 I kuma Pilatu bu kawa mambu momo, wavaikisa
Yesu, wavwanda va kiandu kiamfundisi va vuma kiabi-
kwanga Kianzala kiamatadi mantoko, kansi mu kiebeleo
Ngabata.
14 Bwakala lumbu kiankubukulu kiapasa; bwakala
kani lokula kiansambanu, wavova kwa ba Yudayo:
Tala, ntinu eno!
15 Buna baboka: Katula, katula, unkoma va kulunsi!
Pilatu wavova kwa bau: Si yakoma ntinu eno va kulunsi
e? Bangudi zanganga bavutula: Ka tuena ntinu ko,
kansi Kaisali.
16 Buna wanyekula kwa bau. mpasi kakomwa va
kulunsi.

¶ I diau babonga Yesu.
17 Yandi wakinatina kulunsi, wavaika ku vuma
kibikwanga Konzongolo kiantu, kansi mu kiebeleo
kibikwanga Ngolongota;
18 kuna bankoma va kulunsi ye bole bankaka ye
yandi, mosi va lueka, mosi va lueka, kansi Yesu va kati
ye bau.
19 Pilatu wasonika nsonokono, watula yo va kulunsi:
mwasonukwa: Yesu, mwisi Nazaleti, ntinu aba Yudayo.
20 Ba Yudayo babingi batanga nsonokono yoyo,
kadi vuma kiakomwa Yesu va kulunsi kiakala lukufi ye
mbanza; mwasonukwa mu kiebeleo, kiloma, kielene.
21 Buna bangudi zanganga zaba Yudayo bavova kwa
Pilatu: Kusonikani ntinu aba Yudayo ko, kansi vo, ndieu
wavovele: Mono i ntinu aba Yudayo.
22 Pilatu wavutula: Mansonekene, mbeni mo so-
nika.
23 ¶ Binwani bu bakoma Yesu va kulunsi, babonga
mvwatu miandi, bavanga mio kunku biia, kinwani
kunku kunku, mboki kinkuti mpe; kinkuti ka kiatewa
ko, kansi kiabwangwa kiakionsono tuka ku ntandu.
24 Buna bavovasana: Ka tutendani kio ko, kansi bika
tuatela kio wadi mu wonso una kio vwa; mpasi masonu-
kwa menda detila: Bakabasana mvwatu miami, batela
mvwatu miami wadi. Bobo bwavanga binwani.
25 ¶ Va mbel'akulunsi dia Yesu vatelama ngudi andi
ye mpangi angudi andi, Malia, i nkazi a Klopa, ye
Malia, i mwisi Mangadala.
26 I diau Yesu bu kamona ngudi andi ye nlonguki
ukazola watelama va lueka, wavova kwa ngudi andi:
Nkento, tala mwan'aku.
27 Buna wavova kwa nlonguki: Tala ngudi aku.
Tuka lokula kina nlonguki wannata ku nzo andi.
28 ¶ Landila momo Yesu bu kazaya, vo mamonsono
makilungila, mpasi masonukwa malunguswa, buna
wavova: Ngiena mpwila.
29 Kuna kwakala mbungu yazala kwa vinia kiansa.

Buna bafuluza pongo mu vinia kiansa, basoma kio mu
tutu diaisopi, bazangula kio va nw'andi.
30 I kuma bu kamana tambula vinia kiansa, wavova:
Bulungidi; wadokika ntu, watambika vumunu kiandi.
31 ¶ Nitu ka zidi sala va makulunsi mu kialumingu,
bu i lumbu kiankubukulu, kadi lumbu kiokio kialumingu
kiakala kiakinene, buna ba Yudayo bayuvula Pilatu, vo
malu mau mana tolulwa ye vo bana katulwa.
32 I diau binwani biayiza tolula malu mawantete ye
wankaka bakomwa yandi;
33 kansi bu bayiza kwa Yesu, bamona, vo ukifwididi,
ka batolula malu mandi ko,
34 kansi kinwani kimosi kiazoka lubanzi luandi mu
dionga, menga ye nlangu ntumbu vaika.
35 Wamona bo wata kimbangi, kimbangi kiandi kiena
kiakedika, yandi zeyi, vo utanga kedika, mpasi beno mpe
lualeka minu.
36 Kadi momo mabwa, mpasi masonukwa menda
detila: Visi ka kina tolulwa mu yandi ko.
37 Diaka masonukwa mankaka mavova; Si batala
ubazoka.
38 ¶ Landila momo Yosefi, i mwisi Alimataya, i
nlonguki a Yesu, kansi mu nsweki mu diambu diawonga
mu ba Yudayo, wayuvula Pilatu mu katula nitu a Yesu.
Pilatu wavana luve. I diau bayiza kunkatula.
39 Nikodemo mpe, wateka kwiza kwa yandi mu fuku,
wayiza, wanata mile kiasangwa ye aloe, kani makumatanu
makilo.
40 Buna babonga nitu a Yesu, bazinga yo nlele
mialino va kimosi ye nzenzo miansunga, bonso bwena fu
kiaba Yudayo mu zika.
41 Mu vuma kiokio kikakomwa va kulunsi, mwakala
nkuzu, mu nkuzu mwakala ndiamu yampa, ka yakitudu-
lwa muntu ko.
42 I muna batula Yesu mu diambu dialumbu kianku-
bukulu kiaba Yudayo, kadi ndiamu yakala lukufi.

20 Mu lumbu kiantete mu lumingu mwayiza Malia,
mwisi Mangadala, ku ndiamu nsuka-nsuka, tombe
bu kiakidi, wamona tadi dikatulu mu ndiamu.
2 Buna yandi wayungusa, wayiza kwa Simoni Petelo
ye kwa nlonguki wankaka wazolwa kwa Yesu, wavova
kwa bau: Bakatudi Mfumu mu ndiamu, ka tuzeyi
kubantudidi ko.
3 ¶ Buna Petelo wavaika ye nlonguki wankaka, bayiza
ku ndiamu.
4 Bau bole bayungusa va mosi; nlonguki wankaka
wavioka Petelo mu nswalu, watekila ku ndiamu.
5 Bu kayinama, wamona nlele mialino miakala muna,
kansi kakota mo ko.
6 Buna Simoni Petelo wayiza kunlandi, wakota mu
ndiamu, watala nlele mialino miakala muna,
7 lenswa diakala mu ntu andi, ka diena va kimosi ye
nlele mialino ko, kansi va kiandi vuma diabundama.
8 Buna nlonguki wankaka watekila ku ndiamu
wakota mpe, wamona, waleka minu.
9 Kadi ka bakivisila masonukwa ko, vo fwiti fuluka
kaka mu bafwa.
10 I diau nlonguki miavutuka diaka ku nzo zau.
11 ¶ Malia watelama va lueka ku mbazi andiamu,
wadila. Bu kadila wayinama mu tala ndiamu,
12 wamona mbasi zole mu mvwatu miampembe
zivwendi, mosi ku ntu, mosi ku malu, kukedi nitu a
Yesu.
13 Bavova kwa yandi: Nkento, mu nkiama weti dila?
Wavova kwa bau: Kadi bakatudi Mfumu ami, kizeyi
kubantudidi ko.
14 Bu kamana mo vova, wabangumuka manima,
wamona Yesu telamene vana, kazaya ko vo i Yesu.
15 Yesu wavova kwa yandi: Nkento, mu nkiama weti
dila? Nani tombele? Yandi wabanza, vo i mvati
ankuzu, wavova kwa yandi: Mfumu, vo unkatudingi,
unkamba kuuntudidingi, mpasi yankatula.
16 Yesu wavova kwa yandi: Malia! Yandi waba-

ngumuka, wavova kwa yandi mu kiebeleo: Labuni!
dibikwanga Nlongi.
17 Yesu wavova kwa yandi: Kumpalakanani ko;
kadi kikibalukididi kwa Se ko, kansi wenda kwa mpangi
zami ye kubakamba: Ibaluka kwa S'ami ye S'eno,
Nzambi ami ye Nzambi eno.
18 Malia, i mwisi Mangadala, wayiza samuna kwa
minlonguki, vo wamweni Mfumu ye yandi wavovele
momo kwa yandi.
19 ¶ Nkokila bu yabwa mu lumbu kiokio, i kiantete
mu lumingu, mielo bu miabindama mwakala minlo-
nguki mu diambu diawonga mu ba Yudayo, buna Yesu
wayiza, watelama va kati ye bau, wavova kwa bau:
Yenge kwa beno!
20 Bu kamana mo vova, wabasonga moko ye lubanzi.
Nlonguki miakala kiese, bu bamona Mfumu.
21 Buna wavutuka vova kwa bau: Yenge kwa beno!
Bonso Se diamfidisa, i buna mono ikulufidisa.
22 Bu kamana mo vova, wabavela mwela, wavova
kwa bau: Lutambula Mpeve yanlongo.
23 Bonso baluyambudila masumu mau, bayambudulu
mo; bonso balukebisa mo, bakeboso mo.
24 ¶ Toma, mosi mu kumi ye zole, wabikwa Didimo,
kakala yau ko, Yesu bu kayiza.
25 Buna nlonguki miankaka miavova kwa yandi:
Tumweni Mfumu. Kansi yandi wavova kwa bau: Vo
kimona fu biansonso mu moko mandi ko, vo kisa nlembo
ami mu vuma kiansonso ko, vo kisa koko kwami mu
lubanzi luandi ko, kina leka minu nkutu ko.
26 ¶ Lumbu nana diaka mboki nlonguki miandi
miakala mu nzo ye Toma mpe. Yesu wayiza, mielo bu
miabindama, watelama va kati ye bau, wavova: Yenge
kwa beno!
27 Buna wavova kwa Toma: Tuala nlembo aku,
tala moko mami; tuala koko kwaku ye sa ko mu
lubanzi luami. Kukondwani minu ko, kansi leka
minu.

28 Toma wavutula, wavova kwa yandi: Mfumu ami
ye Nzambi ami.
29 Yesu wavova kwa yandi: Bu umbweni, i diau
undekele minu. Mayangi mena ye ba ka bamweni ko,
kansi balekele minu.
30 ¶ Yesu wavanga mangu biankaka biabingi va luse
luanlonguki miandi bilembolo sonama mu nkanda wau.
31 Kansi biabi biasonama, mpasi luakala minu, vo
Yesu i Klisto, Mwan'a Nzambi, mpasi luakala moyo mu
nkumbu andi, bu lulekanga minu.

21 Landila momo buna Yesu wavutuka kukimonikisa
kwa minlonguki ku mbu a Tibelia. Yandi
wakimonikisa bonso ebu:
2 Simoni Petelo ye Toma wabikwa Didimo ye Nata-
naeli, mwisi Kana mu Ngalili, ye bana ba Zebedai ye
nlonguki miole miankaka miakala va kimosi.
3 Simoni Petelo wavova kwa bau: Mwendo ami tamba
zimbizi. Bavova kwa yandi: Beto mpe mwendo yaku.
Bavaika, bakota mu bota; fuku dina ka babaka lekwa
ko.
4 Bu kwakia, Yesu watelama mu simu, kansi nlo-
nguki ka miazaya ko, vo i Yesu.
5 Buna Yesu wavova kwa bau: Lu bana, ka lubeki
kiandia ko e? Bavutula kwa yandi: Inga.
6 Yandi wavova kwa bau: Lutuba konde va lubakala
luabota si luasolula. Buna batuba, balembana dio
tombula diaka mu diambu diambizi zazingi.
7 Buna nlonguki wowo wazolwa kwa Yesu wavova
kwa Petelo: I Mfumu kwandi. I diau Simoni Petelo,
bu kawa, vo i Mfumu, wakanga mvwatu andi, kadi
wavuluka wakituba mu mbu.
8 Nlonguki miankaka miayiza ye bota, kadi ka
batatuka ntama ye simu ko, kani vo nkama zole za-
mfwoko, bakoka konde ye zimbizi.
9 Bu bamana tombuka va nseko, bamona makala
matia vana ye mbizi zakala va ntandu ye mampa.

10 Yesu wavova kwa bau: Lutuala mbizi zankaka
zilubeki bwabu.
11 Buna Simoni Petelo watombuka, wakoka konde
va nseko, diazala kwa mbizi zazinene, nkama mosi ye
makumatanu ye tatu; mpeleko zazingi zakala, konde ka
diatiasuka nkutu ko.
12 Yesu wavova kwa bau: Luiza luadia. Kansi
nlonguki nkutu kakabuka ntima mu kunyuvula ko: U
nani kwaku? kadi bazaya, vo i Mfumu.
13 Buna Yesu wayiza wabonga dimpa, wabavana ye
mbizi mpe.
14 I mbonika yantatu yoyo yakimonikisa Yesu kwa
minlonguki, bu kakifulukila mu bafwa.
15 ¶ I kuma bu bamana dia, Yesu wavova kwa Simoni
Petelo: Simoni, mwan' a Yoane, ngeye lutidi baba mu
kunzol'e? Wavutula kwa yandi: Inga, Mfumu, ngeye
zeyi, vo ikuzolele. Wavova kwa yandi: Dikila bimbana-
mbana biami biamameme.
16 Wavova diaka kwa yandi mpova yanzole; Simoni,
mwan'a Yoane, ngeye unzoleli e? Wavutula kwa yandi:
Inga, Mfumu, ngeye zeyi, vo ikuzolele. Wavova kwa
yandi: Kala mvungi amameme mami.
17 Wavova kwa yandi mpova yantatu: Simoni,
mwan'a Yoane, ngeye unzoleli e? Petelo wakala kiadi,
bu kavova kwa yandi mpova yantatu: Ngeye unzoleli e?
Wavutula kwa yandi: Mfumu, ngeye zeyi mamonsono;
ngeye zeyi, vo ikuzolele. Wavova kwa yandi: Dikila
mameme mami.
18 Kedika, kedika, mono ivovele: Bu wakala wa-
ntuenia, wakanga mponda ngeye kibeni, wazieta kuwa-
zola, kansi bu ununini, si walambula moko maku,
wankaka si kakukanga mponda ye kutuala kuulembolo
zola.
19 Wavova momo mu diambu diasonga mpil'alufwilu
lukakana kembisila Nzambi. Bu kamana vova momo,
wavova kwa yandi: Undama!
20 Petelo bu kabangumuka, wamona nlonguki

wazolwa kwa Yesu vo nemi, i una wayekama va ntulu andi va nlekolo, wavova: Mfumu, nani i yandi ukuyekula?

21 I diau Petelo bu kammona, wavova kwa Yesu: Mfumu, buna bwe mu ndieu?

22 Yesu wavova kwa yandi: Vo nzolele kasikila, nate ye ngina kwiza, diambu diaku e? Undama kwaku.

23 I kuma diambu diodio diamwangana mu zimpangi: Nlonguki wowo kana fwa ko. Kansi Yesu kavova kwa yandi ko: Kana fwa ko, kansi; Vo nzolele kasikila, nate ye ngina kwiza i diambu diaku e?

24 ¶ Ndieu i nlonguki utele kimbangi mu momo ye wasonekene mo, tuzeyi kweto, vo kimbangi kiandi kiena kiakedika.

25 Mwena mavanga mankaka mamingi mpe mavanga Yesu ye, vo momo mamonsono masonukwa, mbenzi vo nza yamvimba ka yibaki fulu kiantudila minkanda miakutu sonukwa ko.

MAVANGA MAZINTUMWA

1 Mu nsamu wantete yasonika, u Teofilo, mu mamonsono mabadika Yesu vanga ye longa,

2 nate ye kina lumbu kikatambulwa, bu kakivanina nsikudukusu mu Mpeve yanlongo kwa ntumwa zikasola;

3 bu kamana lungwa, wakisonga wamoyo kwa bau mpe mu nsongosolo zazingi, bu kamonika mu makumaia malumbu kwa bau, wavova mu momo makimfumu kia Nzambi.

4 Bu kadia yau, wabakamba vo: ka lukatukani mu Yelusalemi ko, kansi luvingila nsilulu a Se yiluawilu kwa mono.

5 Kadi Yoane wabotika mu nlangu, kansi ka lumbu biabingi ko buna si luabotukwa mu Mpeve yanlongo.

6 ¶ I diau bu bamana kutakana, banyuvula, bavova: Mfumu, i mu ntangu yayi si wavutula kimfumu kwa Isaeli e, bukiateka kala?

7 Wavova kwa bau: Ka i diambu dieno ko mu zaya
ntangu vo lokula biasa Se mu luandi lulendo.
8 Kansi beno si luatambula ngolo, Mpeve yanlongo bu
yizidi va beno, si luakala mbangi zami mu Yelusalemi ye
mu Yuda diadionsono ye Samalia nate ye kuna nsuk'a-
ntoto.
9 Bu kamana vova momo, wabalulwa, bu batalanga,
tuti diankatula mu meso mau.
10 Bu batala siusiu ku zulu, bu kele, tala, babakala
bole mu mvwatu miampembe batelama va lueka.
11 bavova: Lu bisi Ngalili, mu nkiama lutelamene ye
lutadidi ku zulu? Yesu, ndiena utambulu ku zulu tuka
mu beno, yandi una kwizila bumosi bulummweni wele
ku zulu.
12 ¶ Buna basisa mongo ubikwanga Olive wena lukufi
ye Yelusalemi, tezo kianzila i kina kidiatulwanga mu
lumingu, bavutuka ku Yelusalemi.
13 Bu bamana kota, babaluka ku seka diantandu
dibakalanga, Petelo ye Yoane ye Yakobi ye Andele ye
Filipo ye Toma ye Batolomai ye Matai ye Yakobi, i
mwan'a Alafai ye Simoni, i Zelote, ye Yuda, i mwan'a
Yakobi.
14 Bau babonsono ye bakento ye Malia mpe, i ngudi
a Yesu, ye mpangi zandi batatamana mu kintuadi mu
sambila.
15 ¶ Lumbu bina Petelo watelama va kati ye zimpa-
ngi, ntalu abau bakutakana yakala kani nkama mosi ye
makumole, wavova:
16 Lu babakala ye zimpangi! Masonukwa mateka
vova Mpeve yanlongo mu nw'a Davidi mu Yuda wayika
ntuadisi abau babaka Yesu mafwiti kwenda detila ka-
ka.
17 Kadi yandi watangwa ye beto, watambula ndambu
akisielo kiaki.
18 Ndiena wabaka divia mu nsendo akondwa kwalunu-
ngu, wasotuka mabubama, watenduka va kati, ndia
miandi miamionsono miavaika.

19 Diodio diazayakana kwa babonsono bakundanga
mu Yelusalemi, i diau via diodio dibikwanga mu nding'au
Akeledama, i via diamenga.
20 Kadi diasonama mu nkand'a Minkunga: Bika
kundu kiandi kiavombila ye muntu kalembwa kio kunda,
ye: Wankaka kavingana mu salu kiandi.
21 I kuma mosi mu babakala bakangalanga yeto
ntangu yina yayonsono yakota ye yavaika Mfumu Yesu
mu beto,
22 tuka mu mbadukulu ambotokolo a Yoane nate ye
kina lumbu kikatambulwa tuka mu beto, mosi mu bau
fwiti kala mbangi ye beto mu mfulukulu andi.
23 Basola bantu bole: Yosefi wabikwanga Balasaba,
nkumbu yankaka Yustu, ye Matia.
24 Basambila, bavova: Ngeye, Mfumu, zeyi ntima
miabantu babonsono, songa mosi mu bau bole uuzolele
25 mu tambula fulu kiakisielo kiaki ye kintumwa kiaki
kiakatukila Yuda mu kwenda ku vuma kiandi.
26 Bata wadi mu bau, wadi wabwa va Matia; yandi
watangwa ye kumi ye ntumwa mosi.

2 Lumbu kia Pentekoti bu kialunga, buna bakutakana
babonsono va kimosi.
2 Mu zulu ntumbu tuka wungu bonso watembo
kiangolo kiansiuku. Wafuluza nzo yamvimba yiba-
vwanda.
3 Kwa bau kwamonika tudimi tuafwanana ye nlaku
miatia tuakabana ye tuavwanda va babonsono mosi mosi.
4 Babonsono bafuluzwa kwa Mpeve yanlongo, baba-
dika vova mu tudimi tuankaka, bonso bwabavana
Mpeve mu vova.
5 ¶ Mu Yelusalemi mwakunda ba Yudayo, bankwa
vumi kia Nzambi batuka mu makanda mamonsono mena
ku nsi azulu.
6 Ningu wowo bu wakala, kabu diakutakana, diadu-
ngama, kadi muntu muntu wababawa bavova mu yandi
ndinga.

7 Babonsono babwa zengelezengele, bayitukwa, bavo-
vasana: Tala, baba babonsono bavovele, kadi ka bisi
Ngalili ko e?
8 Buna bwe tulenda wa muntu muntu yandi ndinga
yituabutukila?
9 Bisi Patia ye Media ye Elami ye bantu bakundanga
mu Mesopotamia ye mu Yuda ye mu Kapadokia ye mu
Ponto ye mu Asia,
10 mu Filingia ye mu Pamfilia ye mu Ngipiti ye mu
ntini za Libia kuna Kilene ye banzenza batuka ku Loma
ye ba Yudayo ye baposilita,
11 bisi Kelete ye Alabia, tubawilu mu ndinga zeto
bavovele mu mavanga mamanene ma Nzambi.
12 Babonsono babwa zengele-zengele, badungama,
bavovasana: Nki adiambu diadi?
13 Bankaka babasevila, bavova: Bazedi kwa vinia
kiananzeke-nzeke.
14 ¶ Petelo watelama ye kumi ye mosi, wasasula
nding'andi, wavova kwa bau: Lu babakala ba Yudayo ye
lu bisi Yelusalemi babonsono, bika diadi diazayakana
kwa beno, ludimba mambu mami.
15 Kadi baba ka bakololo ko, bonso bulubenzi, kadi
i lokula kiantatu kialumbu.
16 Kansi momo i mana mavovwa mu Yoeli, mbikudi:
17 Nzambi vovele: Si bwakala mu lumbu biazimunina:
Mono si yadukula Mpeve ami va nsuni miamionsono,
bana beno bababakala ye babakento si babikula, matoko
meno si mamona mona-meso, ngudi zeno zabantu si
zalotwa ndozi;
18 va bisielo biami biabababakala ye biabakento si
yadukula Mpeve ami mu lumbu biobio, si babikula.
19 Si yavana mangu ku ntandu ku zulu ye dimbu va
nsi va ntoto, menga ye kia ye matuti mamwisi;
20 ntangu si yakituka tombe ye ngonda menga, buna
lumbu kiakinene kia Mfumu si kiakwiza.
21 Si bwakala, vo wonso wabombedele nkumbu a
Mfumu si kavuluswa.

22 ¶ Lu babakala ba Isaeli, luwa mambu mama: Yesu,
i mwisi Nazaleti, i muntu uluasongwa kwa Nzambi mu
tulendo ye mangu ye dimbu biavanga Nzambi mu yandi
mu kati diabeno bonso buluzeyi beno kibeni,
23 ndiena wayekulwa mu lukanu luasikalala lua
Nzambi ye nzailu andi yakitekidila, beno luankoma,
luamvonda mu moko mabantu bakondwa nsiku.
24 Nzambi bu kazezisa nsongo mialufwa, wamfulukisa,
kadi ka bulendakani ko, vo kasimbudulwa kwa luau.
25 Kadi Davidi vovele mu yandi: Mono yatala Mfumu
ami ntangu zazonsono va meso mami, kadi wena va
lubakala luami, mpasi kianikuka ko.
26 I kuma ntim'ami wakala kiese, ludimi luami
luayangalala; kadi nsuni ami mpe si wavunda mu vuvu.
27 Kadi ngeye kuyekudi mwel'ami mu nsi abafwa ko,
kuyambudi Nkwa nlongo aku kamona lubololo ko.
28 Ngeye wanzaikisi nzila zamoyo; ngeye si waku-
mfuluza mu kiese va zizi kiaku.
29 ¶ Lu babakala ye zimpangi, bwena luve mu ba-
ngula kulukamba, vo Davidi, i se diakanda, wafwa,
wazikwa, ndiamu andi yena yeto nate ye lumbu kiaki.
30 Mu diodio bu kakala mbikudi ye wazaya, vo
Nzambi wandila ndefi mu vwandisa mosi wambutu
mialuketo luandi va kiandu kiandi,
31 i diau yandi wakimwena ye wakivovila mu mfulu-
kulu a Klisto, vo kana yekulwa mu nsi abafwa ko, ye
nsuni andi ka una mona lubololo ko.
32 Ndiena i Yesu wafulukuswa kwa Nzambi, mu
diodio tu zimbangi tu babonsono.
33 I kuma bu kazangulwa mu koko kwa Nzambi
kwalubakala ye wakitambudila nsilulu a Mpeve ya-
nlongo kwa Se, buna dukudi diadi dilumweni ye diluwilu.
34 Kadi Davidi kabaluka kuna mazulu ko, kansi
wavova yandi kibeni: Mfumu wavova kwa mfumu ami:
Vwanda va lubakala luami,
35 nate ye mbeni tula ntantu miaku mfiduku amalu
maku.

36 Mu diodio bika nzo yamvimba ya Isaeli yazikula
mu zaya, vo Yesu ndiena uluakoma va kulunsi wava-
ngwa Mfumu ye Klisto kwa Nzambi.
37 ¶ Kansi bu bawa momo, bazokama ntima, bavova
kwa Petelo ye kwa ntumwa zankaka: Lu babakala ye
zimpangi, bwe tuavanga?
38 Petelo wavova kwa bau: Luvilula diela, buna luena
bika muntu muntu kabotukwa mu nkumbu a Yesu
Klisto mu ngiambudulu amasumu meno; beno si luata-
mbula nkailu a Mpeve yanlongo.
39 Kadi nsilulu yena kwa beno ye kwa bana beno ye
kwa babonsono bena nseke ye kwa buna bena batelwa
mbila kwa Nzambi, i Mfumu eto.
40 Yandi wabatela kimbangi, wababombidila mu
mambu mamingi mankaka, wavova: bika luavuluswa
mu mbandu yayi yamvilangani.
41 I buna batambula mambu mandi, babotukwa;
kina lumbu bakudukulwa kani mafunda matatu mamiela.
42 Bau batatamana mu malongi mazintumwa ye mu
mbundulu antuadi ye mu bukuna dimpa ye sambila.
43 ¶ Wonga wabwila miela miamionsono; mangu ye
dimbu biabingi biavangwa kwa zintumwa mu Yelusalemi,
babonsono bakala wonga wawingi.
44 Babonsono baleka minu bakala va kimosi, bakala
biabionsono kintuadi;
45 Bateka mvwilu zau ye lekwa biau, bakaba bio kwa
babonsono, bonso bwakala nsatu zamuntu muntu.
46 Lumbu ka lumbu batatamana mu kintuadi mu
kinlongo, babukuna dimpa mu nzo zau, batambula
madia mau mu kiese ye mu luyinunu luantima,
47 bazitisa Nzambi, bakala ngiambu kwa bantu
babonsono. Lumbu ka lumbu Mfumu wabakudikila
bavuluswa.

3 Petelo ye Yoane batombuka ku kinlongo mu lokula
kiasambila, i kiavwa.
2 Kuna kwanatwa muntu watila mianzi tuka mu

mbutulu andi, lumbu ka lumbu bantula va mwelo
wakinlongo wabikwa mwelo wantoko, mpasi kalo-
mbanga nkailu akiwuntu kwa bakotanga mu kinlongo.
3 Bu kamona Petelo ye Yoane bakana kota mu kinlo-
ngo, buna wabalomba nkailu.
4 Petelo wantala siusiu va kimosi ye Yoane, wavova:
Ututala.
5 Yandi wabasungamana, wavingila mu tambula
lekwa kwa bau.
6 Kansi Petelo wavova: Palata ye wola ka biena yami
ko; kansi biena yami ikuvana bio: mu nkumbu a Yesu
Klisto, mwisi Nazaleti, diata kwaku.
7 Yandi wasimba koko kwandi kwalubakala, wa-
ntedimisa, tambi biandi ye madikulu mamalu ntumbu
siama,
8 wadumuka, watelama, wadiata, wakota yau mu
kinlongo, wadiata, wadumuzuka, wazitisa Nzambi.
9 Bantu babonsono bammona, vo dieti, ye wazitisa
Nzambi.
10 Bazaya, vo i yandi wavwanda vana mwelo wantoko
wakinlongo mu diambu diaminkailu; bazala kwa ngitu-
kulu ye zengele-zengele mu dina dikavangulwa.
11 ¶ Bu kasimba Petelo ye Yoane, bantu babonsono
balundumuka kwa bau ku nzil'amakunzi ma Solomo,
bayitukwa beni.
12 Petelo bu kamona bo, wavutula kwa bantu: Lu
babakala ba Isaeli, mu nkiama luyitukulu mu diodio, mu
nkiama lututedi siusiu, bonso vo beto mu lueto lulendo
vo vumi kieto kia Nzambi tuvengi, vo ndiena dieti?
13 Nzambi a Abalahami ye Nzambi a Isaki ye Nzambi
a Yakobi, Nzambi a mase meto, wakembisa sielo kiandi
Yesu uluayekula, uluakadila nkalu va luse lua Pilatu,
yandi bu kazenga vo fwiti yambulwa.
14 Kansi beno luakadila Nkwa nlongo ye lunungu nka-
lu, lualomba, vo muntu, i mvondi, fwiti vewa kwa beno.
15 Beno luavonda Mfumu amoyo wafulukisa Nzambi
mu bafwa utuenina zimbangi.

16 Mu minu kiankumbu andi nkumbu andi yasiamisi ndiena ulumweni ye uluzeyi. Minu kiena mu yandi kimveni mavimpi momo malunga va ntadisi abeno babonsono.
17 Bwabu, lu zimpangi, nzeyi kwami, vo luavanga bo mu kondwa kwanzailu, bonso bwasa bakuluntu beno mpe:
18 kansi bonso bobo Nzambi walungisila makakikambila mu nwa miambikudi miamionsono, vo Klisto andi fwiti lungwa kwama.
19 I kuma luvilula diela, lubangumuka, mpasi masumu meno mavinzukuswa,
20 mpasi ntangu zavongisila zatuka mu zizi kia Mfumu, ye mpasi kafidisa Yesu Klisto, ukalusodila;
21 zulu difwiti kunkeba nate ye ntangu zina vutulwa biabionsono bonso bubiateka kala. Nzambi wavova mu zau mu nwa miambikudi miandi mianlongo, mu nsi nkulu.
22 Mose wavova: Mfumu, Nzambi eno, si kakulutonginikina mbikudi bonso mono mu zimpangi zeno; yandi luna wa mu mamonsono makavovanga kwa beno.
23 Si bwakala, vo wonso mwela ukawilu mbikudi wowo ko si kafukuswa mu bantu.
24 Kansi mbikudi miamionsono tuka mu Samueli ye mianlandila i miau miavova, miasamuna lumbu biabi mpe.
25 Beno i bana bambikudi ye baluwawanu luavanga Nzambi ye mase meto, bu kavova kwa Abalahami: Mu nkun'aku makanda mamonsono va ntoto si masakumunwa.
26 Va ntete kwa beno Nzambi watonginika sielo kiandi, Yesu, ye wamfidisa mu kulusakumuna, bu kalubangumuna, buna luena, mpasi luafila masumu meno nima.

4 Kansi bu bavova kwa bantu, zinganga ye ntuti zakinlongo ye basaduki batelama va lueka luau,
2 bakala nganzi, bu balonga bantu ye basamuna mfulukulu abafwa mu Yesu.

3 Babasa moko, babatula mu boloko nate ye lumbu
kialanda; kadi nkokila yakibwila.
4 Babingi bawa mambu baleka minu, ntalu ababakala
i mafunda matanu.
5 ¶ Bwakala vo mu lumbu kialanda mwakutakana
bakuluntu bau ye ngudi zabantu ye minsoniki ku
Yelusalemi,
6 ye Ana, ngudi anganga, ye Kayafa ye Yoane ye
Alesandelo ye babonsono bakala kibutu kiangudi
anganga.
7 Bu babatula va ntadisi au, buna babayuvula: Mu
nki alulendo vo mu nki ankumbu luvengi mono?
8 Buna Petelo wazala kwa Mpeve yanlongo, wavova
kwa bau: Lu bakuluntu babantu ye ngudi zabantu!
9 Vo tufiongonono lumbu kiaki mu diambu diabu-
nkete butuvengi kwa muntu wabela ye mu nki kavulusulu,
10 bika diazayakana kwa beno babonsono ye bantu
babonsono ba Isaeli, vo yandi telamene vava va meso
meno mavimpi mu nkumbu a Yesu Klisto, i mwisi
Nazaleti, uluakoma va kulunsi, wafulukuswa kwa Nzambi
mu bafwa.
11 Yandi i tadi dianiafunwa kwa beno, lu mintungi,
diayika tadi diantu afuma;
12 ka mwenani mpulusu mu wankaka ko, kadi ka
kwenani nkumbu yankaka ku nsi azulu yavewa mu
bantu ko yitufwiti vulusulwa.
13 ¶ Bu bamona kibakala kia Petelo ye Yoane, bu
bazaya, vo bau i bantu balembolo tanguswa ye longwa,
buna bayitukwa, babababakula, vo bakala ye Yesu.
14 Bu bamona muntu waniakuswa watelama va
kimosi ye bau, ka bakala kiambangisila ko.
15 Bu bameni kubakamba bakatuka kwa bamayala,
bayuvasana manenga,
16 bavova: Nki tuavanga kwa bantu bobo? Kadi
dimbu kiazayakana kiavengo kwa bau, kimeni monika
kwa babonsono bakundanga mwamu Yelusalemi, ka
tulendi kio kadila nkalu ko.

17 Kansi bika tuabavumisa, mpasi ka kialuta mwa-
ngana mu bantu ko, ka bidi vutuka vova mu nkumbu
yoyo kwa muntu.
18 Babatela mbila, babakanikina ka bidi vova nkutu
vo longa mu nkumbu a Yesu.
19 Petelo ye Yoane bavutula, bavova kwa bau: Vo
bwena lunungu va luse lua Nzambi mu luta wa beno ye
ka Nzambi ko, luzenga dio,
20 kadi beto ka tulendi yambula vova matuamweni
ye matuawilu ko.
21 Baluta kubavumisa, babayambula, ka babakula,
bonso bubafwiti kubalonga ndongi ko mu diambu
diabantu, kadi babonsono bakembila Nzambi mu dina
diavangama.
22 Kadi muntu wavangulwa dimbu kina kiandia-
kusunu wavioka makumaia mamvu.
23 ¶ Bu bamana yambulwa, bayiza kwa bayau,
bakamba mamonsono mavova ngudi zanganga ye ngudi
zabantu kwa bau.
24 Bu bawa mo, basasula ndinga va kimosi kwa
Nzambi, bavova: Mfumu, ngeye wavanga zulu ye ntoto
ye mbu ye biabionsono biena mu biau;
25 ngeye wavova mu Mpeve yanlongo mu nw'asielo
kiaku Davidi, i s'eto: Bapaïen mu nkiama babomanga
ye bantu babanzanga lekwa biankatu?
26 Ntinu miantoto mitelamanga, bakuluntu bakutaka-
nanga va kimosi mu kitantu kwa Mfumu ye Klisto andi.
27 Kadi mu kedika mu mbanza yayi mwakutakana
Elode ye Pontio Pilatu ye bapaïen ye bantu ba Isaeli kwa
Yesu, sielo kiaku kianlongo kiwakusa,
28 mu vanga mamonsono makitezila koko kwaku ye
lukanu luaku, vo si bwakalakana.
29 Bwabu, Mfumu, tala mvumusu zau, vana nanga
miaku kibakala kiakionsono mu vova mambu maku,
30 bu ulambula koko kwaku mu niakisa, bika dimbu
ye mangu biavangama mu nkumbu a Yesu, sielo kiaku
kianlongo.

31 Bu bamana sambila, vuma kibakutakana kiani-
kuka, babonsono bazala kwa Mpeve yanlongo, bavova
mambu ma Nzambi mu kibakala.
32 ¶ Kabu diabaleka minu diakala ntima mosi ye
mwela mosi muntu mosi nkutu kabika lekwa ko, vo i
kiandi, kansi biabionsono biakala biantuadi kwa bau.
33 Ntumwa zata kimbangi kiamfulukulu a Mfumu
Yesu Klisto mu lulendo lualuingi; nlemvo wawingi
wakala mu bau babonsono.
34 Kadi mu bau ka mwakala muntu wakondwa lekwa
ko; kadi babonsono bavwa mavia ye zinzo bateka bio,
banata ntalu abina biatekwa,
35 batula yo va malu mazintumwa; kansi muntu
muntu wakabulwa bonso bwakala nsatu zandi.
36 ¶ Yosefi, wabikwa kwa zintumwa nkumbu Banaba,
bu yibangudulu i yayi: mwana wambombodolo, i nlevita,
mu kanda mwisi Kipelo,
37 wateka via dikavwa, wanata bivanza, watula bio
vana malu mazintumwa.

5 Muntu, nkumbu andi Anania, ye Safila, nkazi andi,
bateka mvwilu;
2 yandi wakatula ndambu antalu, nkazi andi bu
kazaya bo; wanata ndambu, watula yo va malu mazintu-
mwa.
3 Petelo wavova: Anania, mu nkiama Satana wazedi
mu ntim'aku, bu umeni vuna Mpeve yanlongo ye vengika
ndambu antalu avia?
4 Kadi ka diakedi diaku ko e, bu dialembwa tekwa?
Bu dimeni tekwa, kadi ka diakedi mu lendo kiaku ko e?
Mu nkiama savukidi ntim' aku mu vanga diodio?
Ngeye kuvunini bantu ko, kansi Nzambi.
5 Anania bu kawa mambu momo, wabwa, watabuka
vumunu; wonga wawingi wabwila babonsono bawa
mo.
6 Bamatoko batelama, bankubika, bannata ku mbazi,
banzika.

7 ¶ Kani lokula tatu buna bwakala, vo nkazi andi
wakota, kansi kazaya bwavangama ko.
8 Petelo wavova kwa yandi: Unkamba, vo lutekele
via mu ntalu yoyo? Yandi wavova: Inga, i ntalu yoyo
kwandi.
9 Kansi Petelo wavova kwa yandi: Mu nkiama luawa-
wane mu tonta Mpeve ya Mfumu? Dimba, malu
mabau bazikidi bakala diaku meka va mwelo, si bakunata
ku mbazi.
10 Yandi ntumbu bwa va malu mandi, watabuka
vumunu; bamatoko bu bakota, bammona wafwa,
bannata ku mbazi, banzika va lueka luabakala diandi.
11 Wonga wawingi wabwila bundu diamvimba ye
babonsono bawa mo.
12 ¶ Dimbu biabingi ye mangu biavangwa mu moko
mazintumwa mu bantu, babonsono bakala va kimosi mu
nzil'amakunzi ma Solomo mu kintuadi.
13 Mu bankaka muntu nkutu kakabuka ntima mu
bundana yau ko, kansi bantu babazitisa beni.
14 Mwakudukulwa diaka babingi balekila Mfumu
minu, makabu mababakala ye bakento,
15 banata mpe zimbevo ku mbazi mu zinzila, babatula
va mintanda ye binatunu, mpasi, Petelo bu kavioka,
kini kiandi kaka kiafuka mosi mu bau.
16 Kabu diatuka mu mbanza zazungidila Yelusalemi
diakutakana, banata zimbevo ye bakwamuswa kwa
mpeve zasumuka, bau babonsono baniakuswa.
17 ¶ Ngudi anganga watelama ye babonsono bakala
yandi, i luvanguku luabasaduki, bazala kwa vema,
18 basa moko mu zintumwa, babatula mu boloko
kiambanza.
19 Mu fuku mbasi a Mfumu yazibula mielo miaboloko,
yabavaikisa, yavova:
20 Luenda luatelama ye vova mu kinlongo kwa bantu
mambu momo mamonsono mamoyo.
21 ¶ Bu bawa momo, bayenda kota mu kinlongo bu
kwakia, balonga. Ngudi anganga ye bakala yandi

bayiza, bakutikisa bamayala ye bakuluntu babonsono
babana ba Isaeli, batuma mu kubalanda mu boloko.
22 Mantadi bu maluaka vana, ka bababwana mu
boloko ko; kansi bavutuka, bakamba dio,
23 bavova: Tubweni boloko kiabindama nadede,
minkengi mitelamene va mielo; kansi bu tuzibudi, ka
tumweni muntu mu ngudi ko.
24 Ntuti akinlongo ye bangudi zanganga bu bawa
mambu momo, babwa kidunga mu bau, kani bwe
bwakadila momo?
25 Kansi mbadio wayiza kubakamba: Tala, babakala
baluatudidi mu boloko bena mu kinlongo, batelamene
ye longanga bantu.
26 ¶ Buna ntuti ye mantadi bayenda kubalanda, ka
mu ngolo ko; kadi batina bantu, vo bakana vondwa mu
matadi.
27 Bu bameni kubalanda, babatula va luse luaba-
mayala. Ngudi anganga wabayuvula,
28 wavova: Ka tualukanikini beni mu longa mu
nkumbu yoyo ko e? Tala, beno luazadisi Yelusalemi
mu longi dieno, luzolele tuala menga mamuntu wowo va
beto.
29 Petelo ye zintumwa bavutula, bavova: Tufwiti luta
tumama kwa Nzambi ye ka kwa bantu ko.
30 Nzambi amase meto wafulukisi Yesu uluamanika
va nti, uluavonda.
31 Nzambi wanzangula mu koko kwandi kwalubakala
mu kala nkuluntu ye mvulusi, mu vana Isaeli mpilulu
adiela ye ngiambudulu amasumu.
32 Mu mambu momo beto tu zimbangi ye Mpeve
yanlongo mpe, yavana Nzambi kwa bakuntumamananga.
33 ¶ Bu bawa momo, baluala ntima, bavova manenga
mu kubavonda.
34 Mfalisi mosi, nkumbu andi Ngamalieli, nlongi
ansiku wazituswa kwa bantu babonsono, watelama mu
bamayala, wakamba bavaikisa bantu bobo fintangu-
ntangu.

35 Yandi wavova kwa bau: Lu babakala ba Isaeli, lukikenga mu dina dilukeni vanga kwa bantu bobo.

36 Kadi tekila lumbu biabi Teuda watelama, wakisa vo muntu waunene, babakala kani vo nkama ziia babundana yandi. Yandi wavondwa, babonsono bantumamana bamwangana, bayika ka lekwa ko.

37 Landila ndiena Yuda, i mwisi Ngalili, watelama mu lumbu biansonomono, wakokumuna bantu ku nim'andi. Ndieu mpe wavondwa, babonsono bantumamana basansukuswa yeku-yeku.

38 Bwabu iluvovele: Lusisa bantu bobo, lubayambula; kadi vo lukanu lolo vo mavanga momo bitukidi mu bantu, buna si biafuka,

39 kansi vo bitukidi mu Nzambi, ka lulendi fukisa bantu bobo ko; ka luidi bakula vo lunwanisanga Nzambi mpe.

40 Bantumamana, batela zintumwa mbila, bababufa nate ye nkanda wabunuka, babakanikina vova mu nkumbu a Yesu, babayambula.

41 ¶ I kuma bakatuka kwa bamayala, bakala kiese, bu bafwanana mu lungwa ntiakulu mu diambu diankumbu yoyo.

42 Lumbu ka lumbu ka balembwa longa mu kinlongo ye mu zinzo ko ye mu samuna nsamu wambote wa Klisto Yesu.

6 Ntalu aminlonguki bu yanieka mu lumbu bina, ba Yudayo bakisi Elene bavuma kwa ba Ebeleo, kadi mafwola mau maviokwa mu nkabulu yalumbu ka lumbu.

2 Kumi ye zole batela kabu diaminlonguki mbila, bavova: Ka bufweni ko, vo tusisa mambu ma Nzambi ye sala va meza.

3 Kansi, lu zimpangi, lusola babakala nsambodia mu beno babikwanga vo bambote, bazedi kwa Mpeve ye nduenga batufwiti tula mu salu kiokio.

4 Beto tufwiti tatamana mu sambila ye mu salu kiamambu.

5 Kabu diamvimba diazola mpova yoyo; basola
Stefano, i bakala diazala kwa minu ye Mpeve yanlongo,
ye Filipo ye Pokolo ye Nikanoli ye Timoni ye Pamena ye
Nikolao, i mpositilita watuka mu Antiokia.
6 Babatuala va luse luazintumwa; basambila, babatula
moko.
7 ¶ Mambu ma Nzambi mamwangana, ntalu ami-
nlonguki yakudukulwa beni mu Yelusalemi, kabu dia-
dinene diazinganga batumamana minu.
8 ¶ Stefano wazala kwa nlemvo ye lulendo, wavanga
mangu biabinene ye dimbu mu bantu.
9 Bankaka mu bau i bankwa dibundu dibikwanga
diabalibetina ye diabisi Kilene ye diabisi Alesandia ye
diayau batuka mu Kilikia ye Asia batelama mu bindisa
Stefano mpaka.
10 Balembana kakidila nduenga ye Mpeve bikavovila.
11 Buna balongisila babakala bankaka bavova:
Tuawilu, bu kavovele mambu mantiakulu mu Mose ye
Nzambi.
12 Bakitumuna bantu ye ngudi zabantu ye minsoniki,
bambwila, banziona, bannata kwa bamayala,
13 batuala mbangi zaluvunu zavova: Muntu wowo ka
ulembolo mu vova mambu makitantu mu vuma kianlo-
ngo ye mu nsiku ko.
14 Kadi tuawilu, bu kavovele, vo Yesu, i mwisi
Nazaleti, si katulula vuma kiaki ye vilula fu bina bitua-
sisulwa kwa Mose.
15 Babonsono bavwanda mu bamayala bantala siusiu,
bamona zizi kiandi bonso zizi kiambasi.

7 Ngudi anganga wavova: Kadi menina bonso bobo e?
2 ¶ Yandi wavova: Lu babakala ye zimpangi ye mase,
ludimba! Nzambi ankembo wamonika kwa s'eto
Abalahami, bu kakala mu Mesopotamia, bu kakikundila
mu Halani ko.
3 Wavova kwa yandi: Vaika mu nsi aku ye mu butu
biaku, wiza ku nsi yingina kusonga,

4 Buna wavaika mu nsi aba Kaladea, wakunda ku Halani. Tuka kuna s'andi bu diafwa, Nzambi wannata ku nsi yayi yilukundanga bwabu.
5 Kamvana difwa muna ko, ka lutambi lumosi nkutu ko, kansi wasila mu vana yo bonso mvwilu kwa yandi ye nkun'andi wakunlanda, bu kakibakila bana ko.
6 Nzambi wavova ebu: Nkun'andi si wakala kinzenza mu nsi yanzenza, si bakubavanga minanga ye kubakwamisa nkama ziia zamvu.
7 Nzambi wavova: mono si yafundisa kanda diodio dibana kadila kinanga, buna si bavaika, ye kunsadila mu vuma kiaki.
8 Yandi wamvana luwawanu luanzengolo; buna wabuta Isaki, wanzenga lumbu kianana, Isaki wabuta Yakobi ye Yakobi kumi ye mase mole mamakanda.
9 ¶ Mase mamakanda mayandukila Yosefi meso, banteka ku Ngipiti, ye Nzambi wakala yandi,
10 wamvaikisa mu ndungulu zandi zazonsono, wamvana nlemvo ye nduenga va luse lua Falao, i ntinu a Ngipiti, wantumba kiyadi mu Ngipiti ye mu nzo andi yamvimba.
11 Malema ye nzungu zazingi biabwila Ngipiti yamvimba ye Kanana, mase meto ka masolula biandia ko.
12 Kansi Yakobi bu kawa, vo kuna Ngipiti kwakala mbongo, wafidisa mase meto mfidisa yantete.
13 Mfidisa yanzole Yosefi wakizaikisa kwa mpangi zandi, ye kanda diandi diazayakana kwa Falao.
14 Yosefi watuma mu bokila Yakobi, i s'andi, ye butu biandi biabionsono, lusambodia ye miela ntanu.
15 Yakobi wakulumuka ku Ngipiti, wafwila kuna yandi kibeni ye mase meto.
16 Banatwa kuna Sekemi, batulwa mu ndiamu yasamba Abalahami mu ntalu abivanza kwa bana ba Hamoli mu Sekemi.
17 ¶ Bantu banieka ye bafunana mu Ngipiti, ntangu ansilulu yasila Nzambi kwa Abalahami bu yafinangana,

18 nate ye ntinu wankaka watelama mu Ngipiti
walembwa zaya Yosefi.
19 Yandi, wazungula kanda dieto mu bungubi,
wakwamisa mase meto, mpasi batula bana bau ku mbazi,
ka bidi kebwa bamoyo.
20 ¶ Mu ntangu yina Mose wabutuka, wazolakana
kwa Nzambi, wayundulwa mu ngonda tatu mu nzo
as'andi;
21 kansi bu katulwa ku mbazi, mwan'a Falao wankento
wambonga, wanyundula kakala wandi mwana.
22 Mose wakuduswa mu nduenga zazonsono zabisi
Ngipiti; wakala lulendo mu mambu mandi ye mavanga
mandi.
23 Bu kalunga makumaia mamvu, wabanza mu ntim'a-
ndi mu bumina kwa mpangi zandi, i bana ba Isaeli.
24 Bu kamona mosi wavangwa bwambi, wantabila,
wavutula ndinda kwa mwisi Ngipiti, bu kamvonda.
25 Yandi wabanza, vo mpangi zandi zizeyi, vo Nzambi
wabaveni mpulusu mu koko kwandi; kansi ka bazaya
bo ko.
26 Lumbu kialanda wamonwa kwa bau, bu babindana
mpaka; watonta kubawawasa yenge, wavova: Lu baba-
kala, beno i zimpangi, mu nkiama luvangasana bwambi?
27 Wavanga mfinangani andi bwambi, wanunguna
yandi, wavova: Nani wakutudidi nkuluntu ye mfundisi
mu beto?
28 Kadi zolele kumponda, bonso buwavondele mwisi
Ngipiti zono?
29 Mose watina mu diambu diodio, wakala kinzenza
mu nsi a Midiani, mukabuta bana bole bababakala.
30 ¶ Makumaia mamvu bu malunga, mbasi yamonika
kwa yandi mu nlemo mu finti-nti fiampanga mu nsi
yankatu vana mongo wa Sinai.
31 Mose bu kamona bo, wayitukwa mu diambu
diamona-meso, kansi bu kayiza tala, nding'a Mfumu
yawakana:
32 Mono i Nzambi amase maku, i Nzambi a Abala-

hami ye Isaki ye Yakobi. Mose wazakama, kakabuka
ntima mu tala ko.
33 Mfumu wavova kwa yandi: Katula nsampatu mu
malu maku, kadi vuma kiutelamene i ntoto wanlongo.
34 Mono yatomene mona nkwamusunu abantu bami
mu Ngipiti, yawilu mpumukunu zau, nkulumukini
mu kubavaikisa. Bwabu wiza, mpasi yakufidisa ku
Ngipiti.
35 ¶ Mose i ndiena ubakadila nkalu, bu bavova:
Nani ukutudidi nkuluntu ye mfundisi? i yandi wafidisa
Nzambi mu koko kwambasi yamonika kwa yandi mu
finti-nti fiampanga, mu kala nkuluntu ye nkudi.
36 Yandi wabavaikisa bu kavanga mangu ye dimbu
mu nsi a Ngipiti ye mu mbu a Mbwaki ye mu nsi yankatu
mu makumaia mambu.
37 Ndiena i Mose wavova kwa bana ba Isaeli:
Nzambi si kakulutonginikina mbikudi bonso mono
utukidi mu mpangi zeno.
38 Ndiena i yandi wakala mu dibundu mu nsi yankatu
ye mbasi yavova kwa yandi vana mongo wa Sinai ye
wakala ye mase meto, watambula mambu mamoyo mu
kutuvana.
39 I kwa yandi mase meto ka mazola tumama ko,
kansi bannianga, mu ntima miau babangumuka ku
Ngipiti,
40 bavova kwa Aloni: Utuvangila zinzambi zilenda
kututekila ku ntu, kadi Mose, ndiena watuvaikisa mu
nsi a Ngipiti, bonso bukeke, ka tuzeyi ko.
41 Bina lumbu bavanga mwan'angombe, banata
nkailu miazikwa kwa teki, bayangalala mu mavanga
mamoko mau.
42 Nzambi wabafila nima, wabaniokuna mu sadila
nkangu azulu, bonso bwasonama mu nkanda wamimbi-
kudi: U nzo a Isaeli, kadi mu makumaia mamvu mu nsi
yankatu luaneti nkailu miamponda evo nkailu miankaka
miazikwa kwa mono e?
43 Beno luabonga nzo yangoto ya Moloki ye mbwetete

anzambi Lefani, i bifwani biluavanga, mpasi luasambila
bio. Mono si yakulunata kuna nim'a Babeli.
44 ¶ Nzo yangoto yakimbangi yakala ye mase meto
mu nsi yankatu, bonso ndiena wavova kwa Mose watuma
vo kavanga yo bonso bwakala kifwani kikamona;
45 landila yandi mase meto matambula yo, bakotisa
yo ye Yosua mu mvwilu abapaïen baniangwa kwa Nzambi
va luse luamase meto nate ye lumbu bia Davidi;
46 wamona nlemvo va luse lua Nzambi, wayuvula luve
mu tombila Nzambi a Yakobi kundu.
47 Solomo wantungila nzo.
48 Mpungu Tulendo kakundanga mu yampila yoyo
yatungwa mu moko ko, bonso bwavova mbikudi:
49 Zulu i kiandu kiami ye ntoto i mfiduku amalu
mami. Mfumu vovele: Nki anzo luna kuntungila, vo
vuma kiavundulu kiami eki e?
50 Kadi koko kwami ka kwavanga bina biabionsono
ko e?
51 Beno lu bankwa nsingu zambalu, lualembwa
zengwa mu ntima ye mu matu. Ntangu zazonsono
lukakidilanga Mpeve yanlongo; bonso mase meno i
bobo beno mpe.
52 Nani mu bambikudi walembwa zomwa kwa mase
meno? Bavonda mpe wateka samuna ngizulu a Nkwa
lunungu, bwabu beno luayikidi nyekudi miandi ye
mvondi miandi,
53 i beno luatambula nsiku mu nsikudukusu azimbasi,
ka luakeba mio ko.
54 ¶ Bu bawa momo, ntima miau mialuala, bankwetila
meno.
55 Yandi wazala kwa Mpeve yanlongo, watala siusiu
ku zulu, wamona nkembo a Nzambi ye Yesu telamene
va lubakala lua Nzambi,
56 wavova: Tala, mbweni mazulu mazibuka nadede.
Mwan'amuntu utelamene va lubakala lua Nzambi.
57 Baboka mu ndinga yayinene, bakaka matu mau,
bansiukila va kimosi,

58 banluanzula ku mbazi ambanza, bamvonda mu
matadi. Mbangi zatula yunga biau va malu matoko
dibikwanga Sauli.
59 Bavonda Stefano mu matadi; wambombidila,
wavova: Mfumu Yesu, tambula mpeve ami.
60 Yandi wafukama, waboka mu ndinga yayinene:
Mfumu, kubatudilani masumu mama ko. Bu kavova
momo, waleka tulu.

8 Sauli watambudila mu mfwilu andi. Kina lumbu
nzomono yayinene yakala kwa dibundu mu Yelusa-
lemi. Babonsono basansukuswa mu ntini za Yuda ye
za Samalia, kansi ka zintumwa ko.
2 Babakala bavumina Nzambi bazika Stefano,
badila dilu kiakinene mu yandi.
3 Sauli wavombisa dibundu, wakota mu zinzo,
wakokumuna ye babakala ye bakento, wabayekula ku
boloko.
4 ¶ Mu diodio basansukuswa bayenda zietingi ye
samunanga mambu mansamu wambote.
5 Filipo wakulumuka ku mbanz'a Samalia, wabasamu-
ninanga Klisto.
6 Makabu madimba mu kintuadi mavova Filipo, bu
bawa ye bu bamona dimbu bikavanga.
7 Kadi mpeve zasumuka zavaika mu babingi bakala
zo, zaboka mu ndinga yayinene; babingi batila mianzi ye
batembilanga baniakuswa.
8 Mwakala kiese kiakingi mu mbanza yina.
9 ¶ Mwateka kala bakala mu mbanza yina, nkumbu
andi Simoni, watanga bimpangula, wabwisanga bisi
Samalia ngitukulu, wakibika, vo i muntu waunene;
10 Babonsono ye babake ye babanene bandimba,
bavova: Ndieu i lulendo lua Nzambi lubikwanga lua-
lunene.
11 Bandimba, kadi ntama yayingi wababwisanga
ngitukulu mu bimpangula biandi.
12 Bu baleka minu mu Filipo wasamuna nsamu

wambote mu kimfumu kia Nzambi ye mu nkumbu a
Yesu Klisto, buna babotukwa, babakala ye bakento.
13 Yandi kibeni Simoni waleka minu mpe; bu kabo-
tukwa, watatamananga ye Filipo; bu kamona dimbu ye
tulendo tuatunene biavangwa, buna wayitukwa.
14 ¶ Ntumwa zakala mu Yelusalemi bu bawa, vo
Samalia diatambudi mambu ma Nzambi, babafidisa
Petelo ye Yoane;
15 bakulumuka, babasambidila, mpasi batambula
Mpeve yanlongo.
16 Kadi ka yakiyizila va muntu nkutu ko, kansi
babotukwa kaka mu nkumbu a Mfumu Yesu.
17 Buna babatula moko, batambula Mpeve yanlongo.
18 ¶ Simoni bu kamona, vo Mpeve yavewa mu ntudulu
amoko mazintumwa, buna wanata bivanza kwa bau,
19 wavova: Lumpana mpe lulendo lolo, mpasi wonso
untudidi moko katambula Mpeve yanlongo.
20 Kansi Petelo wavova kwa yandi: Bika palata biaku
biabungana yaku, kadi ngeye benzi, vo nkailu a Nzambi
lenda bakama mu bivanza.
21 Kwena ndambu vo kunku mu mambu momo ko,
kadi ntim'aku ka usungamene va ntadisi a Nzambi ko.
22 I diau vilula diela diaku mu mambi maku momo
ye lomba Mfumu, kani vo wayambudulwa lukanu lua-
ntim'aku.
23 Kadi mbweni, vo wena mu ndudi yanasokolo ye
mu nsinga mlamambi.
24 Simoni wavutula, wavova: Lundombila kwa
Mfumu, mpasi kiabwilwa dimosi nkutu mu maluvovele
ko.
25 ¶ Bu bamana toma ta kimbangi ye vova mambu ma
Mfumu, bavutuka ku Yelusalemi, basamuna nsamu
wambote mu mavata mamingi mabisi Samalia.
26 ¶ Mbasi a Mfumu yavova kwa Filipo, yata: Telama
wenda ku ntini yasude mu nzila yikulumukunwanga
tuka ku Yelusalemi ku Ngasa; yau yena yankatu.
27 Watelama, wayenda. Tala, mwisi Etiopia, i

dingisi dia Kandake, i ntinu ankento wabisi Etiopia; yandi
wayala mbongo zandi zazonsono, wayiza sambila ku
Yelusalemi;
28 wakala vutukanga, wavwanda mu kalu diandi,
watanga Yesaya, mbikudi.
29 Buna Mpeve yavova kwa Filipo: Wenda wabundana
ye kalu diodio.
30 Filipo bu kalundumukini vana, wawa, vo tengi
Yesaya, mbikudi; wavova: Zeyi kwaku mpe mautengi
e?
31 Wavova: Bwe ilenda, vo muntu kantuadisi ko?
Wabombidila Filipo kamaka ye vwanda yandi.
32 Kunku kiamasonukwa kikatanga i kiaki: Bonso
meme kanatwa ku vondwa; bonso budingalalanga
mwan'ameme va luse luayandi uzakanga wo mika, i
buna kabandulanga nw'andi ko.
33 Mu luyinunu mfundusu andi yakatulwa; nani lenda
samuna mbandu andi? Kadi moyo andi ukatulu va
ntoto?
34 Dingisi diantinu diavutula kwa Filipo, diavova:
Ikuyuvudi, mbikudi wavova momo mu nani, mu yandi
kibeni vo mu muntu wankaka?
35 Buna Filipo wazibula nw'andi, tuka mu masonu-
kwa momo wabadika kunsamunina nsamu wambote mu
Yesu.
36 Bu bayenda mu nzila, baluaka ku nlangu, dingisi
diantinu diavova: Tala nlangu! Nki kinkakididi mu
botukwa?
38 Yandi watuma vo kalu diasimpama; bau bole
bakulumuka mu nlangu, Filipo wambotika.
39 Bu batombuka mu nlangu, Mpeve a Mfumu
yazamuna Filipo, dingisi diantinu kavutukidi kummona
ko, kadi wayenda mu nzil'andi ye wayangalala.
40 Filipo wasolulwa mu Azoti, wayenda viokingi ye
samuningi nsamu wambote mu mbanza zazonsono nate
ye kaluaka ku Kaisalia.

9 Sauli watatamana mu vumisa ye vonda nlonguki mia
Mfumu, wayenda kwa ngudi anganga,
2 wanlomba nkanda mu nata ku Damasko ku nzo
zatukutukunu, mpasi, vo kasolula bankaka banzila yoyo,
kani babakala vo bakento, kabatuala bakangama ku
Yelusalemi.
3 ¶ Bu kayenda yendingi, bwakala, bu kafinangana
ye Damasko, kia kutukidi ku zulu ntumbu kunkienzula
kinzungidila.
4 Yandi wabwa va nsi, wawa ndinga yavova kwa yandi:
Sauli, Sauli, mu nkiama ukunzomanga?
5 Wavova: Mfumu, u nani kwaku? Yandi vo: Mono
i Yesu, uuzomene kwaku.
6 Telama, wenda koti mu mbanza, si wakambwa
maufwiti vanga.
7 Babakala bayenda yandi batelama kibaba, bawa
ndinga, kansi ka bamona muntu ko.
8 Sauli watelama va nsi, kansi meso mandi bu mazi-
buka, kamona lekwa ko; bansimba mu koko, bantuadisa
ku Damasko.
9 Wakala lumbu tatu kamona ko, kadia ko, kanwa
ko.
10 ¶ Mu Damasko mwakala nlonguki, nkumbu and
Anania. Mfumu wavova kwa yandi mu mona-meso:
Anania. Yandi watambudila: Vava ngiena, Mfumu.
11 Mfumu wavova kwa yandi: Telama wenda mu
nzila yibikwanga yasungama, tomba mu nzo a Yuda
muntu, nkumbu andi Sauli, utukidi mu Talaso; kadi
tala, usambilanga.
12 Yandi mweningi muntu, nkumbu andi Anania, vo
kotele ye tudidi moko va yandi, mpasi kamona diaka.
13 Anania wavutula; Mfumu, yawilu kwami kwa
babingi mu yambi yayingi yavengi muntu wowo kwa
banlongo baku mu Yelusalemi;
14 mwamu wena lulendo luabangudi zanganga mu
kanga babonsono babombidilanga nkumbu aku.
15 Mfumu wavova kwa yandi: Nayendi, kadi yandi

i sadi kiyasola mu nata nkumbu ami kwa bapaïen ye
kwa mintinu ye kwa bana ba Isaeli;
16 kadi mono si yakunsonga, bonso bukafwiti
lungwa kwakwingi mu diambu diankumbu ami.
17 ¶ Anania wayenda kota mu nzo; watula moko va
yandi, wavova: Sauli, u mpangi, Mfumu umfidisi, i
Yesu wamonika kwa ngeye mu nzila yiwayizila, mpasi
wamona diaka ye zaduswa kwa Mpeve yanlongo.
18 Lekwa ntumbu sotuka mu meso mandi bonso vo
bivevele, wamona diaka, watelama, wabotukwa.
19 Wadia, wakinda.
¶ Wakala lumbu bikwa ye minlonguki miakala mu
Damasko;
20 yandi ntumbu samuna Yesu mu nzo zatukutukunu,
vo yandi i Mwan'a Nzambi.
21 Babonsono bawa bo bayitukwa, bavova: Kadi ndieu
ka i yandi ko e wabungisa mu Yelusalemi babombidila
nkumbu yoyo? Yandi wayiza mwamu mpe mu kani
diakubanata bakangama kwa bangudi zanganga.
22 Sauli waluta siama beni, wabwisa ba Yudayo
bakunda mu Damasko kidunga, wabasonga, vo Yesu i
Klisto.
23 ¶ Lumbu biabingi bu biavioka, ba Yudayo bavova
manenga mu kumvonda.
24 Kansi lukanunu luau luazayakana kwa Sauli.
Bakenga mielo mpe mwini ye fuku, mpasi bamvonda.
25 Mu fuku nlonguki miambonga, miamvaikisa mu
lumbu, miankulumunina mu mpidi.
26 ¶ Bu kaluaka ku Yelusalemi, watonta bundana ye
minlonguki, kansi babonsono bantina, ka banlekila
minu ko, vo i nlonguki.
27 Banaba wambonga, wannata kwa zintumwa,
wabakamba, bonso bwamonika Mfumu kwa yandi mu
nzila ye wavova kwa yandi ye bonso bukakala kibakala
mu nkumbu a Mfumu Yesu mu Damasko.
28 Yandi wakala yau, wakota, wavaika mu Yelusalemi,
wakala kibakala mu nkumbu a Mfumu.

29 Yandi wavova ye wabındans mpaka ye ba Yudayo
bakisi Elene, kansı batonta kumvonda.
30 Zimpangi bu bazaya bo, bankulumuna ku Kaisalia,
bamfidısa ku Talaso.
31 ¶ I kuma bundu diakala yenge mu Yuda diadio-
nsono ye Ngalili ye Samalıa, batungwa, badiata mu
vumi kia Mfumu, banıcka mu lusadusu lua Mpeve
yanlongo.
32 ¶ Bwakala, Petelo bu kazieta mwamonsono,
waluaka mpe kwa banlongo bakunda mu Lida.
33 Kuna kabwana muntu, nkumbu andi Ene, wala-
mbalala va ntanda mvu nana, watila mianzi.
34 Petelo wavova kwa yandi: Ene, Yesu Klisto
ukuniakisi. Telama, kubika ntand'aku. Yandi ntu-
mbu telama.
35 Babonsono bakunda mu Lida ye Saloni bammona,
babangumuka kwa Mfumu.
36 ¶ Ku Yope kwakala nlonguki wankento, nkumbu
andi Tabita, mbangudulu i Doloka. Yandi wazala kwa
mavanga mambote ye nkailu miakiwuntu bikavanga.
37 Bwakala mu lumbu bına, vo wabaka yela, wafwa.
Bansukula, bantula mu seka diantandu.
38 Kansi Lida bu diakala lukufi ye Yope, ye minlo-
nguki miawa, vo Petelo wena muna, bafidisa bantu
bole kwa yandi mu kumbombidila vo: kuzingilani mu
kwiza kwa beto ko.
39 Petelo watelama, wayenda yau. Bu kaluaka,
bantuala ku seka diantandu, mafwola mamonsono
matelama yandi va lueka, madila, mansonga binkuti ye
yunga biabiɔnsono biavanga Doloka, bu kakala yau.
40 Petelo wavaikısa babonsono, wafukama, wasambila,
wabangumuka ku nitu, wavova: Tabita, telama! Wazi-
bula meso mandi, bu kamona Petelo, wavumbuka.
41 Wamvana koko, wantedimisa; bu katela banlongo
ye mafwola mbila, wamvana wamoyo kwa bau.
42 Diodio diazayakana mu Yope diamvimba, babingi
baleka minu mu Mfumu.

43 Petelo wasikila lumbu biabingi mu Yope mu nzo
a Simoni, nkete ankanda miabibulu.

10 Mu Kaisalia mwakala muntu, nkumbu andi
Konelio, i nkuluntu ankangu ubikwanga wakisi
Italia,
2 i nkwa lunungu wavumina Nzambi ye nzo andi
yamvimba, wavana nkailu miamingi miakiwuntu kwa
bantu, wasambilanga Nzambi ntangu zazonsono.
3 Yandi watoma mona mu monameso mu lokula
kiavwa kialumbu, vo mbasi a Nzambi yakota kwa yandi.
yavova kwa yandi: Konelio.
4 Kansi yandi wansungamana, wakala wonga, wavova:
Nkiama, Mfumu? Wavova kwa yandi: Tusambulu
tuaku ye nkailu miaku miakiwuntu biamana baluka va
luse lua Nzambi mu mbambukulu amoyo;
5 fidisa bwabu bantu ku Yope ye landisa Simoni
ubikwanga Petelo.
6 Yandi weti bumina kwa Simoni, i nkete ankanda
miabibulu wena nzo va mbel'ambu.
7 Mbasi yavova kwa yandi bu yakatuka, buna Konelio
watela bole mu sielo biandi mbila ye kinwani kimosi kia-
vumina Nzambi mu binwani biansadila ntangu zazonsono;
8 bu kamana kubakamba mamonsono, wabafidisa ku
Yope.
9 ¶ Lumbu kialanda bu bakala mu nzila ye bafina-
ngana ye mbanza, Petelo watombuka va ntandu anludi
mu sambila kani mu lokula kiasambanu.
10 Yandi wakala nsatu, wazola dia; kansi bu beti
kunkubikila madia, wanatuka mu mpeve;
11 wamona zulu diazibuka ye lekwa kifwanane ye
nlele waunene wakangwa mu nsongi ziia kiakulumunwa
va ntoto;
12 mu kiau mwakala bulu biabionsono biantoto biena
malu maia maia ye bulu bizanzalanga ye nuni zazulu.
13 Ndinga yavova kwa yandi; Petelo, telama, vonda
ye dia.

14 Petelo wavova: Ka bwa ko, Mfumu; kadi kiadidi
lekwa kiasumuka vo kiamvindu ko widi ntangu mosi
nkutu.
15 Ndinga yavutuka vova kwa yandi: Biavedisa
Nzambi, kusani vo biasumuka ko.
16 Bobo bwakala nkala tatu, ye lekwa ntumbu balulwa
ku zulu.
17 ¶ Petelo bu kakala kidunga beni mu ntim'andi mu
lekwa biamonameso bikamona, kani bwe bienina, tala,
bantu bafiduswa kwa Konelio batelama va mwelo, bu
bakiyuvudidi nzila ku nzo a Simoni.
18 Basasula ndinga, bayuvula, vo Simoni, ubikwanga
mpe Petelo, wena momo.
19 Petelo bu katoma yindula monameso, Mpeve
yavova kwa yandi. Tala, bantu bakutombele.
20 Telama wakulumuka, wenda yau ye kondwa
kwaketi-keti; kadi mono yabafidisingi.
21 ¶ Petelo wakulumuka kwa bantu, wavova: Tala,
mono i ndieu ulutombele; bila kiluizidi vava i ki e?
22 Bavova: Konelio, i nkuluntu abinwani, nkwa
lunungu uvuminanga Nzambi ye wena kimbangi kiaka-
nda diadionsono diaba Yudayo, i yandi wakambwa kwa
mbasi yanlongo, katumisa ngeye ku nzo andi ye wa
mambu kwa ngeye.
23 I diau wabakamba bakota, wabavana nzo yandeka.
¶ Lumbu kialanda watelama, wayenda yau, mpangi
zatuka mu Yope zayenda yandi.
24 Lumbu kialanda baluaka ku Kaisalia, Konelio
wakala kubavingilanga, bu kakikutikisila butu biandi
ye bakundi bazolani yandi.
25 Petelo bu kakota, Konelio wankika, wafukama va
malu mandi, wasambila.
26 Petelo wantedimisa, wavova: Telama, mono
kibeni i muntu mpe.
27 Bu kamokana yandi, wakota, wabwana babingi
bakutakana.
28 Yandi wavova kwa bau: Beno luzeyi, vo Nyudayo

kena luve ko mu kundana vo kota kwa mwisi kanda
diankaka, kansi Nzambi wansongele, vo kibiki muntu
wasumuka vo wamvindu ko.
29 I diau ngizidi, kitinguni ko, bu yatumusu. I kuma
ngiuvudi: Nki abila luntumisini?
30 Konelio wavova: Lumbu biia biaviokele tuka
ntangu yiyakedi sambilanga mu nzo ami nate ye lokula
kiaki kiavwa, tala, muntu watelama va luse luami mu
mvwatu walezima,
31 wavova: Konelio, lusambulu luaku luwakane,
nkailu miaku miakiwuntu miabambukulwa moyo va luse
lua Nzambi.
32 I kuma fidisa ku Yope ye tumisa Simoni ubikwa-
nga mpe Petelo; yandi bumini mu nzo a Simoni, i nkete
ankanda miabibulu, va mbel'ambu.
33 Mu diambu diodio mono ntumbu fidisa ntumwa
kwa ngeye, vengi bwambote, bu wizidi vava. I diau
beto babonsono tuena vava va luse lua Nzambi mu wa
mamonsono mausikudukusu kwa Mfumu.
34 ¶ Buna Petelo wabandula nw'andi, wavova:
Mu kedika mpisidi kwami, vo Nzambi katalanga zizi
kiamuntu ko,
35 kansi mu makanda mamonsono wonso ukumvu-
minanga ye vanganga lunungu, tambulu kwa yandi.
36 Mambu makafidisa kwa bana ba Isaeli mu samuna-
nga nsamu wambote wayenge mu Yesu Klisto; yandi i
Mfumu ababonsono.
37 Beno luzeyi mambu momo mamwangana mu Yuda
diamvimba badika mu Ngalili, landila mbotokolo yasa-
muna Yoane
38 mu Yesu, mwisi Nazeleti, bonso bwankusa Nzambi
mu Mpeve yanlongo ye mu lulendo; yandi wazieta ye
wavanga mambote ye waniakisa babonsono bayalwa
kwa nkadi ampemba, kadi Nzambi wakala yandi.
39 Beto tu zimbangi mu mamonsono makavanga ye
mu nsi aba Yudayo ye mu Yelusalemi; bammanika mpe
va nti, bamvonda.

40 Nzambi wamfulukisa mu lumbu kiantatu, wa-
mvana katoma monika
41 ka kwa bantu babonsono ko, kansi kwa bau bakiso-
dulwa kwa Nzambi bonso zimbangi, i kwa beto tuadia
ye nwa yandi, bu kameni fuluka mu bafwa.
42 Yandi watukembi tuasamuna kwa bantu ye toma
ta kimbangi, vo yandi kibeni i mfundisi watungunwa kwa
Nzambi kwa bena moyo ye kwa bafwa.
43 Mbikudi miamionsono mikuntelanga kimbangi, vo
wonso unkunlekilanga minu, tambudi ngiambudulu
amasumu mu nkumbu andi.
44 ¶ Petelo bu kavova mambu momo, Mpeve yanlo-
ngo yabwa va babonsono bawa mambu;
45 Babonsono bankwa minu bena nzengolo bayiza ye
Petelo, bayitukwa, nkailu a Mpeve yanlongo bu wadu-
kulwa va bapaïen mpe,
46 kadi babawa bavova mu tudimi ye kembisa Nzambi.
Buna Petelo wavutula:
47 Kadi muntu lenda kubakanikina nlangu, mpasi
baba ka babotukwa ko, bu batambudi Mpeve yanlongo
bonso beto mpe?
48 Yandi watuma, vo babotukwa mu nkumbu a
Yesu Klisto. Buna bayuvula kazingila lumbu biankaka.

11 Zintumwa ye mpangi zakala mu Yuda zawa, vo
bapaïen mpe batambudi mambu ma Nzambi.
2 Petelo bu kabaluka ku Yelusalemi, banzengolo
bambindisa mpaka,
3 bavova: Ngeye wakotele kwa bakondolo nzengolo,
wadidi yau.
4 Buna Petelo wabadika kubabangudila mambu, bonso
bumalandana, wavova:
5 Mono yakala mu mbanza Yope, yasambila. Buna
yamona mu monameso lekwa kifwanane ye nlele waunene
wakangwa mu nsongi ziia kiakulumunwa tuka ku zulu;
kiayiza nate ye mono.
6 Mono yasungamana kio, ye bu yatoma tala kio,

yamona bulu biansi biena malu maia maia ye bulu biatiti
ye bulu bizanzalanga ye nuni zazulu.
7 Yawa ndinga mpe yavova kwa mono: Petelo, telama,
vonda ye dia.
8 Mono yavova: Ka bwa ko, Mfumu; kadi lekwa
kiasumuka vo kiamvindu ka kiakotele mu nw'ami ko
widi ntangu nkutu.
9 Ndinga yatuka ku zulu yavutuka vova kwa mono:
Biavedisa Nzambi, kusani vo biasumuka ko.
10 Bobo bwakala nkala tatu, buna biabionsono biato-
mbulwa diaku ku zulu.
11 Tala, bantu batatu ntumbu telama va nzo yituakala,
bafiduswa kwa mono tuka ku Kaisalia.
12 Mpeve yavova kwa mono, vo ngienda yau ye
kondwa kwa ketiketi. Mpangi zazi zisambanu zayenda
yami mpe, tuakota mu nzo amuntu wowo.
13 Yandi watukamba, bonso bukamweni mbasi
yitelamene mu nzo andi, yavova: Fidisa ntumwa ku
Yope ye tumisa Simoni, ubikwanga mpe Petelo,
14 yandi si kavova mambu kwa ngeye maufwiti
vulusulwa, ngeye ye nzo aku yamvimba.
15 Bu yabadika vova, Mpeve yanlongo yabwa va bau,
bonso va beto mpe mu mbadukulu.
16 Mono yabambuka moyo mu mambu ma Mfumu,
bonso bukavova: Yoane wabotika mu nlangu, kansi
beno si luabotukwa mu Mpeve yanlongo.
17 I kuma Nzambi bu kabavana nkailu umosi bonso
kwa beto mpe tualeka minu mu Mfumu Yesu Klisto,
buna mono, bwe ilenda kakidila Nzambi?
18 Bu bawa momo, badingalala ye bakembila Nzambi,
baboba: I buna Nzambi waveni bapaïen mpe mpilulu
adiela yitualanga ku moyo.
19 ¶ Babana bamana sansukuswa mu nzungulu yabwa
mu diambu dia Stefano, bazieta nate ye kuna Fenike ye
Kipelo ye Antiokia, ka bavova mambu kwa bankaka ko,
kansi kwa ba Yudayo kaka.
20 Mu bau mwakala bankaka babisi Kipelo ye Kilene.

Bu baluaka kuna Antiokio, bavova mpe kwa bisi Elene,
basamuna nsamu wambote mu Mfumu Yesu.
21 Koko kwa Mfumu kwakala yau, ntalu yayinene
yaleka minu yabangumuka kwa Mfumu.
22 Nsangu mu bau bu zawakana mu matu madibundu
diakala mu Yelusalemi, diau diafidisa Banaba ku
Antiokia.
23 Bu kaluaka kuna, wamona nlemvo wa Nzambi,
wayangalala, wabombidila babonsono mu sikila ye
Mfumu mu lukanu luantima.
24 Kadi yandi i muntu wambote wazala kwa Mpeve
yanlongo ye minu; ndonga yayingi yakudukulwa kwa
Mfumu.
25 Yandi wayenda ku Talaso mu tomba Sauli; bu
kansolula, wantuala ku Antiokia.
26 Bwakala vo bakutakana va kimosi ye dibundu mvu
wamvimba, balonga bantu babingi. Ku Antiokia
minlonguki miateka bikwa bankwa Klisto.
27 ¶ Mu lumbu bina mbikudi miatuka mu Yelusalemi,
miakulumuka ku Antiokia;
28 umosi mu bau, nkumbu andi Angabu, watelama,
wazaikisa mu Mpeve, vo malema mamanene makwiza
kadi mu ntoto wawonsono wena bantu; mabwa kwandi
mu ntangu a Klaudio.
29 Minlonguki miatunguna mu fidisa, muntu muntu
bonso bukalenda, biansadisila zimpangi zakunda mu Yuda,
30 bavanga bo mpe, bafidisa bio mu moko ma Banaba
ye Sauli kwa ngudi zabantu.

12 Yina ntangu ntinu Elode wasa moko mu badibu-
ndu bankaka mu kubakwamisa.
2 Wavonda Yakobi, mpangi a Yoane, mu sabala.
3 Bu kamona vo bwazolakana kwa ba Yudayo, wabaka
Petelo mpe; kansi i lumbu biamampa malembwa
funuswa.
4 Bu kameni kumbaka, wantula mu boloko, wanyekula
kwa buka biia biabinwani, buka buka binwani biia biia,

mpasi bankenga; wakana kuntuala kwa bantu, pasa bu
kiviokele.
5 Mu diodio Petelo wakebwa mu boloko; kansi
bundu diatatamana mu sambila Nzambi mu yandi.
6 Elode bu kakana kumvaikisa, buna mu fuku
diatekila Petelo waleka va kati ye binwani biole, waka-
ngama mu tuvambu tole, nkengi miakenga boloko va mielo.
7 Tala, mbasi a Mfumu yatelama va lueka, kia
kwakienzula mu nzo; bu kabanda Petelo mu lubanzi,
wansikimisa, wavova: Telema nswalu. Tuvambu tua-
sotuka mu moko mandi.
8 Mbasi yavova kwa yandi: Kanga nsinga, vwata
bada biaku. Wavanga bo. Wavova kwa yandi: Zinga
yunga kiaku, undama.
9 Wavaika, wannama, kansi kazaya ko, vo i kedika
kina kiavangwa kwa mbasi, kansi wabanza, vo wamona
mona-meso.
10 Bu bameni vioka vuma kiantete ye kianzole biakala
nkengi ye bayiza ku mwelo wasengwa ukwendanga ku
mbanza, wau kibeni wazibuka kwa bau; bu bameni
vaika, bayenda nzila mosi; mbasi ntumbu katuka kwa
yandi.
11 Petelo bu katoma yindula, wavova: Bwabu nzeyi
mu kedika, vo Mfumu fidisi mbasi andi, untanini mu
moko ma Elode ye mu mamonsono mavingila ba Yudayo.
12 Bu kazaya mo, wayiza ku nzo a Malia, i ngudi a
Yoane, wabikwa mpe Malako; kuna kwakutakana
babingi basambila.
13 Bu kakunkuta va vitu diamwelo, sielo kiankento
kiayiza dimba, nkumbu andi Lode.
14 Bu kazaya nding'a Petelo, kazibula mwelo ko mu
diambu diakiese, kansi wakota nswalu, wakamba, vo
Petelo telamene va mwelo.
15 Bavova kwa yandi: Laukidi. Kansi watatamana
vova vo i bobo kaka. Bau vo: I mbasi andi yoyo.
16 Petelo watatamana kunkuta; bu bazibula, ba-
mmona, bayitukwa beni.

17 Yandi walabikisa kwa bau mu koko, mpasi
badingama, wakamba, bonso bwamvaikisila Mfumu mu
boloko, wavova: Lukamba mo kwa Yakobi ye zimpangi.
Yandi wavaika, wayenda ku vuma kiankaka.
18 ¶ Bu kwakia, nkindu yabwa mu binwani, bu ka
bamona Petelo ko.
19 Elode bu kameni kuntomba ye kansolula ko, wafio-
ngunina minkengi, watuma banatwa ku vondwa. Yandi
wakulumuka ku Kaisalia tuka mu Yuda, wakala kuna.
20 ¶ Yandi wakala kitantu ye bisi Tilo ye bisi Sidoni.
Bayiza kwa yandi va kimosi, bu bamana leba Blastu
wayala vinga kiandeka kiantinu, balomba yenge, kadi
nsi au yabaka dia mu nsi antinu.
21 Lumbu kiasiwa Elode wavwata mvwatu wakitinu,
wavwanda va kiandu kiakitinu, wazingumuna diambu
kwa bau.
22 Buna bantu baboka: I nding'a Nzambi, ka yamu-
ntu ko.
23 Mbasi a Mfumu ntumbu kumbanda, bu kalembwa
vana nkembo kwa Nzambi; yandi wadiwa kwa zintunga,
watabuka vumunu.
24 ¶ Mambu ma Nzambi manieka, mamwangana.
25 Banaba ye Sauli basisa Yelusalemi, bavutuka, bu
bamanisa nsadulu au, banata Yoane ubikwanga mpe
Malako.

13 Mu Antiokia mu bundu diakala muna mwakala
mimbikudi ye minlongi, Banaba ye Simeoni
ubikwanga Ningeli, ye Lukiu, i mwisi Kilene, ye Manaeni,
i mpangi angiunduka ya Elode, i nyadi, ye Sauli.
2 Baba bu basadila Mfumu ye mina nsoki, Mpeve
yanlongo yavova; Umpangudila Banaba ye Sauli mu
salu kiyababokidila.
3 Buna bamina nsoki, basambila, babatula moko.
babasindika.
4 ¶ Bu batumwa kwa Mpeve, yanlongo bakulumuka
ku Seleukia, tuka kuna basabuka ku Kipelo.

5 Bu baluaka ku Salami, basamuna mambu ma Nzambi
mu nzo zatukutukunu zaba Yudayo; kansi Yoane
wakala yau bonso sielo.
6 Bu bamana vioka mu sanga kiamvimba nate ye ku
Pafo, babwana mbadio, nkwa bimpangula, i mbikudi
aluvunu, i Nyudayo, nkumbu andi Balayesu,
7 wakala ye nyadi, i Selengio Paulu, i nkwa zayu.
Yandi watumisa Banaba ye Sauli, watomba mu wa
mambu ma Nzambi.
8 Kansi Elima, i nkwa nduenga, kadi bobo bwaba-
ngudulwa nkumbu andi, wabakakidila ye watonta
vengumuna nyadi mu minu.
9 Sauli, wabikwa mpe Paulu, wazala kwa Mpeve
yanlongo, wansungamana mu meso,
10 wavova: Engwa ngeye, uzedi kwa kinkita kiakio-
nsono ye bungubi bwabonsono, u mwan'ankadi ampe-
mba, ntantu alunungu lualonsono, kuna lembwa mu
vidingisa nzila zasungama za Mfumu ko e?
11 Bwabu, tala, koko kwa Mfumu kwenina ngeye
kitantu, si wafwa meso mu lumbu bikwa, kuna mona
ntangu ko. Mbungi ye tombe ntumbu kumbwila,
wafumfula watomba ukuntuadisa mu koko.
12 Nyadi waleka minu, bu kamona mavangwa,
wayitukwa mu longi dia Mfumu.
13 ¶ Paulu ye bayandi basabuka tuka ku Pafo, baluaka
ku Pelenge mu Pamfilia; kansi Yoane wavambana ye
bau, wavutuka ku Yelusalemi.
14 Bau kibeni bayenda vioki tuka mu Pelenge,
baluaka ku Antiokia mu Pisidia. Bakota mu nzo aluku-
tukunu mu lumbu kialumingu, bavwanda.
15 Bu bameni tanga nsiku ye mimbikudi, bakuluntu
banzo alukutukunu bafidisa ntumwa kwa bau, bavova:
Lu babakala ye zimpangi, vo mambu mambombodolo
mena yeno kwa bantu, lukamba mo.
16 Paula watelama, walabikisa mu koko, wavova:
Lu bantu ba Isaeli, ye beno luvuminanga Nzambi,
ludimba.

17 Nzambi abantu baba ba Isaeli wasola mase meto,
wazangula bantu, bu bakala kinzenza mu nsi a Ngipiti,
wabavaikisa mu koko kwazangama.
18 Kani vo makumaia mamvu wavibidila fu biau
mu nsi yankatu.
19 Bu kamana bungisa makanda nsambodia mabantu
mu nsi a Kanana, wabakabila nsi mu kala mvwilu au;
kani vo nkama ziia ye makumatanu mamvu.
20 bu miamana vioka, buna wabavana mimfundisi
nate ye Samueli, i mbikudi.
21 Mboki balomba ntinu. Nzambi wabavana Sauli,
i mwan'a Kisi, i muntu mu kandi dia Benyamini, mu
makumaia mamvu.
22 Bu kamana kunkatula, watonginika Davidi mu
kala ntinu au, wantela kimbangi mpe, wavova: Mono
nsolele Davidi, mwan'a Isai, i muntu wazolakana mu
ntim'ami, yandi si kavanga luzolo luami lualonsono.
23 Mu nkun'andi Nzambi watukisila Isaeli Mvulusi,
i Yesu, bonso bwakala nsilulu;
24 Yoane bu kakisamunina mbotokolo ampilulu
adiela kwa bantu babonsono ba Isaeli, buna yandi wayiza.
25 Yoane bu kamanisa salu kiandi, wavova: Mono ka
i ndiena ulubanzilanga ko; kansi tala, ku nim'ami kuna
kwiza muntu undembolo fwanana mu kutula nsampatu
zandi mu malu mandi.
26 Lu zimpangi, lu bana bakanda dia Abalahami, buna
luena bonso bavuminanga Nzambi, beto tuafidusu
mambu mampulusu yoyo.
27 Kadi bena kundu mu Yelusalemi ye bakuluntu bau
bu balembwa kunzaya bamfundisa, i buna bayendisa
mambu mabambikudi detila, i momo matangwanga
lumingu ka lumingu.
28 Mpeleko balembana solula bila kiafwa, balomba
Pilatu kavondwa.
29 Bu bamana lungisa mamonsono masonama mu
yandi, bammanuna mu nti, bantula mu ndiamu.
30 Nzambi wamfulukisa mu bafwa.

31 Yandi wamonika lumbu biabingi kwa bau babaluka
yandi ku Yelusalemi, tuka mu Ngalili, bau i mbangi
zandi kwa bantu bwabu.
32 Beto tukulusamunina nsamu wambote wansilulu
wasilwa mase meto, vo Nzambi wayendisa mo detila
kwa bana beto, bu kafulukisa Yesu,
33 bonso bwasonama mpe mu nkunga wanzole:
Ngeye i mwan'ami; bwabu mono ikubutidi.
34 Mu diodio vo kamfulukisa mu bafwa, mpasi
kavutuka ku lubololo diaka ko, mu diodio wavova ebu:
Mono ikuluvana manlongo ma Davidi, i makwikama.
35 I diau wavova mwankaka: Kuna yambula Nkwa
nlongo aku kamona lubolo ko.
36 Kadi Davidi bu kamana sadila lukanu lua Nzambi
mu mbandu andi, waleka tulu, wayonzama kwa mase
mandi, wamona lubololo.
37 Kansi ndiena wafulukuswa kwa Nzambi kamona
lubololo ko.
38 I kuma bika diazayakana kwa beno, lu zimpangi,
vo mu yandi lusamununwanga ngiambudulu amasumu;
39 wonso ulekanga minu nungusu mu ndiena mu
mamonsono malualembanene nungusulwa mu nsiku mia
Mose.
40 I diau lutala, ka luidi bwilwa momo mavovwa mu
mimbikudi:
41 Lutala, lu minyini, luyitukwa, lulala, kadi salu
isalanga mu lumbu bieno, i salu kilulembolo lekila minu.
vo muntu ulukembi kio.
42 ¶ Bu bavaika, balomba vo mambu momo si
mavovwa kwa bau mu lumingu lualanda mpe.
43 Lukutukunu bu lumeni mwangana, ba Yudayo
babingi ye baposilita bavuminanga Nzambi banama
Paulu ye Banaba, bavova kwa bau, babaleba mu sikila
mu nlemvo wa Nzambi.
44 ¶ Mu lumingu lualanda mwakutakana, fiuma
fiasala, nga mbanza yamvimba mu wa mambu ma
Nzambi.

45 Ba Yudayo bu bamona makabu, bazala kwa vema
babangisa mavovwa kwa Paulu, ye batiaka.
46 Buna Paulu ye Banaba bakabuka ntima, bavova:
Bwena nkinzi, vo mambu ma Nzambi mateka vovwa
kwa beno, kansi bu luniokunanga mo ye lukukizengilanga,
vo ka lufweni mu moyo wamvu ya mvu ko, tala, tuba-
ngumuka kweto kwa bapaïen.
47 Kadi Mfumu watusikidikisa ebu: Mono ikutudidi
bonso kia kwa bapaïen, mpasi wanata mpulusu nate
ye ku nsuk'antoto.
48 Bapaïen, bu bawa momo, bayangalala, bakembila
mambu ma Mfumu; buna bena basolwa mu kala moyo
wamvu ya mvu baleka minu.
49 Mambu ma Mfumu mamwangana mu nsi ya-
mvimba.
50 Ba Yudayo baleba bakento bavumina Nzambi, i
bandanu ye babakala baluzitu mu mbanza, batukisa
luzomono kwa Paulu ye Banaba; babavaikisa mu nzaku
zau.
51 Babakubudila mfumfuta mu malu mau, bayenda
ku Ikone.
52 Minlonguki miazala kwa kiese ye Mpeve yanlo-
ngo.

14 Bwakala mu Ikone, vo bakotila va kimosi mu nzo
alukutukunu yaba Yudayo, bavova, ye kabu
diadinene diaba Yudayo ye diabisi Elene baleka minu.
2 Ba Yudayo balembwa leka minu bakitumuna ye
bafudila miela miabapaïen kwa zimpangi.
3 Mwanki bakala kuna ntangu yayingi, bakala
kibakala mu Mfumu wata kimbangi mu mambu ma-
nlemvo andi, wayambula dimbu ye mangu biavangwa
mu moko mau.
4 Kabu diambanza diakabana, bankaka bakala ye
ba Yudayo, kansi bankaka ye zintumwa.
5 Bapaïen ye ba Yudayo ye bakuluntu bau bu babwisa
nkindu mu kubakwamisa ye vonda mu matadi,

6 bu bazaya bo, batinina kuna mbanza za Likaoni,
Listila ye Delebe ye nsi yina yakinzungidila.
7 Muna bakala, basamunanga nsamu wambote.
8 ¶ Mu Listila mwavwanda bakala diakala kieta mu
malu, wafwa koka tuka mu vumu kiangudi andi, kadiata
widi ntangu nkutu ko.
9 Ndiena wawa Paulu bu kavova, ye Paulu bu kansu-
ngamana mu meso ye wamona minu kiampulusu kiakala
yandi,
10 buna wavova mu ndinga yayinene; Telama wado-
ngama mu malu maku! Yandi wazangumuka, wadiata.
11 Makabu bu mamona mavanga Paulu, basasula
ndinga, bavova mu kilikaoni: Zinzambi zikulumukini
kwa beto mu kifwani kiabantu.
12 Babika Banaba Yupiteli, kansi Paulu Mercure,
kadi yandi i mpovi amambu.
13 Ngang'a Yupiteli, wakala ku mbazi ambanza,
watuala zingombe ye binteka biamakaya ku mielo, yandi
va kimosi ye makabu wazola bio yoka.
14 Kansi Banaba ye Paulu, i zintumwa, bu bawa momo,
batiasuna mvwatu miau, bayungusa kwa bantu, bakoba,
15 bavova: Lu babakala, mu nkiama luvengi bobo?
Beto mpe i bantu, lunitu lumosi ye beno, tukulusamunina
nsamu wambote, mpasi luafila nima kwa biobio biankatu
ye bangumuka kwa Nzambi amoyo wavanga zulu ye
ntoto ye mbu ye biabionsono biena mu biau.
16 Mu mbandu zamana vioka yandi wayambula
bapaïen babonsono badiatanga mu zau zinzila,
17 mpeleko kakondwa kimbangi mu yandi kibeni ko,
bu kavanganga bwambote ye kuluvananga mvula zitu-
kanga ku zulu ye nsungi zalubutu ye fuluzanga ntima
mieno mu dia ye kiese.
18 Mu mpova zozo mpe fiuma fisidi nga balembane
sima makabu, mpasi ka babayokila nkailu ko.
19 ¶ Ba Yudayo batuka mu Antiokia ye Ikone bayiza
kuna, baleba makabu, batuba Paulu matadi, bankoka ku
mbazi ambanza, kadi babanza, vo fwidi.

20 Nlonguki bu mianzungidila, watelama, wakota
mu mbanza. Lumbu kialanda wavaika ye Banaba,
bayenda ku Delebe.
21 Bu bamana samuna nsamu wambote mu mbanza
yina ye vanga babingi minlonguki, bavutuka ku Listila
ye ku Ikone ye ku Antiokia,
22 basiamisa miela miaminlonguki, bababombidila
mu sikila mu minu, ye bavova, vo mu nsungu zazingi si
tuakota kaka mu kimfumu kia Nzambi.
23 Bu bamana kubasodila ngudi zabantu mu mabundu
mamonsono, bu basambila mu mbinunu ansoki, buna
babayekula kwa Mfumu yibalekila minu.
24 Bu bamana vioka Pisidia, baluaka ku Pamfilia,
25 bu bamana vova mambu mu Pelenge, bakulumuka
ku Atali.
26 Tuka kuna basabuka ku Antiokia kubayekulwa
kwa nlemvo a Nzambi mu salu kibamanisa.
27 Bu baluaka kuna ye bakutikisa dibundu, bakamba
mamonsono mabavangila Nzambi, bonso bukazibudila
bapaïen mwelo waminu.
28 Bakala kuna ye minlonguki ntangu yayingi.

15 Bankaka bakulumukini tuka mu Yuda, balonga
zimpangi: Vo lulembolo zengwa, bonso bwenina
fu kia Mose, ka lulendi vuluswa ko.
2 Kansi nzonza ye mpaka zazingi bu zabwa va kati
ye bau ye Paulu ye Banaba, buna zimpangi zawawana,
vo Paulu ye Banaba ye bankaka mu bau bafwiti baluka
kwa zintumwa ye ngudi zabantu mu Yelusalemi ma
diambu diampaka zozo.
3 I diau bayenda, bafilwa mu nzila kwa dibundu,
vioka mu Fenike ye mu Samalia, batoma samuna mpilulu
adiela yabapaïen, bayangidika mpangi zazonsono mu
kiese kiakingi.
4 Bu baluaka ku Yelusalemi batambulwa kwa dibundu
ye zintumwa ye ngudi zabantu, bakamba mambu mama-
nene mabavangila Nzambi.

5 Kansi bankaka batuka mu luvanguku luabafalisi
bakilekila minu, batelama, bavova: Bafwiti zengwa kaka
ye kambwa bakeba nsiku mia Mose.
6 ¶ Zintumwa ye ngudi zabantu bakutakana mu
fiongunina diambu diodio.
7 Mpaka bu zakala zazingi, Petelo watelama, wavova
kwa bau: Lu zimpangi, beno luzeyi, vo Nzambi tuka mu
lumbu biankulu wasola nsodolo mu beno, vo mu nw'
ami bapaïen bafwiti wa mambu mansamu wambote ye
leka minu.
8 Nzambi uzayanga mintima, wabatela kimbangi, bu
kavabana Mpeve yanlongo, bonso bukasa kwa beto;
9 yandi katuswaswasa beto yau ko, bu kakivedisila
ntima miau mu minu.
10 I kuma mu nkiama lutontele Nzambi bu lutulanga
vangu va nsingu zaminlonguki kitualembane nata beto
ye mase meto?
11 Kansi tulekele minu, vo tuvuluswanga mu nlemvo
wa Mfumu Yesu bumosi ye baba.
12 ¶ Buna kabu diamvimba diakala napi, diadimba
Banaba ye Paulu, bakamba dimbu ye mangu biabinene
biavanga Nzambi mu bau mu bapaien.
13 Bu badingama, Yakobi wavutula, wavova: Lu
zimpangi, lungwa.
14 Simoni kembi bonso Nzambi wabadika tala
bapaïen mu diambu diabonga bantu mu bau bafweni
mu nata nkumbu andi.
15 Mu momo mambu mamimbikudi mena detila,
bonso bwasonama:
16 Landila momo si yavutuka ye tungulula fwokula dia
Davidi diatuluka, si yatungulula bionso biatuluka mu
diau, mono si yavutuka dio tedimisa,
17 mpasi bantu basidi batomba Mfumu ye bapaïen
babonsono babikulwanga mu nkumbu ami, buvovele
Mfumu, uvanganga momo
18 mazayakana kwa yandi tuka mu ntangu zi ka
zibadiki

19 I diau mono ntezele, vo ka tufwiti tula zitu kwa
bau ko batukidi mu bapaïen babangumukanga kwa
Nzambi,
20 kansi tusonika kwa bau mu tina nkankumusu
zabiteki ye kinsuza ye bionso biafikutwa ye menga.
21 Kadi tuka mu mbandu zankulu Mose wena baku-
nsamunanga mu mbanza zazonsono mu nzo zatuku-
tukunu mukatangwanga lumingu ka lumingu.
22 ¶ Buna zintumwa ye ngudi zabantu ye bundu
diamvimba bamwena dio mbote mu sola bantu mu bau
kibeni ye kubafidisa kuna Antioka va kimosi ye Paulu
ye Banaba, i Yuda ubikwanga Balasaba, ye Sila, i bantu
baluzitu mu zimpangi.
23 Babatambika nkanda wasonukwa ebu: Beto
zintumwa ye bakuluntu mu zimpangi, kwa mpangi zena
mu bapaïen ku Antiokia ye Silia ye Kiliki, yenge kwa
beno.
24 Bu tuawilu, vo bankaka batukidi mu beto balu-
vizudi mu mambu, babunganga miela mieno, kansi ka
tuabaveni ntumu ko;
25 I diau bu tuakedi banza dimosi, tuamwenini dio
mbote mu sola bantu ye kubafidisa kwa beno va kimosi
ye zolwa bieto Banaba ye Paulu.
26 I bantu bayekula miela miau mu nkumbu a Mfumu
eto Yesu Klisto.
27 I kuma tufidisi Yuda ye Sila, bau mpe si bakuluka-
mba mambu mamosi.
28 Kadi Mpeve yanlongo ye beto tuamwenini dio
mbote mu lembwa kulutuika zitu kiankaka diaka, kansi
mambu mama mena nkinzi kaka:
29 lutina bina biayokwa kwa biteki ye menga ye bina
biafikutwa ye kinsuza. Vo lutoma kukikenga mu biobio,
si luatoma nitu. Lusiama kweno!
30 I kuma bau bu basindukwa, baluaka ku Antioka.
Bu bamana kutikisa kabu, batambika nkanda.
31 Bu bamana wo tanga, bayangalala mu mbombolo
yoyo.

32 Yuda ye Sila, i mimbikudi, babombidila zimpangi
mu mambu mamingi, babasiamisa.
33 Bu bamana kala fintangu kuna, zimpangi zabasi-
ndika mu yenge kwa babafidisa.
35 ¶ Paulu ye Banaba bakala mu Antiokia, balonga,
basamuna va kimosi ye bankaka babingi nsamu wa-
mbote wamambu ma Mfumu.
36 ¶ Lumbu kwa mboki Paulu wavova kwa Banaba:
Bika tuavutuka ye tala zimpangi mu mbanza zazonsono
zituasamuna mambu ma Mfumu, bonso buzenina.
37 Banaba wazola, vo banata Yoane mpe, ubikwanga
Malako.
38 Kansi Paulu wabanza, vo ka bufwanane ko mu
nata ndieu wabasisa mu Pamfilia ye walembwa kwenda
yau ku salu.
39 Buna nzonza miabwa, bavambana, Banaba wabo-
nga Malako, wasabuka kuna Kipelo.
40 Kansi Paulu wakisodila Sila, walonduka, bu
kakiyekudulwa kwa nlemvo wa Nzambi kwa zimpangi.
41 Yandi wavioka mu Silia ye Kiliki, wasiamisa
mabundu.

16 Yandi waluaka ku Delebe ye ku Listila. Tala,
kuna kwakala nlonguki, nkumbu andi Timoteo,
mwana wababakala wankento wakisi Yuda waleka minu,
kansi wase diakisi Elene;
2 yandi wakala kimbangi kiabiza kwa zimpangi mu
Listila ye mu Ikone.
3 Paulu wazola, vo kenda yandi; yandi wambonga,
wanzenga mu diambu diaba Yudayo bakala mu ndambu
zozo, kadi babonsono bazaya, vo s'andi i mwisi Elene.
4 ¶ Konso kubayenda viokingi mu zimbanza bata-
mbika kwa zimpangi mina miasiwa kwa zintumwa ye
ngudi zabantu mu Yelusalemi, mpasi bakeba mio.
5 I kuma mabundu masiamuswa mu minu, manieka
mu ntalu lumbu ka lumbu.
6 ¶ Bu bakakudulwa kwa Mpeve yanlongo mu vova

mambu mu Asia, bavioka mu Filingia ye mu nsi a
Ngalatia.
7 Bu bafinangana ye Misia, batonta kota mu Bitinia;
ka bayambulwa bo kwa Mpeve ya Yesu ko.
8 Bu bamana vioka Misia, bakulumuka kuna Toloa.
9 Mu fuku mwamonika mona-meso kwa Paulu:
Vakala mwisi Makedonia watelama, wambombidila,
wavova: Sabuka kwaku Makedonia watusadisa.
10 Bu kamona mona-meso, beto ntumbu tonta
londuka kuna Makedonia, kadi tuakubika mabanza, vo
Nzambi watubokila mu kubasamunina nsamu wa-
mbote.
11 ¶ Bu tuamana sisa Toloa, tuasungama mu sabuka
ku Samotolake, kansi mu lumbu kialanda ku Neapoli.
12 Tuka kuna tuayenda kuna Filipi, mbanza yantete
mu ndambu yoyo ya Makedonia, i mbanza yaminatuki
miakisi Loma. Mu mbanza yina tuakala lumbu kwa.
13 Mu lumbu kialumingu tuavaika mu mwelo tuaye-
nda ku nseko amwila kutuabanza, vo kwena vuma kisa-
mbudulwanga; bu tuavwanda, tuavova kwa bakento
bakutakana.
14 Nkento wavumina Nzambi, nkumbu andi Lidia,
i nkiti anlele miampumbu, mwisi mbanza Tiatila wadi-
mba; Mfumu wazibula ntim'andi, mpasi katoma wa
mavova Paulu.
15 Bu kamana botukwa ye nzo andi, wabombidila
wavova: Vo lutezele vo ilekilanga Mfumu minu, lukota
mu nzo ami, lusikila mumu. Yandi watukomina beni.
16 ¶ Bwakala bu tuayenda ku vuma kisambudulwanga,
sielo kiankento kiakala mpeve yamfiedila kiatubwabana,
yandi wabakisila mfumu zandi ndandu yayingi mu
mfiedolo.
17 Yandi wanama Paulu ye beto, waboka, wavova:
Bantu baba i nanga mia Nzambi Mpungu mikulusamuni-
nanga nzil'ampulusu.
18 Wavanga bo lumbu biabingi. Kansi Paulu
wafuta ntima beni, wabangumuka, wavova kwa mpeve:

Mono ikukembi mu nkumbu a Yesu Klisto mu vaika
mu yandi. Lokula kina yau yavaika.
19 Mfumu zandi bu zamona, vo vuvu kiau kiabakila
ndandu kiasuka, babwila Paulu ye Sila, babakoka ku
zandu kwa bakuluntu;
20 bu babatuala kwa minyadi, bavova: Bantu baba
i ba Yudayo bakitumunanga mbanz'eto beni,
21 basamunanga fu bitukondolo luve mu tambula ye
keba, bu tu bisi Loma.
22 Ndonga mpe yabanangumukina, minyadi miaba-
vula mvwatu miau, miakamba bazwakwa.
23 Bu bababanda mbanda zazingi, babatula mu
boloko, ye basikidikisa nkengi azinkole katoma kuba-
keba.
24 Yandi, bu kavewa nsikudukusu yoyo, wabatula
muna ngudi aboloko, watula malu mau mu su.
25 Mu ndingu ansi Paulu ye Sila basambila, basika
Nzambi mu yimbila, nkole zabadimba.
26 Ndikunu yayinene yantoto yakala nabiu, tufulu
tuaboloko tuanikuka, mielo miamionsono ntumbu
zibuka, tuvambu tuababonsono tuakanguka.
27 Nkengi azinkole wasikama ku nsi atulu, bu kamona
mielo miaboloko mizibukidi, wavola sabala, wakana
kukivonda, kadi wabanza, vo nkole zimeni tina.
28 Paulu waboka mu ndinga yayinene, wavova:
Kukivangani bwambi ko; kadi beto babonsono tuena vava.
29 Yandi walomba minda, wayungusa, wakota,
wazakama, wabwa va malu ma Paulu ye Sila;
30 bu kamana kubavaikisa, wavova: Zimfumu, nki
mfwiti vanga mpasi yavuluswa?
31 Bavova: Leka minu mu Mfumu Yesu, ngeye si
wavuluswa ye nzo aku.
32 Bavova mambu ma Mfumu kwa yandi ye kwa
babonsono bakala mu nzo andi.
33 Yina ntangu mu fuku wababonga, wabasukula
vababufulwa; yandi ntumbu botukwa yandi kibeni ye
bayandi babonsono.

34 Yandi wabatombula ku nzo andi, wabakubikila
madia, wayangalala ye nzo andi yamvimba, bu balekele
minu mu Nzambi.
35 ¶ Bu kwakia, minyadi miafidisa makesa mu vova:
Yambula bantu bobo.
36 Nkengi azinkole wakamba mambu momo kwa
Paulu: Minyadi mifidisi ntumwa, mpasi luayambulwa.
I kuma luvaika, luenda mu yenge.
37 Paulu wavova kwa bau: Batubendi va yuti nate ye
nkanda wabunukini, kansi ka tufiongonono ye fundusu
ko, mpeleko tu bisi Loma; batutudidi mu boloko, bwabu
bazolele kutuvaikisa mu nsweki. Ve, ka bwa ko; kansi
bau kibeni biza kutuvaikisa.
38 Makesa makamba mambu momo kwa minyadi.
Bakala wonga, bu bawa, vo bau i bisi Loma.
39 Bayiza ye bababombidila; bu bamana kubavaikisa,
babalomba bakatuka mu mbanza.
40 Bavaika mu boloko, bakota kwa Lidia; bu bamona
zimpangi, babalubula, bakatuka.

17 Bau bavioka mu Amfipoli ye mu Apolonia baluaka
ku Tesalonika kwakala nzo alukutukunu yaba
Yudayo.
2 Paulu wakota kwa bau, bonso bwakala fu kiandi,
wabamokisa mu masonukwa mu lumbu bitatu bialu-
mingu,
3 wabangula, wasonga, vo Klisto fwiti lungwa ye
fuluka mu bafwa, ye vo Yesu uikulusamuninanga i
Klisto.
4 Bankaka mu bau balekukuswa minu, babundana
ye Paulu ye Sila ye kabu diadinene diabisi Elene bavu-
mina Nzambi ye bakento babingi baluzitu.
5 Ba Yudayo bazala kwa kimpala, bayonzika mu
zinzila bankwa bolo ye kimfunia, bakutakana, babwisa
nkindu mu mbanza, batelama va nzo a Yasoni, batonta
kubavaikisa kwa bantu.
6 Bu balembwa kubasolula, bakoka Yasoni ye mpangi

zankaka kwa nyadi miambanza, baboka: Bakitumunanga
ntoto wamvimba wena bantu bayizidi vava mpe;
7 Yasoni wabatambudi, baba babonsono bavunzanga
ntumu za Kaisali, bavovanga, vo wankaka i ntinu, i
Yesu.
8 Bavinzula ndonga ye nyadi miambanza miawa momo.
9 Bu bakitambudila nsimbi kwa Yasoni ye bankaka,
babayambula.
10 ¶ Zimpangi ntumbu fidisa Paulu ye Sila mu fuku
kuna Belea; bu baluaka kuna, bayenda ku nzo yalukutu-
kunu yaba Yudayo.
11 Bau balutila bisi Tesalonika mu mbote, batambula
mambu mu ntima miakubama, bafiongunina masonukwa
lumbu ka lumbu mu zaya, vo menina bobo.
12 I kuma babingi mu bau baleka minu, bakento
bakisi Elene baluzitu ye babakala mpe babingi.
13 Ba Yudayo bakisi Tesalonika bu bawa, vo mambu
ma Nzambi masamunwa kwa Paulu mu Belea mpe,
bayiza kuna, bakitumuna ye bavinzula makabu.
14 Buna zimpangi ntumbu fidisa Paulu, mpasi kenda
nate ye ku mbu; kansi bayuvula Sila ye Timoteo basikila
momo.
15 Bafila Paulu, bantuala nate ye ku Atene; bu bakita-
mbudila nsikudukusu kwa Sila ye Timoteo, vo basavula
kwiza kwa yandi, bakatuka.
16 ¶ Paulu bu kabavingila mu Atene, wafuta ntima,
bu kamona, vo mbanza yazala kwa biteki.
17 I kuma wamoka ye ba Yudayo ye bavuminanga
Nzambi mu nzo yalukutukunu ye bakabwana va zandu
lumbu ka lumbu.
18 Kansi minyindudi miaki-Epikuli ye miaki-Stoika
miambindisa mpaka, bankaka bavova: Nkwa mayoluka
ndieu, nki kazolele kamba? Kansi bankaka vo: Keti
yandi i nsamuni anzambi zanzenza; kadi wasamuna
nsamu wambote mu Yesu ye mu mfulukulu.
19 Bansimba, bantombula ku Aleopango, bavova:
Kani tulenda zaya longi diodio diampa diuvovang'e?

20 Kadi manzenza ukotisanga mu matu meto. I
kuma tuzolele zaya, bonso bumazolele kadila.
21 Kansi bisi Atene babonsono ye banzenza bakala
vana, basadila ntangu au mu kamba vo wa nsamu mia-
mona kaka.
22 ¶ Paulu watelama va kati dia Aleopango, wavova:
Lu bisi Atene, mbweni kwami mu mamonsono, bonso
bulutidi vema mu sambila zinzambi,
23 kadi bu mpiokele ye mbweni binlongo bieno,
nsolole salu diasonama: Kwa Nzambi yi ka yizayakani.
I kuma una ulusambilanga, bu lulembolo kunzaya, i
yandi ikulusamunina.
24 Nzambi wavanga nza ye biabionsono biena mu
yau, yandi i Mfumu azulu ye ntoto, kakundanga mu
binlongo biavangwa mu moko ko;
25 kasadulwanga mpe mu moko mabantu ko, bonso
vo wena nsatu alekwa, kadi yandi kibeni uvananga moyo
ye mwela ye biabionsono kwa babonsono.
26 Yandi wavanga makanda mamonsono mabantu
mu se dimosi, mpasi bakunda va luse lualonsono luantoto,
bu kakitungunina nsungi zazengwa ye nzaku zakundu biau,
27 mpasi batomba Nzambi, kani vo bambaka mu
fimfita ye kunsolula; mpeleko kena nseke ko kwa muntu
muntu buna tuena.
28 Kadi mu yandi tuena moyo, tukibanga, tuena
nkadulu, bonso bwakamba nsoki mieno miankaka
miankunga: Kadi beto tu butu biandi.
29 I kuma bu tuena butu bia Nzambi, ka tufwiti
banza ko, vo kinzambi kifwanane ye wola vo palata vo
matadi, biavalwa mu kinkete vo mu nsokolo amuntu.
30 I diau Nzambi bu kameni vibidila ntangu zakondwa
kwanzailu, bwabu ukambanga bantu, vo babonsono
mwamonsono bafwiti vilula diela,
31 bu katula lumbu kikakana fundisa ntoto wena
bantu mu lunungu mu muntu ukatunguna mu diambu
diodio, ye wasila minu kwa babonsono, bu kamfulukisa
mu bafwa.

32 Bu bawa mu mfulukulu abafwa, bankaka baseva,
bankaka bavova: Si tuavutuka kuwila mu momo.
33 Buna Paulu wakatuka mu bau.
34 Babakala bankaka babundana yandi, baleka minu,
mu bau mwakala mpe Dionisio, nkwa Aleopango ye
nkento, nkumbu andi Damali, ye bankaka ye bau.

18 Landila momo Paulu wasisa Atene, waluaka ku
Kolinto.
2 Wabwana Nyudayo, nkumbu andi Akila, mwisi
Ponto, watukidi ku Italia ye nkazi andi Pliskila mu diambu
dia Klaudio watuma, vo ba Yudayo babonsono bakatuka
mu Loma. Buna Paulu wayenda kwa bau..
3 Bu kakala salu kimosi ye bau, wasikila yau; basa-
lasana, kadi salu kiau i mu vanga nzo zangoto.
4 Yandi wamoka mu nzo yalukutukunu lumingu ka
lumingu, walekikisa ba Yudayo ye bisi Elene minu.
5 ¶ Sila ye Timoteo bu batuka mu Makedonia, Paulu
watatamana mu longa ye longa, watoma ta kimbangi
kwa ba Yudayo, vo Yesu i Klisto.
6 Bu babangisa ye batiaka, wakubula mvwatu
miandi, wavova kwa bau: Menga meno miza va ntu
mieno! Mpedele mu diodio. Tuka bwabu ikwenda
kwa bapaïen.
7 Yandi wakatuka vana, wakota mu nzo amuntu,
nkumbu andi Titio Yustu, wavumina Nzambi, nzo andi
yafinama ye nzo yalukutukunu.
8 Kansi Klispo, i nkuluntu anzo yalukutukunu,
walekila Mfumu minu ye nzo andi yamvimba. Babingi
mu bisi Kolinto bawa baleka minu, babotukwa.
9 ¶ Mfumu wavova kwa Paulu mu fuku mu mona-
meso: Kukalani wonga ko, kansi vova, kudingamani
ko;
10 kadi mono ngiena yaku, muntu kana kubwila mu
kukwamisa ko, kadi mbeki bantu babingi mu mbanza
yayi.
11 Yandi wavwanda muna mvu mosi ye ngonda

sambanu, walonganga mambu ma Nzambi va kati ye
bau.
12 ¶ Ngalio bu kakala nyadi mu Akaya, ba Yudayo
batelamana Paulu mu kintuadi, bantuala ku kiandu
kiamfundisi,
13 bavova: Ndieu ulebanga bantu mu sambila Nzambi,
bukanukunu mu nsiku.
14 Paulu bu kakana bandula nwa andi, Ngalio wavova
kwa ba Yudayo: Lu ba Yudayo, vo i nkanu vo diambu
diakimfunia, nga mfwiti kuluvibidila;
15 kansi vo i biuvu mu mambu ye mu zinkumbu ye
mu nsiku mieno, lutala dio beno kibeni, kadi mu lekwa
biobio kizolele kala mfundisi ko.
16 Yandi wabakuba mu kiandu kiamfundisi.
17 Babonsono babwila Sostene, i nkuluntu anzo
yalukutukunu, bambanda va ntadisi akiandu kiamfundisi,
kansi Ngalio kakadila dio mayindu ko.
18 ¶ Paulu bu kamana zingila kuna lumbu biabingi
diaka, wasisila zimpangi mbote, wasabuka kuna Silia;
ye Pliskila ye Akila, bu kakitebisila nsuki zantu andi
mu Kenkelea, kadi nsilulu yakala yandi.
19 Baluaka ku Efeso, yandi wabasisa kuna. Yandi
kibeni wakota mu nzo yalukutukunu, wamoka ye ba
Yudayo.
20 Bu banlomba kasikila yau ntangu yayingi, kata-
mbudila ko,
21 kansi bu kabasisila mbote wavova: Mono si
yavutuka kwa beno, vo Nzambi zolele, buna wayenda
sabuki ku Efeso.
22 Bu kakulumuka ku Kaisalia, wabaluka, wakamba
mbote kwa dibundu, wakulumuka ku Antiokia.
23 Bu kamana zingila kuna, wakatuka, wavioka nsi a
Ngalatia ye Filingia, bonso buzilandane, wasiamisa
nlonguki miamionsono.
24 ¶ Ku Efeso kwaluaka Nyudayo, nkumbu andi
Apolo, mwisi Alesandia, i muntu waludede, wakamba
masonukwa mu lulendo.

25 Yandi wakilongulwa nzil'a Mfumu, wavema mu
mpeve, wavova, walonga nadede monso mena mu Yesu,
mpeleko wazaya mbotokolo a Yoane kaka.
26 Yandi wabadika kala kibakala mu nzo yaluku-
tukunu. Kansi Pliskila ye Akila bu bawa yandi bambo-
nga baluta kumbangudila nzil'a Nzambi nadede.
27 Bu kazola vioka ku Akaya, zimpangi zasonika ye
zaleba minlonguki mu kuntambula. Bu kaluaka kuna,
mu nlemvo ukavewa wasadisa beni baleka minu;
28 kadi mu ngolo yandi watoma tungulula ba Yudayo
va yuti, wasonga mu masonukwa, vo Yesu i Klisto.

19 Bwakala Apolo bu kakala mu Kolinto, Paulu
waluaka ku Efeso, bu kakiviokila ndambu ansi
yena ku ntandu, wabwana nlonguki miankaka,
2 wavova kwa bau: Lutambudi Mpeve yanlongo, bu
luakilekila minu e? Bau kwa yandi vo: Ve, ka tuawilu
nkutu ko, vo Mpeve yanlongo yena.
3 Wavova: Mu nki ambotokolo luabotukulwa?
Bavova: Mu mbotokolo a Yoane.
4 Paulu wavova: Yoane wabotika mu mbotokolo
yampilulu adiela, wavova kwa bantu, vo bafwiti leka
minu mu ndiena ukwiza ku nim'andi, i Yesu kwandi.
5 Bu bawa momo, babotukwa mu nkumbu a Mfumu
Yesu.
6 Paulu bu kabatula moko, Mpeve yanlongo yayiza
va bau, bavova mu tudimi, babikula.
7 Buna bena bakala kani vo kumi ye babakala
bole.
8 ¶ Yandi wakota mu nzo yalukutukunu, walonga
mu kibakala ngondo zitatu, wabamokisa, wabalekikisa
minu mu mambu makimfumu kia Nzambi.
9 Bankaka bu bakala mbalu ye balembwa leka minu,
bavova mambi mu nzila yoyo kwa kabu, buna wabasisa,
wavangula minlonguki, wamoka ye bau lumbu ka lumbu
mu skulu kia Tilano.
10 Bobo bwakadila mvu miole, i kuma babonsono

bakunda mu Asia ye ba Yudayo ye bisi Elene bawa
mambu ma Mfumu.
11 ¶ Nzambi wavanga tulendo tuatuingi mu moko ma
Paulu;
12 malenswa makiufuta ye minlele miakatulwa mu
nitu andi, miatulwa va zimbevo, mayela makatuka mu
bau, mpeve zambi zavaika.
13 Bantumbudi miankaka miampeve zambi, i ba
Yudayo bazenzila, batonta bika nkumbu a Mfumu
Yesu mu bau bakala mpeve zambi, bavova: Ikuludila
ndefi mu Yesu, ndiena usamunwanga kwa Paulu.
14 Bana nsambodia babababakala ba Skeva, Nyudayo,
i ngudi anganga, bavanga bobo.
15 Mpeve yambi yavutula, yavova kwa bau: Nzeyi
Yesu, nzeyi Paulu, kansi beno lu banani?
16 Muntu wakala mpeve yambi wababwila, wavingisa
bole mu bau ku nsi, wabasila ngolo beni, batina, bavaika
kondwa nlele mu nzo yina ye baluala.
17 Diodio diazayakana kwa babonsono bakunda mu
Efeso ye ba Yudayo ye bisi Elene, wonga wabwila
babonsono, nkumbu a Mfumu Yesu yakembuswa;
18 babingi mu bau baleka minu bayiza tambudila,
bakamba mavanga mau.
19 Babingi mu bau bavanganga bimpangula bayonzika
minkanda, bayoka mio va ntadisi ababonsono; batanga
ntaiu yimiafwa, i makumatanu mamafunda mavanza
biapalata.
20 I buna mu lulendo mambu ma Mfumu manieka,
makala ngolo.
21 ¶ Momo bu mameni, Paulu wakana mu mpeve andi
mu kwenda ku Yelusalemi vioka mu Makedonia ye Akaya,
wavova: Bu mbeni luaka kuna, mfwiti mona Loma mpe.
22 Bu kafidisa bole mu nsadisi miandi, Timoteo ye
Elasto, kuna Makedonia, yandi kibeni wasala fintangu
mu Asia.
23 ¶ Mu yina ntangu nkindu yayingi yabwa mu diambu
dianzila ya Mfumu.

24 Kadi muntu, nkumbu andi Demetilio, i mfudi
apalata, wavanga bifwani biakinlongo kia Diana mu
palata, wabakisa zinkete ndandu yayingi.
25 Yandi wabakutikisa ye bisadi bisalanga biampila
yoyo, wavova: Lu babakala, beno luzeyi, vo tuena ki-
mvwama kieto mu salu kiokio.
26 lumweni ye luwilu, vo Paulu, ndiena walebele ye
vidingisi ndonga yayingi, ka mu Efeso kaka ko, kansi
fisidi nga mu Asia diadionsono, uvovanga, vo bina
bivangwanga mu moko ka i zinzambi ko.
27 Nsisi yena, vo ka salu kieto kiaki kaka ko kiavwe-
zwa, kansi kinlongo kia Diana mpe, nzambi yankento
yayinene, si kiabanzulwa vo ka lekwa ko, nzitusu andi si
wafuba mpe, i yandi usambulwanga kwa Asia diadionsono
ye ntoto wawonsono wena bantu.
28 Bu bawa momo, bazala kwa nganzi, baboka,
bavova; Nzambi yayinene i Diana diabisi Efeso!
29 Mbanza yazala kwa nkindu, balundumuka va
kimosi kuna vuma kisongwanga bimpa, bu bakibakila
Ngayo ye Alistalako, i bisi Makedonia, nkangadi mia
Paulu.
30 Paulu bu kazola kota kwa bantu, kayambudulwa
bo kwa minlonguki ko.
31 Bakuluntu bankaka mpe ba Asia, i bakundi bandi,
bafidisa nsamu mu kumbombidila kalembwa kota mu
vuma kisongwanga bimpa.
32 Buna baboka, umosi dimosi, wankaka diankaka;
kadi kabu diabwa nkindu, babingi balembwa zaya bila
kibakutakanana.
33 Bankaka mu kabu balongisila Alesandelo, ba
Yudayo bu bamvitisa ku ntu; Alesandelo walabikisa mu
koko vo wazola vova kwa bantu mpova yantabidila.
34 Bu bavisa, vo yandi i Nyudayo, babadika boka
babonsono mu ndinga yimosi, baboka kani lokula biole;
Nzambi yayinene i Diana diabisi Efeso!
35 Nsoniki ambanza bu kamana sima ndonga, wavova:
Lu bisi Efeso, kadi nani mu bantu lembolo zaya, vo

mbanz' a Efeso i nkebi akinlongo kia Diana diadinene ye
teki kiasotuka mu zulu?
36 I diau momo bu ka malendi banguswa ko, lufwiti
kala napi ye lembwa vanga bwanzaki.
37 Kadi lutuedi babakala baba vava balembolo tana
kinlongo vo tiaka nzambi eto.
38 I kuma vo Demetilio ye nkete zena yandi bavwidi
muntu diambu, buna keti tukutukunu tuazingula mambu
tuena, ye bakuluntu bena. Bika bafundasana.
39 Kansi vo lutombele diambu mu mambu mankaka,
buna mazengwanga mu lukutukunu luaminsiku.
40 Kadi tuena nsisi, vo tuna fundwa mu diambu
diankindu yalumbu kiaki, bu tukondolo bila kiafwana
mu sa lukutukunu lualu.
41 Bu kamana vova momo, wasindika kabu.

20 Nkindu bu yasuka, Paulu watumisa minlonguki,
wababombidila; bu kamana kubasisila mbote,
wakatuka mu kwenda ku Makedonia.
2 Bu kavioka ndambu zozo ye walubula minlonguki
mu mambu mamingi, waluaka ku Elene.
3 Kuna kakala ngonda tatu. Bu kakana sabuka ku
Silia, ba Yudayo bansila kambu, buna wakubika ma-
banza mu vutuka ye viokila mu Makedonia.
4 Sopato, mwan'a Pilo, mwisi Belea, ye Alistalako ye
Sekundo, i bisi Tesalonika, ye Ngayo, i mwisi Delebe, ye
Timoteo ye Tikiko ye Tolofimo, i bisi Asia, bannama.
5 Bavita ku ntuala, batuvingila mu Toloa.
6 Beto tuasabuka tuka mu Filipi, lumbu biamampa
malembwa funuswa bu biamana, tualuaka mu lumbu
kiantanu kwa bau mu Toloa mutuakala lumbu nsambodia.
7 ¶ Lumbu kiantete kialumingu, bu tuakutakana mu
bukuna mampa, Paulu wabamokisa, wakana kubasisa
lumbu kialanda; walambula mpov'andi nate ye ndingu
ansi.
8 Minda miamingi miakala mu seka diantandu mutua-
kutakana.

9 Va nela vavwanda toko, nkumbu andi Eutiko;
wazitulwa kwa tulu tuavindu, kansi Paulu bu kalambula
vova, wanungina kwa tulu, wasotuka tuka mu mbandu
yantatu, wabongwa wafwa.
10 Paulu wakulumuka, wayembama va yandi, wanzi-
ngila, wavova: Ka lusani mayoyila ko, kadi mwel'andi
wena mu yandi.
11 Wabaluka, wabukuna mampa, wadia, wamoka yau
ntangu yayingi, nate ye kwakia, buna wakatuka kuna.
12 Batuala toko divukidi, babombakana beni.
13 ¶ Kansi beto tuateka kota mu nzaza, tuasabuka ku
Aso, kutufwiti tambula Paulu, kadi watuma bobo, yandi
kibeni wakana kwenda mu malu.
14 Bu kabwabana ye beto mu Aso, tuantambula,
tuasabuka kuna Mitilene.
15 Lumbu kialanda tuakatuka kuna, tualuaka vatalane
Kio. Lumbu kialanda tuasensa ku Samo, buna kia-
nsuka tualuaka ku Mileto.
16 Kadi Paulu wakana mu sabuka ye mu vioka
Efeso, mpasi kazinguswa mu Asia ko, kadi wasavula,
mu luaka kuna Yelusalemi, vo kalenda, mu lumbu
kiapentekoti.
17 ¶ Tuka ku Mileto, wafidisa nsamu ku Efeso,
wabokila ngudi zabantu zadibundu.
18 Bu baluaka kwa yandi, wavova kwa bau: Beno
luzeyi, bonso buyakala yeno tuka lumbu kina kiantete
kiyaluaka ku Asia,
19 yasadidi Mfumu mu luyinunu lualonsono, mu
mansanga ye nkwamusu ziyamweswa mu kambu kiaba
Yudayo;
20 bonso buyalembwa sweka diambu diena mfunu,
kansi yalusamunini ye yalulongelenge va yuti ye mu
zinzo,
21 yatomene ta kimbangi kwa ba Yudayo ye kwa ba
Elene mu mpilulu adiela kwa Nzambi ye mu minu mu
Mfumu eto Yesu Klisto.
22 Bwabu tala, mono nkangamene mu mpeve mu

kwenda ku Yelusalemi, kizeyi monso mangina bwana
kuna ko,
23 kansi diadi kaka, vo Mpeve yanlongo mu mbanza,
zazonsono yitoma tanga kimbangi, vo tuvambu ye
zinzungu bikumpingilanga.
24 Kibanzilanga, vo moyo ami wena ntalu kwa mono
kibeni ko, vo ilenda kaka manisa ngiungusulu ami ye
kisielo kiami kiyatambula kwa Mfumu Yesu, i mu
toma ta kimbangi mu nsamu wambote wanlemvo wa
Nzambi.
25 Bwabu tala, nzeyi kwami, vo beno buna luena
muyazietele mu samunina kimfumu kia Nzambi ka
luvutuki mona zizi kiami ko.
26 I kuma ita kimbangi kwa beno lumbu kiaki, vo
mono mpedele mu nkanu amenga mababonsono,
27 kadi kiatina nkutu ko mu kulusamunina lukanu
lualonsono lua Nzambi.
28 Lukitala beno kibeni ye kamba diamvimba dilua-
tulwa minkengi kwa Mpeve yanlongo mu kala mvungi
miabundu dia Mfumu dikakikudila mu mandi menga.
29 Mono nzeyi, vo bu mbeni katuka, bamevwa bansisi
si bakota kwa beno, ka bana kuta kamba ko,
30 mu beno kibeni si mwatelama babakala bavovanga
mambu manzimbukusu, mpasi batunta minlonguki mu
kubalanda.
31 I diau lukaya meso, lubambuka moyo, vo mono
mu mvu ntatu fuku ye mwini kialembolo ko mu kulu-
lubula muntu muntu mu mansanga.
32 Bwabu ikuluyekula kwa Nzambi ye kwa mambu
mandi manlemvo; yandi lenda kulutunga ye kuluvana
difwa va kimosi ye babonsono babiekwa.
33 Mono kiazinini moyo mu palata vo wola vo mi-
mvwatu biamuntu ko.
34 Beno kibeni luzeyi, vo moko mama masadidi mu
nsatu zami ye zabau bakala yami.
35 Mu mamonsono yalusongele, vo mu sala bobo
tufwiti sadisa bena lebakana ye bambuka moyo mu mambu

mu Mfumu Yesu, makavova yandi kibeni: Mayangi
mamingi mena mu vana, kansi mafiuma mu tambula.
36 Bu kamana vova momo, wafukama, wasambila ye
bau babonsono.
37 Babonsono badila beni, bazingila va laka dia
Paulu, bamfibuzula,
38 baluta kala kiadi mu diambu dina dikavova, vo ka
bavutuki mona zizi kiandi ko. Bamfila ku nzaza.

21 Bu tuavambana ye bau, tuakota mu nzaza, tuaye-
nda sungama ku Ko, lumbu kialanda ku Lodo,
tuka kuna ku Patala.
2 Bu tuabwana nzaza yavioka kuna Fenike, tuakota
yo, tuayenda.
3 Bu tuamona Kipelo, tuasisa dio va koko kwalumoso,
tuasabuka kuna Silia, tuasensa ku Tilo, kadi kuna
kufwiti tombulwa bizitu biakala mu nzaza.
4 Bu tuasolula minlonguki, tuasikila kuna lumbu
nsambodia; bau bavova kwa Paulu mu Mpeve, vo kafwiti
baluka ku Yelusalemi ko.
5 Kansi bu tuamanisa lumbu biobio, tuakatuka kuna,
tuayenda nzil'eto, buna babonsono batufila ye bakazi
ye bana nate ye ku mbazi ambanza. Bu tuamana
fukama ye sambila va simu,
6 tuavanasana mbote, tuakota mu nzaza, kansi bau
bavutuka kwa bayau.
7 ¶ Bu tuamana sabuka ku Tilo, tualuaka ku Tolemai,
tuakamba mbote kwa zimpangi, tuakala yau lumbu
kimosi.
8 Lumbu kialanda tuakatuka kuna, tualuaka ku
Kaisalia, tuakota mu nzo a Filipo, i nsamuni, umosi mu
bansambodia, tuakala yandi.
9 Ndieu wakala bana baia babakento, i bandumba,
babikulanga.
10 Bu tuakala kuna lumbu biabingi, mbikudi watuka
mu Yuda, nkumbu andi Angabu.
11 Wayiza kwa beto, wabonga nsing'a Paulu, wakika-

nga moko ye malu, wavova: Mpeve yanlongo yivovele
ebu: Muntu vwidi nsinga wau, ba Yudayo si bakunkanga
bonso ebu mu Yelusalemi ye kunyekula mu moko
mabapaïen.
12 Bu tuawa momo, beto ye bakala vana tuambombi-
dila kalembwa baluka ku Yelusalemi.
13 Buna Paulu wavutula, wavova: Nki luvengi, bu
lueti dila ye kosa ntim'ami? Kadi mono nkubamene ka
mu kangwa kaka ko, kansi mu fwa mpe mu Yelusalemi
mu diambu diankumbu a Mfumu Yesu.
14 Bu kalembwa lebakana, tuanyambula, tuavova:
Bika luzolo lua Mfumu luakalakana.
15 ¶ Lumbu bina bu biavioka, tuakubama, tuabaluka
ku Yelusalemi.
16 Kansi nlonguki miankaka miayenda yeto tuka mu
Kaisalia, batunata kwa nlonguki wantama nkumbu andi
Nasoni, mwisi Kipelo, i kwa yandi tuakana leka.
17 ¶ Bu tualuaka ku Yelusalemi, mpangi zatutambula
mu kiese.
18 Lumbu kialanda Paulu wakota yeto kwa Yakobi.
kuna kwayiza ngudi zabantu zazonsono.
19 Bu kamana kubakamba mbote, wabakamba mu
ndandani mamonsono mavanga Nzambi mu bapaïen
mu kisielo kiandi.
20 Bu bawa mo, bakembila Nzambi, bavova kwa
yandi: Mpangi, ngeye mweni vo makumi mamingi
mamafunda maba Yudayo balekanga minu, babonsono i
mvemi miansiku.
21 Bakambwa, vo ngeye ulonganga ba Yudayo
babonsono bena mu bapaïen vo bafwiti sotuka mu Mose,
uvovanga, vo ka bazengi bana bau ko vo diata bonso
bwena bifu.
22 Buna bwe si bwakadila? Mu kedika kabu si
diakutakana; kadi si bawa, vo ngeye wizidi.
23 1 diau navangi, bonso butukukamba. Tuena
bantu baia basidi nsilulu.
24 Ubabonga, ukivedisa ye bau, ubafutila, mpasi

bateba nsuki. Babonsono si bazaya, vo mama maba-
wilu mu ngeye i maluvunu kwandi, kansi vo ngeye
kibeni udiatanga nadede bonso bwena nsiku.
25 Mu diambu diabapaïen balekanga minu tuasonika,
matuazenga vo bafwiti tina biayokulwa biteki ye menga
ye bina biafikutwa ye kinsuza.
26 Buna Paulu wabonga babakala bobo, ye lumbu
kialanda bu kakivedisa ye bau, wakota mu kinlongo,
wakamba lumbu bina manina mpedoso au, nkailu bu
ufwiti natwa mu muntu muntu buna bena.
27 ¶ Lumbu nsambodia bu biakala mu lunga, ba
Yudayo batuka mu Asia, bammona mu kinlongo, ba-
bwisa ndonga yayonsono nkindu, bansa moko,
28 baboka: Lu babakala ba Isaeli, lusadisa! Ndieu i
muntu ulonganga mwamonsono mena kitantu kwa bantu
ye mu nsiku ye mu vuma kiaki, wakotese mpe bisi
Elene mu kinlongo wasumuni vuma kiaki kianlongo.
29 Kadi bateka mona Tolofimo, i mwisi Efeso,
wakangala yandi mu mbanza, babanza, vo Paulu wanko-
tisa mu kinlongo.
30 Mbanza yamvimba yeka viongoloviongolo, bantu
balundumuka va kimosi, babaka Paulu, bankoka ku
mbazi akinlongo, mielo ntumbu zibukwa.
31 Bu batomba mu kumvonda, nsamu wawakana kwa
ngudi ankuluntu abinwani, vo Yelusalemi diamvimba
dibwidi nkindu.
32 Yandi ntumbu bonga binwani ye bakuluntu, wasa-
vula kubakika, bu bamona ngudi ankuluntu ye binwani,
balembwa mu bufa Paulu.
33 Buna ngudi ankuluntu wafinama, wambaka,
wakamba kakangwa mu tuvambu tole, wayuvula vo i
nani ye nki kavengi?
34 Mu ndonga baboka mosi ebu, wankaka bwankaka;
bu kalembana zaya diambu diaziku mu diambu diamazu,
buna wakamba katualwa ku tua kiabinwani.
35 Bu kayiza ku kikada, wafwiti natwa kaka kwa
binwani mu diambu diangolo zandonga.

36 kadi kabu dianama, diaboka: Unkatula.
37 ¶ Paulu bu bakana kunkotisa mu tua kiabinwani,
wavova kwa ngudi ankuluntu: Ngiena luve mu vova
diambu kwa ngeyi e. Yandi wavova: Zeyi kielcni e?
38 Kadi ngeye ku mwisi Ngipiti ko e, ndiena waki-
bwisila nkindu, watuala mafunda maia mababakala, i
mimvondi, ku nsi yankatu?
39 Paulu wavova: Mono i Nyudayo, yatuka ku Talaso,
mwisi mbanza yayinene mu Kilikia. Kansi ikulombele,
ungiambula yavova kwa bantu.
40 Bu kayambula bo, Paulu watelama va kikada,
walabikisa koko kwa bantu; bu kwakala napi beni,
wavova kwa bau mu ndinga yaki Ebeleo, wata:

22 Lu babakala, zimpangi ye mase, ludimba bu ikuki-
tabila kwa beno.
2 Bu bawa, vo wavova kwa bau mu ndinga yaki
Ebeleo, baluta dingalala. Yandi wavova:
3 Mono i Nyudayo, yabutuka kwami mu Talaso mu
Kilikia, kansi yakudusulwa mu mbanza yayi va malu ma
Ngamalieli, yalongwa mu nsunguku ansiku miamase meto
yakala mvemi mu Nzambi, bonso buluenina beno babo-
nsono lumbu kiaki.
4 Yazoma nzila yayi nate ye mu vonda, yakanga,
yayekula babakala ye bakento mu boloko.
5 Ngudi anganga ye lukutukunu lualonsono luangudi
zabantu i mbangi zami; yatambula kwa bau nkanda kwa
zimpangi mu Damasko, kuyayenda mu diambu dianata
bakala kuna mpe bakangama ku Yelusalemi, mpasi
balongwa ndongi.
6 ¶ Bwakala bu yayenda yendi ye finangana ye
Damasko, mu ntangu ambata kia kwangolo kwatuka
mu zulu ntumbu kuntentina kinzungidila,
7 mono yabwa va nsi, yawa ndinga yavova kwa mono:
Sauli, Sauli, mu nkiama unzomene?
8 Mono yavutula: Mfumu, u nani kwaku? Wavova
kwa mono: Mono i Yesu, mwisi Nazaleti, uuzomanga.

9 Bayami bamona kia, kansi ka bawa nding'andiena
wavova kwa mono ko.
10 Mono yavova: Mfumu, nki si yavanga? Mfumu
wavova kwa mono: Telama wenda ku Damasko, kuna
si wakambwa mamonsono maufwiti vanga.
11 Bu yalembana mona mu diambu diantentin'akia
koko, bakala yami bansimba mu koko, ye bobo yayendila
ku Damasko.
12 Anania, i bakala diavumina Nzambi bonso bwenina
nsiku, wakala mbikulu yabiza kwa ba Yudayo babonsono
bakunda kuna.
13 yandi wayiza kwa mono watelama va lueka luami,
wavova kwa mono: Sauli, mpangi, namoni kwaku. Mu
yina ntangu yazibuka meso, yantala.
14 Kansi yandi wavova: Nzambi amase meto wateka
kusola mu zaya luzolo luandi ye mu mona Nkwa lunungu
ye mu wa ndinga mu nw'andi.
15 kadi ngeye si wakunkadila mbangi kwa bantu
babonsono mu momo mawamweni ye mawawilu.
16 Bwabu, mu nkiama zingidi? Telama wabotukwa
ye sukulwa mu masumu maku ye bombidila nkumbu andi.
17 Kansi bwakala bu yavutuka ku Yelusalemi ye
yasambila mu kinlongo, yanatuka mu mpeve.
18 yamona Mfumu wavova kwa mono: Savula,
katuka nswalu mwamu Yelusalemi; kadi ka bana ta-
mbula kimbangi kiaku mu mono ko.
19 Mono yavova: Mfumu, bau kibeni bazeyi, vo
mono yatula bakulekila minu mu boloko ye yababufa
beni mu nzo zatukutukunu,
20 ye vo mono yatelama vana, bu batengula menga ma
Stefano, i mbangi aku, yatambudila bo, yakenga mvwatu
miabau bamvonda.
21 Yandi wavova kwa mono: Wenda; kadi si yaku-
fidisa ntama beni kwa bapaïen.
22 ¶ Bandimba nate ye diambu diodio. Buna
basasula ndinga, bavova: Katula wampila yoyo mu
ntoto! Kadi ka bufwanane ko kakala moyo.

23 Bu baboka ye vula yunga biau ye tuba fundu-
fundu, ku zulu,
24 buna ngudi ankuluntu abinwani wakamba kanatwa
ku tua kiabinwani ye yuvuzulwa mu nzwakulu, mpasi
kazaya bila kibabokilanga bobo mu yandi.
25 Bu banlambidika mu zwaka, Paulu wavova kwa
nkuluntu watelama vana: Luveno luve mu zwaka mwisi
Loma, bu kalembolo funduswa?
26 Nkuluntu bu kawa momo, wayenda kwa ngudi
ankuluntu, wakamba mo, wavova: Nki ukeni vanga?
Kadi muntu wowo i mwisi Loma.
27 Ngudi ankuluntu wayenda vova kwa yandi: Unka-
mba, ngeye u mwisi Loma? Yandi wavova: Inga.
28 Ngudi ankuluntu wavutula: Mono yakibakila kisi
Loma mu vanza biabingi. Paulu wavova: Kansi mono
yabutukila kio.
29 Buna bakutwa kumfiongunina ntumbu katuka mu
yandi: kansi ngudi ankuluntu watina mpe bu kazaya,
vo yandi ukakanga i mwisi Loma.
30 ¶ Lumbu kialanda bu kazola zaya ziku kiabila
kikafundulwa kwa ba Yudayo, wankutula, wakamba
bangudi zanganga ye bamayala babonsono bakutakana;
wakulumuna Paulu, wantula va ntadisi au.

23 Paulu wasungamana bamayala, wavova: Lu
babakala ye zimpangi, mono ntomene sala salu
kiami kwa Nzambi mu kansansa kiakionsono kiabiza
nate ye bwabu.
2 Kansi Anania, i ngudi anganga, wakamba batelama
va lueka luandi mu kumbanda va nwa.
3 Buna Paulu wavova kwa yandi: Nzambi keni kuba-
nda, u baka kiavembulwa; ngeye vwendi mu kumfu-
ndisa bwenina nsiku ye tumini bukondolo mu nsiku vo
yabandwa.
4 Batelama va lueka bavova: Fingidi ngudi angang' a
Nzambi e?
5 Paulu wavova: Zimpangi, kizeyi kwami ko, vo

yandi i ngudi anganga; kadi diasonama: Kuvovani
diambi mu nkuluntu abantu baku ko.
6 Paulu bu kazaya, vo ndambu yankaka i basaduki,
ye ndambu yankaka i bafalisi, waboka va bamayala:
Lu zimpangi! Mono i mfalisi, i mwan'abafalisi. Mu
diambu diavuvu ye mfulukulu abafwa mono mfundusu.
7 Bu kavova momo, mpaka zabwa mu bafalisi ye
basaduki, kabu diakabana.
8 Kadi basaduki bavovanga, vo ka mwena mfulukulu
ko ye ka zimbasi vo mpeve ko, kansi bafalisi batambu-
dilanga mu mamole.
9 Mbokolo yayingi yakala, bankaka mu minsoniki
miakabu diabafalisi batelama, babinda mpaka, bavova:
Ka tusolole diambi mu muntu wau ko. Kansi bwe vo
mpeve vo mbasi yavova kwa yandi?
10 Kansi nkindu yayingi yakala, ngudi ankuluntu
abinwani watina, vo bana yanzuna Paulu mu bibuku,
wakamba binwani biza kulumuki ye kunziona mu bau
ye kuntuala ku tua kiabinwani.
11 ¶ Mu fuku dialanda Mfumu watelama va lueka
luandi, wavova: Kala kibakala, kadi bonso buutelenge
kimbangi mu mono mwamu Yelusalemi, i buna ufwiti
tela kimbangi mu Loma mpe.
12 ¶ Bu kwakia, ba Yudayo bawawasana mu langidila
Paulu, badia ndefi, vo kabana dia vo nwa ko, nate ye
bamana kumvonda.
13 Bawawasana bobo bavioka makumaia mabantu.
14 Bayenda kwa bangudi zanganga ye ngudi zabantu,
bavova: Beto tudidi ndefi, vo ka tuna bimba lekwa ko,
nate ye tuamana vonda Paulu.
15 I kuma beno ye bamayala lukamba ngudi ankuluntu
kankulumuna kwa beno, bonso vo lukeni mu toma
yuvuzula mu mambu mandi. Kansi beto tukubamene
mu kumvonda, bu kakiluakidi ko.
16 ¶ Mwan'abusi kia Paulu wawa mu kambu, wayiza,
wakota mu tua, wakamba dio kwa Paulu.
17 Paulu watela nkuluntu mosi mbila, wavova: Tuala

toko diadi kwa ngudi ankuluntu; kadi wena diambu mu
kunkamba.
18 I diau wambonga, wantuala kwa ngudi ankuluntu,
wavova: Paulu, i nkole, untelele mbila ye ungiuvudi
yatuala toko diadi kwa ngeye, kadi diambu diena yandi
mu kukamba.
19 Buna ngudi ankuluntu wansimba mu koko kwandi,
wayenda ku nenga, wanyuvula: Nki diodio diwena mu
kunkamba?
20 Yandi wavova: Ba Yudayo bawawasene mu kuyu-
vula watuala Paulu kwa bamayala kiambazi, bonso vo
bakana mu toma yuvuzula bwenina mu yandi.
21 Kansi kubawilani ko; kadi babakala baviokele
makumaia beti kunsa kambu, badidi ndefi, vo ka bana
dia vo nwa ko, nate ye bamana kumvonda; bwabu
bakubamene, bavingilanga nsilulu aku.
22 Buna ngudi ankuluntu wasindika toko, wankamba:
Kukambani muntu ko, vo unzaikisi momo.
23 ¶ Yandi watela bakuluntu bole mbila, wavova:
Lukubika nkama zole zabinwani, mpasi benda ku Kai-
salia ye lusambodia luantentami ye nkama zole zaba-
nkwa madionga mu lokula kiantatu mu fuku.
24 Bika batuala bulu, mpasi batentika kio Paulu ye
toma kunnata nate ye kwa Feliki, i nyadi.
25 Yandi wasonika nkanda wakala mambu mama:
26 ¶ Klaudio Lisia, kwa mwene Feliki, i nyadi
waunene, mbote aku.
27 Bakala diadi diabakwa kwa ba Yudayo, diakutu
vondwa kwa bau, bu yaluaka ye binwani ye yankatula,
bu yakizayila, vo yandi i mwisi Loma.
28 Bu yazola zaya bila kibamfundila, yantuasa kwa
bamayala bau.
29 Buna yamona vo wafundwa mu biuvu biansiku miau,
kansi kakala mfundu ufweni mu fwa vo mu kangwa ko.
30 Bu yazaikusu, vo bakana sila bakala diodio kambu,
mono imfidisi kwa ngeye, bu yakembi mimfundi mpe
bavova bau kibeni va luse luaku.

31 ¶ I kuma binwani biabonga Paulu, bonso bubaka-
mbwa, bannata mu fuku kuna Antipatili.
32 Lumbu kialanda bu bayambula mintentami mienda
yandi, bavutuka ku tua.
33 Babana bu baluaka ku Kaisalia, batambika nkanda
kwa nyadi, batuala Paulu mpe kwa yandi.
34 Bu kamana wo tanga, wayuvula, nki ansi katukidi.
Bu kazaya, vo tukidi mu Kilikia,
35 wavova: Mono si yatoma kuyuvuzula, mfundi
miaku bu milueki mpe. Yandi wakamba kakebwa mu
vula dia Elòde.

24 Lumbu tanu bu bimeni vioka, Anania, ngudi
anganga, ye ngudi zabantu zankaka bakulumuka ye
mpovi, nkumbu andi Tetulo, bafunda Paulu kwa nyadi.
2 Bu katelwa mbila, Tetulo wabadika kumfunda,
wavova:
3 Ngeye, Feliki waunene, tutambulanga yenge kiakingi
mu ngeye, ye uvanganga biantomoso biambote kwa
kanda diadi, i diau mu mambu mamonsono tutondele
mu muma mwamonsono.
4 Kansi mpasi kiakuzingisa diaka ko, ikulombele
watuwila mafiuma mu nlembami aku.
5 Tuamweni, vo bakala diodio i nkwa kubu ubwisanga
nkindu mu ba Yudayo babonsono mu ntoto wamvimba,
yandi i nkuluntu aluvambunu luakisi Nazaleti,
6 watonta sumuna kinlongo; kansi tuambaka,
8 kwa yandi ngeye kibeni lenda zaya momo mamo-
nsono matumfundidi, bu ukumfiongunina.
9 Ba Yudayo mpe bambulumukina, bavova, vo
menina bonso bobo.
10 ¶ Paulu bu kalabukuswa kwa nyadi mu vova, yandi
wavutula: Bu nzeyi, vo ngeye wena mfundisi akanda
diadi mvu miamingi, buna itabila bungu diami mu
kibakala.
11 Ulenda zaya, vo tuka ntangu yiyabaluka ku
Yelusalemi mu sambila i kumi ye lumbu biole kaka.

12 Ka bambwana mu kinlongo yavova kwa muntu ko
vo tukisa ndemono abantu, evo mu nzo zatukutukunu
vo mu mbanza ko;
13 ka balendi kusonga momo mabamfundidi ko.
14 Kansi mu diadi ntambudidi kwa ngeye, vo isadila-
nga Nzambi amase, bonso bwena nzila yoyo yibabika-
nga luvambunu, ilekanga minu mu momo mamonsono
masonama mu nsiku ye mu mimbikudi;
15 ngiena vuvu kwa Nzambi, bonso bau kibeni, vo si
mwakala mfulukulu yabalunungu ye bakondolo lunu-
ngu.
16 I kuma mono isanga kimfuzi mono kibeni mu kala
kansansa kiavedila kwa Nzambi ye kwa bantu ntangu
zazonsono.
17 Mvu miamingi bu miavioka yayiza mu tuala nkailu
miakiwuntu kwa kanda diami ye nkailu miazikwa.
18 Buna ba Yudayo bankaka batuka mu Asia ba-
mbwana yabiekwa mu kinlongo, ka mwakala kabu vo
mayoyila ko.
19 Bakutu kala vava va luse luaku ye kumfunda, vo
bena bungu kwa mono.
20 Evo bika bau kibeni bakamba dionso vanga
diambi dibasolula kwa mono, bu yatelama va bamayala;
21 kansi mu diambu diadi kaka diyabokila, bu yatelama
mu bau: Mu diambu diamfulukulu abafwa mfundusu
bwabu va ntadisi eno.
22 ¶ Feliki waluta zaya mambu manzila yoyo, walunda
bungu diau, wavova: Lisia, ngudi ankuluntu, bu kakulu-
mukini, buna si yatoma yuvula mu mambu meno.
23 Yandi wasikidikisa nkuluntu mu kunkeba ye
kumvongisa ye lembwa kakidila widi muntu mu bayandi
mu kunsadila.
24 ¶ Lumbu kwa buna Feliki wayiza ye Dusila, i
nkazi andi, i Nyudayo, watumisa Paulu, wawa yandi
mu minu mu Klisto Yesu.
25 Bu kavova mu lunungu ye mu kukiyala ye mu
mfundusu yina kiwza, buna Feliki wabwa wonga, wavu-

tula: Nayendi kwaku ntangu yayi; bu mbeki ntangu
yafwana, si yakutedisa mbila.
26 Kadi wakala mpe vuvu, vo si kavewa bivanza kwa
Paulu, i diau wantumisa ntumisa zazingi wammokisa.
27 ¶ Mvu miole bu mialunga, Feliki wavingulwa kwa
Polokio Festo; Feliki bu kazola tondwa kwa ba Yudayo,
wasisa Paulu mu boloko.

25 Festo bu kamana vingana kiyadi, wabaluka ku
Yelusalemi, tuka mu Kaisalia, lumbu tatu bu
biavioka;
2 ngudi zanganga ye bakuluntu mu ba Yudayo bafu-
nda Paulu kwa yandi, bambombidila;
3 banlomba ngiambu, mpasi kantumisa ku Yelusalemi;
bakana kunsila kambu mu nzila mu kumvonda.
4 Buna Festo wavutula, vo Paulu ukebwanga mu
Kaisalia, ye vo yandi kibeni wakana vutuka kuna nswalu.
5 Yandi wavova: I kuma bena lulendo mu beno, bika
bakulumuka yami mu kumfunda, vo wena nkanu.
6 ¶ Bu kamana kala yau kani vo nana vo kumi dialu-
mbu, wakulumuka ku Kaisalia; lumbu kialanda wavwa-
nda va kiandu kiamfundisi, watuma batuala Paulu.
7 Bu kaluaka, ba Yudayo batuka mu Yelusalemi
banzungidila, bamfunda mu mambu mamingi mambi
mabalembana songisa.
8 Buna Paulu wakitabidila ebu: Kiavolele nkanu ko
mu nsiku miaba Yudayo vo mu kinlongo vo kwa Kai-
sali.
9 Kansi Festo wazola tondwa kwa ba Yudayo,
wavutula kwa Paulu, wavova: Zolele kwaku baluka
kuna Yelusalemi ye funduswa mu mambu momo va luse
luami e?
10 Paulu wavova: Mono ntelamene va ntadisi a
kiandu kiamfundusu kia Kaisali vamfwiti funduswa.
Kivengi dilembolo songa kwa ba Yudayo ko, bonso
buutomene zaya mpe.
11 I kuma vo mpengi dilembolo songa vo nkanu

wamfwilu, buna kimengi mu fwa ko, kansi vo widi
diambu nkutu mu mabamfundidi ka diena diakedika
ko, buna muntu kalendi kunyekula kwa bau ko. Kwa
Kaisali mbombedele.
12 Festo bu kakiyuvudila minluengisi miandi, wavu-
tula: Ngeye bombedele kwa Kaisali, kwa Kaisali una
kwenda.
13 ¶ Lumbu biankaka bu biavioka, ntinu Angalipa
wayiza ku Kaisalia ye Benike mu kamba mbote kwa
Festo.
14 Bu bakala kuna lumbu biabingi, Festo watula
mambu ma Paulu kwa ntinu, wavova: Bakala diena
vava diasiswa nkole kwa Feliki.
15 Bu yayiza ku Yelusalemi, ngudi zanganga ye
ngudi zabantu zaba Yudayo bamfunda, balomba yanko-
ngudila nkanu.
16 Mono yavutula kwa bau, vo ka kwenani fu kiabisi
Loma mu yekula muntu ko, nate ye wafundwa ukedi ye
mfundi miandi zizi mu zizi ye beki ntangu mu kukitabila
mu makafundulwa.
17 I diau bu bakutakana vava, kiavekika ntangu ko,
kansi mu lumbu kialanda yavwanda va kiandu kiamfu-
ndusu, yakamba batuala bakala.
18 Mfundi bu miatelama, ka bamfunda diambu nkutu
ko mu mayabanza,
19 kansi bavova mambu mankaka mu nsambudulu
au a Nzambi ye mu Yesu wafwa, kansi Paulu wavova, vo
wena moyo.
20 Bu yalembwa zaya, bonso bumfwiti fiongunina
mambu mampila yoyo, yayuvula, vo zolele kwenda ku
Yelusalemi ye funduswa kuna mu mambu momo.
21 Kansi Paulu bu kabombidila mu kebwa mu
kongudulwa va luse luantinu waunene, buna yakamba
kakebwa, nate ye ilenda kumfidisa kwa Kaisali.
22 Angalipa wavova kwa Festo: Mono kibeni mpe
nzolele wa muntu wowo. Yandi vo: Mbazi si uwa.
23 ¶ I kuma lumbu kialanda Angalipa wayiza ye

Benike mu nkembo wawingi ye bakota muwilwanga va
kimosi ye bangudi zankuluntu zabinwani ye ntu mia-
mbanza; buna Paulu watualwa bonso bwatuma Festo.
24 Festo wavova: Ntinu Angalipa ye lu babakala
babonsono luena vava ye beto, vava lumweni ndieu
wafundwa va luse luami kwa kabu diadionsono diaba
Yudayo ye mu Yelusalemi ye mwamu, babokanga, vo
kafweni mu kala moyo diaka ko.
25 Kansi mono yabakudi, vo kavengi diambu difweni
mu fwa ko; kansi yandi kibeni bu kabombedele kwa
ntinu waunene, mono nkeni mu kumfidisa.
26 Kansi kibeki diambu diaziku ko mu sonika kwa
mfumu ami mu yandi; mu diodio intuedi va luse lueno ye
kwa ngeye, ntinu Angalipa, mpasi bu kakongudulwa,
yabaka diambu mu sonika,
27 kadi mbenzi, vo ka busongele ko mu fidisa nkole
ye lembwa songa bila bikafundulwa.

26 Angalipa wavova kwa Paulu: Uveno luve mu
kukivovila. Buna Paulu walambula koko kwandi,
wavova mu kukitabidila:
2 ¶ Ngiena mayangi mu kukitabidila bwabu va luse
luaku, u Ntinu Angalipa, mu momo mamonsono mai-
fundulwanga kwa ba Yudayo,
3 kadi ngeye tomene zaya fu biabionsono ye biuvu
biena ye ba Yudayo. I kuma ilomba, ungwa mu mvi-
budulu.
4 Nkadulu ami yiyakadidi tuka kileke mu kanda
diami ye mu Yelusalemi ba Yudayo babonsono bazeyi yo.
5 Kadi banzeyi tuka ntama, vo bazolele ta kimbangi,
vo mono bonso mfalisi yadieti bwenina luvanguku
lulutidi sungama mu nsambudulu eto a Nzambi.
6 Kansi bwabu ntelamene vava mu funduswa mu
diambu diavuvu kiansilulu yasila Nzambi kwa mase
meto,
7 ye kumi ye makanda meto mole masanga vuvu mu
tungununwa nsilulu yoyo, basadilanga Nzambi mu ki-

mfuzi fuku ye mwini. Ntinu, mu diambu diavuvu
kiokio ifundwanga kwa ba Yudayo.
8 Mu nkiama lulembana leka minu, vo Nzambi
ufulukisanga bafwa?
9 Mono kibeni yabanza mpe, vo mfwiti vanga mami-
ngi makitantu kwa nkumbu a Yesu, mwisi Nazaleti;
10 yavanga mo mpe mu Yelusalemi; yatudisa babingi
banlongo mu boloko, bu yabakila bo lulendo kwa ngudi
zanganga, ye bu bavondwa, yatambudila bo.
11 Mono yabalonga ndongi ntangu zazingi mu nzo
zatukutukunu zazonsono, yabakomina mu tiaka, bu
yabalaukila beni, yabazoma nate ye mu mbanza zanze-
nza.
12 Bu yayenda ku Damasko ye lulendo ye luve
biabangudi zanganga,
13 buna, u Ntinu, bu yakala mu nzila va ntangu
ambata, yamona kia kutukidi mu zulu, kulutidi ntentin'a-
ntangu, kwankienzula kinzungidila ye bayenda yami.
14 Beto babonsono tuabwa va ntoto, yawa ndinga
yavova kwa mono mu ki Ebeleo: Sauli, Sauli, mu nkiama
unzomene? Diampasi kwa ngeye mu ta kisi mu zi-
nsongi.
15 Mono yavova: Mfumu, u nani kwaku? Kansi
Mfumu wavova: Mono i Yesu uuzomanga.
16 Nanguka watelama mu malu maku; kadi mu
diambu diadi mbonekene kwa ngeye, mu kuvanga sielo
ye mbangi mu momo mawamweni ye mu momo mangina
monikina kwa ngeye.
17 Si yakutanina mu bantu baku ye mu bapaïen, i
kwa bau ikufidisa
18 mu zibula meso mau, mpasi bafila tombe nima ye
tadisa ku kia, ye fila lendo kia Satana nima ye tadisa
kwa Nzambi, mpasi batambula ngiambudulu amasumu
mu minu mu mono ye difwa va kimosi ye babiekwa.
19 I diau, u Ntinu Angalipa, kiakolama kwa mona-
meso makizulu ko,
20 kansi yateka samuna kwa bakala mu Damasko ye

mboki mu Yelusalemi ye nsi yamvimba ya Yuda ye
kwa bapaïen, vo bafwiti vilula diela ye bangumuka kwa
Nzambi ye vanga mafweni mu mpilulu adiela.
21 Mu diambu diodio ba Yudayo bambaka, bu yakala
mu kinlongo, batonta kumponda.
22 Yatambula lusadusu lutukidi kwa Nzambi, mu
diodio nate ye lumbu kiaki itatamananga mu ta ki-
mbangi kwa babake ye babanene, kivovanga diankaka
ko, kansi momo makamba mimbikudi ye Mose, vo si
makalakana,
23 vo Klisto wakana lungwa kwama ye vo yandi, i
wantete mu fuluka mu bafwa, wakana samuna kia ye
kwa bantu beto ye kwa bapaïen.
24 ¶ Bu kavova momo mu kukitabidila, Festo wavova
mu ndinga yayinene; Paulu, ngeye laukidi; zayu kiaku
kiakingi kikulaukisi.
25 Paulu vo: Kilaukidi ko, Festo waunene, kansi
ivovanga mambu makedika ye manduenga.
26 Kadi ntinu uivovilanga mu kibakala, zeyi momo;
kadi mpisidi kwami, vo widi diambu nkutu mu momo ka
diaswama kwa yandi ko, kadi momo ka mavangamene
va fuma ko.
27 U Ntinu Angalipa, lekele kwaku minu mu mimbi-
kudi e? Nzeyi kwami, vo lekele minu.
28 Kansi Angalipa wavova kwa Paulu: Mu mafiuma
uzolele kundeba mu kala nkwa Klisto.
29 Kansi Paulu vo: Nzodele Nzambi, vo mu mafiuma
vo mu mamingi, ka ngeye kaka ko, kansi babonsono
bangwilu lumbu kiaki bakala bonso bungiena, kondwa
kwatuvambu tuatu.
30 ¶ Ntinu ye nyadi ye Benike ye bavwanda yau
batelama.
31 Bu bakatuka, bamokasana, bavova: Muntu wowo
kavengi diambu difweni mu fwa vo mu kangwa ko.
32 Angalipa wavova kwa Festo: Muntu wowo nga
lenda yambulwa, vo kabombedele kwa Kaisali ko.

27 Bu bwazengwa, vo tufwiti sabuka ku Italia, bayekula Paulu ye zinkole zankaka kwa nkuluntu abinwani nkumbu andi Yulio, mu buka kia Kaisali.
2 Bu tuakota mu nzaza yakisi Adalamitio yakutu kwenda mu nseko ya Asia, tuakatuka mu simu, Alistalako, i mwisi Makedonia, watuka mu Tesalonika, wakala yeto.
3 Lumbu kialanda tuasensa ku Sidoni, Yulio wasonga Paulu nlembami, wanyambula kenda kwa bakundi bandi ye songwa kiwuntu.
4 Bu tuakatuka vana, tuayenda va lueka lua Kipelo vakalanga napi, kadi mpeve zatukika.
5 Bu tuasabuka mbu wena ku Kiliki ye Pamfilia, tuasensa ku Mila mu Likia.
6 ¶ Kuna nkuluntu wasolula nzaza yakisi Alesandia yeti sabuka ku Italia, watukotisa mo.
7 Bu tuayenda lumbu biabingi bukebuke, mu mpasi tualuaka lukufi ye Kinido, kutualembana sensa mu diambu diampeve, buna tuayenda va lueka luakala napi lua Klete ku Salamone.
8 Mu mpasi tuanama simu, tualuaka ku vuma kibikwanga Masabu mabiza, lukufi ye mbanza Lasea.
9 ¶ Ntangu yayingi bu yakiviokila ye ngiendolo mu mbu yakala nsisi, kadi lumbu biambinunu ansoki biakiviokila, Paulu walubula
10 wavova kwa bau: Lu babakala, mbweni, vo nsabukulu si yakala nsisi ye mvidusu yayingi, ka mu bizitu ye nzaza kaka ko, kansi kwa beto kibeni mpe.
11 Nkuluntu waluta leka minu mu mbindiki ye kapiteni kianzaza ye ka mu momo mavova Paulu ko.
12 Sabu bu ka diafwana mu nsungi asivu ko, babingi baluengisa mu katuka kuna ye tonta luaka ku Feniki, sabu dia Klete diatadisa ku ntina yaweste yasude ye ku ntini yaweste yanode, mpasi bakala kuna mu nsungi asivu.
13 Mpeve yasude bu yavevumuka mu malembe, babanza, vo makani mau matungukini, batombula mbw' anzaza, bavioka lukufi ye simu dia Klete.

14 ¶ Fintama-ntama buna tembo kiangolo kiatuka va
sanga kiakitumuka, kibikwanga mpeve yaeste yanode.
15 Nzaza bu yanatuswa ye yalembana kika mpeve,
tuayambula tuavekuswa, tuayenduswa.
16 Bu tualuaka ku nim'afisanga fibikwanga Klauda,
buna fiuma fiasala, nga tualembana lalula bota kianzaza.
17 Bu batombula kio, basadila biansiamusu mu zinga
nzaza; bu bakala wonga mu kakama mu Siliti, bamanuna
mvwela, bayambula bavekuswa.
18 Bu tualungwa beni kwa tembo, lumbu kialanda
batuba bizitu mu mbu,
19 lumbu kiantatu batuba mu mau moko bisadulu
bianzaza.
20 Ntangu ye zimbwetete bu zalembwa monika mu
lumbu biabingi ye tembo kiakingi kiakima, buna vuvu
kiakionsono mu vuluswa kiakatuka.
21 ¶ Bu balembwa dia mu ntangu yayingi, Paulu
watelama va kati ye bau, wavova: Lu babakala, luaku-
twa kungwila ye lembwa katuka mu Klete ye lembwa
tukisa nzungu zazi ye mvidusu.
22 Bwabu mono iluleba luakala kibakala, kadi buna
luena widi mwela nkutu ka uvidi ko kansi nzaza kaka.
23 Kadi fuku diadi mbasi a Nzambi yimvwidi yiisadila-
nga mpe, yitelamenenge yami,
24 yivovelenge: Paulu, kukalani wonga ko; fwiti
telama kaka va luse lua Kaisali, tala, Nzambi wakuveni
babonsono bakwendanga yaku.
25 I diau, lu babakala, lusiama, kadi ilekanga minu
mu Nzambi, vo si bwakala bonso bukembongo kwa mono,
26 kansi va sanga kiakingandi tuakatwa kakama.
27 ¶ Fuku diakumi ye ia bu diayiza, tuanatwa yeku
yeku vana mbu a Adalia, mu ndingu ansi bisadi biabanza,
vo bafinangene ye simu.
28 Bu bateza mpinda, bamona vo yakala makumole
mamavwata; kansi bu bayenda finseke-nseke, bateza
diaka, bamona, vo mpinda yakala kumi ye mavwata
matanu.

29 Bu bakala wonga, kani vo tuakakama va matadi,
bakulula mbwa ziia ku banda dianzaza, bazola vo
kuna kia.
30 Bisadi bianzaza bu biatomba mu tina ye biakulula
bota kianzaza mu mbu, bonso vo bakana kulula mbwa
ku ntu anzaza,
31 buna Paulu wavova kwa nkuluntu ye binwani:
Vo baba ka basikila va nzaza ko, nga ka lulendi vuluswa
ko.
32 Buna binwani biazenga nsinga miabota kianzaza,
bayambula kiasotuka.
33 Bu bavingila kwakia, Paulu wabombidila babonsono
badia, wavova: Bwabu i lumbu kiakumi ye ia kiluavingidi,
luakidi mina nsoki, ka luadidi lekwa ko.
34 I diau ilubombidila mu bonga madia, kadi bobo
bufweni mu mpulusu eno, kadi buna luena widi muntu
nkutu kavidisi lusuki luantu andi ko.
35 Bu kavova momo wabonga dimpa, watonda kwa
Nzambi va luse luababonsono, wabukuna dio, wabadika
dia.
36 Babonsono babaka kibakala, babonga madia bau
mpe.
37 Mu nzaza tuakala nkama zole ye lusambodia ye
miela nsambanu.
38 Bu bayukuta dia, basa nzaza nayaki-yaki mu tuba
mbongo mu mbu.
39 ¶ Bu kwakia ka bazaya nsi ko, kansi bamona
mvaka wena simu dialendumuka; muna bakana fila
nzaza, vo balenda.
40 Bakatula zimbwa, basotuna zo mu mbu, bakangula
nsinga miabindukulu, batombula mvwela ya ku ntu mu
mpeve, basungika ku simu.
41 Kansi babwana nsongi ansi, bakumika yo nzaza:
ntu anzaza wakakama vana, walembana kunkuka, kansi
bandu diatabuzuka mu diambu diangolo zamayo.
42 Binwani biakana mu vonda zinkole, mpasi mosi
nkutu ka ta mansaya ye tina ko.

43 Nkuluntu wazola vulusa Paulu, wabakakidila mu
kani diau ye wakamba kwa bazeyi ta mansaya badumuka
ye tekila ku simu,
44 ye kwa bankaka mu kwendila mu mabaya ye mu
buku bianzaza. Bobo bwakala, vo babonsono batoma
luaka ku simu.

28 Bu tuavuluswa, tuazaya, vo sanga kibikwanga
Melita.
2 Bisi nsi batusonga nlembami beni, bakwika tia,
batutambula babonsono mu diambu diambula yanoka ye
mu diambu diakiozi.
3 Paulu bu katiama zinkuni ye watula zo va tia,
buna mpidi yavaika mu diambu diambangazi, yaziatama
mu koko kwandi.
4 Bisi nsi bu bamona nioka yazembalala mu koko
kwandi, bavovasana: Kedika muntu wowo i mvondi,
kadi Lusongo ka luanyambudi kakala moyo ko, mpele-
ko walalulwa mu mbu.
5 Kansi wakubula yo ku tia, kamona mpasi nkutu ko.
6 Kansi bavingila kavimba vo ntumbu bwa ye fwa.
Bu bavingila ntama beni ye ka bamona buma mu yandi
ko, buna bavilula ye bavova, vo yandi i nzambi.
7 ¶ Lukufi ye vuma kiokio kwakala mayinza mavuwa
kwa nkuluntu asanga, nkumbu andi Pubilu; yandi
watutambula mu luzolo, watuvana nzo yandeka mu
lumbu tatu.
8 Bwakala vo se dia Pubilu dialambalala mu bela
kwayuku-yuku ye vumu vioka. Paulu wakota kwa
yandi, wasambila, wantula moko, wanniakisa.
9 Diodio bu diavangama, bankaka mpe mu sanga
bakala bela bayiza, baniakuswa,
10 batuzitisa beni; bu tuakatuka, banata ku nzaza
bituakala nsatu.
11 ¶ Ngonda tatu bu zamana, tuakatuka kuna mu
nzaza yakisi Alesandia yavingila mu sanga mu nsungi
asivu, yakala dimbu kia Dioskuli.

12 Bu tuasensa ku Silakusa, tuakala kuna lumbu tatu.
13 Tuka kuna tuazunga, tualuaka ku Lengio; lumbu
kialanda mpeve yasude bu yatelama tualuaka ku Puteoli
mu lumbu biole.
14 Kuna tuasolula zimpangi, zatuyuvula mu kala
yau lumbu nsambodia, mboki tualuaka kuna Loma.
15 Zimpangi zawa mu beto, zayiza kutukiki nate ye
kuna zandu dia Apio ye Tabelene Tatu. Paulu bu
kabamona, watonda kwa Nzambi, wabaka kibakala.
16 ¶ Bu tuakota mu Loma, Paulu wabaka luve mu
kunda mu yandi nzo ye kinwani kiankenga.
17 ¶ Lumbu tatu buna yandi wakutikisa bakuluntu
mu ba Yudayo. Bu bakutakana, wavova kwa bau: Lu
zimpangi, mpeleko kiavanga diambu diambi kwa bantu
vo mu fu biamase meto ko, yayekulwa nkole tuka mu
Yelusalemi mu moko mabisi Loma;
18 bazola kungiambula bu bameni kunkongudila,
kadi kiakala bila kiafwa ko.
19 Kansi ba Yudayo bu babangisa, yakala nkinsi mu
bombidila kwa Kaisali, kansi kibeki diambu diankaka
diifundila kanda diami ko.
20 I mu diodio yalutelele mbila mu kulumona ye mu
vova kwa beno, kadi mu diambu diavuvu kia Isaeli
nkangamene mu luvambu lualu.
21 Bavova kwa yandi: Ka tuatambudi minkanda mu
ngeye mitukidi mu Yuda ko, mpangi nkutu ka yayizidi
ye samuni vo vovele diambu diambi mu ngeye ko;
22 kansi tuzolele wa kwa ngeye, bonso buubanzanga;
kadi tuzeyi, vo luvambunu lolo lubanguswanga mwa-
monsono.
23 ¶ Bansila lumbu kiayiza babingi kwa yandi mu
nzo andi; wababangudila ye toma kubatela kimbangi mu
kimfumu kia Nzambi, wabalekikisa minu mu nsiku mia
Mose ye mu bambikudi momo mena mu Yesu tuka mu
nsuka nate ye nkokila.
24 Bankaka balekukuswa minu mu makavova, kansi
bankaka ka baleka minu ko.

25 Balembana wawasana, bavambana, Paulu bu
kakivovila diambu diadi dimosi: Mpeve yanlongo yatoma
kamba mu Yesaya, mbikudi, kwa mase meno,
26 uvovele: Wenda kwa bantu baba ye vova: Mu wa
si luawa, kansi beno ka luzayi; mu mona si luamona,
kansi beno ka luvisi;
27 kadi ntima miabantu baba miameni viba, matu mau
mayikidi mavukuka; meso mau bazimini mo, ka bidi
vutuka mona mu meso ye wa mu matu ye zaya mu ntima
ye vilula diela, mpasi yabaniakisa.
28 I diau bika diazayakana kwa beno, vo mpulusu
yoyo ya Nzambi yafiduswa kwa bapaïen; wa si bawa
mpe.
30 ¶ Yandi wakunda mvu miole miamvimba mu yandi
nzo yikafutila, watambula babonsono bakota kwa
yandi,
31 wasamuna kimfumu kia Nzambi, walonga momo
mena mu Mfumu Yesu mu kibakala kiakionsono ye
kondwa kwankakudulu.

NKAND'A PAULU KWA BISI

LOMA

1 Paulu, i nang'a Yesu Klisto, wabokulwa mu kala
ntumwa, wavangulwa mu samuna nsamu wambote
wa Nzambi
2 —ukakisila mu mbikudi miandi mu masonukwa
manlongo—
3 mu mwan'andi wabutukila mu nsuni mu nkun'a
Davidi,
4 watumbwa Mwan'a Nzambi mu lulendo mu Mpeve
yena nlongo mu diambu diamfulukulu andi mu bafwa,
Yesu Klisto, i Mfumu eto.
5 mu yandi tuatambula nlemvo ye kintumwa mu

tuadisa bapaïen babonsono ku lutumumunu luaminu mu
nkumbu andi;
6 mu bau beno mpe luena luabokulwa mu kala bantu
ba Yesu Klisto;
7 kwa babonsono bena mu Loma bazolwa kwa
Nzambi, babokulwa mu kala banlongo. Nlemvo kwa
beno ye yenge kitukidi kwa Nzambi, i S'eto, ye Mfumu
Yesu Klisto.
8 ¶ Va ntete mono ntondele kwa Nzambi ami mu
Yesu Klisto mu beno babonsono, minu kieno bu kisamu-
nwanga mu nza yamvimba.
9 Kadi Nzambi yiisadilanga mu mpeve ami mu nsamu
wambote wa Mwan'andi i mbangi ami, bonso buikulu-
bambukilanga moyo,
10 bu ilombanga ntangu zazonsono mu tusambulu
tuami, mpasi vo mu luzolo lua Nzambi yabaka ntangu
mu kwiza kwa beno.
11 Kadi ngunda zena yami mu kulumona, mu kulu-
kabila nkailu anlemvo wampeve, mpasi luasikalala;
12 i mpila mosi vo tuabombasana va kimosi mu minu
kieto, i kieno ye kiami.
13 Lu zimpangi, kizolele ko, vo lulembwa zaya, vo
yakana nkana zazingi mu kwiza kwa beno, mpasi
yabaka mbutu mu beno mpe bonso mu bapaïen bankaka,
kansi nate ye bwabu yakakudulu.
14 Mono i nkwa mfuka kwa ba Elene ye kwa banze-
nza, kwa banduenga ye kwa bamazoba.
15 I kuma ngiena ngunda mu samuna nsamu wa-
mbote kwa beno mpe luena ku Loma.
16 Kadi kiena nsoni mu nsamu wambote ko, kadi i
lulendō lua Nzambi mu mpulusu kwa babonsono ba-
lekanga minu, va ntete kwa Nyudayo mboki kwa mwisi
Elene mpe;
17 kadi mu wowo muzaikuswanga lunungu lua Nzambi
mu minu ku minu, bonso bwasonama: Nkwa lunungu si
kakala moyo mu minu.
18 ¶ Kadi nganzi za Nzambi zimonikanga tuka mu

zulu mu diambu dialudimbuku lualonsono ye mu kondwa
kwalunungu biabantu basimbidilanga kedika mu kondwa
kwalunungu;
19 kadi mazayakene mu Nzambi mamonekene kwa
bau, kadi Nzambi wabamonikisina mo.
20 Kadi tuka mu nsemono anza nkadulu andi yi ka
yimoniki, lulendo luandi ye kinzambi kiandi biamvu
yamvu biviswanga, bu bimonikanga mu mavanga mandi,
bantu ka bidi baka mpengomokono.
21 Kadi bu bazaya Nzambi, ka bankembila bonso
Nzambi ko, ka batonda kwa yandi ko, kansi batumpa-
lala mu mabanza mau, ntima miau miabuzengi miayika
tombe.
22 Bu bakivovila vo banduenga, bayikidi buzengi,
23 bavingisa nkembo a Nzambi ulembolo fukila mu
biteki bifwanane ye muntu ufukilanga ye zinuni ye bulu
biamalu maia ye bulu bizanzalanga.
24 ¶ I diau Nzambi wabayekula mu nzinunu zantima
miau mu nsumukunu, mu kukisa nsoni bau kibeni mu
zinitu zau,
25 babudisa kedika kia Nzambi mu luvunu, bavumina-
nga ye sadilanga biasemwa ye ka Nsemi ko, i nkwa
lusakumunu mvu ya mvu. Ameni.
26 I diau Nzambi wabayekula mu nzinunu zansoni;
kadi bakento bau basekula nsadulu akimuntu mu yina
yakondwa kimuntu.
27 Mpila mosi babakala mpe basisa nsadulu ankento
yakimuntu, bazinasana mu nzinunu zau, babakala ba-
sadilanga mansoni mu babakala yau, batambulanga mu
bau kibeni mvutulu anlandu ufweni mu mvidungusu au.
28 Bu balembwa zola keba Nzambi mu nzailu, i buna
Nzambi wabayekula mu diela di ka difweni mu vanga
malembolo fwana.
29 Bazala kwa kondwa kwalunungu kwakonsono,
yambi, kimfunia, nzinunu; bazala kwa yandu diameso,
bema, mpaka, bungubi, nsoki;
30 i bankwa nsamu mialunsi-lunsi, minkedi, bakia-

belwa kwa Nzambi, mimvwezi, bankwa luyanu ye maya-
ma, nsoki miamambi, nkolami miamase ye zingudi,
31 bakondwa kwazayu, mvondi mialuwawanu, minto-
ndudi, bakondwa kwankenda.
32 Bu bazaya nsikudukusu yalunungu ya Nzambi,
vo bavanganga mambu mampila yoyo bafweni mu fwa,
ka bavanga bo kaka ko, kansi batambudila mu bavanga
mo.

2 I kuma, u muntu, kulendi baka mpengomokono ko,
kani vo ngeye i wonso wonso ufundisanga: kadi bu
ufundisi wankaka, ukibedese, kadi ngeye ufundisanga
usadilanga momo mamosi.
2 Kadi tuzeyi, vo mfundusu a Nzambi yena yakedika
mu basadilanga mambu mampila yoyo.
3 Kansi ngeye, u muntu, ufundisanga basadilanga
mambu mampila yoyo, kansi uvanganga mo mpe, kadi
benzi, vo si utina mu mfundusu a Nzambi e?
4 Evo ngeye uyinanga kimvwama kiandi kiawote ye
kianlembami ye kiamvibudulu, kansi lembolo zaya,
vo wote wa Nzambi ukutualanga ku mpilulu adiela.
5 Kansi mu diambu diambalu aku ye ntim'aku ule-
mbolo viluka, ukukiyudikilanga nganzi mu lumbu kia-
nganzi ye kianzaikusu amfundusu yalunungu ya Nza-
mbi;
6 si kavutula nlandu kwa muntu muntu, bonso
bwenina mavanga mandi,
7 i moyo wamvu ya mvu kwa bau batombanga mu
kimfuzi mu mavanga mambote nkembo ye nzitusu ye
kondwa kwafukila,
8 kansi nganzi ye mfwemono kwa bau bena luvambunu,
balembolo tumamana kedika, kansi batumamana kondwa
kwalunungu.
9 Kwama ye kingongo mu mwela wawonso muntu
usadilanga mambi, wa Nyudayo va ntete mboki wamwisi
Elene,
10 kansi nkembo ye nzitusu ye yenge kwa wonso

muntu usadilanga mambote, Nyudayo va ntete mboki
mwisi Elene mpe.
11 Kadi kwa Nzambi ka kwenani ntalw'azizi kiamu-
ntu ko.
12 ¶ Kadi babonsono bavolanga masumu mu ko-
ndwa kwansiku, si babungana mu kondwa kwansiku;
babonsono bavolanga masumu ye bena ye nsiku, si
bafunduswa mu nsiku.
13 Kadi bawanga nsiku ka bena balunungu va luse
lua Nzambi ko, kansi bavanganga nsiku si banu-
nguswa
14 —kadi bapaïen bakondolo nsiku, bu bavanganga
mu kimuntu momo mansiku, buna bau bu bakondolo
nsiku, bau kibeni i nsiku au,
15 basonganga, vo mavanga mansiku masonukwa mu
ntima miau, kansansa kiau bu kitelanga dio kimbangi ye
mabanza mau makubafundisanga vo makubanungisa-
nga—
16 mu kina lumbu kina fundisa Nzambi mambu
maswekwa mabantu, bonso bwenina nsamu ami wa-
mbote mu Klisto Yesu.
17 ¶ Kansi vo ngeye ubikwanga Nyudayo ye vunda-
nga va nsiku ye ukukiyananga mu Nzambi
18 ye zeyi luzolo luandi ye, bu walongwa mu nsiku,
utambudilanga mu mena mambote,
19 ukukilekilanga minu, vo ngeye i ntuadisi abampofo,
kia kwa bau bena mu tombe,
20 nluengisi kwa bamazoba, nlongi abena kinswa,
mu nsiku wena nsongolo anzailu ye kedika;
21 i diau ngeye ulonganga wankaka, kukukilonganga
ko e? Ngeye bu usamunanga vo: Kulabulani ko, ngeye
ulabulang'e?
22 Ngeye uvovanga vo: Kuyangani ko, ngeye uya-
ngang'e? Ngeye ukankumukinanga biteki, ngeye uta-
nanga kinlongo e?
23 Ngeye ukukiyananga mu nsiku, ngeye uvwezanga
Nzambi mu ntulumunu ansiku e?

24 Kadi nkumbu a Nzambi yitiakwanga mu bapaïen
mu diambu dieno, bonso bwasonama.
25 Kadi nzengolo yitomisanga nitu, vo uvanganga
nsiku, kansi vo u ntulumuni ansiku, buna nzengolo aku
yayikidi kondwa kwanzengolo.
26 I diau vo nkwa kondwa kwanzengolo ukebanga
nkondo miansiku, kondwa kwandi kwanzengolo kadi ka
kutangwanga nzengolo ko e?
27 Ndiena i nkwa kondwa kwanzengolo mu mbutukulu
ye uvanganga nsiku, si kafundisa ngeye u ntulumuni
ansiku wena bisono biansiku ye wazengwa.
28 Kadi yandi ka i Nyudayo ko umonekene bo, ka i
nzengolo ko yoyo yimonikanga mu nsuni;
29 kansi yandi i Nyudayo wena bo mu ngudi antima,
nzengolo i yina yantima mu mpeve, ka mu bisono ko;
nsikulu andi ka i yabantu ko, kansi ya Nzambi.

3 I diau ndutulu a Nyudayo i nki vo ndandu anzengolo
i nki?
2 Yayingi yampila mu mpila: va ntete bavewa mambu
ma Nzambi mu keba mo.
3 Kadi nki vo bankaka badimbula minu? Kadi ndi-
mbulu au aminu si yakabikisa kinkwikizi kia Nzambi e?
4 Ka bwa ko! Bika Nzambi kakala wakedika, kansi
muntu muntu nkwa luvunu, bonso bwasonama: Mpasi
wanunguswa mu mambu maku ye nunga mu nkongodolo
zaku.
5 Kansi vo kondwa kweto kwalunungu kusonganga
lunungu lua Nzambi, buna nki tuvova? Kadi Nzambi
kondolo lunungu, bu kasanga nganzi e? Mono mpovele
mu kimuntu.
6 Ka bwa ko! kadi Nzambi buna bwe si kafundisa
nza?
7 Kansi vo kedika kia Nzambi kialuta buka mu
nkemboso andi mu diambu dialuvunu luami, buna mu
nkiama yakidi funduswa mpe bonso nkwa masumu?
8 Mu nkiama tualembwa sa, bonso bututiakwanga ye

bonso butanga bankaka vo tuvovanga; Bika tuavanga
mambi, mpasi mambote makwiza? Nzengolo au
ankanu yisongele.
9 ¶ Buna bwe? Beto tulutidi e? Ve, ka bwa ko,
kadi tumeni funda ye ba Yudayo ye ba Elene, vo babonso-
no bena ku nsi amasumu,
10 bonso bwasonama: Ka kwenani walunungu ko,
ka umosi nkutu ko.
11 Ka kwenani wanduka ko, ka kwenani utombanga
Nzambi ko.
12 Babonsono bamana vengama, babonsono bamana
fuba, uvanganga wote kenani ko, ka umosi nkutu ko.
13 Malaka mau i ndiamu yamwasi, bavunginikanga
mu tudimi tuau; nsa mianioka zambalu miena ku nsi
akoba biau.
14 Nwa miau miazala kwa singa ye ndudi.
15 Malu mau mena nswalu mu tengula menga.
16 Mbungulu ye ncita zena mu nzila zau,
17 ka bazeyi nzil'ayenge ko.
18 Vumi kia Nzambi ka kiena mu meso mau ko.
19 ¶ Kansi beto tuzeyi, vo mamonsono mavovanga
nsiku, mivovanga mo kwa bena ye nsiku, mpasi nwa
miamionsono miabatwa ye nza yamvimba yabakwa
nkanu kwa Nzambi;
20 kadi muntu nkutu ka ununguswa mu mavanga
mansiku va luse luandi ko; kadi mu nsiku mutukidi
nzailu amasumu.
21 ¶ Kansi bwabu mu kondwa kwansiku lunungu lua
Nzambi luamonika, luatelwa kìmbangi kwa nsiku ye
kwa mimbikudi,
22 i lunungu lua Nzambi mu minu kia Yesu Klisto
kwa babonsono balekanga minu; kadi ka kwenani
diswaswana ko;
23 kadi babonsono bamana vola masumu ye bako-
ndolo nkembo a Nzambi,
24 banunguswanga mu nkailu mu nlemvo andi mu
nkudulu yena mu Klisto Yesu

25 wasiwa kodi kwa Nzambi mu minu mu menga
mandi mu songa lunungu luandi, bu kalembwa kongu-
dila masumu mateka volwa mu ntangu amvibudulu a
Nzambi;
26. mu songa lunungu luandi mu ntangu yena bwabu,
mpasi yandi kibeni kanunga ye nungisa wonso wena
minu mu Yesu.
27 ¶ I diau luyana kwe luena? Luavaikusu ku mbazi.
Mu nki ampil'ansiku? Mu nsiku wamavang'e? Ve
kwandi, kansi mu nsiku waminu.
28 Kadi beto tutanga, vo muntu ununguswanga mu
minu kondwa kwamavanga mansiku.
29 Evo Nzambi i Nzambi aba Yudayo kak'e? Kadi
ka i Nzambi abapaïen mpe ko e? Inga, yabapaïen mpe.
30 Kadi Nzambi i mosi kaka si kanungisa mu minu
bazengwa ye mu minu bakondwa nzengolo.
31 Buna tuvunzanga nsiku mu minu e? Ka bwa ko,
kansi tusikidikanga nsiku.

4 Buna nki tuavova mu Abalahami, se dieto mu nsuni?
2 Kadi vo Abalahami wanunguswa mu mavanga,
buna wena kikana kukiyanina; kansi ka va ntadisi a Nza-
mbi ko.
3 Kadi masonukwa nki mavovele? Abalahami wale-
kila Nzambi minu, yandi watangulwa bo vo i lunungu.
4 Kansi wonso usalanga katangulwanga nsendo vo
wanlemvo ko, kansi i mfutu.
5 Lembolo salanga, kansi ulekanga minu mu ndiena
unungisanga nkwa masumu, yandi utangulwanga minu
kiandi vo i lunungu.
6 Bonso bwabika Davidi: Mayangi mena ye muntu
wowo utangulwanga kwa Nzambi, vo wena lunungu
kansi ka mu mavanga ko.
7 Mayangi mena yau bayambudulwa nkanu miau ye
fukwa masumu mau.
8 Mayangi mena ye muntu ulembolo tangulwa masumu
mandi kwa Mfumu.

9 Buna nsikulu amayangi momo yena kwa bena
nzengolo kak'e vo kwa bakondolo nzengolo mpe? Kadi
tuvovanga; Abalahami watangulwa minu vo i lunungu.
10 Buna bwe katangulwa kio? Bu kazengwa vo bu
kalembwa zengwa? Ka bu kazengwa ko, kansi bu
kalembwa zengwa.
11 Yandi watambula dimbu kianzengolo bonso dimbu
kialunungu lukabaka mu minu, bu kalembwa zengwa,
mu diambu diakala se diababonsono balekanga minu
kondwa kwanzengolo, mpasi batangulwa vo i bankwa
lunungu,
12 ye se diabena nzengolo, ye ka bazengwa kaka ko,
kansi badiatanga mpe mu tambi biaminu kina kiakala
Abalahami, i s'eto, bu kalembwa zengwa.
13 ¶ Kadi ka mu nsiku ko mwena nsilulu kwa Abala-
hami vo kwa nkun'andi, vo yandi i mvingidi afwa dianza,
kansi mu lunungu luaminu.
14 Kadi vo bena mimvingidi mu diambu diansiku,
buna minu kiayikidi kiankatu ye nsilulu yameni kaba-
kana.
15 Kadi nsiku mitukisanga nganzi, kansi kukondolo
nsiku, kukondolo ntulumunu mpe.
16 I kuma i diambu diaminu, mpasi diakala dianle-
mvo ye mpasi nsilulu yakala nangwi kwa nkuna wawo-
nsono, ka kwa una wena mu nsiku kaka ko, kansi kwa
una wena minu kia Abalahami mpe, i se diabeto babo-
nsono,
17 bonso bwasonama: Mono ikuvengi se diamakanda
mamingi mabantu: yandi i se dieto va luse lua Nzambi
ukalekila minu, uvanganga bafwa bamoyo, ubokilanga
bina bi ka biena ko bonso vo biena.
18 Kwakondwa vuvu watatamana sa vuvu, i buna
kayika se diamakanda mamingi mabantu, bonso bwa-
vovwa: I bobo buna kala nkun' aku.
19 Walembwa lebakana mu minu, nitu andi bu yakala
bonso vo yafwa, kadi wakala kani nkama mosi yamvu
ye vumu kia Sala kiakala bonso vo kiafwa.

20 Kansi mu nsilulu a Nzambi kakala keti-keti vo
dimbula minu ko, kansi waluta siama mu minu, ye
wakembila Nzambi.
21 ye watoma zaya, vo ndiena wasila lenda mo vanga
mpe.
22 I kuma watangulwa bo vo i lunungu.
23 ¶ Kansi ka kwasonukwa mu diambu diandi kaka
ko, vo watangulwa bo,
24 kansi mu diambu dieto mpe; beto tuna bo tangulwa,
vo tulekanga minu mu ndiena wafulukisa Yesu, i Mfumu
eto, mu bafwa,
25 i yandi wayekulwa mu diambu diantulumunu zeto,
wafulukuswa mu diambu diakutunungisa.

5 I diau bu tuamana nunguswa mu minu, tuena yenge
ye Nzambi mu Mfumu eto Yesu Klisto;
2 mu yandi tubeki ntuadulu mpe mu minu ku nlemvo
wowo ututelamene, tuyangalalanga mu vuvu kiankembo
a Nzambi.
3 Ka bobo kaka ko, kansi tuyangalalanga mpe mu
ndungulu zeto, kadi tuzeyi, vo ndungulu zitukisanga
ntatumunu
4 ntatumunu ndungunu mu ntontolo, ndungunu vuvu;
5 ye vuvu ka kifwisanga nsoni ko, kadi zola kwa
Nzambi kwadukulwa mu ntima mieto mu Mpeve
yanlongo yituavewa.
6 Kadi bu tuakala lebakana, Klisto mu ntangu yafwana
wafwila bantu balembwa vumina Nzambi.
7 Fisidi muntu nkutu kana fwila nkwa lunungu ko,
kadi nanga muntu si kakabuka ntima mu fwila nkwa
mbote.
8 Kansi Nzambi usonganga kwandi zola kwa beto,
kadi bu tuakikadila bankwa masumu, Klisto watu-
fwila.
9 I diau bu tuanunguswa mu menga mandi, buna mu
kedika si tuavuluswa kwa yandi mu nganzi.
10 Kadi vo beto, bu tuakala mintantu, tuawawuswa

ye Nzambi mu mfwilu a Mwan'andi, buna bu tuaki-
wawusulwa, mu kedika si tuavuluswa mu moyo andi;
11 ka bobo kaka ko, kansi tuyangalalanga mpe mu
Nzambi mu Mfumu eto Yesu Klisto mutuatambudi
luwawusu.
12 ¶ I kuma bonso bwakotila masumu mu nza mu
muntu mosi ye lufwa mu diambu diamasumu, i buna
lufwa luakikotila mu bantu babonsono, babonsono bu
bamana vola masumu;
13 kadi masumu makala mu nza nate ye nsiku;
kansi mukondolo nsiku, ka mutangulwanga masumu ko.
14 Mwanki lufwa luayala tuka kwa Adami nate ye
Mose mu bau mpe balembwa vola masumu mafwanane
ye ntulumunu a Adami, i kifwani kiandiena wakana
kwiza.
15 Kansi ntulumunu bwankaka, nkailu anlemvo
bwankaka mpe. Kadi vo mu ntulumunu amuntu mosi
babingi bafwa, buna nlemvo a Nzambi ye nkailu andi
bialuta buka kwa babingi mu nlemvo amuntu mosi Yesu
Klisto.
16 Mu nkailu anlemvo ka mwenani bonso bwakala
mu dina diayiza mu una umosi wavola masumu ko,
kadi nzengolo ankanu yayiza mu umosi yatukisa mbedoso,
kansi nkailu anlemvo wayiza mu diambu diantulumunu
zababingi watukisa ndungusu.
17 Kadi vo mu ntulumunu aumosi lufwa luayala
kitinu mu diambu diaumosi, buna bau batambulanga
mbukulu anlemvo ye nkailu alunungu si baluta yala
kitinu mu moyo mu una umosi, Yesu Klisto.
18 I buna bonso bwayizila mbedoso kwa bantu
babonsono mu ntulumunu aumosi, i buna bwayizila
ndungusu yivananga moyo kwa bantu babonsono mu
vanga dialunungu diaumosi.
19 Kadi bonso bwavangwa babingi bankwa masumu
mu nkolomono amuntu mosi, i buna mpe si bwavangwa
babingi bankwa lunungu mu ntumumunu aumosi.
20 Kansi nsiku miayiza va lueka mpe, mpasi ntulumunu

yanieka; kansi kwanieka masumu, i kuna kwabuka
nlemvo;
21 mpasi bonso bwayala masumu kitinu mu lufwa, i
buna nlemvo wayala kitinu mu lunungu mu moyo
wamvu ya mvu mu Yesu Klisto, Mfumu eto.

6 Buna nki tuavova? Si tusikila mu masumu, mpasi
nlemvo waniek'e?
2 Kwa bwa ko. Beto tuafwila masumu, bwe tuna
vumuna mu mau diak'e?
3 Kadi ka luzeyi ko e, vo buna tuena tuabotukwa mu
Klisto Yesu, tuabotukwa mu mfwilu andi?
4 I kuma tuazikwa ye yandi mu mbotokolo mu mfwilu,
mpasi bonso bwafulukuswa Klisto mu bafwa mu nkembo
a Se, buna tufwiti diata mu nkadulu yamona yamoyo.
5 Kadi vo tuabundana ye yandi mu kifwani kiamfwilu
andi, si tua bo kala mpe mu kifwani kiamfulukulu andi,
6 kadi tuzeyi diadi, vo weto muntu wankulu wakomwa
ye yandi va kulunsi, mpasi nitu yamasumu yafukuswa,
ka tuidi vutuka kala nanga miamasumu diaka.
7 Kadi wafwa wakutulwa mu masumu.
8 Kansi vo tuafwa ye Klisto, tulekele minu, vo si
tukala moyo ye yandi mpe,
9 bu tuzeyi, vo Klisto, bu kafulukuswa mu bafwa,
kana vutuka fwa ko; lufwa ka lulendi vutuka kunyala ko.
10 Kadi lufwa lukafwila, wafwila lo masumu kiama-
kulu, kansi moyo ukena, kwa Nzambi kenina wo.
11 Bonso bobo lufwiti kukibanzila mpe, vo luafwila
masumu, kansi kwa Nzambi luenina moyo mu Klisto Yesu.
12 I kuma ka luyambulani masumu mayala mu zinitu
zeno zamfwilu ko, ka luidi tumamana nzinunu zau,
13 ka luyekulani biela bieno bonso luazu bikondolo
lunungu kwa masumu ko, kansi lukukiyekula kwa Nzambi
bonso bamoyo bavukuswa mu bafwa, ye biela bieno
bonso luazu bialunungu kwa Nzambi.
14 Kadi masumu ka mana kuluyala ko, kadi ka luena
ku nsi ansiku ko, kansi ku nsi anlemvo.

15 ¶ Buna bwe? Si tuavola masumu e, bu ka tuena
ku nsi ansiku ko, kansi ku nsi anlemvo? Ka bwa
ko!
16 Ka luzeyi ko, vo bu lukukiyekudilanga kwa muntu
bonso minanga miandi miantumumunu, buna beno lu
minanga miayandi ulutumamananga, kani vo miama-
sumu ku lufwa, kani vo miantumumunu ku lunungu?
17 Matondo kwa Nzambi, kadi beno luakala minanga
miamasumu, luatumamana mu ntima mieno malongi
malualongwa.
18 Kansi bu luakulwa mu masumu, luayikidi mina-
nga mialunungu.
19 Mono mpovele makimuntu mu diambu dialebakana
kwansuni eno. Kadi bonso buluayekula biela bieno
mu kinanga kwa nsumukunu ye kimpumbulu mu vanga
kimpumbulu, i bobo luyekudila biela bieno bonso
minanga kwa lunungu mu kala banlongo.
20 Kadi bu luakala nanga miamasumu, ka luatuma-
mana lunungu ko.
21 Kadi buna nki ambutu luabaka mu ntangu yina
mu mavanga malufwididi nsoni bwabu? Kadi nsukulu
amomo i lufwa kwandi.
22 Kansi bwabu bu luamana kulwa mu masumu ye
luayikidi minanga kwa Nzambi, luena mbutu mieno mu
nkadulu yanlongo, ye nsukulu i moyo wamvu ya mvu.
23 Kadi mfutu amasumu i lufwa; kansi nkailu wanle-
mvo a Nzambi i moyo wamvu ya mvu mu Klisto Yesu,
Mfumu eto.

7 Lu zimpangi, ka luzeyi ko e—kadi mono mpovele
kwa bazeyi nsiku—vo nsiku miyalanga muntu
ntangu zazonsono zikena moyo.
2 Kadi nkento wena ye bakala, wakangwa ye bakala
kwa nsiku ntangu yikena moyo, kansi vo bakala fwidi,
yandi kangukidi mu nsiku wabakala.
3 I diau vo yandi wabundana ye bakala diankaka,
bakala diandi bu kena moyo, buna si kabikwa nsuza;

kansi vo bakala fwidi, ukangukidi mu nsiku, mpasi
kakala nsuza ko, vo kwelele bakala diankaka.
4 I bobo, lu mpangi zami, beno mpe luasiwa bafwa
mu nsiku mu nitu a Klisto, mpasi luabundana ye wankaka,
i kwa yandi wafuluka mu batwa, mpasi tuabuta mbutu
kwa Nzambi.
5 Kadi bu tuakala mu nsuni, nzinunu zamasumu
zasikumuswa kwa nsiku zasala mu biela bieto mu buta
mbutu kwa lufwa.
6 Kansi bwabu beto tuakanguka mu nsiku, bu tuaki-
fwila mu nsiku mutuakangwa; i kuma tu minanga mu
nkadulu yamona ya Mpeve ye ka mu nkadulu yankulu
yabisono ko.
7 ¶ Buna bwe tuavova? Nsiku i masumu e? Ka
bwa ko. Kansi vo ka mu nsiku ko, nga kiazaya masumu
ko, kadi kikutu zaya nzinunu ko, vo nsiku ka wavova ko;
Kuzininani moyo ko.
8 Masumu mabaka nzila mu nsikudukusu ye masala
mu mono nzinunu zazonsono; kadi wakondolo nsiku
masumu mena mafwa.
9 Bwakala vo mono yavumuna mu kondwa kwansiku,
kansi nsikudukusu bu yayiza, masumu masikama diaka,
yafwa.
10 Mbweni vo nsikudukusu yifwiti kundata ku moyo,
yandeti ku lufwa.
11 Kadi masumu mabaka nzila mu nsikudukusu,
mampupika, mamponda mu yau.
12 I diau nsiku wena kwandi wanlongo ye nsikudukusu
yanlongo ye yalunungu ye yambote.
13 ¶ Buna miomio miena miambote miayikidi mialu-
fwa kwa mono e? Ka bwa ko! Kansi masumu matu-
kisi lufwa kwa mono, bu masadila miomio miambote,
mpasi masumu mamonukuswa kwa nsiku vo mena
mbidi ambi.
14 Kadi tuzeyi, vo nsiku miena miakimpeve, kansi
mono ngiena wakinsuni, vatekwa ku nsi amasumu.
15 Kadi maivanganga kivisidi mo ko, kadi dina

dinzolele, kivanganga dio ko, kansi dina diibelanga,
ivanganga dio.
16 Kansi vo ivanganga dina dindembolo zola, buna
ntambudidi, vo nsiku miena miabiza.
17 Kansi bwabu ka i mono diaka ko ivanganga dio,
kansi masumu makundanga mu mono.
18 Kadi nzeyi, vo mu mono, i mu nsuni ami, ka muku-
ndanga mambote ko; kadi ngiena luzolo mu vanga
mabiza, kansi kiena ngolo ko.
19 Kadi mambote manzolele, kivanganga mo ko,
kansi mambi mandembolo zola, ivanganga mo kwandi.
20 Kansi vo ivanganga dina dindembolo zola, buna
ka i mono diaka ko ivanganga dio, kansi masumu maku-
ndanga mu mono.
21 I dia nsolole nsiku wau: bu nzolele vanga mabiza,
mambi mena yami.
22 Kadi iyangalalanga mu nsiku mia Nzambi mu
muntu ami wa mu ngudi.
23 Kansi mbweni nsiku wankaka mu biela biami
unwanisanga nsiku miadiela diami, ikumbakisanga
kinkole mu nsiku miamasumu miena mu biela biami.
24 Engwa mono i muntu wakiadi! Nani si kaku-
ntanina mu nitu yayi yalufwa?
25 Matondo kwa Nzambi mu Yesu Klisto, Mfumu
eto. I kuma mono kibeni i nanga wansiku mia Nzambi
mu diela, kansi wansiku miamasumu mu nsuni.

8 I kuma bwabu ka kwenani widi mbedoso nkutu ko
kwa bau bena mu Klisto Yesu.
2 Kadi nsiku mia Mpeve yamoyo mu Klisto Yesu
miankangudi mu nsiku miamasumu ye mialufwa.
3 Kadi dilembane nsiku vanga, bu mialebakana mu
nsuni—Nzambi wavanga dio, bu kafidisa Mwan'andi mu
kifwani kiansuni wamasumu ye mu diambu diamasumu,
wabedisa masumu mu nsuni,
4 mpasi matumanga nsiku malunguswa mu beto
tulembolo diata bwenina nsuni, kansi bwenina Mpeve.

5 Kadi bena bwenina nsuni bena diela mu momo
mansuni, kansi bena bwenina Mpeve mu momo ma
Mpeve.
6 Kadi diela diansuni i lufwa, kansi diela dia Mpeve
i moyo ye yenge,
7 kadi diela diansuni i kitantu kwa Nzambi, kadi ka
ulemvukanga kwa nsiku mia Nzambi ko, ka ulendi bo
mpe ko.
8 Bena mu nsuni ka balendi zolakana kwa Nzambi
ko.
9 Beno ka luena mu nsuni ko, kansi mu Mpeve, vo
bwena, vo Mpeve a Nzambi yikundanga mu beno.
Kansi vo muntu kondolo Mpeve a Klisto, ka i wandi
ko.
10 Vo Klisto wena mu beno, nitu vele yifwidi mu
diambu diamasumu, kansi mpeve i moyo mu diambu
dialunungu.
11 Vo Mpeve andiena wafulukisa Yesu mu bafwa
yikundanga mu beno, buna wafulukisa Klisto mu bafwa
si kavumusa zinitu zeno zamfwilu mu Mpeve andi
yikundanga mu beno.
12 ¶ I kuma, lu zimpangi, ka tu bankwa mfuka kwa
nsuni ko mu diata bwenina nsuni.
13 Kadi vo ludiatanga bwenina nsuni, si luafwa, kansi
vo luvondanga mavanga mansuni mu Mpeve, si luakala
moyo.
14 Kadi babonsono batuaduswanga kwa Mpeve a
Nzambi, bau i bana ba Nzambi.
15 Kadi beno ka luatambula mpeve yakinanga mu kala
wonga diaka ko, kansi luatambula Mpeve yakimwana
yitubokilanga: Aba, Tata!
16 Yandi kibeni Mpeve yitanga kimbangi va kimosi
ye mpeve eto, vo beto tu bana ba Nzambi.
17 Kansi vo beto tu bana, buna tu mvingidi miadifwa
mpe, mvingidi mia Nzambi, ye mvingidi va kimosi ye
Klisto, vo mu kedika tulungwanga ye yandi, mpasi
tuakembuswa ye yandi mpe.

18 ¶ Kadi mono itangilanga, vo ndungulu zantangu
yayi ka zifweni dedukuswa nkutu ko ye nkembo utuna
zaikuswa.
19 Kadi biabionsono biasemwa bivingilanga mu
ngunda beni nzaikusu abana ba Nzambi.
20 Kadi biasemwa bialemvulwa ku nsi alufukulu, ka
mu luzolo luabiau ko, kansi mu diambu diandiena
walemvula bio mu vuvu,
21 mpasi biasemwa biau kibeni biavuluswa mu
kinanga kialufukulu mu kimpwanza kiankembo abana
ba Nzambi.
22 Kadi tuzeyi, vo biasemwa biabionsono bivumuka-
nga ye biena nsongo va kimosi nate ye bwabu.
23 ¶ Ka bobo kaka ko, kansi beto kibeni mpe tuena
nkailu mia Mpeve miatekila, beto mpe tuvumukanga mu
ngudi abeto kibeni, tuvingilanga kimwana, i nkudulu
azinitu zeto.
24 Kadi mu vuvu beto tuavuluswa; kansi vuvu kimo-
nwanga ka i vuvu ko, kadi kionso kimonanga muntu, mu
nki si kasila kio vuvu mpe?
25 Vo tusanga vuvu mu ditulembolo mona, buna
tuvingilanga dio mu ntatumunu.
26 ¶ Mpila mosi mpe Mpeve yisadisanga lebakana
kweto, kadi bonso butufwiti sambila, ka tuzeyi bo ko,
kansi yandi kibeni Mpeve ukutudilanga mvutu mu
mpumukunu zilembolo vovakana.
27 Kansi ufionguninanga mintima zeyi diela dia
Mpeve, kadi yandi udilanga banlongo mvutu, bonso
buzolele Nzambi.
28 ¶ Beto tuzeyi, vo mamonsono masalanga va kimosi
mu wote kwa bau bazolanga Nzambi, i bau babokulwa
mu lukanu luandi.
29 Kadi bakateka zaya, wakikanina vo badedakana
ye kifwani kia Mwan'andi, mpasi kakala nsemokono mu
mpangi zazingi.
30 Kansi bakateka kana, wababokila mpe; bakabokila,
wabanungisa mpe, bakanungisa, wabakembisa mpe.

31 ¶ Nki tuavova mu momo? Vo Nzambi wena yeto
nani wena yeto kitantu?
32 Yandi walembwa kuta Mwan'andi mosi, kansi
wanyekula mu beto babonsono, buna vele si kakutuka-
yila biabionsono ye yandi mpe.
33 Nani si kafunda bakiasolwa ba Nzambi? Nzambi
ukubanungisanga.
34 Nani ubedisanga? Kani vo Klisto Yesu e? I
yandi wafwa, wafulukuswa mpe, wena va lubakala
lua Nzambi, ukutudilanga mvutu.
35 Nani si kakutuvambisa mu zola kwa Klisto?
Ncita vo nzungu vo nzomono vo nsatu vo kondwa
kwanlele vo nsisi vo sabala?
36 Bonso bwasonama: Mu diambu diaku tuvondwa-
nga lumbu kiamvimba; tuatangulwa bonso mameme
mamponda.
37 Mu momo mamonsono nunga tununganga mu
yandi watuzola.
38 Kadi ngiena minu kiakwikama, vo lufwa vo moyo
vo zimbasi vo madingisi vo lekwa biena vo lekwa bina
kwiza vo tulendo.
39 vo tua mu kayengele vo tua mu mpinda vo kiankaka
kiasemwa bina lembana kutuvambisa mu zola kwa
Nzambi kwena mu Klisto Yesu, Mfumu eto.

9 Mono mpovele kedika mu Klisto, kivunini ko, kadi
kansansa kiami kitanga yami kimbangi mu Mpeve
yanlongo,
2 vo kiadi kiakingi kiena yami ye kwama ku ka
kulembwa mu ntim' ami.
3 Kadi mono kibeni ilenda kukizodila, vo yavambana
ye Klisto bonso wasingwa mu diambu diampangi zami,
I butu biami bwenina nsuni,
4 i ba Isaeli, bena ye kimwana ye nkembo ye zingwa-
wanu ye mpanunu ansiku ye nsadulu a Nzambi ye zinsi-
lulu,
5 bena ye mase matuka Klisto bwenina nsuni, wena

va ntandu alekwa biabionsono, i Nzambi wasakumunwa
mvu ya mvu. Ameni.
6 ¶ Kansi ka bwenina ko, vo mambu ma Nzambi
mamana fuba, kadi babonsono batuka mu Isaeli ka
Isaeli ko,
7 ka babonsono i bana ko, bu batuka mu Abalahami;
kansi: Mu Isaki si mwabokudulwa nkun'aku,
8 i diadi: bana bansuni ka i bana ba Nzambi ko,
kansi bana bansilulu batangulwanga vo i nkuna.
9 Kadi diadi i diambu diansilulu: Nsungi yayi ngina
kwiza, ye Sala si kakala ye mwana.
10 Ka diodio kaka ko, kansi i bobo mu Lebeka mpe
wayaka kwa umosi, Isaki i s'eto.
11 Kadi bana bu ka bakibutulwa ko ye ka bakivangila
widi lekwa kiambote vo kiambi ko, buna mpasi lukanu
lua Nzambi bwenina nsodolo luasikila, ka mu diambu
daimavanga ko, kansi mu diambu diandiena ubokilanga;
12 buna yandi wakambwa; Nkuluntu si kakala nanga
kwa nleke,
13 bonso bwasonama: Mono yazola Yakobi, kansi
yabela Esau.
14 ¶ Buna nki tuavova? Kondwa kwalunungu kwena
ye Nzambi e? Ka bwa ko!
15 Kadi yandi wavova kwa Mose: Mono si yafwa
nkenda kwa wonso uifwilanga nkenda ye sa kiwuntu
kwa wonso uisilanga kiwuntu.
16 I buna diodio ka ditukanga mu ndiena uzolanga
ko vo ndiena uyungusanga ko, kansi mu Nzambi ufwanga
nkenda.
17 Kadi masonukwa mavovele kwa Falao: Mu diambu
diadi mono ikutedemese, mpasi yasonga lulendo luami
mu ngeye, mpasi nkumbu ami yasamunwa mu ntoto
wamvimba.
18 I diau yandi ufwanga nkenda kwa wonso ukazolele,
ubadisanga wonso ukazolele.
19 ¶ Buna si uvova kwa mono: Mu nkiama kakidi
semba? Kadi nani ukakilanga luzolo luandi?

20 Engwa muntu, u nani kwaku uvutulanga kwa
Nzambi? Kadi wumbwa si kiavova kwa wawumba kio:
Mu nkiama umpangidi bonso bwabu?
21 Kadi nwumbi abinzu kenani lendo mu luwumba
ko e mu vanga mu sobwa kimosi kinzu kiankaka kia-
nzitusu, kansi kiankaka kiakondwa kwanzitusu?
22 Kansi buna bwevi? vo Nzambi, bu kazola songa
nganzi zandi ye zaikisa lulendo luandi, wavibidila mu
ntatumunu yayingi wumbwa biandi bianganzi biaku-
bama mu bungwa,
23 mpasi kazaikisa mpe kimvwama kiankembo andi
mu wumbwa biakenda bikateka kubika mu kembuswa,
24 i beto bakabokila mpe, ka mu ba Yudayo kaka ko,
kansi mu bapaïen mpe,
25 bonso bukavovele mu Hosea: Balembolo kala
bantu bami, si yabika bantu bami, walembwa zolwa, si
yabika wazolwa;
26 si bwakala vo: va vuma vavovwa kwa bau; Beno ka lu
bantu bami ko, vana si babikwa bana ba Nzambi amoyo.
27 Kansi Yesaya ubokanga mu Isaeli: Vo ntalu abana
ba Isaeli yena bonso nienge wambu, nsadidila kaka si
yavuluswa.
28 Kadi Mfumu si kazenga mambu nswalu ye nadede
va ntoto.
29 Bonso bwateka vova Yesaya: Vo Mfumu Sebaoti
katusisila nkuna ko, nga tuakutu kala bonso Sodoma,
tuakutu fwanana ye Ngomola.
30 ¶ Buna nki tuavova? Vo bapaïen balembwa landa
lunungu babaka lunungu, i lunungu luaminu,
31 kansi Isaeli dialanda nsiku mialunungu, ka dialuaka
ku nsiku miomio ko.
32 Mu nkiama? Kadi ka balanda mio mu minu ko,
kansi mu mavanga; bata sakuba mu tadi dianteso asa-
kuba,
33 bonso bwasonama: Tala, ntudidi mu Sioni tadi
dianteso asakuba ye tadi diambwisu, wonso ulekilanga
yandi minu kana fwiswa nsoni ko.

10 Lu zimpangi, nzolakani antim'ami ye ndombolo
ami kwa Nzambi mu bau i vo bavuluswa.
2 Kadi mono ikubatelanga kimbangi, vo bena vema
mu Nzambi, kansi ka bwenina nzailu ko.
3 Kadi bu balembwa zaya lunungu lua Nzambi ye
batombanga mu sikidika lunungu luayau kibeni, buna
ka balemvuka kwa lunungu lua Nzambi ko.
4 Kadi Klisto i mbanunu ansiku mu lunungu kwa
wonso ulekanga minu.
5 Kadi Mose wasonika mu lunungu lutukidi mu nsiku:
Muntu wamana mio vanga si kakala moyo mu miau.
6 Kansi lunungu lutukidi mu minu luvovele ebu:
Kuvovani mu ntim'aku ko: nani si kabaluka kuna zulu?
i mpila mosi vo kulumuna Klisto, vo:
7 nani si kakulumuka muna benga? i mpila mosi vo
tombula Klisto mu bafwa.
8 Kansi nki luvovele? Mambu makufinangene, mu
nw'aku ye mu ntim'aku; i mambu maminu matusamuna-
nga.
9 Kadi vo ngeye utambudilanga mu nw'aku, vo Yesu
i Mfumu, ye ulekanga minu mu ntim'aku, vo Nzambi
wamfulukisa mu bafwa, buna si wavuluswa.
10 Kadi mu ntima mulekulwanga minu ku lunungu,
mu nwa mutambudulwanga ku mpulusu.
11 Kadi masonukwa mavovele: Wonso ukunlekilanga
minu kafwiswa nsoni ko.
12 Kadi ka kwenani diswaswana ye Nyudayo ye
mwisi Elene ko, kadi una umosi i Mfumu ababonsono,
wena kimvwama kwa babonsono bakumbombidilanga.
13 Kadi wonso ubombedele nkumbu a Mfumu, si
kavuluswa.
14 Buna bwe babombidila ndiena ubalembolo lekila
minu? Bwe baleka minu mu ndiena ubalembolo wa?
Bwe bawa, vo muntu kasamuni ko?
15 Bwe basamuna, vo ka bafiduswa ko? Bonso
bwasonama: Engwa, mayangi mena ye malu mabaka-
mbanga nsamu wambote mu biambote.

16 Ka babonsono ko badimba nsamu wambote, kadi
Yesaya wavova: Mfumu, nani lekele minu mu nsangu
zeto?
17 I kuma minu kitukanga mu ngwilu ye ngwilu mu
mambu ma Klisto.
18 Kansi mono mpovele: Ka bawilu ko e? Bawilu
kwau; ndinga zau zayenda mu ntoto wawonsono ye
mambu mau nate ye ku nsuka zantoto wena bantu.
19 Kansi mpovele: Isaeli walembwa zay'e? Mose
wateka vova: Mono si yakulusila kimpala kwa kanda di
ka diena kanda ko ye kulufwemisa kwa kanda dikondolo
zayu.
20 Yesaya wakala kibakala mu vova; Mono yasolulwa
kwa balembwa kuntomba, mono yamonika kwa bale-
mbwa kungiuvula.
21 Kansi mu Isaeli kavova; Lumbu kiamvimba yakedi
lambulanga moko mami kwa bantu bakolamanga ye
babangisanga.

11 I diau mpovele: Kadi Nzambi wakuba bantu
bandi e? Ka bwa ko! Kadi mono mpe i mwisi
Isaeli mu nkun'a Abalahami ye mu kanda dia Benyamini:
2 Nzambi kakuba bantu bandi ba kateka zaya ko.
Ka luzeyi ko e mavovele masonukwa mu Elia, bonso
bukafunda Isaeli kwa Nzambi:
3 Mfumu, bavonda mbikudi miaku, batulula mazikwa
maku, mono kwami kaka nsisulu, batombanga moyo ami?
4 Kansi Nzambi bwe kavutula kwa yandi? Nsisidi
kwa mono kibeni mafunda nsambodia mababakala
malembolo fukama kwa Bali.
5 Mpila mosi mpe mu ntangu yayi musidi kwandi
nsadidila bwenina nsodolo anlemvo.
6 Kansi vo yanlemvo, buna ka mu diambu diamava-
nga ko, nga nlemvo ka nlemvo diaka ko.
7 ¶ Buna bwe? Matombanga ba Isaeli, ka babaka
mo ko, kansi basolwa babaka mo, bankaka bamana
baduswa.

8 Bonso bwasonama: Nzambi wabavana mpeve
yatulu, meso mu lembwa mona, ye matu mu lembwa
wa nate ye lumbu kiaki.
9 Davidi wavova: Bika meza mau makituka siongi ye
ntambu ye sinza kiantelo asakuba ye mvutudulu anlandu
kwa bau.
10 Bika meso mau mavangwa tombe, ka bidi mona,
koninika nima zau ntangu zazonsono.
11 ¶ I kuma ngiuvudi: Kadi bata sakuba, mpasi
babw'e? Ka bwa ko! Kansi mu ntulumunu zau
mwayizidi mpulusu kwa bapaïen mu vemisa bau kibeni
mu kimpala.
12 Kansi vo ntulumunu zau i kimvwama kianza, ye
nkulukulu au i kimvwama kiabapaïen, buna luzadulu
luau vele luna luta.
13 ¶ Mono mpovele kwa beno, lu bapaïen. I kuma
bu i ntumwa kwa bapaïen, ikembilanga kisielo kiami;
14 mu vemisa bayami mu nsuni ye vulusa bankaka mu
bau.
15 Kadi vo ndosolo au i luwawusu luanza, buna
ntambudulu au nki, vo ka i moyo tuka mu bafwa ko?
16 Kadi vo buku kiantete kiena kianlongo buna sobwa
kiakionsono kiamampa kiena bo mpe; vo mwanzi wena
wanlongo, buna mavala mpe.
17 ¶ Kansi vo mavala mankaka matolulwa, ye ngeye
watuka mu nti wamfinda waolive wayikukuswa mu
mau ye wena ntuadi ye mazi mamwanzi wanti waolive,
18 buna kukiyanani mu mavala ko, kansi vo ukuki-
yana, nazayi kwaku, vo kunatanga mwanzi ko, kansi
mwanzi ukunatanga.
19 I diau si wavova: Mavala matolulwa, mpasi
yayikukuswa.
20 Mbote kwandi; matolulwa mu diambu diandimbulu
aminu, kansi ngeye utelamanga mu minu. Kukiyanani
ko, kansi kala wonga.
21 Kadi vo Nzambi, lembolo kuta mavala mavwilu
mu nti, buna kana kukuta mpe ko.

22 I kuma tala wote wa Nzambi ye lusembo luandi: lusembo kwa babwa, kansi wote wa Nzambi kwa ngeye, vo usikila mu wote, kadi vo ka bwa ko, ngeye mpe kwengo.
23 Kansi bau mpe si bayikukuswa, vo ka basikila mu ndimbulu aminu ko; kadi Nzambi lenda vutuka kubayikikisa.
24 Kadi vo ngeye wazengwa mu nti wamfinda waolive bonso bulembolo sadulwanga ye wayikukuswa mu nti waolive wabiza, buna vele baba, i mavala mavwilu mu nti, si bayikukuswa mu nti waolive wabau kibeni.
25 ¶ Kansi ka luidi kukibanzila, lu zimpangi, vo luena banduka mu beno kibeni ko, nzolele kuluzaikisa mansweki momo: vo mbadusu yibwidi ndambu a Isaeli, nate ye nzadusu abapaïen yimeni kwiza.
26 Mboki Isaeli diamvimba si diavuluswa, bonso bwasonama: Mu Sioni si mwatuka Ntanini, yandi si kakatula kondwa kwavumi kia Nzambi mu Yakobi.
27 Lualu i luwawanu luami ye bau, bu ngina katula masumu mau.
28 Bwenina nsamu wambote bau i mintantu mu diambu dieno, kansi bwenina nsodolo bau i bazolwa mu diambu diamase.
29 Kadi Nzambi kalendi viluka mu nkailu miandi ye mbokolo andi ko.
30 Kadi bonso beno mu ntangu yavioka luakolama kwa Nzambi, kansi bwabu luafwilwa nkenda mu nkolomono au,
31 i bobo baba mpe bamana kolama, mpasi bau kibeni bafwila nkenda mu nkenda zina ziluafwilwa.
32 Kadi Nzambi wazibikila babonsono mu nkolomono, mpasi kafwila babonsono nkenda.
33 ¶ Engwa mpinda yakimvwama ye nduenga ye nzailu bia Nzambi! Bonso bwalembakana nzengolo zandi fiongununwa ye nzila zandi viswa.
34 Kadi nani wazaya diela dia Mfumu, vo nani wayikidi nluengisi andi?

35 Vo nani wateka kumvana lekwa, mpasi kavutudulwa
kio diaka?
36 Kadi tuka kwa yandi ye mu yandi ye kwa yandi
lekwa biabionsono biena. Nkembo kwa yandi mvu ya
mvu. Ameni.

12 I kuma mono ilubombidila, lu zimpangi, mu nkenda
za Nzambi, mu tula zinitu zeno nkailu wamoyo
waziku ye wanlongo ye wazolakana kwa Nzambi, i
salu kieno kianduenga.
2 Ka luvukumukinani ntangu yayi ko, kansi lukituka
bamona mu madiela meno, mpasi luazaya kionso kiena
luzolo lua Nzambi, i kina kiambote ye kiazolakana ye
kialuhga.
3 ¶ Kadi mu nlemvo uyavewa, mono mpovele kwa
beno buna luena muntu muntu, vo kakukibanzila
maviokele makafwiti banza ko, kansi banza mbanzulu
yasonga, bonso bwakaba Nzambi tezo kiaminu kwa
muntu muntu.
4 Bonso butuena biela biabingi mu nitu yimosi, kansi
biela biabionsono ka biena nsadulu yimosi ko,
5 i mpila mosi beto tu babingi i nitu yimosi mu Klisto,
kansi muntu muntu tu biela biansalasani.
6 Tuena nkailu miampila mu mpila bonso bwena
nlemvo utuavewa. Ndiena wena nkailu mu bikula kasa
bo bonso bwena tezo kiaminu,
7 vo mu kisielo kiadibundu mu kisielo kiadibundu, vo
ndiena ulonganga mu ndongolo andi,
8 vo ndiena ulubulanga mu ndubudulu andi; ukaba-
nga kakaba mu kiwuntu, wena kikuluntu kasa bo mu
kimfuzi, ufwilanga nkenda kasa bo mu kiese.
9 Bika zola kwakondwa disu ku nsi alukaya. Luka-
nkumukina mambi, lutatamana mambote.
10 Mu zola kwakimpangi lukalasana zola kwansi
antima; mu zitasana lulutasana ku ntuala.
11 Ka lukalani fuki mu kimfuzi ko, lulema mu mpeve,
lusadila Mfumu.

12 Luyangalala mu vuvu, luvibidila mu ncita, lutatamana mu sambila.
13 Lusadisa banlongo, luvema mu dikila banzenza.
14 Lusakumuna bakuluzomanga, lusakumuna, ka lusingani ko.
15 Luyangalala ye bayangalalanga, ludila ye badilanga.
16 Lukalasana diela dimosi. Ka lusani diela dieno mu biazangama ko, kansi bika luatuaduswa kwa bina biakuluka. Ka lubanzani ko, vo luena nduka mu beno kibeni.
17 Ka luvutulani mambi mu mambi kwa muntu ko, kansi lusa kimfuzi mu monso mena mambote va luse luabantu babonsono.
18 Vo bulendakana ye vo i diambu dieno, lukalasana yenge ye bantu babonsono.
19 Lu bazolwa, ka lukivutudilani nlandu ko, kansi luvana fulu kwa nganzi za Nzambi, kadi diasonama: Mfumu vovele: Nlandu i wami, mono si ya wo vutula.
20 Kansi vo ntantu aku fwidi nsatu, undikila, vo wena mpwila, unnwika, kadi bu uvanganga bo, yonzekele makala matia va ntandu antu andi.
21 Kubeduswani kwa mambi ko, kansi bedisa mambi mu mambote.

13 Muntu muntu fwiti lemvuka kwa minyadi. Kadi ka kwenani luyalu ko, kansi luna lua Nzambi; minyadi miena miatumbwa kwa Nzambi.
2 I kuma ukakidilanga luyalu, ukakidilanga nsikudukusu a Nzambi, kansi bakakidilanga yo si batambula nzengolo bau kibeni.
3 Kadi minyadi ka bankwa nsisi mu mavanga mabiza ko, kansi mu mambi. Zolele kwaku lembwa tina nyadi e? Vanga mambote, si wasikwa kwa yandi.
4 Kadi yandi i sielo kia Nzambi mu mbote kwa ngeye. Kansi vo uvanganga mambi, kala wonga; kadi kanatanga sabala mu nkatu ko, kadi yandi i sielo kia Nzambi, mvutudi anlandu mu nganzi kwa basadilanga mambi.

5 I diau bufweni mu lemvuka, ka mu diambu dianga-
nzi kaka ko, kansi mu diambu diakansansa.
6 I kuma lufutanga mpaku mpe; kadi bau i sielo bia
Nzambi, mu diambu diodio bakwamininanga sala.
7 ¶ Lufuta mfuka zeno kwa babonsono: Mpaku ansi
kwa uvwidi mpaku ansi, mpaku abilekwa kwa uvwidi
mpaku abilekwa, wonga kwa ufweni mu tinwa wonga,
nzitusu kwa ufweni mu zituswa.
8 Ka luvuwani mfuka kwa muntu ko, kansi zolasana
kaka, kadi wonso uzolanga mfinangani andi, walungisa
nsiku.
9 Kadi miami: kuyangani ko, kubemani ko, kulabulani
ko, kuzinani moyo ko, ye wonso wankaka wena, mibu-
ndane mu diambu diadi bonso ebu: zola mfinangani aku
bonso ngeye kibeni.
10 Zola ka kuvanganga mfinangani andi mbi ko, mu
diodio zola i ndungusulu ansiku.
11 ¶ Diadi, bu luzeyi ntangu yituena, vo lokula kilueki
kilufwiti sikama mu tulu, kadi mpulusu yakala ntama,
bu tuayika bankwa minu, yilutidi finangana ye beto
bwabu.
12 Fuku dieka mu suka, mwini weka lukufi. I diau
bika tuabembika mavanga matombe ye vwata biandwa-
nina biakia.
13 Bika tuadiata busongele bonso vo mu mwini, ka
mu makinu ye kinduvu ko, ka mu luyangulu ye kindiafu
ko, ka mu nzonza ye kimpala ko;
14 kansi luvwata Mfumu Yesu Klisto, ka lukadilani
nsuni mayindu ko mu yukutisa nzinunu zawau.

14 Wonso wena lebakana mu minu, luntambula
kansi ka mu diambu diakongudila mabanza ko.
2 Umosi ulekanga minu mu dia biabionsono, kansi
wena lebakana udianga biankunzu.
3 Udianga, kayini ulembolo dia ko; lembolo dia,
kafundisi udianga ko, kadi Nzambi wantambula.
4 Ngeye u nani kwaku ufundisanga sielo kiangana?

Yandi telamene vo bwidi kwa yandi Mfumu. Kansi
telama si katelama, kadi Mfumu lenda kuntedimisanga.
5 Kadi umosi utezanga, vo lumbu kimosi kilutidi
kiankaka, wankaka vo biabionsono bidedakene. Muntu
muntu bika katoma teza mu diandi diela.
6 Ubanzilanga lumbu, banzilanga kio mu Mfumu;
udianga, udianga mu Mfumu, kadi tondanga kwa
Nzambi; lembolo dia, lembolo dia mu Mfumu ye tonda-
nga kwa Nzambi.
7 Kadi buna tuena muntu kakalanga moyo mu diambu
diayandi kibeni ko; ye kafwanga mu diambu diayandi
kibeni mpe ko.
8 Kadi vo tuena moyo, tuena moyo mu diambu dia
Mfumu, vo tufwa, tufwanga mu diambu dia Mfumu. I
diau vo tuena moyo vo tufwa, tuvwilu kwa Mfumu.
9 Kadi mu diambu diodio Klisto wafwa ye wakala
moyo diaka, mpasi kakala Mfumu abafwa ye bamoyo.
10 Kansi ngeye mu nkiama ufundisanga mpangi aku?
Vo ngeye mpe, mu nkiama uyinanga mpangi aku? Kadi
beto babonsono si tuatelama va kiandu kia Nzambi
kiamfundusu.
11 Kadi diasonama: Mfumu vovele: Kedika mu
moyo ami, makungunu mamonsono si mafukama kwa
mono, tudimi tuatonsono si tuazitisa Nzambi.
12 I diau buna tuena muntu muntu si kadedisa diambu
diayandi kibeni kwa Nzambi.
13 ¶ I kuma ka tuvutukani fundasana ko, kansi luluta
zenga diadi, vo muntu katudi tadi dianteso asakuba vo
ntambu kwa mpangi andi ko.
14 Nzeyi ye ngiena minu kiakwikama mu Mfumu
Yesu, vo lekwa nkutu ka kiena kiasumuka kiau kibeni
ko, kansi utanganga lekwa vo kiasumuka, kwa yandi
kiena kiasumuka.
15 Kadi vo usanga mpangi aku kiadi mu dia kwaku,
buna kudiatanga diaka bwenina zola ko. Kubungani
wafwilwa kwa Klisto mu dia kwaku ko.
16 I diau ka luyambulani mambote meno matiakwa ko.

17 Kadi kimfumu kia Nzambi ka i dia ye ndwinu ko,
kansi i lunungu ye yenge ye kiese mu Mpeve yanlongo.
18 Kadi wonso usadilanga Klisto mu mambu momo,
uzolakene kwa Nzambi ye ufwanane kwa bantu.
19 Mu diodio bika tuavemina bitukisanga yenge ye
ntungusunu eto.
20 Kutululani salu kia Nzambi mu diambu diamadia
ko. Lekwa biabionsono biavedila, kansi vo muntu
udianga mu nteso asakuba, buna bwambi.
21 Bwabiza kwandi mu lembwa dia mbizi vo nwa
vinia vo vanga kionso kitelanga mpangi aku sakuba.
22 Minu kiena yaku, keba kio ngeye kibeni va luse
lua Nzambi. Mayangi mena ye lembolo kukifundisa
mu momo makatontele ye zeyi vo masongele.
23 Kansi wonso wena keti-keti bedoso, vo didi, kadi
kavengi bo mu minu ko; kansi mamonsono mavangwa-
nga mu kondwa kwaminu i masumu kwandi.

15 Kansi beto tuasiama tufwiti nata lebakana kwaba-
kondolo ngolo ye lembwa kukizola.
2 Bika muntu muntu mu beto kazola mfinangani andi
mu mambote mu ntungulu.
3 Kadi Klisto mpe kakizola ko, kansi bonso bwaso-
nama: Mvwezolo zabau bakuvwezanga zambwidi.
4 Kadi mamonsono mateka sonama, masonukwa mu
ndongolo eto, mpasi mu ntatumunu ye mbombolo
biamasonukwa tuakala vuvu.
5 Nzambi antatumunu ye mbombolo bika kaluvana
nkalasani yadiela dimosi bwenina Klisto Yesu;
6 mpasi luakembila Nzambi, Se dia Mfumu eto Yesu
Klisto, mu kintuadi mu nwa umosi.
7 ¶ I diau lutambasana, bonso Klisto walutambula
mu kembila Nzambi.
8 Kadi mpovele, vo Klisto wayika sielo kia bena mu
nzengolo mu diambu diakedika kia Nzambi mu siamisa
nsilulu zasilwa kwa mase.
9 mpasi bapaïen bakembila Nzambi mu diambu

diankend'andi, bonso bwasonama: I kuma si yakusika
mu bapaïen ye yimbidila nkumbu aku.
10 Diaka mavovele: Lu bapaïen, luyangalala ye bantu
bandi.
11 Diaka vo: Lu babonsono lu bapaïen, lusika Mfumu,
bantu babonsono, lunsanisina.
12 Yesaya vovele diaka: Si mwakala mwanzi wa Isai,
yandi utelamene mu yala bapaïen, si kasilwa vuvu kwa
bapaïen.
13 Nzambi avuvu bika kaluzadisa mu kiese kiakio-
nsono ye yenge mu minu, mpasi luabuka mu vuvu mu
lulendo lua Mpeve yanlongo.
14 ¶ Mpangi zami, mono ntomene leka minu mu
beno, vo luzedi beno kibeni mpe kwa mambote ye
lumeni zaduswa kwa nzailu yayonsono, lulenda lubasana
mpe.
15 Kansi mu mankaka ndutidi sonika mu kibakala
kwa beno mu kulubambula moyo mu nlembo una
wampana Nzambi
16 mu kala sielo kia Yesu Klisto kwa bapaïen, bu
isalanga salu kiansamu wambote wa Nzambi, mpasi
bapaïen bakala bau kibeni nkailu watoma tambulwa, bu
wabiekwa wanlongo mu Mpeve yanlongo.
17 I kuma mono ngiena nsikulu mu Klisto Yesu mu
bia Nzambi.
18 Kadi kikabuki ntima ko mu vova mankaka ko
kansi momo mavanga Klisto mu mono mu tuasa bapaïen
ku ntumumunu mu mambu ye mu mavanga,
19 mu lulendo luabidimbu ye bimangu, mu lulendo
lua Mpeve a Nzambi. I kuma mbeni lungisa nsamu
wambote wa Klisto tuka mu Yelusalemi ye mu ndambu
zakinzungidila nate ye kuna Ililiko.
20 Kadi isanga kimfuzi mu samuna nsamu wambote
kulembolo bikwa nkumbu a Klisto, mpasi yalembwa
tunga va lufulu luamuntu wankaka,
21 kansi bonso bwasonama: Balembwa samununwa
mu yandi, si bamona, balembwa wa, si bazaya.

22 ¶ I kuma mono yakakulwa nkakulwa zazingi mu
kwiza kwa beno.
23 Kansi bwabu kivutukidi baka fulu mu ndambu
zazi ko, ye ngunda zena yami tuka mvu miamingi mu
kwiza kwa beno;
24 I diau bu ikwenda kuna Spania, kadi vuvu kiena
yami mu kulumona, si yavioka ye filwa kwa beno kuna,
bu ntekele yukuta, mu fintanguntangu, nkalasani ye beno.
25 Bwabu mwendo ami kuna Yelusalemi mu sadila
banlongo.
26 Kadi mu Makedonia ye Akaya bazolele yonzika
mbongo kwa bamputu mu banlongo bena mu Yelusalemi.
27 Kadi bazola bo ye bena mfuka kwa bau. Kadi vo
bapaïen batambudi ntuadi mu lekwa biau biakimpeve,
bau mpe bafwiti kubasadisa mu biakinsuni.
28 I diau bu mbanisi salu kiaki ye ntomene kubanatina
nkailu miomio, buna si yakwenda vioki kwa beno ye
kuna Spania.
29 Nzeyi vo, bu ikwiza kwa beno, si yakwiza ye
nzadulu yalusakumunu lua Klisto.
30 ¶ Lu zimpangi, mono ikulubombidila mu Mfumu
eto Yesu Klisto ye mu zola kwa Mpeve mu nwana yami
mu tusambulu tueno mu mono kwa Nzambi,
31 mpasi yatanunwa mu minkolami mu Yuda, mpasi
nsadulu ami kuna Yelusalemi yatoma tambulwa kwa
banlongo,
32 ye mpasi yaluaka kwa beno mu kiese mu luzolo
lua Nsambi ye baka luvundu va kimosi ye beno.
33 Bika Nzambi ayenge kakala ye beno babonsono.
Ameni.

16 Mono iluzaikisa busi kieto Foibe, i sielo kiadibu-
ndu diena mu Kenkelea,
2 mpasi luantambula mu Mfumu, bonso bufweni kwa
banlongo, lunsadisa mu dionso diambu dikena nsatu mu
beno; kadi yandi kibeni wakedi nsadisi ababingi ye
kwa mono kibeni mpe.

3 ¶ Lukamba mbote kwa Pliska ye Akila, i bisadi yami
mu Klisto Yesu,
4 bayekula malaka mau mu diambu diamoyo ami; ka
mono kaka ko ikubavananga matondo, kansi mabundu
mamonsono mabapaïen.
5 Lukamba mbote kwa dibundu diena mu nzo au.
Lukamba mbote kwa Epaineto, i zolwa kiami ye ntekidi
mu Klisto mu Asia.
6 Lukamba mbote kwa Malia walusadila kwakwingi.
7 Lukamba mbote kwa Andoloniko ye Yunia, butu
biami ye zinkole yami, bena batunda mu zintumwa,
batekila mono mu Klisto.
8 Lukamba mbote kwa Ampilia, i zolwa kiami mu
Mfumu.
9 Lukamba mbote kwa Ulubanu, i kisadi yeto mu
Klisto, ye Staki, i zolwa kiami.
10 Lukamba mbote kwa Apele wafwana mu Klisto.
Lukamba mbote kwa ba Alistobulo.
11 Lukamba mbote kwa Elodioni, i butu kiami.
Lukamba mbote kwa ba Nalakiso bena mu Mfumu.
12 Lukamba mbote kwa Tilifena ye Tilifosa basalanga
mu Mfumu. Lukamba mbote kwa Pelesi, i kiazolwa,
wasedi beni mu Mfumu.
13 Lukamba mbote kwa Lufo, i kiasolwa mu Mfumu,
ye kwa ngudi eto beto yandi.
14 Lukamba mbote kwa Asinkilito ye Felengoni ye
Eleme ye Pataloba ye Elema ye mpangi zena yau.
15 Lukamba mbote kwa Filolongo ye Yulia ye Neleo
ye busi kiandi ye Olimpa ye banlongo babonsono bena yau.
16 Lukambasana mbote mu mfibulu yanlongo.
Mabundu mamonsono ma Klisto malufidisi mbote.
17 ¶ Lu zimpangi, mono ilubombidila luatadidila
batukisanga nkabunu ye masakuba mu kakila longi
dilualongwa; luvengama mu bau.
18 Kadi bau ka basadilanga Mfumu eto Klisto ko,
kansi vumu biau; bavunginikanga bena ntima wakileke
mu mpova zanlembami ye zansakumunu.

19 Kadi ntumumunu eno yazayakana kwa babonsono.
I diau iyangalalanga mu beno, kansi nzolele, vo luakala
ye nduenga mu mambote ye kondwa kwadiela mu vanga
yambi.
20 Mu nswalu Nzambi ayenge si kadiatikisa Satana
ku nsi atambi bieno.
¶ Nlemvo wa Mfumu eto Yesu wakala yeno.
21 ¶ Timoteo, i kisadi yami, ye Lukio ye Yasoni ye
Sosipatalo, i butu biami, balufidisi mbote.
22 Mono Teleteo nsonekene nkanda wau, ilufidisi
mbote mu Mfumu.
23 Ngayo, nsompisi ami anzo ye wadibundu diamvi-
mba ulufidisi mbote. Elasto, i nkebi ambongo zamba-
nza, ye Kwalato, i mpangi, balufidisi mbote.
25 ¶ Ndiena ulenda kulusikidika bonso bwena nsamu
ami wambote ye nsamunu a Yesu Klisto, bonso bwena
nzaikusu amansweki makedi madingama tuka mu ntangu
yi ka yibadiki.
26 kansi bwabu mazaikuswa, mu masonukwa maba-
mbikudi mu nsikudukusu a Nzambi amvu ya mvu
mazayakana kwa bapaïen babonsono mu ntumumunu
aminu.
27 Kwa Nzambi, i yandi kaka wena nduenga,
kwena nkembo mu Yesu Klisto mu mvu miamvu ya
mvu.

NKANDA WANTETE WA PAULU KWA BISI

KOLINTO

1 Paulu, wabokulwa mu kala ntumw'a Klisto Yesu
mu luzolo lua Nzambi, ye Sostene, i mpangi,
2 kwa bundu dia Nzambi diena mu Kolinto, babiekwa
mu Klisto Yesu, babokulwa mu kala banlongo va kimosi
ye babonsono babombidilanga nkumbu a Mfumu eto

Yesu Klisto mu muma mwamonsono, Mfumu au i
Mfumu eto.
3 Nlemvo kwa beno ye yenge kitukidi kwa Nzambi,
i S'eto, ye Mfumu Yesu Klisto.
4 ¶ Mono itondanga kwa Nzambi ami ntangu zazo-
nsono mu beno mu diambu dianlemvo wa Nzambi
uluavewa mu Klisto Yesu,
5 vo luavangwa kimvwama mu yandi mu mamonsono,
mu mambu mamonsono ye nzailu yayonsono,
6 bonso bwasikudukwa kimbangi kia Klisto mu beno,
7 mpasi lualembwa zimunina mu nkailu anlemvo
nkutu, bu luvingilanga nzaikusu a mfumu eto Yesu
Klisto,
8 una kulusikidika mpe nate ye nsukulu, mpasi
luakondwa lusembo mu lumbu kia Mfumu eto Yesu
Klisto.
9 Nzambi wena wakwikama, mu yandi luabokulwa
mu kala ntuadi ye Mwan' andi Yesu Klisto, Mfumu eto.
10 ¶ Lu zimpangi, mono ilubombidila mu nkumbu a
Mfumu eto Yesu Klisto, mpasi beno babonsono luavova
mambu mamosi, ka mwidi kala nkabunu mu beno ko,
kansi lutoma sungama mu diela dimosi ye mbanzulu
yimosi.
11 Kadi, lu zimpangi zami, mono yazaikuswa mu
beno kwa ba Kloe, vo luena nzonza.
12 I diadi ibanzanga, vo buna luena muntu muntu
vovele: Mono i wa Paulu, mono i wa Apolo, mono i wa
Kefa, mono i wa Klisto.
13 Klisto wakaban'e? Kadi Paulu wakomwa va ku-
lunsi mu beno e? vo luabotukwa mu nkumbu a Paulu e?
14 Ntondele kwa Nzambi, vo mu beno buna luena
yabotika Klisipo ye Ngayo kaka,
15 mpasi muntu nkutu kavova ko, vo luabotukwa mu
nkumbu ami.
16 Yabotika nzo a Stefana mpe; kizeyi ko, vo yabotika
muntu wankaka.
17 Kadi Klisto kamfidisa mu botika ko, kansi mu

samuna nsamu wambote, ka mu nduenga zamambu ko,
mpasi kulunsi dia Klisto ka diasiwa diankatu ko.
18 ¶ Kadi mambu makulunsi mena buzengi kwa bau
babungwanga, kansi mena lulendo lua Nzambi kwa beto
tuvuluswanga.
19 Kadi diasonama: Mono si yabunga nduenga
zabankwa nduenga ye vunza zayu kiabankwa zayu.
20 Nkwa nduenga kwe kena? Nsoniki kwe kena?
Mbindisi ampaka wantangu yayi kwe kena? Kadi
Nzambi kakitula nduenga zanza yayi buzengi ko e?
21 Kadi nza mu nduenga zakinza yalembana zaila
Nzambi mu nduenga zandi, buna bwazolakana kwa
Nzambi mu vulusa balekanga minu mu buzengi bwansa-
mununu ansamu wambote.
22 Ba Yudayo balombanga dimbu ye ba Elene bato-
mbanga nduenga,
23 kansi beto tusamunanga Klisto wakomwa va
kulunsi, nteso asakuba kwa ba Yudayo ye buzengi kwa
bapaïen,
24 kansi kwa bau kibeni babokulwa, ye ba Yudayo ye
ba Elene, Klisto i lulendo lua Nzambi ye nduenga za
Nzambi.
25 Kadi buzengi bwa Nzambi bulutidi bantu mu
nduenga, lebakana kwa Nzambi kulutidi bantu mu
ngolo.
26 ¶ Kadi, lu zimpangi, lutala mbokolo eno, vo ka
babingi ko bena nduenga bwenina nsuni, ka babingi ko
bena lulendo, ka babingi ko bena mvila yaluzitu.
27 Kansi Nzambi wasola biena buzengi mu nza yayi,
mpasi kafwisa banduenga nsoni; Nzambi wasola biena
lebakana mu nza, mpasi kafwisa bena ngolo nsoni.
28 Nzambi wasola bakondolo luzitu mu nza ye
bayinwanga, bina bi ka biena mpe ko mu vunza bina
biena,
29 mpasi nsuni nkutu ka ukukiyana va luse lua
Nzambi ko.
30 Kansi mu diambu diandi beno luena mu Klisto

Yesu utuasilwa nduenga kwa Nzambi ye lunungu ye
mpedolo ye nkudulu,
31 mpasi bwakala bonso bwasonama: Wonso ukukiya-
nanga bika kakiyana mu Mfumu.

2 Lu zimpangi, mono bu yayiza kwa beno, kiayiza
kulusamunina kimbangi kia Nzambi mu mpova
zantoko ye nduenga ko.
2 Kadi mono yakana mu lembwa zaya lekwa kia-
nkaka, bu yakala yeno, kansi Yesu Klisto kaka, i yandi
wakomwa va kulunsi.
3 Mono yakala ye beno mu lebakana ye wonga ye
zakama kwakwingi.
4 Mpovolo ami ye nsamununu ami ka biakala mu
mambu manduenga mankwikimisa ko, kansi mu nso-
ngolo a Mpeve ye lulendo,
5 mpasi minu kieno ka kiakala mu nduenga zabantu
ko kansi mu lulendo lua Nzambi.
6 ¶ Mwanki beto tuvovanga mpe nduenga kwa bena
balunga, kansi ka nduenga zanza yayi ko vo zabakulu-
ntu banza yayi bana fuka.
7 Tuvovanga nduenga za Nzambi zaswekwa, i zala-
kukwa, zakikanina Nzambi mu ntangu zi ka zibadiki mu
nkemboso eto,
8 zilembolo zaya umosi nkutu mu bakuluntu banza
yayi, kadi vo bazaya zo, nga ka bakoma Mfumu anke-
mbo va kulunsi ko.
9 Kansi bonso bwasonama: Bialembwa mona disu,
bialembwa wa kutu, bialembwa kota mu ntim'amuntu,
bina biakubika Nzambi kwa bau bakunzolanga.
10 Kansi Nzambi watuzaikisa bio mu Mpeve, kadi
Mpeve yifionguninanga biabionsono, inga, biampinda bia
Nzambi mpe.
11 Kadi bantu buna bena nani zeyi bina biamuntu,
vo ka mpeve amuntu yena mu yandi ko? I bobo muntu
nkutu kazeyi bina bia Nzambi ko, kansi Mpeve a
Nzambi kaka.

12 Beto ka tuatambula mpeve anza ko, kansi Mpeve
yatuka kwa Nzambi, mpasi tuazaya bituakailwa kwa
Nzambi,
13 bina bituvovanga mpe, ka mu mambu malongwa
kwa nduenga zakimuntu ko, kansi malonganga Mpeve,
bu tubangulanga biakimpeve mu mambu makimpeve.
14 Kansi muntu wakinsuni katambulanga bina bia
Mpeve a Nzambi ko, kadi i buzengi kwa yandi, kalendi
bio visa ko, kadi bikongudulwanga mu kimpeve.
15 Kansi muntu wakimpeve ukongudilanga biabionso-
no, kansi yandi kibeni kakongudulwanga kwa muntu ko.
16 Kadi nani wazaya diela dia Mfumu, mpasi kaku-
nlonga? Kansi beto tuena diela dia Klisto.

3 Lu zimpangi, mono yalembana vova kwa beno
bonso kwa bankwa kimpeve, kansi bonso kwa
bankwa kinsuni, bonso kwa bana banswa mu Klisto.
2 Mono yaluvana mamvumina ka dia kwangolo ko,
kadi lualembwa ko fwanana, inga, bwabu mpe ka
lufweni ko;
3 kadi nate ye bwabu beno i bankwa kinsuni. Kadi
bu luena kimpala ye nzonza, kadi buna ka lu bankwa
kinsuni ko e ye ka ludiatilanga mu kimuntu ko e?
4 Kadi umosi bu kavolele; Mono i wa Paulu, wankaka:
Mono i wa Apolo, kadi buna ka lu bakinsuni ko e?
5 Buna Apolo i nki? Ye Paulu i nki? I bisielo
bialulekikisa minu, muntu muntu bonso bukavewa kwa
Mfumu.
6 Mono yakuna, Apolo watula nlangu, kansi Nzambi
wamenisa.
7 I buna ukunanga ye utulanga nlangu ka i lekwa ko,
kansi Nzambi umenisanga.
8 Ukunanga ye utulanga nlangu i umosi kwandi;
kansi muntu muntu si katambula wandi nsendo, bonso
bwenina kiandi salu.
9 Kadi beto tu bisadi ye Nzambi; beno i yinza dia
Nzambi, ntungulu a Nzambi.

10 ¶ Mono yatula lufulu bonso ntungi wanduenga,
bonso bwenina nlemvo a Nzambi uyavewa, kansi
wankaka utunganga va luau. Bika muntu muntu katala
bonso bukatunganga va luau.
11 Kadi muntu nkutu kalendi tula lufulu luankaka
ko, kansi lolo luatulwa, i Yesu Klisto.
12 Vo muntu utunganga va lufulu lolo mu wola,
palata, matadi mantalu, minti, nianga, bititi,
13 buna salu kiamuntu muntu si kiamonika; kadi
lumbu si kiamonikisa kio, kadi kina zaikusu mu tia; tia
tuau kibeni si tuatonta salu kiamuntu muntu, bonso
bukienina.
14 Vo salu kiatunga muntu va luau kina sikila, buna
si katambula nsendo.
15 Vo salu kiamuntu kividi, buna si kakondwa nsendo,
kansi yandi kibeni si kavuluswa kansi bonso vo mu
tia.
16 ¶ Ka luzeyi ko e, vo beno i kinlongo kia Nzambi,
vo Mpeve a Nzambi yikundanga mu beno?
17 Vo muntu ubunganga kinlongo kia Nzambi, buna
Nzambi si kakumbunga, kadi kinlongo kia Nzambi kiena
kianlongo, beno mpe i bobo.
18 ¶ Muntu nkutu kakukivunani ko; buna luena, vo
muntu ukukibanzilanga vo wanduenga mu nza yayi,
bika kakala nkwa buzengi, mpasi kakala nduenga.
19 Kadi nduenga zanza yayi i buzengi kwa Nzambi.
Kadi diasonama: Yandi ubakanga bankwa nduenga mu
bunkita bwau.
20 Diaka vo: Mfumu zeyi mabanza mabankwa
nduenga, vo mena matumpalala.
21 I diau muntu kakukiyanani mu bantu ko. Kadi
biabionsono i bieno;
22 kani vo Paulu vo Apolo vo Kefa vo nza vo moyo
vo lufwa, vo lekwa biena bwabu, vo lekwa bina kwiza,
biabionsono i bieno.
23 Kansi beno lu ba Klisto, ye Klisto i wa Nzambi.

4 I diau bika tuatangwa bonso sielo bia Klisto ye
nkebi miamansweki ma Nzambi.
2 Mu diodio mutombwanga mu minkebi vo bafwiti
kala kinkwikizi.
3 Kansi kwa mono i diambu diadike beni, vo si
yafunduswa kwa beno vo mu lufundusu luakimuntu;
inga, mono kibeni mpe kikukifundisanga ko,
4 —kadı kikukizaidi diambu ko, kansi kinungusu mu
diambu diodio ko—ukumfundisanga i Mfumu kwandi.
5 I diau ka lutekani fundisa ko, nate ye Mfumu wizidi,
una tuala ku kia maswekwa matombe ye monikisa
makani mamintima; buna muntu muntu si katambula
nsikulu andi kwa Nzambi.
6 ¶ Lu zimpangi, mu diambu dieno nsongele mambu
momo mu mono kibeni ye mu Apolo, mpasi lualongukila
mu beto mu lembwa vioka momo masonukwa, ka luidi
kukitumpidika umosi kwa nlongi andi mu diambu
diabedisa wankaka.
7 Kadi nani wakulutisi? Nki kiena yaku kiwalembwa
tambula? Kansi vo watambula kio, mu nki ukukiyeni,
bonso vo kwatambula kio ko?
8 Beno luamana yukuta, luamana kala bamvwama,
luamana kala bantinu kondwa beto. Nzolele beni vo
luakala mintinu, mpasi beto mpe tuayala ye beno.
9 ¶ Kadi mono ibanzanga, vo Nzambi wasonga beto
tu zintumwa mu zimunina mu babonsono, bonso vo
tuazengulwa nkanu afwa; kadi tuasiwa kimpa kiantala
kwa nza ye kwa zimbasi ye kwa bantu.
10 Beto tu bamazengi mu diambu dia Klisto, kansi
beno luena nduka mu Klisto; beto tuena lebakana,
kansi beno luena zingolo; beno luzituswanga, kansi beto
tuyinwanga.
11 Nate ye lokula kiaki mpe tuena nsatu ye mpwila,
tukondolo mvwatu, tubandwanga zinkome, ka tuena nzo
yansikila ko,
12 tusalanga mu ngolo mu meto moko. Bu tufingwa-
nga, tusakumunanga; bu tuzomwanga, tuvibidilanga,

13 bu tutiakwanga, tuvovanga manlembami; nate ye
bwabu tuena bonso mvindu anza ye mpeswa ababo-
nsono.
14 Mono kisonekene diodio mu kulufwisa nsoni ko,
kansi mu kululuengisa bonso bana bami bazolwa.
15 ¶ Kadi vo luena kumi diamafunda maminlongi mu
Klisto, nga ka luena mase mamingi ka, kadi mu Klisto
Yesu yalubuta mu nsamu wambote.
16 I diau mono ilubombidila: Luvukumukina mono.
17 Mu diambu diodio mono yalufidisi Timoteo, i
mwan'ami wazolwa ye wakwikama mu Mfumu. Yandi
si kakulubambula moyo mu nzila zami mu Klisto Yesu,
bonso builonganga mwamonsono mu mabundu mamo-
nsono.
18 Kansi bankaka bakukitumpidikanga, bonso vo
kina kwiza kwa beno ko.
19 Kansi si yakwiza nswalu kwa beno, vo Mfumu
zolele, ye si yazaya ka mambu mabau bakukitumpidi-
kanga ko kansi lulendo luau.
20 Kadi kimfumu kia Nzambi ka kiena mu mambu ko,
kansi mu lulendo.
21 Nki luzolele? Ngiza kwa beno ye nzwadi vo
mu zola ye mpeve yanlembami?

5 Mu beno muwakananga ngiangulu, i mpil'angiangulu
yilembolo kala nkutu mu bapaïen, vo mosi wena ye
nkazi as'andi.
2 Beno lukukitumpidikanga ye lulembolo kala kiadi
nkutu, mpasi yandi wavanga vanga diodio kakatulwa
mu beno.
3 Kadi kedika mono, bu ndembolo kala yeno mu nitu,
kansi ngiena yeno mu mpeve, yakikongudidi ndiena
wavanga bobo bonso bo yakedi yeno.
4 Mu nkumbu a Mfumu Yesu beno ye mpeve ami,
bu tumeni kutakana mu lulendo lua Mfumu eto Yesu
Klisto,
5 si tuayekula wampila yoyo kwa Satana mu mbungulu

ansuni, mpasi mpeve yavuluswa mu lumbu kia Mfumu
Yesu.
6 ¶ Luyanu lueno ka luena luambote ko. Ka luzeyi
ko e, vo lufunusu luafiuma lufunisanga sobwa kiakio-
nsono?
7 Lukombumuna lufunusu luankulu, mpasi luakala
sobwa kiampa, bonso bululembolo funuswa, kadi meme
dieto diapasa diavondwa mpe, i Klisto.
8 I kuma bika tuakembila nkembo, ka mu lufunusu
luankulu ko ye ka mu lufunusu luakimfunia ye bi ko,
kansi mu mampa malembwa funuswa ye mavedila ye
makedika.
9 ¶ Mono yasonika kwa beno mu nkanda: vo kalu-
fwiti kalasana ye minyangi ko,
10 kansi ka nyangi mianza yayi ko, ye bankwa kinko-
koto ye ndie miambonga ye nsambidi miabiteki, kadi
vo bau, nga lukutu katuka mu nza.
11 Kansi yasonika kwa beno, vo muntu ubikwanga
mpangi i nyangi vo nkwa kinkokoto vo nsambidi abiteki
vo ntiaki vo nduvu vo ndie ambongo, buna ka lukalasa-
nani ye yandi ko, inga, ka ludiani ye yandi mpe ko.
12 Kadi i diambu diami mu fundisa bena ku mbazi e?
Kadi balufwiti fundisa ka i bau bena mu ngudi ko e?
13 Bena ku mbazi si bafunduswa kwa Nzambi.
Lukatula wambi mu beno kibeni.

6 Vo muntu mu beno wenina wankaka mambu, buna
ukabukanga ntima mu funda va luse luabakondolo
lunungu ye ka kwa banlongo ko e?
2 Evo ka luzeyi ko e, vo banlongo si bafundisa nza?
Vo nza si yafunduswa kwa beno, buna ka lufweni mu
fundisa mambu malutidi mu ke ko e?
3 Ka luzeyi ko e, vo si tuafundisa zimbasi? Buna
vele si lualuta fundisa mambu mamoyo wau.
4 I diau vo luena ye mambu mamoyo wau, buna
lufundanga mo kwa bayinwanga kwa dibundu mu
fundisa mo!

5 Mu kulufwisa nsoni mpovele mo. Kadi ka kwenani
mu beno muntu wanduenga ko ulenda zenga mambu va
kati ye mpangi zandi e?
6 Kansi mpangi ufundanga mpangi andi kwa bako-
ndolo minu e?
7 I bobo fu kiambi kiena yeno, bu lufundasananga
mambu. Mu nkiama ka lulutidi yambula luavangwa
bulembolo songa ko? Mu nkiama ka lulutidi yambula
luazionwa biabieno mu bunkita ko?
8 Kansi luvanganga bulembolo songa, lubabanga,
inga ye kwa zimpangi mpe.
9 Evo ka luzeyi ko e, vo bakondolo lunungu ka bana
vingila fwa diakimfumu kia Nzambi ko? Ka luzi-
mbakanani ko: ka bansuza ko vo minsambidi miabiteki
vo mvondi mialongo vo bakingiangila vo nlekisi mia-
babakala yau
10 vo mivi vo bankwa kinkokoto vo banduvu vo
mintiaki vo ndie miambongo ka bana vingila fwa diaki-
mfumu kia Nzambi ko.
11 Bankaka mu beno luakala bobo, kansi luasukulwa,
luabiekulwa, luanunguswa mu nkumbu a Mfumu Yesu
Klisto ye mu Mpeve a Nzambi eto.
12 ¶ Mono mbeki luve mu biabionsono, kansi biabio-
nsono ka bitomisanga nitu ko; mbeki luve mu biabio-
nsono, kansi kifwiti yalwa kwa lekwa ko.
13 Madia mena mu diambu diavumu, vumu kiena
mu diambu diamadia, kansi Nzambi si kafukisa kiau ye
mau. Nitu ka yena mu diambu diayanga ko, kansi mu
diambu dianitu.
14 Nzambi wafulukisa Mfumu, si kakutufulukisa mpe
mu tulendo tuandi.
15 Ka luzeyi ko e, vo zinitu zeno i biela bia Klisto?
Buna si ikatula biela bia Klisto ye vanga bio biela
biansuz'e? Ka bwa ko!
16 Evo ka luzeyi ko e, vo ubundane ye nsuza, wena
nitu yimosi ye yandi? Kadi kavova: bau bole si bakala
nsuni umosi.

17 Kansi ubundane ye Mfumu, i mpeve yimosi ye
yandi.
18 Lutina yanga. Masumu mamonsono mavanga-
nga muntu mena ku mbazi anitu; kansi uyanganga uvo-
dilanga yandi nitu masumu.
19 Evo ka luzeyi ko e, vo zinitu zeno i kinlongo kia
Mpeve yanlongo yena mu beno yiluatambudi kwa
Nzambi ye vo ka lukukivwidi ko?
20 Kadi luasumbwa mu ntalu. I diau lukembila
Nzambi mu zinitu zeno.

7 Mu diambu diamomo maluasonika, buna bwabiza
kwa muntu mu lembwa valakana nkento.
2 Kansi mu diambu diatina kinsuza bika muntu
muntu kakala wandi nkazi, ye nkento nkento kakala
diandi bakala.
3 Bika bakala diavanga kwa nkazi makavwidi nkinzi
ye nkazi mpe bobo kwa bakala.
4 Nkazi kenani luyalu mu yandi nitu ko kansi bakala;
mpila mosi bakala kena luyalu mu yandi nitu ko kansi
nkazi.
5 Ka lutinasanani ko, vo ka luawawasene bo ko mu
ntangu kwa mu baka ntangu mu sambila, buna luka-
lasana va kimosi, mpasi Satana kakuluvukumuna ko mu
diambu diakondwa kweno kwakukiyala.
6 Mpovele momo bonso luve, ka bonso nkondo
ko.
7 Nzolele, vo bantu babonsono bakutu kala bonso
mono kibeni, kansi muntu muntu tambudi wandi nkailu
kwa Nzambi, umosi bwabu, wankaka ebu.
8 ¶ Mpovele kwa balembolo kwela ye kwa mafwola:
bwambote kwa bau, vo bakalanga bonso mono.
9 Kansi vo balembolo kukiyala, bika bakwela, kadi
bwambote mu kwela ye lemina bwambi.
10 Kansi kwa bakwela nkembi, ka mono ko kansi
Mfumu, vo nkazi kavambanani ye bakala ko,
11 —kansi vo wamana vambana, bika kasikila

kimpumpa, evo vutuka wawana ye bakala—bakala
kayambulani nkazi ko.
12 Kwa bankaka mono mpovele, ka Mfumu ko: vo
mpangi yena nkazi ulembolo leka minu ye utambudidi
mu kunda yandi, kanyambulani ko.
13 Vo nkazi wena bakala dilembolo leka minu ye
ditambudidi mu kunda yandi, kayambulani bakala ko.
14 Kadi bakala bilembolo leka minu diabiekwa
nlongo mu diambu diankazi; nkazi ulembolo leka
minu wabiekwa nlongo mu diambu diabakala, vo ka bwa
ko, nga bana beno bena basumuka, kansi bwabu bena
banlongo.
15 Vo ndiena ulembolo leka minu vambane, bika
kavambana; mpangi vo busi ka bena ku nsi akinanga mu
diambu diodio ko. Kansi Nzambi walubokila mu yenge.
16 Kadi ngeye, nkazi, bwe uzeyi, kani vo lenda vulusa
bakala? Evo ngeye bakala, bwe uzeyi, kani vo lenda
vulusa nkazi?
17 Kansi bonso bwakabila Mfumu kwa muntu muntu,
bonso bwabokila Nzambi muntu muntu, bika kadiatila
bobo. Isikidikisanga bobo mu mabundu mamonsono.
18 Muntu wazengwa wabokulw'e? Kakukitombilani
kondwa kwanzengolo ko. Muntu kondolo nzengolo
wabokulw'e? Kakizengani ko.
19 Nzengolo ka i lekwa ko, kondwa kwanzengolo ka
i lekwa ko, kansi mu keba nsikudukusu za Nzambi.
20 Muntu muntu bika kasikila mu mbokolo yina
yikabokudulwa.
21 Ngeye u nanga bu wabokulw'e? Kukadilani bo
mayindu ko, kansi vo lenda yambulwa mpe, sadila bo.
22 Kadi wonso nanga wabokulwa mu Mfumu, yandi
i muntu wa Mfumu wakulwa; mpila mosi mpe wonso
muntu i mfumu wabokulwa, yandi i nang'a Klisto.
23 Beno luasumbwa mu ntalu. La lukitukani nanga
miabantu ko.
24 Lu zimpangi, muntu muntu bika kasikila kwa
Nzambi mu kisielo kikakala bu kabokulwa.

25 ¶ Kansi mu zindumba kibeki nsikudukusu kwa Mfumu ko, kansi nkembi banza diadi, bonso umosi wafwilwa nkenda kwa Nzambi mu kala kinkwikizi.
26 I kuma mbenzi, vo bwambote kwa muntu mu diambu diancita zena bwabu, mu kala bonso bukena.
27 Ngeye ukangamene mu nkazi e? Kutombani kutulwa ko. Kutulu mu nkazi e? Kutombani nkazi ko.
28 Kansi vo kwelele mpe, kuvolele masumu ko. Vo ndumba yikwelele, kavolele masumu ko. Kansi bampila yoyo si bamona nzungu mu nsuni, kansi nzolele kulukuta.
29 ¶ Lu zimpangi, diadi mpovele ntangu yakufukwa, mpasi tuka bwabu bena bakazi bakala bonso vo bakondolo,
30 badilanga, bonso vo ka badilanga ko, bayangalalanga, bonso vo ka bayangalalanga ko, basumbanga, bonso vo ka bavwidi bio ko,
31 basadilanga nza, bonso vo ka basadilanga yo ko; kadi lunitu luanza yayi luviokanga.
32 Nzolele kwami, vo luakondwa mayindu mabianza. Lembolo kwela, wenina bina bia Mfumu mayindu, bonso bukafwiti kukizodikisa kwa Mfumu;
33 kansi wakwela wenina bina bianza mayindu, bonso bukafwiti kukizodikisa kwa nkazi andi.
34 Diswaswana diena mpe ye nkento wakwela ye ndumba: ulembolo kwela wenina bia Mfumu mayindu, mpasi kavedila mu nitu ye mpeve; kansi wakwela wenina bianza mayindu, bonso bukafwiti kukizodikisa kwa bakala.
35 Kansi momo mpovele mu ntomoso eno, ka mu diambu dia kulutamba siongi ko, kansi mu diambu diankadulu yisongele ye sikila mu Mfumu nakekete.
36 ¶ Vo muntu benzi, vo vengi bulembolo fwanana kwa mwan'andi wandumba, vo kayambudi wo vioka mvu miafwana ye vo bwena nkinzi mu kwedisa wo, buna bika kavanga, bonso bukazolele, kavolele masumu ko; bika kakwela.

37 Kansi wena nakekete mu ntim'andı, bu kalembolo
tatumuswa, kansi wena lulendo bwenina luandi luzolo
ye tunguni diadi mu wandi ntima mu keba mwan'andi
wandun ba, yandi vengi bwambote.
38 I tuna kwedese mwan'andi wandumba, vengi
bwambote, kansi lembolo wo kwedisa, lutidi vanga
bwambote.
39 ¶ Nkazi wakangama ntangu yena bakala diandi
moyo; kansi vo bakala diamana fwa, buna wena waka-
nguka ye lenda kwela wonso ukazolele, kansi mu Mfumu
kaka.
40 Mbenzi vo yandi lutidi mona mayangi mu sikila
bonso bukena. Mbenzi, vo mono mpe ngiena ye Mpeve
a Nzambi.

8 Mu diambu diabina biayokulwa kwa biteki, tuzeyi
kweto, vo tu babonsono tuena nzailu. Nzailu yitu-
mpidikanga, kansi zola kutunganga.
2 Vo muntu ukukibanzilanga, vo zeyi lekwa, kazeyi
nate ye bwabu ko, bonso bukafwiti zaya.
3 Vo muntu zolele Nzambı, wazaiwa kwa yandi.
4 I kuma mu diambu diambizi zayokulwa kwa biteki
tuzeyi, vo teki kiakedika ka kiena mu nza ko, ye vo ka
kwenani Nzambi yankaka ko kansi yimosi kaka.
5 Kadi bibikwanga nzambi biena, vo mu zulu vo va
ntoto, bonso bwena nzambi zazingi ye mfumu zazingi
kwandi.
6 Kansi beto vele tuena Nzambi yimosi kaka, i Se
diatuka biabionsono, ye beto tu bayandi, ye Mfumu
yimosi, i Yesu Klisto, mu yandi biabionsono biena ye
beto mu yandi.
7 Babonsono ka bena nzailu ko, kansi bankaka
bayukwa ye biteki nate ye bwabu badianga biayokulwa
kwa biteki, kansansa kiau kiena lebakana kisumunwanga.
8 Kansi dia ka kuna kutufwanisa va luse lua Nzambi ko:
vo tudianga ka tulutidi ko, vo tulembolo dia, ka tubividi
ko.

9 Kansi lutala, mpasi endo kieno kiokio ka kiakala
nteso asakuba kwa bena lebakana ko.
10 Kadi vo muntu mweni ngeye wena nzailu, vo
uvwendi va meza mu nzo abiteki, buna kansansa kia-
ndiena wena lebakana ka kina siwa kibakala mu dia
biayokulwa kwa biteki ko e?
11 Kadi mu diambu dianzailu aku wena lebakana
ubungulu, i mpangi yafwilwa kwa Klisto.
12 Bu luvodilanga masumu bobo kwa zimpangi ye
luluekanga kansansa kiau kiena lebakana, buna luvo-
langa masumu kwa Klisto
13 Mu diodio vo dia kutesanga mpangi ami sakuba,
kina dia mbizi ko mvu ya mvu, mpasi yalembwa tesa
mpangi ami sakuba.

9 Mono ki muntu wakimfumu ko e? Mono ki ntumwa
ko e? Kiamona Mfumu eto Yesu ko e? Beno ka lu
salu kiami mu Mfumu ko e?
2 Vo kiena ntumwa kwa bankaka ko, ngiena bo kwa
beno; kadi beno i dimbu kiakintumwa kiami mu
Mfumu.
3 ¶ Diodio i mvutudulu ami kwa bakunkongudilanga.
4 Kadi beto ka tuena luve mu dia ye nwa ko e?
5 Kadi ka tuena luve ko mu nata nkazi, i nkwa minu,
bonso zintumwa zankaka ye mpangi za Mfumu ye
Kefa?
6 Kani vo beto ye Banaba kaka ka tuena luve mu
lembwa sala ko e?
7 Nani usalanga kinwani mu wandi mfutu? Nani
ukunanga via diavinia ye lembolo dio dia mbutu? Nani
i mvungi akamba ye lembolo dia mamvumina makamba?
8 Kadi ivovanga momo mu kimuntu e? Kadi nsiku
ka mivovanga mo ko e?
9 Kadi mu nsiku mia Mose mwasonama: Kukangani
nw'angombe yitutanga mbongo ko. Kadi i mu zingo-
mbe Nzambi wenina mayindu e?
10 Kavovele mo mu diambu dieto ko e? Inga mu

diambu dieto masonama: Uvatanga fwiti vata mu vuvu,
ututanga mbongo fwiti tuta mu vuvu kiabaka ndambu.
11 ¶ Vo beto tuakuna biakimpeve va kati ye beno,
buna i diambu diadineni e, vo tuyonzika bieno biaki-
nsuni?
12 Vo bankaka mpe bena lendo kiokio mu beno,
buna beto ka tulutidi ko e? Kansi ka tusadilanga lendo
kiokio ko, tuvibidilanga mamonsono, ka tuidi tula nkaku
nkutu mu nsamu wambote wa Klisto.
13 Ka luzeyi ko e, vo basalanga mu lekwa bianlongo
badianga dia biakinlongo, basalanga va zikwa diangio-
kila, batambulanga ndambu ye zikwa?
14 I bobo Mfumu wazengila kwa basamunanga nsamu
wambote, vo bafwiti tambula biamvukila mu nsamu
wambote.
15 Mono kiasadila dimosi nkutu mu momo ko.
Kiasonika mo mpe ko, mpasi yavangwa bo, kadi bulutidi
kwa mono vo mfwidi, ye bwambi vo muntu vunzidi
lusikulu luami.
16 Kadi vo isamunanga nsamu wambote, kienina bo
lusikulu ko, kadi mfwiti bo sa kaka, kansi engwa kwa
mono, vo kisamunanga nsamu wambote ko.
17 Kadi vo ivanganga bo mu luami luzolo, buna
ngiena nsendo, kansi vo ka mu luami luzolo ko, isala-
nga mu diambu diakikebi kiyasiwa.
18 Buna nki ansendo ngiena? I wau mu vana nsamu
wambote wa Klisto uisamunanga mu kondwa kwamfutu,
mpasi yalembwa sadila luve luami mu nsamu wambote.
19 ¶ Kadi mono bu ngiena mfumu, yakivanga nang'a-
babonsono, mpasi yabaka babingi ndandu.
20 Kwa ba Yudayo mono ngiena bonso Nyudayo,
mpasi yabaka ba Yudayo; kwa bau bena ku nsi ansiku
bonso vo ngiena ku nsi ansiku, mpeleko mono kibeni
kiena ku nsi ansiku ko, mpasi yabaka bena ku nsi
ansiku.
21 Kwa bau bakondolo nsiku, ngiena bonso nkondolo
nsiku—mpeleko kikondolo nsiku mia Nzambi ko, kansi

ngiena ku nsi ansiku mia Klisto—mpasi yabaka bako-
ndolo nsiku.
22 Kwa bau bena lebakana ngiena lebakana, mpasi
yabaka bena lebakana. Kwa babonsono ngiena bia-
bionsono, mpasi vo bonso bobo yavulusa bankaka.
23 Ivanganga mamonsono mu diambu diansamu
wambote, mpasi mono mpe yakala ntuadi mu wau.
24 Ka luzeyi ko e, vo bayungusanga mu nzila ya-
ngiungusila bayungusanga babonsono, kansi umosi kaka
utambulanga nsendo? Luyungusila bobo, mpasi luata-
mbula wo.
25 Wonso usinsane mu nsinsunu ukukiyalanga mu
biabionsono. Babana basanga bo mu tambula koloa
kiafukila, kansi beto kiakondwa kwafukila.
26 I diau mono iyungusanga, ka mu nana ko, mono
inwananga, bonso muntu ulembolo banda mpeve;
27 kansi mono inwanisanga nitu ami, iyalanga yo, ka
bwidi kala, vo mono kibeni yaniafunwa, bu ntekele longa
bankaka.

10 Lu zimpangi, mono kizolele ko, vo lualembwa
zaya, vo mase meto mamonsono makala ku nsi
atuti, babonsono basabuka mu mbu,
2 babonsono babotukulwa mu Mose mu tuti ye mu
mbu,
3 babonsono badia dia kumosi kwakimpeve,
4 babonsono banwa ndwinu yimosi yakimpeve, kadi
banwa mu tadi diakimpeve diabanama, tadi diodio i
Klisto.
5 Kansi mu babingi mu bau Nzambi kamona mayangi
ko, kadi balumbwa mu nsi yankatu.
6 ¶ Momo i bifwani kwa beto, ka tuidi zinina moyo
mu mambi, bonso bwazinina bau moyo.
7 Ka lukalani nsambidi miabiteki ko, bonso bankaka
mu bau, bonso bwasonama: Bantu bavwanda mu dia ye
nwa, batelama mu sakana.
8 Bika tualembwa yanga mpe, bonso bwayanga

bankaka mu bau, babwa mu lumbu kimosi makumole ye
mafunda matatu.
9 Bika tualembwa vukumuna Mfumu, bonso bwa-
mvukumuna bankaka mu bau, babungwa kwa zinioka.
10 Ka luvungutani ko, bonso bwavunguta bankaka mu
bau, babungwa kwa mbungi.
11 Momo mababwila bonso kifwani, kansi masonukwa
mu kutulubula, i beto tuena lukufi ye nsukulu antangu
yayi.
12 ¶ I diau wonso benzi, vo telamene, bika katala,
mpasi kabwa ko.
13 Mpukumunu ka yikulubwididi ko, kansi yina
yakimuntu kaka; kansi Nzambi wena wakwikama kana
yambula luavukumunwa mpukumunu yilutidi ngolo
zeno ko, kansi va kimosi ye mpukumunu si kavanga
mpaikulu, mpasi lualenda vibidila yo.
14 ¶ I diau zolwa biami, lutina nsambudulu abiteki.
15 Mono ivovanga bonso kwa bankwa nduka:
lukongudila mama mampovele.
16 Mbungu yansakumunu yitusakumunanga, kadi ka
yena ntuadi ye menga ma Klisto ko e? Dimpa ditu-
bukunanga, kadi ka diena ntuadi ye nitu a Klisto ko e?
17 Kadi dimpa dimosi diena, kansi beto tu babingi i
nitu yimosi; kadi beto babonsono tuena ntuadi mu
dimpa dina dimosi.
18 Lutala Isaeli diakinsuni. Badianga minkailu
miazikwa, kadi ka bena ntuadi ye zikwa ko e?
19 Buna nki mpovele? Kani lekwa kiayokulwa kwa
biteki i ma? Kani vo teki i ma?
20 Ve, kansi bibayokanga bayokanga bio kwa mpeve
zambi, ka kwa Nzambi ko. Kansi kizolele ko, vo luayika
bankwa ntuadi ye mpeve zambi.
21 Beno ka lulendi nwa mbungu ya Mfumu ye mbungu
yampeve zambi ko. Ka lulendi kala ntuadi mu meza
ma Mfumu ye meza mampeve zambi ko.
22 Evo si tuafudila Mfumu mu kala kimpal'e? Kadi
beto tumviokele mu ngolo e?

23 ¶ Mamonsono mena luve, kansi mamonsono ka
matomisanga nitu ko, mamonsono mena luve, kansi
mamonsono ka matunganga ko.
24 Muntu katombani wote wayandi kibeni ko, kansi
katomisa wankaka.
25 ¶ Bionso bitekwanga mu zandu, ludia kweno, ka
lufionguninani mu diambu diakansansa ko.
26 Kadi ntoto ye biabionsono biena va wau i bia
Mfumu.
27 Vo muntu lembolo leka minu ulutumisi ye luzolele
kwenda, buna ludia bionso bilutudulu, ka lufionguninani
mu diambu diakansansa ko.
28 Kansi vo muntu vovele kwa beno: Biabi biayokolo
kwa teki, buna ka ludiani bio ko mu diambu diayandi
tele wo ye mu diambu diakansansa;
29 kibikidi kiaku kansansa ko kansi kiangana; kadi
kimpwanza kiami mu nkiama kifundusu kwa kansansa
kiangana?
30 Vo idianga bio mu matondo, mu nkiama yatiakwa
mu biobio büvaninanga matondo?
31 ¶ Mu diodio vo ludianga ye nwanga vo dionso
diluvanganga, luvanga mamonsono mu kembila Nzambi.
32 Ka lutesisani ba Yudayo vo ba Elene vo dibundu
dia Nzambi sakuba ko;
33 bonso mono mpe ivanganga bwazolakana kwa
babonsono mu mamonsono, kitombanga ntomoso
amono kibeni ko, kansi ntomoso ababingi, mpasi
bavuluswa.

11 Luvukumukina mono, bonso buivukumukinanga
Klisto.
2 ¶ Mono ilusika, bu lukumbambukilanga moyo mu
mamonsono ye lukebanga ndongolo ziyalutambika.
3 Kansi nzolele luazaya, vo ntu abakala i Klisto,
kansi ntu ankento i bakala, ntu a Klisto i Nzambi.
4 Dionso bakala disambilanga vo bikulanga, bu kena
ye lekwa va ntu, vwezele ntu andi.

5 Kansi wonso nkento usambilanga vo bikulanga ye
ntu walembwa fukwa, vwezele ntu andi, kadi mpila mosi
vo watebwa nsuki.
6 Kadi vo nkento lembolo fuka ntu andi, bika kazakwa
nsuki. Kansi vo nsoni kwa nkento mu zakwa nsuki vo
mu tebwa, bika kakifuka.
7 Kadi bakala kafwiti fuka ntu ko, kadi yandi i
kifwani kia Nzambi ye kianzitusu andi, kansi nkento i
nzitusu a bakala.
8 Kadi bakala ka diatuka mu nkento ko, kansi
nkento mu bakala.
9 Bakala ka diasemwa mu diambu diankento ko, kansi
nkento mu diambu diabakala.
10 I diau nkento fwiti kala dimbu kialulendo va ntu
mu diambu diazimbasi.
11 Mwanki mu Mfumu, nkento kena kondwa kwaba-
kala ko, bakala ka kondwa kwankento ko.
12 Kadi bonso bwatuka nkento mu bakala, i buna mpe
bakala mu nkento, kansi biabionsono bitukanga kwa Nza-
mbi.
13 Luteza beno kibeni. Kadi bufweni, vo nkento
ulembolo fuka ntu kasambila Nzambi e?
14 Kadi nkadulu yakimuntu yau kibeni ka yikululo-
nganga ko e, vo bakala diena nsuki zazila, buna i mvwe-
zolo kwa yandi?
15 Vo nkento wena nsuki zazila, buna i nzitusu kwa
yandi; kadi wavewa nsuki zazila mu kukifuka.
16 Vo muntu zolele sa mpaka, ka tuena fu kiokio ko
ye ka mabundu ma Nzambi mpe ko.
17 ¶ Bu nkembi momo, kikulusika ko, kadi lukutaka-
nanga, ka mu ntomoso ko kansi mu mbivusu.
18 Kadi va ntete, bu lukutakananga mu dibundu, ngwilu,
vo mu beno mwena nkabunu, mu mankaka ndekele minu.
19 Kadi mu beno mpe si mwakala tuvambuku, mpasi
bafwana bazayakana mu beno.
20 Mu diodio bu lukutakananga va kimosi, ka lulendi
dia mu kintuadi kiameza ma Mfumu ko.

21 Kadi bu ludianga, muntu muntu tekele bonga mandi
madia; mosi wena nsatu, wankaka kololo.
22 Kadi buna ka lubeki nzo zandila ye zandwina ko
e? Evo luyinanga bundu dia Nzambi ye lufwisa bako-
ndolo lekwa nsoni e? Nki yavova kwa beno? Yalusik'e?
Kilusiki mu diodio ko.
23 ¶ Kadi mono yatambula kwa Mfumu bina biyaluta-
mbika, vo Mfumu Yesu mu fuku dina dikayekulwa
wabonga dimpa;
24 bu kamana tonda, wabukuna dio, wavova: Diadi
i nitu ami yaveno mu beno. Bobo luvanga mu kumba-
mbukila moyo.
25 Mpila mosi mpe mbungu bu bamana dia, wavova:
Mbungu yayi i luwawanu luamona mu menga mami.
Bobo luvanga yonso ntangu yilua yo nwa mu kumba-
mbukila moyo.
26 Kadi yonso ntangu yiludia dimpa diodio ye nwa
mbungu yoyo, lusamunanga mfwilu a Mfumu, nate ye
kana kwiza.
27 I kuma wonso udia dimpa vo nwa mbungu ya
Mfumu bulembolo fwanana, yandi neti nkanu mu nitu
ye menga bia Mfumu.
28 Mu diodio bika muntu kakifiongunina, mboki
kadia dimpa ye nwa mbungu.
29 Kadi udianga ye nwanga, yandi ukukidilanga ye
ukukinwinanga mfundusu, vo kayindudi nitu a Mfumu ko.
30 Mu diambu diodio mu beno mwena babingi bena
lebakana ye kimbevo, bankaka babingi bafwidi.
31 Kansi vo tukikongudidi, nga ka tuakongudulwa
ko.
32 Kansi bu tuakongudulwa, tualongwa ndongi kwa
Mfumu, ka tuidi beduswa ye nza.
33 I diau, lu zimpangi zami, bu lukutakananga mu dia,
luvingasana.
34 Vo muntu wena nsatu, bika kadia mu nzo andi,
ka luidi kutakana mu tukisa mfundusu. Mankaka
masidi si ya mo sungika, yonso ntangu yiikwiza.

12 Lu zimpangi, kizolele ko, vo lualembwa zaya
bonso bwena mu minkailu miampeve.
2 Beno luzeyi, vo bu luakala bapaïen, luanatwa kuna
kwa biteki biakibaba, bonso buluatuaduswa.
3 Mu diodio mono iluzaikisa, vo muntu nkutu uvova-
nga mu Mpeve a Nzambi kalendi ta ko: Yesu i kiasingwa;
muntu kalendi vova ko: Yesu i Mfumu, vo ka mu Mpeve
yanlongo ko.
4 ¶ Minkailu miena miampila mu mpila, kansi Mpeve
i yimosi.
5 Kisielo kiena kiampila mu mpila, kansi Mfumu i
yimosi.
6 Mavanga mena mampila mu mpila, kansi Nzambi i
umosi uvanganga mamonsono mu babonsono.
7 Kansi muntu muntu wavewa nzaikusu a Mpeve mu
tomisa babonsono.
8 Kadi umosi wavewa mu Mpeve mambu mandue-
nga, wankaka mambu manzailu mu Mpeve yimosi,
9 wankaka minu mu Mpeve yimosi, wankaka nkailu
miandiakisina mu Mpeve yina yimosi,
10 wankaka mu vanga bimangu, wankaka mu bikula,
wankaka mu swasisa zimpeve, wankaka tudimi tuampila
mu mpila, wankaka mu bangula tudimi.
11 Kansi momo mamonsono mavanganga Mpeve yina
yimosi yikabanga kwa muntu muntu, bonso buyizolele.
12 ¶ Kadi bonso nitu i yimosi ye yena biela biabingi,
kansi biela biabionsono bianitu, bu biena biabingi, i nitu
yimosi, i buna bwenina Klisto mpe.
13 Kadi mu Mpeve yimosi mpe beto babonsono tua-
botukulwa mu nitu yimosi vo ba Yudayo vo ba Elene vo
minanga vo bamfumu, beto babonsono tuayundulwa
mu Mpeve yimosi.
14 Kadi nitu ka i kiela kimosi ko kansi biabingi.
15 Vo kulu kuvovele: Bu ki koko ko, kiena kwami mu
nitu ko, ka kukondolo mu nitu mu diambu diodio ko.
16 Vo kutu kuvovele: Bu ki disu ko, kiena mu nitu
ko, ka kukondolo mu nitu mu diambu diodio ko.

17 Vo nitu yamvimba i disu, buna ngwilu kwevi?
Vo yau yamvimba i ngwilu, buna ngwilu amfuku kwevi?
18 Kansi bwabu Nzambi watula biela kimosi kimosi
mu nitu, bonso bukazolele.
19 Vo biau biabionsono i kiela kimosi, buna nitu
kwevi?
20 Bwabu biela biena biabingi, kansi nitu yimosi
kaka.
21 Disu ka dilendi vova kwa koko ko: Kiena nsatu
angeye ko; vo diaka ntu kwa malu: Kiena nsatu abeno ko.
22 Kansi biela bianitu bibanzulwanga, vo bilutidi
lebakana, tulutidi bio kala nkinzi,
23 biau bibanzulwanga, vo bilutidi keva mu nzitusu
mu nitu, tusanga bio nzitusu ulutidi; biansoni tuvwikanga
bio mu nzitusu.
24 Biena nzitusu ka biena bo nsatu ko. Kansi Nzambi
wabundikisa nitu wavana nzitusu wawingi kwa kina
kikondolo wo,
25 nkabunu ka zidi kala mu nitu, kansi mpasi biela
biakalasana mayindu mamosi.
26 Vo kiela kimosi kilungwanga, biela biabionsono
bilungwanga ye kiau; vo kiela kimosi kikembulwanga,
biela biabionsono biyangalalanga ye kiau.
27 Kansi beno buna luena lu nitu a Klisto ye muntu
muntu i kiela.
28 ¶ Nzambi watula mu dibundu: va ntete zintumwa,
va nzole bambikudi, va ntatu minlongi, mboki tulendo,
mboki minkailu miandiakisina, tusadusu, ngiadulu,
tudimi tuampila mu mpila.
29 Babonsono i zintumw'e? Babonsono i bambikudi
e? Babonsono i minlongi e? Babonsono i mvangi
miabimangu e?
30 Babonsono bena nkailu miandiakisin'e? Babo-
nsono bavovanga mu tudimi e? Babonsono babangula-
ng' e?
31 Kansi luvemina nkailu mianlemvo milutidi mu
nene. Buna si yakulusonga nzila yilutidi mu mbote.

13 Vo ivovanga mu tudimi tuabantu ye tuazimbasi,
kansi nkondolo zola, buna ngieka nsongo yini-
nganga ye simbala kiwunganga.
2 Vo mono ngiena ye mbikudulu ye nzeyi mansweki
mamonsono ye nzailu yayonsono, evo ngiena minu
kiakionsono, mpasi yalenda vilula miongo, kansi
nkondolo zola, buna mono ka i lekwa ko.
3 Vo ikabanga mbongo zami zazonsono mu dikila
bamputu ye iyekulanga nitu ami mu yokwa, kansi nko-
ndolo zola, buna kina bo tomina nitu ko.
4 ¶ Zola kuvibidilanga, zola kwena nlembami, zola
ka kuyandukanga meso ko, ka kutanga mayama ko, ka
kukukitumpidikanga ko,
5 ka kuvanganga malembolo fwana ko, ka kutomba-
nga biandi ko, ka kufwemanga ko, ka kutanganga mambi
ko,
6 ka kuyangalalanga mu kondwa kwalunungu ko,
kansi kuyangalalanga ye kedika,
7 kufukanga mamonsono, kulekilanga mamonsono
minu, kusanga vuvu mu mamonsono, kutatamananga mu
mamonsono.
8 ¶ Zola ka kusukanga widi ntangu nkutu ko; kansi
mbikudulu zina fukila, tudimi tuna lembwa, ye nzailu
yina fukila.
9 Kadi tuzeyi ndambu kaka, tubikulanga ndambu
kaka.
10 Kansi momo mamana lunga, bu mana kwiza, buna
momo mena ndambu si mafukila.
11 Bu yakala mwana, yavova makimwana, yakala
diela diakimwana ye mabanza makimwana, kansi bu
yameni kula, mono yayambudi bina biakimwana.
12 Kadi bwabu tutalanga mu lumweno mu lukengesi,
kansi ntangu yina zizi mu zizi, bwabu nzeyi ndambu
kaka, kansi buna si yatoma zaya, bonso buyatoma zaiwa
mpe.
13 Bwabu busikilanga minu, vuvu, zola, bina bitatu,
buna biena zola kulutidi mu nene.

14 Luzomina zola, luvemina nkailu miakimpeve,
kansi luluta vemina una wabikula.
2 Kadi uvovanga mu tudimi, kavovanga kwa bantu
ko kansi kwa Nzambi, kadi muntu nkutu kavisanga ko,
kadi mu mpeve kavovanga mansweki.
3 Ubikulanga, uvovanga ntungulu ye ndubudulu ye
mbombolo kwa bantu.
4 Uvovanga mu tudimi, ukukitunganga, kansi ubikula-
nga, utunganga dibundu.
5 Mono nzolele, vo beno babonsono luavova mu
tudimi, ndutidi zola, vo luabikula. Kadi ubikulanga,
ulutidi una uvovanga mu tudimi, vo ndieu kabangudi
mo ko, mpasi dibundu diatungwa.
6 Lu zimpangi, vo mono ikwiza kwa beno ye ivova-
nga mu tudimi, nki andandu yakulubakisa, vo kivova
kwa beno mu nzaikusu ko vo mu nzailu vo mu mbikudulu
vo mu ndongolo?
7 ¶ Lekwa bikondolo moyo biena ningu, kani vo
pitulu vo nsambi; bwe tuazaya masikwanga, vo ka biena
ningu miena diswaswana ko.
8 Kadi bobo mpe vo mpungi yena ningu u ka uvisakene
ko, nani kubamene mu mvita?
9 I bobo beno mpe vo mu tudimi luvova mambu ma
ka mavisakene ko, buna mavovwa bwe mana zailwa?
Kadi vova luvovanga mu mpamba.
10 Ndinga zazingi zampila mu mpila zena mu nza,
yimosi nkutu ka yikondolo ningu ko.
11 I diau vo ndembolo zaya mbangudulu andinga,
buna mono i nzenza kwa ndiena uvovanga, ye ndiena
uvovanga i nzenza kwa mono.
12 I bobo beno mpe bu luveminanga miakimpeve,
lutomba mpasi lualuta mu tunga dibundu.
13 ¶ Mu diodio wonso uvovanga mu tudimi, bika
kalomba mu zaya bangula.
14 Kadi vo mono isambilanga mu tudimi, mpeve
ami yisambilanga, kansi zayu kiami kikondolo mbutu.
15 Buna nki kiokio? Mfwiti sambila mu mpeve,

kansi mfwiti sambila mu zayu mpe; mfwiti yimbila mu
mpeve, kansi mfwiti yimbila mu zayu mpe.
16 Kadi vo ngeye uvutulanga matondo mu mpeve,
buna ndiena uvwandanga va fulu kiabalembolo longwa,
bwe si kavova ameni mu matondo maku, bu kalembolo
zaya mauvovele?
17 Kadi kedika ngeye tomene tonda, kansi wankaka
katungwa ko.
18 Ntondele kwa Nzambi, vo ndutidi beno babonsono
mu vova mu tudimi.
19 Mwanki mu dibundu ndutidi zola kwakwingi mu
vova mambu matanu kaka mu zayu, mpasi yalonga
bankaka, ye kwafiuma, kaka mu vova kumi diamafunda
mamambu mu tudimi.
20 ¶ Lu zimpangi, ka lukalani bana banswa mu nduka
ko, lukala bana banswa mu mambi, kansi mu nduka
lumana kula.
21 Mu nsiku mwasonama: Kadi mu bantu bena
tudimi tuanzenza ye mu koba bianzenza si yavova kwa
bantu baba, buna mpe si balembwa kungwila, buvovele
Mfumu.
22 I buna tudimi i dimbu, ka kwa balekanga minu ko,
kansi kwa balembolo leka minu, kansi mbikudulu ka
yena kwa balembolo leka minu ko, kansi kwa baleka-
nga minu.
23 Mu diodio vo bundu diamvimba dikutakene va
kimosi ye babonsono bavovele mu tudimi, kansi bale-
mbwa longwa vo leka minu bakotele, ka bana vova ko e,
vo lulaukidi?
24 Kansi vo babonsono babikulanga, ye walembwa
leka minu vo walembwa longwa kotele, buna tungulu-
kidi kwa babonsono ye kongodolo kwa babonsono,
25 mansweki mantim'andi mazayakene, mboki si
kafukama va zizi kiandi ye sambila Nzambi ye kamba,
vo Nzambi wena mu beno mu kedika.
26 ¶ Buna nki, lu zimpangi? Bu lukutakananga,
muntu wena nkunga, wankaka ndongolo, wankaka

nzaikusu, wankaka ludimi, wankaka mbangudulu; bika
mamonsono mavangwa mu ntungulu.
27 Vo bankaka bavovanga mu tudimi, buna bole vo
batatu mu lukutukunu lumosi, bavova mosi mosi, kansi
umosi kabangula.
28 Vo ka mwena mbangudi ko, buna nkwa tudimi
kadingama mu dibundu, kansi bika kavova kwa yandi
kibeni ye kwa Nzambi.
29 Bika bambikudi bole vo batatu bavova, bankaka
bakongudila.
30 Vo wankaka vwendi zaikusu diambu, buna bika
wantete kadingama.
31 Kadi beno babonsono lulenda bikula mosi mosi,
mpasi babonsono balongwa ye babonsono balubu-
lwa.
32 Mpeve zabambikudi zalemvuka kwa bambikudi.
33 Kadi Nzambi ka i Nzambi abonso bonso ko, kansi
yayenge.
34 ¶ Bonso bwena mu mabundu mamonsono maba-
nlongo bika bakento badingama mu mabundu; kadi ka
bena luve mu vova ko, kansi bika balemvuka, bonso
buvovele nsiku.
35 ¶ Vo bazolele longwa diambu, bika bayuvula
babakala bau mu nzo zau, kadi i nsoni kwa nkento mu
vova mu dibundu.
36 Kani mambu ma Nzambi matuka mu beno e?
Kani maluaka kwa beno kak'e?
37 ¶ Vo muntu ukibanzilanga, vo i mbikudi vo waki-
mpeve, bika katoma zaya, vo mansonekene kwa beno i
ma Mfumu.
38 Kansi vo muntu kazolele mo zaya ko, bika kale-
mbwa mo zaya.
39 ¶ I kuma, lu zimpangi zami, luvemina mu bikula,
ka lukakidilani tudimi ko.
40 Bika mamonsono mavangwa bufwanana ye mu
dedama.

15 Lu zimpangi, mono iluzaikisa nsamu wambote uyalusamunina, uluatambula mpe, mu wau lutelamanga mpe,
2 mu wau si luavuluswa mpe, vo lusimbanga mambu mayalukambila wo, vo ka lualeka minu mu nkatu ko.
3 Kadi va ntete mono yatambika kwa beno dina diyatambula mpe, vo Klisto wafwa mu diambu diamasumu meto, bonso bwena masonukwa,
4 vo yandi wazikwa ye wafulukuswa mu lumbu kiantatu, bonso bwena masonukwa,
5 vo wamonika kwa Kefa, mboki kwa kumi ye zole.
6 Mboki wamonika kwa zimpangi zavioka nkama tanu mu ntalu mu ntangu yimosi; babingi mu bau bakidi nate ye bwabu, kansi bankaka balele tulu.
7 Mboki wamonika kwa Yakobi, mboki kwa ntumwa zazonsono.
8 Vazimunina mu babonsono wamonika kwa mono mpe bonso vo kwa mwana wasuluka.
9 Kadi mono ndutidi zintumwa mu ke, kifweni mu bikwa ntumwa ko, bu yazoma bundu dia Nzambi.
10 Kansi mu nlemvo a Nzambi ngiena dingienina, nlemvo andi kwa mono ka wakedi wankatu ko, kansi mono yalutidi babonsono mu sala, kansi ka mono ko, kansi nlemvo wa Nzambi wena yami.
11 Buna vo i mono vo i bau, i bobo tusamuninanga, i bobo lualekila minu.
12 ¶ Vo Klisto usamunwanga, vo wafulukuswa mu bafwa, buna beno bankaka bwe luvovele, vo ka kwenani mfulukulu abafwa ko?
13 Vo ka kwenani mfulukulu abafwa ko, buna Klisto mpe kafulukuswa ko.
14 Kansi vo Klisto kafulukuswa ko, buna nsamununu eto yena yankatu, minu kieno kiankatu mpe.
15 Kansi beto tumonikanga, vo tu zimbangi za Nzambi zaluvunu, bu tutelanga Nzambi kimbangi, vo wafulukisa Klisto ukalembwa fulukisa, vo bwena, vo bafwa ka bafuluki ko.

16 Kadi vo bafwa ka bana fulukuswa ko, buna Klisto
kafulukuswa mpe ko.
17 Kansi vo Klisto walembwa fulukuswa, minu kieno
kiena kiankatu; luakidi mu masumu meno.
18 Buna bamana leka tulu mu Klisto, bamana vila mpe.
19 Vo tusanga vuvu mu Klisto mu moyo wau kaka,
buna tulutidi bantu babonsono mu kiadi.
20 ¶ Kansi mu kedika Klisto wamana fulukuswa mu
bafwa, i ntekidi abau balele tulu.
21 Kadi lufwa bu luayizila mu muntu, i bobo mpe
mfulukulu abafwa yayizila mu muntu.
22 Kadi bonso bufwanga babonsono mu Adami, i
buna babonsono si bavangwa bamoyo mu Klisto,
23 kansi muntu ye diandi kabu: Klisto i ntekidi,
mboki babana ba Klisto mu ngizulu andi,
24 mboki nsukulu, bu kayekula kimfumu kwa Nzambi,
i Se, bu kakifukisila ngiadulu zazonsono ye lendo kiakio-
nsono ye tulendo tuatonsono.
25 Kadi yala kaka si kayala kitinu, nate ye kamana
tula ntantu miamionsono ku nsi atambi biandi.
26 Ntantu wazimunina una fukuswa i lufwa.
27 Kadi walemvula biabionsono ku nsi atambi biandi.
Bu kavovele: Biabionsono biameni lemvulwa ku nsi
atambi biandi, buna buvisakane, vo ndiena wanlemvudila
biabionsono kalemvulwa ko.
28 Bu kamana lemvudulwa biabionsono, yandi kibeni
Mwana si kalemvuka kwa ndiena wanlemvudila biabio-
nsono, mpasi Nzambi kakala biabionsono mu babonsono.
29 ¶ Vo ka bwa ko, nga babotukwanga mu diambu
diabafwa, nki bavanganga? Vo bafwa ka bana fulu-
kuswa nkutu ko, buna mu nkiama babotukwanga mu
diambu diabafwa?
30 Beto mpe mu nkiama tukukiyekulanga mu nsisi
ntangu zazonsono?
31 Mono ifwanga lumbu ka lumbu. ikulukamba bo,
lu zimpangi, mu nsikulu yingiena mu beno mu Klisto
Yesu, Mfumu eto.

32 Vo mu kimuntu yanwanisa bulu biansisi mu Efeso,
nki andandu mbeki? Vo bafwa ka bana fulukuswa ko,
bika tuadia ye nwa, kadi mbazi si tufwa.
33 Ka luzimbukuswani ko: kikundi kiambi kibivisa-
nga fu biambote.
34 Lusikama mu lembwa kolwa, luvanga lunungu,
ka luvolani masumu ko! Kadi bankaka balembolo
zaya Nzambi. Mu kulufwisa nsoni mpovele mo.
35 ¶ Kansi muntu si kavova: Bafwa bwe si bafulu-
kuswa? ye mu nki ampil'anitu si bakwizila?
36 U nkwa buzoba, bina biukunanga ka bivangwa
biamoyo ko, vo ka bifwidi ko.
37 Biukunanga, kukunanga nitu yina kala ko, kansi
nsangwa yatundwa kani yafroment vo yampil' ankaka.
38 Nzambi uvananga yo nitu, bonso bukazolele,
mbongo mbongo yandi nitu.
39 Nsuni miamionsono ka nsuni umosi ko, kansi
wabantu wankaka, nsuni wabibulu wankaka, nsuni
wazinuni wankaka, wambizi zanlangu wankaka.
40 Nitu zakizulu zena, nitu zakintoto zena mpe; kansi
nkembo wayakizulu wankaka ye wayakintoto wankaka.
41 Nkembo antangu wankaka ye nkembo angonda
wankaka ye nkembo azimbwetete wankaka, kadi mbwe-
tete yimosi yilutidi yankaka mu nkembo.
42 I bobo mpe mfulukulu abafwa. Nitu yikunwanga
mu fukila, yifulukuswanga mu kondwa kwafukila.
43 Yikunwanga mu kondwa kwanzitusu, yifulukuswa-
nga mu nkembo. Yikunwanga mu lebakana, yifulu-
kuswanga mu lulendo.
44 Yikunwanga i nitu yakimuntu, yifulukuswanga i
nitu yakimpeve. Vo nitu yakimuntu yena, buna nitu
yakimpeve yena mpe.
45 Bobo bwasonama mpe: Muntu wantete i Adami
wayika mwela wamoyo; Adami wazimunina wayika
mpeve yivumusanga.
46 Bina biakimpeve ka biatekila ko, kansi bina biaki-
muntu, mboki bina biakimpeve.

47 Muntu wantete watuka mu ntoto i wakintoto, muntu wanzole watuka mu zulu.

48 Bonso bwenina wakintoto, i buna bwenina mpe bakintoto; bonso bwenina wakizulu, i buna bwenina mpe bakizulu.

49 Bonso butuanata kifwani kiawakintoto, i buna bika tuanata kifwani kiawakizulu mpe.

50 ¶ Lu zimpangi, diadi ivovele, vo nsuni ye menga ka bilendi vingila fwa diakimfumu kia Nzambi ko, bifukilanga ka bivingilanga fwa diakondwa kwafukila ko.

51 Tala, mono iluvovele diansweki; ka tuleki tulu tu babonsono ko, kansi tu babonsono si tuakitulwa,

52 nasiu mu mbwetolo ameso mu kulumeta kiazimunina, kadi si kiatendana, bafwa si bafulukuswa bakondwa kwafukila, beto si tuakitulwa.

53 Kadi yayi yifukilanga yifwiti vwata kondwa kwafukila kaka, ye yayi yamfwilu yifwiti vwata kondwa kwamfwilu.

54 Kansi yayi yifukilanga, bu yikivwatidi kondwa kwafukila, yayi yamfwilu bu yikivwatidi kondwa kwamfwilu, buna diambu diasonama dina kwiza kadi: Lufwa luminunu kwa ndungunu.

55 U lufwa, ndungunu aku kwe yena? U lufwa, ba kiaku kwe kiena?

56 Kansi ba kialufwa i masumu ye lulendo luamasumu i nsiku.

57 Matondo kwa Nzambi ukutuvananga ndungunu mu Mfumu eto Yesu Klisto.

58 ¶ I kuma, lu mpangi zami zazolwa, lusikalala, lukala nangwi, lubukanga mu salu kia Mfumu ntangu zazonsono, bu luzeyi, vo salu kieno ka kiena kiankatu mu Mfumu ko.

16 Mu diambu diankubulu azimbongo kwa banlongo luvanga beno mpe bonso buyasikidikisa kwa mabundu ma Ngalatia.

2 Lumbu kiantete kialumingu buna luena bika muntu

muntu kayudika mu yandi nzo, bonso bukena vila,
mpasi mbongo ka zakubukwa ko, bu ikiyizidi.
3 Bu ndueki, si yafidisa nkanda ye bau balumeni sola
mu nata nkailu eno waluzolo kuna Yelusalemi.
4 Vo bufweni kwa mono mu kwenda, buna bana
kwenda yami.
5 ¶ Mono si yakwiza kwa beno, bu yakiviokila mu
Makedonia; kadi si yavioka mu Makedonia;
6 kansi nanga si yasikila yeno fintangu-ntangu vo kala
sivu kiamvimba mpe, mpasi luamfila konso kuikwenda.
7 Kadi kizolele kulumona bwabu mu mpioka yayi ko;
kadi ngiena vuvu mu sikila yeno ntangu yankaka, vo
Mfumu ukungiambula bo.
8 Kansi si yakala mu Efeso nate ye Pentekoti,
9 kadi mwelo wasalu kiakinene ye kiandandu wazi-
buka kwa mono, bankakididi bena babingi.
10 ¶ Vo Timoteo wizidi, lutala, mpasi kakondwa
wonga mu beno—kadi salu kia Mfumu kasalanga bonso
mono kibeni—
11 mpasi kayinwa kwa muntu ko. Lumfila mu yenge,
mpasi kiza kwa mono, kadi ikumvingilanga ye zimpangi.
12 ¶ Mu diambu dia Apolo, i mpangi, mono yambo-
mbidila beni kiza ye zimpangi kwa beno, kansi kazolele
kwiza bwabu ko; bu kabeki ntangu si kiza.
13 ¶ Lukaya meso, lutelama nakekete mu minu, lukala
kibakala, lusiama.
14 Mamonsono maluvanganga, luvanga mo mu zola.
15 ¶ Lu zimpangi, luzeyi vo nzo a Stefana i ntekidi mu
Akaya ye vo bakivana mu sadila banlongo, i diau
yalubombidila
16 mu lemvuka kwa bampila yoyo ye kwa wonso
wonso usadisanga ye salanga.
17 Iyangalalanga mu ngizulu a Stefana ye Fotunato ye
Akaiko, kadi bavongisa ngunda zami mu beno,
18 kadi bavongisa mpeve ami ye zabeno. I diau
lutoma zaya bampila yoyo.
19 ¶ Mabundu ma Asia malufidisi mbote. Akila ye

Pliska ye bundu diena mu nzo au balufidisi mbote mu
Mfumu.
20 Mpangi zazonsono zilufidisi mbote. Lukamba-
sana mbote mu mfibulu yanlongo.
21 ¶ Mono Paulu ilusonekene mbote eno mu kwami
koko.
22 Vo muntu kazolanga Mfumu ko, bika kakala
wasingwa. Mfumu kwiza kana kwiza.
23 Nlemvo a Mfumu eto Yesu wakala yeno.
24 Zola kwami kwakala ye beno babonsono mu Klisto
Yesu.

NKANDA WANZOLE WA PAULU KWA BISI

KOLINTO

1 Paulu, i ntumw'a Yesu Klisto mu luzolo lua Nzambi,
ye Timoteo, i mpangi eto, kwa bundu dia Nzambi
diena ku Kolinto ye kwa babonsono bavedila bena mu
Akaya diamvimba.
2 Nlemvo kwa beno ye yenge kitukidi kwa Nzambi, i
S'eto, ye Mfumu Yesu Klisto.
3 ¶ Bika Nzambi katondwa ye Se dia Mfumu eto
Yesu Klisto, Se diankenda ye Nzambi ambombolo
yayonsono
4 ukutubombanga mu nzungu zeto zazonsono, mpasi
tualenda bomba bena zonso zonso nzungu mu mbombolo
yina yitubombulwanga beto kibeni kwa Nzambi.
5 Kadi bonso bubukanga ndungulu za Klisto mu
beto, i buna mbombolo eto yibukanga mu Klisto.
6 Vo tumonanga nzungu, i mu diambu diambombolo
eno ye mpulusu eno, vo tubombwanga, i mu diambu
diambombolo eno yitukisanga ntatumunu mu ndungulu
zimosi zitulungulwanga beto mpe. Vuvu kieto mu beno
kiena kiasikalala,

7 bu tuzeyi, vo bonso buluena ntuadi mu ndungulu,
i buna mu mbombolo mpe.
8 ¶ Lu zimpangi, ka tuzolele ko, vo luna lembwa zaya
nzungu zeto zituamona mu Asia, vo tuatuikwa zitu
kiavioka ngolo zeto, tuakala ketiketi kani vo si tuavuka.
9 Inga, beto kibeni tuakala mayindu, vo fwa si tuafwa
kaka, mpasi tualembwa sa vuvu mu beto kibeni kansi mu
Nzambi ufulukisanga bafwa,
10 watutanina mu lufwa lolo lualunene, si kakututa-
nina mpe; mu yandi tuasidi vuvu kieto, vo si kavutuka
kututanina;
11 beno mpe lutusadisanga mu ndombolo zeno,
mpasi, mu diambu dianlemvo utuavewa mu lusadusu
luababingi, bantu babingi bavutula matondo mu beto.
12 ¶ Kadi ditukisanga nkembolo eto i diadi vo kansa-
nsa kieto kitanga kimbangi, vo tudieti mu nza ye va kati
ye beno mu mpedolo ye kedika bia Nzambi, ka mu
nduenga zakinsuni ko, kansi mu nlemvo wa Nzambi.
13 Kadi ka tukulusonikinanga mankaka ko, kansi
malutengi ye malutambudidi. Mono isanga vuvu, vo si
lua mo tambudila nate ye nsukulu,
14 bonso buluabadikidi tambudila vo beto i nkembolo
eno, bonso beno mpe i nkembolo eto mu lumbu kia
Mfumu eto Yesu.
15 ¶ Mu vuvu kiokio yazola teka kwiza kwa beno,
mpasi luatambula ntomoso yankaka,
16 ye viokila kuluena ye kwenda kuna Makedonia,
tuka diaka ku Makedonia ye kwiza kwa beno ye filwa
kwa beno kuna Yuda.
17 I diau bu yazola bobo, buna yasonga mavilu-vilu e?
Kadi maikananga mu nsuni ikaninanga mo, mpasi yasa
inga, inga ye ve, ve mu ntangu yimosi e?
18 Kansi Nzambi bu kena wakwikama, buna mambu
meto kwa beno ka mena inga ye ve ko.
19 Kadi Mwan'a Nzambi, i Klisto Yesu, utuasamuna
kwa beno, mono ye Silvano ye Timoteo, kakala inga ye
ve ko, kansi inga diakala ye diena mu yandi.

20 Kadi nsilulu za Nzambi zazonsono zena inga mu
yandi, mu diodio zena mpe ameni mu yandi, mpasi
Nzambi kakembuswa mu beto.
21 Ukutusikidikanga, beto yeno, mu Klisto ye watu-
kusa, i Nzambi,
22 yandi watusa dimbu kiandi mpe, watuvana Mpeve
andi, i dimbu kiantadulu mu ntima mieto.
23 ¶ Mono ibokila Nzambi katela mwel'ami kimbangi,
vo mu diambu diakulukeba ndembolo kwiza kuna
Kolinto.
24 Beto ka tu zimfumu zaminu kieno ko, kansi tu
minsadisi yeno ku kiese kieno; kadi mu minu lutela-
manga.

2 Mono yakana dio mu mono kibeni, vo kivutuki
kwiza kwa beno ye kiadi ko.
2 Kadi vo ikuluvanga kiadi, buna banani si bakungia-
ngidikanga, vo ka baba bangieti vanga kiadi ko?
3 Mono yasonika momo, mpasi, bu yaluaka, yale-
mbwa vangwa kiadi kwa bau bafwiti kungiangidika,
bu isanga vuvu mu beno babonsono, vo kiese kiami i
kiese kiabeno babonsono.
4 Kadi mu kiadi kiakingi ye kingongo kiantima mono
yasonika kwa beno mu mansanga mamingi, ka mu
kuluvanga kiadi ko, kansi mpasi luazaya zola kwena yami
kubukanga kwa beno.
5 ¶ Vo muntu watukisi kiadi, kavanga bo kwa mono
kaka ko, kadi kiena kwa beno babonsono, kansi mu
ndambu kaka, kadi kizolele lutisa diambu ko.
6 I diau kwa wampila yoyo lusembo lolo lukatambula
kwa babingi lufweni.
7 Bulutidi bwabu mu kunyambudila, ye kumbomba,
mpasi kabeba ku nsi akiadi kiokio kiangolo ko.
8 I kuma mono ilubombidila lukunsonga zola kweno.
9 Kadi mu diambu diodio mpe yasonika, mpasi
yakulutonta, kani vo lutumamanga mu mamonsono.
10 Kansi wonso uluyambudilanga diambu, mono mpe

inyambudidi; kadi dionso diyayambudidi, vo yaya-
mbudidi diambu, yayambudidi dio mu diambu dieno va
luse lua Klisto.
11 ka tuidi lutulwa kwa Satana, kadi ka tukondolo
nzailu mu makani mandi ko.
12 ¶ Bu yayiza ku Toloa mu samuna nsamu wambote
wa Klisto ye yazibudulwa mwelo kwa Mfumu,
13 buna mpeve ami ka yavonga ko, kadi kiabwana
mpangi ami Tito ko, kansi yabasisila mbote, yayenda ku
Makedonia.
14 ¶ Matondo kwa Nzambi ukututuadisanga mu
nkembo ntangu zazonsono mu Klisto ye zaikisanga
mfuku anzailu andi mu beto mwamonsono.
15 Kadi beto i nsunga ya Klisto kwa Nzambi mu
bau bavuluswanga ye mu bau bavilanga.
16 Mu baba beto i mfuku alufwa ku lufwa, kansi mu
babana bankaka beto i mfuku amoyo ku moyo. Nani
ufweni mu momo mamonsono?
17 Kadi beto katusangidikisanga mambu ma Nzambi
mu baka ndandu ko, bonso busanga bankaka babingi,
kansi mu mpedolo, va ntadisi a Nzambi, tuvovanga mu
Klisto momo matukidi kwa Nzambi.

3 Tubadikidi kukisonga diak'e? Evo tuena bonso
bankaka nsatu ankanda miakimbangi kwa beno vo
miatuka kwa beno?
2 Beno i nkand'eto wasonukwa mu ntima mieto
uzayakene ye utangwanga kwa bantu babonsono,
3 bu dizayakene, vo beno i nkand'a Klisto wabakama
mu salu kieto, wasonukwa, ka mu ntinta ko kansi mu
Mpeve a Nzambi amoyo, ka mu nsenzebele miamatadi
ko, kansi mu nsenzebele miansuni i mu ntima mieno.
4 ¶ Mu Klisto tuena vuvu kiampila yoyo kwa Nzambi;
5 ka vo tufwanane mu beto kibeni ko mu banzila
diambu bonso vo ditukidi mu beto kibeni, kansi lufwa-
nusu lueto lutukidi kwa Nzambi
6 watufwanisa mu kala sielo bialuwawanu luamon[a],

ka biabisono ko kansi biampeve, kadi bisono bivo-
ndanga, kansi mpeve yivananga moyo.
7 Kansi vo kisielo kialufwa kianwatwa mu bisono mu
matadi kiakala nkembo, kadi bana ba Isaeli nkutu ka
balenda tala zizi kia Mose ko mu diambu diankembo
azizi kiandi, i una walala,
8 buna kisielo kiampeve ka kilutila mu kala nkembo
ko e?
9 Kadi vo kisielo kiambedoso kiakala nkembo, buna
salu kiandungusu kilutidi buka mu nkembo.
10 Kadi kina kiakala nkembo ka kiena nkembo
nkutu ko mu diambu diankembo wau ulutidi.
11 Kadi vo kina kialala kiakala nkembo, buna kina
kisikilanga kilutidi mu nkembo.
12 ¶ I kuma bu tuena vuvu kiampila yoyo, tuvovanga
mu kibakala
13 ye ka tuvanganga bonso Mose ko watula fukulu va
zizi kiandi, mpasi bana ba Isaeli ka batala nsukulu
abina bialala ko.
14 Kansi madiela mau mabaduswa. Kadi nate ye
lumbu kiaki bubatanganga luwawanu luankulu, fukulu
kina kiakidi, ka kiakatulwa ko, kansi mu Klisto kiau
kilalanga.
15 Kadi nate ye kiaki lumbu, bu batangulwanga Mose,
fukulu kiena va ntima miau.
16 Kansi yonso ntangu yibabangumukini kwa Mfumu,
fukulu kikatulu.
17 Mfumu i Mpeve; konso kwena Mpeve a Mfumu,
kuna kwena kimpwanza.
18 Beto babonsono tutalanga ye zizi biafukulwa
bonso mu lumweno nkembo a Mfumu tukitulwanga mu
kifwani kiandi, tuviokanga mu nkembo ku nkembo,
bonso busalanga Mpeve a Mfumu.

4 I kuma bu tuena kisielo kiokio, mu nkenda zituafwilwa
ka tulendi beba ko.
2 Kadi tuabembika mansweki mansoni, ka tudiata-

nga mu kinkita ko, ka tusangidikisanga mambu ma
Nzambi ko, kansi mu nzaikusu akedika tukukisonganga
mpe kwa kansansa kiabantu babonsono va luse lua
Nzambi.
3 Kansi vo nsamu eto wambote wafukwa mpe, buna
wafukwa kwa bau bavilanga.
4 Kadi nzambi anza yayi wafwisa meso mamadiela
mabadimbula minu, ka bidi kienzudulwa kia kwansamu
wambote wankembo wa Klisto, i kifwani kia Nzambi.
5 Kadi ka tukukisamunanga ko kansi Klisto Yesu
bonso Mfumu ye beto kibeni bonso minanga mieno mu
diambu dia Yesu.
6 Kadi Nzambi ndiena wavova: Mu tombe si mwatuka
kia kukienzulanga, wakienzula ntima mieto, mpasi kia
kwanzailu ankembo a Nzambi mu zizi kia Klisto kwakie-
nzula.
7 ¶ Beto tuena lekwa kiokio kiantalu mu biwumbwa
mu songa, vo lulendo lolo luambidi anene i lua Nzambi
ye ka lueto ko.
8 Mu mamonsono tufietukuswanga, kansi ka tukaka-
mene ko, tubwanga kidunga, kansi ka tukondolo lukanu
ko,
9 tuzomwanga, kansi ka tuniangwanga ko, tulumbwa-
nga, kansi ka tubungwanga ko,
10 ntangu zazonsono tunatanga mfwilu a Yesu mu
zinitu zeto, mpasi moyo wa Yesu wamonika mpe mu
zinitu zeto.
11 Kadi beto tuena moyo tuyekulwanga lumbu
biabionsono kwa lufwa mu diambu dia Yesu, mpasi moyo
wa Yesu wamonika mpe mu nsuni eto wamfwilu.
12 I buna lufwa lusalanga mu beto, kansi moyo mu
beno.
13 Bu tuena mpeve yimosi yaminu, bonso bwasonama:
Mono yaleka minu, i kuma yavova; beto mpe tulekanga
minu, i kuma tuvovanga,
14 kadi tuzeyi, vo ndiena wafulukisa Mfumu Yesu si
kakutufulukisa mpe mu kala ye Yesu va kimosi ye beno.

15 Kadi mamonsono mena mu diambu dieno, mpasi
nlemvo bu uniekanga mu babingi, wabukisa matondo
mankemboso a Nzambi.
16 ¶ I diau ka tulendi beba ko, kansi vo muntu eto wa
ku mbazi ufukilanga mpe, buna muntu eto wa mu ngudi
ukitukanga wamona lumbu ka lumbu.
17 Kadi nzungu zeto zanayaki-yaki ye zafintangu-
ntangu zikututukisilanga nkembo ulutidi beni mu nene,
ubukanga mvu ya mvu,
18 bu tulembolo tadidila lekwa bimonikanga, kansi
bina bilembolo monika; kadi bimonikanga bikalanga
ntangu yafiuma, kansi bilembolo monika i biamvu ya
mvu.

5 Kadi tuzeyi, vo nzo eto yangoto yakintoto yitulukidi,
buna tuena ntungulu yitukidi kwa Nzambi, i nzo
yalembwa tungwa mu moko, i yamvu ya mvu mu mazulu.
2 Kadi tuvumukanga mpe mu yayi, tuena ngunda mu
vwata nzo eto yakizulu,
3 mpasi vo, bu tuavweti yo, ka tuamonika kondwa
kwanlele ko.
4 Kadi bu tuakidi mu nzo yangoto, tuvumukanga ku
nsi azitu, kadi ka tuzolele vula ko kansi vwata, mpasi
bina biamfwilu biaminwa kwa moyo.
5 Ndiena watufwanisa mu diodio i Nzambi watuvana
ntadulu a Mpeve.
6 ¶ I kuma tuena kibakala ntangu zazonsono ye
tuzeyi, vo bu tuakidi mu nitu, tutatukidi ye Mfumu,
7 kadi tudiatanga mu minu, ka mu mona-meso ko;
8 kansi tuena kibakala ye tulutidi zola katuka mu nitu
ye kwenda kala ye Mfumu.
9 I kuma tusanga kimfuzi mu zolakana kwa yandi,
kani vo tuakidi mu nitu, kani vo tukatukidi.
10 Kadi beto babonsono si tuamonukuswa bonso
butuena va kiandu kia Klisto kiamfundusu, mpasi
muntu muntu katambula makavengi mu nitu, bonso
bukasadidi mo, kani mambote vo mambi.

11 ¶ I kuma bu tuzeyi vumi kia Mfumu, tulebanga
bantu, kansi kwa Nzambi tumonikanga; mono nsidi vuvu
mpe, vo tumonikanga mu kansansa kieno.
12 Beto ka tuvutukidi kukisonga kwa beno ko, kansi
tukuluvana bila kiansikulu mu diambu dieto, mpasi
luabaka mvutudulu kwa bau bakukisikanga mu bina
bimonikanga ka mu bina biena mu ntima ko.
13 Kadi vo tuena diela dianayediyedi, tuenina bo
kwa Nzambi, vo tuena diela diasikama, tuenina bo kwa
beno.
14 Kadi zola kwa Klisto kukutuyalanga,
15 bu tuzengele diadi, vo mosi wafwila babonsono; i
kuma bau babonsono bamana fwa; yandi wafwila
babonsono, mpasi bena moyo ka bakala moyo kwa bau
kibeni ko, kansi kwa ndiena wabafwila ye wabafulukila.
16 ¶ I diau tuka bwabu ka tuzeyi muntu bonso bukena
mu nsuni ko; vo tuazaya mpe Klisto mu nsuni, bwabu ka
tuvutukidi kunzaya bobo ko.
17 I kuma vo muntu wena mu Klisto, yandi i nsemono
yampa, yankulu yamana vioka, yampa yavingana.
18 Kansi yayonsono yatukidi mu Nzambi watuwa-
wasa ye yandi kibeni mu Klisto ye watuvana kisielo
kiangwawusu.
19 Kadi Nzambi wakala mu Klisto ye wawawasanga
nza ye yandi kibeni, kabatangila ntulumunu zau ko,
wayekula mambu mangwawusu kwa beto.
20 ¶ I kuma tu zintumwa mu diambu dia Klisto, bonso
vo Nzambi ulubulanga mu beto. Mu diambu dia Klisto
tukululebanga: Luwawana ye Nzambi.
21 Ndiena walembwa zaya masumu, yandi wansa
masumu mu diambu dieto, mpasi tuakala lunungu lua
Nzambi mu yandi.

6 Bonso bisadi yandi tukululebanga mpe, ka luidi
tambula nlemvo a Nzambi mu nkatu,
2 kadi yandi vovele: Mono yakuwilu mu ntangu
yafwana, mono yakusadisi mu lumbu kiampulusu.

Tala, bwabu i ntangu yafwana, tala, bwabu i ntangu
yampulusu.
3 Ka tutesanga muntu sakuba mu diambu nkutu ko,
mpasi kisielo ka kiasembwa ko,
4 kansi tukukisonganga mu mamonsono bonso sielo
bia Nzambi mu ntatumunu yayingi, mu nzungu, mu
nsatu, mu kingongo,
5 mu mbandulu, mu boloko, mu zinkindu, mu salu
biampasi, mu nkayulu ameso, mu mbinunu ansoki,
6 mu mpedolo, mu nzailu, mu mvibudulu, mu nle-
mbami, mu Mpeve yanlongo, mu zola kukondolo disu
ku nsi alukaya,
7 mu mambu makedika, mu lulendo lua Nzambi, mu
biandwanina bialunungu ku lubakala ye ku lumoso,
8 mu nkembolo ye mu mvwezolo, mu kumu kiambi
ye mu kumu kiambote, bonso nzimbikisi kansi tubankwa
kedika,
9 bonso vo tulembolo zaiwa, ye tutomene, zaiwa,
bonso vo tufwanga, tala, tuena moyo, bonso tulongwanga
ndongi, ye ka tuvondolo ko.
10 bonso vo tu bankwa miakiadi, kansi tuyangalalanga
ntangu zazonsono, bonso bamputu, kansi tusanga
babingi kimvwama, bonso vo ka tubeki lekwa ko, kansi
tuvwidi biabionsono.
11 ¶ Lu bisi Kolinto, nwa mieto miazibuka kwa beno,
ntima mieto mianeniva.
12 Fulu kiluena mu ntima mieto ka kiena kiakike
nkutu ko, kansi fulu kiluena mu ntima mieno kiena
kiakike beni.
13 Beno mpe lutuvangila bumosi—mpovele bonso kwa
bana—lutukudikila fulu mu ntima mieno.
14 ¶ Ka lutulwani vangu kianzenza ye balembolo leka
minu ko; kadi lunungu nki antuadi luena ye kimpu-
mbulu? Vo nki ankalasani yena ye kia ye tombe?
15 Kansi nki aluwawanu luena ye Klisto ye Beliali,
vo nki antuadi yena ye ndiena ulekele minu ye ndiena
ulembolo leka minu?

16 Kinlongo kia Nzambi nki andedokoso kiena ye
biteki? Kadi beto i kinlongo kia Nzambi amoyo, bonso
bwavova Nzambi: Mono si yavwanda mu bau ye zieta
yau, mono si yakala Nzambi au, bau si bakala bantu bami.
17 I kuma luvaika mu kati diau, luvanguka, buvovele
Mfumu, ka luvalakanani bina biasumuka ko, mono si
yakulutambula.
18 Mono si yakala Se kwa beno, beno si luakala bana
bami bababakala ye babakento, buvovele Mfumu,
Mpungu-tulendo.

7 I kuma lu bakiozolwa, bu tuena nsilulu zozo, bika
tuakivedisa mu nsumukunu zazonsono zansuni ye
zampeve ye lungisa mpedolo mu vumi kia Nzambi.
2 ¶ Lutuzibudila ntima mieno; ka tuavengi bulembolo
songa kwa muntu ko, ka tuabivisi muntu ko, ka tua-
bongele muntu lekwa mu luvunu ko.
3 Kivovele mo mu kulubedisa ko; kadi yakivovele,
vo luena mu ntima mieto, tukubamene mu fwa yeno ye
kala moyo ye beno.
4 Ngiena vuvu kiakingi mu beno, ikulusikanga beni,
yatomene bombwa, yazedi kwa kiese mu nzungu zeto
zazonsono.
5 ¶ Kadi bu tualuaka mpe ku Makedonia, nsuni mieto
ka miavonga ko, kansi tuamweswa nzungu mu ndambu
zazonsono: ku mbazi mvita, mu ngudi wonga.
6 Ubombanga bankwa kiadi i Nzambi watubomba mu
ngizulu a Tito,
7 ka mu ngizulu andi kaka ko, kansi mu mbombolo
yikabombulwa mu beno. Bu katukamba ngunda zeno,
nionga kweno, vema kweno mu mono, buna yaluta
yangalala.
8 Kadi vo yaluvanga kiadi mpe mu nkand'ami,
kiniongolokele bo ko; vo ndiongolokele mpe, bu mbweni,
vo nkanda wowo waluvanga kiadi kani vo mu fintangu-
ntangu kaka,
9 bwabu iyangalalanga, ka mu diambu dia bu luvengo

kiadi ko, kansi mu diambu dia bu luvengo kiadi kiampi-
lulu amadiela; kadi luavengo kiadi buzolele Nzambi;
i buna ka luabivuswa mu diodio ko.
10 Kadi kiadi kina kizolele Nzambi kitukisanga mpilulu
adiela yaluvulusu yitulembolo niongulukila, kansi kiadi
kianza kitukisanga lufwa.
11 Kadi tala, kiadi kiokio kiluakala, bonso buzolele
Nzambi, kiatukisa kimfuzi kiakingi mu beno, inga, nzaki
zakukitabidila, inga, nganzi, inga, wonga, inga, ngunda,
inga, vema, inga, mvutulu andinda. Mu mamonsono
luasonga beno kibeni, vo luavedele mu bungu diodio.
12 I kuma bu yasonika kwa beno, kiasonika ko mu
diambu diamuntu wavanga yambi ye ka mu diambu
diamuntu wavangwa yambi ko, kansi mpasi vema kuluena
mu beto kwamonika mu beno va luse lua Nzambi.
13 Mu diodio beto tuabombwa. Kansi mu mbombolo
eto tulutidi yangalala mu kiese kia Tito, mpeve andi bu
yavonguswa kwa beno babonsono.
14 Kadi vo yalusika kwa yandi, kiafwiswa nsoni ko,
kansi mamonsono matuavova kwa beno, bu mena
makedika, buna luyanu lueto luena kedika va luse lua
Tito mpe.
15 Zola kwandi kulutidi kwa beno, bu kabambukilanga
ntumumunu za beno babonsono moyo, bonso bulua-
ntambula mu wonga ye zakama.
16 Mono iyangalalanga, bu ngiena vuvu mu beno mu
yayonsono.

8 Lu zimpangi, tukuluzaikisa nlemvo a Nzambi wavewa
mu mabundu ma Makedonia,
2 vo mu ntontolo yayingi yanzungu mwabuka kiese
kiau ye mu bumputu bwau bwabwingi mwabuka ki-
mvwama kiau kiakabila.
3 Kadi bonso bubalenda, itanga kimbangi, inga, mu
luzolo luayau kibeni, balutila lendo kiau mu vana.
4 Batulomba beni tuabayambula bakala kintuadi mu
sadila banlongo,

5 ka bavana bonso butuabanzila kaka ko, kansi
bateka kukivana kwa Mfumu, mboki kwa beto mu
luzolo lua Nzambi.
6 I buna tuakamba Tito kalungisa nlemvo wowo mu
beno mpe, bonso bukateka badika.
7 Bonso bulubukanga mu mamonsono mu minu, mu
mpovolo, mu nzailu, mu kimfuzi kiakionsono, mu zola
kuluena kwa beto, lutala, mpasi luabuka mu nlemvo
wowo mpe.
8 ¶ Kivovele mo bonso nsiku ko, kansi mu kimfuzi
kiabankaka itontanga kedika kiazola kweno.
9 Kadi beno luzeyi nlemvo a Mfumu eto Yesu Klisto,
vo yandi wakala kimvwama wakituka bumputu mu
diambu dieno, mpasi luakala kimvwama mu bumputu
bwandi.
10 Ikulukamba nduengoso ami mu tomisa lukanu
lueno, kadi, mu mvu waviokele, luatekila ka mu vanga
kaka ko kansi mu zola mpe.
11 Lumana vanga bo bwabu mpe, mpasi bonso
buluakubama mu zola luna manisa mpe mu vana bonso
bulubeki lekwa.
12 Kadi vo luzolo luavana luakidi, buna luau luazola-
kana kwa Nzambi, bu luvana biluena ka bilukondolo ko,
13 ka mpasi bankaka babaka ye beno luakondwa ko,
kansi mpasi luadedakana. Mu ntangu yayi kimvwama
kieno kina kubasadisa mu nsatu zau,
14 i buna kimvwama kiau mpe si kiakala lusadusu mu
kondwa kweno, mpasi luadedakana,
15 bonso bwasonama: Wayonzika biabingi, kaluta ko,
wayonzika biafiuma, kakondwa lekwa ko.
16 ¶ Matondo kwa Nzambi uvananga mu ntim'a Tito
kimfuzi kiampila mosi mu diambu dieno.
17 Kadi watoma tambula ntumunu eto, kansi bu
kakala kimfuzi beni, wayenda kwa beno mu luzolo
luayandi kibeni.
18 Va mosi ye yandi tuafidisa mpangi yankaka yena
nsikulu mu nsamu wambote mu mabundu mamonsono;

19 ka bobo kaka ko, kansi wasolwa kwa mabundu mu
kwenda yeto, mu salu kiaki kiazola kitusalanga mu
nkembo a Mfumu ye mu luzolo lueto luambote.
20 Kadi bobo tukukikenga, ka tuidi sembwa kwa
muntu ko mu nsadulu ankailu una waunene.
21 Kadi tusanga kimfuzi mu kondwa lusembo, ka va
luse lua Mfumu kaka ko kansi va luse luabantu mpe.
22 Tuafidisa ye bau mpangi eto yituamweni vo i nkwa
kimfuzi, bu tuantonta ntonta zazingi mu mambu
mamingi, kansi bwabu lutidi vema mu vuvu kiokio
kiakinene kikena mu beno.
23 Yandi Tito i nkwa ntuadi yami ye kisadi yami mu
beno, ye zimpangi zeto zankaka i ntumwa zamabundu
ye nkembo a Klisto.
24 I kuma lusonga dimbu kiazola kweno ye kialuyanu
lueto mu beno va luse luamabundu.

9 Kadi mu nsadulu kwa banlongo kiena nsatu akulu-
sonikina ko.
2 Kadi nzeyi vo luakubama mu zola kweno; mu diodio
ngieti kukiyanina mu beno kwa bisi Makedonia, Akaya
bu diakubama tuka mu mvu wakedi; vema kweno
kwakwika babingi.
3 Kansi yafidisi zimpangi, mpasi luyanu lueto mu
beno ka luafuba ko mu mambu momo, mpasi luaku-
bama, bonso buyavova.
4 Kadi vo bisi Makedonia bana kwiza yami ye kulu-
bwana lualembwa kubama, beto—nkutu vova beno—
tuna fwa nsoni mu vuvu kiokio.
5 I kuma yabenzi, vo bwena nkinzi mu fidisa zimpangi
ku ntuala kwa beno mu teka kubika nkailu eno uluateka
sila, mpasi wakubama bonso nkailu wansakumunu ye
ka wabwimi ko.
6 ¶ Kansi mu diambu diodio: Ukunanga mu lukokoto,
yonzekele mu lukokoto, ukunanga mu nsakumunu,
yonzekele mu nsakumunu.
7 Muntu muntu bonso bukakanina mu ntima, bika

kavana, ka mu kiadi vo mu ntatumusu ko, kadi Nzambi
uzolanga mvani wakiese.
8 Nzambi lenda bukisa nlemvo wawonsono kwa beno,
mpasi luabuka mu mavanga mamonsono mabiza, bu
luena bialunga mu biabionsono ntangu zazonsono,
9 bonso bwasonama: Yandi wamwangisa, yandi
wavana kwa bamputu, lunungu luandi lusikilanga mvu
ya mvu.
10 Uvananga mbongo kwa nkuni ye mampa mu dia,
yandi si kavana ye funisa mbongo zeno zankuna ye
funisa mbutu mialunungu lueno,
11 mpasi luakala kimvwama mu mamonsono ye
luzolo luakabila lutukisanga matondo kwa Nzambi mu
beto.
12 Kadi kisielo kiokio kiansadusu ka kisadisanga
banlongo mu nsatu zau kaka ko, kansi kibukanga mpe
mu matondo mamingi kwa Nzambi.
13 Bu bana tambula lusadusu lueno, si bazitisa Nzambi
mu diambu dia lutumumunu lueno mu kimbangi kia-
nsamu wambote wa Klisto ye mu luzolo luakabila kwa
bau ye kwa babonsono.
14 Bakulusambidilanga mu zola kwakwingi mu diambu
dianlemvo waunene wasila Nzambi mu beno.
15 Bika Nzambi katondwa mu nkailu andi u ka
uvovakani.

10 Mono kibeni Paulu iluleba mu kimpombo kia
Klisto ye nlembami andi, i mono ngiena luyinu-
munu va luse lueno, kansi bu ntatukidi ngienina beno
kibakala.
2 Ilulomba mpasi yalembwa sa kibakala bu ngiena
yeno, bonso bumfwiti sa kwa bankaka babanzanga,
vo tudiatanga bwenina nsuni.
3 Kadi tudiatanga mu nsuni, kansi ka tunwananga
bwenina nsuni ko.
4 Kadi luazu bieto biandwanina ka biena biakinsuni
ko, kansi biangolo mu Nzambi mu tulula nzo zasiamu,

5 mu biau tutululanga tukanu ye biabionsono bianda
bitelamanga mu kakila nzailu a Nzambi, tutuasanga
mabanza mamonsonomu kinkole ku ntumumunu a Klisto,
6 tuakubama mu vutula ndinda kwa nkolomono
zazonsono, ntumumunu eno bu yameni lunga.
7 ¶ Lutalanga bina bimonikanga. Vo muntu uku-
kisila vuvu, vo i wa Klisto, bika kabanzila diaka mu yandi
kibeni, vo bonso yandi i wa Klisto, i buna beto mpe.
8 Kadi vo si yaluta kukiyana mu lendo kieto kiavana
Mfumu mu kulutunga, ka mu kulutulula ko, kina fwa
nsoni ko,
9 ka lubanzani ko, vo nzolele kulupamuna mu nkanda
miami ko.
10 Kadi bavovele: Nkanda miandi miena miazitu ye
miangolo, kansi, bu kamonekene, nitu andi yena yale-
bakana ye mpovolo andi yena yankatu.
11 Wampila yoyo bika kazaya, vo bonso butuena
mu mambu maminkanda, bu tutatukidi, i buna tuena
mu mavanga, bu tuena vo.
12 Kadi ka tulendi kukiteza vo kukidedikisa ye
bankaka mu bau bakukisonganga ko; kansi bu bakuki-
tezanga ye tezo kiabau kibeni ye kukidedikisanga ye
bau kibeni, bakondolo nduka.
13 Ka tuna luta kukiyana ko, kansi bonso bwena
tezo kiatutezila Nzambi mu luaka nate ye kwa beno.
14 Kadi ka tuvioki tezo ko, bonso vo ka tualueki kwa
beno ko; kadi nate ye kwa beno tuamana luaka mu
nsamu wambote wa Klisto,
15 ka tukukiyananga vioka tezo mu salu biangana ko,
kansi tusidi vuvu, minu kieno bu kiniekene, vo beto si
tuakudukulwa beni tezo kiandilu eto kwa beno,
16 mpasi tuasamuna nsamu wambote mu nsi zena
ku ntual'eno, ye lembwa kukiyananga mu ndilu zangana
mu bina biamana kubama.
17 Kansi ukukiyananga, kakiyana mu Mfumu.
18 Kadi ukukisonganga, kafwanane ko, kansi ndiena
usongwanga kwa Mfumu.

11 Nga vo luzolele vibidila fibuzengi fiami. Inga
lukumvibidila mpe.
2 Kadi mono ngienina beno kimpala mu kimpala kia
Nzambi. Kadi mono yaluwawasa ye bakala dimosi kaka,
mpasi yatambika kwa Klisto ndumba yavedila.
3 Kansi ngiena wonga, vo bonso nioka yavuna Eva
mu bungubi bwandi, i buna mabanza meno si mabivuswa
ye katuka mu nkwikumunu mu Klisto.
4 Kadi vo muntu wizidi, vo samuni Yesu diankaka
ditualembwa samuna, evo lutambudi mpeve yampil'a-
nkaka yilualembwa tambula, vo nsamu wambote
wampil' ankaka ulualembwa tambula, buna vele luto-
mene vibidila bo.
5 Kadi mono mbenzi, vo mu diambu nkutu kisidi ku
nim'antumwa zazinene ko.
6 Vo yalembwa longwa mu vova mpe, nzailu yena
yami, ye tutomene yo zaikisa kwa beno mu mamonsono.
7 ¶ Kani yavola masumu, bu yakiyina, mpasi luaza-
ngulwa, bu yalusamunina nsamu wambote wa Nzambi
mu ka lekwa ko?
8 Mono yatana mabundu mankaka, bu yatambula
mfutu kwa bau, mpasi yasadila beno. Bu yakala yeno
ye yamona nsatu, kialomba lekwa kwa muntu ko.
9 Kadi bu yakondwa bilekwa, zimpangi, zalungisa bio,
bu zatuka mu Makedonia; mu mamonsono mono
yakikeba, mpasi kiakululomba lekwa ko.
10 Mu kedika kia Klisto kiena mu mono, luyanu lolo
ka luna katulwa mu mono mu ntini za Akaya ko.
11 Mu nkiama? Kadi kikuluzolele ko e? Nzambi
zeyi bo.
12 ¶ Dina diivanganga, si yavanga dio mpe mu katula
bila kiabau bazolele bila, mpasi vo, mu dina dibeti
kukiyanina, bazayakana vo ka balutidi beto ko.
13 Kadi bampila yoyo i ntumwa zaluvunu ye bisadi
biabunkita bakukivanganga bonso ntumwa za Klisto.
14 Ka i diambu diangitukulu ko, kadi yandi kibeni
Satana ukitukanga bonso mbasi akia.

15 I kuma ka ngitukulu ko, vo sielo biandi bikitukanga
bonso sielo bialunungu; nsukulu au si yakala, bonso
bwenina mavanga mau.
16 ¶ Diaka mpovele: Muntu kambanzilani, vo ngiena
buzengi ko; vo lumbanzidi bo, luntambula bonso nkwa
buzengi, mpasi yakiyana fiuma.
17 Mambu mampovele mu luyanu luami kivovele mo
bonso vo mu Mfumu ko kansi bonso vo mu buzengi.
18 Babingi bakukiyananga mu nsuni, buna mono mpe
ikukiyana.
19 Kadi bu luena nduka, luvibidilanga mu kiese bena
buzengi.
20 Kadi luvibidilanga, vo muntu uluvengi minanga,
vo muntu uludidi, vo muntu ulubeki kinkole, vo muntu
ukizangudi, vo muntu ulubendi mu zizi.
21 Mu nsoni mpovele, vo beto tuasonga lebakana.
Kansi vo muntu wena kibakala mu diambu, mono mpe
ngienina dio kibakala; mu buzengi mpovele bo.
22 Bau i ba Ebeleo e? Mono mpe. Bau i ba Isaeli
e? Mono mpe. Bau i nkun'a Abalahami e? Mono
mpe.
23 Bau i sielo bia Klisto e? Bonso vo ndaukidi
mpovele: mono ndutidi. Ndutidi mu bisalu, ndutidi
mu bandwa, ndutidi mu tubwa mu boloko, ndutidi mu
zimfwilu.
24 Ba Yudayo bambanda nkumbu tanu makumaia
mambanda kondwa mosi mosi;
25 yabandwa mu sikoti nkumbu zitatu, yatubwa
matadi nkumbu mosi; yafwilwa nzaza nkumbu tatu, fuku
dimosi ye mwini umosi yazietuswa vana mpind'ambu.
26 Yazieta nzieta zazingi, yamona nsisi mu zinzadi,
nsisi mu mintani, nsisi mu kanda diami, nsisi mu bapaïen,
nsisi mu zimbanza, nsisi mu nsi yankatu, nsisi mu mbu,
nsisi mu mpangi zaluvunu,
27 mu salu ye mvibudulu, mu nkayulu ameso ntangu
zazingi, mu nsatu ye mpwila, mu mbinunu ansoki
ntangu zazingi, mu kiozi ye kondwa kwanlele.

28 Va ntandu amankaka mamingi mandembolo
kulukamba ngiena lumbu ka lumbu mayindu mu
mabundu mamonsono.
29 Nani wena lebakana ye mono kiena lebakana ye
yandi ko e? Nani tele sakuba, ye kimweni kwama ko e?
30 Vo mfwiti kukiyana, si yakukiyana mu lebakana
kwami.
31 Nzambi ye Se dia Mfumu eto Yesu Klisto, wato-
ndwa mvu ya mvu, yandi zeyi, vo kivunanga ko.
32 Mu Damasko nyadi watumwa kwa ntinu Aleta
wakenga mbanza yabisi Damasko mu kumbaka;
33 tuka mu nela yakala mu baka yakulumunwa mu
mpidi, yatina mu moko mandi.

12 Mono mfwiti kukiyana, kansi diodio ka ditomisa-
nga ko, ivioka ku mona-meso ye nzaikusu za
Mfumu.
2 Mono nzeyi muntu mu Klisto, kumi ye mvu ia
miamana vioka—vo wakala mu nitu, kizeyi ko, vo ku
mbazi anitu, kizeyi ko, Nzambi zeyi bo—wampila yoyo
watombulwa nate ye kuna zulu diantatu.
3 Nzeyi, vo muntu wampila yoyo—vo mu nitu, vo ku
mbazi anitu, kizeyi ko, Nzambi zeyi bo—
4 watombulwa nate ye ku paladiso, wawa mambu ma
ka mavovakani, makondolo luve kwa muntu mu vova.
5 Mu wampila yoyo ikukiyana, kansi kikukiyani ko vo
ka mu lebakana kwami ko.
6 Kadi vo nzolele kukiyana, kisidi buzengi ko, kadi
kedika ikamba, kansi ndembolo kwami, mpasi muntu
kakumbanzila ko, vo ndutidi dina dikakumbwenanga ye
dikakungwilanga.
7 Mpasi yalembwa kukizangula mu nzaikusu zozo
zazinene, yavewa nsende mu nsuni, i mbasi a Satana, mu
kumbanda zinkome, mpasi kiakukizangula ko.
8 Mu diodio yalomba Mfumu ndomba tatu, mpasi
kankatudila yo.
9 Yandi wavova kwa mono: Nlemvo ami ulungidi kwa

ngeye, kadi ngolo zami zilunganga mu lebakana. I
kuma mu kiese kiakingi ikukiyana mu lebakana kwami,
mpasi ngolo za Klisto zasikila mu mono.
10 I kuma mu diambu dia Klisto ngiena kiese mu
lebakana, mu nkwamusu, mu ncita, mu nzomono, mu
nzungu; kadi bu ngiena lebakana, ngiena ngolo.
11 ¶ I buzengi mu sonika bobo, kansi beno luankwika
mu sa bo, kadi nga bufwanane vo beno luampovila
mambote, kadi mu diambu nkutu kisidi ku nim' antu-
mwa zozo zazinene ko, kansi mono i ka lekwa ko.
12 Kedika, dimbu biantumwa biavangwa va kati ye
beno mu ntatumunu yayonsono mu bidimbu ye bimangu
ye tulendo.
13 Kadi mu nki adiambu lualembwa dedakana ye
mabundu mankaka, vo ka diadi ko, vo kialulomba lekwa
ko? Lungiambudila nkanu wowo.
14 ¶ Tala, yayi i nkubama yantatu yinkubamene mu
kwiza kwa beno; kina kululomba lekwa ko, kadi kito-
mbanga biabieno ko kansi beno kibeni. Kadi bana ka
bafwiti yonzika mbongo kwa se ye ngudi ko, kansi se
ye ngudi kwa bana.
15 Mu kiese kiakingi si yavana ye kukivana mu diambu
diamiela mieno. Vo iluta kuluzola, buna si luakunzola
fiuma kak' e?
16 ¶ Ka diambu ko, kiakululomba lekwa ko kansi,
bu ngiena kinkita, yalubaka mu bunkita.
17 Kadi mu bau bayalufidisa yakibakila ndandu kwa
beno e?
18 Mono yatuma Tito ye yafidisa mpangi ye yandi.
Kadi Tito wakibakila ndandu kwa beno e? Kadi ka
tudieti mu Mpeve yimosi ko e? Kadi ka mu tambi
bimosi ko e?
19 Tuka ntama luakidi banza, vo tukukitabila va
luse lueno. Kansi va luse lua Nzambi mu Klisto tuvo-
vanga mamonsono, lu bakiazolwa, mu diambu diakulutu-
nga.
20 Kadi ngiena wonga, vo nanga yalembwa kulubwana,

bonso bunzolele, bu ikwiza, ye vo mono mpe si yabwa-
nwa kwa beno, bonso bululembolo zola: nanga luena
nzonza, kimpala, nganzi, mpaka zaluvambunu, makela,
nsamu miazimfundu tumpalala, bonso bonso,
21 nanga, bu ivutuka kwiza, Nzambi ami si kakungini-
misa mu diambu dieno, ye si yakala kiadi mu babingi
bateka vola masumu ye balembolo vilula madiela mau
mu nsumukunu yoyo ye mu luyangulu ye mu kinsuza
bibasadilanga.

13 Yayi i ngiza yantatu yiikwiza kwa beno. Mambu
mamonsono masikudukwanga mu nwa miamba-
ngi zole vo zitatu.
2 Mono yateka vova, bu yakala yeno nkala yanzole,
ye bwabu, bu ntatukidi, ivova bumosi kwa bau bateka
vola masumu ye kwa bankaka babonsono vo, bu ivutuka,
si yalembwa kuta.
3 Lutombanga dimbu vo Klisto uvovanga mu mono;
yandi kena lebakana mu diambu dieno ko, kansi wena
ngolo mu beno.
4 Kadi yandi wakomwa va kulunsi mu lebakana,
kansi wena moyo mu tulendo tua Nzambi. Kadi beto
mpe tuena kindakana mu yandi, kansi si tuakala moyo
ye yandi mu tulendo tua Nzambi mu diambu dieno.
5 ¶ Lukitonta, vo luena mu minu, lukifiongunina.
Evo ka luzeyi ko e, vo Klisto Yesu wena mu beno? Vo
ka bwa ko luaniangwa.
6 Kansi nsidi vuvu, vo si luazaya, vo beto ka tu
baniangwa ko.
7 Tusambilanga kwa Nzambi, ka luidi vanga mambi,
ka mu monika bafwana beto kibeni ko, kansi mpasi
luavanga mambote ye beto tuakala bonso baniangwa mpe.
8 Kadi ka tulendi kakila kedika ko, kansi tusadila
kedika.
9 Kadi tuyangalalanga, bu tuena lebakana, kansi beno
luena ngolo, mu diodio tusambidilanga mpe, mpasi
luasungama.

10 I kuma bu ntatukidi, nsonekene momo, mpasi
yalembwa sa ngolo, bu ngiena yeno, bonso bwena lendo
kiyavewa kwa Mfumu mu tunga, ka mu tulula ko.
11 ¶ I buna, lu zimpangi, luyangalala, lusungama,
lubombuka, lukalanga diela dimosi, lukalanga mu yenge,
Nzambi ayenge ye zola kakala yeno.
12 Lukambasana malembe mu mfibulu yanlongo.
Banlongo babonsono balufidisi mbote.
13 ¶ Nlemvo a Mfumu Yesu Klisto ye zola kwa
Nzambi ye kintuadi kia Mpeve yanlongo biakala yeno
babonsono.

NKAND'A PAULU KWA BISI

NGALATIA

1 Paulu, i ntumwa, ka yabantu ko ka mu muntu ko,
kansi mu Yesu Klisto ye Nzambi, i Se diamfulukisa
mu bafwa,
2 ye mpangi zazonsono zena yami, kwa mabundu ma
Ngalatia.
3 Nlemvo kwa beno ye yenge kitukidi kwa Nzambi, i
Se, ye Mfumu eto Yesu Klisto,
4 wakivana mu masumu meto, mpasi katukula mu
ntangu yayi yambi, bonso bwena luzolo lua Nzambi,
Se dieto,
5 nkembo kwa yandi mu mvu miamvu ya mvu.
Ameni.
6 ¶ Mono ngitukulu, vo beno nswalu beni lukatuka-
nga mu ndiena walubokila mu nlemvo wa Klisto mu
kwenda ku nsamu wambote wampil'ankaka.
7 Ka kwenani wankaka ko, kansi bankaka bena
bakulusanga mangidimangidi, bazolele vilula nsamu
wambote wa Klisto.
8 Wonso usamunanga nsamu wambote ye ubangisa-

nga nsamu wambote utuasamuna, vo beto vo mbasi
yazulu, bika kasingwa.
9 Bonso buyateka vova, i buna mpovele diaka: Vo
muntu ukulusamuninanga nsamu wambote ubangisanga
una uluatambula, bika kasingwa.
10 ¶ Kadi bwabu ivovanga mu zolakana kwa bantu vo
kwa Nzambi e? Kani vo itombanga nzolakani abantu
e? Vo yakidi zolakana kwa bantu, nga kiena sielo kia
Klisto ko.
11 Lu zimpangi, mono iluzaikisa, vo nsamu wambote
uyasamuna ka wena wakimuntu ko.
12 Kadi kiatambula wo vo longwa wo kwa muntu ko,
kansi mu nzaikusu kwa Yesu Klisto.
13 ¶ Kadi luawa mu nkadulu ami yiyakadila mu
kiyudayo, bonso buyaluta zoma beni bundu dia Nzambi
ye mwangisa dio.
14 Mono yaluta nkubu yami zazingi zakanda diami
mu kiyudayo, yaluta vemina kinkulu kiamase mami.
15 Kansi Nzambi, wakivangudila mono tuka mu
vumu kiangudi ami, wambokila mu nlemvo andi,
16 bu kazola zaikisa Mwan'andi mu mono, mpasi
yasamuna nsamu wambote mu yandi kwa ba-
païen, buna kiayuvula nduengoso kwa nsuni ye menga
ko,
17 kiayenda kuna Yelusalemi ko kwa bau bantekila
mu kala zintumwa, kansi yayenda kuna Alabia, ye
yavutuka diaka kuna Damasko.
18 ¶ Mboki mvu ntatu bu miamana vioka, yabaluka
kuna Yelusalemi mu diambu diazaya Kefa, yakala
yandi kumi ye lumbu tanu.
19 Wankaka mu zintumwa kiamona ko kansi Yakobi,
i mpangi a Mfumu.
20 Mansonekene kwa beno, tala, va luse lua Nzambi,
kivunini ko.
21 Buna yaluaka ku ndambu za Silia ye Kilikia.
22 Mono kiazayakana zizi kwa mabundu ma Yuda
ko mena mu Klisto.

23 Bawa kaka: Ndiena wateka kutuzoma, bwabu
usamunanga nsamu wambote waminu kikazola bunga.
24 Bakembila Nzambi mu mono.

2 Kumi ye mvu ia, bu miavioka, yavutuka baluka kuna
Yelusalemi ye Banaba, yanata Tito mpe.
2 Mono yabaluka mu diambu dianzaikusu, yababa-
ngudila nsamu wambote uisamunanga kwa bapaïen, kansi
ku nenga kwa bena tunda, mu zaya vo izaulanga evo
yakizaudila mu nkatu.
3 Tito nkutu, i mwisi Elene, wakala yami, kakwikwa
mu zengwa ko,
4 mpeleko mpangi zaluvunu zakota mu nsweki mu
neka kimpwanza kieto kituena mu Klisto Yesu, mpasi
batuvanga minanga,
5 kansi mu lokula kimosi nkutu ka tuatambudila mu
kubatumamana ko, mpasi kedika kiansamu wambote
kiasikila mu beno.
6 Babanzulwa, vo i batunda—bonso bubakala ka i
diambu diami ko, kadi Nzambi katalanga zizi kiamuntu
ko—batunda ka bankudikila diambu ko.
7 Kansi bu bamona, vo mono yasilwa vuvu mu samuna
nsamu wambote kwa bakondolo nzengolo, bonso Petelo
kwa bazengwa—
8 kadi ndiena wasadila kintumwa mu Petelo mu
bazengwa, wasadila kio mu mono mpe mu bapaïen—
9 bu bazaya nlemvo una uyavewa, buna Yakobi ye
Kefa ye Yoane, batunda bonso bitungwa, bavana koko
kwalubakala kwakintuadi kwa mono ye Banaba,
mpasi beto tuenda kwa bapaïen, kansi bau kwa baze-
ngwa;
10 diadi kaka, vo tufwiti bambukila bamputu moyo,
diodio yakala mpe kimfuzi mu vanga.
11 ¶ Kefa bu kayiza kuna Antiokia, yansemba va
luse luandi, kadi watunguluka.
12 Bankaka batuka kwa Yakobi bu ka bakiluakila ko,
yandi wakidila ye bapaïen, kansi bu bamana luaka,

walanguka, wavambana ye bau mu diambu diawonga mu
bazengwa.
13 Ba Yudayo bankaka bakala yandi kintuadi mu
disu ku nsi alukaya, Banaba mpe watuadukuswa kwa
disu diau ku nsi alukaya.
14 Bu yamona, vo balembwa diata bwasungama mu
kedika kiansamu wambote, yavova kwa Kefa va luse
luababonsono: Vo ngeye i Nyudayo udiatanga mu fu
biabapaïen ye ka mu fu biaba Yudayo ko, buna mu
nkiama ukwikanga bapaïen mu diata mu fu biaba Yudayo?
15 Beto tu ba Yudayo mu kibutu, ka tu bankwa
miamasumu miabapaïen ko,
16 kansi bu tuzeyi, vo muntu kanunguswanga mu
mavanga mansiku ko, kansi mu minu mu Klisto Yesu,
buna beto mpe tualeka minu mu Klisto Yesu, mpasi
tuanunguswa mu minu mu Klisto, ka mu mavanga
mansiku ko, kadi nsuni nkutu ka ununguswa mu mava-
nga mansiku ko.
17 Kansi vo beto, bu tutombanga mu nunguswa mu
Klisto, tumonwanga, vo tu bankwa miamasumu, buna
Klisto i sielo kiamasumu e? Ka bwa ko!
18 Kadi vo ivutuka tunga bina biyatulula, buna ikuki-
songanga vo i mvodi ankanu.
19 Kadi mu nsiku yafwa kwa nsiku, mpasi yakala
moyo mu Nzambi.
20 Mono yakomwa va kulunsi ye Klisto, kivutukidi
kala moyo mu mono kibeni ko, kansi ngiena moyo mu
Klisto ukalanga mu mono; moyo ungiena bwabu mu
nsuni ngienina wo mu minu mu Mwan'a Nzambi wanzola,
wakivana mu mono.
21 Kikabikisanga nlemvo a Nzambi ko, kadi vo
lunungu lutukanga mu nsiku, buna Klisto wafwa mu
ka lekwa ko.

3 Engwa beno lu bisi Ngalatia babuzengi, nani waluvu-
kumuni, i beno luasongwa Yesu Klisto wakomwa va
kulunsi?

2 Diambu diadi kaka nzolele zaya kwa beno: Luatambudi Mpeve mu mavanga mansiku vo mu ngwilu aminu e?
3 Bonso bobo luenina buzengi e? Bu luabadika mu Mpeve, bwabu luzolele mana mu nsuni e?
4 Lualungwa mpasi zozo zazingi mu nkatu e? Vo zakedi mu nkatu e?
5 I kuma ukuluvananga Mpeve ye vanganga bimangu mu beno, usanga bo mu mavanga mansiku vo mu ngwilu aminu e?
6 Bonso bwalekila Abalahami minu mu Nzambi ye watangulwa bo vo i lunungu.
7 I kuma luzaya, vo bena mu minu, bau i bana ba Abalahami.
8 Kansi masonukwa makimwena, vo Nzambi unungisanga bapaïen mu minu, makikambila nsamu wowo wambote kwa Abalahami: Mu ngeye bapaïen babonsono si basakumunwa.
9 I kuma bena mu minu basakumunwanga ye Abalahami, i nkwa minu.
10 Kadi babonsono bena mu mavanga mansiku bena ku nsi ansingulu, kadi diasonama: Wasingwa wonso ulembolo sikila mu mamonsono masonukwa mu nkand'ansiku mu vanga mo.
11 Buzayakene, vo muntu kanunguswanga va luse lua Nzambi mu nsiku ko, kadi nkwa lunungu si kakala moyo mu minu.
12 Nsiku ka mitukidi mu minu ko, kansi: Uvanganga mio, si kakala moyo mu miau.
13 Klisto watukula mu nsingulu ansiku, bu kayika nsingulu mu beto, kadi diasonama: Wonso wamanukwa va nti wasingwa kwandi.
14 Tuakulwa bobo, mpasi lusakumunu lua Abalahami luiza mu Klisto Yesu kwa bapaïen, mpasi tuatambula nsilulu a Mpeve mu minu.
15 ¶ Lu zimpangi, mpovele bonso bwena fu biabantu. Luwawanu vo luamuntu mpe bu luasiamuswa,

muntu kalendi lo kabikisa ko, kakudikilanga lo diambu
ko.
16 Kansi kwa Abalahami nsilulu zakambwa ye kwa
nkun'andi. Kavovele ko: Kwa nkuna miaku nkievo
miamingi, kansi bonso vo umosi kaka: Kwa nkun' aku,
i Klisto.
17 Mampovele i mama: Luwawanu luateka siamisa
Nzambi ye nsilulu ka bilendi kabukuswa kwa
nsiku ko miayiza landila nkama ia ye makumatatu
mamvu.
18 Kadi vo difwa diavewa mu nsiku, buna ka mu
nsilulu diaka ko, kansi Nzambi wakaila dio kwa Abala-
hami mu nsilulu.
19 ¶ Buna nsiku i nki? Miakudukulwa mu diambu
diantulumunu nate ye ngizulu ankuna wasilwa nsi-
lulu, miazaikuswa kwa zimbasi mu kisielo kianwa-
wasi.
20 Kansi nwawasi ka i nwawasi amuntu mosi ko,
kansi Nzambi i umosi.
21 ¶ Buna nsiku mikakilanga nsilulu za Nzambi e?
Ka bwa ko! Kadi vo nsiku miavewa milenda vana
moyo, nga lunungu lutukidi mu nsiku.
22 Masonukwa mazibikila babonsono ku nsi ama-
sumu, mpasi vo mu minu kia Klisto Yesu nsilulu yavewa
kwa balekanga minu.
23 Kansi minu, bu ka kiakiyizila ko, tuakebwa kinkole
kwa nsiku, tuavingila minu kina zaikuswa.
24 I kuma nsiku miakala nlongi eto mu kututuala
kwa Klisto, mpasi tuanunguswa mu minu.
25 Minu bu kiayiza, ka tuena diaka ku nsi anlongi
ko.
26 Kadi beno babonsono lu bana ba Nzambi mu
minu mu Klisto Yesu.
27 Kadi mu beno, buna luena luabotukwa mu Klisto,
luavwata Klisto.
28 Ka mwena Nyudayo ko vo mwisi Elene ko, ka
mwenani nanga vo mfumu ko, ka mwenani bakala ye

nkento ko, kadi beno babonsono i umosi mu Klisto
Yesu.
29 Kansi vo lu ba Klisto, buna lu nkun'a Abalahami
ye mvingidi miadifwa bwenina nsilulu.

4 Mono mpovele: Ntangu yina mvingidi bu kakidi
mwana, ka mwenani diswaswana ye yandi ye nanga
ko, mpeleko i mfumu abiabionsono,
2 kansi wena ku nsi aminkengi ye minkebi, nate ye
ntangu yateka zenga s'andi.
3 I buna beto mpe, bu tuakala bana, tuakala mu
kinanga kiamabanza makimwana.
4 Ntangu yalunga bu yayiza, Nzambi wafidisa Mwan'a-
ndi wabutuka kwa nkento, wabutuka ku nsi ansiku
5 mu kula bena ku nsi ansiku, mpasi tuatambula
kimwana.
6 Bu lu bana, Nzambi, wafidisa Mpeve a Mwan'andi
mu ntima mieno yibokanga: Aba, Tata.
7 I kuma ku nanga diaka ko, kansi mwana; vo u
mwana, buna u mvingidi adifwa mu Nzambi.
8 ¶ Vakiakedi bu lualembwa zaya Nzambi, luakala
minanga kwa zinzambi zikondolo ki Nzambi kiake-
dika.
9 Bwabu bu luzeyi Nzambi ye luazaiwa kwa Nzambi,
buna bwe luavutukila ku mabanza malebakana ye
mabumputu makimwana maluzolele kadila diaka mu
kinanga.
10 Lukebanga bilumbu ye zingonda ye zinsungi ye
mimvu.
11 Ngiena wonga mu beno, kani vo mu nkatu yasedi
salu mu beno.
12 ¶ Lu zimpangi, mono ilulomba luakala bonso
mono, kadi mono mpe ngienina bonso beno. Ka
luampangila bulembolo songa ko.
13 Luzeyi, vo va ntete yalusamunina nsamu wambote
mu diambu dialebakana kwansuni,
14 ka luayina vo vweza kina kiakala nkankumusu mu

nsuni ami kwa beno ko, kansi luantambula bonso mbasi
a Nzambi, bonso Klisto Yesu.
15 Mayangi maluakisikila kwe mena bwabu? Kadi
mono ita kimbangi mu beno, vo bulenda kala nga
luakola meso meno ye luampana mo.
16 I kuma bu yalukamba kedika, ngieka ntantu eno.
17 Bakuluveminanga kansi ka bonso bufweni ko,
bazolele kulukatula mu beto, mpasi luabavemina.
18 Bufweni mu veminanga biambote ntangu zazo-
nsono, ka bu ngiena yeno kaka ko.
19 Lu bimbana-mbana biami bingieti mwena nsongo
diaka, nate ye Klisto kalunga mu beno,
20 kansi nzolele kala yeno bwabu ye vilula nding'a-
mi, kadi mbwidi kidunga mu beno.
21 ¶ Lunkamba, beno luzolele kalanga ku nsi ansiku,
ka luwanga nsiku ko e?
22 Kadi diasonama, vo Abalahami wakala bana bole
bababakala, umosi wasielo kiankento, umosi wankento
wampwanza.
23 Mwanki mwana wasielo kiankento wabutuka
bwenina nsuni, kansi mwan'ankento wampwanza
wabutuka mu nsilulu.
24 Mambu momo mena bonso ngana, kadi bakento
bobo i ngwawanu zole, yimosi yitukidi mu mongo wa
Sinai yibutanga kinanga, i Hangali kwandi.
25 Kansi Hangali i mongo wa Sinai muna Alabia, i
mpila mosi ye Yelusalemi diena bwabu, kadi diena mu
kinanga ye bana bandi.
26 Kansi Yelusalemi diena kuna kayengele diena
diampwanza, diodio i ngudi eto.
27 Kadi diasonama: Yangalala kwaku, u nkwa sita
ulembolo buta, sasula ndinga ye boka kwaku ukondolo
minsongo, kadi nkwa kinsona wena bana babingi,
ndiena wena bakala bafiuma.
28 Lu zimpangi, beno lu bana bansilulu bonso
Isaki.
29 Bonso ndiena wabutuka bwenina nsuni, wazoma

mu ntangu yina wabutuka bwenina Mpeve, i bobo bwabu
mpe.
30 Mwanki masonukwa bwe mavovele? Vaikisa
sielo kiankento ye mwan'andi, kadi mwan'asielo kia-
nkento ka una vingila difwa ye mwana wabuta nkento
wampwanza ko.
31 I kuma, lu zimpangi, beto ka tu bana basielo
kiankento ko, kansi tu bana bankento wampwanza.

5 Mu kimpwanza Klisto watusa bampwanza i diau
lutelama nakekete, ka lukangwani vangu biakinanga
ko.
2 ¶ Tala, mono Paulu iluvovele: Vo luzengwa, buna
Klisto kalutomese diambu ko.
3 Mono itanga kimbangi diaka kwa wonso muntu
uzengolo, yandi fwiti vanga nsiku miamionsono.
4 Beno lununguswanga mu nsiku, lumeni vambana ye
Klisto, lusotokene mu nlemvo.
5 Kadi mu Mpeve tuvingilanga mu minu vuvu kialunu-
ngu.
6 Kadi mu Klisto Yesu nzengolo vo kondwa kwanze-
ngolo ka biena mfunu ko, kansi minu kisalanga mu zola.
7 Beno luatoma zaula. Nani walukakidila mu tuma-
mana kedika?
8 Ndebolo yoyo ka yitukidi kwa ukulubokilanga ko.
9 Lufunusu luafiuma lufunisanga sobwa kiakionsono.
10 Mono ngiena vuvu mu Mfumu mu beno, vo ka
luna tambudila mu mabanza mankaka ko, kansi wonso
ukulusanga keti-keti neti mfundusu andi.
11 Lu zimpangi, vo yakidi samunanga nzengolo, mu
nki yakidi zomunwanga? Buna nteso asakuba yakulu-
nsi yimeni.
12 Bakulukitumunanga, mwanki mbote vo bazolele
kukivokula.
13 ¶ Lu zimpangi, luabokulwa ku kimpwanza, kansi
ka lusadilani kimpwanza mu vana nsuni fulu ko, kansi
lusalasananga mu zola.

14 Kadi nsiku miamionsono mialunguswa mu dia-
mbu dimosi, i mu diadi: zola mfinangani aku bonso
ngeye kibeni.
15 Vo lutatasana ye disasana, lutala, ka luidi mana-
sana.
16 ¶ Kansi mono mpovele: Ludiata mu Mpeve, ka
luidi vanga nzinunu zansuni.
17 Kadi nsuni wena nzinunu yakitantu kwa Mpeve ye
Mpeve kwa nsuni; kadi biau bienasana kitantu, ka
luidi vanga bionso biluzolele.
18 Vo lutuaduswanga kwa Mpeve, ka luena ku nsi
ansiku ko.
19 ¶ Mavanga mansuni mamonikanga, i mama: yanga,
nsumukunu, nzinunu zambi,
20 nsambulu abiteki, kiloka, kitantu, mpaka, kimpala,
nganzi, mpambusu, nkabunu, tuvanguku,
21 yandu diameso, kinduvu, makinu, ye mampila yoyo
mantekele kulukamba ye yateka vova, vo bavanganga
mampila yoyo ka bana vingila difwa diakimfumu kia
Nzambi ko.
22 Kansi mbutu mia Mpeve i zola, kiese, yenge,
mvibudulu, nlembami, mbote, kinkwikizi,
23 kimpombo ye kukiyala, mampila yoyo ka mena
kitantu kwa nsiku ko.
24 Kansi babana ba Klisto Yesu bamana koma nsuni
va kimosi ye nzinunu va kulunsi.
25 ¶ Vo tuena moyo mu Mpeve, bika tuadiata mu
Mpeve mpe.
26 Ka tutombani nkembo wankatu ko vo tukisa
mpaka vo yandasana meso.

6 Lu zimpangi, vo muntu bakamene mu ntulumunu,
buna beno lu bakimpeve lusungika wampila yoyo
mu mpeve yakimpombo; ukikenga, kwidi vukumunwa
ngeye mpe.
2 Lunatasana zitu bieno, i buna lulungisila nsiku mia
Klisto.

3 Kadi vo muntu ukibanzidi, vo waunene, kansi kena
bo ko, ukukivunanga.
4 Muntu muntu bika kakitonta mu mandi mavanga,
buna si kakala luyanu luandi mu yandi kibeni kaka, ka
mu wankaka ko,
5 kadi muntu muntu si kanata kiandi zitu.
6 ¶ Ulongwanga mu mambu, bika kakala ntuadi mu
biambote biabionsono ye ndiena ukunlonganga.
7 Ka luzimbuswani ko. Nzambi kasakununwanga ko,
kadi bikunanga muntu, bina si kayonzika mpe.
8 Kadi ukunanga mu diambu diansuni andi, mu nsuni
si kayonzika mfukulu, kansi ukunanga mu diambu dia
Mpeve, si kayonzika mu Mpeve moyo wamvu ya mvu.
9 Ka tukondwani kibakala ko, bu tuvanganga ma-
mbote, kadi mu ntangu yafwana si tuayonzika mpe, vo
tulembolo lenzangana.
10 I kuma bonso butubeki ntangu, bika tuavanga
mambote kwa babonsono, kansi tuluta bo sa kwa bena
yeto kintuadi mu minu.
11 ¶ Lutala sono biabinene binsonekene kwa beno mu
kwami koko.
12 Babonsono bena nsatu azolakana mu nsuni,
bakulukwikanga mu zengwa mu diadi kaka, mpasi
balembwa zomwa mu diambu diakulunsi dia Klisto.
13 Kadi bazengwa ka bakebanga nsiku mpe ko, kansi
bazolele, vo luazengwa, mpasi bakiyana mu nsuni eno.
14 Mu mono, Nzambi zeyi vo kizolele kukiyana ko,
kansi mu kulunsi dia Mfumu eto Yesu Klisto, diako-
munwa nza kwa mono ye mono kwa nza.
15 Kadi nzengolo ka i lekwa ko ye kondwa kwa-
nzengolo ka i lekwa ko, kansi nsemono yampa.
16 Babonsono badiatanga bwenina malongi mama, bika
yenge ye nkenda biakala va bau ye va Isaeli dia Nzambi.
17 Tuka bwabu muntu kansilani mpasi ko, kadi mu
nitu ami inatanga dimbu bia Yesu.
18 ¶ Lu zimpangi, bika nlemvo wa Mfumu eto Yesu
Klisto wakala ye mpeve eno. Ameni.

NKAND'A PAULU KWA BISI

EFESO

1 Paulu, i ntumw'a Klisto Yesu mu luzolo lua Nzambi,
kwa banlongo bena mu Efeso ye bakwikama mu
Klisto Yesu.
2 Nlemvo kwa beno ye yenge kitukidi kwa Nzambi, i
S'eto, ye Mfumu Yesu Klisto.
3 ¶ Bika Nzambi ye Se dia Mfumu eto Yesu Klisto
katondwa watusakumuna mu nsakumunu zazonsono
zakimpeve tuka mu zulu mu Klisto,
4 kadi watusola mu yandi, nza bu yalembwa vangwa,
mpasi tuakala banlongo ye kondwa kieta va luse luandi,
5 mu zola yandi wateka kana, vo beto tuna kala bana
bandi mu Yesu Klisto, bonso bwena nzolakani aluzolo
luandi
6 mu nsikulu ankembo anlemvo ukatuvana mu zolwa
kiandi.
7 mutuena nkudulu mu menga mandi, ngiambudulu
antulumunu zeto, bonso bwena kimvwama kianlemvo
andi
8 ukatubukisila mu nduenga ye nduka zazonsono,
9 bu katuzaikisila mansweki maluzolo luandi, bonso
bwena zolakana kwandi kukakikanina mu yandi kibeni,
10 mpasi vo mu lukanu luandi, ntangu bu zimeni
lunga, kakukibundikisila biabionsono mu Klisto, i bina
mu mazulu ye bina va ntoto.
11 I mu yandi tuatambula difwa mpe, bu tuateka
solwa, bonso bwena kani diandiena usalanga biabio-
nsono bonso bwena lukanu lualuzolo luandi,
12 mpasi tuakala nsikulu ankembo andi, i beto tuateka
sila Klisto vuvu;
13 mu yandi beno mpe, bu luakiwila mambu makedika,
i nsamu eno wambote wampulusu, mu yandi beno, bu

luakilekila minu, luasiwa dimbu kia Mpeve yanlongo
yansilulu,
14 i ntadulu adifwa dieto nate ye nkudulu abantu
bandi bakavwidi, mu nsikulu ankembo andi.
15 ¶ Mu diodio bu yamana wa mu minu kiena yeno
mu Mfumu Yesu ye zola kuluena kwa banlongo babo-
nsono,
16 kilembolo mu vutula matondo mu beno ko, bu
ikulubambukilanga moyo mu tusambulu tuami,
17 mpasi Nzambi a Mfumu eto Yesu Klisto, i Se
diankembo, kaluvana Mpeve yanduenga ye yanzaikusu
mu toma kunzaya,
18 kawangula meso mantima mieno, mpasi luazaya
bwenina vuvu kiambokolo andi ye bwenina kimvwama
kiankembo adifwa diandi mu banlongo,
19 ye bonso bwenina lulendo luandi lualunene beni
kwa beto tulekanga minu, bonso bwenina nsadulu alu-
lendo luangolo zandi
20 lukasadila mu Klisto, bu kamfulukisa mu bafwa
ye wamvwandisa va lubakala luandi mu zulu
21 vana ntandu angiadulu yayonsono ye kikuluntu ye
lulendo ye kimfumu, ye yonso nkumbu yibikwanga, ka
mu ntangu yayi kaka ko, kansi mu yina yakwiza mpe.
22 Yandi watula biabionsono ku nsi amalu mandi,
wamvana mu kala ntu adibundu mu babionsono,
23 kadi diau i nitu andi, i nzadulu andiena uzalanga
mu biabionsono mwamonsono.

2 Beno mpe luakala bafwa mu ntulumunu zeno ye
masumu meno
2 maluadiatila vakiakedi; bonso bwenina fu bianza
mu ntangu yayi, bu luanama nkuluntu atulendo tua-
mpeve usalanga mu bana bankolomono.
3 Vakiakala beto babonsono tuadiata va kimosi ye
bau mu nzinunu zansuni eto, tuavanga luzolo luansuni
ye luamabanza, mu kimuntu tuakala bana banganzi
bonso bankaka mpe.

4 Kansi Nzambi bu kena kimvwama kiankenda, buna
mu diambu diazola kwandi kwakunene kukatuzodila
5 wavutumusa mu Klisto, i beto tuateka fwa mu
ntulumunu. Mu nlemvo luavuluswa.
6 Inga watufulukisa ye yandi, watuvwandisa ye
yandi mu kizulu mu Klisto Yesu,
7 mpasi katusonga mu ntangu zina kwiza mbidi
akimvwama kianlemvo andi mu nlembami kwa beto mu
Klisto Yesu.
8 Kadi mu nlemvo luavuluswa mu minu, ye ka mu
beno kibeni ko; i nkailu a Nzambi;
9 ka mu mavanga ko, mpasi muntu kakukiyana ko.
10 Kadi beto i mavanga mandi, tuasemwa mu Klisto
Yesu mu diambu diamavanga mambote makikubikila
Nzambi, mpasi tuadiatila mo.
11 I kuma lubambuka moyo vo vakiakala beno lu
bapaïen mu nsuni, luabikwa bankwa kondwa kwanze-
ngolo kwa bau babikwanga bankwa nzengolo, i yina
yavangwa mu nsuni.
12 Mu ntangu yina luakondwa Klisto, luakala ku
mbazi aluyalu lua Isaeli ye zinzenza mu tuwawanu
tuansilulu, ka luakala vuvu ko, luakondwa Nzambi mu
nza.
13 Kansi bwabu mu Klisto Yesu, beno luateka kala
nseke, lufinangene mu menga ma Klisto.
14 Kadi yandi i yenge kieto, i yandi wavanga babole
umosi, watulula baka kiakati kiampambunu.
15 Kadi mu nsuni andi wasukisa kitantu kiatuka mu
nsikudukusu zaminsiku, mpasi kasema mu yandi kibeni
muntu umosi wampa mu bau bole, i buna kavanga yenge
16 ye wawawasa bau bole ye Nzambi mu nitu yimosi
mu kulunsi, bu kavonda kitantu va diau.
17 Yandi wayiza, wasamuna nsamu wambote wayenge
kwa beno luakala nseke ye yenge kwa bau bafinangene,
18 kadi mu yandi beto yau tubeki nkotolo eto kwa Se
mu Mpeve yimosi.
19 I kuma ka lu zinzenza ye minkibi diaka ko, kansi

beno lu bisi nsi va kimosi ye banlongo ye bantu banzo a
Nzambi,
20 luatungwa va lufulu luazintumwa ye bambikudi
vena Yesu Klisto kibeni tadi diafuma.
21 Mu yandi ntungulu yayonsono yibunduswanga,
yitungwanga mu kala kinlongo mu Mfumu;
22 mu yandi beno mpe lutungwanga va kimosi mu
kala nzo a Nzambi mu Mpeve.

3 Mu diambu diabeno, lu bapaïen, mono Paulu, i nkole
a Klisto Yesu.
2 Kadi luawilu mu nsadulu anlemvo wa Nzambi
uyavewa mu beno,
3 vo yatambuła, mansweki mu nzaikusu, bonso
buyateka kulusonikina mu mambu mafiuma.
4 Bu lutanga mo, lulenda mo visila zayu kiami mu
mansweki ma Klisto
5 malembwa zaikuswa mu mbandu zankaka kwa bana
babantu, bonso bumazaikuswa bwabu mu Mpeve kwa
ntumwa zandi zanlongo ye bambikudi,
6 vo bapaïen i mimvingidi yeto miadifwa, bena yeto
nitu yimosi, bena yeto ntuadi mu nsilulu mu Klisto Yesu
mu nsamu wambote.
7 Mu wau yayika sielo bonso bwena nkailu anlemvo
wa Nzambi uyavewa mu nsadulu alulendo luandi.
8 Kwa mono, ndutidi banlongo babonsono mu ke,
kwavewa nlemvo wowo mu samuna kwa bapaïen nsamu
wambote wakimvwama kia Klisto ki ka kilendi tezakana
ko
9 ye mwesa babonsono, bwenina nsadulu yamansweki
maswekwa tuka mu ntangu zi ka zibadiki mu Nzambi
wasema biabionsono,
10 mpasi nduenga za Nzambi zampila zazingi zazai-
kuswa bwabu mu dibundu kwa minyadi ye bakuluntu mu
zulu,
11 bonso bwenina kani diamvu ya mvu dikakana mu
Klisto Yesu, Mfumu eto.

12 Mu yandi, bu tukunlekilanga minu, tuena vuvu
kiafinama ye Nzambi mu kibakala.
13 Mu diodio mono ilulomba, ka luidi kondwa
kibakala mu mpasi zami mu beno, kadi zau i nkembo
eno.
14 ¶ I kuma mono ifukamanga va makungunu mami
kwa Se
15 ditukidi kise kiakionsono kibikwanga mu mazulu
ye va ntoto,
16 mpasi kaluvana bwenina kimvwama kiankembo
andi, mpasi luasiama mu lulendo mu Mpeve andi mu
muntu wena mu ngudi,
17 mpasi Klisto kakundanga mu ntima mieno mu minu,
18 mpasi beno bu luena mianzi miasina mu zola,
luakala ngolo mu bakula mu kintuadi ye banlongo
babonsono, bwenina sadila ye la ye mpinda ye ntela
19 ye zaya zola kwa Klisto kuviokele nzailu, mpasi
luazala mu zala kwakonsono kwa Nzambi.
20 ¶ Kansi kwa yandi ulenda vanga malutidi beni
mamonsono matulombanga vo banzanga, bwenina
lulendo lusalanga mu beto,
21 kwa yandi nkembo mu dibundu ye mu Klisto
Yesu kwa mbandu zazonsono mu mvu miamvu ya
mvu. Ameni.

4 I kuma mono, i nkole mu Mfumu, ilulubula luadiata
bufweni mu mbokolo yiluabokudulwa,
2 mu luyinunu lualonsono ye kimpombo ye mbuwa
ntima ye mvibasani mu zola;
3 lusa kimfuzi mu keba kintuadi kia Mpeve mu kangu
kiayenge.
4 Nitu yimosi ye Mpeve yimosi biena, bonso buluabo-
kudulwa mpe mu vuvu kimosi kiambokolo eno;
5 Mfumu yimosi, minu kimosi, mbotokolo yimosi,
6 Nzambi yimosi ye Se diababonsono diena vana
ntandu ababonsono ye mu nkati ababonsono ye mu
babonsono.

7 Kansi buna tuena muntu muntu wavewa nlemvo,
bonso bwena tezo kiankailu a Klisto.
8 I kuma kavovila: Bu kabaluka muna kayengele,
wabaka nkangu wazinkole, wavana bantu minkailu.
9 Kansi diadi: wabaluka i nki ambangudulu vo ka yayi
ko e vo wateka kulumuka kuna vuma biena ku banda-
banda ku nsi antoto?
10 Ndiena wakulumuka, i ndiena wabaluka mpe vana
ntandu amazulu mamonsono, mpasi kazala mu bia-
bionsono.
11 Yandi wavana bankaka mu kala zintumwa, ba-
nkaka bambikudi, bankaka nsamuni miansamu wa-
mbote, bankaka mimvungi ye minlongi
12 mu fwanisa banlongo mu sala bisalu ye tunga nitu a
Klisto,
13 nate ye beto babonsono tuamana luaka ku kintuadi
kiaminu ye kianzailu a Mwan'a Nzambi ye ku muntu
wamana kula ye ku tezo kiankudulu kiazala kia Klisto.
14 Buna ka tuna vutuka kala bana banswa banatwanga
ye zietuswanga kwa yonso yonso mpeve yalongi mu
kimpa kiabantu ye mu bungubi ye kinkita kianzimbusu
ko.
15 Kansi tuvovanga kedika, mpasi tuakula mu zola
mu mamonsono kwa yandi i ntu, i Klisto.
16 Tuka mu yandi nitu yamvimba yibundukuswanga
ye yikukuswanga ye mu lusadusu luvanasananga biela
biabionsono bonso bwena nsadulu akiela kiela, i bobo
nitu yikulanga mu kukitunga mu zola.
17 ¶ I kuma diadi ngieti vova ye ta kimbangi mu
Mfumu, vo ka luvutukani diata ko, bonso budiatanga
bapaïen mpe mu madiela mau malufukulu,
18 bu bena tombe mu zayu kiau ye bena ku mbazi
amoyo wa Nzambi mu diambu diakondwa kwazaya
kwena mu bau mu diambu diambadusu antima miau.
19 Bu bakondolo nsoni bakiyekula mu zinzinunu mu
vanga nsumukunu zazonsono mu vema.
20 Kansi beno ka lualongukila Klisto bobo ko,

21 vo bwena, vo luawilu mu yandi ye lualongwa mu
yandi, bonso bwena kedika mu Yesu,
22 mu vula muntu wankulu wankadulu eno yatekila
ubivuswanga mu nzinunu zaluvunu.
23 Kansi lukitukanga bamona mu mpeve yadiela
dieno,
24 bu luakivwatila muntu wampa wasemwa bwenina
Nzambi mu lunungu ye nlongo biakedika.
25 ¶ I kuma lubembika luvunu, luvovasana kedika
muntu ye mfinangani andi, kadi tu biela biantuadi.
26 Lukala nganzi, kansi ka luvolani masumu ko;
ka lukebani nganzi nate ye ntangu yidimini ko;
27 ka luvanani nkadı ampemba fulu ko.
28 Wena bwivi, kavutukani labula ko, kansi kasala ye
vanga mu moko mandi biena biambote, mpasi kakala
bikafwiti kabila kwa bena nsatu.
29 Diambu diansoni nkutu ka divaikani mu nwa
mieno ko, kansi mena mambote mu ntungulu abankaka
mafweni mu vana nlemvo kwa bawanga.
30 Ka lusani Mpeve yanlongo ya Nzambi kiadi ko
yiluasilwa dimbu nate ye lumbu kiankudulu.
31 Bika ndudi yayonsono ye nkesi ye nganzi ye
mbokolo ye ntiakulu biakatulwa mu beno va kimosi ye
yayibi yayonsono mpe.
32 Lukalasana nlembami, nkenda, luyambasana,
bonso Nzambi mpe mu Klisto waluyambudila.

5 I kuma luvukumukina Nzambi bonso bana bazolwa,
2 ludiata mu zola, bonso Klisto mpe waluzola ye
wakivana mu beto nkailu ye nkailu amponda wansunga
kwa Nzambi.
3 ¶ Yanga ye nsumukunu zazonsono vo bwimi ka
bibikwani nkutu mu beno ko, bonso busongele mu ba-
nlongo,
4 ka mbokono zansoni ye zabuzengi vo madieya ko
bilembolo songa, kansi luvana matondo.
5 Kadi lutomene zaya diadi, vo nsuza nkutu vo nkwa

sumuka vo nkwa bwimi, i nsambidi abiteki, kenani
difwa mu kimfumu kia Klisto ye Nzambi ko.
6 ¶ Muntu ka luvunani mu mambu mankatu ko, kadi
mu diambu diamomo nganzi za Nzambi zikwizanga va
bana bankolomono.
7 I kuma ka lukalani ntuadi ye bau ko.
8 Kadi vakiakedi luakala tombe, kansi bwabu luena
kia mu Mfumu. Ludiata bonso bana bakia,
9 kadi mbutu miakia miena mu mambote mamonsono
ye lunungu ye kedika.
10 Luteza mu zaya bionso bizolakane kwa Mfumu,
11 ka lukalani ntuadi ko mu mavanga matombe
makondolo mbutu, kansi semba lusemba mo kaka.
12 Kadi mabavanganga mu nsweki mena nsoni mpe
mu vova.
13 Kansi mamonsono makongudulwanga kwa kia
mazayakene, kadi i kia kuzaikisanga mamonsono.
14 I kuma kavovele: Sikama kwaku, ngeye ulekanga,
fuluka mu bafwa, Klisto si kakukienzula.
15 ¶ I kuma lutala, bonso bulufwiti toma diata, ka
bonso bakondolo nduenga ko kansi bonso bankwa
nduenga,
16 Lutoma sadila ntangu, lumbu bu biena biambi.
17 I kuma ka lukalani buzengi ko, kansi luzaya monso
mazolele Mfumu.
18 Ka lukolwani vinia ko, mu kiau mutukanga ki-
mpumbulu, kansi luzala kwa Mpeve.
19 Luvovasana mu tumbu ye nkunga miamasika ye
nkunga miakimpeve, luyimbila ye lusika mu ntima
mieno kwa Mfumu.
20 Lutondanga kwa Nzambi ye Se ntangu zazonsono
mu biabionsono mu nkumbu a Mfumu eto Yesu
Klisto.
21 Lulemvuka muntu kwa mfinangani andi mu vumi
kia Klisto.
22 ¶ Lu bakazi, lulemvuka kwa babakala bayeno
kibeni bonso kwa Mfumu,

23 kadi bakala i ntu ankazi, bonso Klisto mpe i ntu
adibundu. Yandi kibeni i mvulusi anitu.
24 Bonso dibundu dialemvuka kwa Klisto, i buna mpe
bakazi kwa babakala bau mu mamonsono.
25 ¶ Lu babakala, luzola bakazi beno, bonso Klisto
mpe wazola dibundu ye wakivana mu diau,
26 mpasi kabieka dio nlongo, bu kakivedisila dio mu
ngiobolo anlangu ye mu mambu,
27 mpasi yandi kibeni kakitudila dibundu diankembo
dikondolo tona vo mfiende vo diampila yoyo, kansi
mpasi diakala dianlongo ye kondwa kieta.
28 I bobo mpe babakala bafwiti zola bakazi bayau
kibeni bonso nitu zayau kibeni. Uzolanga nkazi ayandi
kibeni, ukukizolanga.
29 Kadi muntu kabelele nsuni ayandi kibeni widi
ntangu nkutu ko, kansi yandi uyundulanga wo ye
kebanga wo bonso Klisto mpe dibundu,
30 kadi beto tu biela bianitu andi.
31 I kuma muntu fwiti sisa s'andi ye ngudi andi ye
tatamana ye nkazi andi, bau bole si bakala nsuni umosi.
32 Diansweki diodio diena diadinene, kansi mono
mpovele mo mu Klisto ye mu dibundu.
33 Mwanki beno mpe luzodila bobo muntu muntu
wandi nkazi bonso yandi kibeni; nkazi bika kavumina
bakala diandi.

6 Lu bana, lutumamana mase meno ye ngudi zeno mu
Mfumu, kadi bobo bufweni.
2 Zitisa s'aku ye ngudi aku, yoyo i nsikudukusu
yantete yena nsilulu,
3 mpasi watoma nitu ye zinga ntangu yayingi mu nsi.
4 Lu mase, ka lufwemisani bana beno ko, kansi
lubayundula mu ndongi ye lusembo lua Mfumu.
5 ¶ Lu minanga, lutumamana mfumu zeno zansuni
mu vumi ye zakama mu kimpombo kiantima mieno
bonso kwa Klisto,
6 ka mu salu kibatalanga kaka ko, bonso vo luto-

mbele mu zolwa kwa bantu, kansi bonso nanga mia
Klisto luvanga luzolo lua Nzambi mu ntima wambote,
7 lubasadila mu luzolo luambote bonso kwa Mfumu
ye ka kwa bantu ko,
8 bu luzeyi, vo dionso diambote diavengi muntu
muntu, si kavutuka dio tambula kwa Mfumu, kani vo i
nanga vo wampwanza.
9 Beno lu zimfumu, luvanga bumosi kwa bau, ka
luvumisani ko, bu luzeyi, vo Mfumu abeno yau wena mu
mazulu ye katalanga muntu zizi ko.
10 ¶ I kuma lusiama mu Mfumu ye mu ngolo zalulendo
luandi.
11 Luvwata biandwanina biabionsono bia Nzambi,
mpasi lualenda kakila kinkita kiankadi ampemba,
12 kadi beto ka tunwanisanga menga ye nsuni ko,
kansi bikuluntu ye bankwa lendo ye nyadi mianza
miatombe kiaki ye mpeve zambi za mu zulu.
13 I kuma luvwata biandwanina biabionsono bia
Nzambi, mpasi lualenda kukitabila mu lumbu kiambi ye,
bu lumeni nunga, telama nakekete.
14 I kuma lutelama, bu lukengi kedika va tuketo
tueno ye luvweti nkaku yalunungu yantulu,
15 ye luvweti mu malu meno nkubumunu ansamu
wambote wayenge.
16 Mu biabionsono lubonga nkaku aminu yilulenda
zimina bitoto biatia biabionsono biankwa mbi.
17 Lutambula nkaku ampulusu yantu ye sabala kia
Mpeve, i mambu ma Nzambi,
18 mu lusambulu lualonsono ye ndombolo, lusambila-
nga ntangu zazonsono mu Mpeve, mu diambu diodio
lukayanga meso mu kimfuzi kiakionsono ye ndombolo
mu banlongo babonsono
19 ye mu mono mpe, mpasi bu izibula nw'ami, yavewa
mambu mu zaikisa mansweki mansamu wambote mu
kibakala,
20 ungienina ntumwa mu luvambu, mpasi yavova mu
kibakala, bonso bumfwiti vova.

21 ¶ Kansi mpasi luazaya mambu mami ye bonso
bungiena, Tikiko, mpangi ami yazolwa ye sielo kiakwi-
kama mu Mfumu, si kakuluzaikisa mamonsono.
22 Mu diambu diodio yamfidisa kwa beno, mpasi
luazaya bonso butuena ye mpasi kabomba ntima
mieno.
23 ¶ Yenge kwa zimpangi ye zola ye minu bitukidi kwa
Nzambi, i Se, ye Mfumu Yesu Klisto.
24 Bika nlemvo wakala ye babonsono bazolanga
Mfumu eto Yesu Klisto mu zola ku ka kusuki.

NKAND'A PAULU KWA BISI

FILIPI

1 Paulu ye Timoteo, i bisielo bia Klisto Yesu, kwa
banlongo babonsono mu Klisto Yesu bena mu Filipi ye
minkengi ye bisielo.
2 Bika nlemvo wakala yeno ye yenge bitukidi kwa
Nzambi, i S'eto, ye Mfumu Yesu Klisto.
3 ¶ Mono itondanga kwa Nzambi ami mu mamonsono
maibambukilanga moyo mu beno.
4 Lumbu biabionsono mu nsambulu zami zazonsono
ikuludilanga mvutu, mu kiese buna luena
5 mu diambu diakintuadi kiluena mu salu kiansamu
wambote tuka mu lumbu kiantete nate ye bwabu.
6 Kadi mu diodio ngiena vuvu kiakwikama, vo ndiena
wabadika salu kiambote mu beno, si kalungisa kio nate
ye lumbu kia Klisto Yesu.
7 Bufweni kwa mono mu banzila momo mu beno,
kadi ikulunatanga mu ntim'ami; bu ngiena mu tuvambu
ye bu itabilanga ye sikidikanga nsamu wambote, luena
yami ntuadi mu nlemvo uyavewa.
8 Kadi Nzambi i mbangi ami, bonso buikuluzolanga
beno babonsono mu zola kwa Klisto Yesu.

9 Diadi isambidilanga, vo zola kweno kwaluta ye
lutila mu nzailu ye mpisulu mu biabionsono,
10 mu diambu diazaya bionso biena bialunga, mpasi lua-
vedila ye kondwa nteso asakuba nate ye lumbu kia Klisto,
11 luazala kwa mbutu mialunungu miena mu Yesu
Klisto mu nkembolo ye nsikulu a Nzambi.
12 ¶ Lu zimpangi, nzolele, vo luazaya, vo dina diya-
bwilwa dialuta mwangisa nsamu wambote,
13 i dina tuvambu tuami tuamonika mu Klisto mu
vula diamvimba ye kwa bankaka babonsono,
14 i diau mpangi zazingi beni, bu basila Mfumu vuvu
mu diambu diatuvambu tuami, baluta kabuka ntima mu
vova mambu ma Nzambi mu kibakala.
15 ¶ Kedika bankaka basamunanga Klisto mu
diambu diakimpala ye nzonza, kansi bankaka mpe mu
diambu dialuzolo luambote.
16 Baba mu zola, bu bazeyi, vo yatulwa mu tabila
nsamu wambote.
17 Bankaka mu mpaka basamunanga Klisto, ka mu
kani diambote ko, bu babanzanga mu kumbwesa nzungu
mu tuvambu tuami.
18 Buna bwe? Vo mu bila kialuvunu vo mu bila
kiakedika Klisto usamunwanga, mu diodio iyangalalanga.
Si yayangalala mpe.
19 Kadi nzeyi, vo diadi si diasukila mu mpulusu ami
mu ndombolo eno ye lusadusu lua Mpeve ya Yesu
Klisto.
20 Kadi ngiena mpingulu ye vuvu kiasiama, vo kina
fwiswa nsoni mu lekwa ko, kansi vo bwabu mpe bonso
mu ntangu zazonsono mu kibakala kiakionsono Klisto
si kakembuswa mu nitu ami kani mu moyo kani mu
lufwa.
21 Kadi Klisto i moyo ami ye mu fwa i ndandu.
22 Vo mu kala moyo mu nsuni mutukisanga mbutu
mu salu kiami, buna kizeyi dimfwiti sola ko.
23 Kadi mamole meti kumfietikisa, nzolele londuka ye
kala ye Klisto, kadi diodio dilutidi kala mbote beni.

24 Kansi mu sikila mu nsuni mulutidi kala nkinzi mu
diambu dieno.
25 Bu ngiena vuvu kiokio, nzeyi vo si yasikila ye
tatamana ye beno babonsono mu diambu diantomoso ye
kiese biaminu kieno,
26 mpasi luyanu lueno luabuka mu Klisto Yesu mu
mono mu ngizulu ami diaka kwa beno.
27 ¶ Lukala nkadulu yafwana mu nsamu wambote wa
Klisto, mpasi yawa mu beno, kani vo yakwiza kulumona,
kani vo ngiena nseke, vo lutelamanga nangwi mu mpeve
yimosi ye nwananga mu diela dimosi mu diambu diaminu
kiansamu wambote.
28 Ka lupamunwani mu lekwa kwa minkakididi ko,
diodio i dimbu kiambungulu kwa bau kansi kiampulusu
eno, diodio ditukidi kwa Nzambi.
29 Kadi beno luavewa nlemvo ka mu lekila Klisto
minu kaka ko kansi mu lungwa kwama mu diambu
diandi mpe,
30 bu luena ndwanunu yimosi yiluamona mu mono
ye yiluawilu bwabu mu mono.

2 I kuma vo mwena ndubudulu mu Klisto, vo mbo-
mbolo azola, vo kintuadi kia Mpeve, vo nzolakani,
vo nkenda,
2 buna lulungisa kiese kiami, lukala diela dimosi, bu
luena zola kumosi ye kintuadi ye mabanza mamosi,
3 ka luvangani diambu mu mpaka vo mu nkembolo
yankatu ko, kansi mu luyinunu muntu muntu kabanza
vo yandi kibeni nke wankaka ulutidi;
4 muntu muntu kabanzilani ntomoso ayandi kibeni
kaka ko kansi mu ntomoso abankaka mpe.
5 Lukala diela dina dimosi diakala mu Klisto Yesu,
6 yandi bu kakala lunitu lua Nzambi, kabanzila mu
ziona ndedakani ye Nzambi ko,
7 kansi wakisila nkatu, bu kabonga lunitu luananga ye
wayika mfwanakani ye bantu ye wamonika nkadulu
mpila mosi ye muntu.

8 wakiyina bu katumama nate ye kuna mfwilu, inga,
i mfwilu va kulunsi.
9 I kuma Nzambi wanzangula beni, wankaila nkumbu
yiviokele nkumbu zazonsono,
10 mpasi makungunu mamonsono mafukama mu
nkumbu a Yesu, mabau bena mu mazulu ye va ntoto ye
ku nsi antoto,
11 tudimi tuatonsono si tuatambudila, vo Yesu
Klisto i Mfumu mu nkemboso a Nzambi, i Se.
12 ¶ I kuma, lu zolwa biami, bonso buluatumamene
ntangu zazonsono, lusala mu diambu diampulusu eno
mu wonga ye zakama, ka bu ngiena yeno kaka ko, kansi
luluta bo sa, bu kiena yeno ko.
13 Kadi i Nzambi usalanga mu beno luzolo ye mava-
nga, bonso bwena luzolo luandi luabiza.
14 Luvanga mamonsono mu kondwa kwavunguta ye
mpaka,
15 mpasi luakondwa lusembo ye nsumukunu ye kala
bana ba Nzambi bakondolo kieta va kati diambandu
yatekalakana ye yamvilangani, mu bau lumonikanga
bonso kia kwazulu mu nza,
16 bu lusimbanga mambu mamoyo, mpasi vo mu
lumbu kia Klisto yalenda yangalala, bu yalembwa yungusa
ye sala mu nkatu.
17 Kansi vo mu diambu diaminu kieno moyo ami si
watulwa mpe bonso nkailu azikwa, ngiena kiese, iyanga-
lalanga ye beno babonsono.
18 I bobo beno mpe luyangalala, lukala kiese ye
nıono.
19 ¶ Nsidi vuvu mu Mfumu Yesu vo ka ntama ko si
yafidisa Timoteo kwa beno, mpasi yamona kiese, bu
nzeyi bwena mu beno.
20 Kadi kiena muntu ufwanane ye yandi mu diela ko,
ufwiti kulukadila mayindu mu kedika mu mambu meno.
21 Kadi babonsono batombanga biabau kibeni, ka
bina bia Klisto Yesu ko.
22 Kansi luzeyi nkwikumunu andi, vo yandi wasala

yami mu diambu diansamu wambote bonso mwana
weti sadisa s'andi.
23 I kuma nsidi vuvu mu kumfidisa nswalu, bu nzeyi,
bonso bungina mona.
24 Kansi ngiena vuvu mu Mfumu, vo ka ntama ko
mono kibeni si ngiza.
25 Kansi mbenzi, vo bufweni mu kulufidisa Epafolo-
dito, i mpangi ami ye kisadi yami ye kinwani yami,
kansi ntumwa eno ye sielo kieno mu nsatu zami;
26 bu kakalanga ngunda mu beno babonsono ye
wabwa kingongo, bu luawa, vo kakala bela.
27 Kadi yandi wakala bela lukufi ye fwa; kansi Nzambi
wamfwila nkenda, ka yandi kaka ko kansi mono mpe,
mpasi yalembwa baka kiadi va ntandu akiadi.
28 I kuma yamfidisa mu kimfuzi beni, mpasi vo bu
luavutuka kummona, luayangalala ye kiadi kiami
kiakuluka.
29 I diau luntambula mu Mfumu mu kiese kiakio-
nsono, lumona bampila yoyo luzitu;
30 kadi mu diambu diasalu kia Klisto yandi wakala
lukufi ye fwa, bu kayekula moyo andi, mpasi kalungisa
biakondwa mu kisielo kieno kwa mono.

3 I kuma, lu zimpangi zami, luyangalala mu Mfumu.
Mu sonika mambu mamosi kwa beno ka i mpasi
kwa mono ko, kansi i ntomoso kwa beno.
2 Lutala zimbwa; lutala bisadi biambi: lutala nzengolo.
3 Kadi beto i nzengolo, i beto tusambilanga mu Mpeve
a Nzambi ye kukiyananga mu Klisto Yesu ye lembolo sa
vuvu mu nsuni,
4 mpeleko ilenda sa vuvu mu nsuni mpe. Vo muntu
wankaka benzi vo lenda sa vuvu mu nsuni, mono ndutidi,
5 mono yazengwa mu lumbu kianana, i mwisi Isaeli
mu kanda dia Benyamini, Ebeleo mu ba Ebeleo, mu nsiku
i mfalisi,
6 vo mu diambu diavema yazoma dibundu, vo mu
diambu dialunungu luena mu nsiku, yakondwa lusembo.

7 Kansi momo makala ndandu ami, ibanzilanga mo
bonso mvidusu mu diambu dia Klisto.
8 Inga, kedika, mono ibanzilanga mamonsono bonso
mvidusu mu diambu diandutulu anzailu a Klisto Yesu,
Mfumu ami, i mu diambu diandi yavidisa mamonsono,
ibanzilanga mo bonso mvidusu, mpasi yabaka Klisto
ndandu
9 ye bwanwa mu yandi, bu kiena lunungu luamono
kibeni ko, i luna luansiku, kansi lolo luena mu minu
mu Klisto, i lunungu lua Nzambi mu minu,
10 mpasi yazaya yandi ye lulendo luamfulukulu andi
ye kintuadi kiandungulu zandi ye fwanana ye yandi mu
mfwilu andi,
11 mpasi, vo ilenda, yaluaka kuna mfulukulu abafwa.
12 ¶ Ka bwena vo mbeni nunga vo luaka ku tezo
kialunga ko, kansi ivemanga mu baka kio, kadi yabakwa
mono kibeni kwa Klisto Yesu.
13 Lu zimpangi, kikukitanganga ko, vo yakibakila kio.
14 Kansi diivanga i diadi: Bu ivilakananga mena ku
manima ye lambukilanga mena ku ntuala, ilandanga tezo
ye nsendo anunga wambokolo yakayengele ya Nzambi
mu Klisto Yesu.
15 I kuma beto babonsono tualunga, bika tuakala
diela diodio. Vo mu diambu diankaka luena diela
diankaka, buna Nzambi si kaluzaikisa diodio mpe.
16 Kansi mu ndiatulu yitualuakila vatuena, bika
tuatatamana mu yau.
17 ¶ Lu zimpangi, lukala kintuadi mu kuntanginina,
lutoma tala badiatanga bonso beto, bu luena kifwani mu
beto.
18 Kadi babingi badiatanga, bonso buyateka kuluka-
mba nkamba zazingi, i bobo ngieti kulukamba mu dilu,
vo bau i mintantu miakulunsi dia Klisto.
19 Nsukulu au i mbungulu, nzambi au i vumu, nkembo
au wena mu nsoni zau, mabanza mau mena mu biakintoto.
20 Kadi kisi nsi kieto kiena mu zulu mutuvingilanga
Mvulusi, i Mfumu Yesu Klisto,

21 una kitula nitu zeto zanginunu, mpasi zafwanakana
ye nitu andi yankembo, bonso bwena nsadulu alulendo
luandi mu kukilemvudila biabionsono.

4 I kuma, lu zimpangi zami zazolwa zingienina ngunda,
lu kiese kiami ye koloa kiami, i diau lutelama nangwi
mu Mfumu, lu bakiazolwa.
2 ¶ Mono ibombidila Evodia, ye ibombidila Sintike
bakala diela dimosi mu Mfumu.
3 Inga, ngeye mpe Sinsige wakedika, mono ikulomba
wasadisa bakento bobo basalanga yami mu nsamu
wambote ye Kleme ye bisadi yami biankaka biasonukwa
nkumbu zau mu nkanda wamoyo.
4 ¶ Luyangalala ntangu zazonsono mu Mfumu, diaka
mpovele: Luyangalala.
5 Bika nlembami eno wazayakana kwa bantu babo-
nsono. Mfumu weka lukufi.
6 Ka lukalani mayindu mu diambu ko, kansi mu
mamonsono bika nsatu zeno zazayakana kwa Nzambi
mu nsambulu ye ndombolo mu matondo.
7 Yenge kia Nzambi kilutidi zayu kiakionsono si
kiakenga ntima mieno ye mabanza meno mu Klisto Yesu.
8 ¶ I kuma, lu zimpangi, kionso kiena kedika, kionso
kiena luzitu, kionso kiena lunungu, kionso kiena vedila,
kionso kiena zolwa, kionso kiena mbikulu yabiza, vo
fu kiasonga kiena, vo nsikulu yena, lubanzila momo.
9 Malualonguka ye tambula ye wa ye mona kwa mono,
lusadilanga momo, ye Nzambi ayenge si kakala yeno.
10 ¶ Mono yayangalala beni mu Mfumu bu luavutuka
kumbanzila. Luateka kumbanzila, kansi ka luabaka
nzila mu vanga diambu ko.
11 Kivovele mo mu diambu diayakondwa lekwa ko,
kadi yalonguka mu yukwa mu bionso bimbakidi.
12 Mono nzeyi mu yinumuswa, nzeyi mu kala biabingi
mpe, mu biabionsono ye mambu mamonsono yayukwa
mu yukuta ye mu fwa nsatu, mu kala biabingi ye mu
kondwa lekwa.

13 Mono ilenda vanga mamonsono mu yandi ukunsia-
misanga.
14 Kansi luavanga bwabiza, bu luakala ntuadi mu
mpasi zami.
15 Lu bisi Filipi, beno kibeni mpe luzeyi, vo mu mbadu-
kulu ansamu wambote, bu yasisa Makedonia, dibundu
nkutu ka diakala kintuadi ye mono mu lekwa biampana
ye biantambula ko kansi beno kaka.
16 Kadi mu Tesalonika mpe luamfidisa lusadusu
mfidisa yantete ye yanzole mpe mu diambu diansatu zami.
17 Ka bonso vo itombanga nkailu ko, kansi ito-
mbanga mbutu miniekanga mu diambu dieno.
18 Mono yatambula biabionsono, ngiena bialunga,
mbeni zala, bu yakitambudidi kwa Epafolodito biatuka
kwa beno, i ngwilu ansunga, i nkailu azikwa ufweni mu
tambulwa ye wazolakana kwa Nzambi.
19 Nzambi ami si kayukutisa nsatu zeno zazonsono
bonso bwena kimvwama kiandi mu nkembo mu Klisto
Yesu.
20 Kwa Nzambi ye Se dieto, nkembo mu mvu mia-
mvu ya mvu. Ameni.
21 Luvana mbote kwa banlongo babonsono mu Klisto
Yesu. Mpangi zena yami zilufidisi mbote.
22 Banlongo babonsono balufidisi mbote, kansi bena
mu nzo a Kaisali balutidi.
23 ¶ Bika nlemvo wa Mfumu Yesu Klisto wakala ye
mpeve eno.

NKAND'A PAULU KWA BISI

KOLOSAI

1 Paulu, i ntumw'a Klisto Yesu, mu luzolo lua Nzambi,
ye Timoteo, i mpangi eto,
2 kwa banlongo bena mu Kolosai ye mpangi zilekanga

minu mu Klisto. Nlemvo kwa beno ye yenge kitukidi
kwa Nzambi, i S'eto.
3 ¶ Beto tutondanga kwa Nzambi, Se dia Mfumu eto
Yesu Klisto ntangu zazonsono, bu tukulusambidila-
nga,
4 bu tuawilu mu minu kieno mu Klisto Yesu ye zola
kuna kuluenina kwa banlongo babonsono,
5 mu diambu diavuvu kilulundulwanga mu mazulu,
kiluateka wa mu mambu makedika kiansamu wambote.
6 Wau wayiza kwa beno, bonso buwena mpe mu nza
yamvimba, bu ubutanga mbutu miniekanga, bonso mu
beno mpe tuka mu kina lumbu kiluawa wo ye luazaya
nlemvo a Nzambi mu kedika,
7 bonso bulualonguka kwa Epafala, nanga yami
wazolwa, i sielo kia Klisto kiakwikama mu diambu dieto.
8 Yandi watuzaikisa mpe zola kweno mu Mpeve.
9 ¶ I kuma tuka mu lumbu kina kituawilu wo, ka
tulembolo kulusambidila ko ye lomba, mpasi luazala
kwa nzailu aluzolo luandi mu nduenga zazonsono ye
zayu kiakionsono biakimpeve,
10 mpasi luadiata bufweni mu Mfumu mu zolakana
kwakonsono, bu lubutanga mbutu mu salu kiakionsono
kiambote ye kulanga mu nzailu a Nzambi.
11 Mu ngolo zankembo andi si luasiamuswa mu
biabionsono mu tatamana ye vibidila mu yayonsono.
12 Mu kiese lutondanga kwa Se dialufwanisa mu kala
ntuadi mu difwa diabanlongo mu kia.
13 Yandi watutanina mu lendo kiatombe, watusekula
mu kimfumu kia Mwana wazola kwandi·
14 utuenina nkudulu, ngiambudulu amasumu meto.
15 Yandi i kifwani kia Nzambi yi ka yimonwa,
wasemukunwa mu biabionsono biasemwa.
16 Kadi mu yandi mwasemunwa biabionsono mu
mazulu ye va ntoto, bina bimonwanga ye bina bi ka
bimonwa, kani biandu biakitinu vo bimfumu vo bikuluntu
vo bankwa lulendo; biabionsono biasemwa mu yandi
ye kwa yandi.

17 Yandi wakitekidila biabionsono, biabionsono
bikalanga mu yandi.
18 Yandi i ntu anitu, nitu i dibundu, yandi i mbadu-
kulu, nsemokono mu bafwa, mpasi kakala ntekidi mu
biabionsono,
19 kadi bwazolakana kwa Nzambi, vo luzadusu
lualonsono si luakala mu yandi,
20 mu kukiwawisila biabionsono mu yandi kani biena
va ntoto vo biena mu mazulu, bu kakivangila yenge va
kulunsi diandi mu menga mandi.
21 Beno mpe luateka kala ku mbazi, luakala mintantu
mu diela dieno ye mu mavanga mambi, kansi bwabu
yandi waluwawasa
22 mu nitu ansuni andi mu mfwilu, mpasi kalutula
banlongo ye kondwa kieta ye lusembo va luse luayandi
kibeni,
23 vo bwena vo lusikilanga mu minu ye lukumama ye
lusikalala ye lembwa kunkulwa mu vuvu kiansamu wa-
mbote uluawilu, i wowo wasamunwa mu nsemono
yayonsono yena ku nsi azulu, i mono, Paulu, yayikila
wo sielo.
24 ¶ Bwabu iyangalalanga mu mpasi zami mu diambu
dieno ye ilungisanga mu nsuni ami bina bikondolo mu
ndungulu za Klisto mu diambu dianitu andi, i dibu-
ndu.
25 Mu diau yayikila sielo, bonso bwena kikebi kia
Nzambi kiyavewa mu diambu dieno mu lungisa mambu
ma Nzambi,
26 i mansweki maswekwa tuka mu mbadukulu
azintangu ye zimbandu, kansi mamonukuswa bwabu kwa
banlongo bandi.
27 Nzambi wazola zaikisa kwa bau bonso bwena
kimvwama kiankembo amansweki momo mu bapaïen,
i Klisto mu beno, vuvu kiankembo,
28 utusamunanga bu tulubulanga bantu babonsono
ye longanga bantu babonsono mu nduenga zazonsono,
mpas ituatula bantu babonsono balunga mu Klisto.

29 Mu diambu diodio isalanga ye nwananga, bonso
bwena ngolo zayandi usalanga ngolo mu mono.

2 Kadi mono nzolele, vo luazaya, bonso buinwananga
ndwanunu yayinene mu beno ye mu bau bena mu
Laodikia ye buna bena ba ka bamweni zizi kiami mu
nsuni ko,
2 mpasi ntima miau miabombwa, bu bayikukuswa mu
zola ye ku kimvwama kiakionsono kialusikuduku luazayu
mu zaya mansweki ma Nzambi i Klisto,
3 mu yandi mwaswekwa mayudukwa mamonsono
manduenga ye manzailu.
4 Momo mpovele, mpasi muntu kakuluvuna mu
mpova zandebolo ko.
5 Kadi vo ngiena nseke mpe mu nsuni, ngiena yeno
mu Mpeve; iyangalalanga ye monanga nkubumunu
eno ye sikalala kwaminu kieno mu Klisto.
6 ¶ I kuma bonso buluatambula Klisto Yesu Mfumu,
luadiata mu yandi,
7 lumena mianzi, lutungwa mu yandi, lusikalala mu
minu, bonso bulualongwa, lubuka mu matondo.
8 ¶ Lutala, ka luidi bwilwa kwa muntu mu malongi
mankatu maluvunu bwenina kikulu kiabantu ye maba-
nza makileke manza ye ka bwenina Klisto ko,
9 kadi mu yandi mukalanga luzadusu lualonsono
luaki Nzambi mu nitu.
10 Beno luameni zala mu yandi, i ntu abikuluntu
biabionsono ye bankwa lulendo.
11 Mu yandi luazengwa mpe nzengolo yalembwa
vangwa mu moko mu mvudulu anitu ansuni mu nzengolo
a Klisto,
12 bu luadiamuswa ye yandi mu mbotokolo, lulua-
fulukuswa ye yandi mu minu mu ngolo za Nzambi
wamfulukisa mu bafwa.
13 Beno mpe bu luafwa mu ntulumunu zeno ye mu
kondwa kwanzengolo ansuni mieno, yandi waluvana
moyo ye yandi, bu kaluyambudila ntulumunu zazonsono.

14 Bu kavinzikisa bisono biaminsiku biatukakila ye bia-
tukanikina, yandi wakatula bio, bu kakoma bio va kulunsi.
15 Bu kaziona biandwanina biabionsono kwa baku-
luntu ye bankwa lulendo, wabasonga va ntadisi aba-
bonsono, wakisika mu bau.
16 ¶ I kuma ka luyambulani muntu kalufundisa mu
ndilu ye ndwinu ko vo mu diambu dialumbu kiankembo
vo mbikulu angonda vo tumingu,
17 biobio biabionsono i kini kiabina bina kwiza,
kansi biau kibeni biena mu Klisto.
18 Ka luyambulani muntu kakuluziona nsendo
anunga ko mu luyinunu lualuvunu ye nsambulu azimbasi,
bu keti yindula mona-meso mayandi kibeni ye kukiya-
nanga mu diela diandi diakinsuni,
19 bu kalembolo bundana mu ntu musiamusunwanga
nitu yamvimba yiyikukusu mu madikulu ye mianzi,
yikulanga mu nkudulu ya Nzambi.
20 ¶ Vo beno luafwa ye Klisto mu mabanza makileke
manza, mu nkiama lutuikwanga minkondo, bonso vo
luena moyo mu nza:
21 Kusimbani ko, kubimbani ko, kuvalakanani ko!
22 —bina biabionsono bifukilanga, bu bisadulwanga
—bonso bwena nkondo ye ndongolo zabantu.
23 Mu kedika biau bimonikanga bonso nduka mu
nsambulu aluzolo luabau kibeni ye mu luyinunu ye
lukwamusu luanitu; kansi ka biena mfunu ko mu
kakidila nzinunu zansuni.

3 I kuma vo luafulukuswa ye Klisto, luatomba bina
biena mu kayengele muvwandanga Klisto va lubakala
lua Nzambi.
2 Lutadisa diela dieno mu bina biena mu kayengele,
ka bina va ntoto ko.
3 Kadi beno luafwa, moyo eno waswekwa mu Klisto
mu Nzambi.
4 Klisto, i moyo eno, bu kamonekene, beno mpe si
luamonika yandi mu nkembo.

5 ¶ I kuma luvonda biela bieno biena va ntoto, yanga,
nsumukunu, nsatu zambi, nzinunu zambi, bwimi, i nsambulu abiteki.
6 Momo matukisanga nganzi za Nzambi va bana
bankolomono.
7 Vakiakala luadiata mu mau mpe, bu luakala moyo
mu momo.
8 Bwabu beno mpe luvula mama mamonsono:
nganzi, nkesi, nsoki, ntiakulu, mpovolo zansoni mu
nwa mieno.
9 Ka luvunasanani ko, kadi luavula muntu wankulu
ye mavanga mandi,
10 luavwata muntu wampa ukitukanga wampa mu
nzailu, bonso bwena kifwani kiandiena wansema.
11 Ka mwenani nkutu mwisi Elene ye Nyudayo ko,
nzengolo vo kondwa kwanzengolo, nzenza, Nskite,
nanga, wampwanza, kansi Klisto i mamonsono mu
babonsono.
12 ¶ I diau luvwata, bonso bakiasolwa ba Nzambi
banlongo ye bazolwa, nkenda zantima ye nlembami ye
luyinunu ye kimpombo ye mvibudulu,
13 luvibasana, luyambasana, vo muntu wenina muntu
lusembo; bonso buluayambudulwa kwa Klisto, i bobo
luvanga beno mpe.
14 Kansi va ntandu amamonsono luvwata zola, i
kangu kiandungisila.
15 Yenge kia Klisto kiluabokudulwa mu nitu yimosi,
bika kiayala mu ntima mieno ye lukala matondo.
16 Bika mambu ma Klisto makala kimvwama mu
beno, mu nduenga zazonsono lulongasana ye lubasana
mu tumbu, nkunga miamasika ye nkunga miakimpeve,
luyimbila mu nlemvo kwa Nzambi mu ntima mieno.
17 Mamonsono maluvanganga mu mambu vo mu
mavanga, luvanga mo mu nkumbu a Mfumu Yesu
lutondanga kwa Nzambi, i Se, mu yandi.
18 ¶ Lu bakazi, lulemvuka kwa babakala beno, bonso
bufweni mu Mfumu.

19 Lu babakala, luzola bakazi beno, ka lubasilani
mandudi ko.
20 Lu bana, lutumamana mase ye ngudi zeno mu
mamonsono, kadi diodio diazolakana mu Mfumu.
21 Lu mase, ka lufwemisani bana beno ko, kabidi
kondwa kibakala.
22 Lu minanga, mu mamonsono lutumamana mfumu
zeno zansuni, ka mu salu bibatalanga kaka ko, bonso
nzodikisi miabantu, kansi mu luzolo luantima luvumina-
nga Mfumu.
23 Monso maluvanganga, luvanga mo mu luzolo
luantima bonso vo kwa Mfumu ye ka kwa bantu ko.
24 Kadi luzeyi, vo si luatambula nsendo adifwa kwa
Mfumu. Lusadila Mfumu Klisto.
25 Kadi uvanganga mambi si katambula diaka mambi
makavengi ka kwenani ntalw'azizi ko.

4 Lu zimfumu, luvanga kwa minanga mena lunungu
ye madedakana, bu luzeyi, vo beno mpe luena Mfumu
mu zulu.
2 Lutatamana ye lukaya meso mu sambila mu
matondo.
3 Lutusambidila mpe, mpasi Nzambi katuzibudila
mwelo wamambu mu vova mansweki ma Klisto maya-
kangulwa,
4 mpasi yazaikisa mo, bonso bumfwiti vova.
5 ¶ Ludiata mu nduenga va kati ye bau bena ku
mbazi, lutoma sadila ntangu.
6 Bika mambu meno makala mazolakana ntangu
zazonsono, matuiswa mu mungwa, mpasi luazaya,
bonso bulufwiti vutula kwa muntu muntu.
7 ¶ Bonso bungiena Tikiko si kakuluzaikisa bo,
yandi i mpangi yazolwa ye sadi kiakwikama ye sielo
yami mu Mfumu.
8 Yamfidisa kwa beno mu diambu diodio, mpasi
luazaya bonso butuena ye mpasi kabomba ntima mieno,
9 va kimosi ye Onesimo, i mpangi yakwikama ye

yazolwa, umosi mu beno. Si bakuluzaikisa mainonsono
meti vangwa vava.
10 ¶ Alistalako, nkole yami, ulufidisi mbote ye Malako,
mwan' angudi ankazi a Banaba, uluatambudila nsiku-
dukusu—vo yandi si kiza kwa beno, luntambula—
11 ye Yesu ubikwanga Yuste. Mu bau bena mu
nzengolo baba kaka i bisadi yami biakimfumu kia
Nzambi bakala mbombolo kwa mono.
12 Epafala ulufidisi mbote, umosi mu beno, sielo kia
Klisto Yesu wena kimfuzi mu kulusambidila ntangu
zazonsono, mpasi luatelama balunga ye toma zaya
luzolo lualonsono lua Nzambi.
13 Kadi mono ikuntela kimbangi, vo wena salu
kiakingi mu beno ye mu bau bena mu Laodikia ye mu
bau bena mu Yelapoli.
14 Luka, i dokuta wazolwa, ye Dema balufidisi
mbote.
15 Lufidisa mbote kwa mpangi zena mu Laodikia ye
kwa Nimfa ye bundu diena mu nzo au.
16 Nkanda bu umeni tangwa mu beno, bika watangwa
mpe mu bundu diabisi Laodikia, beno mpe lutanga
nkanda una wa Laodikia.
17 Luvova kwa Alakipo: Toma tala kisielo kiwata-
mbula mu Mfumu, mpasi wamanisa kio.
18 Mono kibeni Paulu mu kwami koko iluveni
mbote. Lubambuka moyo mu tuvambu tuami. Nle-
mvo wakala yeno.

NKANDA WANTETE WA PAULU KWA BISI

TESALONIKA

1 Paulu ye Silvano ye Timoteo kwa bundu diabisi
Tesalonika mu Nzambi, i Se, ye Mfumu Yesu Klisto.
Bika nlemvo wakala yeno ye yenge.

2 Beto tutondanga ntangu zazonsono kwa Nzambi
mu diambu diabeno babonsono, bu tukulubambukilanga
moyo mu tusambulu tueto,
3 bu tutatamananga mu kulubambukila moyo va
luse lua Nzambi, i S'eto, mu mavanga meno maminu
ye salu kieno kiazola ye ntatumunu avuvu kieno mu
Mfumu eto Yesu Klisto,
4 bu tuzeyi nsodolo eno, beno lu zimpangi zazolwa
kwa Nzambi,
5 kadi nsamu eto wambote ka wayiza kwa beno mu
mambu kaka ko, kansi mu lulendo ye mu Mpeve ya-
nlongo ye mu lusikuduku lualuingi bonso buluzeyi,
bonso butuakadila mu beno mu diambu dieno.
6 Beno luayika nlandi mieto ye mia Mfumu, bu
luatambula mambu mu mpasi zazingi mu kiese kia
Mpeve yanlongo,
7 ye luayika kifwani kwa babonsono balekanga minu
mu Makedonia ye Akaya.
8 Kadi tuka mu beno mambu ma Mfumu mawakana,
ka mu Makedonia ye Akaya kaka ko, kansi minu
kieno mu Nzambi kiazayakana mwamonsono, i diau
ka tuena dio nsatu avovila ko.
9 Kadi bau kibeni bakambanga bonso buluatuta-
mbula ye bonso buluabangumuka kwa Nzambi ye
luafila biteki nima mu sadila Nzambi amoyo yakedika,
10 mu vingila Mwan'andi tuka mu zulu ukafulukisa
mu bafwa, Yesu, ukututaninanga mu nganzi zina kwiza.

2 Kadi beno kibeni, lu zimpangi, luzeyi nkotolo eto
mu beno, vo ka yakala yankatu ko,
2 kansi bu tuateka lungwa ye kwamuswa mu Filipi,
bonso buluzeyi, tuakabuka ntima mu Nzambi eto mu
kulukamba nsamu wambote wa Nzambi mu mpasi
zazingi.
3 Kadi mbombodolo zeto ka zena zanzimbusu ko vo
zansumukunu vo zabungubi ko,
4 kansi bonso Nzambi watuteza vo tuafwana mu

yekudulwa nsamu wambote, i buna tuvovanga, ka mu
diambu diazodikisa bantu ko kansi Nzambi, utontanga
ntima mieto.
5 Kadi widi ntangu nkutu ka tuata mambu mande-
ngula ko, bonso buluzeyi, vo mambakulu ambongo ko,
Nzambi i mbangi eto.
6 Ka tuatomba mpe nkembolo abantu ko, ka kwa
beno vo kwa bankaka ko, mpeleko tufweni mu zituswa,
bu tu zintumwa za Klisto,
7 kansi tuakala nlembami, va kati ye beno. Bonso
nyemiki utoma kebanga bana bayandi kibeni,
8 i bobo mu zola kwakunene kutuena mu beno tuazola
kulukabila, ka nsamu wambote wa Nzambi kaka ko,
kansi miela mieto mpe, kadi luayikidi bakiazolwa beto.
9 Kadi, lu zimpangi, lubambukanga moyo mu salu
kieto ye tovuka: fuku ye mwini tuasalanga, ka tuidi sa
zitu kwa muntu mu beno ko, bu tualusamunina nsamu
wambote wa Nzambi.
10 Beno lu zimbangi ye Nzambi, bonso butuadiata
ndiatulu yanlongo ye yalunungu ye yakondwa kwaluse-
mbo va luse luabeno lulekanga minu.
11 Kadi luzeyi vo, bonso busanga se kwa bana bandi,
i bobo beto tualulubula ye bomba ye sikidikisa,
12 mpasi luadiata bufweni mu Nzambi ukulubokila-
nga ku kimfumu kiandi ye nkembo andi.
13 ¶ Mu diodio mpe tutondanga kwa Nzambi, kadi
luatambula mambu ma Nzambi matualusamunina, ka
bonso mambu mabantu ko, kansi bonso bumena mu
kedika mambu ma Nzambi masalanga mu beno luleka-
nga minu.
14 Kadi beno, lu zimpangi, luayikidi nlandi miamabu-
ndu ma Nzambi mena mu Yuda mu Klisto Yesu, kadi
beno mpe lualungwa kwama bumosi kwa bisi nsi abeno
kibeni bonso baba mpe balungwa kwa ba Yudayo
15 bavonda Mfumu Yesu ye bambikudi, batuzoma
beni, ka bazolakana kwa Nzambi ko, benina bantu
babonsono kitantu,

16 batukakilanga mu vova kwa bapaïen, mpasi
bavuluswa, mpasi bazadisanga tezo kiamasumu mau mu
ntangu zazonsono. Kansi nganzi za Nzambi zalueki va
bau mu ngolo zazingi.
17 ¶ Lu zimpangi, bu tuavambana ye beno mu finta-
ngu-ntangu, mu nitu, ka mu ntima ko, tuatomba mu
kimfuzi beni mu mona zizi bieno.
18 I kuma ntangu ka ntangu tuazola kwiza kwa beno,
mono Paulu, kansi Satana watukakididi.
19 Kadi nani i vuvu kieto vo kiese kieto vo koloa kieto
kianzitusu? Keti ka i beno ko e va luse lua Mfumu eto
Yesu mu ngizulu andi?
20 Kadi beno i nkembolo eto ye kiese kieto.

3 I kuma bu tualembana vibidila diaka, tuabanzila
dio mbote mu siswa kuna Atene beto kaka,
2 ye tuafidisa Timoteo, mpangi eto ye sielo kia
Nzambi mu nsamu wambote wa Klisto, mu kulusikidika
ye bomba mu minu kieno,
3 mpasi muntu kazeza mu mpasi zazi ko, kadi beno
kibeni luzeyi, vo tuazengulwa diodio.
4 Kadi bu tuakala yeno mpe, tuateka kulukamba, vo
si tualungwa kwama, ye bobo bwavangwa mpe, beno
luzeyi bo.
5 I kuma mono mpe bu yalembana vibidila, yafidisa
ntumwa mu zaya minu kieno, kani vo mvukumuni
waluvukumuna, ye salu kieto kiakala kiankatu.
6 ¶ Kansi bwabu Timoteo bu kayizidi kwa beto, tuka
mu beno, bu katusamunini nsamu wakiese mu minu
kieno ye zola kweno, vo lutomene kutubambukila
moyo ntangu zazonsono, bu luena ngunda mu kutumona,
bonso beto mpe mu kulumona.
7 I kuma, lu zimpangi, mu diambu diaminu kieno
tuabombwa mu mpasi zeto zazonsono ye nzungu zeto,
8 kadi i moyo kwa beto, bu lutelamanga nangwi mu
Mfumu.
9 Kadi nki amatondo tulenda vutula kwa Nzambi mu

diambu dieno mu kiese kiakionsono kituyangalalanga
mu diambu dieno va luse lua Nzambi eto?
10 Fuku ye mwini tulombanga beni, mpasi tuamona
zizi bieno ye lungisa makondolo mu minu kieno?
11 ¶ Kansi yandi kibeni Nzambi ye S'eto ye Mfumu
eto Yesu bika kasungika nzil' eto kwa beno.
12 Bika Mfumu kafunisa ye niekisa zola kweno mu
zolasana ye zola babonsono, bonso butukuluzolanga,
13 mpasi kasikidika ntima· mieno miakondwa luse-
mbo mu nkadulu yanlongo va luse lua Nzambi ye S'eto
mu ngizulu a Mfumu eto Yesu ye banlongo bandi
babonsono. Ameni.

4 Mu mankaka, lu zimpangi, tukululomba ye kululeba
mu Mfumu Yesu mu luta buka mu ndiatulu yiludia-
tilanga bonso bulualonguka kwa beto mu diata bwafwana
ye bwazolakana kwa Nzambi.
2 Kadi luzeyi nsikudukusu zitualuvana mu Mfumu
Yesu.
3 Kadi luzolo lua Nzambi i lualu, i mbiekolo eno: ka
luidi yanga.
4 mpasi buna luena muntu muntu kazaya baka nkento
wayandi kibeni mu nkadulu yanlongo ye yanzitusu,
5 ka mu keto dianzinunu ko, bonso bapaïen mpe
balembolo zaya Nzambi,
6 mpasi muntu kavuna mpangi andi vo kunsila
bwambi mu diambu diodio ko, kadi Mfumu i mvutudi
andinda mu momo mamonsono, bonso butuateka
kulukamba ye toma ta kimbangi.
7 Kadi Nzambi katubokila ku nsumukunu ko kansi
mu kala banlongo.
8 I kuma uyinanga, kayinanga bantu ko kansi Nzambi
ukuluvananga mpe Mpeve andi yanlongo.
9 ¶ Ka luena nsatu asonukunwa mu zola kwakimpangi
ko, kadi beno kibeni lualongwa kwa Nzambi mu zola-
sana,
10 kadi luvanganga bo mpe kwa mpangi zazonsono mu

Makedonia diamvimba. Kansi, lu zimpangi, tukululu-
bula lualuta bo sa,
11 mpasi lualonguka mu kala napi ye vanga mayeno
kibeni ye sala mu meno moko, bonso butualusikidikisa,
12 mpasi luadiata bwasonga mu bau bena ku mbazi ye
lembwa kala nsatu alekwa.
13 ¶ Lu zimpangi, ka tuzolele ko, vo luna lembwa
zaya mu bau balele tulu, ka luidi kala kiadi, bonso
bankaka bakondolo vuvu.
14 Kadi vo tulekanga minu, vo Yesu wafwa ye wafulu-
ka, i buna Nzambi mu Yesu si katuasa ye yandi balele
tulu.
15 Kadi diadi tuvovele kwa beno bonso bwena mambu
ma Mfumu: Beto tuena moyo ye tusisulu nate ye ngizulu
a Mfumu, ka tutekila nkutu bamana leka ko.
16 Kadi yandi kibeni Mfumu si kakulumuka tuka
mu zulu ye ntumunu ambokolo ye nding'ankuluntu
azimbasi ye mpungi ya Nzambi, buna bafwa mu Klisto si
bateka fuluka.
17 Buna beto tuena moyo ye tusisulu si tuazamunwa
va kimosi ye bau mu matuti mu bwabwana ye Mfumu
mu mpeve, buna si tuakala ye Mfumu ntangu zazonsono.
18 I kuma lubombasana mu mambu momo.

5 Lu zimpangi, beno ka luena nsatu asonukunwa mu
diambu diazintangu ye zinsungi ko,
2 kadi beno kibeni lutomene zaya nadede, vo lumbu
kia Mfumu si kiakwiza bonso mwivi mu fuku.
3 Bu bavovanga: Yenge ye luvovomo, buna mbungulu
ntumbu kubabwila bonso nsongo mu nkento wena ye
vumu, ka bana vuka nkutu ko.
4 Kansi beno, lu zimpangi, ka luena mu tombe mu
bwilwa kwa lumbu kiokio bonso kwa mwivi ko.
5 Kadi beno babonsono lu bana bakia ye bana ba-
mwini; beto ka tu bafuku vo batombe ko.
6 I kuma ka tulekani bonso bankaka ko, kansi bika
tuakaya meso ye lembwa kolwa.

7 Kadi balekanga, balekanga mu fuku, bakolwanga,
bakolwanga mu fuku.
8 Kansi beto tu bantu bamwini, bika tualembwa kolwa,
tuavwata minu ye zola bonso nkaku antulu ye vuvu kia-
mpulusu bonso nkaku antu.
9 Kadi Nzambi katuzengila nganzi ko, kansi mu baka
mpulusu mu Mfumu eto Yesu Klisto
10 watufwila, mpasi tuakala moyo va kimosi ye
yandi, kani vo tukaya meso kani vo tuleka.
11 I kuma lubombasana ye tungasana, bonso buluva-
nganga mpe.
12 ¶ Kansi, lu zimpangi, tukululeba mu zaya basala-
nga mu beno ye bakuluyalanga mu Mfumu ye bakulu-
lubulanga.
13 Lubazitisa beni mu zola mu diambu diasalu biau.
Lukalasana yenge.
14 Lu zimpangi, tukulubombidila lualubula bena
bonso bonso, lusiamisa bena bunkuta, sadisa bena le-
bakana, luvibidila babonsono.
15 Lutala, mpasi widi muntu nkutu kavutula mambi
mu mambi ko, kansi ntangu zazonsono lutomba mu
vanga mambote muntu kwa mpangi andi ye kwa babo-
nsono.
16 Luyangalala ntangu zazonsono.
17 Lusambila, ye ka lulembwani ko.
18 Luvutula matondo mu mamonsono; kadi diodio i
luzolo lua Nzambi mu Klisto Yesu mu beno.
19 Ka luzimani Mpeve ko.
20 Ka luyinani mbikudulu ko.
21 Lutonta mamonsono, lusimba mabiza.
22 Luyambula mambi mamonsono mampila mu
mpila.
23 ¶ Yandi kibeni Nzambi ayenge bika kalubieka
nlongo mu nkadulu eno yamvimba, mpeve eno yamvi-
mba ye mwela ye nitu bika biakebwa mu ko-
ndwa kwalusembo, nate ye ngizulu a Mfumu eto Yesu
Klisto.

24 Ndiena ukulubokilanga wena wakwikama, si
kavanga bo mpe.
25 ¶ Lu zimpangi, lutusambidila.
26 Luvana mbote kwa mpangi zazonsono mu mfibulu
yanlongo.
27 Ikulusikidikisa mu Mfumu, vo nkanda wau una
tangwa kwa mpangi zazonsono.
28 Bika nlemvo wa Mfumu eto Yesu Klisto wakala
yeno.

NKANDA WANZOLE WA PAULU KWA BISI

TESALONIKA

1 Paulu ye Silvano ye Timoteo kwa dibundu diabisi
Tesalonika mu Nzambi, i S'eto ye Mfumu Yesu
Klisto.
2 Nlemvo kwa beno ye yenge bitukidi kwa Nzambi, i
S'eto, ye Mfumu Yesu Klisto.
3 ¶ Tufwiti tonda kwa Nzambi ntangu zazonsono mu
beno, lu zimpangi, bufweni bobo, kadi minu kieno
kikulanga beni beni, zola kwamuntu muntu mu beno
babonsono kuniekanga kwa muntu yandi.
4 I diau beto kibeni tukukiyananga mu beno mu
mabundu ma Nzambi mu diambu diatatamana kweno ye
minu mu nzomono zeno zazonsono ye nzungu ziluvibi-
dilanga,
5 i dimbu kiamona-meso kiamfundusu yalunungu ya
Nzambi, mpasi luabanzulwa, vo lufweni mu kimfumu
kia Nzambi kilulungulwanga mpe.
6 Kadi i diambu dialunungu kwa Nzambi mu vutula
nzungu kwa bau bakuluzungulanga,
7 kansi kwa beno luzungulwanga, luvundulu va
kimosi ye beto mu nzaikusu a Mfumu Yesu tuka mu
zulu ye mbasi zalulendo luandi.

8 mu nlemo atia, mu vutula nlandu kwa bau bale-
mbolo zaya Nzambi ye kwa balembolo tumamana
nsamu wambote wa Mfumu eto Yesu.
9 Si balongwa ndongi, i mbungulu yamvu ya mvu
tuka va zizi kia Mfumu ye nkembo angolo zandi,
10 bu kakiyizidi mu lumbu kina mu diambu diake-
mbulwa mu banlongo bandi ye yitukulwa mu bau babo-
nsono balekanga minu, kadi kimbangi kieto kwa beno
kialekulwa minu.
11 ¶ Mu diambu diodio tukulusambidilanga mpe
ntangu zazonsono, mpasi Nzambi eto kalubanzila vo
lufweni mu mbokolo eno ye mu lungisa mu lulendo
nzolakani zazonsono zambote ye salu kiaminu,
12 mpasi nkumbu a Mfumu eto, Yesu yakembulwa
mu beno, ye beno mu yandi, bonso bwena nlemvo a
Nzambi eto ye Mfumu Yesu Klisto.

2 Lu zimpangi, mu diambu diangizulu a Mfumu eto
Yesu Klisto ye nkutukusu eto kwa yandi tukululubula,
2 ka luidi nikunwa nswalu mu diela ko vo pamunwa,
ka kwa mpeve ko vo mu mambu vo mu nkanda ko
nkievo kwa beto, bonso vo lumbu kia Mfumu kilueki.
3 Ka luvunwani kwa muntu mu diambu nkutu ko,
kadi kiau ka kina kwiza ko, nate ye lusotokono luateka
kwiza ye muntu wakimpumbulu wazaikuswa, i mwana
wambungulu,
4 i yandi ukakilanga ye ukukizangulanga va ntandu
abiabionsono bibikwanga Nzambi ye bisambulwanga, i
diau vwendi mu kinlongo kia Nzambi, ukukisonganga
bonso Nzambi.
5 Ka lubambukidi moyo ko e, vo yalukamba momo,
bu yakala yeno?
6 Bwabu luzeyi dionso dikunkakilanga, mpasi vo
mu yandi ntangu kaka kazaikuswa.
7 Kadi mansweki makimpumbulu meti sala kaka nate
ye ndiena ukakilanga si kakatulwa.
8 Buna nkwa kimpumbulu si kazaikuswa, i yandi

una bungwa kwa Mfumu Yesu mu mwel'anw'andi ye
fukuswa mu mbonokono angizulu andi;
9 yandi si kakwiza mu ngolo za Satána, mu tulendo
tuatonsono ye mu dimbu ye mangu bialuvunu
10 ye mu makani mamonsono makondwa kwalunu-
ngu kwa bau bavilanga, bu balembwa tambula zola
kwakedika, mpasi bavuluswa.
11 I kuma Nzambi ukubafidisanga nzimbusu yangolo,
mpasi balekila luvunu minu,
12 ye mpasi babonsono balembwa lekila kedika
minu, kansi bazola kondwa kwalunungu bafunduswa.
13 ¶ Lu zimpangi zazolwa kwa Mfumu, beto tufwiti
tonda kwa Nzambi ntangu zazonsono mu beno, kadi
Nzambi walusola tuka mu mbadukulu mu vuluswa mu
mbiekolo a Mpeve ye mu minu mu kedika,
14 mukalubokidila mu nsamu eto wambote, mu baka
nkembo wa Mfumu eto Yesu Klisto.
15 I kuma, lu zimpangi, lutelama nangwi, lusimbidila
malongi malualongwa vo mu mambu meto vo mu
nkand' eto.
16 Yandi kibeni Mfumu eto Yesu Klisto ye Nzambi,
i S'eto, watuzola mu nlemvo, watuvana mbombolo
yamvu ya mvu ye vuvu kiambote,
17 bika kabomba ntima mieno ye kulusikidika mu
mamonsono mena mambote, mavanga ye mambu.

3 I kuma, lu zimpangi, lutusambidila, mpasi mambu
ma Mfumu mayenda ntinu ye kembulwa, bonso
bwena mu beno mpe,
2 mpasi tuatanunwa mu bantu bakimfunia ye bambi,
kadi ka babonsono ko bena ye minu.
3 Mfumu wena wakwikama una kulusikidika ye
kebanga mu nkwa mbi.
4 Kansi tukulusilanga vuvu mu Mfumu, vo luvanganga
ye si luavanga matukulusikidikisanga.
5 Bika Mfumu kasungika ntima mieno ku zola kwa
Nzambi ye ku tatamana kwa Klisto.

6 ¶ Lu zimpangi, tukulusikidikisa mu nkumbu a
Mfumu eto Yesu Klisto, mpasi luavambana ye yonso
mpangi yidiatanga bonso bonso ye ka mu malongi
mabatambula kwa beto ko.
7 Kadi beno kibeni luzeyi, bonso bulufwiti kutulanda,
kadi ka tuadiata bonso bonso mu beno ko,
8 ka tuadia mpe mampa mamuntu mu ka lekwa ko,
kansi mu salu ye tovuka fuku ye mwini tuasala, ka tuidi
kulumwesa mpasi,
9 ka mu diambu diatuakondwa luve ko, kansi mu
kukivana bonso kifwani kwa beno, mpasi luatu-
landa.
10 Kadi bu tuakala yeno mpe, tualusikidikisa diadi:
vo muntu kazolele sala ko, kana dia mpe ko.
11 Kadi tuawilu, vo bankaka badiatanga bonso bonso
mu beno, ka basalanga nkutu ko, kansi bakondanga
mambu mangana.
12 Kansi bena mpila yoyo, tubasikidikisa, tubabo-
mbidila mu Mfumu Yesu Klisto, vo basala ye kala napi,
mpasi badia madia mabau kibeni.
13 ¶ Lu zimpangi, ka lubebani mu vanga mambote
ko.
14 Vo muntu katumamene mambu meto mu nkanda
wau ko, lunsa dimbu; ka lukalasanani yandi ko, mpasi
kamona nsoni.
15 Ka lumbanzilani bonso ntantu ko, kansi lunlubula
bonso mpangi.
16 Yandi kibeni Mfumu ayenge bika kaluvana yenge
ntangu zazonsono mu mamonsono. Mfumu kakala ye
beno babonsono.
17 ¶ Nkambulu ambote kwa mono Paulu mu kwami
koko, i dimbu mu nkanda miamionsono; bonso bwabu
isonikanga.
18 Bika nlemvo wa Mfumu eto Yesu Klisto wakala ye
beno babonsono.

NKANDA WANTETE WA PAULU KWA

TIMOTEO

1 Paulu, i ntumw'a Klisto Yesu, bonso bwena nsiku-
dukusu a Nzambi, i Mvulusi eto, ye Klisto Yesu, i
vuvu kieto,
2 kwa Timoteo, mwan'ami wakedika mu minu.
Nlemvo, nkenda, yenge bitukidi kwa Nzambi, i Se, ye
Klisto Yesu, Mfumu eto.
3 ¶ Bonso buyakubombidila mu sikila mu Efeso, bu
yayenda kuna Makedonia, mpasi wasikidikisa bankaka
mu lembwa longa mambu manzenza.
4 ye lembwa yindula nsangu zasokwa ye nsonokono zi
ka zisuki zamvila, zitukisanga mpaka ye ka ludedomo lua
Nzambi luena mu minu ko.
5 Nsukulu ansikudukusu i zola kwantima wavedila
ye kansansa kiambote ye minu kikondolo disu ku nsi
alukaya.
6 Mu momo bankaka bavengumuka ku mpovolo
zankatu,
7 bu bazola kala nlongi miansiku, mpeleko ka bazeyi
mabavovanga ye mabalonganga ko.
8 Beto tuzeyi, vo nsiku miena miambote, vo misadu-
lwanga bonso bufweni mu nsiku;
9 bu luzeyi diadi, vo nsiku ka miatulwa mu diambu
diankwa lunungu ko, kansi mu diambu diabakimpumbulu
ye minkolami ye bakondolo vumi kia Nzambi ye bankwa
masumu ye basumuka ye bakiadimbuka ye mvondi
miamase ye zingudi ye bantu
10 ye minyangi ye nlekisi miababakala ye nteki
miabantu ye mimvuni ye ndie miandefi zaluvunu ye
monso mankaka mena kitantu kwa longi diamavimpi,
11 bonso bwena nsamu wambote wankembo wa
Nzambi amayangi uyayekudulwa.

12 ¶ Mono ntondele kwa ndiena wampana ngolo, i
Klisto Yesu, Mfumu eto, bu kambanzila, vo yakwikama,
ye wantula mu kisielo,
13 i mono yateka kala ntiaki ye nzomi ye nkwamisi,
kansi yafwilwa nkenda, kadi yavanga bo mu kondwa
kwazaya bu yalembwa leka minu.
14 Kansi nlemvo wa Mfumu eto wanieka beni mu
minu ye zola biena mu Klisto Yesu.
15 Diambu diadi diena diakwikama ye difweni beni
mu tambulwa: Klisto Yesu wayiza mu nza mu vulusa
bankwa masumu; mu bau mono i wantete.
16 I kuma mono yafwilwa nkenda, mpasi Klisto Yesu
kasonga mvibudulu andi yayonsono mu mono i wantete,
mu kifwani kwa bau bana kunlekila minu mu baka moyo
wamvu ya mvu.
17 Kansi kwa Ntinu azintangu zi ka zimani, u ka ufuki,
u ka umonwa, Nzambi yimosi kaka, kwa yandi nzitusu
ye nkembo mu mvu miamvu ya mvu. Ameni.
18 ¶ Nsikudukusu yayi ikuyekudila yo, mwan'ami
Timoteo, bonso bwena mbikudulu zateka bikulwa mu
ngeye, mpasi wanwana ndwanunu yambote mu zau,
19 bu ukebanga minu ye kansansa kiambote. Ba-
nkaka banianga kio, i kuma bavidisa minu.
20 Mu bau mwena Imenai ye Alesandelo baya-
yekula kwa Satana, mpasi balongwa mu lembwa
tiaka.

2 I kuma va ntete ikululubula, vo ndombolo, nsambulu,
ndilu amvutu, matondo bina tewa mu bantu babo-
nsono,
2 mu mintinu ye mu babonsono bena fulu kiazangama,
mpasi tuakala nkadulu yanavovi ye yanapi mu vumi
kiakionsono kia Nzambi ye luzitu.
3 Diodio diena diabiza ye difweni mu tambulwa va
luse luamvulusi eto Nzambi
4 uzolele, vo bantu babonsono bavuluswa ye kwiza
ku nzailu akedika.

5 Kadi Nzambi mosi yena, nwawasi mosi wena mpe
va kati ye Nzambi ye bantu, i muntu Klisto Yesu,
6 wakivana mu nkudulu mu babonsono, kimbangi
kiatewa mu ntangu yafwana.
7 Mu diambu diodio mono yasiwa nsamuni ye ntu-
mwa, mpovele kedika, kivunini ko; nlongi abapaïen mu
minu ye kedika.
8 ¶ I kuma nzolele, vo babakala basambila mu muma
mwamonsono ye zangula moko manlongo mu kondwa
kwanganzi ye mpaka.
9 I buna nzolele vo bakento mpe bana vwata mvwatu
miatoma mu luyinunu ye ndedomo, ka mu mabese ye
wola vo nzimbu vo mvwatu miantalu ko,
10 kansi bonso busongele mu bakento bena vumi mu
Nzambi, mu mavanga mambote.
11 ¶ Nkento fwiti kala napi, ye longuka mu lemvuka
kwakonsono,
12 kansi kiyambulanga nkento kalonga ko vo yala
bakala, kansi kakala napi.
13 Kadi Adami wateka vangwa, mboki Eva.
14 Adami kavunwa ko, kansi nkento wavunwa ye
wabwa mu ntulumunu.
15 Kansi yandi si kavuluswa mu mbutulu zabana, vo
kasikilanga mu minu ye zola ye mpedolo ye ndedomo.

3 Diambu diadi diena diakwikama: vo muntu uto-
mbanga kikengi kiadibundu, yandi zolele salu
kiambote.
2 I kuma nkengi fwiti kondwa lusembo, kala bakala
diankazi mosi kaka, lembwa kolwa, kala diela dialuenga,
wadedama, nzolw'abanzenza, ngangu zalonga,
3 ka nduvu avinia ko, ka nzodi anwana ko, kansi
nlembami, ka nkwa mpaka ko, ka nzolw'abivanza ko,
4 toma yala yandi nzo, keba bana mu lemvuka mu
luzitu lualonsono
5 —kansi vo muntu kazeyi yala yandi nzo ko, buna
bwe si kakeba bundu dia Nzambi?—

6 ka muntu ulembolo leka minu ntama ko, mpasi
kakala luyanu ye bwa mu nzengolo a Satana ko.
7 Yandi fwiti kala mpe kimbangi kiambote kwa bau
bena ku mbazi, mpasi kabwa mu ntiakulu ye siongi dia
Satana ko.
8 ¶ I bobo sielo biadibundu bifwiti kala bialuzitu, ka
mpova zole ko, ka nzolw'avinia ko, ka nzodi andandu
yakimbabu ko,
9 bafwiti keba mansweki maminu mu kansansa
kiavedila.
10 Kansi bau mpe bafwiti teka tontwa, mboki basadila
bonso bisielo vo bakondolo lusembo.
11 Bakento mpe bafwiti kala luzitu, ka minkedi ko,
ka bankwa kolwa ko, bakwikama mu mamonsono.
12 Bisielo biadibundu bifwiti kala babakala bankazi
mosi mosi, batoma yala bana bau ye nzo zabau
kibeni.
13 Kadi batoma sadila bonso bisielo bamonwanga
luzitu ye babakanga kibakala kiakingi mu minu mu
Klisto Yesu.
14 ¶ Momo ngieti kusonikina, bu ibanzanga mu vika
kwiza kwa ngeye,
15 kansi vo izingila, mpasi wazaya, bonso bufwiti
kadila bantu mu nzo a Nzambi, i bundu dia Nzambi
amoyo ye kunzi ye lufulu biakedika.
16 Ditomene zayakana vo mansweki mavumi kia
Nzambi mena mamanene: yandi wamonika mu nsuni,
wanunguswa mu mpeve, wamonwa kwa zimbasi,
wasamunwa mu makanda mabantu, walekulwa minu mu
nza, watambulwa mu nkembo.

4 Mpeve yibangulanga vova, vo mu ntangu zina kwiza,
bankaka si basotuka mu minu, bu badimbanga mpeve
zanzimbusu ye malongi mampeve zambi,
2 mu luvunu luabantu bena disu ku nsi alukaya
bazimunwa dimbu kiatia mu kansansa biau,
3 bakakidilanga mu kwela ye mu dia madia mavanga

Nzambi mu tambulwa mu matondo kwa balekanga minu
ye bazeyi kedika.
4 Kadi biabionsono biasema Nzambi biena biambote,
lekwa nkutu ka kifwiti niafunwa ko, bu kitambulwanga
mu matondo.
5 Kadi kibiekwanga nlongo mu mambu ma Nzambi ye
mu sambila.
6 ¶ Vo ubambula zimpangi moyo mu mambu momo,
ngeye una kala sielo kiabiza kia Klisto Yesu kiyunduka-
nga mu mambu maminu ye mamalongi mabiza mautoma
namanga.
7 Kansi tinguna nsangu zambi zakingiangia. Uku-
kiyukuswa vumi kia Nzambi.
8 Kadi ngiukusu anitu ka yena ndandu beni ko; kansi
vumi kia Nzambi kiena ndandu mu mamonsono, bu
kiena nsilulu yamoyo wau ye una kwiza.
9 Diambu diodio diena diakwikama ye difweni beni
mu tambulwa,
10 kadi mu diambu diodio tusalanga ye tunwana-
nga, bu tusanga vuvu mu Nzambi amoyo, i Mvulusi
abantu babonsono, ye ulutidi bo kala kwa balekanga
minu.
11 ¶ Sikidikisa momo ye longa mo.
12 Muntu kayini kileke kiaku ko, kansi nakadi kifwani
kwa balekanga minu mu mambu, mu nkalasani, mu
zola, mu minu ye mu mpedolo.
13 Nate ye ngina kwiza, sa kimfuzi mu tanga, mu
bombidila, mu longa.
14 Kukondwani mayindu ko mu nkailu wanlemvo
wena mu ngeye uwavewa mu mbikudulu ye ntululu amoko
mangudi zabantu.
15 Yindula mo, sala mu mau, mpasi ntomono aku
yamonika kwa babonsono.
16 Ukikenga ye ndongolo aku; tatamana mu salu
kiaku, kadi bu uvanganga bobo, si wakukivulusa ye
bakuwanga.

5 Kulongani muntu wanuna mu ngolo ko, kansi
unlubula bonso vo i se, matoko bonso vo i zimpangi;
2 bakento banuna bonso vo i zingudi, zindumba
bonso vo i bibusi mu mpedolo yayonsono.
3 ¶ Zitisa mafwola mena mafwola mu kedika.
4 Vo fwola diena bana vo batekolo, bika balonguka
mu teka vumina bayau ye vutula bwambote kwa mase
mau, kadi diodio diazolakana kwa Nzambi.
5 Wonso wena fwola mu kedika ye wena kinsona
usanga vuvu mu Nzambi ye utatamananga mu lomba
ye sambila fuku ye mwini.
6 Fwola dizolanga kindiafu diena diafwa, bu divu-
munanga.
7 Sikidikisa momo mpe, mpasi bakondwa lusembo.
8 Vo muntu kayundulanga bayandi ko ye katekele
banzila bisi nzo ayandi kibeni ko, buna wakadidi minu
nkalu ye lutidi ulembolo leka minu mu bi.
9 ¶ Fwola nkutu ka dina sonama ko, vo ka diena
makumasambanu mamvu ko, nkazi awidi bakala dimosi
kaka,
10 bu ditelwanga kimbangi mu mavanga mabiza, vo
diakudisa bana, vo diadikila banzenza, vo diasukula malu
mabanlongo, vo diasadisa bazungulwa, vo diatatamana
mu mavanga mamonsono mambote.
11 Kansi kutambulani mafwola mantuenia ko, kadi
bu beka ntelantela beti vambana ye Klisto, bazolele
kwela,
12 bena mu nzengolo ankanu, kadi bavunza minu kiau
kiantete.
13 Balongukanga mpe bubolo, bu bazietanga mu zinzo,
ka bubolo kaka ko, kansi bena kingiangia ye bakondanga
mambu mangana, bavovanga malembolo fwana.
14 I kuma nzolele, vo mafwola mantuenia makwela,
buta bana, yala nzo, lembwa vana bila kwa mintantu
mu vweza.
15 Kadi bankaka bakibangumukina mu nama Satana.
16 Vo nkento ulekanga minu, wena ye mafwola, bika

kabasadisa, kansi ka basani zitu kwa dibundu ko, mpasi
dibundu diasadisa mafwola makedika.
17 ¶ Bakuluntu batoma yalanga, bika babanzulwa vo
bafweni mu tambula nzitusu waunene; luta zitisa basa-
langa mu mambu ye mu longa.
18 Kadi masonukwa mavovele: Kukangi nw'angombe
yitutanga mbongo ko; ye: Kisadi kifweni mu mfutu
andi.
19 Kutambulani mfundu mu nkuluntu ko, vo ka
mwena mbangi zole vo zitatu ko.
20 ¶ Bavolele masumu, ubalonga ndongi va luse
luababonsono, mpasi bankaka mpe bamona wonga.
21 Mono ikusikidikisa va luse lua Nzambi ye Klisto
Yesu ye mbasi zasolwa, mu keba momo ye lembwa teka
kongudila vo swasisa bantu.
22 ¶ Kutulani moko mu muntu nswalu ko, kukalani
kintuadi mu masumu mabankaka ko. Ukikeba wavedila.
23 ¶ Kuñwani diaka nlangu kaka ko, kansi sadila
vinia kiafiuma mu diambu diavumu kiaku ye mu diambu
dialebakana kwaku kufutumukanga ntama-ntama.
24 ¶ Masumu mabantu bankaka mamonekene, maku-
batekilanga ku mfundusu; kansi bankaka makubalanda-
nga.
25 I bobo mpe mavanga mabiza mamonikanga;
mena mpil' ankaka ka malendi swekwa ko.

6 Babonsono bena mu kinanga ku nsi avangu, bika
babanzila zau zimfumu, vo zifweni mu tambula nzitusu
wawonsono, mpasi nkumbu a Nzambi ye malongi ka
biavwezwa ko.
2 Bena mfumu zilekanga minu, ka babayini ko, kadi
i zimpangi; kansi bafwiti luta kubasadila, kadi bau
basadulwanga balekanga minu ye bazolwanga. Longa
ye lubula momo.
3 ¶ Vo muntu ulonganga mambu mankaka ye lembolo
tatamana mu mambu mantomoso ma Mfumu eto Yesu
Klisto ye malongi madedakene ye vumi kia Nzambi,

4 buna yandi meni kukitumpidika ye lembolo zaya
lekwa, kansi wena yela kwabiuvu ye mpaka zamambu
zitukisanga yandu diameso, zonza, tiaka, mabanza
mambi,
5 lusuku luangolo luabantu basumuka mu madiela,
bazionwa kedika, bu babanzanga, vo vumi kia Nzambi i
ndandu.
6 Vumi kia Nzambi ye matondo mantima i ndandu
yayinene.
7 Kadi ka tuanata lekwa, bu tuayiza mu nza ko, i
buna ka tulendi nata lekwa, bu tuna katuka ko,
8 kansi bu tuena dia ye mvwatu, tutondele mu ntima.
9 Bazolele kala kimvwama babwanga mu mpukumunu
ye siongi ye nzinunu zazingi zabuzengi ye zambivusu
zidimisanga bantu mu mbungulu ye mvidusu.
10 Kadi nzolw'ambongo i mwanzi wamambi mamo-
nsono, bankaka bu balambukila zo, bazimbala mu minu,
bakizoka kwama kwakwingi.
11 ¶ Kansi ngeye, u muntu wa Nzambi, tina momo,
kansi tomba lunungu, vumi kia Nzambi, minu, zola,
mvibudulu, kimpombo.
12 Nwana ndwanunu yambote yaminu, simba moyo
wamvu ya mvu uwabokudulwa, bu wata kimbangi
kiambote va luse luambangi zazingi.
13 Mono ikusikidikisa va luse lua Nzambi uvananga
moyo kwa lekwa biabionsono ye va luse lua Klisto Yesu
wata kimbangi kiambote va ntadisi a Pontio Pilatu,
14 mu keba nsikudukusu ye kondwa tona ye lusembo,
nate ye mbonokono a Mfumu eto Yesu Klisto.
15 Nyadi una umosi wakiese, Mfumu azimfumu ye
Ntinu amintinu, yandi una yo monikisa mu yandi ntangu.
16 Yandi kaka ukondolo mfwilu ukundanga mu kia
ku ka kulendi kota muntu ko, yandi kamonwa kwa muntu
nkutu ko ye muntu kalendi kummona ko; kwa yandi
nzitusu ye ngolo mu mvu ya mvu. Ameni.
17 ¶ Sikidikisa bamvwama banza yayi balembwa kala
ngianza, vo sa vuvu mu kimvwama kiena vilu-vilu, kansi

mu Nzambi ukutuvananga biabionsono mu kimvwama
mu sadila bio mu mayangi.
18 Ubakamba mu vanga mambote, mu kala kimvwama
mu mavanga mambote, mu kaba ye vana mu zola.
19 I kuma bakukiyudikila mayudukwa mu diambu
diantangu yina kwiza, mau i lufulu luambote, mpasi
basimba moyo wakedika.
20 ¶ Timoteo, keba mawayekudulwa, fila nima ku
mpovolo zankatu zadimbuka ye mpaka zamambu
mabikwanga nzailu kansi i nzailu aluvunu.
21 Bankaka bu batambudila nzailu yoyo, bazimbala
mu minu. Bika nlemvo wakala yeno!

NKANDA WANZOLE WA PAULU KWA

TIMOTEO

1 Paulu, ntumw'a Klisto Yesu mu luzolo lua Nzambi,
bwenina nsilulu amoyo mu Klisto Yesu,
2 kwa Timoteo, mwan' ami wazolwa. Nlemvo,
nkenda, yenge bitukidi kwa Nzambi, i Se, ye Klisto Yesu,
i Mfumu eto.
3 ¶ Mono ntondele kwa Nzambi uisadilanga mu
kansansa kiavedila tuka mu mase mami, bu ikubambukila-
nga moyo ntangu zazonsono mu ndombolo zami fuku ye
mwini.
4 Ngiena ngunda mu kumona, bu ibambukanga moyo
mu mansanga maku, mpasi yazala kwa kiese,
5 bu ibambukanga moyo mu minu kikondolo disu
ku nsi alukaya kiena mu ngeye kiateka kala mu nkak' aku
wankento Loisi ye ngudi aku Eunike; ye ngiena vuvu,
vo kiena mu ngeye mpe.
6 ¶ I diau ikubambula moyo mu lemisa nkailu anle-
mvo wa Nzambi wena mu ngeye mu diambu diantululu
amoko mami.

7 Kadi Nzambi katuvana mpeve yabunkuta ko kansi
yalulendo ye yazola ye yandongi.
8 I kuma kufwani nsoni mu kimbangi kia Mfumu
eto ko vo mu mono, i nkole andi, kansi lungwa kwaku
kwama mpe mu nsamu wambote, bwenina lulendo lua
Nzambi
9 watuvulusa, watubokila mu mbokolo yanlongo, ka
bonso bwena mavanga meto ko, kansi bonso bwena kani
diayandi kibeni ye nlemvo utuavewa mu Klisto Yesu
tekila ntangu zi ka zibadiki.
10 kansi bwabu wazaikuswa mu mbonokono a
Mvulusi eto Klisto Yesu wakabikisa lufwa, kansi
watuala moyo ye kondwa kwamfukulu ku kia mu nsamu
wambote,
11 uyasilwa nsamuni ye ntumwa ye nlongi.
12 Mu diodio ilungulwanga mama mpe; kansi kifwidi
nsoni ko, kadi nzeyi uyalekila minu ye ngiena vuvu
kiakwikama, vo yandi lenda keba mayayekula kwa yandi
nate ye kina lumbu.
13 Keba kifwani kiamambu mamavimpi mawawa
kwa mono mu minu ye mu zola kwena mu Klisto Yesu.
14 Momo mabiza mawayekudulwa keba mo mu
Mpeve yanlongo yikundanga mu beto.
15 ¶ Ngeye zeyi diadi, vo babonsono bena mu Asia
bamfila nima, mu bau mwena Fingelo ye Elemongene.
16 Bika Mfumu kavana nkenda kwa nzo a Onesifolo;
kadi yandi wansiamisa nsiamisa zazingi, kafwa nsoni
mu tuvambu tuami ko,
17 kansi bu kayiza mu Loma, wantomba mu vema,
wansolula.
18 Bika Mfumu kanyambula kafwilwa nkenda kwa
yandi mu kina lumbu. Ngeye tomene zaya, bonso
bukansadila mu mamingi mu Efeso.

2 I kuma, u mwan' ami, siama kwaku mu nlemvo
wena mu Klisto Yesu.
2 Mawawilu kwa mono mu mbangi zazingi, tambika

mo kwa bantu bakwikanıa balenda longa bankaka mpe.
3 Lungwa kwaku kwama mpe bonso kinwani kiabiza
kia Klisto Yesu.
4 Muntu wena salu kianwana kalendi zingalakana
mu bilekwa biamoyo wau ko, mpasi kazolakana kwa
ndiena wansonika kinwani.
5 I bobo mpe vo muntu sinsane nsinsani, kavwikulu
koloa ko, vo lembolo sinsana bonso bwenina nsiku.
6 Mvati usalanga, fwiti teka tambula ndambu ami-
mbutu.
7 Banzila mampovele, kadi Mfumu si kakuvana zayu
mu mamonsono.
8 ¶ Bambuka moyo mu Yesu Klisto wafulukuswa mu
bafwa, wankun'a Davidi bonso bwenina nsamu ami
wambote
9 uilungulwanga kwama nate ye tuvambu bonso
mvangi amambi, kansi mambu ma Nzambi ka makanga-
mene ko.
10 I kuma ivibidilanga mamonsono mu diambu diaba-
kiasolwa, mpasi bau mpe babaka mpulusu yena mu
Klisto Yesu ye nkembo wamvu ya mvu.
11 ¶ Diambu diodio diena diakwikama, kadi vo
tufwidi ye yandi, si tuakala moyo mpe ye yandi.
12 Vo tuvibidilanga, si tuayala ye yandi; vo tuku-
nkadila nkalu, yandi si kakutukadila nkalu mpe.
13 Vo tulembolo kwikama, yandi usikilanga wakwi-
kama, kadi kalendi kukikadila nkalu ko.
14 ¶ Bambula moyo mu momo, ubalubula beni va
luse lua Nzambi, ka bidi bindasana mpaka mu mambu
malembolo tomisa lekwa, kansi matululanga bawanga.
15 Sa kimfuzi mu kukisonga kwa Nzambi muntu
wafwana, kisadi kilembolo fwa nsoni, bu utoma dedu-
munanga mambu makedika.
16 Vengama mu mpovolo zankatu zadimbuka, kadi
bau si baluta tatamana mu kondwa kwavumi kia Nzambi;
17 mambu mau madianga bonso mputa yasanda; mu
bau mwena Imenai ye Fileto.

18 Bavengumuka mu kedika, bu bavovanga, vo
mfulukulu yakikadidi, bazimbisanga minu kiabankaka.
19 Mwanki lufulu lua Nzambi luanangwi lusikilanga,
luena dimbu kiaki: Mfumu zeyi bayandi, ye: Wonso ubo-
kilanga nkumbu a Mfumu, bika kakatuka mu kondwa
kwalunungu.
20 Mu nzo yayinene ka mwena wumbwa biawola ye
biapalata kaka ko, kansi bianti ye bialubumba; biankaka
bianzitusu, biankaka biakondwa kwanzitusu.
21 I kuma vo muntu ukukivedese mu bina biasumuka,
buna yandi si kakala wumbwa kianzitusu kiabiekwa
nlongo ye kiafwana mu nsadulu a Mfumu, kiakubukwa
mu diambu diamavanga mambote mamonsono.
22 Tina kwaku nzinunu zakintuenia, landa lunungu,
minu, zola, yenge va mosi ye babonsono babombidilanga
Mfumu mu ntima miavedila.
23 Kansi tina biuvu biabuzengi bilembolo songa,
bizayakene vo bibutanga nwana.
24 Kansi sielo kia Mfumu kafwiti nwana ko, kansi
kala nlembami kwa babonsono, ngangu mu longa ye
vibidila, bu kasilwanga mambi,
25 mu kimpombo longa ndongi kwa bakakilanga, kani
vo Nzambi lenda kubavana mpilulu amadiela mu zaya
kedika,
26 mpasi baluenga ye tina mu siongi diankadi ampe-
mba, bu babakama kwa yandi mu vanga luzolo luandi.

3 Zaya kwaku diadi, vo mu lumbu biansukulu muna
kwiza ntangu zampasi.
2 Kadi bantu si bakala nzolw'abau kibeni, nzolw'a-
mbongo, bankwa mayama, bankwa ngianza, mintiaki,
nkolami miamase, mintondudi, bakiadimbuka,
3 bakondwa zola, mvondi miansilani, minkedi,
bakondwa kwakukiyala, minkwamisi, balembolo zola
mambote,
4 minyekudi, bakinzakila, bakukitumpidikanga, nzo-
lw'anienzi beni kansi nzolw'a Nzambi fiuma,

5 bena mbonokono avumi kia Nzambi, kansi bakadila-
nga lulendo luakiau nkalu; fila baba nima mpe.
6 Kadi mu bau mwena bayelumukanga mu zinzo,
babakanga bakento babuzoba bena mbidi amasumu,
batuaduswanga kwa nzinunu zampila mu mpila,
7 balongwanga ntangu zazonsono, kansi ka balendi
kwiza nkutu ku nzailu yakedika ko.
8 Bonso bwakakila Yane ye Yambese Mose, i buna
babana bakakilanga kedika mpe, i bantu babungwa mu
madiela, babeduswa, bu batontwa mu minu.
9 Kansi ka bana vioka diaka ku ntuala ko, kadi
buzengi bwau si bwamonika kwa babonsono bonso
bwamonika buzengi bwababana.
10 ¶ Ngeye wanemi ndongolo ami, nkadulu, kanı,
minu, mvibudulu, zola, ntatumunu,
11 mu nzomono ye ndungulu i zina ziyabwilwa mu
Antiokia, mu Ikone, mu Listila; mu nzomono zozo zazo-
nsono ziyamona Mfumu wantanina.
12 Babonsono bazolele kala moyo mu vumi kia
Nzambi mu Klisto Yesu si bazomwa.
13 Bantu bambi ye babimpangula si baluta ye lutila
mu mambi, bazimbisanga ye zimbalanga.
14 Kansi ngeye, sikila kwaku mu momo mawalongwa,
mawatomene visa, bu uzeyi bakulonga mo,
15 kadi tuka mu kimwana kianswa uzeyi masonukwa
manlongo malenda kuluengisa ku mpulusu mu minu mu
Klisto Yesu.
16 Masonukwa mamonsono mavumunina Nzambi
matomene mpe mu longa, mu semba, mu sungika, mu
longidika mu lunungu,
17 mpasi muntu wa Nzambi wakala walunga ye toma
kubama mu mavanga mamonsono mabiza.

4 Mono ikusikidikisa beni va luse lua Nzambi ye
Klisto Yesu una fundisa bamoyo ye bafwa, mu mbono-
kono andi ye mu kimfumu kiandi,
2 samuna mambu, tatamana mu ntangu zafwana ye

ntangu zilembolo fwana, semba, lubula, bombidila mu
nlembami wawonsono ye ndongolo.
3 Kadi ntangu si yakala, yibana lembwa vibidila
ndongolo yamavimpi, kansi bwenina nzinunu zabau
kibeni si bakukiyudikila minlongi, bu bena mfisima mu
matu mau.
4 Si bavengisa matu mau mu kedika ye tadisa ku
nsangu zasokwa.
5 Kansi ngeye, luenga mu mamonsono, lungwa kwama,
sala salu kiasamuna nsamu wambote, manisa kisielo
kiaku.
6 ¶ Kadi nkubamene mu tulwa va zikwa bonso nkailu,
ntangu ami yankatukulu yizidi.
7 Mono yanweni ndwanunu yabiza, yameni yungusa,
yakebele minu.
8 Bwabu yalundulwa koloa kialunungu kina kunsenda
Mfumu, i mfundisi walunungu, mu kina lumbu, ye ka
kwa mono kaka ko, kansi kwa babonsono bazolanga
mbonokono andi.
9 ¶ Savula kwiza kwa mono nswalu.
10 Kadi Dema wansisa, bu kakizodele nza yayi,
wayenda kuna Tesalonika; Kleske wayenda kuna Ngalatia
ye Tito kina Dalamatia.
11 Luka kaka wena yami. Vitula Malako kiza yaku,
kadi yandi fweni kwa mono mu kisielo.
12 Mono yafidisa Tikiko ku Efeso.
13 Bu una kwiza, vitula yunga kiyasisa kwa Kalapo
mu Toloa ye minkanda mpe ye luta banzila miasonukwa
mu nkanda miabibulu.
14 Alesandelo, i ngangul'ansongo, wansila yambi
yayingi. Mfumu una kunsenda, bonso bwena mavanga
mandi.
15 Ukikenga mpe mu yandi, kadi wakakidila mambu
meto beni.
16 ¶ Mu ntabudulu ami yantete, muntu nkutu kayiza
kunsadisa ko, babonsono bansisa; bika baiembwa
tangulwa dio.

17 Kansi Mfumu watelama yami, wansiamisa, mpasi
mu mono nsamununu yalunga ye bapaïen babonsono
bawa yo; mono yatanunwa mu nw'ankosi.
18 Mfumu si kakuntanina mu mavanga mamonsono
mambi ye kumpulusa ku kimfumu kiandi kiakizulu; kwa
yandi nkembo mu mvu miamvu ya mvu. Ameni.
19 Vana mbote kwa Pliska ye Akila ye nzo a One-
sifolo.
20 Elasto wasikila mu Kolinto, kansi yasisa Tolofimo
mu Mileto, bu kakala yela.
21 Savula kwiza, kuvingilani nate ye sivu ko. Eubulo
ufidisi mbote ye Pude ye Lino ye Klaudia ye mpangi
zazonsono.
22 ¶ Mfumu wakala ye mpeve aku. Nlemvo wakala
yeno.

NKAND'A PAULU KWA

TITO

1 Paulu, i sielo kia Nzambi ye ntumw'a Yesu Klisto,
bonso bwenina minu kiabakiasolwa ba Nzambi ye
nzailu yakedika bonso bwena vumi kia Nzambi,
2 mu vuvu kiamoyo wamvu ya mvu wakisila Nzambi u
ka ulendi vuna ko ntangu bu ka zibadiki,
3 —kansi mu yandi ntangu wazaikisa mambu mandi
mu nsamununu yiyayekudulwa, bonso bwena nsiku-
dukusu a Nzambi, i Mvulusi eto—
4 kwa Tito, mwan'ami wakedika mu minu kiantuadi.
Nlemvo kwa ngeye ye yenge bitukidi kwa Nzambi, i Se,
ye Klisto Yesu, Mvulusi eto.
5 ¶ I kuma yakusisa mu Klete, mpasi watoma kubika
monso masala ye tumba ngudi zabantu mu mbanza
zazonsono, bonso buyakusikidikisa,
6 vo muntu kondolo lusembo, bakala diankazi mosi,

diena bana balekanga minu balembolo wakana kumu
kiambi ye balembolo kolama.
7 Kadi nkengi fwiti kondwa lusembo bonso nkebi
alekwa bia Nzambi, ka nzolw'ayandi kibeni ko, ka ki-
mfwemina ko, ka nduvu ko, ka nwani ko, ka nzolw'
andandu yansoni ko;
8 kansi nzolw'abanzenza, zolw'amambote, nkwa diela
dialuenga, nkwa lunungu, nkwa nlongo, nkwa kukiyala,
9 utatamananga mu mambu makwikama bonso
bwena malongi, mpasi kalenda lubula mu malongi
mamavimpi ye tungudila babangisanga.
10 ¶ Kadi mwena babingi bakondwa kwalemvuka,
bankwa kinwa kiankatu, mimvuni; bazengwa balutidi
bo sa.
11 Bafwiti kangwa nwa, bavidingisanga nzo zamvimba,
balonganga ma ka mafweni ko mu baka ndandu yansoni.
12 Mosi mu bau, mbikudi abau kibeni, wavova: Bisi
Klete i mimvuni ntangu zazonsono, bau i bulu biambi,
bankwa kindiafu bena babolo.
13 Kimbangi kiokio i kiakedika kwandi. Mu
diambu diodio ubasemba mu ngolo, mpasi basiama mu
minu,
14 balembwa banzila nsangu zasokwa zaba Yudayo ye
nsikudukusu zabantu bafilanga kedika nima.
15 Biabionsono biena biavedila kwa bavedila, kansi
lekwa nkutu ka kiavedila ko kwa basumuka ye balembolo
leka minu, kansi diela ye kansansa biau bisumukini.
16 Batambudilanga, vo bazeyi Nzambi, kansi baku-
nkadilanga nkalu mu mavanga, bu bena nkankumusu
ye kolama; ka bafweni mu mavanga mambote nkutu ko.

2 Kansi ngeye, vova kwaku mafwanane mu longi
diamavimpi:
2 babakala banuna bafwiti tina kinduvu, bakala
luzitu, diela dialuenga, bankwa mavimpi mu minu, mu
zola ye mu ntatumunu.
3 Mpila mosi mpe bakento banuna bafwiti kala nkadulu

yafwana kwa banlongo, ka minkedi ko, ka minanga kwa
kinduvu ko, minlongi mu mambote,
4 mpasi baluengisa bantuenia bazola babakala bau,
bazola bana bau,
5 mpasi baluenga, badedama bakala bisadi biabiza
mu nzo, balemvuka kwa bau babakala, mpasi mambu
ma Nzambi ka matiakwa ko.
6 ¶ Lubula bumosi matoko mpe, mpasi baluenga mu
mamonsono.
7 Ukisonga bonso kifwani kiamavanga mabiza; mu
ndongolo aku songa mpedolo ye luzitu,
8 ye mambu mamavimpi makondolo lusembo, mpasi
minkakididi miafwa nsoni, bu bakondolo mambi mu
kutuvovila.
9 ¶ Lubula minanga mu lemvuka kwa mfumu zau mu
mamonsono, bazolakana, ka babangisani ko,
10 ka bayelumuni biangana ko kansi songa kinkwikizi
kiakionsono kiabiza, mpasi malongi ma Nzambi, Mvulusi
eto, mazituswa mu mamonsono.
11 ¶ Kadi nlemvo a Nzambi wamonika utualanga
mpulusu kwa bantu babonsono,
12 ukutulonganga mu yambula makondolo vumi kia
Nzambi ye nzinunu zanza, mpasi tuakala moyo mu
ndedomo ye lunungu ye vumi kia Nzambi mu ntangu yayi,
13 bu tuvingilanga vuvu kiamayangi ye mbonokono
yankembo a Nzambi yayinene ye Mvulusi eto Klisto
Yesu
14 wakivana mu beto, mpasi katukula mu kimpumbulu
kiakionsono ye katuvedisa mu kala bantu bayandi kibeni
baveminanga mavanga mabiza.
15 ¶ Vova mambu momo ye lubula ye semba mu
nsikudukusu yayonsono. Muntu kakuyini ko.

3 Ubabambula moyo mu lemvuka kwa bakuluntu ye
bankwa lulendo, mu tumama, mu kubama mu
mavanga mamonsono mambote,
2 ka mu tiaka muntu ko, ka mu kala bankwa mpaka

ko kansi bankwa nlembami, ye mu songa kimpombo kiakionsono kwa bantu babonsono.

3 ¶ Kadi vakiakedi beto mpe tuakala buzengi, tuakolama, tuazimbala, tuakala kinanga mu nzinunu ye nsaka zambi zampila mu mpila, tuakala moyo mu yayibi ye yandu diameso, tuabelwa ye tuabelasana.

4 Kansi wote wa Nzambi, i Mvulusi eto, ye zola kwandi kwa bantu bu biamonika,

5 watuvulusa, ka mu diambu diamavanga malunungu matuavanga ko, kansi bonso bwenina nkenda zandi mu ngiobolo ambutulu yamona ye ngiundudulu mu Mpeve yanlongo

6 yikatudukudila mu kimvwama mu Yesu Klisto, Mvulusi eto,

7 mpasi beto, bu tununguswa mu nlemvo andi, tuakala mvingidi miadifwa diamoyo wamvu ya mvu, bonso bwena vuvu.

8 ¶ Diambu diodio diena diakwikama ye mu momo nzolele, vo una toma mo sikidikisa, mpasi balekilanga Nzambi minu basa kimfuzi mu vanga mavanga mambote. Mambu momo mena mabiza ye matomene kwa bantu.

9 Kansi tina biuvu biabuzengi ye nsonokono zazimvila ye nzonza ye mpaka mu nziku, kadi biau ka bitomisanga ko ye biena biankatu.

10 Nianga muntu utukisanga mpambunu, bu kasembwa mu nsembwa mosi vo zole,

11 bu uzeyi, vo wampila yoyo wena wamvilangani ye volanga masumu, ubedoso kwa kansansa kiayandi kibeni.

12 ¶ Bu mbeni fidisa Alatema kwa ngeye vo Tikiko, buna savula kwiza kwa mono ku Nikopoli, kadi nkeni mu kala kuna mu sivu.

13 Toma kubikila Zena, i nluki ansiku, ye Apolo bibena nsatu mu nzil' au, ka bidi kondwa lekwa.

14 Bika bayeto mpe balonguka mu vanga mavanga mambote mu nsatu zakedika, ka bidi kondwa mbutu.

15 ¶ Babonsono bena yami bakufidisi mbote. Vana
mbote kwa bau batuzolele mu minu. Bika nlemvo
wakala yeno babonsono.

NKAND'A PAULU KWA

FILEMONI

1 Paulu, i nkole a Klisto Yesu, ye Timoteo, i mpangi
eto, kwa Filemoni, zolwa kieto ye kisadi yeto,
2 ye kwa Apia, i busi kieto, ye kwa Alakipo, i kinwani
yeto, ye kwa dibundu mu nzo aku.
3 Bika nlemvo wakala yeno ye yenge bitukidi kwa
Nzambi, i S'eto, ye Mfumu Yesu Klisto.
4 ¶ Mono itondanga kwa Nzambi ami ntangu zazonso-
no, bu ibambukanga moyo mu ngeye mu nsambulu zami,
5 bu yawilu mu zola kwaku ye kinkwikizi kiena yaku
kwa Klisto Yesu ye kwa banlongo babonsono.
6 Ilomba vo minu kituena mu kintuadi, beto yaku,
kiasadila mu kuzaikisa mambote mamonsono matuena
mu Klisto.
7 Kadi mono yabaka kiese kiakingi ye mbombolo mu
zola kwaku, kadi ntima miabanlongo miavonguswa mu
ngeye, mpangi.
8 ¶ I kuma bu ngiena kibakala kiakingi mu Klisto mu
kusikidikisa momo masongele,
9 kansi, bu ikuzolele, ndutidi zola kubombidila. Bu
ngienina bobo mono Paulu, i muntu wanuna, bwabu i
nkole a Klisto Yesu mpe,
10 ikubombidila mu diambu diamwan'ami Onesimo
uyabuta mu tuvambu tuami,
11 ulembolo teka toma kwa ngeye kansi utomene
bwabu kwa beto yaku, i yandi mvutudi kwa ngeye.
12 Yandi wena bonso ntim'ami;
13 yazola kunsimba mono kibeni, mpasi kansadila mu
fulu kiaku mu tuvambu tuansamu wambote,

14 kansi kizolele vanga diambu ko, bu ndembolo
zaya mabanza maku, mpasi mambote maku ka matuka
mu ngolo zami ko kansi mu zola kwaku.
15 Kadi nanga wavambana ye ngeye fintangu-ntangu,
mpasi kakala yaku diaka mvu ya mvu.
16 ka bonso nanga diaka ko, kansi lutidi nanga, i
mpangi yazolwa, yazolwa beni kwa mono kansi lutidi
zolwa kwa ngeye mu nsuni ye mu Mfumu.
17 I kuma vo ubanzidi mono bonso mpangi yaku,
buna untambula bonso mono.
18 Kansi vo wakuvangidi dilembolo songa vo didi
mfuka, sonika dio bonso mfuk' ami.
19 Mono Paulu nsonekene mu kwami koko, mono si
yafuta; kivovele ko, vo va ntandu adiodio ngeye kibeni
wena mfuka kwa mono mu mwel'aku.
20 Inga, mpangi, bika yasiwa kiese kwa ngeye mu
Mfumu; vongisa ntim'ami mu Klisto.
21 ¶ Bu nsidi vuvu mu ntumumunu aku, nsonekene
kwa ngeye, kadi nezyi, vo si wavanga malutidi momo
mampovele.
22 Kansi va kimosi unkubikila nzo mpe, kadi nsidi
vuvu, vo si yakailwa kwa beno mu nsambulu zeno.
23 ¶ Epafala, nkole yami mu Klisto Yesu, ukufidisi
mbote,
24 ye Malako, Alisatalako, Dema, Luka, i bisadi yami.
25 Bika nlemvo wa Mfumu Yesu Klisto wakala ye
mpeve eno.

NKANDA KWA BA

EBELEO

1 Nzambi bu kavova mu nsi nkulu kwa mase meto mu
bambikudi mpova zazingi ye zampila mu mpila,
mboki mu nsukulu a lumbu biabi wavova kwa beto mu
Mwana

2 ukasa mvingidi adifwa diabiabionsono, mu yandi
mpe kavanga zinza;
3 yandi bu kena ntentinia yankembo andi ye ndeda-
kani ankadulu andi, bu kasimbanga biabionsono mu
mambu malulendo luandi, buna, bu kamana vanga
mpedoso amasumu, wavwanda va lubakala luankwa
waunene mu kayengele,
4 bu kaluta zimbasi mu nene, kadi watambula nku-
mbu yilutidi nkumbu zau mu nzitusu.
5 Kadi kwa nki ambasi kavovele yonso ntangu: Ngeye
u mwan'ami, lumbu kiaki ikubutidi? Diaka: Mono si
yakala se kwa yandi, yandi si kakala mwana kwa
mono?
6 Bu kana kotisa diaka nsemokono va ntoto wena
bantu, uvovele: Mbasi zazonsono za Nzambi bika
zansambila.
7 Mu diambu diazimbasi kavova: Yandi ukitulanga
mbasi zandi zimpeve zivevumukanga ye sielo biandi
nlemo atia.
8 Kansi mu diambu dia Mwana vo: Kiandu kiaku, u
Nzambi, kisikilanga mvu miamvu ya mvu, mvwal' akitinu
kiaku i mvwal'alunungu.
9 Ngeye wazola lunungu, wabela kimpumbulu, i
kuma Nzambi, i Nzambi aku, wakukusa mazi makiese
beni ye bayaku fiuma.
10 Ye: Ngeye, Mfumu, muna mbadukulu watula
lufulu luantoto, mazulu i mavanga mamoko maku.
11 Mau si mafuka, kansi ngeye usikilanga, mamonsono
si makituka mankulu bonso mvwatu,
12 bonso yunga, si wabundika mo, si makituka, kansi
ngeye kusekukanga ko, mvu miaku ka misukanga ko.
13 Kansi mu nki ambasi kavovele yonso ntangu:
Vwanda va lubakala luami, nate ye mbeni tula ntantu
miaku mfiduku amalu maku?
14 Kadi zazonsono ka i mpeve zakisielo ko e zafiduswa
mu sadila bau bana vingila difwa diampulusu?

2 I kuma tufwiti luta keba matuawilu, ka tuidi zimbala.
2 Kadi vo mambu mavovwa mu zimbasi masikalala,
vo ntulumunu ye nkolomono zazonsono zavutudulwa
nlandu wafwana,
3 bwe si tuavuka vo tulembolo tambula mpulusu yoyo
yayinene yateka samuna Mfumu ye yakutusikidikisa
bau bawa,
4 Nzambi mpe bu kata yau kimbangi mu bidimbu ye
mangitukulu ye bimangu biampila zazingi ye mu nkailu
mia Mpeve yanlongo, bwenina luzolo luandi.
5 ¶ Kadi Nzambi katula nza yina kwiza, yituavovele,
ku nsi aluyalu luazimbasi ko.
6 Kansi mwankaka muntu watoma ta kimbangi
wavova: Muntu i nki, bu ukumbambukilanga moyo;
mwan'amuntu, bu ukunkebanga?
7 Ngeye wamvanga mu fintanguntangu kalutila
zimbasi mu ke, wamvwika koloa kiankembo ye kianzitusu.
8 Ngeye walemvula biabionsono ku nsi amalu mandi,
kadi bu kanlemvudila biabionsono, kasisa lekwa ki-
kalembwa lemvula ko. Kansi nate ye bwabu ka
tumweni ko, vo walemvudulwa biabionsono.
9 Kansi tumonanga ndiena wavangwa kalutila
zimbasi mu ke mu fintangu-ntangu, i Yesu, vo mu diambu
diandungulu amfwilu, kavwikwa koloa kiankembo ye
kianzitusu, mpasi yandi mu nlemvo a Nzambi kabimbila
babonsono lufwa.
10 Kadi busongele kwa yandi kwena biabionsono ye
kutukidi biabionsono vo, bu katuala bana babingi ku
nkembo, kalungisa mfumu ampulusu au mu ndungulu
akwama.
11 Kadi ndiena uvedisanga ye bau baveduswanga, bau
babonsono batukidi mu umosi; mu diambu diodio
kafwidi nsoni mu kubabika zimpangi ko,
12 bu kavova: Mono si yadeda nkumbu aku kwa zimpa-
ngi zami; va kati diadibundu si yakuyimbidila nzitusu.
13 Diaka: Mono si yasa vuvu mu yandi; diaka; Tala,
mono ye bana bampana Nzambi.

14 I buna, bana bu bena ntuadi mu menga ye nsuni,
buna yandi mpe bonso bobo wakadila ntuadi mu bina
binosi, mpasi mu mfwilu kaziona ngolo zandiena wakala
ngolo zalufwa, i nkadi ampemba,
15 ye kutula babonsono bakala mu kinanga mu wonga
walufwa mu zingu kiau kiakionsono,
16 Kadi mu kedika kasadisanga zimbasi ko, kansi
bana ba Abalahami kasadisanga.
17 I kuma bwafwana kwa yandi mu fwanukuswa ye
mpangi zandi mu mamonsono, mpasi kakala ngudi
anganga yankenda ye yakwikama kwa Nzambi mu bwila
masumu mabantu kodi.
18 Kadi bu kalungwa, yandi kibeni bu kavukumunwa,
buna lenda sadisa bavukumunwanga,

3 I kuma, lu zimpangi zanlongo, luena ntuadi mu
mbokolo yakizulu, lutala ntumwa ye ngudi anganga
ututambudilanga, i Yesu,
2 wakala wakwikama kwa ndiena wantumba bonso
Mose mpe mu nzo andi yamvimba.
3 Kadi yandi wabanzulwa vo fweni mu tambula
nkembolo yilutidi yina ya Mose, bonso ndiena watunga
nzo ulutidi nzo mu nzitusu.
4 Kadi nzo zazonsono zitungwanga kwa muntu, kansi
watunga biabionsono i Nzambi,
5 Mose wakala wakwikama mu nzo andi yamvimba
bonso sielo mu ta kimbangi mu mambu mana vovwa,
6 kansi Klisto wakwikama bonso mwana mu nzo
andi, beto i nzo andi, vo tusimbanga kibakala ye luyanu
biavuvu nakekete nate ye nsukulu,
7 ¶ I kuma bonso buvovele Mpeve yanlongo; Lumbu
ki vo luwilu nding'andi,
8 ka lubadisani ntima mieno ko bonso mu mfwemono
mu lumbu kiampukumunu mu nsi yankatu,
9 muyavukumunwa mu ntontolo kwa mase meno
mamona mavanga mami mu makumaia mamvu,
10 Mu diodio yakankumukina mbandu yoyo, yavova:

Ntangu zazonsono bazimbalanga mu ntima miau, kansi
ka bazaya nzila zami ko,
11 i diau yadia ndefi mu nganzi zami: Ka bakcti mu
vundulu kiami ko.
12 Lu zimpangi, lutala, ka mwidi kala mu umosi mu
beno ntima wambi udimbulanga minu, ye usotokene mu
Nzambi amoyo.
13 kansi lubombasana lumbu ka lumbu, bu tuena
lumbu ki, mpasi muntu nkutu mu beno kabaduswa mu
bunkita bwamasumu ko.
14 Kadi beto tuena ntuadi ye Klisto, vo tusimbanga
vuvu kieto kiantete nakekete nate ye nsukulu.
15 Bu divovwanga: Lumbu ki, vo luwilu nding'andi,
ka lubadisani ntima mieno ko, bonso mu mfwemono;
16 kadi banani bamfwemisa bu bawa mambu mandi?
Kadi ka babonsono bavaika mu nsi a Ngipiti mu Mose
ko e?
17 Kwa banani kakankumukina makumaia mamvu?
Kadi ka kwa bau bavola masumu ko e? Nitu zau zabwa
mu nsi yankatu.
18 Kansi kwa banani kadila ndefi, vo ka bana kota
mu vundulu kiandi ko, vo ka kwa bakolama ko?
19 Tumweni, vo balembana kota mu diambu diandi-
mbulu aminu.

4 I kuma bu tuena ye nsilulu mu kota mu vundulu
kiandi, bika tuatina, mpasi ka buna kala ko, vo
muntu nkutu mu beno usidi ku manima.
2 Kadi nsamu wambote wasamunwa kwa beto bonso
kwa bau, kansi mambu mangwa ka mabatomisa nitu
ko, kadi ka mabundana ye minu ko mu bau bawa
mo.
3 Kadi beto tulekanga minu tukotanga mu vundulu,
bonso bukavova: Bonso buyadia ndefi mu nganzi zami;
Ka bana kota mu vundulu kiami ko, mpeleko mavanga
mamana vangwa tuka mu ntudulu alufulu luanza.
4 Kadi mwankaka yandi wavova mu diambu dialumbu

kiansambodia ebu: Nzambi wavunda mu mavanga
mandi mamonsono mu lumbu kiansambodia;
5 mwamu diaka vo: Ka bana kota mu vundulu kiami ko.
6 I diau bu diena, vo bankaka si ba kio kota, kansi
bateka tambula nsamu wambote ka bakota mu diambu
diankolomono ko,
7 buna yandi wavutuka sa lumbu kikabika: Lumbu ki,
bu kavova mu Davidi ntangu yayingi bu yamana vioka,
bonso butekele vovwa: Lumbu ki, vo luwilu nding'andi,
ka lubadisani ntima mieno ko.
8 Kadi vo Yosua wabavundisa, nga kavovila lumbu
kiankaka kina landa ko.
9 I kuma vundulu kialumingu kisidi kwa bantu ba
Nzambi.
10 Kadi wonso ukotele mu vundulu kiandi, yandi
mpe uvundanga mu mavanga mandi, bonso Nzambi mu
mamandi.
11 ¶ I diau bika tuasa kimfuzi mu kota mu vundulu
kiokio, mpasi muntu nkutu kabwa mu nkolomono ya
mpila yoyo ko.
12 Kadi mambu ma Nzambi mena moyo, masalanga,
malutidi mu meno beni mu kionso sabala kiena meno
yeku-yeku, mazokamanga, nate ye mavambisanga mwela
ye mpeve, madikulu ye nluku, mena ngolo mu fundisa
mabanza ye makani mantima;
13 ka mwenani lekwa kiaswama va luse luandi ko,
kansi biabionsono biafukulwa ye bimonikanga mu meso
mandi, i kwa yandi si tuadedisa mambu.
14 ¶ I buna bu tuena ngudi anganga yayinene beni
yavioka mu mazulu, i Yesu, Mwan'a Nzambi, bika
tuasimba kimbangi kieto kiaminu nakekete.
15 Kadi ka tuena ye ngudi anganga yilembane fwila
lebakana kweto nkenda ko, kansi umosi wavukumunu
mu mamonsono bonso beto kansi kavola masumu ko.
16 I kuma tuendano mu kibakala ku kiandu kianle-
mvo, mpasi tuatambula nkenda ye mona nlemvo usa-
disanga mu ntangu yafwana.

5 Kadi yonso yonso ngudi anganga, bu yisolwa mu
bantu, yitumbwa mu diambu diabantu mu bina bia
Nzambi, mpasi kanata minkailu ye minkailu miamponda
mu diambu diamasumu,
2 ulenda lemvukila balembolo zaya ye bazimbala,
kadi yandi kibeni wena lebakana,
3 mu diambu diodio fwiti nata nkailu mu mandi
masumu bonso mu masumu mabantu mpe.
4 Muntu nkutu kalendi kukibongila nzitusu wowo ko,
kansi ndiena wabokulwa kwa Nzambi bonso Aloni.
5 Mpila mosi mpe Klisto kakikembila ko mu kala
ngudi anganga, kansi wakembulwa kwa ndiena wavova
kwa yandi: Ngeye i Mwan'ami, lumbu ki ikubutidi
6 bonso bukavovele mwankaka mpe: Ngeye i nganga
mvu ya mvu, bonso bwenina kinganga kia Melekise-
deki.
7 I yandi wanata mu lumbu biansuni andi ndombolo
ye mbombodolo mu mbokolo zangolo ye mansanga kwa
yandi wakala ngolo mu kumvulusa mu lufwa, wawilwa
mu diambu diavumi kiandi kia Nzambi,
8 mpeleko i Mwana, walonguka tumama mu momo
makalungwa,
9 bu kamana lunga, wayika mfumu ampulusu yamvu
ya mvu kwa babonsono bakuntumamananga,
10 wabikwa kwa Nzambi ngudi anganga, bonso
bwena kinganga kia Melekisedeki.
11 ¶ Mu ndiena tuena mamingi mu vova mena zitu
mu bangula, kadi luayikidi fuki mu matu.
12 Kadi tuka ntama lukutu kala minlongi, kansi luena
nkinzi diaka mu longwa mbadukulu ansamu mia Nzambi;
luayikidi bonso babana bena nsatu amamvumina, ka
madia mangolo ko.
13 Kadi wonso utambulanga mamvumina kayukwa
mambu malunungu ko, kadi yandi i mwana wanswa,
14 kansi madia mangolo mena kwa bayunduka, i
bau bayukwa mu sadila madiela mau mu swasisa ma-
mbote ye mambi.

6 I kuma bika tuavioka mambu mambadukulu ma
Klisto ye tuaduswa ku lunga ye lembwa sa lufulu
diaka mu mpilulu amadiela mu mavanga mafwa ye mu
minu mu Nzambi
2 ye mu malongi mambotokolo ye ntudulu amoko, mu
mfulukulu abafwa ye nzengolo ankanu yamvu ya mvu.
3 Momo si tuavanga, vo Nzambi zolele.
4 Kadi bateka kienzulwa ye babimba nkailu adizulu
ye bakala ntuadi mu Mpeve yanlongo
5 ye babimba diambu diabiza dia Nzambi ye tulendo
tuantangu zina kwiza,
6 kansi bavengama, buna ka balendi vutuka tuaswa
ku mpilulu a diela diaka ko, bu bakukikominanga
Mwan'a Nzambi va kulunsi ye bakuntiakanga.
7 Kadi ntoto unwanga mvula zinokanga va wau
ntangu ka ntangu ye ubutanga biankunzu bitomisanga
bau bavatulwanga wo, utambulanga nsakumunu kwa
Nzambi,
8 kansi vo umenisanga mpanga ye nsolokoto, buna
uyambulu, wena lukufi ye singwa, ku nsukulu una yokwa.
9 ¶ Lu bakiazolwa, tuvovele momo, kansi tulekele
minu vo luena mambu malutidi mu mbote matuasanga
ku mpulusu.
10 Kadi Nzambi ka i nkwa kondwa kwalunungu ko,
kana vilakana salu kieno ye zola kuluasonga nkumbu
andi ko, bu luasadila banlongo ye luakidi kubasadila
mpe.
11 Tuzolele, vo muntu muntu mu beno kasonga ki-
mfuzi kiampila mosi mu keba vuvu kialunga nate ye
nsukulu,
12 ka luidi kala fuki, kansi lufwanana ye bavingila-
nga difwa diansilulu mu minu ye mu mvibudulu.
13 Kadi Nzambi bu kasila nsilulu kwa Abalahami,
buna bu kalembwa baka wanlutila mu nene ukafwiti
dila ndefi, wadia ndefi mu yandi kibeni,
14 wavova: Kedika, sakumuna si yakusakumuna,
niekisa si yakuniekisa.

15 Bu kamana songa mvibudulu bonso bobo, buna
watambula nsilulu.
16 Kadi bantu badianga ndefi mu ulutidi mu nene:
ndefi i kimbangi kianakekete mu sukisa mpaka zazonsono.
17 I buna Nzambi bu kazola toma songa kwa mvingidi
miadifwa diansilulu, vo lukanu luandi ka lulendi viluka,
ko, buna wadia ndefi,
18 mpasi beto mu mambu mole manangwi ma ka
malendi vuna Nzambi ko tuakala mbombolo yangolo, i
beto tuatinina ku mvukulu mu simbidila vuvu kituasilwa
19 kituena bonso mbw'akumbi yamwela yena yava-
kama ye nakekete ye kotanga nate ye mu ngudi angumbu
20 mwakota Yesu, i ntekidi, mu diambu dieto, wayika
ngudi anganga mu kinganga kia Melekisedeki mvu ya
mvu.

7 Kadi ndiena Melekisedeki, i ntinu a Salemi ye ngang'a
Nzambi-Mpungu, wabwabana ye Abalahami, bu katu-
ka mu mpondolo amintinu, wansakumuna,
2 Abalahami wankabila kunku kiakumi-kumi mu
biabionsono; va ntete yandi i ntinu alunungu bonso
bwena mbangudulu ankumbu andi, mboki ntinu a
Salemi mpe, i mpila mosi ye ntinu ayenge,
3 wakondwa se, wakondwa ngudi, wakondwa mvila,
wakondwa mbadukulu alumbu ye nsukulu amoyo,
kansi wafwanukuswa ye Mwan'a Nzambi, usikilanga
nganga ntangu ka ntangu.
4 ¶ Lutala bonso bu kakala waunene beni, i yandi
wavewa kunku kiakumi-kumi kiabina biaziona Abala-
hami, i se diakanda.
5 Bana ba Levi batambulanga kinganga bena nsiku-
dukusu mu bonga bonso bwena nsiku, kunku kiakumi-
kumi kwa bantu, i kwa mpangi zau, mpeleko bavaika
mu luketo lua Abalahami.
6 Kansi ndiena ulembolo kala mu mvil'au wabonga
kunku kiakumikumi kwa Abalahami ye wasakumuna
ndiena wakala ye zinsilulu.

7 Kansi diadi ka diena mpaka ko, vo wauke usakumu-
nwanga kwa waunene.
8 Vava bantu bafwanga babonganga kunku kiakumi-
kumi, kansi vana umosi watambula kio watelwa ki-
mbangi, vo wena moyo.
9 Edi tulenda vova: Levi ubonganga kunku kiakumi-
kumi wavana kunku kiakumi-kumi mu Abalahami,
10 kadi yandi wakala mu luketo luas'andi, Melekise-
deki bu kambwana.
11 ¶ Kansi vo ndungusu yalenda bakama mu kinga-
nga kiaba Levi—kadi mu kiau bantu bavewa nsiku—
buna nki ansatu diaka, vo nganga yampil'ankaka yato-
nganana bwenina kinganga kia Melekisedeki, yalembwa
tangwa mu kinganga kia Aloni?
12 Kadi kinganga bu kivilulu, buna nsiku mpe
mifwiti vilulwa.
13 Kadi ndiena wavovulwa mambu momo wakedi
ntuadi ye kanda diankaka diakondwa muntu wasala va
zikwa.
14 Kadi dizayakene, vo Mfumu eto watuka mu Yuda,
i kanda dialembwa vovila Mose diambu mu banga-
nga.
15 Dilutidi zayakana bu tumweni, vo nganga yankaka
yitonganene bonso bwena kinganga kia Melekisedeki,
16 wayika nganga, ka bonso bwena ndandani mu
nsiku miakinsuni ko, kansi bwenina lulendo luamoyo
ulembolo fuka.
17 Kadi watelwa kimbangi: Ngeye i nganga mvu ya
mvu bonso bwena kinganga kia Melekisedeki.
18 Kadi nsiku miateka kala miakatulwa, bu miale-
bakana ye mialembwa toma,
19 —kadi nsiku ka mialungisa diambu ko—kansi mu
fulu kiamiau mwatulwa vuvu kilutidi mu mbote kitufina-
mananga kwa Nzambi.
20 Kiau bu kiatulwa, ka kiakondwa ndefi ko. Kadi
babana bayika banganga ka mu ndefi ko,
21 kansi yandi mu ndefi andiona wavova mu yandi:

Mfumu didi ndefi, kanionguluki ko: Ngeye i nganga
mvu ya mvu.
22 I buna Yesu wayika mvangi ansilulu mu luwawanu
lulutidi beni mu mbote.
23 Baba bayika nganga zazingi, kadi bakakudulwa
kwa lufwa mu sikila.
24 Kansi ndiena bu kasikilanga mvu ya mvu wena ye
kinganga ki ka kisekuki,
25 i kuma lenda mana vulusa bafinamanga mu yandi
kwa Nzambi; kadi wena moyo ntangu zazonsono mu
kubadila mvutu.
26 ¶ Kadi ngudi anganga yampila yoyo yafwana kwa
beto, yanlongo, yakondwa mambi, yalembwa sumunwa,
yakala yavanguka mu bankwa masumu, yatombulwa
ku ntandu amazulu,
27 yilembolo kala nkinzi bonso ngudi zanganga
zankaka mu teka nata minkailu lumbu ka lumbu mu
mandi masumu, mboki mu mabantu, kadi yandi wava-
nga bo kiamakulu, bu kakivana nkailu azikwa.
28 Kadi nsiku mitumbanga bantu bena lebakana mu
kala ngudi zanganga, kansi mambu mandefi mayiza
landila nsiku matumbanga Mwana wena walunga mu
mvu yamvu.

8 Ngudi ansamu mu mambu matuvovele i wau: Beto
tuena ngudi anganga yampila yoyo yivwandanga va
lubakala luakiandu kia Nyadi waunene mu mazulu,
2 bonso sielo mu vuma kianlongo ye nlongo, i kinlo-
ngo kiakedika kiatunga Mfumu, ka muntu ko.
3 ¶ Kadi ngudi zanganga zazonsono zitumbwanga mu
diambu dianata nkailu ye nkailu miamponda, i kuma
bwena nkinzi, vo ndiena mpe kakala ye kikafwiti
nata.
4 I kuma vo kedi va ntoto, nga ka nganga ko, kadi
banatanga minkailu, bonso bwena nsiku, bena kwau;
5 basadilanga kifwani ye kini kiabina biakizulu, bonso
bwakamba Nzambi kwa Mose, bu kakana tunga kinlo-

ngo, kadi yandi wavova; Tala, ngeye s wavanga biabio-
nsono, bonso bwena kifwani kiwasongwa vana mongo.
6 Kansi bwabu yandi watambula salu kilutidi beni
mu mbote, bu kena nwawasi aluwawanu lulutidi mu
mbote luatungwa va nsilulu zilutidi mbote.
7 Kadi vo luna luantete luakondwa lusembo, nga
luankaka ka lukutu tombulwa fulu ko.
8 Kadi bu kasemba ba Yudayo, wata: Tala, lumbu
bina kwiza, buvovele Mfumu, bingina vanga luwawanu
luamona ye nzo a Isaeli ye nzo a Yuda,
9 ka bonso bwena luwawanu luna ko luyavanga ye
mase mau mu kina lumbu kiyabasimba mu moko mu
kubavaikisa mu nsi a Ngipiti, kadi ka basikila mu
luwawanu luami ko, kiabakadila mayindu ko, buvovele
Mfumu.
10 Mfumu vovele: Kadi lualu i luwawanu lungina
wawana ye nzo a Isaeli mu lumbu bina; ngina tula nsiku
miami mu madiela mau, si yasonika mio mu ntima miau,
mono si yakala Nzambi au, bau si bakala bantu bami.
11 Mu bau muntu kana vutuka longa mwisi nsi yandi
vo mpangi mpangi andi ko ye vova: Nazayi Mfumu!
Kadi babonsono si bakunzaya tuka mu wauke nate ye
waunene mu bau,
12 kadi si yakubafwila kiadi mu mavanga mau mambi,
kina vutuka bambukila masumu mau moyo ko.
13 Bu kavovele: Luwawanu luamona, buna wasidi vo
luna luantete luyikidi luankulu. Kansi kionso kiayikidi
kiankulu ye kianuna kieka lukufi ye lala.

9 I buna luwawanu luantete luakala mpe nsiku miansa-
dulu a Nzambi ye kinlongo kianza yayi.
2 Kadi kinlongo kiangoto kiakubukwa; mu ndambu
yantete mwakala kebolo kiamwinda ye meza ye mampa
mantala, yau yibikwanga kinlongo.
3 Kansi ku nim'angumbu yanzole kwakala vinga
kibikwanga kinlongo ye nlongo,
4 kiakala zikwa diawola diamfwitisila mwisi ye nkela

yaluwawanu yaladukwa wola mu ndambu zazonsono,
mwakala mbungu yawola yakala mana ye nkaw'a Aloni
wavekita ye matadi maluwawanu.
5 Va ntandu ayau bakeluba bankembo bayitalala va
kiandu kianlemvo. Ka tulendi vovila mu lekwa biobio
kimosi kimosi bwabu ko.
6 ¶ Lekwa biobio bu biakubukwa bonso bobo,
banganga bakotanga ntangu zazonsono mu kinlongo
kiantete, bamanisanga salu biau.
7 Kansi mu kianzole ngudi anganga kaka ukotanga
nkota mosi mosi mvu mvu; kakondolo menga ko makana-
tanga mu diambu diayandi kibeni ye mu masumu mabantu
madiba.
8 Mpeve yanlongo yisonganga mu diadi, vo nzil'aki-
nlongo ye nlongo ka yazaikusu ko, kinlongo kiantete bu
kiakidi.
9 Diadi i ngana mu ntangu yayi mu songa, vo nkailu
ye minkailu miamponda milembane vedisa kansansa
biabanatanga mio.
10 Momo mamonsono i nsikudukusu zansuni mu
ndilu ye ndwinu ye nsukudulu zampila mu mpila, zatulwa
nate ye ntangu yansungukulu.
11 ¶ Kansi Klisto, bu kayiza bonso ngudi anganga
mu biambote bina kwiza, mu kinlongo kilutidi mu nene
ye kialunga kialembwa vangwa mu moko, ki ka kia-
nsemono yayi ko,
12 ka mu menga mazinkombo ye menga mabana
bangombe mpe ko, kansi mu mandi menga wakota kia-
makulu mu kinlongo ye nlongo, bu kakibakila nkudulu
yamvu ya mvu.
13 Kadi vo menga mankombo ye mangombe zamba-
kala ye bombe diangombe yankento, bu dilembwanga
va basumuka, bivedisanga mu mpedoso ansuni,
14 buna menga ma Klisto wakivana nkailu azikwa
mu Mpeve yamvu ya mvu ye kondwa kwakieta kwa
Nzambi si maluta vedisa kansansa kieto mu mavanga
mafwa mu sadila Nzambi amoyo.

15 ¶ I kuma yandi i nwawasi aluwawanu luamona, mpasi babokulwa batambula difwa diamvu ya mvu dibasilwa, umosi bu kafwa mu diambu diakula bakala mu ntulumunu mu luwawanu luantete.
16 Kadi vena nkand'adifwa, i vana vafwiti kala kimbangi kiamfwilu andiena wasonikisa wo.
17 Kadi nkand'adifwa wena wasiama wavanga wo bu kafwidi, kadi widi ntangu nkutu ka wena ngolo ko, bu kena moyo.
18 I kuma luwawanu luantete ka luakondwa menga ko, bu luasiwa.
19 Kadi nsikudukusu zazonsono bu zavovwa mu Mose kwa bantu babonsono, bonso bwenina nsiku, buna yandi wabonga menga mabana bangombe ye mankombo ye nlangu, mika miampumbu ye isopi, walemba mo va nkanda wau kibeni ye va bantu babonsono,
20 wavova: Momo i menga maluwawanu luasikidikisa Nzambi kwa beno.
21 Kansi walemba mpe menga va kinlongo ye wumbwa biabionsono biansadulu.
22 Bonso bwena nsiku, fioti fisidi nga biabionsono biveduswanga mu menga; vakondolo ntengolo amenga, ka vena ngiambudulu ko.
23 ¶ I kuma bwakala nkinzi, vo bifwani bialekwa biena mu mazulu biaveduswa mu biampila yoyo, kansi biakizulu biau kibeni mu nkailu miazikwa milutidi mu mbote.
24 Kadi Klisto kakota mu kinlongo kiavangwa mu moko ko, i kifwani kiakina kiakedika, kansi mu diau kibeni zulu mu monika va luse lua Nzambi mu diambu dieto.
25 Kakota mpe mu kukitula va zikwa ntula zazingi ko, bonso bukotanga ngudi anganga mu kinlongo mvu ka mvu ye menga mangana.
26 Vo i bobo nga yandi fwiti lungwa ndungwa zazingi tuka mu ntudulu alufulu luanza, kansi yandi wamonika kiamakulu mu nsukulu antangu mu katula masumu, bu kakivana yandi kibeni bonso nkailu azikwa.

27 Bantu bu bazengulwa mu fwa mfwa mosi, ye
landila yo mfundusu,
28 i buna Klisto mpe bu katulwa va zikwa kiamakulu
mu diambu dianata masumu mababingi, si kamonika
mbonika yanzole ka mu katula masumu ko kansi mu
vulusa bakumvingilanga.

10 Kadi nsiku miena kini kiabina biambote bina kwiza,
kansi ka lunitu luakedika luabiau kibeni ko; i diau,
widi ntangu nkutu, ka milendi lungisa ko bafinamanga
kwa Nzambi mu nkailu miazikwa minatwanga mvu ka
mvu, ntangu ka ntangu.
2 Vo mialenda, nga banata minkailu balembwa, kadi,
vo bavedele kiamakulu, ka bavutukidi kala kansansa
kiamasumu ko?
3 Kansi mu miau mubambukulwanga moyo mvu ka
mvu mu masumu.
4 Kadi ka bulendi kala ko, vo menga mangombe
zambakala ye mankombo makatula masumu.
5 I kuma kavovele, bu kakotele mu nza: Ngeye
kuzolele nkailu miamponda ye minkailu miazikwa ko,
kansi wankubikila nitu.
6 Ngeye kuzolele minkailu miangioka ye minkailu mu
masumu ko.
7 Buna yavova: Tala, ikwiza kwami—mu nkanda
mwasonama mu mono—mu vanga luzolo luaku, u Nzambi.
8 Bu kavovele va ntandu: Nkailu miamponda ye
minkailu ye minkailu miangioka ye minkailu mu masumu
minatwanga bonso bwena nsiku kuzolele mio ko ye ka
mizolakene kwa ngeye ko,
9 buna wavova: Tala, mono ikwiza mu vanga luzolo
luaku. Yandi katudi diantete, mpasi kasikidika dianzole.
10 Mu luzolo lolo tuasiwa banlongo, Yesu Klisto bu
kavana nitu andi nkailu azikwa kiamakulu.
11 ¶ Nganga zazonsono zitelamanga lumbu ka lumbu
mu salu kiau, zinatanga ntangu zazingi nkailu mimosi
milembane katula masumu widi ntangu nkutu.

12 Kansi ndiena bu kakinatina nkailu mosi kaka
azikwa mu masumu, wavwanda kiamakulu va lubakala
lua Nzambi,
13 ye bwabu uvingilanga, nate ye ntantu miandi
mina tulwa ku nsi amalu mandi.
14 Kadi mu nkailu mosi kaka walungisa kiamakulu
basiwanga nlongo.
15 ¶ Mpeve yanlongo yikututelanga kimbangi mpe,
bu kavovele:
16 Luala i luwawanu luivanga ye bau, landila lumbu
bina, buvovele Mfumu: si yatula nsiku miami mu ntima
miau, si yasonika mio mu madiela mau mpe,
17 masumu mau ye kimpumbulu kiau kina vuṭuka bio
bambukila moyo ko.
18 Kansi vena ngiambudulu amasumu, ka vena
nkailu mu masumu diaka ko.
19 ¶ I kuma, lu zimpangi, bu tuena kibakala kiankotila
mu kinlongo mu menga ma Yesu,
20 mu nzila yampa yamoyo yikatuzibudila mu ngu-
mbu, i mu nsuni andi,
21 bu tuena nganga yayinene mu nzo a Nzambi,
22 bika tuafinama mu ntima miakedika mu minu
kialunga, bu tumeni lembwa mu ntima mieto ye veduswa
mu kansansa kiambi ye tusukulu nitu mu nlangu wavedila;
23 bika tuasimbidila kimbangi kiavuvu nakekete,
kadi wasa nsilulu wena wakwikama.
24 Bika tuabanzasana mu tukisa nzolasani ye mava-
nga mabiza.
25 Ka tusisani fu kiakutakana mu dibundu dieto ko,
bonso busanga bankaka, kansi tulubasana ye tuluta bo
sa, bu lumweni, vo lumbu kifinamene.
26 ¶ Kadi vo tukananga mu vola masumu, bu tuakita-
mbudidi nzailu akedika, buna ka musidi diaka nkailu
azikwa mu masumu ko,
27 kansi mpingulu yansisi yamfundusu ye nganzi zatia
zina manisa minkakididi.
28 Wonso uvondele nsiku mia Mose una vondwa mu

kondwa kwa nkenda mu kimbangi kiabantu bole vo
batatu;
29 nki andongi yilutidi mu ngolo lubenzi, vo yina
fwana kwa ndiena wadiatikisa Mwan'a Nzambi ye
wabanzila menga maluwawanu makasilwa nlongo vo i
lekwa kiasumuka ye wavweza Mpeve yanlemvo?
30 Kadi tuzeyi wavova: Nlandu uvwilu kwa mono,
mono ivutula wo; diaka vo: Mfumu si kafundisa bantu
bandi.
31 I nsisi beni mu bwa mu moko ma Nzambi amoyo.
32 ¶ Lubambuka moyo mu lumbu biatekila, bu luaki-
kienzudulwa, luavibidila mu ndwanunu yayingi yandu-
ngulu,
33 bu luasiwa bonso kimpa kiantala mu ntiakulu ye
nzungu, ye luakala ntuadi ye bau bavangulwa bumosi.
34 Kadi luafwila zinkole nkenda, mu kiese luayambula
luatanwa mbongo zeno, bu luzeyi, vo beno kibeni luena
mbongo zilutidi zisikilanga.
35 ¶ I kuma ka lulosani kibakala kieno ko kiena
nsendo waunene.
36 Kadi luena nkinzi mu vibidila, mpasi vo, bu lumeni
vanga luzolo lua Nzambi, luatambula bina bikasila.
37 Kadi fintangu-ntangu fisidi, buna ndiena una
kwiza, si kiza, kana zingila ko.
38 Kansi muntu ami walunungu si kakala moyo mu
minu; vo si kavutuka manima, kana zolakana kwa
mwel' ami ko.
39 Kansi beto ka tuena mu bavutukanga manima ku
zimbala ko, kansi mu bau balekanga minu mu vulusa
miela miau.

11 Kansi minu i vuvu kiasikalala kiabina bisilwanga
vuvu ye mpisulu alekwa bilembolo monika,
2 kadi mu kiau bakulu batelwa kimbangi.
3 ¶ Mu minu tuvisidi, vo nza yavangwa mu diambu
dimosi dia Nzambi, i buna bina bimonwanga ka biatuka
mu bina bimonikanga ko.

4 Mu minu Abeli wanata kwa Nzambi nkailu wazikwa waluta una wa Kaini mu mbote, mu kiau watelwa kimbangi, vo wakala walunungu, Nzambi bu kata kimbangi mu nkailu miandi ye mu kiau wakidi vova, bu kakifwila.
5 Mu minu Hanoki wakatulwa, mpasi kamona lufwa ko, kasolulwa ko, kadi Nzambi wankatula, kadi bu kakikatudulwa ko, watelwa kimbangi, vo watoma zolakana kwa Nzambi.
6 Kansi muntu kondolo minu kalendi zolakana kwa Nzambi ko, kadi wonso wizidi kwa Nzambi, fwiti leka minu kaka, vo wena ye vo usendanga bakuntombanga.
7 Mu minu Noa wakubika nzaza mu vulusa nzo andi, bu kazaikuswa mu bina bilembolo teka monika, wabwilwa vumi kia Nzambi, mu kiau wabedisa nza, wakala mvingidi adifwa dialunungu lolo lutukanga mu minu.
8 Mu minu Abalahami watumamana, bu kabokulwa mu kwenda ku vuma kikana tambula bonso difwa, yandi wavaika, walembwa zaya kukana kwenda.
9 Mu minu yandi wakala nzenza mu nsi ansilulu bonso mu nsi yanzenza, wavwandanga, mu nzo yangoto ye Isaki ye Yakobi bakala mimvingidi yandi miadifwa miansilulu yimosi.
10 Kadi wavingila mbanza yina yena tufulu, yena ntungi ye mvangi, i Nzambi.
11 Mu minu yandi kibeni Sala wabaka ngolo mu yaka, bu kakiviokila mimvu, kadi yandi wabanza, vo ndiena wasila nsilulu wena wakwikama.
12 I kuma kwa umosi wakala bonso wafwa kwabutuka babingi bonso mbwetete zazulu mu ntalu ye bonso nienge ulembolo tangakana va simu diambu.
13 ¶ Mu minu bau babonsono bafwa, bu ka bakitambudila bina bibasilwa ko, kansi bamona bio ntama, bakamba bio mbote, batambudila, vo bau i zinzenza ye minkibi vava ntoto.
14 Kadi bavovanga mampila yoyo, bazaikisanga, vo batombanga nsi yabau kibeni.

15 Vo babanzila nsi yina yibavaikila, nga bakala nta-
ngu mu vutuka.
16 Kansi bwabu batadidila nsi yilutidi mbote, i yina
yazulu. I kuma Nzambi kakubafwanga nsoni ko mu
bikwa Nzambi au, kadi wabakubikila mbanza.
17 ¶ Mu minu Abalahami, bu katontwa, wanata Isaki
va zikwa, wanata mwan'andi mosi kaka, i yandi wata-
mbula zinsilulu,
18 ye wakambwa: Mu Isaki ngeye si watangulwa
nkun'aku,
19 bu kabanza, vo Nzambi lenda mpe fulukisa mu
bafwa, i muna kantambula mpe mu kifwani.
20 Mu minu Isaki wasakumuna Yakobi ye Esau mu
lekwa bina kwiza.
21 Mu minu Yakobi, bu kakala lukufi ye fwa, wasa-
kumuna bana ba Yosefi mosi mosi ye wasambila, bu
kavwembama va ntu ankaw'andi.
22 Mu minu Yosefi wavova, bu kakala lukufi ye fwa,
mu mpaikulu abana ba Isaeli, wasikidikisa mu diambu
diavisi biandi.
23 Mu minu Mose bu kabutuka, waswekwa ngonda
tatu kwa se ye ngudi andi, kadi bamona, vo mwana
wakala wabiza, ka batina nsikudukusu antinu ko.
24 Mu minu Mose bu kamana kula, watinguna mu
bikwa mwan' amwana wankento wa Falao,
25 waluta sola mu kwamuswa ye bantu ba Nzambi
ye ka mu kala mayangi mamasumu mu ntangu kwa
ko,
26 kadi wabanza, vo mvwezolo a Klisto i kimvwama
kiakingi ye mayudukwa ma Ngipiti mamake, kadi watala
ku nsendo wena ku ntuala.
27 Mu minu yandi wasisa Ngipiti, katina nganzi
zantinu ko, kadi wakwaminina bonso vo kamonanga
ndiena u ka umoniki.
28 Mu minu wavanga pasa ye ndembolo amenga,
mpasi mbungi abasemukunwa kabavalakana ko.
29 Mu minu bavioka mu kati diambu wa Mbwaki

bonso mu nsi yayuma, kansi bisi Ngipiti bu batonta bo,
baminwa.
30 Mu minu lumbu lua Yeliko luabwa, bu luakizu-
ngulwa mu lumbu nsambodia.
31 Mu minu Lahabi, nsuza, kavila ye bakolama ko, bu
kakitambudila mineki mu yenge.
32 ¶ Nki si yavova diaka? Kadi ntangu si yakala
yankufi, vo ikamba mu Ngidoni, Balaki, Samisoni,
Yefeti, Davidi, Samueli ye bambikudi,
33 babedisa bitinu mu minu, basadila lunungu,
batambula zinsilulu, bazibika nwa miazinkosi,
34 bazima lulendo luatia, bavuka mu meno masabala,
basiamuswa mu lebakana, bakala ngolo mu mvita,
batinisa nkangu miabantu banzenza.
35 Bakento batambula bafwa bau mu mfulukulu,
bankaka bakwamuswa beni, ye ka bazola vukuswa ko,
mpasi batambula mfulukulu yilutidi mbote.
36 Bankaka bavwezwa, babandwa sikoti, basiwa
tuvambu ye boloko.
37 Batubwa matadi, batontwa bazengwa mu mangwe-
ngwe, bavondwa mu sabala, bazieta mu nkanda mia-
mameme ye miazinkombo, bakondwa biamvukila,
bazungulwa, bakwamuswa,
38 nza ka yafwana kwa bau ko, bazenzila mu nsi
zankatu ye mu miongo ye mu minluka ye mu mabulu
mantoto.
39 Bau babonsono batelwa kimbangi mu minu kiau,
kansi ka batambula bina bibasilwa ko.
40 Nzambi bu kateka kutukubikila kiankaka kilutidi
mu mbote, mpasi ka balunga kondwa beto ko.

12 I kuma bu tuena tuti diodio diadinene diambangi
zikutuzunganga, bika tuabembika bionso biena
zitu ye masumu makutuzinganga ye tatamana yungusa
mu nsinsani eto yituasiwa;
2 tuatala Yesu, nkuluntu ye nlungisi aminu, wavibidila
kulunsi, kamona nsoni ko, mu diambu diakiese kika-

silwa ku ntuala, wavwanda va lubakala luakiandu kia
Nzambi.
3 Kadi lubanzila ndiena wavibidila mu mbangusu
zampila yoyo kwa bankwa masumu, ka luidi beba ye
lenzangana mu miela mieno.
4 ¶ Kadi nate ye bwabu ka luanwanisa masumu nate
ye mpaikulu amenga ko.
5 Luavilakene ndubudulu yilualubulwa bonso bana:
Mwan'ami, kuyinani ndongi za Mfumu ko, kulenza-
nganani ko, bu usembwanga kwa yandi.
6 Kadi Mfumu ulonganga ndongi kwa wonso ukazo-
lele ye bandanga wonso mwana ukatambulanga.
7 Bu luvibidilanga ndongi, Nzambi usanga kwa beno
bonso kwa bana. Kadi nki amwana ulembolo longwa
ndongi kwa se?
8 Kansi vo lukondolo ndongi zenina babonsono
ntuadi, buna luabutuka mu kinsuza, ye ka lu bana
bakedika ko.
9 Diaka: Beto tuakala mase meto mansuni batulonga
ndongi ye tuabavumina, buna ka tuluti mu lemvuka
kwa Se diazimpeve ye kala moyo ko e?
10 Kadi bau batulonga ndongi lumbu biafiuma, bonso
bubabanza bwambote, kansi ndiena mu diambu diakutu-
tomisa, mpasi tuakala kintuadi mu nkadulu andi ya-
nlongo.
11 Ndongi zazonsono zimonwanga mu zau ntangu,
ka zakiese ko, kansi zakiadi, mboki zina tukisa mbutu
miayenge kialunungu kwa bau bayukwa zo.
12 ¶ I kuma lukindisa moko malenzangana ye maku-
ngunu malebakana.
13 Lusungika nzila zamalu meno, mpasi utembilanga
kavengama ko kansi niaka.
14 Lutomba yenge ye babonsono ye nkadulu yanlongo,
kadi ukondolo yo, kamoni Mfumu ko.
15 Lutala, ka mwidi kala muntu usotokene mu nlemvo
a Nzambi, mpasi mwanzi wandudi ka wamena ye kulu-
mwesa mpasi ko ye babingi basumukina wo.

16 Lutala, mpasi muntu kakala nkwa kinsuza vo
kiadimbuka ko bonso Esau wateka kikuluntu kiandi mu
ndia yimosi.
17 Kadi beno luzeyi, vo mboki yandi mpe, bu kazola
vingila difwa diansakumunu, waniafunwa, kadi kabaka
fulu kiampilulu adiela ko, mpeleko watomba yo mu
mansanga.
18 ¶ Kadi beno ka lulueki ko ku mongo ulenda
simbwa ye ku tia tualema ye ku mwisi ye tombe ye
tembo
19 ye ntendani ampungi akulumeta ye nding'a mambu
yakala nsisi kwa bawa yo: balomba vo mambu mankaka
ka mana vutuka vovwa kwa bau ko,
20 kadi balembana vibidila masikudukuswa: Vo bulu
mpe kivalakene mongo, si kiavondwa mu matadi.
21 Mona-meso bu makala nsisi beni, Mose wavova:
Mono ngiena wonga wawingi ye nzakamene.
22 Kansi beno lulueki ku mongo wa Sioni ye mbanza
ya Nzambi amoyo, i Yelusalemi diakizulu, ku kabu
diazimbasi zilembolo tangakana,
23 ku bundu diabansemokono basonukwa mu mazulu,
kwa mfundisi, i Nzambi ababonsono, kwa mpeve zabalu-
nungu bamana lunga,
24 kwa Yesu, i nwawasi aluwawanu luamona, ku
menga mandembila malutidi menga ma Abeli mu toma
vova.
25 ¶ Lutala ka luidi tinguna ndiena uvovanga, kadi
vo babana balembana vuka, bu batinguna ndiena wavova
vava ntoto, buna ka tulendi nkutu ko, vo tufila nima kwa
ndiena uvovanga mu mazulu.
26 Ntangu yina nding'andi yanikusa ntoto; kansi
bwabu wasila, wavova: Ndikuna yankaka diaka si yani-
kuna, ka ntoto kaka ko kansi zulu mpe.
27 Kansi diadi: ndikuna yankaka disonganga nkatu-
kulu abilekwa binikuswanga, i bina biavangwa, mpasi
bilekwa bi ka bilendi nikuka ko bina sikila.
28 I kuma bu tuna tambula kimfumu ki ka kilendi

nikuka ko, bika tuakala matondo matufwiti sadila
Nzambi bwazolakana mu vumi ye wonga.
29 Kadi Nzambi eto i tia tumanisanga.

13 Bika zola kwakimpangi kwasikila.
2 Ka luvilakanani nzolw'abanzenza ko, kadi mu yau
bankaka bavana nzo kwa zimbasi, bu balembwa bo
zaya.
3 Lubambuka moyo mu bakangama, bonso vo luake-
ngo yau, mu bakwamuswanga, kadi luena nitu beno mpe.
4 Bika nkwedolo yazituswa mu babonsono, mfulu
abakwela bika yakebwa kondwa kwasumuka, kansi
bankwa kinsuza ye mvondi mialongo Nzambi si kakuba-
fundisa.
5 Ka lukalani nzolw'ambongo ko, lutonda mu bina
biena yeno, kadi yandi kibeni wavova: Mono kina kunia-
nga ko, kina kusisa nkutu ko.
6 I diau tulenda vova mu kibakala kiabiza: Mfumu i
nsadisi ami, kina mona wonga ko, muntu nki kalenda
kumpanga?
7 ¶ Lubambukila ntuadisi mieno moyo mialukamba
mambu ma Nzambi; lufwanane ye bau mu minu kiau,
bu lubanzilanga nsukulu ankadulu andiatulu au.
8 ¶ Yesu Klisto umosi zono ye bwabu ye mvu ya
mvu.
9 Ka luvenguswani kwa ndongolo zampila mu mpila
zanzenza ko, kadi bwabiza, vo ntima usikudukwanga mu
nlemvo, ka mu madia ko malembolo tomisa basadilanga
mo.
10 ¶ Tuena zikwa dibakondolo luve mu dila basadila-
nga mu kinlongo.
11 Kadi nitu zabulu zitukidi menga manatanga ngudi
anganga mu kinlongo mu diambu diamasumu, ziyokwa-
nga ku mbazi atua.
12 I kuma Yesu mpe walungwa kwama ku mbazi
amwelo wambanza, mpasi kavedisa bantu mu mandi
menga.

13 I buna bika tuavaika kwa yandi ku mbazi atua,
tuanata mvwezolo andi.
14 Kadi vava ka tuena mbanza yisikilanga ko kansi
tutombanga yankaka yina kwiza.
15 I kuma mu yandi bika tuanata nkailu miansikulu
kwa Nzambi ntangu zazonsono, miau i mbutu miakoba
bisikanga nkumbu andi.
16 ¶ Kansi ka luvilakanani mu vanga mambote ye
kaba ko. Kadi nkailu miampila yoyo miazikwa mizola-
kananga kwa Nzambi.
17 Lutumamana ntuadisi mieno, lubayinamana, kadi
bakayilanga miela mieno meso bonso bau bana dedisa
mambu mu salu biau, mpasi bavanga bǫ mu kiese, ka
mu vumuka ko, kadi diodio ka dina kulutomisina nitu
ko.
18 Lutusambidila, kadi tulekele minu, vo tuena
kansansa kiambote, tuzolele mu biabionsono nkalasani
yabiza.
19 Mono ndutidi beni kulubombidila luavanga diodio,
mpasi yavutulwa nswalu kwa beno.
20 ¶ Nzambi ayenge wavutula Mfumu eto Yesu tuka
mu bafwa, i mvungi waunene wamameme mu menga
maluwawanu luamvu ya mvu,
21 bika kalulungisa mu mamonsono mambote mu
vanga luzolo luandi bu kavanganga mu beto monso
mazolakana va luse luandi, mu Yesu Klisto. Nkembo
kwa yandi mu mvu miamvu ya mvu. Ameni.
22 ¶ Lu zimpangi, mono ilulubula mu vibidila mambu
mandubudulu, kadi mono nsonekene nkanda wau kwa
beno mu mambu mafiuma.
23 Luzaya, vo mpangi eto Timoteo wakutulwa; vo
si kavika kwiza si yakulumona ye yandi.
24 Lukamba mbote kwa ntuadisi mieno miamionsono
ye kwa banlongo babonsono. Bisi Italia balufidisi
mbote.
25 Bika nlemvo wakala ye beno babonsono.

NKAND'A

YAKOBI

1 Yakobi, sielo kia Nzambi ye Mfumu Yesu Klisto,
kwa kumi ye makanda mole mu nsansukusu: Lukala
kiese!
2 ¶ Lu zimpangi zami, lubanza, vo i diambu diakiese
kaka, bu luzungwanga kwa mpukumunu zampila mu
mpila,
3 bu luzeyi, vo ntontolo aminu kieno yitukisanga
ntatumunu.
4 Kansi ntatumunu bika yakala salu kialunga, mpasi
luakala bafwana ye balunga ye lembwa sala ku nima
mu diambu nkutu.
5 Buna luena, vo muntu kondolo nduenga, bika
kalomba kwa Nzambi uvananga kwa babonsono mu
luzolo ye kasembanga ko, buna si kavewa zo.
6 Kansi bika kalomba mu minu, kakalani keti-keti
ko, kadi wonso wena keti-keti ufwanane ye mayo mambu
madiatuswanga ye tubwanga kwa mpeve.
7 Kadi muntu wowo kabanzani ko, vo si katambula
lekwa kwa Mfumu,
8 i muntu wena ntima miole ye nenga-nenga mu nzila
zandi zazonsono.
9 ¶ Kansi mpangi yena bumputu bika kayangalala mu
nzungulu andi,
10 kansi nkwa kimvwama mu nkululu andi, kadi si
kalala bonso fulu biatiti.
11 Kadi ntangu yitubukidi ye mbangazi andi ye
yiyumisi bititi, fulu biau bisotukene, ntoko zabiau zivididi;
nkwa kimvwama si kalengila bumosi mu ngiendolo zandi.
12 ¶ Mayangi mena ye muntu uvibidilanga mpuku-
munu, kadi, bu kamana tontwa ye fwanana, si katambula
koloa kiamoyo kiasila Mfumu kwa bakunzolanga.

13 Muntu kavovani ko, bu kavukumunwanga: Mono
mpukumunu kwa Nzambi. Kadi Nzambi kalendi
vukumunwa kwa mambi ko, yandi kibeni kavukumuna-
nga muntu ko.
14 Kansi muntu muntu uvukumunwanga, bu katu-
ntwanga ye kondwanga kwa nzinunu zayandi kibeni.
15 Nzinunu bu yameni yaka, yibutanga masumu;
kansi masumu bu mayelele, mabutanga mfwilu.
16 ¶ Lu zimpangi zami zazolwa, ka luzimbalani ko.
17 Nkailu miamionsono miambote ye mialunga mitu-
kanga ku ntandu, mikulumukanga tuka kwa Se diakia
di ka divilukanga ko ye ka diena kini kiampiluka nkutu ko.
18 Mu luzolo luandi watubuta mu mambu makedika,
mpasi tuakala bonso ntekidi alekwa biandi biasemwa.
19 ¶ Luzaya diodio, lu zimpangi zami zazolwa. Kansi
bika bantu babonsono bakala nzaki zawila, fuki kiavo-
vila, fuki kianganzi.
20 Kadi nganzi zamuntu ka zitukisanga lunungu lua
Nzambi ko.
21 I kuma lubembika nsumukunu zazonsono ye
mambi mafusumukanga, lutambula mu kimpombo ma-
mbu makunwa malenda vulusa miela mieno.
22 Kansi lukala mvangi miamambu, ka minwe miku-
kivunanga ko.
23 Kadi vo muntu i nwe amambu ye ka mvangi ko,
yandi fwanane ye muntu utalanga zizi kiandi mu lu-
mweno.
24 Kadi wakitala, wakatuka ye ntumbu vilakana,
bonso bukena.
25 Wonso utalanga mu nsiku mialunga, i nsiku miaki-
mpwanza, ye utatamananga, bu kawanga ye kavilakana-
nga ko, kansi i mvangi usalanga, yandi si kakala mayangi
mu mavanga mandi.
26 ¶ Vo muntu ukukibanzila, vo i nsambidi a Nzambi,
ulembolo yala ludimi luandi, kansi uvunanga ntim'andi,
nsambudulu andi a Nzambi i yankatu.
27 Nsambudulu yakedika ye yakondwa kwasumuka

va luse lua Nzambi ye Se i yayi: sadisa bakondolo se ye
mafwola mu mpasi zau ye kukikeba kondwa kwamatona
mu nza.

2 Lu zimpangi zami, bu lulekanga minu mu Mfumu eto
Yesu Klisto, i Mfumu yankembo, ka luswasisani bantu
ko.
2 Kadi vo bakala kotele mu nzo eno yalukutukunu
wena kimpambu kiawola va nlembo ye mvwatu wantoko
kansi vo wamputu mpe kotele mu mvwatu wamvindu,
3 vo lutedi ndiena uvweti mvwatu wantoko ye luvo-
vele: Ngeye, vwanda vava vena vabiza, kansi luvovele
kwa wamputu: Ngeye, telama koko, vo: vwanda va
band'amalu mami,
4 buna ka luvengi diswaswana mu ntima mieno ko e
ye ka luayikidi mfundisi mu mabanza mambi ko e?
5 Lu zimpangi zami zazolwa, luwa, kadi Nzambi
kasolele bamputu mu nza yayi ko e mu kala kimvwama
mu minu ye mvingidi miadifwa miakimfumu kikasila kwa
bakunzolanga?
6 Kansi beno luavwezele wamputu. Kadi ka i
bankwa kimvwama ko e bakuluzungulanga, ka i bau ko e
bakulukokanga ku biandu biamfundusu?
7 Kadi ka i bau ko e batiakanga nkumbu yaluzitu
yilubikwanga?
8 Vo lulungisa nsiku wakimfumu bonso bwena maso-
nukwa: Zola mfinangani aku bonso ngeye kibeni, buna
luvanganga bwambote.
9 Kansi vo luswasisanga bantu, luvolanga masumu,
lutungudulwanga kwa nsiku bonso mvondi miansiku.
10 Kadi ukebanga nsiku miamionsono, kansi tele
sakuba mu umosi, yandi neti nkanu mu miamionsono.
11 Kadi wavova: Kuyangani ko, wavova mpe: Kuvo-
ndani ko. Vo kuyengi ko kansi uvondele, buna weka
mvondi ansiku.
12 Luvova ye luvanga bonso bufwiti sa babana bana
funduswa mu nsiku miakimpwanza.

13 Kadi mfundusu ka yena nkenda ko kwa bau ba ka
bafwilanga nkenda ko. Nkenda zikukisikanga va mfu-
ndusu.
14 ¶ Lu zimpangi zami, nki antomono, vo muntu
vovele, vo minu kiena yandi, kansi kondolo mavanga?
Kadi minu kiokio kilenda kumvulus'e?
15 Vo mpangi vo busi ka bena nlele vo madia malumbu
ka lumbu ko,
16 kansi mosi mu beno vovele kwa bau: Luenda mu
yenge, luyotila, luyukuta, kansi lulembolo kubavana
kibenina nkinzi mu zinitu zau, buna diodio nki antomono?
17 I buna minu kiena kiafwa mu kiau kibeni, vo
kikondolo mavanga.
18 Kansi muntu si kavova: Ngeye wena minu, mono
ngiena mavanga. Unsonga minu kiaku kikondolo
mavanga, mono si yakusonga minu kiami mu mavanga.
19 Ngeye lekele minu vo Nzambi i mosi kaka; buna
bwabiza uvengi; mpeve zambi mpe zilekanga minu ye
zizakamanga.
20 Kansi, u muntu, ukondolo mfunu, kuzolele zaya
ko e, vo minu kikondolo mavanga kiena kiafwa?
21 Abalahami, i s'eto, kadi kanunguswa mu diambu
diamavanga ko e, bu katula mwan'andi Isaki va
zikwa?
22 Ngeye mweni, vo minu kiasala ntuadi ye mavanga
mandi, minu kialunguswa mu mavanga,
23 masonukwa mayenda detila mavovele: Abalahami
walekila Nzambi minu, watangulwa bo vo i lunungu,
wabikwa nkundi a Nzambi.
24 Lumweni, vo muntu ununguswanga mu mavanga
ye ka mu minu kaka ko.
25 Bonso bobo mpe Lahabi, i nsuza, kadi kanunguswa
mu mavanga ko e, bu katambula zintumwa ye wabavai-
kisa mu nzila yankaka?
26 Kadi bonso nitu yikondolo mpeve yena yafwa, i
buna minu kikondolo mavanga kiafwa mpe.

3 Lu zimpangi zami, ka lukalani minlongi beno babingi
ko, bu luzeyi, vo si tuatambula mfundusu yilutidi mu
nene.
2 Kadi mu lekwa biabingi tutanga sakuba beto babo-
nsono. Vo muntu lembolo ta sakuba mu mpova, buna
yandi i bakala dialunga ye lenda yala nitu yamvimba.
3 Tala, vo tutulanga luvambu mu nwa miabakavalu,
mpasi batutumamana, mu luau tubangumuninanga nitu
zau zamvimba.
4 Tala, nzaza mpe zena zazinene, zivekuswanga kwa
mpeve zangolo, zibangumunwanga kwa bindukulu
kiakike konso kuzolele mbindiki,
5 i bobo mpe ludimi i kiela kiakike, kansi kilenda
kukisika mu lekwa biabinene. Tala fitia-tia, bonso
bufilenda kwika mfinda yayinene.
6 Ludimi mpe i tia. Bonso nza yizedi kwa masumu i
bobo bwena ludimi mu biela bieto, lusumunanga nitu
yamvimba, lukwikanga zingu kiamvimba kiamoyo, luau
kibeni bu luakwikwa tia kwa bilungi.
7 Kadi bibulu biampila zazonsono: biamalu maia ye
zinuni ye bizanzalanga ye bulu bianlangu, bitolulwanga
kwa muntu,
8 kansi muntu kalendi yala ludimi ko, i lekwa kiambi
kilembolo dingama, kizedi kwa nsa mivondanga.
9 Mu luau tusakumuninanga Mfumu ye Se, mu luau
tusingilanga bantu bavangwa mu kifwani kia Nzambi.
10 Mu nwa umosi muvaikanga nsakumunu ye nsi-
ngulu. Lu zimpangi zami, ka bufwiti kala bobo ko.
11 Kadi nkelo ukelumunanga nlangu wambote ye
wandudi mu mwasi umosi e?
12 Lu zimpangi zami, kadi nti wakuyu ulenda buta
olive, vo nti wavinia kuyu e? Nkelo wena mungwa ka
ulendi vaikisa nlangu wambote ko.
13 ¶ Nani mu beno i nkwa nduenga ye zayu? Bika
kasonga mu nkalasani andi yabiza mavanga mandi mu
kimpombo kianduenga.
14 Kansi vo luena kimpala kiambi ye mpaka mu

ntima mieno, ka luvovani maluyanu ye maluvunu mu
kintantu kwa kedika ko.
15 Nduenga zozo ka zikulumukini tuka mu kayengele
ko, kansi zena zakintoto, zakimuntu ye zampeve zambi.
16 Kadi vena kimpala ye mpaka, i vana vena bonso
bonso ye mavanga mamonsono mambi.
17 Kansi nduenga zitukidi mu kayengele, va ntete
zena zavedila, mboki yenge, nlembami, nzaki zalebuka,
zizedi kwa nkenda ye mbutu miambote, zilembolo
swasisa, zikondolo disu ku nsi alukaya.
18 Mbutu mialunungu mikunwanga mu yenge kwa
bau bavanganga yenge.

4 Kwe kutukidi mvita ye nzonza biena yeno? Kadi
ka mu nzinunu zeno zinwananga mu biela bieno
ko e?
2 Luzininanga moyo, kansi ka lubeki ko; luvondanga
ye luyandukilanga meso, kansi ka lulendi baka ko; luzo-
nzanga ye lunwananga, kansi ka luena lekwa ko, kadi ka
lulombanga ko.
3 Lulombanga, kansi ka lutambulanga ko, kadi
bwambi lulombanga, mpasi luafukisa bio mu keto dieno.
4 E beno lu mimvondi mialongo! Ka luzeyi ko e, vo
kikundi kianza i kitantu kwa Nzambi? I kuma wonso
zolele kala nkundi anza, yandi ukukisa ntantu a Nzambi.
5 Kani vo lubanzang'e, vo masonukwa mavovele mu
nkatu: Mpeve yikalanga mu beto yikutuzolanga mu
kimpala?
6 Kansi yandi uvananga nlemvo ulutidi mu nene. I
kuma mavovele: Nzambi ukakilanga bankwa luyanu,
kansi uvananga nlemvo kwa bakiyinanga.
7 Mu diodio lulembuka kwa Nzambi. Lukakila nkadi
ampemba, yandi si katina mu beno.
8 Lufinangana ye Nzambi, yandi si kakulufinangana.
Luvedisa moko meno, lu bankwa masumu, luvedisa
ntima mieno, lu bankwa ntima miole.
9 Luzaya nzungu zeno, lukala kiadi, ludila; bika

tusevo tueno tuakituka kiadi, kiese kieno kiakituka yindalala.
10 Lukukiyina va luse lua Mfumu, yandi si kakuluzangula.
11 ¶ Lu zimpangi, ka lukelasanani ko. Ukelanga
mpangi andi vo fundisanga mpangi andi, ukelanga nsiku
ye ufundisanga nsiku, kansi vo ufundisanga nsiku, buna
ku mvangi ansiku ko, kansi u mfundisi.
12 Mvani ansiku ye mfundisi i umosi kwandi, i ndiena
ulenda vulusa ye bunga; kansi ngeye, u nani ufundisanga
mfinangani aku?
13 ¶ Lutala bwabu, beno luvovanga; Lumbu ki vo
mbazi si tuenda ku mbanza yoyo ye kala kuna mvu mosi
ye kita ye baka ndandu.
14 Beno ka luzeyi bina biambazi ko. Kadi mioyo
mieno bwe miena? Beno i mwisi umonekene fintanguntangu, buna uledi.
15 Beno lufwiti vova: Vo Mfumu zolele, si tuakala
moyo ye vanga edi ye edina.
16 Kansi bwabu lukukisikanga mu luyanu lueno.
Lusikulu lualonsono luampila yoyo luena luambi.
17 I kuma wonso zeyi vanga mambote, kansi lembolo
mo vanga, diodio i masumu kwa yandi.

5 Lutala bwabu, lu bankwa kimvwama, ludila, luyaula
mu kiadi kieno kina kwiza.
2 Kimvwama kieno kibolele, mvwatu mieno midiulu
kwa mfwa nkabu.
3 Wola ye palata bieno biena nkazu-nkazu; nkazu nkazu zabiau zina kulutela kimbangi ye dia nsuni mieno bonso
tia. Beno luayudikidi mbongo mu lumbu biazimunina.
4 Tala, nsendo uluayimina bisadi biayonzika mbongo
mu mayinza meno ubokanga; mbokolo abiyonziki
yakotele mu matu ma Mfumu Sebaoti.
5 Vava va ntoto luavumuna mu kindiafu, luavanga
nzinunu zeno, luayukutisa ntima mieno mu lumbu kiampondolo.

6 Lubedese ye luvondele nkwa lunungu; kakuluka-
kilanga ko.
7 ¶ I kuma, lu zimpangi, luvibidila nate ye ngizulu a
Mfumu. Tala mvati uvingilanga mbutu miantalu mu
ntoto, wenina mio mvibudulu nate ye mina vewa mvula
zantombo ye zandolo.
8 Beno mpe luvibidila kweno, lusikidika ntima mieno,
kadi ngizulu a Mfumu yeka lukufi.
9 Lu zimpangi, ka luvungutani muntu kwa mfinangani
andi ko, ka luidi funduswa. Tala, mfundisi telamene va
mwelo.
10 Lu zimpangi, lubonga bambikudi bavova mu
nkumbu a Mfumu bonso kifwani mu ndungulu ye mu
mvibudulu.
11 Tala, tusikanga bamana tatamana, vo i bankwa
mayangi. Luwilu mu ntatumunu a Yobi ye lumweni
nsukulu yamvana Mfumu, kadi Mfumu wena mbidi
ankenda ye nlemvo.
12 ¶ Lu zimpangi zami, va ntandu amamonsono ka
ludiani ndefi ko, ka mu zulu ko, ka mu ntoto ko, ka
ndefi yankaka ko; kansi inga dieno difwiti kala inga, ve
dieno difwiti kala ve, ka luidi funduswa.
13 ¶ Muntu mu beno weti lungw'e? Bika kasambila.
Muntu weti yangalal'e? Bika kayimbila minkunga.
14 Muntu wena yela mu beno e? Bika katedisa
bakuluntu badibundu mbila, bika bansambidila, bu
bankusidi mazi mu nkumbu a Mfumu.
15 Nsambulu aminu si yavulusa wena yela, Mfumu
si kakuntedimisa; vo wavolele masumu mpe, si kaya-
mbudulwa mo.
16 I kuma lutambudila nkanu mieno muntu kwa
mpangi andi, ye lusambasana, mpasi luaniaka. Ndo-
mbolo ankwa lunungu yilenda vanga mamingi mu salu
kiandi.
17 Elia, i muntu wankadulu yifwanane ye beto, walo-
mba mu lusambulu, vo ka kuna noka mvula ko, mvula
yalembwa noka va ntoto mvu ntatu ye ngonda sambanu.

18 Yandi wavutuka sambila, zulu diavana mvula,
ntoto wabuta mbutu miandi.
19 ¶ Lu zimpangi zami, vo muntu mu beno zimbale mu
kedika ye muntu umbangumuni,
20 bika kazaya, vo wonso ubangumuni nkwa masumu
mu nzimbusu anzil'andi, yandi si kavulusa mwel'andi
mu lufwa ye fuka mbidi amasumu.

NKANDA WANTETE WA

PETELO

1 Petelo, i ntumw'a Yesu Klisto, kwa banzenza basolwa
bansansukusu mu Ponto, Ngalatia, Kapodokia, Asia,
Bitinia,
2 bonso bwena nzailu a Nzambi, i Se, yakitekidila mu
mbiekolo mu Mpeve, mu ntumumunu ye ndembolo
amenga ma Yesu Klisto. Nlemvo ye yenge bianieka mu
beno.
3 ¶ Bika Nzambi ye Se dia Mfumu eto Yesu Klisto
katondwa. Mu kiwuntu kiandi kiakinene watubuta
mbutulu yamona ku vuvu kiamoyo mu mfulukulu a
Yesu Klisto mu bafwa,
4 mu diambu diadifwa dilembolo fukila ye siwa
mvindu ye lengila, dilulundulu mu mazulu,
5 i beno lukebwanga mu lulendo lua Nzambi mu
minu ku mpulusu yakubama mu monukuswa mu ntangu
yambanunu.
6 I kuma luyangalala, bu lusiwanga kiadi bwabu
fintangu-ntangu, vo bwena nkinzi mu mpukumunu
zazingi zampila mu mpila,
7 mpasi vo mu ntontolo aminu kieno kilutidi wola
ulalanga mu ntalu, mpeleko utontwanga mu tia, kiau
kina monika vo kiena kiansikulu ye kiankembo ye
kianzitusu mu nzaikusu a Yesu Klisto

8 uluzolanga, bu lualembwa kummona, ululekilanga
minu bwabu, bu lulembolo kummona, ye luyangalalanga
mu kiese kilembolo vovakana ye kiankemboso,
9 bu lubakanga kina kilusilanga vuvu, i mpulusu
amiela mieno.
10 Mu mpulusu yoyo bambikudi bayuvuzula ye
fiongunina, babikula mu nlemvo wowo uluasilwa,
11 bafiongunina mu zaya ntangu ye mpil'antangu
yasonga Mpeve ya Klisto yakala mu bau, bu yateka ta
kimbangi mu ndungulu za Klisto ye nkembo miayiza
landa.
12 Bazaikuswa, vo ka bakukisadila bau kibeni ko
kansi balusadila mu mambu malusamununu bwabu kwa
bau balukembi nsamu wambote mu Mpeve yanlongo
yafiduswa tuka ku zulu; mbasi zizolele toma tala mambu
momo.
13 ¶ I kuma lukanga tuketo tuamadiela meno ye
lembwa kolwa, lusa vuvu kialunga mu nlemvo ulutuadu-
lwanga mu nzaikusu a Yesu Klisto.
14 Bonso bana bantumumunu ka luvukumukinani
nzinunu ziluateka kala ko mu kondwa kweno kwanzailu,
15 kansi bonso ndiena walubokila wena wanlongo,
lukala beno kibeni mpe banlongo mu nkalasani zazo-
nsono,
16 kadi diasonama: Lufwiti kala banlongo, kadi mono
ngiena wanlongo.
17 Vo beno lubombidilanga Se, i yandi ulembolo
swasisa bantu ye ufundisanga bonso bwenina mavanga
mau, buna ludiata mu vumi mu ntangu zeno zakinze-
nza,
18 bu luzeyi, vo ka luakulwa mu nkalasani eno yafukila
yiluasisulwa kwa mase mu palata ye wola bifukilanga ko,
19 kansi mu menga mantalu ma Klisto bonso vo
mamwan'ameme ukondolo kieta vo tona,
20 wakizailwa, nza bu yalembwa vangwa, kansi
wamonika mu diambu dieno mu mbanunu azintangu,
21 i mu yandi lulekanga minu mu Nzambi wamfulukisa

mu bafwa, wamvana nkembo, i diau minu kieno ye
vuvu biena mu Nzambi.
22 ¶ Bu luvedese miela mieno mu ntumumunu kwa
makedika mu kala zola kwa zimpangi kukondolo disu
ku nsi alukaya, bika luazolasana beni mu ntima wa-
mvimba,
23 bu luabutuka mbutuka yamona, ka kwa nkuna
ufukilanga ko, kansi kwa u ka ufuki, mu mambu ma
Nzambi mamoyo masikilanga.
24 Kadi nsuni miamionsono miena bonso titi, nkembo
wawonsono wamiau bonso fulu biatiti; titi bilengilanga
fulu bisotukanga,
25 kansi mambu ma Mfumu masikilanga mvu ya
mvu. Momo i mambu maluasamununwa mu nsamu
wambote.

2 I kuma, bu lukatudi mambi mamonsono ye bungia-
ngia bwabonsono ye disu ku nsi alukaya ye yandu
diameso ye kela kwakonsono.
2 bonso bana banswa luzola mamvumina mavedila
mampeve, mpasi luakudila mo mu mpulusu,
3 vo lubimbidi, vo Mfumu wena wambote.
4 Luiza kwa yandi, i tadi diamoyo dianiangwa kwa
bantu, kansi kwa Nzambi diena diasolwa, diantalu.
5 Beno mpe lutungwa kweno bonso matadi mamoyo
mu nzo yakimpeve mu kala kinganga kianlongo mu nata
nkailu miazikwa miakimpeve miazolakana kwa Nzambi
mu Yesu Klisto.
6 I diau bonso buvovele masonukwa: Tala, ntudidi
mu Sioni tadi diafuma, diasolwa, diantalu, wonso
ulekilanga dio minu kana fwiswa nsoni nkutu ko.
7 I kuma kwa beno lulekanga minu diena diantalu,
kansi kwa badimbulanga minu tadi diodio dianiangwa
kwa mintungi diakituka tadi diafuma ye dianteso asakuba
ye diambwisu.
8 Batanga sakuba, bu balembolo tumamana mambu,
ibuna bazengulwa mpe.

9 Kansi beno i mbandu yasolwa, kinganga kiakitinu,
kanda diabanlongo, bantu bavwilu kwa Nzambi,
mpasi luatendikisa lusongo luandiena walubokila mu
katuka mu tombe ye kwiza ku kia kwandi kwangitu-
kulu.
10 Vakiakedi beno ka lu bantu ko, kansi bwabu lu
bantu ba Nzambi, lualembwa fwilwa nkenda, kansi
bwabu lufwilulu nkenda.
11 ¶ Lu bakiazolwa, mono ilubombidila bonso
minkibi ye banzenza mu yambula nzinunu zansuni
zinwanisanga mwela.
12 Lukala nkalasani yambote mu bapaïen, mpasi vo,
bu bakulukelanga bonso vo lu mvangi miamambi,
bakembila Nzambi mu lumbu kiambumununu andi mu
diambu diamavanga meno mambote mabamonanga.
13 ¶ Mu diambu dia Mfumu lulemvuka kwa ngiadulu
zazonsono zabantu, kani vo kwa ntinu, i yandi ulutidi
mu nene,
14 kani vo kwa minyadi miafiduswa kwa yandi mu
vutula nlandu kwa mvangi miamambi ye mu sika bava-
nganga mambote.
15 Kadi luzolo lua Nzambi i lualu, vo beno mu mava-
nga meno mambote luna zibika nw'abuzengi bwabantu
bakondolo nzailu.
16 Lukala bonso bantu bakimfumu, ka lusadilani
kimfumu kieno bonso yunga mu fuka mambi ko, kansi
bonso minanga mia Nzambi.
17 Luzitisa babonsono, luzola zimpangi, luvumina
Nzambi, luzitisa ntinu.
18 ¶ Lu bisielo, lulemvuka kwa mfumu zeno mu vumi
kiakionsono, ka kwa zambote ye zanlembami kaka ko
kansi kwa zambi mpe.
19 Kadi diadi i nlemvo, vo muntu mu diambu diavumi
mu Nzambi uvibidilanga kiadi, bu kakwamuswanga
bulembolo songa.
20 Kadi nki ansikulu, vo luvibidilanga, bu lubandwa-
nga mu diambu diankanu mieno? Kansi vo luvibidila-

nga bu lukwamuswanga mu diambu diamavanga ma-
mbote, diodio i nlemvo kwa Nzambi.
21 Mu diodio luabokulwa, kadi Klisto mpe walulu-
ngulwa kwama ye walusisila kifwani, mpasi luanama mu
bitambi biandi.
22 Yandi kavola masumu ko, bungiangia ka bwawa-
kana mu nw'andi ko;
23 bu kafingwa, kavutula mfingulu ko, bu kalungwa
kwama, kavumisa ko, kansi wayekula dio kwa yandi
ufundisanga bwalunungu.
24 Yandi kibeni wanata masumu meto mu nitu andi
va nti, mpasi vo, bu tuakatuka mu masumu, tuavumuna
mu diambu dialunungu. Mu vwa biandi luaniakuswa.
25 Kadi beno luazimbala bonso mameme, kansi
bwabu luabangumukini kwa mvungi ye nkengi amiela
mieno.

3 I bobo mpe, lu bakazi, lulemvuka kwa babakala
bayeno kibeni, mpasi vo babakala bankaka bakola-
mana mambu babakwa ndandu mu nkadulu abakazi bau
kondwa kwamambu,
2 bu batalanga nkadulu eno yena yavedila ye yavu-
mi.
3 Ntoko zeno ka zikalani za ku mbazi ko, i mpandulu
zamabese mansuki ye mvwatulu antoko zawola ye nlele
miankembila,
4 kansi muntu waswekwa wantima uvweti ntoko yi ka
yifuki yampeve yanlembami yena napi, yena ntalu va
luse lua Nzambi.
5 Kadi mu nsi nkulu bakento banlongo basa vuvu mu
Nzambi bavwata ntoko bonso bobo, bu balemvuka kwa
babakala bayau kibeni,
6 bonso bwatumama Sala kwa Abalahami ye wambika
mfumu; beno luayikidi bana bandi, vo luvanganga
mambote ye lembolo tina nsisi nkutu.
7 I bobo mpe beno, lu babakala lufwiti kalasana ye
bakento beno mu nkalasani yanduka bonso kwa balutidi

lebakana lubazitisa mpe, bonso mvingidi yeno miadifwa
dianlemvo wamoyo, mpasi tusambulu tueno tualembwa
kakulwa.
8 ¶ Va ntandu amamonsono beno babonsono lukala
diela dimosi, mfwisasani akiadi, nzolw'azimpangi, kiwu-
ntu, luyinunu.
9 Ka luvutulani mambi mu mambi ko, ka mvwezo mu
mvwezo ko, kansi bwankaka lusa, luvutula lusakumunu
kadi luabokulwa mu vanga bobo, mpasi luavingila difwa
dialusakumunu.
10 Kadi wonso zolele zola zingu ye mona lumbu
biambote, katatula ludimi luandi mu mambi ye bikoba
biandi ka bidi vova bungiangia,
11 bika kafila mambi nima ye vanga mambote, bika
katomba yenge ye tatamana kio.
12 Kadi meso ma Mfumu matadisanga kwa balunungu
ye matu mandi mawanga ndombolo zau, kansi zizi kia
Mfumu kikangamene kwa bavanganga mambi.
13 ¶ Nani lenda kuluvanga mambi, vo luveminanga
mambote?
14 Kansi vo si luakwamuswa mpe mu diambu dialunu-
ngu, mayangi luena. Ka lubatinani ko, ka lumonani
nsisi ko.
15 Kansi lubieka Klisto Mfumu mu ntima mieno,
lukubama ntangu zazonsono mu vutula kwa wonso
uzolele kuluyuvula bila kiavuvu kiena mu beno, mwanki
mu kimpombo ye vumi.
16 Lukala kansansa kiambote, mpasi batiakanga
nkalasani eno yambote mu Klisto bafwiswa nsoni mu
momo mabakulukedilanga.
17 Kadi bulutidi mbote, vo luzolo lua Nzambi luena
bobo, mu kwamuswa mu mavanga mambote ye bwambi
mu kwamuswa mu mavanga mambi.
18 Kadi Klisto mpe wafwa kiamakulu mu diambu
diamasumu, nkwa lunungu mu bankwa kondwa kwa-
lunungu, mpasi katutuala kwa Nzambi, wavondwa mu
nsuni, kansi wavumuswa mu mpeve.

19 Mu mpeve kayenda kamba nsamu kwa zimpeve mu
boloko,
20 zakolama mu nsi nkulu, Nzambi bu kavingila mu
mvibudulu andi mu lumbu bia Noa, nzaza bu yakubukwa
yavulusulwa bafiuma mu nlangu, i nana diamiela.
21 Bonso bobo mu kifwani beno luvuluswanga bwabu
mu nlangu, i mu mbotokolo, ka mu nkatudulu amvindu
yansuni ko kansi mu ndombolo antima wambote kwa
Nzambi mu mfulukulu a Yesu Klisto
22 wena va lubakala lua Nzambi, bu kakiyendila ku
zulu, zimbasi ye bankwa lulendo ye tulendo bu biatulwa
ku nsi alulendo luandi.

4 I buna Klisto bu kakwamuswa mu nsuni, luvwata
mpe biandwanina biadiela dimosi, kadi wakwamuswa
mu nsuni watatukila masumu.
2 Ka luvutukani diata mu ntangu yisidi mu nsuni
bwenina nzinunu zakimuntu ko, kansi bwenina luzolo
lua Nzambi.
3 Kadi bulungidi, bu luavanga mu ntangu zavioka
luzolo luabapaïen, luadiata mu kinsuza, nzinunu, kindu-
vu, makinu, nkembo amalavu ye nsambulu abiteki zena
zasumuka.
4 I kuma bayitukwanga ye tiakanga, bu lulembolo
yungusa yau ku nsumukunu yimosi yakinsuza.
5 Si badedisa mambu kwa ndiena wakubama mu
fundisa bamoyo ye bafwa.
6 Kadi mu diambu diodio bafwa mpe basamununwa
nsamu wambote, mpasi bafunduswa bonso bufundu-
swanga bantu mu nsuni, kansi bakala moyo mu mpeve
bonso bwenina Nzambi moyo.
7 ¶ Nsukulu abiabionsono yeka lukufi. I kuma
luluenga ye kaya meso mu sambila.
8 Va ntandu amamonsono lutatamana mu zolasana,
kadi zola kufukanga mbidi amasumu.
9 Lukalasana nzolw' abanzenza mu kondwa kwavu-
nguta.

10 Lusalasana muntu muntu ye wandi nkailu ukata-
mbula bonso minkebi miabiza mianlemvo wa Nzambi
wena mpila zazingi.
11 Vo muntu uvovanga, kavova bonso bwena mambu
ma Nzambi; vo muntu usadilanga, kasadila bonso bwena
ngolo zivananga Nzambi, mpasi mu Yesu Klisto Nzambi
kakembulwa mu mamonsono, i kwa yandi kwena nkembo
ye ngolo mu mvu miamvu ya mvu. Ameni.
12 ¶ Lu bakiazolwa, ka luyitukwani ko mu ntontolo
yatia yena mu beno yiluvukumunwanga, bonso vo lu-
bwilulu diambu dianzenza,
13 kansi luyangalala mu momo maluenina ntuadi mu
mpasi za Klisto, mpasi luayangalala ye kala kiese mpe,
nkembo andi bu una zaikuswa.
14 Vo luvwezwanga mu diambu diankumbu a Klisto,
mayangi mena yeno, kadi Mpeve yankembo ye ya
Nzambi yikalanga va beno.
15 Kadi buna luena, muntu nkutu kalungwani kwama
bonso mvondi vo mwivi vo mvangi amambi vo muntu
ulanganga mambu mangana ko.
16 Kansi vo muntu ulungwanga kwama bonso nkwa
Klisto, kafwani nsoni ko, kansi kakembila Nzambi mu
diambu diankumbu yoyo.
17 Kadi ntangu yizidi yifwiti badika mfundusu mu
nzo a Nzambi, kansi vo yiteka badika mu beto, buna bwe
buna kadila nsukulu abau bakolamanga nsamu wambote
wa Nzambi?
18 Vo nkwa lunungu mweni mpasi mu vuluswa, buna
bwe si bwakala mu ukondolo vumi kia Nzambi ye
nkwa masumu?
19 I kuma balungwanga kwama bonso bwena luzolo
lua Nzambi, bika bayekula miela miau mu mavanga
mambote kwa Nsemi wakwikama.

5 I kuma ibombidila bakuluntu bena va kati ye beno,
mono mpe i nkuluntu yau ye mbangi mu mpasi za
Klisto, ngiena ntuadi mu nkembo weka mu monukuswa.

2 Lukala mvungi miakamba dia Nzambi diena mu
beno, ka mu ntatumusu ko kansi mu luzolo, bonso
bwena luzolo lua Nzambi, ka mu diambu diandandu
yansoni ko kansi mu zola kwantima,
3 ka lukalani bonso zimfumu mu mabundu meno ko,
kansi lukala nsongisidi miakabu.
4 Ngudi amvungi bu kana monika, si luatambula
koloa kiankembo ki ka kilengilanga ko.
5 ¶ I bobo mpe lu baleke, lulemvuka kwa bakuluntu,
kansi lu babonsono lukala nginasani, kadi Nzambi uka-
kilanga bankwa luyanu, kansi uvananga nlemvo kwa
bakiyinanga.
6 ¶ I kuma lukukiyina ku nsi akoko kwangolo kwa
Nzambi, mpasi kakuluzangula mu ntangu yafwana.
7 Lutula mayindu meno mamonsono mu yandi, kadi
yandi ukulubanzilanga.
8 Lukukiyala, lukaya meso. Nkadi ampemba, i
ntantu eno, uzietanga bonso nkosi yisambanga, yito-
mbanga wonso ukafwiti mina.
9 Lunkakila nakekete mu minu, bu luzeyi, vo mpangi
zeno zena mu nza zilungwanga kwama kumosi.
10 ¶ Nzambi anlemvo wawonsono walubokila ku
nkembo andi wamvu ya mvu mu Klisto, bu luakilungulwa
fintangu-ntangu, yandi kibeni si kakululungisa, sikidika,
siamisa, kumika nakuma;
11 kwa yandi ngolo zazonsono mu mvu miamvu ya
mvu. Ameni.
12 ¶ Mu koko kwa Silvanu, i mpangi yakwikama, i
bobo mbenzi nsonekene mafiuma kwa beno, ilubombidi-
langa ye tanga kimbangi, vo momo i nlemvo wa Nzambi
wakedika. Lutelamanga mu wau.
13 Dibundu diena mu Babeli diabasolwa yeno dilu-
fidisi mbote, ye Malako, i mwan'ami.
14 Luvanasana mbote mu mfibulu yazola.
¶ Yenge kiakala yeno babonsono bena mu Klisto.

NKANDA WANZOLE WA

PETELO

1 Simoni Petelo, sielo ye ntumw'a Yesu Klisto, kwa
bau batambula minu kiantalu kiadedakana ye kieto
mu lunungu lua Nzambi eto ye Mvulusi Yesu Klisto.
2 Bika nlemvo ye yenge bianieka kwa beno mu nzailu
a Nzambi ye Yesu, Mfumu eto.
3 ¶ Kadi lulendo luandi luakinzambi luatukaila
mamonsono matuasanga ku moyo ye vumi kia Nzambi
mu nzailu andiena watubokila mu nkembo andi ye
lusongo luandi.
4 Mu biau yandi watukaila nsilulu zazinene beni ye
zantalu, mpasi vo beno mu zau luakala kintuadi mu
nkadulu yakinzambi, bu lumeni tina mu mbivusu yena
mu nza mu diambu dianzinunu.
5 I kuma lusa kimfuzi kiakionsono mu kudikila
lusongo mu minu kieno ye mu lusongo nzailu,
6 mu nzailu kukiyala, mu kukiyala ntatumunu, mu
ntatumunu vumi kia Nzambi,
7 mu vumi kia Nzambi zola kwakimpangi, mu zola
kwakimpangi zola.
8 Kadi vo momo mena yeno ye maniekanga, buna
makulukebanga, ka luidi kala bolo ye kondwa lubutu mu
nzailu a Mfumu eto Yesu Klisto.
9 Kadi wonso kondolo momo wena mbumbuluka,
wafwa meso, wavilakene vo waveduswa mu masumu
mandi mankulu.
10 I diau, lu zimpangi, luluta sa kimfuzi mu sikika
mbokolo eno ye nsodolo eno, kadi bu lusanga bobo, ka
luna ta sakuba widi ntangu nkutu ko.
11 Kadi bonso bobo si luavewa nkotolo yambote beni
mu kimfumu kiamvu ya mvu kia Mfumu eto ye Mvulusi
Yesu Klisto.

12 ¶ Mu diodio ikulubambula moyo ntangu zazonsono
mu momo, mpeleko luzeyi mo ye lusikalele mu kedika
kiluavewa.
13 Kansi ibanzanga vo bufweni, bu yakidi mu nzo
yayi yangoto, mu kulusikimisa mu mbambulu zami
zamoyo.
14 Kadi nzeyi, vo ka ntama ko si yasisa nzo ami
yangoto, bonso bwankamba mpe Mfumu eto Yesu
Klisto.
15 Kansi nzolele sa kimfuzi mpe, mpasi, bu mbeni
katuka, luabambukila mambu momo moyo ntangu
zazonsono.
16 Kadi katuanama nsangu zasokwa mu makani
mabantu ko, bu tualuzaikisa lulendo ye ngizulu a
Mfumu eto Yesu Klisto, kansi tu zimbangi zamona-
meso mu tunda kwandi.
17 Kadi watambula kwa Nzambi, i Se, nzitusu ye
nkembo, ndinga yankwa nzitusu waunene bu yawakana
kwa yandi bonso ebu: Ndieu i Mwan' ami, i zolwa
kingienina nzolakani.
18 Ndinga yoyo tuawa yatuka mu zulu, bu tuakala
yandi va mongo wanlongo.
19 Beto tuena mambu mababmbikudi malutidi sikalala;
lutomene vanga, vo lukebanga mo bonso mwinda ukie-
nzulanga mu vuma kiatombe, nate ye kukiele ye mbwetete
yansuka yitubukidi mu ntima mieno.
20 Luteka zaya diadi, vo widi mbikudulu nkutu
yamasonukwa ka yayiza mu mbangudulu amuntu ko.
21 Kadi mbikudulu ka yayizila widi ntangu nkutu mu
luzolo luamuntu ko, kansi bantu bavova matuka kwa
Nzambi, bu batuadukuswa kwa Mpeve yanlongo.

2 Mbikudi mialuvunu miakala va kati ye bantu, bonso
buna kala nlongi mialuvunu va kati ye beno mpe
mina kotisa malongi mambi matuvambusu mu ngangu
zaluvunu, mina kadila Mfumu yabasumba nkalu ye
kukituasila mbungulu yanabiu.

2 Babingi si bakubanama mu nzila zau zambi; mu
diambu diau nzila yakedika si yavwezwa.
3 Mu nzinunu zau zambongo si bakulubakila ndandu
mu mambu mandengo. Nzengolo au ankanu tuka nsi
nkulu ka yena fuki ko, mbungulu au ka yilekanga tulu ko.
4 Kadi Nzambi kakuta mbasi zavola masumu ko,
kansi wabanengumuna mu benga, wabayekula mu tuva-
mbu tuatombe mubalundulwanga mu funduswa.
5 Kakuta nza yankulu mpe ko, kansi wakeba Noa, i
nsamuni walunungu, ye bantu nsambodia bankaka, bu
kabukisa nkuk'anlangu mu nza yabalembwa vumina
Nzambi.
6 Yandi wakitula mbanza za Sodoma ye Ngomola
bombe, wazengila zo mu bungwa ye wavanga zo kifwani
kwa bana lembwa vumina Nzambi mu ntangu yilanda.
7 Kansi watanina Loti, i nkwa lunungu, wakwamuswa
kwa nkalasani yansoni yabantu bambi.
8 Kadi muntu una walunungu wakala mu bau wakwa-
muswa lumbu ka lumbu mu mwel'andi walunungu, bu
kamona ye wa mavanga mau mambi.
9 I buna Mfumu zeyi bonso bukana tanina baku-
mvuminanga mu mpukumunu, ye bonso bukana lunda
bakondolo lunungu mu kubalonga ndongi nate ye lumbu
kiamfundusu.
10 Kansi lutidi bo sa kwa bau badiatanga mu nsuni
mu nzinunu zansoni ye yinanga luyalu. Bankwa nkabu
ye luyanu ka batinanga ko mu tiaka bankwa nkembo mu
zulu.
11 Kansi mbasi, bu zilutidi mu ngolo ye lulendo, ka
zikubafundanga mfundu wantiakulu va ntadisi a Mfumu
ko.
12 Kansi babana bakondolo luyindu babutwa bonso
bibulu mu bakwa ye bungwa, bu bavwezanga monso
mabalembolo zaya, si babungwa mu mbivulu au.
13 Si batambula nsendo wamavanga mau mambi.
Bena nienzi au mu kindiafu kialumbu ka lumbu. Bau
i matona mamvindu ye mansoni, bu basanga kindiafu ye

bungiangia mu malambu mabadianga va kimosi ye
beno.
14 Bena meso mazedi kwa kinsuza ma ka mavundi mu
tala masumu; bakondanga miela milembolo siama, bena
ntima miayukwa nzinunu. Bau i bana bansingulu.
15 Bu bamana sisa nzila yasungama, bazimbale,
banama mu nzil' a Balami, mwan'a Bosoli, wazola nsendo
wakondwa kwalunungu.
16 Kansi wasembwa mu nkanu andi: mpunda yabizitu
yi ka yivovanga ko, yavova mu nding' amuntu, yakakila
buzengi bwambikudi.
17 Bau i nto zikondolo nlangu ye matuti manatwanga
kwa tembo, balundulwa tombe kiankobo.
18 Kadi, bu bavovanga mambu mamanene malufukulu
ye badiatanga mu nzinunu zansuni ye mu kinsuza kiau,
batuntanga bantu babadikidi tina mu mpukumunu
zabadiatanga mu nzimbusu.
19 Bakubasilanga kimpwanza, bu bena nanga mialu-
bololo bau kibeni, kadi wonso ubedoso kwa muntu
uyikidi nang' andi.
20 Kadi vo bau mu nzailu a Mfumu eto ye Mvulusi
Yesu Klisto batina mu nsumukunu zanza, kansi bana
vutuka zingalakana mu zau ye beduswa, buna nkadulu
au yalandila yina luta yatekila mu mbi.
21 Kadi bulutidi mbote kwa bau; vo ka bateka zaya
nzila yalunungu ko, kansi bwambi vo, bu bazaya yo,
bafila nima kwa nsikudukusu yanlongo yibayekudulwa.
22 Bweka kwa bau bonso bwenina ngana yakedika:
Mbwa yivutukanga ku lusi biandi, ngulu yiyobele yikwe
vindumuki mu nteke.

3 Lu bakiazolwa, nkanda wau weka wanzole uyasone-
kene kwa beno; mu miau isikimisanga madiela meno
mavedila mu kulubambula moyo,
2 mpasi luababambuka moyo mu mambu mateka vovwa
kwa mbikudi mianlongo ye mu nsikudukusu za Mfumu
ye Mvulusi ziluatambula kwa ntumwa zeno.

3 Luteka zaya diadi, vo mu lumbu biambanunu si
mwakwiza minlevudi milevulanga, midiatanga mu nzi-
nunu zau,
4 mivovanga: Nsilulu angizulu andi kwe yena? Kadi
tuka mu lumbu kina kialeka mase meto tulu, biabionsono
bisikilanga, bonso bu biakadila tuka mu mbadukulu
ansemono.
5 I bobo bavuna vilakana, vo mu nsi nkulu mwakala
mazulu ye ntoto watuka mu nlangu ye wasiwa nkadulu
mu nlangu, mu mambu ma Nzambi.
6 Mu biau mwatuka nkuk'anlangu yabunga nza
yantangu yina.
7 Kansi mu mambu momo mamosi mazulu ye ntoto
biena bwabu biakebwa mu diambu diatia, bilundwanga
nate ye lumbu kiamfundusu kina bungulwa bantu
bakondolo vumi kia Nzambi.
8 ¶ Lu bakiazolwa, ka luvilakanani diadi ko, vo
lumbu kimosi kiena kwa Mfumu bonso funda diamimvu,
funda diamimvu bonso lumbu kimosi.
9 Mfumu kena fuki mu nsilulu andi ko, bonso buba-
nzanga bankaka vo fuki kwandi, kansi uvibidilanga mu
diambu dieno, kadi kazolele, vo muntu mosi kabu-
ngwa ko, kansi vo babonsono bakwiza ku mpilulu ama-
diela.
10 ¶ Lumbu kia Mfumu kina kwiza bonso mwivi,
buna mazulu si malala mu vindu kiakinene, mbwetete
zina nianguswa kwa mbangazi, ntoto ye mavanga mena
va wau bina zinuswa.
11 Bina biabionsono bu bina nienguswa, buna lufwiti
kala nkalasani yanlongo ye yavumi kia Nzambi,
12 bu luvingilanga ye savukisanga ngizulu a lumbu kia
Nzambi, kadi mu kiau muna nienga mazulu mu tia ye
zimbwetete mu mbangazi.
13 Kansi bonso bwena nsilulu zandi, beto tuvingilanga
mazulu mampa ye ntoto wampa, mu biau mukundanga
lunungu.
14 ¶ I kuma, lu bakiazolwa, bu luvingilanga momo,

lusa kimfuzi, mpasi kakulumona kondwa kwamvindu ye
kondwa kwakieta mu yenge va luse luandi.
15 Lubanzila vo mvibudulu a Mfumu eto yitukisanga
mpulusu, bonso bwalusonikina Paulu mpe, i mpangi eto
yazolwa, mu nduenga zikavewa.
16 I bobo kasanga mu nkanda miandi miamionsono
mukasonikanga mu mambu momo mwena mankaka
mena zitu mu zaya mbangudulu; bantu balembolo
longuka ye sikalala bazekulanga mo bonso bubasanga
mu masonukwa mankaka mpe, mu mbungulu abau
kibeni.
17 I diau, lu bakiazolwa, bu luateka zaya momo,
lukikenga ka luidi tuadukuswa mu nzimbusu zabako-
ndolo vumi kia Nzambi ye zeza mu nsiamunu eno.
18 Kansi lukudila mu nlemvo ye nzailu a Mfumu eto
ye Mvulusi Yesu Klisto. Kwa yandi nkembo bwabu
ye mu mvu ya mvu.

NKANDA WANTETE WA

YOANE

1 Momo makikadilanga tuka vana mbadukulu, matua-
wa, matuamona mu meso meto, matuatala, matuasi-
mba mu moko meto, momo tusamunanga, i mambu
mamoyo.
2 Kadi moyo wamonika, beto tuamona wo, tutanga
kimbangi mu wau, tusamunanga kwa beno moyo wamvu
ya mvu wakala ye Se ye wamonika kwa beto.
3 Momo matuamona, matuawa, tukambanga mo kwa
beno mpe, mpasi luakala kintuadi ye beto; kintuadi
kieto kiena ye Se ye Mwan' andi Yesu Klisto.
4 Mama tusonekene kwa beno, mpasi kiese kieto
kialunga.
5 ¶ Wau i nsamu utuawa kwa yandi, ye tukulusamuni-

nanga wo, vo Nzambi i kia, widi tombe nkutu ka kiena
mu yandi ko.
6 Vo tuvovele, vo tuena kintuadi ye yandi, kansi
tudiatanga mu tombe, buna tuvunanga, ka tuvanganga
kedika ko.
7 Kansi vo tudiatanga mu kia, bonso yandi wena mu
kia, buna tuenasana kintuadi, menga ma Yesu, i Mwan'a-
ndi, makutuvedisanga mu masumu mamonsono.
8 Vo tuvovanga, vo ka tuena ye masumu ko, tukukivu-
nanga, kedika ka kiena mu beto ko.
9 Vo tutambudilanga masumu meto, yandi wena
wakwikama ye walunungu, mu kutuyambudila masumu
meto ye kutuvedisa mu mambi mamonsono.
10 Vo tuvovanga, vo ka tuavola masumu ko, tusanga
vo yandi i nkwa luvunu ye mambu mandi ka mena mu
beto ko.

2 Lu bimbana-mbana biami, momo nsonekene kwa
beno, ka luidi vola masumu. Vo muntu volele
masumu, tuena nzonzi kwa Se, i Yesu Klisto, nkwa
lunungu.
2 Yandi i kodi mu masumu meto, ka mu meto kaka
ko, kansi mu manza yamvimba.
3 Mu diadi tuvisidi, vo tunzeyi, vo tukebanga nsikudu-
kusu zandi.
4 Uvovele: Mono inzeyi, kansi kakebanga nsikudu-
kusu zandi ko, yandi i nkwa luvunu, kedika ka kiena mu
yandi ko.
5 Kansi ukebanga mambu mandi, mu kedika zola kwa
Nzambi kulungidi mu yandi. Mu diodio tuzeyi, vo
tuena mu yandi.
6 Uvovele, vo usikilanga mu yandi, fwiti diata yandi
kibeni bonso bwadiata ndiena.
7 ¶ Lu bakiazolwa, kisonekene nsikudukusu yampa
kwa beno ko, kansi nsikudukusu yankulu yiluena tuka
vana mbadukulu; nsikudukusu yankulu i mambu malua-
wilu.

8 Kansi nsikudukusu yiikulusonikina yena yamona ye
yau yena yakedika mu yandi ye mu beno, kadi tombe
kiviokanga ye kia kwakedika kukienzukanga.
9 Uvovele, vo wena mu kia, kansi ubelanga mpangi
andi, wena mu tombe nate ye bwabu.
10 Uzolanga mpangi andi, usikilanga mu kia, nteso
asakuba ka yena mu yandi ko.
11 Kansi ubelanga mpangi andi, wena mu tombe,
udiatanga mu tombe, kazeyi kukakwendanga ko, kadi
tombe kiafwisa meso mandi.
12 ¶ Lu bimbana-mbana, nsonekene kwa beno, kadi
luayambudulwa masumu meno mu diambu diankumbu
andi.
13 Lu mase, nsonekene kwa beno, bu luzeyi ndiena
wena tuka vana mbadukulu. Lu matoko, nsonekene
kwa beno, bu lubedese nkwa mbi. Lu bimbana-mbana,
mono nsonekene kwa beno, bu luzeyi Se.
14 Lu mase, nsonekene kwa beno, bu luzeyi ndiena
wena tuka vana mbadukulu. Lu matoko, nsonekene
kwa beno, bu luena ngolo ye mambu ma Nzambi
masikilanga mu beno ye lubedese nkwa mbi.
15 ¶ Ka luzolani nza ko ye ka bina biena mu nza ko.
Vo muntu zolele nza, zola kwa Se ka kwena mu yandi ko.
16 Kadi babionsono biena mu nza: nzinunu zansuni,
nzinunu zameso, luyanu luazingu kiaki ka bitukidi kwa
Se ko, kansi kwa nza.
17 Nza yiviokanga ye nzinunu zayau, kansi uvanganga
luzolo lua Nzambi usikilanga mvu ya mvu.
18 ¶ Lu bimbana-mbana, i ntangu yambanunu yayi.
Luawilu, vo antiklisto una kwiza, bwabu mpe baanti-
klisto babingi bena, i kuma tuzeyi, vo yayi i ntangu
yambanunu.
19 Bau bakatuka mu beto, kansi ka bakala bayeto ko,
kadi vo bakala bayeto, nga basikila yeto: kansi bakatuka,
mpasi bamonika, vo ka babonsono i bayeto ko.
20 Beno luakuswa kwa Nkwa nlongo ye beno babo-
nsono luena nzailu.

21 Nsonekene kwa beno, ka mu diambu dialulembolo
zaya kedika ko, kansi bu luzeyi kio, ye luzeyi, vo luvunu
nkutu ka luatukidi mu kedika ko.
22 Nani i nkwa luvunu, vo ka yandi ko uvovanga, vo
Yesu ka i Klisto ko, Ukadilanga Se ye Mwana nkalu,
yandi i antiklisto.
23 Wonso ukadilanga Mwana nkalu, kena ye Se ko;
utambudilanga mu Mwana, yandi wena ye Se mpe.
24 Maluawa tuka vana mbadukulu, bika masikila mu
beno. Vo momo maluawa tuka vana mbadukulu masi-
kilanga mu beno, buna si luasikila mu Mwana ye mu Se.
25 Yayi i nsilulu yikatusila yandi kibeni: i moyo
wamvu ya mvu.
26 ¶ Momo nsonekene kwa beno mu bau bakuluzi-
mbisanga.
27 Kansi nkusulu yikalukusa yisikilanga mu beno, ka
luena nsatu alongwa kwa muntu ko, kansi bonso nkusulu
andi yikululonganga mu mamonsono ye yena yakedika,
ka yaluvunu ko, i buna lusikila mu yandi bonso bu
lualongwa.
28 ¶ Bwabu, lu bimbana-mbana, lusikila mu yandi,
mpasi vo, bu kana monika, tuakala kibakala ye lembwa
mona nsoni va luse luandi mu ngizulu andi.
29 Vo luzeyi, vo yandi wena walunungu, luzeyi mpe,
vo wonso uvanganga lunungu wabutwa kwa yandi.

3 Lutala zola kuna kwatuzodila Se, bu tubikwanga
bana ba Nzambi. Tuena bo mpe. I kuma nza ka
yituzeyi ko, kadi ka yinzeyi ko.
2 Lu bakiazolwa, bwabu tu bana ba Nzambi, nate ye
bwabu ka diazaikuswa ko, nki tuna kala. Tuzeyi, vo,
bu kana monika, si tuafwanana ye yandi, kadi si tua-
mmona, bonso bukena.
3 Wonso wena ye vuvu kiokio mu yandi ukukivedisa-
nga, bonso ndiena wena wavedila.
4 ¶ Wonso uvanganga masumu uvondanga nsiku mpe,
masumu i mpondolo ansiku.

5 Luzeyi, vo yandi wamonika, mpasi kakatula masumu;
masumu ka mena mu yandi ko.
6 Wonso usikilanga mu yandi, kavolanga masumu ko;
wonso uvolanga masumu, kammweni ko, kanzeyi ko.
7 Lu bimbana-mbana, ka luzimbuswani kwa muntu
ko. Uvanganga lunungu i nkwa lunungu, bonso yandi
i nkwa lunungu.
8 Uvanganga masumu i wankadi ampemba; kadi
nkadi ampemba uvolanga masumu tuka vana mbadukulu.
Mu diambu diodio Mwan'a Nzambi wamonika, mpasi
kabunga mavanga mankadi ampemba.
9 ¶ Wonso wabutwa kwa Nzambi, kavanganga masumu
ko, kadi nkun'andi usikilanga mu yandi, kalendi vola
masumu ko, bu kabutwa kwa Nzambi.
10 Mu diodio bana ba Nzambi ye bana bankadi
ampemba bamonikanga: wonso lembolo vanga lunu-
ngu ka i wa Nzambi ko ye wonso lembolo zola mpangi
andi.
11 Kadi wau i nsamu uluawa tuka vana mbadukulu, vo
tuna zolasana;
12 ka bonso Kaini ko wakala wankwa mbi, wavonda
mpangi andi. Nki abila kamvondila? Mavanga mandi
bu makala mambi, kansi manleke andi malunungu.
13 Lu zimpangi, ka luyitukwani ko, vo nza yikulube-
langa.
14 ¶ Tuzeyi, vo tuakatuka mu lufwa ye tuakota mu
moyo, bu tuzolanga zimpangi, Lembolo zola, usikila-
nga mu lufwa.
15 Wonso ubelanga mpangi andi i mvondi. Beno
luzeyi, vo mvondi amuntu kenani moyo wamvu ya
mvu usikilanga mu yandi ko.
16 ¶ Mu diadi tuzeyi zola, bu katuyekudila moyo andi;
beto mpe tufwiti yekula mioyo mieto mu diambu dia-
zimpangi.
17 Kansi wonso wena mbongo zanza yayi ye mweni,
vo mpangi andi fwidi nsatu, kansi kengi ntim'andi, zola
kwa Nzambi bwe kusikilanga mu yandi?

18 ¶ Lu bimbana-mbana, katuzolani mu mambu ye
mu ludimi ko, kansi mu mavanga ye mu kedika.
19 Mu diodio tuzeyi, vo tuena mu kedika ye tusikidi-
kanga ntima mieto va luse luandi;
20 kadi vo ntima utubedese, Nzambi lutidi ntima mieto
mu nene ye zeyi mamonsono.
21 Lu bakiazolwa, vo ntima mieto milembolo kutu-
bedisa, buna tuena kibakala kwa Nzambi,
22 monso monso matulombanga, tutambulanga mo
kwa yandi, kadi tukebanga nsikudukusu zandi ye vanga-
nga mazolakene kwa yandi.
23 Yayi i nsikudukusu andi, vo tufwiti lekila nkumbu
amwan'andi Yesu Klisto minu ye zolasana, bonso
bukatuvana nsikudukusu.
24 Ukebanga nsikudukusu zandi, usikilanga mu
Nzambi ye Nzambi mu yandi. Tuzeyi, vo yandi usikila-
nga mu beto mu diambu dia Mpeve yikatuvana.

4 Lu bakiazolwa, ka lulekani minu mu yonso yonso
mpeve ko, kansi lutonta zimpeve, vo zau i za Nzambi,
kadi mbikudi miamingi mialuvunu miayenda mu nza.
2 Mu diadi luzeyi Mpeve a Nzambi: yonso mpeve
yitambudilanga, vo Yesu Klisto wayiza mu nsuni, yau i
ya Nzambi.
3 Yonso mpeve yi ka yitambudilanga mu Yesu ko, ka
i ya Nzambi ko; yoyo i mpeve yaantiklisto yiluawa, vo
yina kwiza; bwabu yeka mu nza mpe.
4 ¶ Lu bimbana-mbana beno lu ba Nzambi, luababedi-
sa, kadi ndiena wena mu beno lutidi wena mu nza mu nene.
5 Bau i banza; i diau bavovanga bina bianza, nza
yikubawanga.
6 Beto tu ba Nzambi. Wonso uzeyi Nzambi ukutu-
wilanga; wonso u ka uzeyi Nzambi ko kakutuwilanga ko.
Mu diodio tuzeyi Mpeve yakedika ye mpeve yanzimbusu.
7 ¶ Lu bakiazolwa, bika tuazolasana, kadi zola i kwa
Nzambi; wonso uzolanga wabutwa kwa Nzambi ye zeyi
Nzambi.

8 Wonso u ka uzolanga ko kazeyi Nzambi ko, kadi
Nzambi i zola.
9 Mu diadi zola kwa Nzambi kwazaikuswa kwa beto,
vo Nzambi wafidisa Mwan'andi mosi kaka mu nza, mpasi
tuakala moyo mu yandi.
10 Mu diadi mwena zola: beto ka tuazola Nzambi ko,
kansi yandi watuzola, wafidisa Mwan'andi bonso kodi
mu masumu meto.
11 ¶ Lu bakiazolwa, vo Nzambi watuzodila bobo,
buna beto mpe tufwiti zolasana.
12 Muntu kamweni Nzambi widi ntangu nkutu ko;
vo tuzolasananga, Nzambi usikilanga mu beto, zola
kwandi kulunguswanga mu beto.
13 Mu diodio tuzeyi, vo tusikilanga mu yandi ye
yandi mu beto, bu katuvana Mpeve andi.
14 Beto tuamona ye tutanga kimbangi, vo Se diafidisa
Mwan'andi mu kala Mvulusi anza.
15 Wonso utambudilanga, vo Yesu i Mwan'a Nzambi,
Nzambi usikilanga mu yandi ye yandi mu Nzambi.
16 Tuzeyi ye tulekanga minu mu zola kutuzolele
Nzambi. Nzambi i zola, wonso usikilanga mu zola,
usikilanga mu Nzambi ye Nzambi usikilanga mu
yandi.
17 ¶ Mu diodio zola kwamana lunga mu beto, mpasi
tuakala kibakala mu lumbu kiamfundusu, kadi bonso
bukenina, i buna tuenina mpe mu nza yayi.
18 Mu zola ka mwenina wonga ko, kansi zola kwalu-
nga kukatulanga wonga, kadi wonga ubundane ye
ndongi; wonso wena wonga kameni lunga mu zola ko.
19 Beto tuzolanga, kadi yandi wateka kutuzola.
20 Vo muntu vovele: Mono izolanga Nzambi, kansi
ubelanga mpangi andi, buna yandi i nkwa luvunu. Kadi
wonso lembolo zola mpangi andi yikamweni, kalendi
zola Nzambi ko ukalembolo mona.
21 Tuena nsikudukusu yayi yatuka kwa yandi:
uzolanga Nzambi, bika kazola mpangi andi mpe.

5 Wonso ulekanga minu, vo Yesu i Klisto, wabutuka
kwa Nzambi; wonso uzolanga ndiena wabuta, uzo-
langa mpe ndiena wabutuka kwa yandi.
2 Mu diadi tuzeyi, vo tuzolanga bana ba Nzambi, bu
tuzolanga Nzambi ye vanganga nsikudukusu zandi.
3 Kadi zola kwa Nzambi i kwaku, vo tuakeba nsiku-
dukusu zandi, nsikudukusu zandi ka zena zitu ko.
4 Kadi biabionsono biabutuka kwa Nzambi bibedi-
sanga nza; nunga kubedisanga nza i kwaku: minu
kieto.
5 Nani i ndieu ubedisanga nza, vo ka yandi ko uleka-
nga minu, vo Yesu i Mwan'a Nzambi?
6 ¶ Ndieu i yandi wayiza mu nlangu ye mu menga, i
Yesu Klisto, ka mu nlangu kaka ko, kansi mu nlangu ye
mu menga. Mpeve i ndieu utanga kimbangi, kadi
Mpeve i kedika.
7 Kadi bitatu biena bitanga kimbangi:
8 Mpeve ye nlangu ye menga, biau bitatu bitanga
kimbangi kimosi.
9 Vo tutambulanga kimbangi kiabantu, kimbangi kia
Nzambi kilutidi mu nene, kadi kimbangi kia Nzambi i
kina kikata mu Mwan' andi.
10 Ulekilanga Mwan'a Nzambi minu wena ye kimba-
ngi mu yandi kibeni. Lembolo lekila Nzambi minu, sidi
vo yandi i nkwa luvunu, kadi kalekele minu ko mu
kimbangi kiata Nzambi mu Mwan' andi.
11 Kimbangi i kiaki, vo Nzambi watuvana moyo
wamvu ya mvu, moyo wowo wena mu Mwan' andi.
12 Wena ye Mwana, wena moyo; kondolo Mwan'a
Nzambi, kondolo moyo.
13 ¶ Momo nsonekene kwa beno lulekele minu mu
nkumbu a Mwan'a Nzambi, mpasi luazaya, vo luena
moyo wamvu ya mvu.
14 ¶ Kiaki i vuvu kiasikalala kituena mu yandi: vo
tulombanga lekwa bonso bwena luzolo luandi, yandi
ukutuwilanga.
15 Vo tuzeyi, vo yandi ukutuwilanga mu bionso bitulo-

mbanga, buna tuzeyi, vo tuena ye bina bitulombele kwa
yandi.
16 ¶ Vo muntu mweni mpangi yivolele masumu ma
ka mafweni mu mfwilu ko, buna si kakundila mvutu,
Nzambi si kakumvana moyo, i bobo kwa bavolanga
masumu ma ka mafweni mu mfwilu ko. Masumu ma-
fweni mu mfwilu mena; kivovele ko, vo mu mau mufwiti
dilwa mvutu.
17 Kondwa kwalunungu kwakonsono i masumu,
masumu mena ma ka mamfwilu ko.
18 ¶ Beto tuzeyi, vo wonso wabutuka kwa Nzambi
kavolanga masumu ko, kansi wabutuka kwa Nzambi
ukukikebanga, nkwa mbi kalendi kunsimba ko.
19 Tuzeyi, vo beto tuvwilu kwa Nzambi, nza yamvi-
mba yasimbwa kwa nkwa mbi.
20 Kansi tuzeyi, vo Mwan'a Nzambi wayiza, watuvana
zayu mu zaya nkwa kedika. Tuena mu nkwa kedika,
mu Mwan'andi Yesu Klisto. Yandi i Nzambi yakedika
ye moyo wamvu ya mvu.
21 ¶ Lu bimbana-mbana, lukikenga mu biteki.

NKANDA WANZOLE WA

YOANE

1 Ngudi amuntu kwa mfumu yankento yasolwa ye kwa
bana bandi baizolanga mu kedika, ka mono kaka ko,
kansi babonsono bazeyi kedika,
2 mu diambu diakedika kisikilanga mu beto ye kina
kala yeto mvu ya mvu.
3 Nlemvo ye nkenda ye yenge bitukidi kwa Nzambi, i
Se, ye kwa Yesu Klisto, i mwan'a Se, si biakala yeto mu
kedika ye zola.
4 ¶ Mono yayangalala beni, bu yasolole bankaka mu

bana baku badiatanga mu kedika, bonso butuatambula
nsikudukusu kwa Se.
5 Mfumu yankento, bwabu ikuyuvudi, ka bonso vo
nsonekene nsikudukusu yampa kwa ngeye ko, kansi
yina yituenina tuka vana mbadukulu, vo tuna zolasana.
6 Zola i mu diata bwenina nsikudukusu zandi; nsiku-
dukusu i yayi, vo bonso buluawa tuka vana mbadukulu,
i buna ludiatila.
7 ¶ Kadi nzimbisi miamingi miayenda mu nza bale-
mbolo tambudila, vo Yesu i Klisto ukwiza mu nsuni.
Wampila yoyo i nzimbisi ye antiklisto.
8 Buna lukitala, ka luidi vidisa mbutu miasalu kieno
kansi baka nsendo walunga.
9 Wonso ukatukanga ye lembolo sikila mu malongi
ma Klisto, kena ye Nzambi ko; usikilanga mu malongi,
yandi wena ye Se ye Mwana.
10 Vo muntu wizidi kwa beno ye lembolo nata malongi
momo, ka luntambulani mu nzo ko, ka lumvanani mbote
ko.
11 Kadi wonso una kumvana mbote wena ntuadi mu
mavanga mandi mambi.
12 ¶ Bu ngiena mamingi mu sonika kwa beno, kizolele
mo sonika mu papila ye ntinta ko, kansi nsidi vuvu mu
kwiza kwa beno ye vovasana ye beno mu nwa, mpasi
kiese kieto kialunga.
13 ¶ Bana bampangi aku yankento yasolwa bakufidisi
mbote.

NKANDA WANTATU WA

YOANE

1 Ngudi amuntu kwa Ngayo, i zolwa kiizolanga mu
kedika.
2 ¶ U kiazolwa, ilombanga, vo watoma mu mamonsono
ye siama mu nitu, bonso butomene mwel'aku.

3 Kadi mono yayangalala beni, mpangi bu zayiza ye
zata kimbangi mu kedika kiena mu ngeye, bonso buudiata-
nga mu kedika.
4 Kiena ye kiese kilutidi kiaki ko, i mu wa vo bana
bami badiatanga mu kedika.
5 ¶ U kiazolwa, ngeye wena wakwikama mu mamo-
nsono mauvanganga kwa zimpangi ye kwa zinzenza mpe.
6 Bata kimbangi mu zola kwaku va luse luabidundu.
Ngeye una vanga bwambote, vo una kubasindika bufweni
mu Nzambi.
7 Kadi mu diambu diankumbu andi bayenda, ka
batambula lekwa kwa bapaïen ko.
8 I kuma tufwiti tambula bampila yoyo, mpasi tuakala
bisadi yau mu kedika.
9 ¶ Yasonika kwa dibundu, kansi Diotelefe, uzolele
kala wantete mu bau, kakututambulanga ko.
10 I diau vo ikwiza, si yabambula moyo mu mavanga
mandi makavanganga, bu kakutukelanga mu mambu
mambi. Kansi ka diodio kaka ko, kadi katambulanga
zimpangi ko, kansi ukakilanga bazolele kubatambula ye
ukubavaikisanga mu dibundu.
11 ¶ U kiazolwa, kulandani mambi ko kansi mambote.
Uvanganga mambote i wa Nzambi; uvanganga mambi
kamweni Nzambi ko.
12 Demetelio utelwanga kimbangi kiambote kwa
babonsono ye kwa kedika kiau kibeni. Beto mpe tu-
tanga kimbangi, ye ngeye zeyi, vo kimbangi kieto kiena
kiakedika.
13 ¶ Mamingi mena yami mu sonika kwa ngeye,
kansi kizolele sonika kwa ngeye mu ntinta ye lapi ko.
14 Kansi mono isanga vuvu, vo ka ntama ko si
yakumona, buna si tuavovasana mu nwa.
15 ¶ Yenge kiakala yaku. Bakundi bakufidisi
mbote. Kamba bakundi mbote muntu muntu.

NKAND'A

YUDA

1 Yuda, i sielo kia Yesu Klisto ye mpangi a Yakobi, kwa
babokulwa bazolwa mu Nzambi, i Se, ye bakebwa kwa
Yesu Klisto.
2 Nkenda ye yenge ye zola bika bianieka kwa beno.
3 ¶ Lu bakiazolwa, bu yasa kimfuzi kiakionsono mu
sonika kwa beno mu mpulusu eto yantuadi, buna yamona
vo mfwiti sonika kwa beno mu kulubombidila luanwa-
nina minu kiayekudulwa banlongo kiamakulu.
4 Kadi bantu bankaka bayelomokene mu nsweki—
bakisonukunwa nzengolo yoyo yankanu ntama—bako-
ndolo vumi kia Nzambi, bakitulanga nlemvo a Nzambi
mavanga mansoni, bakalanga nkalu mu nyadi eto umosi
kaka, i Mfumu Yesu Klisto.
5 ¶ Beno luzeyi mamonsono kiamakulu, kansi nzolele
kulubambula moyo, vo Mfumu bu kakivulusila bantu
mu nsi a Ngipiti, buna kabunga balembwa leka minu.
6 Mbasi zalembwa keba kikuluntu kiau, kansi zasisa
kundu kiabau kibeni, wakeba zo mu tuvambu tuamvu ya
mvu ku nsi atombe nate ye lumbu kiakinene kiamfundusu.
7 Bonso Sodoma ye Ngomola ye mbanza zazungidila
mo zakivana mu kinsuza mpila mosi ye babana, ye
zanama nzinunu zanzenza, zasiwa bonso kimbangi
kiansisi, bu zilungwanga kwama kwandongi zatia
tuamvu ya mvu.
8 ¶ Bantu baba bavanganga mpila mosi mu ndotolo
zau zandozi, basumunanga nsuni, bayinanga kimfumu,
batiakanga bankwa nkembo mu zulu.
9 Kansi Mikaeli, i nkuluntu azimbasi, bu kabindana
mpaka ye nkadi ampemba mu diambu dianitu a Mose,
buna kakabuka ntima ko mu kunzengila nzengolo
amvwezolo, kansi wavova: Mfumu kakusemba.

10 Kansi babana batiakanga mamonsono mabale-
mbolo zaya ye mamonsono. mabazeyi mu kimuntu
bonso bulu bikondolo mayindu, basadilanga mo mu
mbungulu au.
11 Engwa bau, kadi badiata mu nzila ya Kaini, mu
diambu diansendo bakukiyekula kwa nzimbusu za
Balami, bavila bu babangisa bonso Kola.
12 Bau i matona mamvindu mu mbuluku mieno
miamatondo, bu badianga malambu ye beno, mvungi
mikukidikilanga mu kondwa kwansoni, matuti mako-
ndolo nlangu mafilwanga kwa zimpeve, nti miasivu
mikondolo mbutu, miafwa mfwa zole, miavuzuka ye
mianzi,
13 mayo manganzi mambu matubanga mafulufulu
mau mansoni, mbwetete zidiengilanga zalundulwa tombe
kiampiuki kiamvu ya mvu.
14 Enoki, i wansambodia tuka mu Adami, wabikula
mu bau, wavova: Tala, Mfumu si kakwiza ye makumi
mamafunda mabanlongo bandi
15 mu zenga nzęngolo kwa babonsono ye tungudila
babonsono bakondolo vumi kia Nzambi mu diambu
diamavanga mau mamonsono mambi mabavanga mu
kondwa kwavumi kia Nzambi ye mu mambu mamonsono
mambalu mavova bankwa masumu bakondolo vumi kia
Nzambi mu kitantu kwa yandi.
16 Babana bavungutanga ye nionganga, badiatanga
bwena nzinunu zau, nwa miau mivovanga mambu ma-
mbidi anene, bavovanga mambu mandengo kwa bantu
mu diambu diabaka ndandu.
17 ¶ Kansi beno, lu bakiazolwa, lubambuka moyo
mu mambu makivovulwa kwa ntumwa za Mfumu eto
Yesu Klisto;
18 kadi bavova kwa beno: Mu ntangu yazimunina si
mwakala mvwezi midiatanga bonso bwena nzinunu zau
zambi'
19 Babana i bau batukisanga luvambunu, bankwa
nzinunu, bakondolo Mpeve.

20 Kansi beno, lu bakiazolwa, lukitunga mu minu kieno
kianlongo ye nlongo, lusambila mu Mpeve yanlongo,
21 lukikeba mu zola kwa Nzambi, luvingila mu nle-
mvo wa Mfumu eto Yesu Klisto moyo wamvu ya mvu.
22 Lusungika bankaka bena keti-keti,
23 luvulusa bankaka, lukubazamuna mu tia, lufwila
bankaka nkenda mu wonga, lubela mpe kinkuti kiafi-
nzulwa kwa nsuni.
24 ¶ Kansi kwa yandi ulenda kulukeba ka luidi bwa
ye kulutuasa kondwa lusembo mu kiese kiakingi va
luse luankembo andi,
25 kwa yandi Nzambi kaka, Mvulusi eto mu Yesu
Klisto, Mfumu eto, bika kwakala nkembo, nene, luyalu
ye lulendo, bonso bukakala tuka ntangu bu ka zabadika
ko ye bwabu ye nate ye mvu miamvu ya mvu. Ameni.

NZAIKUSU A YOANE

1 Nzaikusu a Yesu Klisto yamvana Nzambi mu songa
kwa sielo biandi monso mafwiti kwiza nswalu; yandi
wazaikisa mo, bu kafidisa mbasi andi kwa sielo kiandi
Yoane,
2 wata kimbangi mu mambu ma Nzambi ye kimbangi
kia Yesu Klisto, i mamonsono makamona.
3 ¶ Mayangi mena ye yandi utanganga ye bau bawa-
nga mambu mambikudulu yayi ye kebanga masonukwa
mu yau, kadi ntangu yena lukufi.
4 ¶ Yoane kwa mabundu nsambodia mena mu Asia.
Nlemvo kwa beno ye yenge kitukidi kwa ndiena wena ye
wakala ye una kwiza ye kwa mpeve nsambodia zena va
luse luakiandu kiandi
5 ye kwa Yesu Klisto, i mbangi yakwikama, wantete
wafuluka mu bafwa ye nyadi amfumu zantoto. Yandi
ukutuzolanga, watukutula mu masumu meto mu menga
mandi,

6 watuvanga kimfumu ye banganga kwa Nzambi andi
ye Se, bika kakala nkembo ye luyalu mu mvu miamvu
ya mvu. Ameni.
7 ¶ Tala, yandi una kwiza mu matuti, meso mamo-
nsono si makummona, banzeka ye makanda mamonsono
va ntoto si makunniongina. Inga, Ameni.
8 ¶ Mono i Alafa ye Omenga, buvovele, Mfumu
Nzambi, i yandi wena ye wakala ye una kwiza, Mpungu-
tulendo.
9 ¶ Mono Yoane, mpangi eno, ye nkwa kintuadi ye
beno mu nzungu ye kimfumu ye ntatumunu mu Yesu,
mono yakala va sanga kibikwanga Patamo mu diambu
diamambu ma Nzambi ye kimbangi kia Yesu.
10 Mono yakala mu Mpeve mu lumbu kia Mfumu,
yawa ndinga yayinene ku nim'ami bonso vo yampu-
ngi,
11 yavova: Monso maumweni, sonika mu nkanda,
fidisa wo kwa mabundu nsambodia: kuna Efeso, kuna
Smilina, kuna Pelengamo, kuna Tiatila, kuna Salade,
kuna Filadelefia, kuna Laodikia.
12 Mono yabangumuka mu tala ndinga yavova kwa
mono. Bu yabangumuka, yamona kebolo nsambodia
biaminda biawola
13 ye mu kati diakebolo nsambodia biaminda umosi
ufwanane ye mwan'amuntu wavwata yunga, wakangwa
nsinga wawola mu ntulu andi.
14 Kansi ntu andi ye nsuki biakala biampembe bonso
mika miampembe, bonso mvula zampembe, meso
mandi makala bonso nlemo atia.
15 Malu mandi mafwanane ye nsongo yabenguswa
kwa tia, nding'andi bonso nding'anlangu miamingi.
16 Mu koko kwandi kwalubakala mwakala mbwetete
nsambodia, mu nw'andi mwavaika sabala kiakala meno
matua yeku-yeku, luse luandi luakala bonso ntangu, bu
yitentinanga mu ngolo zandi.
17 Bu yammona, yabwa va malu mandi bonso vo
yafwa, yandi watula koko kwandi kwalubakala va

mono, wavova: Kukalani wonga ko; mono i wantete ye wansukunu

18 ye ngiena moyo, yafwa, kansi tala, ngiena moyo mvu miamvu ya mvu, mbeki nsabi zalufwa ye zansi abafwa.

19 I diau sonika maumweni ye momo mena bwabu ye mana kwiza landi,

20 mansweki mambwetete nsambodia ziumweni mu koko kwami kwalubakala ye kebolo nsambodia biaminda biawola. Mbwetete nsambodia i mbasi nsambodia zamabundu, kebolo nsambodia biaminda i mabundu nsambodia.

2 Sonika kwa mbasi abundu diena mu Efeso: Edi divovele ndiena usimbidi mbwetete nsambodia mu koko kwandi kwalubakala, ndiena udiatanga va kati diakebolo nsambodia biaminda biawola:

2 Nzeyi mavanga maku ye salu kiaku ye ntatumunu aku, vo ulembane vibidila bena bambi, vo watontele bakukivovilanga, vo i zintumwa, kansi ka bena bo ko, ngeye wabamweni, vo i bankwa luvunu.

3 Ngeye wena ntatumunu wavibididi mu diambu diankumbu ami, kwanokene nitu ko.

4 Kansi diambu ikuvwidi, vo wayambudi zola kwaku kwantete.

5 I kuma bambuka moyo kuusotokene, vilula diela, vanga mavanga mantete, vo ka bwa ko, si yakwiza kwa ngeye ye katula kebolo kiaku kiamwinda mu fulu kiandi, vo ulembolo vilula diela.

6 Kansi diadi diena yaku, vo ubelanga mavanga mabaki-Nikolau maibelanga mpe.

7 Wena matu, bika kawa mavovele Mpeve kwa mabundu. Wonso ununganga si yakumvana kadia mu nti wamoyo wena mu Paladiso dia Nzambi.

8 ¶ Sonika kwa mbasi abundu diena mu Smilina: Edi divovele wantete ye wansukunu wafwa ye wavutuka kala moyo:

9 Nzeyi kwami nzungu zaku ye bumputu bwaku—
kansi wena kimvwama—ye ntiakulu zabau bakukivovila-
nga, vo i ba Yudayo, ka bena bo ko, kansi lukutukunu
lua Satana.
10 Kukalani wonga mu mauna lungulwa kwama ko.
Tala, nkadi ampemba si katuba beno bankaka mu boloko
mpasi luavukumunwa, si luamona nzungu mu kumi
dialumbu. Kwikama nate ye lufwa, si yakuvana koloa
kiamoyo.
11 Wena matu, bika kawa mavovele mpeve kwa
mabundu. Wonso ununganga, kana bivuswa kwa lufwa
luanzole ko.
12 ¶ Sonika kwa mbasi abundu diena mu Pelengamo:
Edi divovele ndiena wena ye sabala kiena meno matua
yeku-yeku:
13 Nzeyi kuukundanga, i kwena kiandu kia Satana.
Ngeye ukebanga nkumbu ami, kwakadidi minu kiami
nkalu ko mu lumbu bia Antipa, i mbangi ami yakwikama,
wavondwa va kati ye beno vakundanga Satana.
14 Kansi mambu mafiuma ikuvwidi, kadi vana
vawena ubeki bankaka basimbidilanga longi dia Balami
walonga Balaki mu tula kiambwisila bana ba Isaeli mu
dia biayokulwa biteki ye mu ta kinsuza.
15 Buna ngeye mpe wena ye bankaka basimbidilanga
bonso bobo malongi mabaki-Nikolau.
16 Vilula diela; vo ka bwa ko, si yakwiza nswalu kwa
ngeye ye kubanwanisa mu sabala kianw'ami.
17 Wena matu, bika kawa mavovele Mpeve kwa
mabundu. Wonso ununganga si yakumvana mana
maswekwa, si yakumvana tadi diampembe diasonama
nkumbu yampa yilembolo zaya muntu kansi ndiena
kaka utambudi yo.
18 ¶ Sonika kwa mbasi abundu diena mu Tiatila: Edi
divovele Mwan'a Nzambi, i yandi wena meso bonso
nlemo atia, malu mandi mafwanane ye nsongo yicema-
nga:
19 Nzeyi mavanga maku ye zola kwaku ye minu

kiaku ye nsadulu aku ye ntatumunu aku ye mavanga
maku, malandila malutidi mamana matekila.
20 Kansi diambu ikuvwidi, vo uvibidilanga nkento
wowo Isabeli ukukivovilanga, vo i mbikudi, ulonganga
ye vukumunanga bisielo biami mu ta kinsuza ye dia
biayokulwa biteki.
21 Mono yamveni ntangu, mpasi kavilula diela, kansi
kaviludi diela mu kinsuza kiandi ko.
22 Tala, mono si yakuntuba va ntanda mu bela, ye
mu bau bata kinsuza ye yandi si yafidisa nzungu zazingi,
vo ka bana vilula diela mu mavanga mandi ko.
23 Bana bandi si yavonda mu lufwa, mabundu mamo-
nsono si mazaya, vo mono i ndiena ufionguninanga nse-
kinia ye ntima, mono si yakuluvana, muntu muntu, bonso
bwena mavanga mandi.
24 Kansi mpovele kwa beno bankaka mu Tiatila,
buna bena balembolo kala longi diodio, balembolo zaya
mpinda za Satana, bonso bubavovanga: Kina kulutuika
zitu kiankaka ko.
25 Kansi lusimbidila momo mena yeno, nate ye
yakwiza.
26 ¶ Wonso ununganga ye kebanga mavanga mami
nate ye nsukulu, mono si yakumvana lulendo mu bapaïen.
27 Yandi si kakubayala mu mvwala yasengwa ye
kubabula bonso bubulwanga wumbwa bialubumba,
bonso mono mpe yatambula lulendo kwa S'ami,
28 si yakumvana mbwetete yansuka.
29 Wena matu, bika kawa mavovele Mpeve kwa
mabundu.

3 Sonika kwa mbasi abundu diena mu Salade: Edi
divovele ndiena wena ye mpeve nsambodia za Nzambi
ye mbwetete nsambodia: Nzeyi mavanga maku, ubeki
nkumbu vo wena moyo, kansi wena wafwa.
2 Kaya meso, siamisa ndambu yisidi yeka mu fwa,
kadi kiamweni mavanga maku malunga va luse lua
Nzambi ami ko.

3 I kuma bambuka moyo, bonso buwatambula ye wawa. Keba mo, vilula diela. Vo kwasikamene ko, si yakwiza bonso mwivi, kuna zaya lokula kiikwiza kwa ngeye ko.

4 Ngeye wena ye bafiuma mu Salade balembolo sumuna mvwatu miau, bau si badiata yami mu kimpembe, kadi bafweni.

5 ¶ Wonso ununganga, yandi si kavwikulwa bobo mvwatu miampembe, kina vinzikisa nkumbu andi mu nkanda wamoyo ko, si yatambudila nkumbu andi va luse lua S'ami ye va luse luambasi zandi.

6 Wena matu, bika kawa mavovele Mpeve kwa mabundu.

7 ¶ Sonika kwa mbasi abundu diena mu Filadelefia: Edi divovele Nkwa nlongo, Nkwa kedika, i yandi wena nsabi a Davidi, i yandi uzibulanga, kansi muntu kana zibika ko, uzibikanga, kansi muntu kana zibula ko:

8 Nzeyi mavanga maku. Tala, mono yaveni mwelo wazibuka va luse luaku ulembane muntu zibika; kadi ngeye wena lulendo luafiuma, wakebele mambu mami, kwakedi nkumbu ami nkalu ko.

9 Tala, si yasa vo bankaka bena mu lukutukunu lua Satana, bakukivovilanga, vo i ba Yudayo, ka bena bo ko, kansi bavunanga, bana kwiza sambila va malu maku ye zaya, vo mono yakuzolele.

10 Bu wakebele mambu mantatumunu ami, mono mpe si yakukeba mu lokula kiampukumunu kieka mu kwiza va ntandu antoto wawonsono wabantu mu vukumuna bakundanga va ntoto.

11 Mono ikwiza nswalu. Simbidila mena yaku, mpasi muntu, kabonga koloa kiaku ko.

12 ¶ Wonso ununganga, mono si yakumvanga kunzi mu kinlongo kia Nzambi ami; yandi kana vutuka vaika nkutu ko, si yasonika va yandi nkumbu a Nzambi ami ye nkumbu ambanz'a Nzambi ami, i Yelusalemi diampa diakulumuka tuka mu zulu mu Nzambi ami, ye nkumbu ami yampa.

13 Wena matu, bika kawa mavovele Mpeve kwa
mabundu.
14 ¶ Sonika kwa mbasi abundu diena mu Laodikia:
Edi divovele Ameni, i mbangi yakwikama ye yakedika,
i mbadukulu ansemono a Nzambi:
15 Nzeyi mavanga maku, vo kwen'aku nzizia vo
mbangazi ko. Engwa, nga mbote vo wena nzizia vo
mbangazi.
16 I buna bu wena kididi ye lembolo kala mbangazi
vo nzizia, si yakuluka mu nw'ami.
17 Bu uvovele: Mono ngiena kimvwama, mbeki
bialunga, kiena nsatu alekwa ko, kansi kuzeyi ko vo
ngeye i kiazungulwa, nkwa kiadi, nkwa bumputu, wafwa
meso, ukondolo nlele,
18 ikuluengisa mu sumba kwa mono wola wabenguswa
mu tia, mpasi wakala kimvwama, ye mvwatu mia-
mpembe mu vwata, nsoni zaku ka zidi monika, ye mazi
mameso mu kusa meso maku, mpasi wamona.
19 Babonsono baizolanga ikubasembanga ye longa-
nga ndongi, i diau sa kimfuzi ye vilula diela.
20 Tala, mono itelamanga va mwelo ye kunkutanga.
Vo muntu wilu nding'ami ye zibudi mwelo, buna si
yakota kwa yandi ye dia ye yandi ye yandi si kadia ye
mono.
21 ¶ Wonso ununganga, mono si yakumvana kavwanda
yami va kiandu kiami, bonso buyanunga mpe ye yavwanda
ye S'ami va kiandu kiandi.
22 Wena matu, bika kawa mavovele Mpeve kwa
mabundu.

4 Landila momo yamona, tala, mwelo mu zulu wazi-
buka, ndinga yantete yiyawa yakala bonso yampungi,
yavova kwa mono, yata: Baluka mwamu, si yakusonga
mana kwiza kadi ku ntuala.
2 Mono ntumbu kala mu Mpeve, tala, kiandu kiatu-
lwa mu zulu, umosi vwendi va kiandu.
3 Ndiena wavwanda wafwanana mu lumonokono

luandi bonso tadi diayaspisi ye tadi diasaladio, nkiama
wazunga kiandu wafwanana ye tadi diaemelode mu tala.
4 Kiandu kiazungudulwa kwa makumole ye biandu
biia ye makumole ye ngudi ziia zabantu zavwanda va
biandu biobio, zavwata mvwatu miampembe ye koloa
biawola va ntu miau.
5 Mu kiandu muvaikanga mpezomo ye zindinga ye
zimbandanu, ku luse luakiandu kulemanga minda nsa-
mbodia miatia, i mpeve nsambodia za Nzambi.
6 Ku luse luakiandu kwena bonso mbu wanakienzi-
kienzi ufwanane ye matadi mamamoni-moni, mu kati
diakiandu ye kinzungidila ye kiandu semwa biia biamoyo,
biazala kwa meso ye ku luse ye ku nima.
7 Semwa kiantete kiafwanana ye nkosi, kianzole
kiafwanana ye ngombe yambakala, kiantatu kiakala
zizi bonso muntu, kiania kiafwanana ye ngo azulu
yitilumukanga.
8 Semwa bina biia biamoyo biakala maveve masa-
mbanu masambanu, biazala kwa meso ku mbazi ye mu
ngudi, ka biena luvundu mu fuku ye mwini ko, bivovanga:
Wanlongo, wanlongo, wanlongo, Mfumu Nzambi, i
Mpungu-tulendo, wakala ye wena ye una kwiza.
9 Semwa biamoyo bu bina vana nkembo ye nzitusu
ye matondo kwa yandi uvwandanga va kiandu, kwa yandi
wena moyo mu mvu miamvu ya mvu,
10 buna makumole ye ngudi ziia zabantu si bafukama
va luse luandiena uvwandanga va kiandu ye sambila
ndiena wena moyo mu mvu miamvu ya mvu, si batuba
koloa biau va luse luakiandu, si bavova:
11 Ngeye Mfumu eto ye Nzambi eto ufweni mu tambula
nkembo ye nzitusu ye lulendo, kadi ngeye wasema biabio-
nsono, mu diambu dialuzolo luaku biakala ye biasemwa.

5 Mu koko kwalubakala kwandiena wavwanda va
kiandu, yamona nkanda wasonukwa mu ngudi ye ku
mbazi, wasiwa dimbu nsambodia.
2 Yamona mbasi yangolo yasamuna mu ndinga

yayinene: Nani fweni mu bengula nkanda ye zibula dimbu biawau?
3 Ka muntu ko mu zulu vo va ntoto ko vo ku nsi antoto ko walenda bengula nkanda vo tala wo.
4 Mono yadila beni, muntu bu kalembwa solulwa wafwanana mu bengula nkanda vo tala wo.
5 Mosi mu ngudi zabantu wavova kwa mono: Kudilani ko. Tala, nkosi yakanda dia Yuda, i mwanzi a Davidi, wanunga mu bengula nkanda ye zibula dimbu nsambodia biawau.
6 ¶ Mono yamona va kati ye kiandu ye semwa bina biia biamoyo ye ngudi zabantu Mwan'ameme utelamene bonso vo wavondwa, wakala mpoka nsambodia ye meso nsambodia, mpeve nsambodia za Nzambi zafiduswa ku ntoto wawonsono.
7 Yandi wayiza, wabonga nkanda mu koko kwalubakala kwandiena wavwanda va kiandu.
8 Bu kabonga nkanda, semwa bina biia biamoyo ye makumole ye ngudi ziia zabantu bafukama va luse lua Mwan'ameme, mosi mosi wakala ye nsambi ye malonga mawola mazala kwa biamfwitisila mwisi, i nsambulu zabanlongo.
9 Bayimbila nkunga wampa, bavova: Ngeye fweni mu bonga nkanda ye zibula wo bidimbu, kadi ngeye wavondwa ye wakudila Nzambi bantu mu menga maku tuka mu makanda mamonsono ye ndinga zazonsono ye mvila zazonsono zabantu,
10 ngeye wabavanga kwa Nzambi eto kimfumu ye banganga, si bayala va ntoto.
11 Yamona, yawa nding'ambasi zazingi zazunga kiandu ye semwa biamoyo ye ngudi zabantu ye ntalu au yakala makumi mamafunda mamakumi mamafunda ye mafunda mamafunda.
12 Bavova mu ndinga yayinene; Mwan'ameme wavondwa ufweni mu tambula lulendo ye kimvwama ye nduenga ye ngolo ye nzitusu ye nkembo ye nsambulu.
13 Mono yawa mpe semwa biabionsono biakala mu

zulu ye va ntoto ye ku nsi antoto ye va mbu ye biabio-
nsono biena mu biau biavova: Kwa yandi vwendi va
kiandu ye kwa Mwan'ameme, bika kwakala nsambulu
ye nzitusu ye nkembo ye ngolo mu mvu miamvu ya
mvu.
14 Semwa biia biamoyo biavova: Ameni; ngudi
zabantu bafukama, basambila.

6 Yamona Mwan'ameme, bu kazibula dimbu kimosi
mu bidimbu nsambodia, yawa kimosi mu semwa biia
biamoyo kiavova mu ndinga bonso vo yambandanu:
Wiza!
2 Yamona, tala, kavalu kwampembe ye ndiena wavwa-
nda ko va ntandu wakala ntota, yandi wavewa koloa,
wayenda nungi, mpasi kanunga.
3 ¶ Bu kazibula dimbu kianzole, yawa semwa kianzole
kiamoyo kiavova: Wiza!
4 Kavalu kwankaka kwavaika kwakala kwambwaki
yatia, kwa ndiena wavwanda ko kwavewa kakatula
yenge va ntoto, mpasi bavondasana; yandi wavewa sabala
kiakinene.
5 ¶ Bu kazibula dimbu kiantatu, yawa semwa kiantatu
kiamoyo kiavova: Wiza! Yamona, tala, kavalu kwa-
mpiuki, ndiena wavwanda ko wakala balanza mu koko
kwandi.
6 Yawa bonso vo ndinga mu kati diasemwa biia
biamoyo yavova: Tezo kimosi kiafroment mu denali
kimosi, tezo bitatu biaorge mu denali kimosi, kubivisani
mazi ye vinia ko.
7 ¶ Bu kazibula dimbu kiania, yawa ndinga yasemwa
kiania kiamoyo yavova: Wiza!
8 Yamona, tala, kavalu kwamfumfukutu, ndiena
wavwanda ko, nkumbu andi lufwa, ye nsi abafwa
yannama. Bavewa lulendo mu ndambu yania yantoto
mu vonda mu sabala ye mu nsatu ye mu mfwilu ye mu
bulu biansisi biansi.
9 ¶ Bu kazibula dimbu kiantanu, yamona ku nsi azikwa

miela miabau bavondwa mu diambu diamambu ma
Nzambi ye kimbangi kiau kibata.
10 Baboka mu ndinga yayinene, bavova: Mfumu,
wanlongo ye wakedika, ntama kwa una zingila mu fundisa
ye vutula nlandu mu menga meto kwa bau bakundanga
va ntoto?
11 Bavewa mosi mosi mvwatu wampembe, bakambwa
bavunda diaka fintangu-ntangu, nate ye ntalu yalunga yabi-
sielo yau ye mpangi zau bana vondwa bonso bau kibeni.
12 ¶ Yamona, bu kazibula dimbu kiansambanu,
kwakala ndikunu yayinene yantoto, ntangu yakituka
napiu bonso ngoto zamika, ngonda yamvimba yakituka
bonso menga.
13 Mbwetete zazulu zasotuka va ntoto bonso nti
wakuyu usotunanga mbutu miandi mialembwa yela,
bu unikusu kwa tembo.
14 Zulu diakatuka bonso nkanda uzingwanga, miongo
miamionsono ye bisanga biabionsono biakatulwa mu fulu
biau.
15 Ntinu miantoto ye bankwa nene ye bakuluntu
babinwani ye bamvwama ye bangolo ye nanga miamio-
nsono ye bampwanza babonsono baswama mu mabulu
mantoto ye mu matadi mamiongo.
16 Bavovanga kwa miongo ye matadi: Lutubwila,
lutusweka mu zizi kiandiena uvwandanga va kiandu ye
mu nganzi za Mwan'ameme.
17 Kadi lumbu kiau kiakinene kianganzi kizidi, nani
lenda telama?

7 Landila momo yamona mbasi ziia zitelamene va
fuma biia biantoto basimbidila mpeve ziia zantoto,
mpasi mpeve nkutu ka yavevumuka va ntoto ko, ka mu
mbu vo mu nti ko.
2 Yamona mbasi yankaka yabaluka tuka muselukila-
nga ntangu, wakala dimbu kia Nzambi amoyo; yandi
waboka mu ndinga yayinene kwa mbasi ziia zavewa mu
bivisa ntoto ye mbu.

3 wavova: Ka lubivisani ntoto nkutu ko, ka mbu vo
minti ko, nate ye tusidi bisielo bia Nzambi eto dimbu va
mbulu zau.
4 Yawa ntalu abasiwa dimbu: nkama mosi ye maku-
maia ye mafunda maia basiwa dimbu mu makanda
mamonsono mabana ba Isaeli.
5 Mu kanda dia Yuda mwasiwa dimbu kumi ye
mafunda mole, mu kanda dia Lubeni kumi ye mafunda
mole, mu kanda dia Ngadi kumi ye mafunda mole,
6 mu kanda dia Aseli kumi ye mafunda mole, mu
kanda dia Nafatali kumi ye mafunda mole, mu kanda dia
Manase kumi ye mafunda mole,
7 mu kanda dia Simeoni kumi ye mafunda mole, mu
kanda dia Levi kumi ye mafunda mole mu kanda dia
Isakali kumi ye mafunda mole,
8 mu kanda dia Zabuluni kumi ye mafunda mole, mu
kanda dia Yosefi kumi ye mafunda mole, mu kanda dia
Benyamini kumi ye mafunda mole basiwa dimbu.
9 ¶ Landila momo yamona, tala, ndonga yayinene
yalembana muntu tanga ntalu, batuka mu mvila zazo-
nsono zabantu ye mu makanda mamonsono ye bantu ye
zindinga, batelama va luse luakiandu ye va luse lua
Mwan'ameme, bavwata mvwatu miampembe ye bakala
mandala mu moko mau.
10 Baboka mu ndinga yayinene, bavova: Mpulusu
yena kwa Nzambi eto uvwandanga va kiandu ye kwa
Mwan'ameme.
11 Mbasi zazonsono zatelama kinzungidila ye kiandu
ye ngudi zabantu ye semwa biia biamoyo, bafukama va
zizi biau va ntadisi akiandu, basambila Nzambi,
12 bavova: Ameni! Nsambulu ye nkembo ye nduenga
ye matondo ye nzitusu ye lulendo ye ngolo biakala kwa
Nzambi eto nate ye mvu miamvu ya mvu. Ameni.
13 Mosi mu ngudi zabantu wavutula, wavova kwa
mono: Baba bavweti mvwatu miampembe i banani, kwe
batukidi?
14 Yavova kwa yandi: Mfumu ami, ngeye zeyi.

Yandi wavova kwa mono: Baba i bau batukidi mu nzu-
ngu yina yayinene, basukudi mvwatu miau, bavembole
mio mu menga ma Mwan'ameme.
15 I kuma bena va luse luakiandu kia Nzambi,
bakunsadilanga mwini ye fuku mu kinlongo kiandi;
uvwandanga va kiandu si kakubapupidikila nzo andi
yangoto.
16 Ka bana vutuka mona nsatu vo mpwila ko, ntangu
ye mbangazi ka bina kubayamisa ko.
17 Kadi Mwan'ameme wena mu kati diakiandu si kaku-
bavunga ye kubatuala ku nto zanlangu wamoyo; Nzambi
si kakunguna mansanga mamonsono mu meso mau.

8 Bu kazibula dimbu kiansambodia, mwakala napi mu
zulu kani mu ndambu alokula.
2 Yamona mbasi zozo nsambodia zitelamanga va use
lua Nzambi, zavewa mpungi nsambodia zakulumeta.
3 ¶ Mbasi yankaka yayiza telama va zikwa, yakala
longa diawola diamfwitisila mwisi, yandi wavewa bia-
mfwitisila mwisi biabingi, mpasi kavana bio va kimosi
ye nsambulu zabanlongo va zikwa diawola diena va
ntadisi akiandu.
4 Mu biamfwitisila mwisi biakala mu koko kwambasi
mwafundumuka mwisi va luse lua Nzambi, wau wa-
bundana ye nsambulu zabanlongo.
5 Mbasi yabonga longa diamfwitisila mwisi, yafuluza
dio mu tia tuazikwa, yatuba to va ntoto, mbandanu ye
zindinga ye mpezomo ye ndikunu yantoto bialanda.
6 ¶ Mbasi zozo nsambodia zakala mpungi nsambodia
zakulumeta zakubama mu sika.
7 ¶ Yantete yasika, buna kwanoka va ntoto mvul'ama-
tadi ye tia tuasangwa menga, ndambu yantatu yantoto
yavia, ndambu yantatu yaminti yavia, titi biabionsono
biankunzu biavia.
8 ¶ Mbasi yanzole yasika, ye lekwa kifwanane ye
mongo waunene walema kwa tia kiatubwa mu mbu,
ndambu yantatu yambu yakituka menga.

9 Ndambu yantatu yasemwa biamoyo biakala mu
mbu yafwa, ndambu yantatu yazinzaza yabungwa.
10 ¶ Mbasi yantatu yasika, mbwetete yayinene yako-
luka mu zulu, yalema bonso mwinda, yasotuka va
ndambu yantatu yamila ye nkelo mianlangu.
11 Nkumbu ambwetete yibikwanga Nlulukulu; nda-
mbu yantatu yanlangu yakituka nlulukulu, babingi mu
bantu bafwa kwa nlangu, kadi miayika nasokolo.
12 ¶ Mbasi yania yasika, ndambu yantatu yantangu
yabandwa ye ndambu yantatu yangonda ye ndambu
yantatu yazimbwetete, mpasi ndambu yantatu yabiau
yakituka tombe, ndambu yantatu yamwini yalembwa
kienzuka, ye bobo fuku mpe.
13 Yamona ye yawa ngo azulu yatilumuka va kati
diazulu, yau yavova mu ndinga yayinene: Engwa, engwa,
engwa kwa bau bakundanga va ntoto mu diambu
diandinga zampungi zakulumeta zina sika mbasi zitatu
zisidi!

9 Mbasi yantanu yasika, buna yamona mbwetete
yakisotukina, va ntoto tuka ku zulu; yandi wavewa
nsabi abulu diabenga.
2 Wazibula bulu diabenga, ye mu bulu mwafutumuka
mwisi bonso mwisi wafoloni kiakinene, ntangu ye mpeve
bialomba mu diambu diamwisi wabulu.
3 Mu mwisi mwavaika makonko va ntoto, mau
mavewa ngolo, bonso nkutu zantoto zena ngolo.
4 Mau makambwa, vo ka mabivisa titi biantoto ko,
ka biankunzu vo minti ko, kansi bantu babana kaka
bakondolo dimbu kia Nzambi va mbulu zau.
5 Mau ka mavewa mu kubavonda ko kansi mu kuba-
kwamisa mu ngonda tanu; kwama kumasila kwakala
bonso kwama kwankutu, bu yitele muntu.
6 Mu lumbu bina bantu si batomba lufwa, kansi ka
bana mona lo ko, si bakala ngunda zafwa, kansi lufwa
lukubatinanga.
7 Lunitu luamakonko luafwanana ye kavalu kwaku-

bama ku mvita; va ntu miau vakala bilekwa bifwana ye
koloa biawola, zizi biau biafwanana ye zizi biabantu.
8 Mau makala nsuki bonso nsuki zabakento, meno
mau makala bonso mankosi.
9 Mau makala nkaku zantulu bonso vo nkaku zantulu
zasengwa, zu diamaveve mau diakala bonso zu diama-
kalu mabakavalu babingi bayungusanga ntinu ku mvita.
10 Makala minkila ye biba bonso zinkutu; mu nkila
miau mwakala ngolo zau mu bivisa bantu ngonda tanu.
11 Mayalwanga kwa ntinu, i mbasi abenga, nkumbu
andi mu kiebeleo Abadoni, mu kielene nkumbu andi
Apolioni.
12 ¶ Engwa diantete diviokele. Tala, maengwa mole
mana kwiza landi.
13 ¶ Mbasi yansambanu yasika, yawa ndinga mu
mpoka ziia zazikwa diawola diena va luse lua Nzambi,
14 yavova kwa mbasi yansambanu yakala mpungi
zakulumeta: Kangula mbasi ziia zakangama va nzadi
yayinene ya Eufalata.
15 Mbasi ia zakangulwa zakubama mu lokula ye
lumbu ye ngonda ye mvu, mpasi zavonda ndambu
yantatu yabantu.
16 Ntalu ankangu wamintentami va bakavalu yakala
makumole mamafunda yonzika mu kumi diamafunda.
Mono yawa ntalu au.
17 Bonso bobo yamona mu monameso bakavalu ye
bavwanda va bau bakala nkaku zantulu zambwaki yatia
ye zandombe ye zantinta yasolofo; ntu miabakavalu
miakala bonso ntu miankosi; mu nwa miau muvaikanga
tia, mwisi, solofo.
18 Mu vunga bina bitatu mwavondwa ndambu
yantatu yabantu, i kwa tia ye mwisi ye solofo biavaika
mu nwa miau.
19 Kadi ngolo zabakavalu zena mu nwa miau ye mu
nkila miau, kadi nkila miau mifwanane ye zinioka,
miena mintu; mu miau babivisilanga.
20 Basidi mu bantu, balembwa vondwa mu vunga

biobio, ka bavilula mpe diela mu mavanga mamoko mau
ko, mpasi balembwa sambila mpeve zambi ye biteki
bina biawola ye biapalata ye biansongo ye biamatadi ye
bianti bilembolo mona vo wa vo diata.
21 Ka bavilula madiela mu mpondolo zau ko vo
kiloka kiau vo kinsuza kiau vo bwivi bwau ko.

10 Mono yamona mbasi yankala yangolo yakulu-
muka tuka mu zulu, yavwata tuti, nkiama wakala
va ntandu a ntu andi, zizi kiandi kiakala bonso ntangu,
malu mandi bonso makunzi matia.
2 Yandi wasimba finkanda-nkanda fiabengulwa mu
koko kwandi, wasa kulu kwandi kwalubakala va mbu ye
kwalumoso va nsi.
3 Waboka mu ndinga yayinene, bonso busambanga
nkosi. Bu kaboka, mbandanu nsambodia zavova ndinga
zau.
4 Mbandanu nsambodia bu zavova, yakana sonika;
yawa ndinga mu zulu, yavova; Sweka mavovele mba-
ndanu nsambodia, kusonikani mo ko.
5 ¶ Mbasi yina yiyamona yitelamene va mbu ye va nsi,
yasangata koko kwandi kwalubakala ku zulu.
6 Yandi wadia ndefi mu yandi wena moyo nate ye
mvu miamvu ya mvu, i yandi wasema zulu ye lekwa biena
mu diau, ntoto ye lekwa biena va wau, mbu ye lekwa
biena mu wau, vo ntangu ka yina vewa diaka ko,
7 kansi mu lumbu bina bianding'ambasi yansambodia,
bu keka mu sika, buna lukanu luansweki lua Nzambi
luna mana lunga, bonso bwena nsamu wambote ukasa-
muna kwa bisielo biandi, i bambikudi.
8 ¶ Ndinga yina yiyawa tuka mu zulu, yavutuka vova
kwa mono, yata; Wenda, bonga finkanda-nkanda fia-
bengulwa mu koko kwambasi yitelamene va mbu ye va nsi.
9 Yayenda kwa mbasi, yalomba kampana finkanda-
nkanda. Yandi wavova kwa mono: Bonga wadia fio;
si fiasa vumu kiaku nasokolo, kansi mu nw'aku si fiakala
nazeke-zeke bonso niosi.

10 Yabonga finkanda-nkanda mu koko kwambasi, yadia fio; fiakala nazeke-zeke mu nw'ami bonso niosi, kansi bu yadia fio, vumu kiami kiasiwa nasokolo.
11 Yakambwa vo: Bikula una vutuka bikula kwa bantu ye makanda mabantu ye zindinga ye ntinu miamingi.

11 Mono yavewa tutu diafwanana ye nkawa, yakambwa: Telama wateza kinlongo kia Nzambi ye zikwa ye bau basambilanga mu kiau.
2 Kansi kianzala kiena ku mbazi akinlongo, bika kio, kutezani kio ko, kadi kiavewa kwa bapaïen, bau si badiatikisa mbanza yanlongo mu makumaia ye ngonda zole.
3 Mono si yavana luve kwa mbangi zami zole mu bikula mu funda dimosi ye nkama zole ye makumasambanu malumbu, bau bana vwata ngoto.
4 Bau i nti miole miaolive ye kebolo biole biaminda bitelamanga va luse lua Mfumu antoto.
5 Vo muntu zolele kubabivisa, buna tia tuna vaika mu nwa miau ye manisa ntantu miau; vo muntu zolele kubabivisa, buna bobo kaka si kavonduwa.
6 Bena lulendo luakandila zulu, mpasi mvula ka yanoka mu lumbu biambikudulu au ko; bena lulendo mu minlangu mu kitula mio menga ye mu banda ntoto mu vunga biabionsono yonso ntangu yibazolele.
7 Bu bana manisa kimbangi kiau, bulu kiansisi kina tombuka mu benga, si kiakubanwanisa ye kubabedisa ye kubavonda.
8 Mvumbi zau zina lambalala va nzila mu mbanza yayinene yibikwanga mu kimpeve Sodoma ye Ngipiti, mwakomunwa mpe Mfumu au va kulunsi.
9 Bankaka mu bantu ye makanda ye zindinga ye mvila zabantu si bamona mvumbi zau lumbu tatu ye ndambu, ka bana yambula mvumbi zau zatulwa mu ndiamu ko.
10 Bakundanga va ntoto si bayangalala mu bau ye kala kiese ye filasana minkailu, kadi mimbikudi miomio miole miakwamisa bakundanga va ntoto.

11 Lumbu tatu ye ndambu bu biavioka, mpeve
yamoyo yàtuka kwa Nzambi yakota mu bau, batelama
va malu mau, wonga wawingi wabwila babamona.
12 Bawa ndinga yayinene yatuka mu zulu, yavova kwa
bau: Lubaluka vava, babaluka kuna zulu mu tuti,
ntantu miau miabamona.
13 Mu lokula kina mwakala ndikunu yayinene
yantoto, ndambu mosi yakumi yambanza yabwa,
mafunda nsambodia mabantu mavondwa mu ndikunu
yoyo; basidi bakala wonga ye bavana nkembo kwa
Nzambi azulu.
14 ¶ Engwa dianzole diviokele. Tala, engwa diantatu
dina kwiza nswalu.
15 ¶ Mbasi yansambodia yasika ye mu zulu mwawa-
kana ndinga zazinene zavova: Kimfumu kianza kiayikidi
kia Mfumu eto ye kia Klisto andi, yandi si kakala ntinu
nate ye mvu miamvu ya mvu.
16 Makumole ye ngudi ziia zabantu zivwandanga va
biandu biau va luse lua Nzambi zafukama va zizi biau,
zasambila Nzambi,
17 zavova: Tutondele ngeye Mfumu Nzambi, Mpungu-
tulendo, wena ye wakala, kadi wabongele lulendo luaku
lualunene ye wayikidi ntinu.
18 Makanda mabantu makala nganzi, kansi nganzi
zaku zizidi ye ntangu yina funduswa bafwa ye yiuna
vana nsendo kwa bisielo biaku, i bambikudi ye banlongo
ye bavuminanga nkumbu aku, babake ye babanene, ye
ntangu yiuna bunga babunganga ntoto.
19 Kinlongo kia Nzambi kiena mu zulu kiazibuka,
nkel'andi yaluwawanu yamonika mu kinlongo kiandi;
buna kwakala mpezomo ye zindinga ye mbandanu ye
ndikunu yantoto ye mvula yayinene yamatadi.

12 Dimbu kiakinene kiamonika mu zulu, nkento
wavwata ntangu, ngonda yakala ku nsi amalu
mandi, va ntandu antu andi vakala koloa kiakumi ye
mbwetete zole.

2 Yandi wakala vumu, waboka, wakala nsongo ye miangala miabuta.

3 Dimbu kiankaka kiamonika mu zulu, tala, dalaka kiakinene kiambwaki kiakala ntu nsambodia ye kumi diampoka ye va ntu miandi binteka nsambodia biakimfumu.

4 Nkil'andi wakoka ndambu yantatu yambwetete zazulu, watuba zo va ntoto. Dalaka kiatelama va luse luankento wakala mu buta, mpasi kamina mwan'andi bu kabutidi wo.

5 Yandi wabuta mwana, i mwana wabakala, una yala bantu babonsono mu mvwala yasengwa. Mwan'andi wazamunwa kuna kwena Nzambi ye kiandu kiandi.

6 Nkento watinina kuna nsi yankatu kukakubukulwa vuma kwa Nzambi, mpasi banyundula kuna funda dimosi ye nkama zole ye makumasambanu malumbu.

7 ¶ Mwakala mvita ku zulu: Mikeali ye mbasi zandi banwanisa dalaka, dalaka ye mbasi zandi banwana mpe.

8 Kansi ka banunga ko, fulu ka kiasolulwa diaka kwa bau mu zulu ko.

9 Dalaka kiakinene kiatubwa ku nsi, i nioka yankulu yibikwanga nkadi ampemba ye Satana, i yandi uzimbisanga ntoto wawonsono wena bantu, yandi watubwa va ntoto, mbasi zandi zatubwa yandi.

10 Yawa ndinga yayinene mu zulu yavova: Bwabu bwayizidi mpulusu ye lulendo ye kitinu bia Nzambi eto ye lulendo lua Klisto andi; kadi mfundi ampangi zeto waluanzulu, i yandi ukubafundanga va luse lua Nzambi eto fuku ye mwini.

11 Bau bambedisa mu diambu diamenga ma Mwan' ameme ye mu diambu diamambu makimbangi kiau, ka batina lufwa ko.

12 I kuma luyangalala, lu mazulu, ye beno lukundanga mu mau. Engwa ntoto ye mbu, kadi nkadi ampemba wakulumukini kwa beno, wena nganzi zazingi, bu kazeyi, vo fintangu-ntangu kaka fiakidi yandi.

13 ¶ Dalaka bu kiamona, vo kiatubwa va ntoto, buna kiazoma nkento wabuta mwana wabakala.

14 Nkento wavewa maveve mole mango azulu yayinene, mpasi katilumuka kuna nsi yankatu ku fulu kiandi kikayundulwanga ntangu ye zintangu ye ndambu antangu ntama tuka kwena nioka.

15 Nioka yacilumuna nlangu mu nw'andi ku nim'a-nkento bonso vo mwila, mpasi kankukula mu mwila.

16 Ntoto wasadisa nkento, ntoto wazibula nw'andi, wamina mwila wacilumuna dalaka mu nw' andi.

17 Dalaka kiakadila nkento nganzi, kiayenda nwanisa bankun'andi basidi bakebanga nsikudukusu za Nzambi ye kimbangi kia Yesu.

18 ¶ Yandi watelama va nienge wambu.

13 Mono yamona bulu kiansisi kiatombuka mu mbu kiakala kumi diampoka ye ntu nsambodia ye kumi diabinteka biakimfumu va mpoka zandi ye nkumbu zantiakulu va ntu miandi.

2 Bulu kiansisi kiyamona kiafwanana ye ngo, malu mandi makala bonso malu maulusu, nw'andi bonso nw'ankosi; dalaka kiavana kio ngolo zandi ye kiandu kiandi ye lulendo lualunene.

3 Yamona ntu andi mosi bonso vo waluekwa mu fwa, vwa kiandi kiamfwilu kianiaka, nza yayonsono yayitukwa, yanama bulu kiansisi;

4 basambila dalaka, bu kiavana lendo kwa bulu kiansisi, basambila bulu kiansisi, bavova: Nani fwanane ye bulu kiansisi, nani lenda kio nwanisa?

5 Kiau kiavewa nwa mu vova mambu mamanene ye zintiakulu, kiavewa lulendo mu yala makumaia ye ngonda zole.

6 Kiau kiabandula nw'andi mu tiaka Nzambi ye nkumbu andi ye kinlongo kiandi ye bakundanga mu zulu.

7 Kiavewa lulendo mu nwanisa banlongo ye kubabedisa; kiavewa lulendo mu makanda mamonsono ye bantu ye zindinga ye mvila zabantu.

8 Babonsono bakundanga va ntoto si bakunsambila, i balembolo sonukwa nkumbu zau tuka vana ntudulu alufulu luanza mu nkanda wamoyo wa Mwan'ameme wavondwa.
9 Vo muntu wena matu, bika kawa.
10 Ubwilanga zinkole, si kabwilwa kinkole; vo muntu vondele mu sabala, si kavondwa mu sabala. Vava vena mvibudulu ye minu biabanlongo.
11 ¶ Mono yamona bulu kiankaka kiansisi kiavaika mu ntoto, kiakala mpoka zole zafwanana ye mpoka zamwan'ameme, kiavova bonso dalaka.
12 Kiau kisadilanga lulendo lualonsono luabulu kiantete kiansisi va luse luandi. Kisanga, vo ntoto ye bakundanga va wau basambila bulu kiantete kiansisi kianiakuswa vwa kiamfwilu.
13 Kivanganga dimbu biabinene, i kiaki mpe kiakulumuna tia tuka mu zulu nate ye va ntoto va luse, luabantu.
14 Kizimbisanga bakundanga va ntoto mu diambu diadimbu bikiavewa mu vanga va luse luabulu kiansisi, kiakamba bakundanga va ntoto bavanga kimama mu zitisa bulu kiansisi kialuekwa mu sabala kansi kiavuka.
15 Kiavewa mu vana mwela kwa mama kiabulu kiansisi, mpasi mama kiabulu kiansisi kiavova, ye kiavondisa babonsono balembolo sambila mama kiabulu kiansisi.
16 Kisanga, vo babonsono, babake ye babanene ye bamvwama ye bamputu ye bampwanza ye minanga, batambula dimbu va koko kwalubakala vo va mbulu,
17 mpasi muntu kakala luve mu sumba vo teka ko, kansi ndiena kaka wena dimbu, i nkumbu abulu kiansisi vo ntalu ankumbu andi.
18 Vava vena nduenga. Wena nduka, bika katanga ntalu abulu kiansisi, kadi i ntalu amuntu, ntalu andi i yayi: nkama sambanu ye makumasambanu ye sambanu.

14 Mono yamona, tala, Mwan'ameme watelama va
mongo wa Sioni ye va kimosi ye yandi nkama mosi
ye makumaia ye mafunda maia, bakala nkumbu andi ye
nkumbu a S'andi yasonama va mbulu zau.
2 Yawa ndinga tuka mu zulu bonso nding'anlangu
miamingi, bonso nding'ambandanu yangolo; ndinga yi-
yawa yakala bonso ningu miansambi zisikanga minsi-
ki.
3 Bayimbila nkunga wampa va luse luakiandu ye va
luse luasemwa biia biamoyo ye ngudi zabantu; muntu
nkutu kalendi longuka nkunga wowo ko, kansi babana
nkama mosi ye makumaia ye mafunda maia bakulwa va
ntoto.
4 Baba i bau balembwa sumunwa ye bakento, kadi
bena bonso zindumba, baba i bau banamanga Mwan'a-
meme konso kukakwendanga. Baba bakulwa mu bantu
bonso ntekidi kwa Nzambi ye kwa Mwan'ameme.
5 Mu nwa miau ka mwasolulwa luvunu ko, bakondolo
lusembo.
6 ¶ Mono yamona mbasi yankaka yatilumuka mu
kati diazulu, yakala nsamu wambote wamvu ya
mvu mu samuna kwa bavwandanga va ntoto ye kwa
mvila zazonsono zabantu ye makanda ye zindinga ye
bantu.
7 Yau yavova mu ndinga yayinene: Luvumina Nzambi,
lumvana nkembo, kadi lokula kiamfundusu andi kizidi,
lusambila ndiena wavanga zulu ye ntoto ye mbu ye nto
zaminlangu.
8 ¶ Mbasi yankaka, i yanzole, yalanda, yavova:
Babeli diadinene bwa dibwidi, i diau diavana bantu babo-
nsono mu nwa vinia kianganzi zakinsuza kiandi.
9 ¶ Mbasi yankaka, i yantatu, yabalandila, yavova mu
ndinga yayinene: Vo muntu usambilanga bulu kiansisi
ye mama kiandi, ye tambudi dimbu kiandi va mbulu vo
va koko kwandi,
10 buna yandi mpe si kanwa vinia kialembwa sangwa
kianganzi za Nzambi kiasiwa mu mbungu ankesi zandi;

yandi si kakwamuswa mu tia ye solofo va luse luambasi
zanlongo ye va luse lua Mwan'ameme.
11 Mwisi wakwama kwau ufundumukanga nate ye
mvu miamvu ya mvu, ka bena luvundu mu fuku ye
mwini ko, i bau basambilanga bulu kiansisi ye mama
kiandi ye wonso utambulanga dimbu kiankumbu andi.
12 Vava vena mvibudulu abanlongo bakebanga
nsikudukusu za Nzambi ye minu kia Yesu.
13 ¶ Mono yawa ndinga tuka ku zulu, yau yavova:
Sonika. Tuka bwabu mayangi mena ye bafwa, i bafwa-
nga mu Mfumu. Inga, Mpeve yivovele: Si bavunda mu
salu biau, kadi mavanga mau makubalandanga.
14 ¶ Mono yamona, tala, tuti diampembe, va tuti
vavwanda mosi wafwanana ye mwan'amuntu, wakala
koloa kiawola va ntu andi ye zakulu kiameno mu koko
kwandi kwalubakala.
15 ¶ Mbasi yankaka yavaika mu kinlongo, yaboka
mu ndinga yayinene kwa ndiena wavwanda va tuti:
Sadila zakulu kiaku ye yonzika, kadi lokula kiayonzika
kiayizidi, ye mbongo yantoto yiyelele.
16 Ndiena wavwanda va tuti wazaka mu zakulu
kiandi va ntoto, ntoto wayonzukwa mbongo.
17 ¶ Mbasi yankaka yavaika mu kinlongo kiena mu
zulu, yandi mpe wakala zakulu kiameno.
18 ¶ Mbasi yankaka yavaika mu zikwa, yakala lulendo
mu tia, yandi wavova mu ndinga yayinene kwa ndiena
wakala zakulu kiameno, wavova: Sadila zakulu kiaku
kiameno, zaka maketa manti miavinia miantoto, kadi
mbutu miau mimeni yela.
19 Mbasi yasadila zakulu kiandi va ntoto, wazaka
mbutu mianti miavinia miantoto, watuba mio mu kamunu
kiakinene kianganzi za Nzambi.
20 Kamunu kiadiatwa ku mbazi ambanza, menga
mavaika mu kamunu matulama nate ye tuvambu tua-
bakavalu ye maluaka tezo kiafunda dimosi ye nkama
sambanu zastadia mu la.

15 Mono yamona dimbu kiankaka mu zulu, kiaki-
nene ye kiangitukulu: mbasi nsambodia zakala
bivunga nsambodia biambanunu, kadi mu biau nganzi
za Nzambi zamana lunga.
2 Yamona bonso vo mbu wanakienzikienzi wasangwa
tia; bau babedisanga bulu kiansisi ye mama kiandi ye
ntalu ankumbu andi batelamanga va mbu wanakienzi-
kienzi, basimbanga nsambi za Nzambi.
3 Bayimbilanga nkunga wa Mose, i sielo kia Nzambi,
ye nkung'a Mwan'ameme, bavovanga: Mfumu Nzambi,
Mpungu-tulendo, mavanga maku mena mamanene ye
mangitukulu; ngeye u ntinu amakanda mabantu, nzila
zaku zena zalunungu ye zakedika.
4 Nani una lembwa mona wonga, u Mfumu, ye
kembila nkumbu aku? Ngeye kaka wena wanlongo ye
makanda mamonsono mana kwiza sambila va luse luaku,
kadi mfundusu zaku zalunungu zamana zayakana.
5 ¶ Landila momo yamona kinlongo kianzo yaki-
mbangi mu zulu kiazibulwa.
6 Mu kinlongo mwavaika mbasi nsambodia zena
bivunga nsambodia, zavwata nlele mialino miavedila
mialezima ye nsinga miawola mu ntulu zau.
7 Kimosi mu semwa biia biamoyo kiavana kwa mbasi
nsambodia malonga nsambodia mawola, mazala kwa
nganzi za Nzambi, i yandi wena moyo nate ye mvu
miamvu ya mvu.
8 Kinlongo kiafuluzwa kwa mwisi wankembo a
Nzambi ye walulendo luandi; muntu nkutu kalendi kota
mu kinlongo ko, nate ye bivunga nsambodia biambasi
nsambodia biamana.

16 Mono yawa ndinga yayinene tuka mu kinlongo,
yavova kwa mbasi zina nsambodia: Luenda luate-
ngula malonga nsambodia manganzi za Nzambi va ntoto.
2 ¶ Yina yantete yavaika, yatengula longa diandi va
ntoto, mputa zampasi ye zambi zakala mu bantu bakala
dimbu kiabulu kiansisi ye basambilanga mama kiandi.

3 ¶ Yanzole yatengula longa diandi mu mbu, wau wakituka menga bonso vo mamuntu wafwa; biabionsono biakala moyo mu mbu biafwa.

4 ¶ Yantatu yatengula longa diandi mu mila ye nkelo mianlangu; miau miakituka menga.

5 ¶ Mono yawa mbasi aminlangu yavova: Ngeye wena walunungu, i ngeye wena ye wakala, u Nkwa nlongo, bu wafundisi bobo.

6 Bu batengula menga mabanlongo ye mabambikudi, ngeye mpe wabavana menga mu nwa; bafweni mu vangulwa bobo.

7 Mono yawa zikwa diavova: Inga, Mfumu Nzambi, Mpungu-tulendo, mfundusu zaku zena zakedika ye zalunungu.

8 ¶ Mbasi yania yatengula longa diandi mu ntangu; yau yavewa mu yoka bantu mu tia.

9 Bantu bayokwa mu mbangazi yangolo, batiaka nkumbu a Nzambi, i yandi wena lulendo mu vunga biobio, balembwa vilula madiela, mpasi bamvana nkembo.

10 ¶ Yantanu yatengula longa diandi va kiandu kiabulu kiansisi; kimfumu kiandi kialomba, bakasa tudimi tuau mu diambu diayama.

11 Batiaka Nzambi azulu mu diambu diakwama kwau ye mu diambu diamputa zau, balembwa vilula madiela mu mavanga mau.

12 ¶ Yansambanu yatengula longa diandi va nzadi yayinene ya Eufalata, nlangu mu yau wayuma, mpasi nzila yakubama kwa ntinu mina tuka kuselukilanga ntangu.

13 Yamona mpeve tatu zasumuka bonso mavono zavaika mu nw'adalaka ye mu nw'abulu kiansisi ye mu nw'ambikudi waluvunu

14 —kadi zau i mpeve zampeve zambi, zivanganga bidimbu—zivaikanga kwa ntinu mianza yamvimba mu kubakutikisa ku mvit'alumbu kiakinene kia Nzambi, i kia Mpungutulendo.

15 Tala, mono ikwiza bonso mwivi. Mayangi mena
ye wonso ukenganga ye ukebanga mvwatu miandi,
mpasi kadiata ye kondwa kwanlele ko, ka bidi mona
nsoni zandi.
16 Zau zabakutikisa ku vuma kibikwanga Halama-
ngedo mu kiebeleo.
17 ¶ Yansambodia yatengula longa diandi mu mpeve;
ndinga yayinene yavaika mu kinlongo tuka va kiandu,
yavova: Dimeni vangwa.
18 Kwakala mpezomo ye zindinga ye zimbandanu,
ndikunu yantoto yayinene beni yakala, yampila yoyo
ka yateka kala ko tuka mu nsemono abantu va ntoto.
19 Mbanza yina yayinene yakabana mu ndambu tatu,
mbanza zamakanda mabantu zabwa; Nzambi wabambu-
kila Babeli diadienene moyo mu nwika dio mbungu
yavinia kiankesi zanganzi zandi.
20 Sanga biabionsono biatina, miongo ka miasolulwa
ko.
21 Mvul'amatadi mamanene, dimosi dimosi zitu
bonso talanta kimosi, yabwa va bantu tuka mu zulu;
bantu batiaka Nzambi mu diambu diakwama kwa
mvul'amatadi, kadi kwama koko kwakala mbidi anene.

17 Mosi mu mbasi zina nsambodia zakala malonga
nsambodia wayiza vova kwa mono, wata: Wiza
vava, si yakusonga nzengolo ankanu ansuza yayinene
yivwandanga va nlangu miamingi,
2 yatela ntinu miantoto kinsuza, bakundanga va
ntoto bakolwa vinia kiakinsuza kiandi.
3 Yandi wandata mu mpeve kuna nsi yankatu;
yamona nkento uvwendi va bulu kiambwaki kiansisi
kiazala kwa nkumbu zantiakulu, kiakala ntu nsambodia
ye kumi diampoka.
4 Nkento wavwata mvwatu wampumbu ye wambwaki
ye ntoko zawola ye matadi mantalu ye nzimbu, mu koko
kwandi kasimba mbungu yawola yazala kwa nkanku-
musu ye nsobo zakinsuza kiandi;

5 va mbulu andi vasonama nkumbu, i yansweki:
Babeli diadinene, i ngudi abansuza ye nkankumusu va
ntoto.
6 Mono yamona nkento wakolwa kwa menga maba-
nlongo ye kwa menga mambangi za Yesu, yayitukwa mu
ngitukulu yayinene, bu yammona.
7 ¶ Mbasi yavova kwa mono: Mu nki yitukulu?
Mono si yakukamba mansweki mankento ye mabulu
kiansisi kikunnatanga kiena ntu nsambodia ye kumi
diampoka.
8 Bulu kiansisi kiumweni, kiakala, ka kiena ko, si
kiatombuka mu benga ye kwenda ku mbungulu. Baku-
ndanga va ntoto balembwa sonama nkumbu mu nkanda
wamoyo tuka vana ntudulu alufulu luanza si bayitukwa,
bu bana mona bulu kiansisi, vo kiakala ye ka kiena ko ye
kina kwiza.
9 Vava vena diela diena nduenga. Ntu nsambodia i
miongo nsambodia mivwandanga nkento.
10 Miau i ntinu nsambodia: mintanu mibwidi, umosi
wena, wankaka kayizidi ko; bu kizidi, fwiti sikila fintangu-
ntangu.
11 Bulu kiansisi kiakala ye ka kiena ko, yandi kibeni i
wanana, utukidi mu mintinu nsambodia, si kenda ku
mbungulu.
12 Kumi diampoka diumweni i kumi diantinu mi ka
mitambudi kimfumu ko; kansi si batambula lulendo
bonso mintinu mu lokula kimosi kaka va kimosi ye
bulu kiansisi.
13 Bena kani dimosi, bavananga ngolo zau ye lulendo
luau kwa bulu kiansisi.
14 ¶ Si banwanisa Mwan'ameme, kansi Mwan'ameme
si kakubabedisa, kadi yandi i Mfumu azimfumu ye
Ntinu amintinu; bakiabokulwa ye bakiasolwa ye bakwi-
kama bena yandi si bakubabedisa mpe.
15 Yandi vovele kwa mono: Nlangu miumweni
mivwandanga nsuza i bantu ye makabu mabantu ye
makanda mabantu ye zindinga.

16 Kumi diampoka diumweni ye bulu kiansisi si
biabela nsuza ye kuntana ye kumvula nlele ye dia nsuni
andi ye kunyoka ku tia.
17 Kadi Nzambi watula mu ntima miau mu vanga
makani mandi ye kala mabanza mamosi ye vana kimfumu
kiau kwa bulu kiansisi, nate ye mambu ma Nzambi
mamana lunga.
18 Nkento uumweni i mbanza yayinene yena luyalu
va ntandu amintinu miantoto.

18 Landila momo yamona mbasi yankaka yitukidi ku
zulu, yakala lulendo lualunene; ntoto wakienzulwa
kwa nkembo andi.
2 Yandi waboka mu ndinga yayinene, wavova: Babeli
diadinene bwa dibwidi, diyikidi kundu kiampeve zambi
ye nluka wampeve zazonsono zasumuka ye kebolo
kianuni zazonsono zasumuka ye zabelwa,
3 kadi makanda mamonsono mabantu manwini
vinia kianganzi zakinsuza kiandi, ntinu miantoto mia-
ntelele kinsuza, nkiti miantoto miayikidi bamvwama mu
lulendo luakimvwama kiandi kiabumbabu.
4 ¶ Mono yawa ndinga yankaka tuka mu zulu,
yavova: Lu bantu bami, luvaika mu yandi, ka luidi kala
kintuadi mu masumu mandi, ka luidi bivuswa ye yandi
mu bivunga biandi.
5 Kadi masumu mandi matulamene nate ye ku zulu,
Nzambi wabambukidi moyo mu mavanga mandi mambi.
6 Luvutula kwa yandi bonso bukavengi, lumvutudila
mvutula zole mu mavanga mandi. Mu mbungu yika-
sanga lunsangila nsanga zole zole.
7 Bonso bukakikembila ye kukiyukutisa nzinunu
zandi, i buna lumvana kwama ye kiadi. Kadi yandi
vovele mu ntim'andi: Mono ivwandanga ntinu wankento,
mono ki fwola ko, kimoni kiadi nkutu ko.
8 I kuma bivunga biandi si biakwiza mu lumbu
kimosi: mfwilu, nionga, malema; yandi si kayokwa mu
tia, kadi Mfumu Nzambi wamfundisa wena wangolo.

9 Ntinu miantoto miantela kinsuza ye miasa kindiafu
ye yandi si miadila ye kunga mu yandi, bu bana mona
mwisi wangiokolo andi,
10 si batelama ntama mu diambu diawonga wakwama
kwandi, si bavova: Engwa, engwa, mbanza yayinene,
Babeli, i mbanza yangolo, kadi mfundusu aku yizidi mu
lokula kimosi kaka.
11 Nkiti miantoto si miadila ye kala kiadi mu yandi,
kadi muntu kana vutuka sumba minkita miau ko,
12 i wola ye palata ye matadi mantalu ye nzimbu ye
nlele mialino miabiza ye miampumbu ye mialezima ye
miambwaki ye nti miamionsono miansunga ye lekwa
biabionsono biampungi ye lekwa biabonsono bianti mia-
ntalu ye biansongo ye biasengwa ye biamatadi malezima
13 ye sinami ye mazi mantalu ye nungu ye mazi
mankusa ye biamfwitisila mwisi ye vinia ye mazi ye
mfumfuta zamfumfu ye froment ye zingombe ye mameme
ye bakavalu ye makalu ye nitu zabantu ye miela miaba-
ntu.
14 Bina biazinina mwel'aku bikatukidi mu ngeye,
biabionsono biantoko ye biabiza bimeni vila mu ngeye,
ka bina vutuka solulwa nkutu ko.
15 Bakitanga lekwa biobio, babaka kimvwama mu
yandi, si batelama ntama mu diambu diakwama kwandi,
si badila ye kala kiadi,
16 bavovanga: Engwa, engwa, mbanza yayinene
yavwata nlele mialino miabiza ye miampumbu ye mia-
mbwaki ye ntoko zawola ye matadi mantalu ye nzimbu:
kadi mu lokula kimosi kaka kimvwama kiokio kia-
kinene kiavombuswa.
17 Bakuluntu babonsono bazinzaza ye babonsono
basabukanga mbu ye bisadi bianzaza ye babonsono
basalanga mu mbu batatuka ntama,
18 baboka, bu bamona mwisi wangiokolo andi,
bavova: Nki ambanza yifwanane ye mbanza yoyo
yayinene?
19 Batuba mafundu-fundu va ntu miau, baboka,

badila, bakala kiadi, bavova: Engwa, engwa, mbanza
yayinene yabakila babonsono bena nzaza mu mbu
kimvwama mu lekwa biandi biantalu; kadi mu lokula
kimosi kaka yavombuswa.
20 Yangalala mu yandi, u zulu, ye lu banlongo ye lu
zintumwa ye lu bambikudi, kadi Nzambi wanzengila
nkanu mu diambu dieno.
21 ¶ Mbasi yangolo yabonga tadi bonso tadi diadinene
dinikunwanga mfumfuta, watuba dio mu mbu, wavova:
Bonso bobo Babeli, i mbanza yayinene, si yatubwa, ka
yina vutuka solulwa ko.
22 Ningu wansiki miansambi ye mbembo aminyimbidi
ye ningu wansiki miampitulu ye miampungi ka bina
vutuka wakana nkutu mu ngeye ko, yonso nkete yisanga
kinkete kana vutuka solulwa mu ngeye ko, zu diatadi
dinikunwanga mfumfuta ka dina vutuka wakana mu
ngeye ko.
23 Kia kwamwinda ka kuna vutuka monika mu ngeye
ko, nding'atoko diandambisa ye ndumb'andambisa ka
zina vutuka wakana mu ngeye ko, kadi nkiti miaku
miakala bankwa nene va ntoto; makanda mamonsono
mabantu mazimbuswa mu kiloka kiaku;
24 mu yau mwasolulwa menga mabanlongo ye maba-
mbikudi ye mabau babonsono bavondwa va ntoto.

19 Landila momo yawa ndinga bonso vo yakabu
diadinene diabantu mu zulu yavova: Haleluya!
Mpulusu ye nkembo ye lulendo i bia Nzambi eto.
2 Kadi mfundusu zandi zena zakedika ye zalunungu,
kadi wafundisi nsuza yayinene yabivisa ntoto mu
kinsuza kiandi, wavutudi nlandu kwa yandi mu menga
mabisielo biandi makatengula.
3 Mu mpova yanzole bavova: Haleluya! Mwisi andi
ufundumukanga mu mvu miamvu ya mvu.
4 Makumole ye ngudi ziia zabantu ye semwa bina
biia biamoyo bafukama, basambila Nzambi uvwandanga
va kiandu, bavova; Ameni, Haleluya!

5 Ndinga yavaika mu kiandu, yavova: Lusika Nzambi
eto, lu bisielo biandi biabionsono bikumvuminanga,
babake ye babanene.
6 ¶ Mono yawa ndinga bonso vo yakabu diadinene
diabantu, nding'anlangu miamingi ye nding'ambandanu
zangolo, yavova: Haleluya! Kadi Mfumu, Nzambi eto,
i Mpungutulendo, wayikidi Ntinu.
7 Bika tuayangalala, tuakala kiese, tuamvana nkembo,
kadi ndambisa ya Mwan'ameme yizidi; nkazi andi uku-
bamene,
8 uveno kavwata nlele miabiza, miacema, miavedila,
mialino, kadi nlele mialino miabiza i mavanga malu-
nungu mabanlongo.
9 ¶ Yandi vovele kwa mono: Sonika: Mayangi mena
yau batumuswa ku mbuluku andambisa ya Mwan'a-
meme. Yandi vovele kwa mono: Mama i mambu ma
Nzambi makedika.
10 Yafukama va malu mandi mu kunsambila. Yandi
wavova kwa mono: Tala, kwidi bo sa. Mono i sielo
vakimosi ye ngeye ye mpangi zaku zena kimbangi kia
Yesu; sambila Nzambi. Kadi kimbangi kia Yesu i
mpeve yambikudulu.
11 ¶ Mono yamona zulu diazibuka, tala, kavalu
kwampembe ye ndiena wavwanda ko ubikwanga
Wakwikama ye Wakedika, mu lunungu kafundisilanga
ye nwaninanga.
12 Kansi meso mandi makala bonso nlemo atia, va
ntu andi vakala binteka biabingi biakimfumu, yandi
wakala nkumbu yasonama yalembwa zaya muntu, kansi
yandi kibeni kaka.
13 Yandi wavwata mvwatu walembwa menga kinzu-
ngidila, nkumbu andi yibikwanga Mambu ma Nzambi.
14 Nkangu miabinwani mu zulu miannama va bakavalu
bampembe, bavwata nlele mialino miabiza, miampembe,
miavedila.
15 Mu nw'andi muvaikanga sabala kiameno kikana
bandila makanda mabantu. Yandi kibeni si kakuba-

yala mu mvwala yasengwa, yandi kibeni udiatanga kamu-
nu kiavinia kiankesi zanganzi za Nzambi, za Mpungu-
tulendo.
16 Yandi wena va mvwatu andi ye va luketo nkumbu
yasonama: Ntinu amintinu, Mfumu azimfumu.
17 ¶ Mono yamona mbasi mosi yitelamene mu ntangu,
yandi waboka mu ndinga yayinene, yavova kwa nuni
zazonsono zitilumukanga mu kati diazulu: Luiza vava,
lukutakana ku mbuluku waunene wa Nzambi,
18 mpasi luadia nsuni miamintinu ye nsuni miabakulu-
ntu babinwani ye nsuni miabankwa ngolo ye nsuni
miabakavalu ye miabau batentamanga ye nsuni miaba-
mpwanza babonsono ye minanga, babake ye babanene.
19 ¶ Mono yamona bulu kiansisi ye ntinu miantoto ye
nkangu miau miabinwani bakutakana mu nwanisa
ndiena wavwanda va kavalu ye nkangu andi.
20 Bulu kiansisi kiabakwa ye va kimosi ye kiau
mbikudi waluvunu wavanga dimbu va luse luandi bika-
zimbikisila batambula dimbu kiabulu kiansisi ye basa-
mbila mama kiandi. Bau bole batubwa bamoyo ku
zanga diatia dilemanga mu solofo.
21 Basidi bavondwa kwa ndiena wavwanda va kavalu
mu sabala kiavaika mu nw'andi; nuni zazonsono zayukuta
mu nsuni miau.

20 Mono yamona mbasi yikulumukini tuka mu zulu,
yakala nsabi abenga ye luvambu lualunene mu koko
kwandi.
2 Yandi wakamata dalaka, i nioka yankulu, i nkadi
ampemba ye Satana, wankanga mu funda diamvu.
3 Yandi wantuba mu benga, wazibika dio, wasila dio
dimbu va ntandu andi, mpasi kavutuka zimbikisa ma-
kanda mabantu ko, nate ye funda diamvu dina mana.
Landila momo si kakutulwa fintangu-ntangu.
4 ¶ Mono yamona biandu ye bavwanda bio, bavewa
lulendo mu fundisa. Yamona miela miabazakwa ntu
mu diambu diakimbangi kia Yesu ye mu diambu dia-

mambu ma Nzambi ye bau balembwa sambila bulu
kiansisi vo mama kiandi ye balembwa tambula dimbu va
mbulu zau ye va moko mau. Bau bayika bamoyo, ye
bayala ye Klisto funda diamvu.
5 Basidi mu bafwa ka bayika bamoyo ko nate ye
funda diamvu dialunga. I mfulukulu yantete yoyo.
6 Mayangi ye nlongo biena ye bau bena ntuadi mu
mfulukulu yantete; lufwa luanzole ka luena lulendo mu
bau ko, kansi si bakala nganga za Nzambi ye za Klisto
ye yala ye yandi funda diamvu.
7 ¶ Funda diamvu bu dilungidi, buna Satana si
kakangulwa mu boloko kiandi.
8 Yandi si kavaika mu zimbikisa makanda mabantu
mena ku fuma biia biantoto, i Ngongo ye Mangongo, mu
kubakutikisa ku mvita; ntalu au yena bonso nienge wambu.
9 Babaluka mu sadila kwakonsono kwantoto, bazu-
nga tua kiabanlongo ye mbanza yazolwa, tia tuakulumuka
tuka ku zulu, tuabamana.
10 Nkadi ampemba wabazimbisa watubwa mu zanga
diatia ye diasolofo diena mpe bulu kiansisi ye mbikudi
waluvunu; bau si bakwamuswa fuku ye mwini nate ye
mvu miamvu ya mvu.
11 ¶ Mono yamona kiandu kiakinene kiampembe ye
ndiena wavwanda ya kiandu, ntoto ye zulu biatina mu
zizi kiandi, vuma ka kiasolulwa kwa biau ko.
12 Yamona bafwa babanene ye babake batelamene
va ntadisi akiandu; nkanda miabengulwa, nkanda
wankaka wabengulwa, i nkanda wamoyo; bafwa bafu-
nduswa mu mavanga mau bonso bwenina masonukwa
mu minkanda.
13 Mbu wavutula bafwa bakala muna, lufwa ye nsi
abafwa biavutula bafwa bakala muna, bafunduswa,
muntu muntu bonso bwenina mavanga mandi.
14 Lufwa ye nsi abafwa biatubwa mu zanga diatia;
lufwa luanzole i lualu, i zanga diatia.
15 Vo muntu kasolulwa nkumbu andi mu nkanda
wamoyo ko, buna watubwa mu zanga diatia.

21 Mono yamona zulu diampa ye ntoto wampa.
Kadi zulu diantete ye ntoto wantete biamana
vioka, mbu ka wenani diaka ko.
2 Yamona mbanza yanlongo, i Yelusalemi diampa,
dikulumukini tuka mu zulu kwa Nzambi, diakubama
bonso ndumb'andambisa yasiwa ntoko mu diambu
diatoko diandi.
3 Yawa ndinga yayinene yavaika mu kiandu, yavova:
Tala, kinlongo kia Nzambi va kati ye bantu; si kakunda
yau, bau si bakala bantu bandi, yandi kibeni i Nzambi au,
si kakala yau.
4 Yandi si kakunguna mansanga mamonsono mu
meso mau, lufwa ka luna vutuka kala ko, kiadi ye dilu
ye mpasi ka bina vutuka kala ko, kadi bina biantete
biamana vioka.
5 Yandi wavwanda va kiandu wavova: Tala, lekwa
biabionsono ivanganga bio biampa, Wavova: Sonika,
kadi mambu momo mena makwikama ye makedika.
6 Yandi wavova kwa mono: Mavangamene. Mono i
Alafa ye Omenga, mbadukulu ye nsukulu. Mono si
yavana fwidi mpwila kanwa mu nto anlangu wamoyo mu
ka lekwa ko.
7 Wonso ununganga si katambula lekwa biabi bonso
difwa, mono si yakala Nzambi andi, yandi si kakala
mwan'ami.
8 Kansi bena bunkuta ye badimbula minu ye bavanga
nkankumusu ye mimvondi ye minyangi ye basadilanga
kindoki ye minsambidi miabiteki ye bankwa luvunu
babonsono, kunku kiau si kiakala mu zanga dilemanga
mu tia ye solofo, i lufwa luanzole lolo.
9 ¶ Mosi mu mbasi zina nsambodia zakala malonga
nsambodia mazala kwa bivunga nsambodia biazimunina
wayiza, wavova kwa mono, wata: Wiza vava, si yakuso-
nga ndumb'andambisa, i nkazi a Mwan'ameme.
10 Yandi wandata mu mpeve kuna mongo waunene
ye wanda, wansonga mbanza, i Yelusalemi dianlongo,
dikulumukini tuka mu zulu kwa Nzambi,

11 diakala nkembo a Nzambi. Dialezima bonso
tadi dilutidi mu ntalu, bonso tadi diayaspisi diamamoni-
nioni.
12 Diau diakala lumbu lualunene luantela, diakala
kumi ye mielo miole, va mielo kumi ye mbasi zole;
nkumbu zasonama va miau, i nkumbu zakumi ye maka-
nda mole mabana ba Isaeli.
13 Mu ndambu yaeste mwakala mielo ntatu, mu node
mielo ntatu, mu sude mielo ntatu, mu weste mielo
ntatu.
14 Mu lufulu lualumbu luambanza mwakala kumi ye
matadi mole masonukwa kumi ye nkumbu zole zantumwa
za Mwan'ameme.
15 ¶ Ndiena wavova kwa mono wakala ye tezo kiawola
mu teza mbanza ye mielo miayau ye lumbu luayau.
16 Mbanza yena tueka tuia tuadedakana, la kwayau
kwena tezo kimosi ye sadila kwayau. Yandi wateza
mbanza mu tezo, yakala kumi ye mafunda mole mastadia.
La ye sadila ye ntela biayau biadedakana.
17 Yandi wateza lumbu luayau: nkama mosi ye
makumaia ye mfwoko ziia bonso bwena tezo kiamuntu,
i bobo kiambasi mpe.
18 Lumbu luayau luatungulwa mu matadi mayaspisi;
mbanza yakala yawola wavedila ufwanane ye velo
kianakienzi-kienzi:
19 Tufulu tualumbu luambanza tuasiwa ntoko mu
matadi mamonsono mantalu: lufulu luantete i yaspisi,
luanzole i safili, luantatu i kalasedoni, luania i emelode,
20 luantanu i saladoni, luansambanu i konalini,
luansambodia i kilisolita, luanana i belili, luavwa i
topasi, luakumi i kilisopasi, luakumi ye mosi i hiasinta,
luakumi ye zole i ametista.
21 Kumi ye mielo miole i kumi ye nzimbu zole;
mwelo mosi mosi i luzimbu lumosi lumosi. Nzila ya-
mbanza i yawola wavedila bonso velo kianakienzi-
kienzi.
22 Mono kiamona kinlongo muna ko, kadi Mfumu

Nzambi, i Mpungutulendo, ye Mwan'ameme i kinlongo
kiayau.
23 Mbanza ka yena nsatu antangu ye ngonda ko mu
kienzula yo, kadi nkembo a Nzambi ukienzulanga yo,
kia kwayau i Mwan'ameme.
24 Makanda mabantu si madiata mu kia kwayau,
ntinu miantoto si miakotisa yo nkembo au;
25 mielo miayau ka mina zibukwa nkutu mu mwini
ko, kadi fuku ka dina kala mo ko.
26 Bana yo kotisa nkembo ye nzitusu miamakanda
mabantu.
27 Widi lekwa kiasumuka nkutu ka kina kota yo ko
ye ka muntu ko uvanganga nkankumusu ye luvunu,
kansi bau kaka basonama mu nkanda wamoyo wa
Mwan'ameme.

22 Yandi wansonga nzadi anlangu wamoyo wacema
bonso mamonimoni yavaika mu kiandu kia
Nzambi ye kia Mwan'ameme,
2 ye yavioka mu kati dianzil'ambanza. Mu masimu
mamole manzadi mwena nti wamoyo ubutanga kumi ye
mbutu miole, ngonda ngonda uvananga mbutu mia-
ndi, makaya manti mena mu niakisa makanda maba-
ntu.
3 Widi lekwa nkutu kiasingwa ka kina vutuka kala ko,
kiandu kia Nzambi ye kia Mwan'ameme si kiakala
muna, bisielo biandi si biakunsadila.
4 Si bamona zizi kiandi, nkumbu andi si yakala va
mbulu zau.
5 Fuku ka dina vutuka kala ko, ka bena nsatu akia
kwamwinda ko ye kia kwantangu ko, kadi Mfumu
Nzambi si kakubakienzula, si bakala mintinu nate ye
mvu miamvu ya mvu.
6 ¶ Yandi wavova kwa mono: Mambu momo mena
makwikama ye makedika; Mfumu, Nzambi ampeve
zabambikudi, wafidisi mbasi andi mu songa bisielo biandi
mana kwiza kadi nswalu kaka.

7 Tala, si yakwiza nswalu. Mayangi mena yandi
ukebanga mambu mambikudulu ankanda wau.
8 ¶ Mono i Yoane yawa ye yamona momo. Bu
yawa ye mona mo, yafukama mu sambila va malu
nlambasi yina yansonga momo.
9 Yandi wavova kwa mono: Tala, kwidi bo sa. Mono
i sielo va kimosi ye ngeye ye mpangi zaku ye bambi-
kudi ye bau bakebanga mambu mankanda wau. Sambila
Nzambi.
10 ¶ Yandi wavova kwa mono: Kuswekani mambu
mambikudulu ankanda wau ku nsi adimbu ko, kadi
ntangu yena lukufi.
11 Uvanganga mambi katatamana vanga mambi,
wasumuka katatamana sumuka, walunungu katatamana
vanga lunungu, wanlongo katatamana kala wanlongo.
12 ¶ Tala, si yakwiza nswalu ye nsendo ami wena yami
mu senda muntu muntu, bonso bwenina mavanga mandi.
13 Mono i Alafa ye Omenga, wantete ye wansukunu,
mbadukulu ye nsukulu.
14 Mayangi mena yau basukulanga mvwatu miau,
mpasi bakala luve mu dia mu nti wamoyo ye kota mu
mielo mu mbanza.
15 Kansi ku mbasi kwena zimbwa ye basadilanga
kindoki ye minyangi ye mimvondi ye minsambidi miabi-
teki ye babonsono bavanganga ye zolanga luvunu.
16 ¶ Mono Yesu yafidisi mbasi ami kwa beno mu ta
kimbangi mu momo kwa mabundu. Mono i mwanzi
wa Davidi ye butu kiandi, i mbwetete yansuka yilezima-
nga.
17 ¶ Mpeve ye ndumb'andambisa bavovele: Wiza!
Wonso wilu, kavova: Wiza! Wonso wena mpwila,
kiza; wonso zolele, kabonga nlangu amoyo mu ka lekwa
ko.
18 ¶ Mono itanga kimbangi kwa babonsono bawanga
mambu mambikudulu ankanda wau: Vo muntu kudikidi
mo diambu, buna Nzambi si kakunkudikila bivunga
biasonukwa mu nkanda wau;

19 vo muntu katudi diambu mu mambu mankanda
wambikudulu yayi, buna Nzambi si kakatula kunku
kiandi mu nti wamoyo ye mu mbanza yanlongo biaso-
nukunwa mu nkanda wau.
20 ¶ Ndiena utanga kimbangi mu momo, vovele:
Inga, mono ikwiza nṣwalu. Ameni. Mfumu Yesu,
wiza!
21 ¶ Nlemvo wa Mfumu Yesu wakala ye babonsono.